

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO - BỘ VĂN HÓA - THÔNG TIN
CÔNG ĐOÀN GIÁO DỤC VIỆT NAM - NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

Tuyển tập kịch bản

VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM

Tập hai

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO – BỘ VĂN HOÁ - THÔNG TIN
CÔNG ĐOÀN GIÁO DỤC VIỆT NAM – NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

TUYỂN TẬP KỊCH BẢN VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM

TẬP HAI

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

Bản quyền thuộc Nhà xuất bản Giáo dục

371-2007/CXB/2-835/GD

Mã số : 8G886M7 - CDT

Hà Nội, ngày 19 tháng 5 năm 2007

THƯ CỦA BAN CHỈ ĐẠO CHUYỂN THỂ CÁC TRUYỆN NGẮN VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM SANG CÁC HÌNH THỨC SÂN KHẤU

Với sự chỉ đạo của Bộ Giáo dục – Đào tạo và Bộ Văn hoá – Thông tin, việc tổ chức Trại chuyển thể các truyện ngắn về nhà giáo Việt Nam sang các hình thức sân khấu tại Nhà sáng tác Đại Lải đã thu được kết quả khả quan. 29 soạn giả kịch bản chuyên nghiệp và không chuyên đã hoàn thành 31 kịch bản thuộc các thể kịch nói, kịch hát,... Theo đánh giá bước đầu, các tác phẩm kịch bản này hầu hết có chất lượng tốt, thể hiện sinh động nhiều góc cạnh trong đời sống của những người đứng trên bục giảng ; khắc hoạ nổi bật hình tượng người thầy với bao vẻ đẹp cao quý. Để các tác phẩm kịch bản phát huy được giá trị nghệ thuật, ảnh hưởng sâu rộng trong đời sống xã hội, Ban chỉ đạo chuyển thể các truyện ngắn về nhà giáo Việt Nam sang các hình thức sân khấu chủ trương tập hợp các kịch bản để xuất bản trong hai tập sách :

– Tập một gồm những kịch bản ngắn, với thời lượng từ 30 đến 45 phút.

– Tập hai gồm những kịch bản dài, với thời lượng từ 90 đến 120 phút.

Việc giới thiệu hai tập kịch bản về Nhà giáo Việt Nam có một vai trò quan trọng trong việc giúp cho các đoàn nghệ thuật sân khấu chuyên nghiệp và không chuyên, các cơ sở giáo dục và đào tạo trong cả nước tùy theo điều kiện của mình lựa chọn, tổ chức dàn dựng để tham gia Hội diễn văn nghệ chào mừng ***Tháng tôn vinh Nhà giáo Việt Nam*** vào tháng 11 năm 2007 do Bộ Giáo dục và Đào tạo, Công đoàn Giáo dục Việt Nam và Nhà xuất bản Giáo dục tổ chức. Với các kịch bản này, Ban chỉ đạo mong rằng các đoàn nghệ thuật, các sở giáo dục và đào tạo trong cả nước nhiệt tình hưởng ứng dàn dựng nhiều tiết mục có chất lượng cao tham gia Hội diễn, làm cho ***Tháng tôn vinh Nhà giáo Việt Nam*** thông qua các hình thức sân khấu thành công tốt đẹp, để lại trong lòng khán giả cả nước những ấn tượng tốt đẹp về người thầy giáo Việt Nam.

ĐỒNG TRƯỞNG BAN CHỈ ĐẠO

THỨ TRƯỞNG

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

THỨ TRƯỞNG

BỘ VĂN HOÁ - THÔNG TIN

PHẠM VŨ LUẬN

TRẦN CHIẾN THẮNG

Lời giới thiệu

Tháng 4 năm 2007 vừa qua, việc gần ba mươi soạn giả kịch bản, một nửa trong số đó là soạn giả chuyên nghiệp từng có nhiều tác phẩm được dàn dựng trên sân diễn đương đại, tập trung tại Trại chuyển thể các truyện ngắn về nhà giáo Việt Nam sang các hình thức sân khấu do Bộ Giáo dục – Đào tạo và Bộ Văn hóa – Thông tin phối hợp tổ chức đã lựa chọn trong số 855 trên tổng số 3500 truyện ngắn tham dự cuộc thi **Viết truyện ngắn về Nhà giáo Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc** để chuyển thể thành kịch, đã gây được tiếng vang trong giới sân khấu. Các soạn giả vốn quen tung hoành trên sân diễn với những kịch bản không giới hạn về thời gian, không gian, nhân vật, chuyện người, chuyện đời... nay chỉ tập trung vào một chủ đề, một lĩnh vực, vào nhân vật người thầy cùng các tình tiết cũng đã được các tác giả văn xuôi chưng cất trong các truyện ngắn, liệu có gò bó ngòi bút sáng tạo ?

Ngay trong buổi trao đổi thân tình của các tác giả với Ban tổ chức, đã có nhà viết kịch ngỏ ý xin rời trại vì xưa nay chỉ quen viết từ chất liệu của mình, ý tưởng của mình chứ không dựa vào hoặc vay mượn cốt truyện sẵn có của người khác. Vả lại, truyện ngắn, vốn đã kiệm lời, kiệm nhân vật, kiệm tình tiết, lại là truyện viết về người thầy tôn kính, mực thước, nhiều tình cảm nhưng ít xung đột ; nhiều kỉ niệm nhưng ít sự biến ; nhiều yêu thương, ít chuyện tình cảm ướt át ; nặng công đức nhưng nhẹ chuyện tiền nong ; nhiều mô phạm, xa với những hỉ, nộ, ái, ố của đời thường thì làm sao thành kịch mà đem diễn trên sân khấu đây ?

Nhiều gay cấn nghề nghiệp đặt ra. Nhưng rồi cũng chính các tác giả tự tìm ra lời giải sau khi trực tiếp chọn lựa và đọc 855 truyện ngắn

đã qua vòng sơ khảo của cuộc thi viết về nhà giáo Việt Nam. Trong 855 truyện ngắn đã cung cấp tình tiết và chủ đề, có nhiều truyện quả thật còn xộc xệch, còn sơ lược, nhiều truyện mới chỉ là những kỉ niệm về người thầy, nhưng tất cả đều được viết với nguồn cảm hứng nồng ấm và trang trọng, đề cao những tấm gương sáng về đạo đức, nhân cách, lối sống và tình yêu thương cùng trách nhiệm lớn của các thế hệ Nhà giáo Việt Nam. Dần dà, những tư liệu, những câu chuyện cảm động, chân thực và giàu chất liệu văn học không chỉ khơi nguồn cảm hứng sáng tạo cho các nhà viết kịch mà từ đó, khơi gợi từ trong mỗi người cầm bút tình cảm thiêng liêng về người thầy trong cuộc đời và thế là việc phải tập trung vào một chủ đề không còn khuôn hẹp trong các tình tiết của tập hợp các truyện ngắn mà mở rộng biên độ do sự bất gặp chính vốn sống của từng nhà viết kịch.

Chuyển từ truyện ngắn sang kịch bản sân khấu để trình diễn quả là không dễ dàng. Đó là cuộc vật lộn chuyển từ miêu tả và tự sự thành ngôn ngữ đối thoại và hành động sân khấu tiếp diễn liên tục bằng các sự biến. Ấy là chưa kể nếu chọn kịch hát, các tác giả còn phải đánh vật viết lời cho các làn điệu vô cùng nghiêm ngặt về tiết tấu, nhạc điệu. Vậy mà, trong một thời gian eo hẹp, chỉ 20 ngày, nhưng với lòng tâm huyết sáng tạo vì sự nghiệp giáo dục đào tạo cộng với vốn kinh nghiệm sống dồi dào, các nhà viết kịch đã hoàn thành các tác phẩm sân khấu công phu. Trại chuyển thể đạt được kết quả đáng mừng cả về số lượng và chất lượng kịch bản, để từ đây có thể nghĩ tới cuộc Liên hoan Sân khấu nhà trường với những vở diễn về Nhà giáo Việt Nam.

Kịch bản viết về người thầy không phải hiếm trên sân khấu. Thầy Chu Văn An, thầy Tôn Thất Tùng là các nhân vật chính trên sân diễn nhiều năm qua và luôn được các thế hệ công chúng khán

giả nồng nhiệt đón nhận. Nhưng tập hợp những vở kịch mới hầu hết là cùng viết về những người thầy đang đồng hành với công chúng khán giả ; nhân vật kịch và người thật có thể gặp nhau, có thể giao lưu giữa khán giả và sân diễn ; nghệ thuật và đời sống gặp gỡ trong nhà hát thì có lẽ là một thời sự sân khấu quý hiếm và có được do sự cố gắng của nhà tổ chức và nhiệt tâm của những người sáng tạo.

5 tác phẩm (trong số 31 tác phẩm) chuyển thể được các tác giả viết cho kịch hát dân tộc là con số khiêm nhường nhưng lại nói được rất nhiều về trách nhiệm và sáng tạo của các soạn giả. Ở đây, để có các vở kịch hát dân tộc, hầu hết các tác giả chuyển thể đã đảo trật tự của truyện ngắn, làm đầy lên nhiều tình tiết, chuyển đổi thoại và tự sự thành hành động kịch để nhân vật của truyện ngắn sống động trên sân khấu. **CHỮ ĐẠO**, vở chèo của nhà soạn chèo – TS. Trần Đình Ngôn, phóng tác từ truyện ngắn **ĐẠO** của tác giả Đỗ Hồng Lam là ví dụ. Soạn giả chèo đã không lựa chọn lôgic êm thuận, trình tự trước sau của truyện ngắn mà mở màn từ khúc giữa, cảnh triều đình hiệu triệu mở khoa thi. Thế là cuộc thi Đình với rất nhiều mối quan hệ và thách thức của sĩ tử được diễn ra trên sân khấu. Cần phải nói thêm, nếu như tưởng thường đặc địa ở các cảnh diễn bi tráng để đạt tới tư tưởng trung quân ái quốc, thì chèo là trữ tình, êm thuận, giàu tự sự để giáo huấn các bài học về đạo đức. Soạn giả sân khấu và tác giả truyện ngắn gặp nhau ở ý hướng đề cao các giá trị đạo đức, nhân văn và vì thế tư tưởng của truyện ngắn không những được gìn giữ mà còn được làm đầy đặn và sinh động nhằm làm cho bài học đạo đức dễ được thế hệ trẻ tiếp nhận. Trố hát Quán tử vu dịch, một làn điệu đẹp và quyến rũ bậc nhất của chèo truyền thống được đặt vào câu hát cuối: "Nói chi trai, đem chữ Đạo xây đời..." có thể sẽ tạo được hiệu quả thẩm mĩ cao và gây xúc cảm cho người xem.

*Những vở kịch chuyển thể, phóng tác lựa chọn loại hình kịch nói như: **Thầy cô và các bạn, Ngôi sao xuống thấp, Nắng chiều, Đứng trước mùa xuân...** hầu hết bám sát chủ đề tư tưởng của truyện ngắn, nhưng cũng như các vở kịch hát, các soạn giả đã gia công, bù đắp cho đầy đặn hơn về hình tượng nhân vật người thầy để các thầy bước từ truyện ngắn lên sân khấu và làm giàu thêm các chi tiết về đời sống xã hội, giáo dục, làm cho vở diễn nóng hơn và có sức lan toả đến công chúng khán giả.*

Đó là thành công của trại chuyển thể được phối hợp chặt chẽ giữa Bộ Giáo dục – Đào tạo và Bộ Văn hoá – Thông tin cùng sự hưởng ứng nhiệt thành của Hội Nghệ sĩ sân khấu Việt Nam, của các nghệ sĩ, các nhà văn, các nhà viết kịch trong cả nước.

Nhân dịp này, chúng tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn chân thành tới các quý vị.

Giới thiệu với bạn đọc tập kịch bản này góp thêm một lần tôn vinh những nhà giáo Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; thêm một hình thức giáo dục thông qua nghệ thuật sân khấu, làm phong phú hơn các hoạt động của nhà trường vì trách nhiệm trồng người cho tương lai đất nước...

Nhà văn Hà Đình Cẩn
TỔNG BIÊN TẬP
TẬP CHÍ SÂN KHẤU

Tiến sĩ Nguyễn Quý Thao
TỔNG BIÊN TẬP
NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

Piên sao 12H

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Cái tát* của tác giả Y Nguyên)

Nhân vật :

– THẦY TÂM	giáo viên
– CÔ THUY CHÂN	giáo viên
– TUẤN, VINH, DIỄM,...	học sinh
– THẦY HIỆU TRƯỞNG	
– ÔNG THÂN:	bố của Tuấn

Các vai quần chúng là học sinh lớp 12H.

CẢNH I

Lớp 12H, trước cửa lớp, một tốp học sinh, một người đàn ông mặc bộ quân phục đã bạc màu.

Người đàn ông : – Các cậu cho tôi hỏi thăm phòng làm việc của thầy Hiệu trưởng ở chỗ nào ?

Tuấn : – Bác là phụ huynh học sinh à ?

Người đàn ông : – Vâng !

Tuấn : – Đi hết dãy nhà này rồi rẽ tay trái.

Người đàn ông : – Vậy lớp 12 ở đâu ?

Tuấn : – Con bác học lớp 12 à ?

Người đàn ông : – Vâng !

Tuấn : – Lớp 12 nào ạ ?

Người đàn ông : – Tôi cũng không biết... Tôi cần gặp thầy Hiệu trưởng có một chút việc riêng.

Tuấn : – Bác gặp thầy Hiệu trưởng có việc gì vậy ?

Người đàn ông : – Tôi được giới thiệu đến xin việc.

Tuấn : – Á ! Có phải bác xin đánh trống trường không ?

Người đàn ông : – ...Vâng, đúng đúng !

Vinh (*chạy đến*) : – Bác ấy hỏi gì vậy ?

Tuấn : – Xin thầy Hiệu trưởng chân đánh trống trường.

Diễm (*chen lên*) : – Để cháu dẫn bác.

Người đàn ông : – Cảm ơn cô, cậu này đã chỉ cho tôi rồi.

(*Ông đi khuất.*)

Diễm : – Cậu vừa bảo ông ấy làm gì nhỉ ?

Tuấn : – Xin làm thêm, đánh trống trường.

Diễm : – Vậy à ?

Tuấn : – Bạn có vẻ quan tâm thế nhỉ ? Những người giỏi Văn như cậu hay lật đi lật lại một chuyện quá nhỏ. Cho qua đi. Thế nào, bài tập đã làm xong chưa, có bài nào chưa xong đưa tớ giúp cho.

Diễm : – ... Người đánh trống trường à ?... À tớ đã xong, cảm ơn.

Tuấn : – Diễm này ?

- Diễm :** – Gì cơ ?
- Tuấn :** – Chủ nhật tới ông cụ tớ cho cả nhà đi picnic, tớ mời cậu cùng đi cho vui.
- Diễm :** – Tớ bận ? Cảm ơn cậu.
- Tuấn :** – Tớ đã xin phép bố mẹ mời bạn đi cùng rồi, các cụ rất vui, con em tớ thích có chị Diễm đi cùng. Cậu có biết không, đêm qua tớ đọc hết quyển sách Toán, đầu tớ căng thẳng, ông cụ bèn tuyên bố chủ nhật cho cả nhà đi Suối Tiên, tớ bèn nghĩ đến cậu. Đi Diễm nhé, đi cho vui.
- Diễm :** – Nhà nhiều việc lắm, chủ nhật tớ phải giúp mẹ. Cảm ơn !
(Đi nơi khác. Ở ngoài hành lang có tiếng nói ồn ào)

Tiếng bọn học sinh :

- Chúng ta lên văn phòng hỏi lại xem, có đúng không.
- Thôi đi các bạn, thầy Phúc đã đi rồi !
- Sao thầy không từ biệt chúng ta ?
- Thầy có lệnh lên đường gấp.
- 12H cần thầy, thầy dạy hay như thế.
- 12H tín nhiệm thầy.
- Thế là chúng ta không được nghe thầy giảng nữa rồi.
(Tiếng nói trong nước mắt của bọn con gái)
- Nhớ thầy thì nhớ, sao lại khóc, hay là thương rồi ?
- Cảm ơn, rõ dơ !
- Không phải thì thôi. *(Một học sinh chạy đến.)*
- Các cậu đã nghe nói về thầy giáo Toán mới của chúng ta chưa ?
- Thế nào, thế nào, nghe nói về thầy thế nào ?

– Một cụ giáo già đã nghỉ hưu, nhưng vì rất giỏi chuyên môn, giỏi cả cai trị học sinh, cho nên được mời về dạy cho 12H một lớp có "Nhị thập bát tú".
(Chúng cười ầm lên. Mấy cô cậu đi vào trong lớp.)

- Thuận :** – Làm gì mà phải ồn ào lên thế, thầy nào mà chẳng được.
- Vinh :** – Thưa đồng chí Bí thư chi đoàn, thầy Phúc là giáo viên giỏi, thầy trò lại đã hiểu nhau không hơn thầy khác về thay à ?
- Hải :** – Tớ nghe nói thầy đi Pháp bảo vệ luận án tiến sĩ Toán học.
- Diễm :** – Tớ lại nghe nói thầy được điều đi làm Hiệu phó Trường Phạm Văn Đồng.
- Tuấn :** – Các cậu thật rắc rối, không có gì quan trọng, nghiên cứu sách giáo khoa là ra hết, tớ nói thật đấy.
- Thuận :** – Thôi đi ? "Không thầy đố mày làm nên" mặc dù anh là "sao".
- Tuấn :** – Cũng đúng thôi, nhưng lí thuyết ấy cũ rồi.
- Diễm :** – Im lặng nghe tớ này : Thầy giáo mới của chúng ta là một người lính đặc công trăm trận trăm thắng.
- Hải :** – Mẫu người lí tưởng của Diễm đấy.
- Diễm :** – Đây !... Mà đã sao ?
- Hải :** – Chứ sao !
- Vinh :** – Nhưng chúng ta cần một cái đầu toán học.
(Cô giáo dạy Văn đi qua.)
- Diễm :** – Thưa cô, xin cô cho chúng em hỏi thăm.
- Cô Thụy Chân :** – Các em chưa lên lớp à ?

- Diễm :** – Chúng em đang chờ thầy ?
- Cô Thuy Chân :** – À cô hiểu rồi, thầy giáo Toán của các em đã đến, đang trên phòng Hiệu trưởng.
- Thuận :** – Cô biết thầy giáo của chúng em ạ ?
- Cô Thuy Chân :** – Biết !
- Vinh :** – Là một cụ già 70 đã về hưu rồi phải không ạ ?
- Cô Thuy Chân :** – Không, là một người lính.
- Diễm :** – Thôi chết !... Có lẽ nào chúng ta đã gặp thầy, thầy là một lính đặc công phải không ạ ?
- Cô Thuy Chân :** – Một sĩ quan, Đại úy tiểu đoàn trưởng, người cùng quê với cô. Chúc mừng các em có một người thầy tuyệt vời. Trước khi là lính, thầy là sinh viên Đại học Tổng hợp Toán.
- Thuận :** – Ô... thế ạ.
- Tuấn :** – Còn chờ xem.
- Cô Thuy Chân :** – Được học với thầy Tâm sẽ rất thú vị đấy, thầy là một người rất thẳng thắn và trung thực, phương pháp giảng dạy rất khoa học, học Toán với thầy thú vị không kém học Văn đâu các em ạ.
- Tuấn** *(nói nhỏ)* : – Người đồng hương cho nên ca ngợi nhau hết lời, đúng không – Thưa cô ! Tất cả còn đang chờ ở phía trước !
- Cô Thuy Chân :** – Các em vào lớp đi, thầy đang đến đây ! *(Bọn chúng vào lớp nhanh chóng, ồn ào.)*
- Diễm :** – Trật tự ! *(Thuy Chân đi ra gặp hai thầy vào, cô bắt tay từng người. Tất cả đứng dậy, im lặng chăm chú.)*

Tuấn và Diễm tròn mắt nhìn nhau. Tuấn làm động tác đánh trống.)

Thầy Hiệu trưởng : – Các trò ngồi xuống. *(Tất cả im lặng chờ đợi)*

Các trò ! Thầy Phúc được Bộ Giáo dục điều lên Bộ công tác, trên cử thầy Vũ Đức Tâm về thay thầy Phúc dạy cho các trò. Thầy Tâm là thương binh, bộ đội chuyển ngành. Đáng lẽ thầy được nghỉ một tháng trước khi đến trường ta nhận nhiệm vụ. Nhưng vì yêu cầu của nhà trường, thầy vui lòng đến dạy ngay. Cuộc đời của thầy là tấm gương sáng cho tất cả chúng ta, rồi các trò dần dần sẽ hiểu thầy thêm.

Thầy Tâm : – Cảm ơn thầy Hiệu trưởng.

Thầy Hiệu trưởng : – Thầy tâm sự với các trò của thầy đi, tôi xin phép. *(Hiệu trưởng bắt tay thầy Tâm rồi ra khỏi lớp.)*

Thầy Tâm : – Lớp trưởng ?... *(Diễm đứng lên)* Em giới thiệu về mình đi ?

Diễm : – Em Trần Lệ Diễm ạ.

Thầy Tâm : – Ngồi xuống !... Bí thư chi đoàn ? *(Thuận đứng lên)*

Thuận : – Em Nguyễn Ninh Thuận, Bí thư chi đoàn 12H.

Thầy Tâm : – Em ngồi xuống ! 12H là lớp "sao" của Trường Lê Quý Đôn phải không ?

Tất cả : – Vâng, thưa thầy.

Thầy Tâm : – Trường Lê Quý Đôn ta có 28 ngôi sao Toán học, tôi vừa về đến trường đã nghe danh "Nhị thập bát tú", thầy hi vọng những ngôi sao này toả sáng khắp bầu trời Toán học Việt Nam và... Và gì nữa nào Nguyễn Ninh Thuận, Bí thư chi đoàn ?

Thuận : – Và toả sáng khắp sân trường Lê Quý Đôn ạ. *(Tất cả cười)*

Thầy Tâm : – Và chúng ta có quyền mơ ước toả sáng ra thế giới.
(Tất cả ô lên, còn Tuấn và Vinh nhìn nhau im lặng.)

Thuận : – Xin thầy tự giới thiệu về mình đi ạ.

Tuấn : – Thầy Hiệu trưởng đã nói rồi.

Diễm : – Chúng em muốn được nghe thầy nói cơ.

Thầy Tâm : – Vậy thì tôi nói thêm điều này : Mười năm chinh chiến, kiến thức toán của tôi rơi rụng đi khá nhiều. Mong các em giúp đỡ. Tôi đang tập viết tay trái, chữ viết trên bảng còn chậm và xấu *(thầy xem đồng hồ)*, 20 phút còn lại chúng ta làm bài kiểm tra. Lớp trưởng Trần Lê Diễm lên lấy bài phát cho tất cả.

(Diễm lên bục, thầy đưa bài, Diễm phát cho từng bạn. Cả lớp cầm cúi làm bài. Cô giáo văn Thuy Chân đi qua, thầy Tâm ra đón cô.)

Cô Thuy Chân : – Buổi ra mắt ấn tượng chứ thầy ?

Thầy Tâm : – Anh rất vui và xúc động.

Cô Thuy Chân : – Hết giờ anh lên phòng thầy Hiệu trưởng nhé, thầy mời anh đấy, nhà trường tổ chức liên hoan nhẹ để chào mừng anh.

Thầy Tâm : – Sao lại trịnh trọng thế ?

Cô Thuy Chân : – Để cho anh ra mắt Hội đồng giáo viên.

Thầy Tâm : – Tôi là quân nhân không quen những nghi thức trịnh trọng.

Cô Thuy Chân : – Bây giờ anh là thầy phải quen dần với môi trường mới chứ thầy.

Thầy Tâm : – Rõ ! Thưa cô giáo !

Cô Thuy Chân : – Anh !...

Vinh : – Thưa thầy ! Em.

Thầy Tâm : – Nhanh vậy ?

Cô Thụy Chân : – Anh nhớ lên đây nhé. *(có đi)*

Thầy Tâm *(quay vào)* : – Những em nào làm xong ? *(Nhiều em giơ tay, trong đó có Thuận, Diễm)*. Em nào xung phong lên bảng ? *(Có một tràng ho cố tình... tiếp theo là tiếng cười)*. Ai cười đúng đây ! *(Tuấn đứng dậy)*. Tại sao em lại cười ?

Tuấn : – Tại vì em buồn cười.

Thầy Tâm : – Vì sao ?

Tuấn : – Vì, vì dạng bài này chúng em làm...

Thầy Tâm : – Dễ quá phải không ?

Tuấn : – Thưa thầy khó ạ.

Thầy Tâm : – Ai xung phong lên bảng ?... *(Không ai giơ tay)* Thôi được, các em chú ý xem tôi giải. *(Thầy cầm phấn bằng tay trái đứng trước tấm bảng đen, thấy giơ tay lên..., đầu tiên là một đường thẳng AB... Cả lớp im lặng theo dõi.)*

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH II

Nhà Tuấn một gia đình công nhân. Tuấn đang ngồi học bài.
Vinh đến !

Vinh : – Tuấn ơi !...

Tuấn : – Vào đi.

- Vinh :** – Có mình mày ở nhà thôi à ?
- Tuấn :** – Còn mấy mình nữa, bà cụ về quê ngoại, ông cụ đi nhà máy, con em đi học buổi sáng.
- Vinh :** – Mày đang làm gì vậy ? Có gì bí mật, tao không xem được à ?
- Tuấn :** – Tao đang làm cái này.
- Vinh :** – Tao về ! (*Quay đi luôn*)
- Tuấn :** – Tự ái à ?
- Vinh :** – Mày đang bận.
- Tuấn :** – Rồi tao... tao sẽ nói.
- Vinh :** – Vậy thì nói đi.
- Tuấn :** – Vinh này ! Trong "Nhị thập bát tú" tao với mày là hợp nhau hơn cả, coi nhau như anh em, như chiến hữu trong trận đánh. Mày không so đo thiệt hơn với tao bao giờ.
- Vinh :** – Sao dài dòng thế ? Mày gọi tao đến đây làm gì ?
- Tuấn :** – Có một chuyện quan trọng !
- Vinh :** – Quan trọng ?
- Tuấn :** – Mày thề với tao là mày phải giữ bí mật tuyệt đối thì tao mới nói cho mày biết, mới cho xem.
- Vinh :** – Mày không tin tao là chiến hữu thì thôi.
- Tuấn :** – Không tin sao tao lại gọi mày đến đây.
- Vinh :** – Vậy thì nói đi.
- Tuấn :** – Thề trước đã.

- Vinh :** – Nếu tao lộ điều bí mật của mày thì tao là con chó, không xứng làm bạn với mày.
- Tuấn :** – Cho mày đoán trước.
- Vinh :** – Được. Mất gì nào ?
- Tuấn :** – Một bữa ăn khao thả phanh.
- Vinh :** – Và karaoke.
- Tuấn :** – Chuyện nhỏ. Đoán đi !
- Vinh :** – Mày thích Lê Diễm, đang viết thư cho nó, đúng không ?
- Tuấn** (cười sặc)
- Vinh :** – Mặt đỏ căng lên rồi nhá. Tao hỏi thật, hôm nọ nó có đi pic níc với mày không ?
- Tuấn :** – Ai nói ?
- Vinh :** – Trong lớp có chuyện gì tao chả biết.
- Tuấn :** – Mày như công an ấy.
- Vinh :** – Tao có con mắt suy xét, tao thích ngành công an mà lại. Đưa thư tao xem, nó là đứa giỏi Văn nhất trường, đã từng thi giỏi Văn cấp thành phố, mày mà không cho tao xem để rà soát lại câu cú, vì trình độ văn chương lủng củng của mày, nó cười cho thối mũi ra đấy nghe chưa.
- Tuấn :** – Tao với Diễm có được không ?
- Vinh :** – Diễm – một tâm hồn thơ mộng, có thơ tình đăng báo *Hoa học trò*, báo *Tiên phong*, báo *Văn nghệ Trẻ*. Cô giáo Thụy Chân khen Diễm lắm. Cô tiên đoán nó sẽ trở thành nhà thơ đấy. Mày thì siêu toán đứng đầu trong

nhóm "Nhị thập bát tú" cũng sánh vai cường quốc đấy chứ không à ? Nhưng tao lại lo cho mày.

Tuấn : – Lo gì ?

Vinh : – Mày không phải là đối tượng của nó. Mày có nhớ một bài luận nói về người lính không ?

Tuấn : – Sao tao không nhớ nhỉ.

Vinh : – Thì mày chỉ chúm mũi vào Toán, Toán và Toán, coi nhẹ Văn, cho nên mới ra nông nổi này.

Tuấn : – Nó viết thế nào ?

Vinh : – Diễm thích mẫu người anh hùng, kiểu như thầy Tâm. Nào là mỗi vết thương trên người anh như tấm huân chương trên ngực. Nào là cuộc đời trận mạc của anh đã tôi luyện anh thành gang thép... vân vân và vân vân... à thêm một đoạn nữa... Anh bộ đội Cụ Hồ là người có chủ nghĩa nhân văn cao cả... – Đến khi người anh hùng bằng xương bằng thịt xuất hiện, cứ như con mắt suy xét của tao thì nó nhìn thấy Tâm đây vẻ thần phục, trong đôi mắt to mơ mộng ấy có một ngọn lửa rực sáng.

Tuấn : – Mày thật là...

Vinh : – Cứ đà này con bé yêu thầy lúc nào không biết.

Tuấn : – Đúng, tao thích Diễm. Nhiều lúc tao nghĩ cuộc đời tao chỉ có toán học và Diễm thôi. Không biết đấy có phải tình yêu không ? Khi người lính mặc bộ sĩ quan bạc màu xuất hiện, tao lại tưởng người đánh trống trường, không ngờ đấy lại là thầy giáo toán. Đúng như mày nói, với vẻ mặt đầy thần phục của Diễm, tao đâm lo sợ.

Diễm có thể làm bất cứ điều gì khác thường, điều đó chỉ có những người có tâm hồn nghệ sĩ mới làm được, xuất hiện trong tao nỗi lo lắng mơ hồ !...

Vinh : – Mày thua còn mất công an của tao chưa ?

Tuấn : – Khoan đã !

Vinh : – Kính phục chưa ?

Tuấn : – Chưa !

Vinh : – Thằng đểu.

Tuấn : – Rất tiếc là không phải điều đó... Nó là thế này cơ.

(Đưa ra mấy tờ giấy cho Vinh xem...)

Vinh : – Tao chưa hiểu.

Tuấn : – Ngu ả *(ghé tai nói thầm...)*. Thế đấy... xem kĩ lại đi... chả có lẽ tao khai trừ mày ra khỏi "Nhị thập bát tú".

Vinh : – Hiểu rồi, hiểu hiểu, rất hiểu... Nhưng...

Tuấn : – Nhưng gì ?... Nhưng gì mà nhưng ?

Vinh : – Có nên không ?

Tuấn : – Một cuộc chơi mà, không ai biết, không ai hay ? Cuộc chơi này chỉ có tao với mày thôi. Này ?

Vinh : – Thế nào ! *(Chúng móc tay)*

Tuấn + Vinh *(đồng thanh)* : – Thế !

(Có tiếng chuông gọi ngoài cổng).

Tuấn : – Bố tao về đấy.

Vinh : – Tao về đây.

Tuấn : – Ở đây chơi, bố tao thoải mái mà.

Vinh : – Ngại.

- Tuấn :** – Không sao. *(Chạy ra đón bố)* Bố !
(Ông Thân bước vào).
- Vinh :** – Cháu chào bác ạ.
- Ông Thân :** – Vinh đây à ?
- Vinh :** – Bác đi làm về ạ ?
- Ông Thân :** – Bác đi dự đại hội chiến sĩ thi đua.
- Tuấn :** – Xong rồi hả bố.
- Ông Thân :** – Bố được tặng "Người công nhân cơ khí có đôi bàn tay vàng".
- Vinh :** – Hoan hô bác.
- Tuấn :** – Chúc mừng bố, bố khao cả nhà chứ ạ ?
- Ông Thân :** – Được ! Thằng Vinh ở lại đây.
- Vinh :** – Cháu nhờ Tuấn giảng bài xong rồi, cháu phải về bác ạ.
- Ông Thân :** – Ở đây, ăn khao nói chuyện cho vui... À ! Bác được biết thầy Phúc đã phải đi nơi khác ? Không hiểu mấy ông tổ chức ngành Giáo dục làm ăn kiểu gì vậy ?
- Vinh :** – Thầy Tâm đã về thay rồi bác ạ.
- Ông Thân :** – Bác biết, hôm chủ nhật vừa rồi họp ban phụ huynh, toàn thể phụ huynh 12H kiến nghị lên nhà trường, đề nghị thầy Phúc trở lại Trường Lê Quý Đôn, tiếp tục dạy lớp 12H của chúng mày. Sắp hết học kì I rồi, chẳng còn mấy thời gian nữa là đến ngày thi đại học. Bác cũng đã gặp cô chủ nhiệm phản ánh rồi, bác sẽ gặp thầy Hiệu trưởng. Thầy Hiệu trưởng mà không giải quyết thoả đáng tao còn lên cả Bộ. Nghe nói ông Bộ trưởng mới quần chúng nhân dân lắm.

- Tuấn :** – Thầy giáo mới đã dạy rồi đấy bố ạ.
- Ông Thân :** – Thầy dạy thế nào, có được như thầy Phúc không ?
- Vinh :** – Vì mới quá chưa thể kết luận và không thể xem thường.
- Ông Thân :** – Thằng Tuấn có vẻ bi quan hơn mày.
- Tuấn :** – Vinh, cậu kể chuyện hôm thầy kiểm tra Toán cho bố tớ nghe đi. Không có ông cụ lại bảo tao được thầy Phúc khen rồi kiêu ngạo, chẳng những với bạn bè, còn kiêu ngạo cả với thầy.
- Vinh :** – Cậu thật là... Ai lại đi kể...
- Ông Thân :** – Cháu cứ kể, để hôm nào gặp thầy Hiệu trưởng bác có đủ tài liệu để đấu. Ông Hiệu trưởng Trường Lê Quý Đôn tinh khôn và sắc bén lắm, khó ai đánh gục được ông.
- Vinh :** – Là thế này bác ạ... Hôm ấy thầy cho làm bài kiểm tra, như sức chúng cháu thì không khó. Khi thầy mời một bạn đã làm xong lên chữa bài, tuyệt nhiên không có bạn nào xung phong, cháu định lên thì thằng Tuấn lờm không đồng ý cho lên.
- Ông Thân :** – À !... thằng Tuấn ?
- Vinh :** – Một lúc sau thầy bảo. Thôi được ! Các em chú ý xem tôi giải. Bài thứ nhất, bài đại số thầy giải đẹp, mạch lạc, ngon lành. Đến bài thứ hai, bài lượng giác, không hiểu sao thầy vận dụng hằng đẳng thức chẳng ngon lành tí nào. Cái biểu thức trên đường về đích đáng lẽ phải gọn nhẹ mà nó cứ phình to ra, thầy loay hoay dập xoá mãi nhưng vô hiệu. Tình hình càng rơi vào bi đát, trán thầy toát mồ hôi, dưới lớp lũ học trò theo dõi, nhất là bọn "sao" chúng cháu đã biết thầy nhầm

chỗ nào. Có đứa toan đứng lên nhắc thầy, nhưng ngôi sao chủ không cho nhắc.

Ông Thân : – Thăng nào là ngôi sao chủ.

Tuấn : – Thăng Hải ạ.

Vinh : – Không phải.

Ông Thân : – Thăng Tuấn phải không ?

Vinh : – Dạ... Thăng Tuấn là siêu sao đấy bác ạ.

Ông Thân : – Giỏi nhỉ, vậy mà lâu nay tao đâu có biết nó là sao chủ, là siêu sao !... Rồi sao nữa ?

Vinh : – Rồi không biết tại sao, cháu đứng vụt dậy nói to : "Xin phép thầy cho em giải". Cả lớp như vỡ ra.

Tuấn : – Thăng Vinh mới là sao chủ đấy bố ạ. Nó cầm viên phấn ngoáy một mạch bài toán hiện ra rõ ràng mạch lạc, đáp số đóng khung vuông vắn. Cũng thật lạ, thầy Tâm rất bình tĩnh mỉm cười với thăng Vinh, bắt tay nó thật chặt và cảm ơn.

Vinh : – Thầy không mắc cỡ tí nào, tuyệt đối không. Cháu bèn nhớ lời thầy nói hôm đầu tiên : Mười năm chinh chiến, kiến thức toán của tôi rơi rụng đi khá nhiều, mong các em giúp đỡ.

Ông Thân : – Hừ, hừ ! (*Ông đi đi lại lại.*)

Tuấn : – Đấy bố xem, hầu hết các bạn rất lo kì thi Đại học.

Ông Thân : – Rồi sao nữa ?

Vinh : – Trống đánh hết giờ.

Ông Thân : – Chúng mày đã làm một việc đúng hay sai ?

Vinh : – Cháu không hiểu bác hỏi.

Ông Thân (*quát lên*): – Đúng hay sai ?

Tuấn : – Thằng Vinh là sao chủ đấy bố ạ.

Ông Thân : – Tao không hiểu đại số với lượng giác, với hằng đẳng thức chết tiệt của chúng mày. Chúng mày đối với thầy như thế đấy à ? Thánh nhân cũng có lúc nhầm lẫn.

Tuấn : – Chúng con có nói gì ?...

Ông Thân : – Sao chủ này ! (*Vèo, một cái tát nẩy đom đóm vào mặt Tuấn*). Thằng chó !

Tuấn : – Bố ? (*ôm lấy mặt*) Tại sao bố lại đánh con ? Tại sao ?

Vinh (*cùng đồng thời, hoàn toàn bất ngờ cũng ôm lấy mặt*)

Ông Thân : – Trăng sao gì chúng mày, phải xin lỗi thầy Tâm.

Tuấn : – Con không có lỗi !

Ông Thân : – Không có lỗi này ! (*rút roi*)

Vinh (*chạy lại quỳ xuống trước mặt ông Thân*) : – Cháu xin bác, xin bác, bác đừng đánh bạn Tuấn nữa, cháu có lỗi vì cháu mà bạn ấy phải ăn đòn.

Ông Thân : – Vinh ! Cháu đứng dậy, cháu không có lỗi. Thằng chó này không xứng đáng là ngôi sao chủ. Cần phải đánh, đánh cho chữa thói kiêu ngạo của nó. Vinh, lui ra !...

Tuấn : – Vinh ! Mày lui ra tao sẵn sàng nhận đòn. Bố đánh chết con đi. (*Nằm dài xuống, sẵn sàng chịu đòn.*)

Ông Thân : – Thằng ngoan cố ! Mày chưa biết tội gì hả ?

Vinh : – Cháu xin ! Xin bố đi Tuấn, xin đi. (*Thằng Vinh cũng nằm dài ra cạnh thằng Tuấn để cứu Tuấn*) – Tao lạy mày đấy mày xin bố đi, xin đi !...

Tuấn : – Con... con xin bố !

Ông Thân : – Ông nói cho mày biết, mày phải nhớ lấy điều này :
Khi nào mày biết quỳ xuống trước mặt thầy Tâm xin
thầy tha thứ thì mày mới thành người được, không
thì mày vẫn là giống chó, nghe chưa ? (*Ông quăng roi
bỏ đi*)

Tuấn (*bây giờ nó mới oà khóc*)

Vinh (*ngồi dậy*) : – Mày cũng gan cóc tía lắm !

Tuấn (*vùng vằng*) : – Úc không chịu được.

Vinh : – Tao về ! (*Vinh đi*)

Tuấn : – Tao dặn !

Vinh : – Nhớ rồi !

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH III

Giờ ra chơi, ngoài hành lang lớp. Diễm đi đi lại lại, vẻ trầm ngâm.

Tiếng Tuấn : – Diễm ơi ? Diễm (*Tuấn chạy đến*)

Diễm : – Tuấn ! Chuyện gì vậy ?

Tuấn : – Nhà thơ chột nẩy ra tứ thơ chẳng ?

Diễm : – Mình đang nghĩ về cậu đấy.

Tuấn : – Về mình, hân hạnh quá.

Diễm : – Cậu là một đoàn viên ?

Tuấn : – Lâu lắm rồi Đoàn có sinh hoạt đâu.

Diễm : – Không sinh hoạt không có nghĩa là không gương mẫu.

- Tuấn :** – Lại lên lớp rồi.
- Diễm :** – Các cậu phải bỏ ngay bộ mặt lạnh lùng, bất hợp tác, đấy là thái độ vô lễ với thầy, dơ bẩn.
- Tuấn :** – Cậu mắng tớ đấy à ?... Tôi tha thứ cho cậu bởi vì tôi quý cậu, như người khác thì không xong đâu.
- Diễm :** – Thì làm gì nào, đánh tôi à ?
- Tuấn :** – Tôi không hiểu cậu đang "đánh" tôi vì cái gì ?
- Diễm :** – Cậu phải thay đổi ngay cách nhìn, cách nghĩ về thầy Tâm đi.
- Tuấn :** – Thay đổi cái gì chứ, trước sao sau vậy.
- Diễm :** – Cậu có thấy các bạn trong lớp giúp đỡ thầy rất nhiệt tình, vô tư không ? Còn thầy có hôm mặc dù đã hết giờ, thầy quên ăn mà ở lại lớp, cùng một số bạn đánh gục những bài tập hóc búa, như công phá một thành trì kiên cố.
- Tuấn :** – Tớ kính phục chứ sao.
- Diễm :** – Chính tớ đã dự những buổi học như thế, mới thấy tư duy toán học của thầy khá độc đáo, mà các thầy khác cũng phải nể, còn lũ học sinh chúng ta đã là gì.
- Tuấn :** – Rõ rồi !
- Diễm :** – Nhìn thân hình gầy gò, thương tật đầy người của thầy mà thương lắm. Cậu có biết tại sao thầy phải cầm bút, cầm phấn bằng tay trái không ?... Vì mảnh đạn của quân thù. Nhìn thầy làm việc vì chúng ta, đã có lúc mình ứa nước mắt.

- Tuấn :** – Cậu đang làm thơ về người lính !? Bây giờ tôi mới hiểu tại sao mời cậu đi picnic cậu không thèm đi, cậu đã thay đổi.
- Diễm :** – Mình vẫn là mình.
- Tuấn :** –...Từ khi người anh hùng thời đại xuất hiện ?
- Diễm :** – Cậu im đi.
- Tuấn :** – Tớ không im. Tớ không chịu được những lời phê phán của cậu.
- Diễm :** – Cậu đừng có tưởng tượng vớ vẩn. Nếu cậu còn nghĩ, còn nói như vậy thì không bao giờ tôi chơi với cậu nữa.
- Tuấn** *(cầm tay Diễm)* : – Tôi cũng thế.
- Diễm** *(hát mạnh)* : – Buông ra !... *(đi, rồi quay lại nói)* Chi đoàn sẽ có ý kiến với bạn. *(đi thẳng)*
- Tuấn :** –... Này ! tôi sợ Chi đoàn của bạn lắm rồi !
- Hải** *(chạy lại)* : – Đừng đứng đến nhà thơ, khẩu khí của nhà thơ thì thôi rồi, nhà toán học không dịch lại được đâu.
- Tuấn :** – Vênh vênh váo váo như gạo mức đầu.
- Hải :** – Chủ đề gì vậy ?
- Tuấn :** – Mà y nữa, chủ đề gì ? Gọi hộ thằng Vinh cho tao.
- Hải :** – Ô kê !... Vinh ơi, Vinh, lại đây nhanh lên *(Vinh chạy lại)*
- Vinh :** – Chuyện gì vậy ?
- Hải :** – Thằng Tuấn hỏi mày.
- Tuấn :** – Tao có chuyện riêng với thằng Vinh.
- Hải :** – Ô kê ! *(chạy đi)*

- Tuấn :** – Mày có nhớ chuyện hôm nọ giữa tao và mày không ?
- Vinh :** – Chuyện gì nhỉ ?
- Tuấn :** – Mày quên thật à ?
- Vinh :** – Chuyện hôm nọ ở nhà mày chứ gì ?
- Tuấn :** – Và chúng ta đã thể tuyệt đối giữ bí mật, mày vẫn giữ đấy chứ ?
- Vinh :** – Ừ, vắn.
- Tuấn :** – Vẫn giữ được tình bạn thiêng liêng chứ ?
- Vinh :** – Vắn.
- Tuấn :** – Tao thể là tiếp tục giúp mày thành siêu toán như đã giúp.
- Vinh :** – Tao được điểm 10 toán là nhờ mày. Cảm ơn !
- Tuấn :** – Vậy thì tao yên tâm.
- Vinh :** – Mày làm sao ấy ?
- Tuấn :** – Không có gì, tao muốn nhắc lại cho mày nhớ thôi.
- Vinh :** – Nhìn mặt mày căng thẳng lắm.
- Tuấn :** – Tao bình thường.
- Vinh :** – Tao đoán nhé.
- Tuấn :** – Ông công an hình sự ạ !
- Vinh :** – Vừa rồi em Diễm từ chối lời đề nghị của mày phải không ?
- Tuấn :** – Gần như thế, lại còn ca ngợi thầy Tâm hết lời trước mặt tao. Còn phê bình tao rất gay gắt.
- Vinh :** – Có xác đáng không ?

- Tuấn : – Mà nghe được à ?
- Vinh : – Tao đoán.
- Tuấn : – Lại đoán.
- Vinh : – Tao nói thật nhé.
- Tuấn : – Ừ!
- Vinh : – Mà phải nghĩ lại đi. *(Tuấn tròn mắt nhìn Vinh)* từ hôm ở nhà mà về tao nghĩ rất nhiều.
- Tuấn : – Lời thề như dao chém đá.
- Vinh : – Từ nay việc làm của mà, tao không biết, không tham gia.
- Tuấn : – Cho mà nói lại.
- Vinh : – Từ nay tao bằng lòng với khả năng 7, 8 điểm toán của tao, trả lại điểm 10 cho mà.
- Tuấn : – Tên phản bạn.
- Vinh : – Tao không phản.
- Tuấn : – Đồ chó ! *(xong lại túm chặt cổ áo Vinh. Hải chạy lại)*
- Hải : – Chuyện gì, chuyện gì ?
- Tuấn : – Chúng tao đùa !
- Hải : – Hai thằng quý ả, hết cả hồn.
- Tuấn : – Mà đi chơi đi !
- Hải : – Ô kê ! *(Hải chạy đi.)*
- Tuấn : – Thôi được rồi. *(dịu hẳn xuống, ghé sát tai Vinh nói)* Mà cứ việc rút khỏi trời sao, còn chuyện giữa tao và mà phải biết im lặng, nếu lộ ra thì cả tao và mà phải gánh chịu hậu quả khốc liệt đấy hiểu chưa.

Vinh : – Đừng đe dọa tao.

Tuấn : – Rồi xem ? *(Trống vào lớp)*

(Học sinh 12H ào ào vào lớp, Thầy Tâm đến, tất cả đứng dậy)

Thầy Tâm : – Các em ngồi xuống !... Hôm nay tôi trả bài kiểm tra. Lớp trưởng. *(Diễn đứng lên)* Em phát bài cho tất cả các bạn. *(Diễn nhanh, vui, đưa bài cho từng học sinh).* Xong chưa ?

Diễm : – Thưa thầy xong rồi ạ !

Thầy Tâm : – Tốt !... Ngày tôi còn trong quân ngũ, sau khi đánh trận trở về hậu cứ, vừa đặt ba lô xuống đất rừng là lính ta ngáy liền, ngủ say như chết. Và rồi giấc mơ kéo đến. Tôi thường mơ thấy mình đang ngồi trong giảng đường, viên phấn trắng trên tay giáo sư cứ múa, cứ nhảy, rồi bay thành những đường cong Parabol chồng lên nhau. Lại có hôm mơ thấy chính mình đứng trên bục giảng... Ngày ấy tôi còn quá trẻ, hai mươi, hai một tuổi mới ra trường, bị học sinh bắt nạt, nhất là các em nữ sinh cười nói trêu chọc ríu rít quanh mình... Một loạt bom B52 rung chuyển đất rừng... Giấc mơ bay mất. *(Cả lớp rì rầm, thầy nói tiếp)* Khi trở về hậu phương, tôi lại mơ thấy những trận đấu lê quyết chiến giữa quân ta và quân thù, đồng đội của tôi và những tên giặc xác đỏ xuống đè lên nhau... *(im lặng lâu).*

Diễm : – Thầy kể chuyện chiến đấu cho chúng em nghe nữa đi.

Một học sinh : – Ngày xưa chắc là thầy thư sinh, đẹp trai lắm phải không ạ ?

Thầy Tâm : – Coi tạm được, còn bây giờ đã già và xấu trai.

Học sinh : – Thầy vẫn phong độ lắm ạ.

Học sinh : – Cô cũng là cô giáo hả thầy ?

Thầy Tâm : – Ta bắt đầu học thôi.

Học sinh : – Thầy chưa cùng ai đâu, chúng em có thông tin rồi.

Học sinh : – Thầy có thích thơ không ạ ?

Học sinh : – Bạn Diễm là nhà thơ đấy thầy ạ. Bạn Diễm đọc tặng thầy một bài thơ đi.

Diễm (*nói nhỏ*) : – Rõ quê, xấu hổ chưa !

Thầy Tâm : – Bài kiểm tra của các em làm rất tốt, xứng đáng lớp 12H của 28 ngôi sao "Nhị thập bát tú". Tôi rất thích câu khen ngợi này. Thời nhà Lê có 28 ngôi sao lừng danh trên thi đàn, ông vua thi sĩ Lê Thánh Tông làm chủ soái. Vậy "Nhị thập bát tú" về toán học thời nay của Trường Lê Quý Đôn ta, ai là chủ soái ?

Thuận : – Bạn Tuấn đứng lên !

Tuấn : – Bạn ấy !

Tất cả : – Tuấn đứng lên, đứng lên !

Tuấn : – Thưa thầy không phải đâu, các bạn đùa đấy ạ.

Thầy Tâm : – Tuấn đứng dậy.

Tuấn (*Một lúc sau Tuấn từ từ đứng dậy*)

Thầy Tâm : – Chưa về đến trường tôi đã nghe nói em là một trong 28 ngôi sao và là ngôi sao sáng nhất, sao chủ ! Tôi nghe đồn không sai chứ ?

Tất cả : – Dạ không ạ !...

Thầy Tâm : – Nhưng rất tiếc bài kiểm tra vừa rồi em không chứng minh cho tôi thấy điều đó. Tại sao vậy ?

Tuấn *(im lặng)*

Thầy Tâm : – Tại sao em không làm bài, để giấy trắng ?

Tuấn *(im lặng)*

Hải : – Thưa thầy !...

Thầy Tâm : – Em nói đi !

Hải : – Hai bài toán kiểm tra so với khả năng của bạn Tuấn là quá dễ.

Tuấn : – Ai mượn cậu !

Thầy Tâm : – Em trả lời tôi.

Tuấn : – Em, em nghĩ không ra ạ.

Tất cả : –Ồ !...

Thầy Tâm : – Là quá khó đối với khả năng của em, thật vậy không ?

Tuấn *(im lặng)*

Học sinh : – Thưa thầy em có ý kiến.

Thầy Tâm : – Em nói đi !

Học sinh : – Chính bạn Tuấn nói với em rằng, khi xem xong đầu bài thì trong đầu bạn ấy đã có lời giải rồi, và sau đó là đáp số chính xác.

Tuấn : – Tôi nói với bạn khi nào nhỉ ?

Học sinh : – Thưa thầy, em thề đấy là sự thật.

Thầy Tâm : – Em Tuấn ! Thầy mong em hãy nói ra sự thật đi. Thầy sẽ đối xử công bằng.

Tuấn : – Em... em không làm được, bạn Minh ghét em đổ tội cho em đấy, em thề !...

Thầy Tâm : – Thôi được, em mang bài lên đây. *(Tuấn mang lên)*
Không phải tờ này. *(Thầy giơ lên cho cả lớp xem)*
Đây là tờ giấy trắng.

Tuấn : – Dạ, mất rồi ạ !

Thầy Tâm : – Em vừa xé đi ?

Tuấn *(im lặng)*

Thầy Tâm : – Phải không ?... Lớp trưởng ! *(Điểm đứng dậy)* Khi em phát bài cho bạn Tuấn em có nhìn thấy điểm tôi cho không ?

Điểm : – Thưa thầy có ạ.

Thầy Tâm : – Máy điểm ?

Điểm : – Điểm 0 ạ. *(Cả lớp xôn xao)*

Tâm : – Đúng ! Tôi đã cho Tuấn zêrô. Trong 28 ngôi sao, điểm 9 có 11, điểm 10 có 16, điểm 0 rơi vào siêu sao.

Tuấn : – Xin thầy cho em được nói...

Thầy Tâm : – Thầy mong rằng sau đây là thái độ trung thực và chân thành của em. Em nói đi.

Tuấn : –...Em nộp giấy trắng bởi vì... vì không phải em không hiểu bài, không làm được mà vì... vì trong lúc ấy, trong giờ làm bài kiểm tra ấy, đầu óc em đang mênh mang một bài hình học phẳng. Từ ngày học cấp I đến cấp III hôm nay, không bài toán nào là em không giải được, mà bây giờ có một bài toán không sao giải được, em giận toán giận mình, đầu óc em cứ buồn bực mê muội đi, cho đến hết giờ kiểm tra... Không kịp nữa rồi, em đành nộp giấy trắng. Xin thầy

có trời đất chứng giám cho lòng trung thực của em.
Xin thầy tha tội.

Thầy Tâm *(mỉm cười, cả lớp ngơ ngác)*

Tuấn : – Thầy không tin em ?

Thầy Tâm : – Được rồi, em về chỗ. *(Về chỗ ngồi ở cuối lớp, Tuấn lấy trong cặp ra một tờ giấy, quay trở lại)*

Tuấn : – Thưa thầy !

Thầy Tâm : – Chuyện gì nữa ?

Tuấn : – Bài toán ấy đây, em nhờ thầy giải hộ, có được không ạ ?

Thầy Tâm *(suy nghĩ giây lát) :* – Em đưa lên đây !

Tuấn : – Thưa đây ạ. *(Cả lớp xì xào)*

Diễm *(Diễm nói nhỏ với Thuận) :* – Con ngựa vía này lại giở chứng gì đây ?

Thầy Tâm : – Trật tự *(Thầy nhìn thẳng vào mắt Tuấn, nó không quay đi, không tránh cặp mắt của thầy.)* Được, thầy nhận lời.

(và lúc này trống đánh tan trường).

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH IV

Nhà thầy Tâm, thầy đang ngồi làm việc, có hai người khách đến. Một người ôm một bó hồng bạch to.

Diễm , Thuận *(đồng thanh) :* – Chúng em chào thầy !

Thầy Tâm : – Các em, lớp trưởng, cả bí thư chi đoàn nữa, hẳn là có chuyện quan trọng rồi.

Diễm : – Thưa thầy có.

Thuận : – Chúng em mang cái quan trọng đến đây ạ.

Diễm : – Đây ạ, chúng em tặng thầy.

Thầy Tâm : – Quan trọng thật (*Tâm nhận hoa*) Nhân dịp gì vậy ?

Diễm : – Nhân dịp thầy chuyển về trường em, dạy chúng em, những buổi lên lớp thật ấn tượng.

Thầy Tâm : – Ngược lại tôi rất ấn tượng về các em thì đúng hơn.

Thuận : – Có một số, nhỏ thôi, một vài ngôi sao lệch không phải với thầy, Chi đoàn đã đưa ra kiểm điểm. Thay mặt Chi đoàn chúng em đến xin lỗi thầy, mong thầy tha thứ.

Thầy Tâm : – Ô không ! Đừng quan trọng hoá vấn đề. Trung thực, thẳng thắn là bản chất người lính của tôi. Tôi sợ mình có hơi cứng chăng ?

Diễm : – Không ạ, thưa thầy chúng em nghĩ là học sinh cũng phải có đức tính trung thực, thẳng thắn như người lính chứ ạ.

Thầy Tâm : – Không cứ gì người lính và học sinh, ai ai cũng cần phải có đức tính ấy. Đây là một trong những bản chất nhân văn của mỗi con người trong xã hội... Này !...

Diễm, Thuận : – Dạ !

Thầy Tâm : – Thầy ưa sự giản dị, nhưng các em thì lại không giản dị.

Diễm, Thuận : – Ô !...

Thuận : – Chúng em có chạy theo mốt đâu ạ.

Thầy Tâm : – Không, không phải thế, tôi thích nữ sinh ăn mặc thật đẹp, nhất là áo dài trắng. Tôi nói đến việc hai em mang hoa đến tặng tôi hôm nay là khách sáo, không giản dị.

Diễm : – Thưa thầy, hoa vườn nhà, những bông hồng này chính tay em trồng đấy ạ.

Thầy Tâm : – Ô thế à ? Thật tuyệt, thầy sẽ tìm một cái lọ đẹp nhất để cắm hoa.

Thuận : – Thưa thầy, cô đâu ạ ?

Diễm (bấm đùi *Thuận*)

Thuận : – Á ! đau.

Thầy Tâm : – Cái gì ?

Thuận : – Dạ, con kiến.

Thầy Tâm (cười) : – ... Nhà tôi bị bom Mĩ sát hại ngày tôi còn trong chiến trường.

Thuận : – Chúng em xin lỗi !

Diễm : – Thật là "không chết người trai khói lửa mà chết người gái nhỏ hậu phương". Cuộc đời của thầy giống như những vần thơ bất hủ của nhà thơ Hữu Loan.

Thuận : – Sao thầy gan thế, thưa thầy ?

Thầy Tâm : – Không phải gan đâu. Thầy giao lưu kém lắm.

Thuận : – Trên đời có biết bao nhiêu là phụ nữ trẻ trung, xinh đẹp, không có ai lọt vào mắt xanh của thầy sao ?

Thầy Tâm : – Thầy không lọt vào mắt xanh của các cô chứ không phải các cô lọt vào mắt xanh của thầy... Thật đấy !

- Thuận :** – Chúng em biết có một cô gái xinh đẹp yêu thầy luôn kể về thầy với lòng yêu mến và tự hào đối với thầy ạ.
- Thầy Tâm :** – Ô ai vậy ? Sao thầy không biết nhỉ ?
- Thuận :** – Có đúng là thầy không biết không ?
- Thầy Tâm :** – Không, thật mà.
- Thuận :** – Chúng em không tin.
- Thầy Tâm :** – Thầy xác định ở vậy suốt đời, thời gian còn lại cống hiến hết mình cho ngành Giáo dục.
- Thuận :** – Tại sao thầy lại phải hi sinh nhiều như vậy, chúng em không tán thành quan điểm ấy.
- Thầy Tâm :** – Cảm ơn lòng nhiệt tình của các em. Thầy hỏi hai em buổi kiểm tra bài hôm nọ có thoải mái không ? Tuấn có giận thầy không ?
- Thuận :** – Giận thế nào được ạ.
- Thầy Tâm :** – Phải công bằng với tất cả.
- Thuận :** – Từ xưa tới nay chưa bao giờ bạn ấy bị ăn trứng ngỗng, bạn ấy là một tài năng toán học, nhưng đây tính chủ quan kiêu ngạo không ai trị được, trước đây thầy Phúc lại quá yêu quý, nuông chiều bạn ấy.
- Thầy Tâm :** – Với lý do mà Tuấn nói ra trước lớp, các em có tin không ?
- Diễm :** – Bạn ấy nói thế nào nhỉ ?... À... "Đang mãi mê theo đuổi một bài toán khó".
- Thuận :** – Em cũng không tin. Bạ !
- Thầy Tâm :** – Đây, chính bài toán này đây, Tuấn nhờ thầy giải hộ !
(*đưa cho Diễm và Thuận xem...*)

- Diễm :** – Một bài hình học phẳng. Bài toán này học búa quá, cho hình vẽ cẩn thận. Bạn ấy sưu tầm ở đâu ra thế nhỉ. Loại toán này không có trong sách giáo khoa, không có trong chương trình toán luyện thi đại học.
- Thuận :** – Thầy cho bọn em mang về giải thử xem nhá !
- Thầy Tâm :** – Được ! Em nào tìm ra đáp số sẽ có thưởng.
- Thuận :** – Thưởng gì ạ ?
- Thầy Tâm :** – 20 điểm, nêu danh toàn trường.
- Diễm :** – Chắc là thầy đã giải ra rồi.
- Thầy Tâm :** – Thầy thức 5 đêm liền và đã tìm ra.
- Thuận :** – Vậy thì thầy giảng cho chúng em đi.
- Thầy Tâm :** – Thầy sẽ cho cả lớp làm và thầy sẽ giảng bài này trước toàn lớp. Đây là một bài học lớn, không riêng cho Tuấn mà cho tất cả.
- Thuận :** – Vâng ! Chúng em rất thích nghe thầy giảng những bài toán khó. Có vậy mới mở mang được đầu óc chứ.
- Diễm :** – Em không đồng ý.
- Thuận :** – Bạn nói sao ?
- Diễm :** – Cậu không thấy à ? Ngày thầy mới về trường không đến nỗi gầy như thế này, mới có mấy tháng thôi mà thầy gầy thêm, bởi vì những bài toán không có trong chương trình, những bài toán khó kiểu này làm cho thầy mất sức đi rất nhiều. Một bài toán chết tiệt mà thầy phải 5 đêm mất ngủ. Không được, tớ sẽ nói cho cả lớp biết không được "sao" nào mang toán khó, không có trong chương trình đến để làm

thầy mất thì giờ, ảnh hưởng đến sức khoẻ của thầy, cậu đồng ý không ?

Thuận : – Đúng, đúng thật, phải chấm dứt chuyện này.

Thầy Tâm : – Các em yên tâm đi, thầy vẫn khoẻ mà. Riêng bài toán của Tuấn đưa cho thầy giải hộ, thầy có nhiều suy nghĩ. Nhưng khi đã tìm ra được đáp số thì thầy xác định cho mình một hành động, à nói đúng hơn là một phương pháp giảng dạy... Cảm ơn các em đã đến thăm thầy, chia sẻ với thầy lại tặng hoa nữa.

Diễm, Thuận (Bấm nhau) : – Chúng em xin phép thầy ạ.

Thầy Tâm : – Ừ các em về đi !

Thuận : – Thỉnh thoảng chúng em đến thăm thầy được chứ ạ ?

Thầy Tâm : – Rất tốt ! *(Hai nữ sinh đi. Tâm cầm bó hoa lên xem rồi nói một mình)* "Những bông hồng này do chính tay em trồng" không phải mua ở cửa hàng hoa à ? *(mỉm cười)* Diễm là một nữ sinh trung thực và thẳng thắn. *(Tâm đi lấy lọ pha lê cắm hoa. Khi mở giấy bóng bọc ra, một tờ giấy màu hồng rơi xuống, Tâm nhặt lên đọc.)*

– Trong chiến trường thầy mơ thấy giảng đường và những nữ sinh tinh nghịch, ríu rít như bầy chim quanh mình.

– Trên giảng đường, thầy mơ thấy chiến trường với những trận đấu lê quyết chiến, xác quân ta và quân thù chồng lên nhau.

– Chiến trường và giảng đường hai bài toán khó nhất cuộc đời.

– Hoà bình và chiến tranh cặp phạm trù bài học lớn làm người.

Em thương thầy, ơi người lính !

Thơ của ai ?... Một cô gái có tâm hồn cao đẹp và lãng mạn. *(Tâm cắm hoa vào lọ. Tâm đã nhập tâm, miệng nhẩm đọc. Thuy Chân đột ngột xuất hiện)*

Cô Thuy Chân : – Trông thầy trầm tư thế ?

Thầy Tâm : – Thuy Chân !

Cô Thuy Chân : – Anh biết mua hoa cơ à ?

Thầy Tâm : – Đẹp không nào ?

Cô Thuy Chân : – Hoa còn tươi nguyên như vừa mới hái, đẹp quá !

Thầy Tâm : – Anh vừa mới được tặng đấy.

Cô Thuy Chân : – Ai tặng thầy vậy ?... Xin lỗi em lại tò mò rồi.

Thầy Tâm : – Anh pha trà mời em nhé.

Cô Thuy Chân : – Em có biết uống trà đâu.

Thầy Tâm : – Trà ngày nay như ngày xưa "Miếng trầu là đầu câu chuyện" ấy mà. Em cứ để anh pha.

Cô Thuy Chân : – Đừng pha đặc anh nhá !

Thầy Tâm : – Phải đậm đà chứ. *(Tâm đi pha trà, Thuy Chân đến bên lọ hoa, trông thấy có tờ giấy màu hồng thì lấy xem ngay. Cô nhẩm đọc... Đọc xong.)*

Cô Thuy Chân : – Thơ của Diễm, hoa của Diễm, Diễm vừa mới đến đây. *(Tâm lên, Thuy Chân vội vàng để bài thơ lại chỗ cũ làm ra vẻ thanh thản ngồi xuống ghế.)*

Thầy Tâm : – Thật là thầy nào trò nấy !

Cô Thuy Chân : – Em không hiểu.

Thầy Tâm : – Một tâm hồn lãng mạn và thơ mộng.

Cô Thuy Chân : – Anh đang nói đến ai vậy.

Thầy Tâm : – Anh đang nói em và học sinh của em đấy cô giáo Văn ạ.

Cô Thuy Chân : – Tâm hồn ấy không hợp với anh chẳng ?

Thầy Tâm : – Anh thán phục, song không theo kịp tuổi trẻ và tâm hồn trong như ngọc ấy, sự khác thế hệ tạo ra một khoảng cách lớn là lẽ đương nhiên.

Cô Thuy Chân : – Em ghét anh hay nói đến tuổi già... Mà già thì đã sao, già có cái hay của tuổi già. Đây là sự chín chắn và từng trải.

Thầy Tâm : – Người già thường trái tính trái nết, anh có biểu hiện ấy rồi.

Cô Thuy Chân : – Em chưa thấy ai cứ tự chê mình như thầy, dân toán học thường sâu sắc lắm.

Thầy Tâm : – Sâu sắc bằng văn sao được.

Cô Thuy Chân : – Ba em cũng có nét giống anh.

Thầy Tâm : – Uống nước đi ! Thầy là thần tượng của anh đấy.

Cô Thuy Chân : – Ba em nhắc đến anh luôn, cụ cứ như phải lòng anh ấy. (cười)

Thầy Tâm : – Thuy Chân ạ ! Anh về trường được ba tháng nay, chưa thân quen với thầy cô nào ngoài em ra. Anh đã từng là học sinh của ba mẹ em. Anh biết em từ lúc em còn nhỏ. Khi anh học cấp III với ba mẹ em thì em đang bé tí. Em còn nhớ không ?... Anh đến chơi em còn chạy ra bắt anh bế, lại còn trèo lên...

Cô Thuy Chân : – Ứ anh !... Ngượng chết đi được.

Thầy Tâm : – Đây là những kỉ niệm đặc biệt.

Cô Thuy Chân : – Nhớ dai thế ?

Thầy Tâm : – Không ngờ ngày nay chúng ta lại cùng đồng nghiệp, cùng trường, chiến tranh đã tiêu phí 10 năm làm thầy của anh. Bây giờ trở lại với nghề cũ, trong anh có những nỗi niềm không biết tâm sự với ai, may mà có em.

Cô Thuy Chân : – Em cảm ơn lòng tin của anh.

Thầy Tâm : – Khi được chuyển ngành anh hào hứng trở lại với nghề bao nhiêu thì nay anh lại buồn bã, chán nản bấy nhiêu. Không ngờ 10 năm trận mạc, kiến thức toán của anh rơi vãi theo đất đá chiến hào, theo bom đạn và những vết thương chằng chịt trên người, tuổi trẻ ra đi, tuổi già ập đến. Có những bài toán khó phải vật lộn với nó mấy đêm liền, nhiều lúc mệt mỏi rã rời như sau một trận đánh trên chiến trường năm xưa.

Cô Thuy Chân : – Ba mẹ em rất quý anh, hình ảnh một cậu học sinh thông minh chăm ngoan, luôn luôn là đề tài cho các cụ mỗi khi nhắc đến anh.

Thầy Tâm : – Học sinh ngày nay khác với học sinh thời anh và em trước kia. Thời chúng ta có lí tưởng, có trách nhiệm với xã hội, với đất nước, với gia đình. Ngày nay chúng nó sống cá nhân lắm. Tại sao vậy ? Có lẽ là kinh tế của đất nước mỗi ngày một khá lên, đời sống cao hơn nhiều. Ngày xưa anh ăn bo bo, ăn rau muối, ngày nay chúng nó ăn cơm trắng cá thịt ngon ; ngày xưa anh đi bộ đi học, ngày nay chúng đi xe máy đến trường.

Cô Thuy Chân : – Ba mẹ em mỗi khi nói về người lính, thì hình ảnh người lính người anh hùng là anh Tâm đấy.

Thầy Tâm : – Anh bình thường như những đồng đội của anh, thầy cô đừng khen anh nhiều như vậy, anh ngượng lắm. Người lính mà thầy cô tin tưởng bây giờ đang rất lo lắng, không biết có trụ lại ngành Giáo dục được không ?

Cô Thuy Chân : – Sao không, em tin anh như ba mẹ em tin anh. Anh lại đến chơi như ngày xưa nhé.

Thầy Tâm *(cười vui)* : – ... Để cho cô bé Thuy Chân lại trèo lên đầu lên cổ anh chứ !

Cô Thuy Chân : – Ú. Anh !... Anh có muốn những kỉ niệm ấy trở thành bất tử không ?

Thầy Tâm *(cười vui)* : – Không bao giờ quên.

Cô Thuy Chân : – Anh ạ ! Dù học sinh 12H của chúng ta có như thế nào cũng là sản phẩm của xã hội, là con em của chúng ta, anh hãy nghĩ như khi anh mới nhận quyết định đeo ba lô về nhà em báo cáo với ba mẹ em, thầy cô của anh rằng : Bây giờ anh không còn là người lính nữa, mà là thầy giáo nổi nghiệp ba mẹ. Lọ hoa hồng này đẹp không ? Đẹp ! Nhưng nó có gai đấy.

Thầy Tâm : – Thuy Chân ! Không ngờ em lại sâu sắc đến thế.

Cô Thuy Chân : – Bàn tay người con gái nào mà khéo léo thế, biết chọn hoa, mua hoa. Những bông hồng thuần chủng Việt hay đã lai hồng Mỹ.

Thầy Tâm : – Nào ai biết !

Cô Thuy Chân *(đến cầm lại lọ hoa, vờ như bây giờ mới phát hiện có tờ giấy màu hồng)* : – Giấy tờ gì đây ? *(xem)* Bài thơ à ?

Tác giả nào vậy ? Không đề tên à ? Của người tặng hoa quên chẳng ? Hay là người ấy tặng luôn cả bài thơ. Anh đọc chưa ? Em đọc nhé. *(đọc)* – Trong chiến trường, thầy mơ thấy giảng đường và những nữ sinh tinh nghịch, riu rít như bầy chim quanh mình.

– Trên giảng đường, thầy mơ thấy chiến trường với những trận đấu lê quyết chiến, xác quân ta và quân thù chồng lên nhau.

– Chiến trường và giảng đường hai bài toán khó nhất cuộc đời.

– Hoà bình và chiến tranh cặp phạm trù bài học lớn làm người.

– Em thương thầy, ơi người lính. *(nhìn Tâm dò xét)*

Không đề tên tác giả. Em đoán là của một học sinh lớp 12H. Đây là một học sinh giỏi Văn. Anh đã đoán được em nào chưa ?

(Tâm mỉm cười lắc đầu. Thuy Chân nói tiếp.)

Em biết rồi, của một nữ sinh xinh đẹp với tâm hồn cực kì nhạy cảm và lãng mạn. Thầy yên tâm đi. Ngày nay vẫn có những học sinh không kém gì thời thầy còn cắp sách đến trường và tất nhiên cũng có một số em không được như mong muốn của chúng ta. Em hỏi thật nhá ?

Thầy Tâm : – Em cứ hỏi.

Cô Thuy Chân : – Anh có thấy gì trong bài thơ này không ?...,
Thấy không ?... *(Tâm lắc đầu)* Anh ngốc lắm... con bé
này nó mê anh đấy.

Thầy Tâm : – Mê tôi ?

Cô Thuy Chân : – Yêu !

Thầy Tâm : – Hừ ! Tuổi con anh !

Cô Thuy Chân : – Anh ! Nếu anh nói rằng anh thích tác giả bài thơ
này, anh yêu nhà thơ tương lai ấy, thì em phát điên
lên mất... Em chờ anh mãi, em đến với anh từ tám bé,
từ ngày bắt anh bế, trèo lên đầu lên cổ anh mà chơi.
Ngày nay em có đủ khả năng bù đắp lại những mất
mát, những đau khổ mà anh phải chịu đựng cả cuộc
đời... Em yêu anh, anh hôn em đi.

*(Tâm bất ngờ, lúng túng chưa có phản ứng gì thì Thuy Chân
đã vít cổ anh xuống hôn đắm đuối.)*

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH V

Văn phòng hiệu trưởng, thầy Hiệu trưởng đang tiếp khách

Thầy Hiệu trưởng : – Tôi đọc báo Lao động thấy có tên ông trong
danh sách "Người công nhân có đôi bàn tay vàng".
Chúc mừng ông.

Ông Thân : – Bàn tay tôi to lớn và thô kệch thế này, vàng đâu mà
vàng. Người ta khéo khen tôi lao động tích cực, làm

ra nhiều sản phẩm, lương cũng khá có vậy thôi, chứ vàng đâu mà vàng.

Thầy Hiệu trưởng (*cầm bàn tay to lớn của ông Thân*) : – Vàng đấy vàng đấy ! Hà hà hà... Bàn tay nhà giáo chúng tôi là bàn tay cầm bút, cầm phấn dạy dỗ các thế hệ học trò. Ông Thân ạ, lớp 12H là lớp đặc biệt, 48 trò của lớp năm nay tốt nghiệp sẽ đạt điểm cao. 100% sẽ đỗ vào đại học, chúng tôi quyết tâm phấn đấu như vậy. Nhưng lớp 12H cũng nảy sinh nhiều phức tạp lắm. Chủ quan kiêu ngạo với khả năng của mình. Không phải nhà trường, không phải các thầy, không phải tôi đặt danh hiệu "Nhị thập bát tú", 28 ngôi sao toán học, không biết tự đâu mà có. Nếu chúng nó ngoan mượn danh lịch sử cũng quý lắm, nhưng chưa ngoan trong đó có trò Tuấn con trai ông.

Ông Thân : – Tôi rất chiều con, nhưng tôi cũng nên cho thật lực vì thói kiêu ngạo của nó. Hôm nay tôi lên đây đề nghị với thầy một việc quan trọng.

Thầy Hiệu trưởng : – Việc gì mà quan trọng ?

Ông Thân : – Thầy Phúc có uy tín đang dạy ngon lành, thì nhà trường lại đổi đi nơi khác. Ban phụ huynh chúng tôi kiến nghị nhà trường đưa thầy Phúc trở lại dạy cho 12H như cũ.

Thầy Hiệu trưởng : – Phụ huynh ạ, thầy Phúc là do Bộ điều đi, làm sao mà tôi chống lệnh được. Thầy Tâm lại cũng là Bộ điều về. Ai mà được đọc lí lịch thầy Tâm thì cũng phải nể. Thầy là một sĩ quan có cỡ, là dũng sĩ diệt Mỹ

cấp ưu tú, huân chương chiến công đầy ngực. Trước đây thầy là sinh viên toán Trường Đại học Tổng hợp, nổi tiếng thông minh, tốt nghiệp bằng đỏ, xung phong đi chiến trường, nay lại tình nguyện trở về với ngành Giáo dục. Thật là tuyệt vời, tôi được thầy Tâm là cái số may mắn của tôi mà có. Xin phụ huynh yên tâm, một tấm lòng, một tài năng giáo dục đấy.

Ông Thân : – Vậy là phụ huynh chúng tôi thiếu thông tin à ?

Thầy Hiệu trưởng : – Thầy mới như cỗ máy mới đang chạy "rót đa". Ông là thợ cơ khí chắc ông hiểu rõ điều đó. *(Một nữ sinh thập thò bên ngoài.)* – Trò nào đấy, có chuyện gì ? *(Nữ sinh vào)*

Nữ sinh : – Thưa thầy.

Thầy Hiệu trưởng : – Thầy nghe.

Nữ sinh : – Em có đơn ạ.

Thầy Hiệu trưởng : – Sao không đưa cho cô chủ nhiệm.

Nữ sinh : – Cô chủ nhiệm nói rằng, trường hợp của em thì gửi trực tiếp lên thầy Hiệu trưởng ạ.

Thầy Hiệu trưởng : – Thầy cô nào chủ nhiệm lớp của em ?

Nữ sinh : – Cô Thụy Chân ạ.

Thầy Hiệu trưởng : – 12H ?

Nữ sinh : – Dạ vâng.

Thầy Hiệu trưởng : – Nhóm những ngôi sao ?

Nữ sinh : – Dạ không.

Thầy Hiệu trưởng : – Xin gì nào ? *(Nữ sinh đưa đơn)... Á... à... (Ông cười nhỏ, sau to dần.)*

Ông Thân : – Hình như cháu đã đến nhà bác. Hồng Trinh phải không ?

Nữ sinh : – Cháu chào bác, bạn Tuấn là siêu sao đấy bác ạ.

Thầy Hiệu trưởng : – Sao không lo học hành mà lại lo đi... Thi tốt nghiệp đến nơi rồi...

Nữ sinh : – Dạ... thưa thầy, hoàn cảnh ạ.

Thầy Hiệu trưởng : – Được rồi ! (*Ông kí vào lá đơn*) Đưa trình cô chủ nhiệm. Nghỉ học hai ngày.

Nữ sinh : – Em cảm ơn thầy. (*ra nhanh*)

Thầy Hiệu trưởng : – Trò ấy xin nghỉ học hai ngày để làm gì ông có biết không ?... Để đấy chồng ? !... Ba tuổi ranh đã lấy chồng. Thế đó ông Trưởng ban phụ huynh ạ. Chắc nó không phải con dâu ông ?

Ông Thân : – Nếu thằng ấy là con trai tôi thì tôi cho nó vào máy bào bào da nó ra liền.

Thầy Hiệu trưởng : – Phụ huynh ạ, mình không cho cũng không được, nó còn định rút thiệp mời ra mời Hiệu trưởng nữa cơ đấy... Ông có thấy gì không ?...

Ông Thân : – Thầy bảo tôi thấy gì ?...

Thầy Hiệu trưởng : – Nó có bầu rồi !

Ông Thân : – Ô !...

Thầy Hiệu trưởng : – Nhà trường là một bộ phận của xã hội, mà xã hội thời cơ chế thị trường là vô cùng phức tạp... phim ảnh băng đĩa tư bản tràn đầy, Internet toàn cầu thông phủ kín trời đất, mặt trái, mặt phải của xã hội con người phơi bày, nhà nào chả có máy, có người

truy cập. Tiếp nhận thế nào, cảm đoán thế nào đây ? Chưa bao giờ mối quan hệ giữa nhà trường và gia đình, phải kết hợp chặt chẽ như lúc này, để giáo dục con cháu chúng ta sao cho thiết thực và hiệu quả. Ông Thân ạ, chính ông cũng nghe con ông lên đây đòi đổi lại giáo viên.

Ông Thân : – Đây là quyền lợi của học sinh chứ thầy.

Thầy Hiệu trưởng : – Nhưng tôi đã giải thích rõ rồi.

(Thầy Tâm vào)

Thầy Tâm : – Chào thầy, chào ông !... Xin gửi thầy ! *(đưa phong bì)*

Thầy Hiệu trưởng : – Lại công văn gì đây ?... Mời thầy ngồi tiếp phụ huynh hộ tôi...

Ông Thân : – Thưa thầy, tôi là bố cháu Tuấn, Trưởng ban phụ huynh lớp 12H.

Thầy Tâm : – Chào bác.

Ông Thân : – Thằng con tôi chưa ngoan đâu, thỉnh thoảng tôi phải giáo dục bằng roi đấy. Ở trường lớp nó mà hư xin các thầy cứ thẳng tay trừng trị.

Thầy Tâm : – Ngựa hay khó cưỡi, nhưng khi đã cưỡi được là ngựa xích thố. Tôi hi vọng em Tuấn sẽ trưởng thành.

Ông Thân : – Tôi cứ nghĩ rèn người như rèn dao kiếm, thép tốt dao kiếm mới sắc, xin các thầy cứ rèn thì con cháu chúng tôi mới nên người được. Tôi nghe nói trường ta có một thầy giáo mới về hắc lắm, học trò sợ xanh mặt, em nào học hành lơ mơ là ăn trứng ngỗng liền. Thằng cháu Tuấn nhà tôi chưa bao giờ bị điểm không, vậy mà giờ Toán của thầy xơi con 0 ngon lành.

Thầy Tâm : – Thế Tuấn có nói với bác là tại sao không.

Ông Thân : – Không hỏi thì tôi cũng biết là tại nó, tại nó tất.

Thầy Tâm : – Thế nào chúng nó chả bàn luận với nhau, bác cứ nói cho tôi biết, để tôi trao đổi lại với thầy Tâm, rút kinh nghiệm giảng dạy.

Ông Thân : – Chúng nó phản ánh với phụ huynh chúng tôi rằng : Kiến thức toán của thầy Tâm có rơi vãi thật, cho nên thầy lúng túng khi giảng bài, thầy giải mãi mà không tìm ra đáp số. Có một thằng trong nhóm "Sao" xung phong lên bảng, nó giải bài toán ngon lành. Thầy rất mừng, rất vui, còn bắt tay, cảm ơn nó nữa... còn tôi thì tôi cho rằng chúng chưa hiểu được bài giảng của thầy.

Thầy Tâm : – Hôm ấy tôi có dự giờ giảng.

Ông Thân : – Năm nay là năm cuối phổ thông, năm vô cùng quan trọng, phụ huynh chúng tôi đề nghị với thầy Hiệu trưởng mời thầy Phúc trở lại để thầy Tâm dạy lớp khác.

Thầy Tâm : – Nên thế.

Ông Thân : – Tôi lại nghĩ khác. Tôi lại thích sự nghiêm khắc của thầy Tâm. Đây là chỗ tôi khác hội phụ huynh.

Thầy Tâm : – Ý kiến của thầy Hiệu trưởng thế nào hả bác ?

Ông Thân : – Ca ngợi thầy Tâm hết lời.

Thầy Tâm : – Tôi ủng hộ ban phụ huynh.

Ông Thân : – Thầy cũng là giáo viên trường ta ạ ?

Thầy Tâm : – Vâng ?

Ông Thân : – Thầy dạy lớp nào thưa thầy ?

Thầy Tâm : – Lớp 12.

Ông Thân : – Thầy dạy môn nào ạ ?

Thầy Tâm : – Toán.

Thầy Hiệu trưởng (*hạ mục kính xuống*) : – Thầy Tâm đấy !

Ông Thân : –...Thầy là... Thầy Tâm ?

Thầy Hiệu trưởng : – Thầy Tâm chứ còn ai ?

Ông Thân : – Thầy ơi là thầy, sao thầy kín tiếng vậy ?

Thầy Tâm : – Cảm ơn bác đã cho tôi biết thông tin cần thiết.

Ông Thân : – Thật là tai nghe không bằng mắt thấy. Tôi trông thầy có uy lắm. Tưởng tượng của tôi về thầy quả là không sai.

Thầy Tâm : – Tôi có cân nhắc, cuối cùng tôi cho em Tuấn điểm 0, vì cần phải như vậy để giáo dục em. Thế còn là nhẹ so với những gì mà em đã làm. Bác có đồng ý không ?

Ông Thân : – Tôi đứng về phía thầy, ủng hộ thầy.

Thầy Tâm : – Người xưa dạy : "Con hơn cha là nhà có phúc". Đúng thế, tôi quan niệm : Trò hơn thầy là phúc lớn cho đất nước.

Ông Thân : – Thầy nào cũng nghĩ như vậy, làm như vậy thật là may mắn quá.

Thầy Hiệu trưởng : – Thế bây giờ ý ông thế nào ?

Ông Thân : – Tôi sẽ nói lại với phụ huynh 12H rằng các vị chả hiểu gì cả, sai toét rồi. (*cười*)

Thầy Hiệu trưởng : – Vậy xin phép ông, tôi phải làm việc với thầy Tâm.

Ông Thân : – Chào hai thầy, tôi là người thợ cơ khí chính xác. (*đi*)

Thầy Hiệu trưởng : – Chào người thợ có đôi bàn tay vàng.

Thầy Tâm : – Chào bác ! (*Khi ông Thân đi khuất.*)

Thầy Hiệu trưởng : – Tôi phản đối ! Thầy Tâm ạ, tôi phản đối !
Mặc dù chúng ta mới quen biết nhau, mới làm việc

với nhau được ba tháng, ba tháng thôi, nhưng tôi đã yêu quý thầy, tôi phải lòng thầy mất rồi.

Thầy Tâm : – Thầy Hiệu trưởng xin thầy thông cảm cho.

Thầy Hiệu trưởng : – Tôi sẽ kiện Sở giáo dục, rút thầy về Sở làm gì chứ ? Quan chức hành chính à ?... Thế là thầy chạy trốn học sinh, chạy trốn toán học, để an nhàn ư ?

Thầy Tâm : – Lí do tôi đã nói rõ trong đơn.

Thầy Hiệu trưởng : – Ba lí do có vẻ là xác đáng, nhưng lại không xác đáng tí nào... chính thầy đã kể cho tôi nghe một câu chuyện huy hoàng và cảm động : Có một sĩ quan cấp dưới của thầy trong trong một trận đánh vô cùng ác liệt đã quay súng chạy trốn vào nhà đồng bào Ba na. Khi mặt trận im tiếng súng đơn vị tìm mãi không thấy, tưởng rằng đã tan xác hoặc bị giặc bắt. Nhưng ba ngày sau, người sĩ quan ấy tìm về đơn vị với một vết thương trên đùi. Trước con mắt phán xét của đồng đội, người cán bộ phải thú nhận, trận đánh ác liệt quá, sợ chết chạy dài, vết thương này là tự thương... Xin lỗi !... Lá đơn xin chuyển công tác của thầy làm tôi nhớ lại câu chuyện của chính thầy kể.

Thầy Tâm : – Thầy đánh giá tôi là kẻ chạy dài à ?

Thầy Hiệu trưởng : – Đâu có !

Thầy Tâm : – Tôi có lí do xác đáng.

Thầy Hiệu trưởng : – Tôi muốn nói là... Hoà bình khác chiến tranh.

Thầy Tâm : – Thầy coi thường tôi ?

Thầy Hiệu trưởng : – Tôi tự hào trường ta có thầy.

Thầy Tâm : – Tôi không phải là người gặm nhấm quá khứ.

Thầy Hiệu trưởng : – Thầy đừng nóng... Thầy có chửi tôi, tôi cũng không thể cho thầy đi được... không phải tôi nói điều này để lấy lòng thầy : Cuộc đời của thầy là tấm gương lớn cho chúng tôi soi vào. Với lòng tin tưởng và kính trọng, tôi bác đơn của thầy. Trước khi thầy đến đây đưa lá đơn này thì có một nữ sinh lớp 12H, học trò của thầy xin nghỉ học để lấy chồng, mới 17 tuổi đang học đã lấy chồng ? Nó phải cưới vợ vì đã có chửa, tại sao tôi biết nó có chửa, vì vợ tôi đã sinh ba đứa con nên tôi biết thế nào là người có chửa. Đây là trò "ăn cơm trước kẻng" phải giáo dục, giáo dục toàn diện. Ai làm nhiệm vụ này, chúng ta, gia đình và xã hội mà nhà trường là nòng cốt. Hết chiến tranh rồi, ác liệt không còn nữa, vậy mà...

Thầy Tâm : – Vậy mà thầy nã đại bác lên đầu tôi.

Thầy Hiệu trưởng : – Không, không phải, đừng nói vậy mà oan cho lão già này, là nhân chuyện nọ mà nghĩ đến chuyện kia, chuyện chính thầy kể, tôi có bịa ra đâu.

(Tiếng ồn ào bên ngoài dội vào mỗi lúc một to. Một tốp học sinh cả nam và nữ đổ xô vào phòng thầy Hiệu trưởng. Có một em công một em bị thương, trán đầm đìa máu)

Học sinh : – Thầy Hiệu trưởng, thầy Hiệu trưởng ! ?...

Thầy Hiệu trưởng : – Chuyện gì, làm sao thế này ?

Học sinh : – Đánh nhau to, vỡ đầu !

Thầy Hiệu trưởng : – Y tá ? Y tá ? Y tá đâu ? *(Y tá chạy vào.)*

Y tá : – Đâu đâu ?... Làm sao thế này hở trời !... Im cô băng cho.

Thầy Hiệu trưởng : – Có bị vỡ sọ không ?

Y tá : – Có lẽ bị rách da thôi thầy ạ.

Thầy Hiệu trưởng : – Có phải chiếu chụp thù cho đi ngay.

Y tá : – Để im, xong rồi, xong rồi !

Thầy Hiệu trưởng : – Lớp nào ?

Học sinh : – Lớp 11B ạ !

Thầy Hiệu trưởng : – Tại sao ?

Học sinh : – Chắc là hai bạn cãi nhau về một bài toán.

Học sinh bị thương : – Không phải.

Thầy Hiệu trưởng : – Thế thì vì lẽ gì mà đánh nhau vỡ đầu ra thế này hở con ?

Học sinh bị thương : – Thưa thưa... chuyện khó nói lắm...

Thầy Hiệu trưởng : – Trò cứ nói cho thầy nghe, thầy sẽ xử công bằng.

Học sinh : – Thưa thầy vì... vì bố nó là thủ trưởng của mẹ em... rồi rồi bố mẹ em bỏ nhau vì chuyện ấy. Nó lại còn bênh bố nó, thẳng khốn nạn, em phải giết nó... (*khóc to*) Xin thầy xử cho em.

Thầy Hiệu trưởng : – ...Ôi cuộc sống ! ...Thầy Tâm ạ, trách nhiệm trên vai chúng ta nặng nề lắm.

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH VI

Giờ Toán lớp 12H. Đứng trước bục giảng, thầy Tâm nhìn bao quát toàn lớp, tất cả học sinh cúi cúi làm bài. Bài toán khó quá, ai cũng cắn bút, mồ hôi trán vã ra.

Thầy Tâm : – Nhìn các em chăm chú làm bài, thầy rất cảm động.
Hôm nay là một buổi học đặc biệt.

(Thuy Chân đến trước cửa lớp, vẩy thầy ra ngoài.)

Thầy Tâm : – Hôm nay em dạy Văn lớp 12A kia mà !

Cô Thuy Chân : – Học sinh đang làm bài tập, em đến đây để dự giờ giảng của anh.

Thầy Tâm : – Anh cũng đang cho học sinh làm bài tập. Mười phút nữa anh sẽ giảng bài.

Cô Thuy Chân : – Thời gian ?

Thầy Tâm : – Giảng trong 30 phút.

Cô Thuy Chân : – Em có thể dự được không ?

Thầy Tâm : – Vây em vào lớp đi ! *(Thuy Chân vào)* Cô Thuy Chân giáo viên chủ nhiệm của lớp ta đến dự giờ giảng của thầy... Mời cô. *(Thuy Chân đi vào ngồi cạnh Diễm. Thầy đi đi lại lại.)*

Hải *(đứng lên)* : – Thưa thầy ?

Thầy Tâm : – Em nói đi.

Hải : – Chưa bao giờ chúng em giải một bài toán khó như thế này, em thấy nó làm sao ấy !

Thuận : – Em cũng thấy thế. Bài này may ra "sao chủ" giải được. *(Tuấn cắn bút im lặng)*

Thầy Tâm : – "Nhị thập bát tú" – 28 ngôi sao, trong các em ai có sáng kiến lấy danh hiệu lịch sử này ?... Thầy rất thích thú, vì ở đây nói lên khát vọng lớn lao của các thế hệ kế tục Việt Nam.

- Vinh :** – Thầy thách đố chúng em rồi ạ, các "sao" cũng chịu bó tay... Có phải bài toán này bạn Tuấn nhờ thầy giải tuần trước phải không ạ ?
- Thầy Tâm :** – Chính nó.
- Vinh :** – Thầy đã giải được rồi ạ ?
- Thuận :** – Sao bạn lại hỏi vậy ?
- Thầy Tâm :** – Đương nhiên là tôi đã tìm ra đáp số.
- Vinh :** – Thầy giải theo cách nào ạ ?
- Thầy Tâm :** – Tí nữa tôi giảng.
- Tuấn :** – Bạn Vinh thật vô lễ.
- Vinh :** – Có bạn vô lễ ấy.
- Tuấn :** – Bạn im lặng mà nghe thầy giảng... xin bạn chú ý và nhớ cho điều đó.
- Vinh :** – Có bạn ấy.
- Thầy Tâm :** – Trật tự ! Không được cãi nhau.
- Hải :** – Thật là khó hiểu.
- Thầy Tâm :** – Em Hải nói gì, đứng lên.
- Hải :** – Hai bạn rất thân với nhau sao hôm nay lại thế ?
- Thầy Tâm :** – Được rồi, em ngồi xuống ! Tôi nói hôm nay là buổi học đặc biệt, vì từ trước tới nay 12H chưa bao giờ học kiểu này.
- Hải :** – Thưa thầy, có phải thầy dạy theo kiểu mới, kiểu cải cách giáo dục phải không ạ ?
- Thầy Tâm :** – Giờ Toán hôm nay không theo sách giáo khoa, mà sẽ từ một bài toán để nói về một điều lớn lao hơn, cần

thiết hơn cho tất cả. *(Bỗng có tiếng cười khó hiểu)* Ai cười?... *(Im lặng)* Em nào cười tự giác đứng dậy. *(Tất cả nhìn vào Vinh)*

Vinh *(đứng dậy)* : – Em xin lỗi.

Thầy Tâm : – Tại sao em cười ?

Vinh : – Em lạ.

Thầy Tâm : – Lạ cái gì ?

Vinh : – Cho em được phép nói thẳng.

Tuấn : – Em có ý kiến.

Thầy Tâm : – Em !

Tuấn : – Cười trong giờ thầy giảng là vô lễ với thầy, bất lịch sự với lớp.

Vinh : – Em không vô lễ, em cười là vì...

Thầy Tâm : – Mạnh dạn lên, thầy cho phép nói mà.

Vinh : – Bài toán này theo em không thể giải được, mà thầy lại tìm ra đáp số ? *(Tất cả ô lên ngạc nhiên.)*

Thầy Tâm : – Một ý kiến chứng tỏ có suy nghĩ sâu về bài toán.

Học sinh *(nói nhỏ)* : – Bạn giỏi hơn thầy đấy chắc !

Vinh *(nghe được)* : – Đừng hiểu nhầm.

Thầy Tâm : – Trật tự !

Học sinh : – Xin thầy giảng thôi ạ !

Thầy Tâm : – Được ! Lớp trưởng !

Diễm : – Dạ !

Thầy Tâm : – Lên đây ! *(Diễm đi lên)* Đây là bài giải của thầy. Thầy đã cho phô tô, Diễm phát cho mỗi em một bản. Tất cả hãy xem kĩ bài giải của tôi. (... *Thời gian trôi,*

thấy nói) Các em ! Tôi phải thức ròng năm đêm liền vẽ đi vẽ lại hàng trăm lần. Dùng thước đo độ, ê ke, com pa, sao cho hình vẽ được chính xác. Các em nhìn kĩ hình vẽ đi, các em có thấy rằng tất cả đều lệch so với hình cho sẵn của đề bài toán không ?

Tiếng xì xào trong lớp : – Đúng thế, đúng thế, lệch lạc hết ?

Thầy Tâm : – Trật tự. *(Tất cả lại im lặng)* Đến đây các em có phát hiện ra điều gì không ?

Tuấn *(đứng lên mặt nhăn nhó)* : – Em đau bụng, xin phép thầy cho em ra ngoài.

Thầy Tâm : – Không được, em ngồi xuống. *(Không khí căng thẳng)* Cả lớp nghe cho rõ đây : Đây là trò ma lanh phi toán học. Ai là tác giả của bài này ?.. Em Tuấn trả lời. *(im lặng)* Tuấn ?

Tuấn : – Dạ !

Thầy Tâm : – Đứng lên ! *(Tuấn từ từ đứng dậy.)*

Tuấn : – Em... Em nhất được bài toán này ở cổng trường Đại học Tổng hợp khi em đến thăm một anh sinh viên năm thứ tư khoa Toán... Em mang về giải thử, em loay hoay một tuần liền không sao giải được, cho nên em mới đến nhờ thầy.

Thầy Tâm : – Một bài toán không có đáp án. *(Tất cả ồ lên.)* Những gì các em nhìn thấy đều lệch lạc với hình cho sẵn của đầu bài. Mọi chi tiết trên hình gốc đều bị vẽ lệch hẳn đi, dẫn đến tia OX đáng lí phải chui vào bụng tam giác thì lại cứ chạy lông nhông. Còn đoạn thẳng MD thì bằng ngon lành qua cạnh AB.

Diễm *(bật lên)* : – Thế là một sự lừa dối cố tình. *(Cả lớp xôn xao.)*

- Thầy Tâm :** – Các em bức mình phải không ? Các em có biết vì sao tôi tìm ra cái trò ma lanh quỷ quái này không ?... Không phải vì tôi tài giỏi hơn các em.
- Thuận :** – Đương nhiên thầy phải giỏi hơn chúng em chứ ạ !
- Thầy Tâm :** – Không phải ! Vì tôi có một cuộc đời từng trải hơn các em. Đến tuổi tôi các em sẽ hiểu ra điều đó. Bây giờ mời tác giả bài toán lên bảng... (*im lặng căng thẳng*) Tuấn lên bảng. (*im lặng*) Thầy gọi em Tuấn.
- Tuấn :** – Em không phải là tác giả bài toán. Em đã nói em nhất được.
- Thầy Tâm :** – Hay là đồng tác giả ?
- Vinh :** – Thưa thầy...
- Tuấn :** – Bạn Vinh.
- Thầy Tâm :** – Vinh à ?
- Vinh :** – Không ạ ! Em không có đủ khả năng nghĩ ra bài toán này. Bạn Tuấn chính là tác giả bài toán.
- Tuấn :** – Không đúng ! Bốc lửa bỏ tay người.
- Vinh :** – Thầy cho phép em... Sau khi bạn Tuấn nghĩ ra bài toán, bạn ấy gọi em đến nhà khoe với em, em hỏi để làm gì, thì bạn ấy bảo nhờ thầy giảng. Em bảo bạn "không lên làm thế" thì bạn ấy nói rằng : Cả cuộc đời học sinh của tao không bao giờ bị con 0, vậy mà đến giờ thầy Tâm, thầy cho tao ăn trứng ngỗng, như vậy có tàn bạo không ? Nhục nhã cho tao, mất danh dự cho tao, cho 28 ngôi sao trong đó có mây. Và rồi bạn ấy bắt em thế phải giữ bí mật và lúc ấy em cũng thế.
- Tuấn :** – Đồ bịa đặt, bịa đặt hoàn toàn, xin thầy đừng tin bạn ấy, bạn ấy ghen ghét với em vì có những bài toán khó

bạn ấy không giải được phải nhờ em. (*Nói xong Tuấn ngồi xuống.*)

Thầy Tâm : – Thầy chưa cho em ngồi. (*Tuấn đứng lên*) Em Vinh, còn ai biết sự kiện này nữa không ?

Vinh : – Bác Thân bố bạn Tuấn nghe được câu chuyện. Mặc dù bác không hiểu lắm, bằng cảm nhận tinh tế mà bác ấy cho rằng bạn Tuấn sai. Bác bắt bạn Tuấn phải xin lỗi thầy và bác đã đánh bạn ấy một cái tát, còn tìm roi đánh nữa, em cũng xin chịu đòn rồi bác mới tha cho.

Thầy Tâm : – Tôi đã gặp bác Thân, bác là một người công nhân trung thực và thẳng thắn. Thầy mong em học ngay đức tính tốt đẹp của cha mình. Không ai đổ oan cho em cả.

Tuấn : – Không phải em !

Thầy Tâm : – Em lên bảng. (*Tuấn chần chừ*) Lên bảng. (*Tuấn đi lên*) Thầy kêu gọi lòng trung thực của em, một con người. Em còn có lòng trung thực không ?

Tuấn : – Vâng !

Thầy Tâm : – Em là tác giả của bài toán ?

Tuấn : – Dạ... Vâng.

Thầy Tâm : – Em cố tình vẽ sai hình để đánh đổ tôi ?... Tại sao em làm như vậy ?... Tại sao ?... Thử thách khả năng của tôi ?... Tôi không đủ tư cách làm thầy em ?... Em làm thế để làm gì ?... Để chứng minh cho tài năng toán học của mình chẳng ?... Nếu là đối với bạn bè, hành vi này rất xấu chơi, thiếu tính Fairplay, còn đối với người thầy của mình là hành vi vô giáo dục. Đã có bao giờ em nghe câu nói bất hủ của người xưa : "Một

chữ cũng là thầy, nửa chữ cũng là thầy" chưa ? Tôi được tiếp tay thầy Phúc dạy cho các em cả một năm cực kì quan trọng của lớp 12H. Tôi hỏi các em lớp 12H : Tôi này có đáng đưa ra hội đồng kỉ luật không ? *(Tất cả im lặng.)* Có đáng không ?

Vinh *(đứng dậy)* : – Thưa thầy em cũng có tội đồng loã ạ.

Tuấn : – Không mượn mày.

Thầy Tâm : – Cần phải cho em Tuấn một bài học để đời *(và rất nhanh cùng đồng thời với lời nói. – "Vèo " Một cái tát thật mạnh nổ đom đóm mắt vào mặt Tuấn, cả lớp bất ngờ, có đứa hét lên, Tuấn đau choáng váng ôm lấy mặt)...* Tôi biết đánh em là phạm pháp, nhưng có một luật pháp không thành văn mà cực kì quan trọng đó là : Trò không được vô lễ trước mặt thầy cũng như sau lưng. Tội của em còn nặng hơn thế, nếu còn lặp lại hành động tương tự thì không chỉ là cái tát. *(Tuấn im lặng cúi đầu.)* Tuấn !

Tuấn : – Dạ !

Thầy Tâm : – Em cứ việc phản ứng. Em có thể kiện lên thầy Hiệu trưởng, hay cao hơn. Rất có thể tôi buộc phải thôi việc, hay chính tôi xin chuyển đi nơi khác, tôi sẵn sàng chấp nhận.

Tất cả lớp : – Thầy !

Diễm *(oà lên)* : – Thầy ơi !... *(Thầy Hiệu trưởng đột ngột xuất hiện. Cả lớp đứng dậy.)*

Thầy Hiệu trưởng : – Ngồi xuống !... Tôi đến dự giờ giảng của thầy Tâm, không ngờ lại được dự một giờ giảng rất đặc biệt.

Thầy Tâm : – Xin thầy thứ lỗi. Tôi có giáo án cho bài giảng, song tôi thấy rằng, cần phải thay đổi bài giảng lượng giác hôm nay bằng bài giảng...

Thầy Hiệu trưởng : – Tôi hiểu cả rồi ! Thầy Tâm là một thầy có tài và tâm huyết với nghề. Lớp 12H có những trò giỏi song rất kiêu ngạo, điển hình là trò Tuấn, làm cho thầy Tâm và nhà trường rất buồn về hành vi ngạo mạn và vô lễ đối với thầy, làm cho thầy buồn bực, đau khổ vì trò, thầy không chịu nổi mà làm đơn xin đi. Đơn của thầy đây.

Diễm : – Xin thầy Hiệu trưởng giữ thầy Tâm ở lại, không cho đi. Thầy, thầy đừng đi, chúng em xin thầy đấy.

Thầy Hiệu trưởng : – Trên người thầy Tâm chằng chịt những vết thương vì bom đạn của quân thù. Thầy đã hi sinh xương máu của mình để mang lại hoà bình và hạnh phúc cho chúng ta, nay thầy lại mang kiến thức đến cho các trò.

Tuấn *(quỳ thụp xuống, ôm chặt lấy chân thầy Tâm, oà khóc) :*
– Tất cả là do em, tại em tất cả, em hối hận lắm xin thầy tha tội cho em. Thầy đánh em nữa đi, kỉ luật nào em cũng nhận. Thầy Hiệu trưởng, thầy đừng cho chúng em cho thầy Tâm, xin thầy ở lại cho chúng em đừng đi xin thầy !... *(Tuấn cuống lên, hoang mang vừa khóc vừa nói lộn xộn hết cả.)*

Tất cả : – Xin thầy độ lượng.

Vinh *(chạy đến cúi đầu) :* – Em xin chịu tội cùng bạn Tuấn.

Diễm : – Là lớp trưởng em cũng xin nhận một hình phạt.

Thuận : – Là bí thư chi đoàn em cũng xin nhận kỉ luật.

(Cả lớp đứng dậy.)

(Thầy Hiệu trưởng trả lá đơn cho thầy Tâm rồi đi nhanh ra khỏi lớp.)

Cả lớp : – Thầy ừ đi !

Diễm : *Đọc bài thơ :*

– Trong chiến trường, thầy mơ thấy giảng đường và những nữ sinh riu rít như bầy chim quanh mình.

– Trên giảng đường, thầy mơ thấy chiến trường với những trận đấu lê quyết chiến, xác quân thù và quân ta chồng lên nhau.

– Chiến trường và giảng đường hai bài toán khó nhất cuộc đời.

– Hoà bình và chiến tranh cặp phạm trù bài học lớn làm người.

– Chúng em yêu thầy, ơi người lính.

Thầy Tâm : – Các em ngồi cả xuống ! *(Thầy xé lá đơn, kéo Tuấn đứng dậy.)*

Tuấn : – Thầy ơi ! *(ôm chặt lấy thầy)*

Cả lớp : – Thầy ! *(Thụy Chân lau nước mắt.)*

NGUYỄN ANH BIÊN

Thầy cô và các bạn

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ các truyện ngắn : *Cái tát*
của tác giả Y Nguyên, *Bài thực hành đạo đức*
của tác giả Đặng Thị Thuý)

Nhân vật :

– THẦY HIỆU TRƯỞNG	
– THẦY TÂM	Giáo viên dạy Toán
– VINH	Học sinh
– PHƯƠNG	Học sinh – lớp trưởng
– MIẾN	Học sinh
– ÔNG GIÀ	
– CÔ GIÁO THANH	
– MẸ CỦA MIẾN	
-

Phòng khán giả là phòng học của lớp 12A7. Các diễn viên trong vai học sinh được bố trí ngồi lẫn với người xem. Sân khấu là bục giảng, có bàn, ghế và bảng đen. Trên bảng, ai đó mới vẽ phấn trắng hình một trái tim méo mó và chữ I Love... Hộp phấn. Thuốc kẻ. Giẻ lau bảng...

Phòng học vẫn khá ồn ào.

– Lớp trưởng. Lớp trưởng. Trục nhật chưa xoá bảng...

– Không phải xoá... Đó là thông điệp của lớp toàn "sao" gửi thầy dạy Toán mới...

– Yêu thầy với một trái tim không bình thường...

– Thầy Tâm dạy Toán mới nghe nói rất hắc.

Một cậu đeo kính cận (mặt lém lỉnh, nhô đầu lên khỏi đám đông) :

– Gốc lỉnh...

Tiếng bình luận : – Quân đội chuyển ngành.

Cậu đeo kính cận : – Mười năm cầm súng, lon đại úy, thương binh loại 2.

Tiếng bình luận : – Lí do chuyển ngành : Thương tật. Không đủ sức khoẻ phục vụ quân đội lâu dài...

Cậu đeo kính : – Trước khi đi bộ đội có bằng cử nhân Toán.

Tiếng bình luận : – Sư phạm Toán của rất hẹp... Được đấy.

Cậu đeo kính : – Đầu húi cua... Chính xác như đồng hồ. Giờ lên lớp được tính bằng giây.

Tiếng bình luận : – Phu xích đã căn dặn, Hỡi nhân loại hãy cảnh giác...

Đúng lúc đó, ba tiếng trống vào lớp vang lên.

Phương (một cô gái đậm người, lớp trưởng đứng bật dậy) :

– Cả lớp trật tự. Thầy Hiệu trưởng đang đưa thầy dạy Toán mới xuống lớp... Cả lớp chú ý, đứng dậy !

Cả lớp đứng dậy đúng lúc thầy Hiệu trưởng, một giáo viên cao tuổi, vóc hạc, lưng thụng trong bộ com lê màu tím than, dẫn một người mặc quần xanh, áo xanh, nhỏ, gầy, đen đũi vào lớp.

Thầy Hiệu trưởng : – Giới thiệu với các em, đây là thầy Tâm, mới về trường. Thầy Phúc đi công tác vắng, thầy Tâm sẽ thay thầy Phúc dạy Toán lớp các em. Thầy xin nhường lại lớp cho thầy Tâm...

Lớp vỗ tay rời rạc. Thầy Hiệu trưởng bước nhanh ra ngoài. Dội tiếng vỗ tay ngớt, thầy Tâm nhìn bao quát lớp, nói :

Thầy Tâm : – Chào các em. Tôi vinh dự được phân công thay thầy Phúc phụ trách môn Toán lớp ta, lớp năng khiếu Toán của trường. Để làm quen, tôi xin tự giới thiệu, tôi Vũ Văn Tâm, bộ đội chuyển ngành, mới quay trở lại cầm phấn sau hơn mười năm cầm súng... Các em có ý kiến gì không ?

Cả lớp im lặng. Thầy Tâm lấy phấn quay về bảng. Bỗng thầy nhìn thấy nét vẽ trái tim nguệch ngoạc và dòng chữ I love. Sững người trong chốc lát, thầy tự xoa bảng rồi viết :

Ngày 21 tháng 3 năm 2005

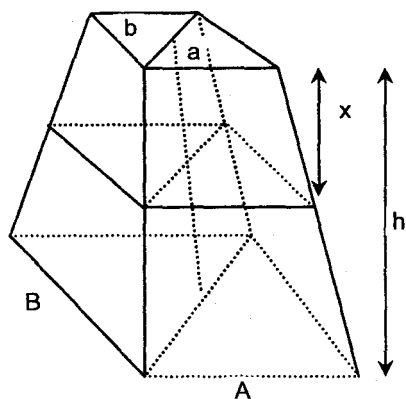
Kiểm tra 15 phút

Thầy Tâm : – Các em lấy giấy ra. Giờ Toán hôm nay, ta bắt đầu bằng bài kiểm tra 15 phút.

Giấy sột soạt. Thầy Tâm vừa đọc vừa viết lên bảng :

– Tính thể tích của một đài kỉ niệm mà các đây song song của nó là những hình chữ nhật với các cạnh A, B và a, b và chiều cao bằng h.

Trong khi thầy Tâm vẽ hình lên bảng thì cả lớp tập trung làm bài.

Chưa hết 15 phút, Vinh, một học sinh xuất sắc Toán của lớp đã nộp bài. Em đặt bài kiểm tra lên bàn thầy giáo, chặn chiếc thước lên rồi về chỗ ngồi.

Mười lăm phút trôi qua. Vẫn còn một vài em làm bài chưa xong.

Thầy Tâm : – Các em nộp bài. Bây giờ em nào xung phong lên bảng giải bài kiểm tra ? Không có ai à ? Thôi được, các em chú ý xem tôi giải...

Thầy Tâm (*quay về bảng, vừa nói vừa viết*) :

– Các em nhìn lên hình vẽ, sẽ thấy, thiết diện song song với hai đáy và cách đáy trên một khoảng x là một hình chữ nhật có hai cạnh là :

$$a + \frac{A-a}{h}x \text{ và } b + \frac{B-b}{h}x$$

$$\rightarrow S(x) = ab + \frac{(aB - 2ab + bA)x}{h} + \frac{(A-a)(B-b)}{h^2}x^2$$

Và như vậy, chúng ta sẽ được V bằng...

Nói đến đây, thầy Tâm ngáp ngừng. Thầy viết lại xoá. Xem chừng thầy Tâm càng giải, càng xa đáp số của bài toán giải tích.

Mồ hôi chảy trên má thầy. Cả lớp vẫn ngồi im không một tiếng động. Bỗng, Vinh đứng bật dậy.

Vinh : – Thưa thầy, đã gần hết giờ, thầy cho em giải hộ bài giải tích này được không ạ...

Thầy Tâm (nhìn Vinh) : – Mời em...

Vinh (nhANH nhẬU lên bẢNG. Cậu cầm phấn viết nhoay nhoáy, vừa viết, vừa nói) :

– Thể tích của đài kỉ niệm sẽ là :

$$\begin{aligned} V &= \int_0^H S(x) dx \\ &= abh + \frac{h}{2}(aB - 2ab + bA) + \frac{h}{3}(A - a)(B - b) \end{aligned}$$

Rút gọn lại, ta được :

$$= \frac{h}{6} [ab + (a + A)(b + B) + AB]$$

Vinh đóng khung kết quả của bài toán gọn gàng.

Thầy Tâm : – Thầy xa Toán đã lâu, nên có phần rơi rớt. Thầy sẽ cố gắng chuẩn bị kĩ hơn trong các tiết học sau... Thầy cảm ơn Vinh đã giúp. Vinh có ý kiến gì không ?

Vinh : – Thưa thầy em không có ý kiến gì về bài giải vừa rồi... Bài ấy không khó. Em chỉ muốn nhờ thầy giải bài toán khác. Một bài hình trong sách học thêm...

Thầy Tâm : – Em nói đi...

Vinh : – Thưa thầy, trong bài làm thêm, có bài toán hình học phẳng, em đã cố gắng hết sức mà không giải được... Em muốn nhờ thầy giải hộ.

Vinh đưa bài toán đã vẽ trên trang giấy cho thầy Tâm.

Thầy Tâm (nhìn bài toán Vinh đưa cho) :

– Siêu sao Toán của lớp mà chưa giải được, chắc là khó đây. Thầy sẽ cố có đáp án vào giờ Toán tiếp sau đây...

Vừa lúc tiếng trống báo hết tiết học vang lên. Tiếng trống vừa dứt, trong khi thầy Tâm ngồi xuống ghế cầm cúi giải bài toán, thì sân khấu biến thành sân trường. Hàng chục học sinh ủa lên "sân trường" vui chơi. Đá cầu. Ném bóng. Chạy, nhảy âm ỉ.

Lớp trưởng Phương (gào lên) :

– Ban nhạc Phấn trắng tập hợp. Đoàn trường quyết định lớp 12A7 góp ba tiết mục trong Liên hoan kỉ niệm 26 tháng 3, là Hùng biện, Đoán nhanh và Đồng ca... Nào đồng ca, đồng ca Phấn trắng...

Cả lớp hơn mười học sinh trai gái, đồng phục áo trắng, quần xanh dóng một hàng.

Lớp trưởng Phương : – Bài thứ nhất, *Chuồn chuồn ớt...* (lấy giọng) :
Chuồn chuồn ớt, trưa hè nắng gắt, bắt đem cắn rốn, tập bơi...

Đồng ca Phấn trắng hát giọng giả thanh không đều, người hát như hét, người lí nhí... Nhưng càng hát càng say sưa. Họ nhanh chóng biến tiết tấu bài hát trữ tình quen thuộc thành phong cách nhạc rap ngổ nghĩnh, tình nghịch, đặc biệt là đoạn lời bài hát được đọc rap.

Ba tiếng trống báo hết giờ ra chơi. Đồng ca đột ngột dừng. Học sinh nhanh chóng bước xuống phòng khán giả.

Trên sân khấu, chỉ còn thầy Tâm vẫn cầm cúi giải toán.

Thầy Tâm (đứng dậy, hỏi) : – Cả lớp đã vào đủ chưa ?

Lớp trưởng Phương : – Thưa thầy, vắn vắn bạn Miến ạ.

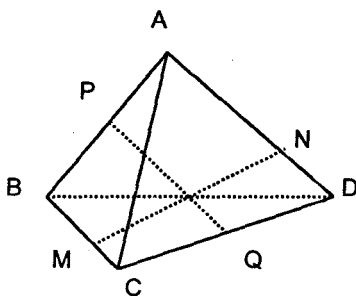
Thầy Tâm : – Bạn Miến nghỉ có phép không ?

Lớp trưởng Phương : – Bạn ấy thường đi học muộn ạ...

Thầy Tâm : – Thầy sẽ tìm hiểu thêm về bạn Miến. Tiết học này, ta tạm hoãn học bài trong sách giáo khoa. Thầy muốn dành cả tiết học để trao đổi thêm với các em... Trước khi về nhận lớp, thầy đã biết 12A7 là lớp năng khiếu toán. Vậy trong số các em, ai sẽ giải được bài toán véc-tơ và các phép toán véc-tơ trong không gian mà em Vinh đã nhờ thầy giải ?

Thầy Tâm (đọc đề) : – Cho tứ diện ABCD, P và Q lần lượt là trung điểm của AB và CD. Hai điểm M, N chia hai đoạn thẳng BC và AD theo cùng tỉ số K. Chứng minh rằng PQ và MN giao cắt vuông góc trên một mặt phẳng.

Cả lớp im lặng làm bài trong khi đó thầy Tâm vẽ lên bảng hình :

*Nhiều phút im lặng trôi qua. Thầy Tâm đưa mắt nhìn cả lớp.
Nhiều em cắn bút.*

Thầy Tâm : – Hết cách phải không các em ? Thôi được, các em tạm dừng. Thầy không thể trách các em không tìm ra đáp số. Bởi bài toán này... không có đáp án. Nói đúng hơn nó bị người ra đề cố ý bóp méo để thử thách năng khiếu và lòng kiên nhẫn của chúng ta... Đây là sự lừa đảo.

Thầy Tâm *(nhìn về phía Vinh, người ra đề bài toán, nói) :*

– Bây giờ tôi xin tác giả của bài toán lên bảng...

Vinh lẳng lẳng đứng lên. Nó bước thật chậm đến bên thầy.

Thầy Tâm : – Bây giờ trước cả lớp, Vinh trả lời tôi một cách trung thực. Em đã biết đề bài toán đã bị cố ý thay đổi, phải không ?

Vinh : – Dạ thưa...

Thầy Tâm : – Em cứ nói...

Vinh : – Vâng...

Thầy Tâm : – Em nhìn lên bảng đây... Với bài toán này, P, Q lần lượt là trung điểm của AB và CD. Hai điểm M, N lần lượt chia hai đoạn thẳng BC và AD theo cùng tỉ số k. Ở đây, người ta đòi hỏi chúng mình bốn điểm PQMN nằm trên cùng một mặt phẳng, chứ không tìm giao cắt vuông góc. Em cố tình ra một đề sai để làm gì ?

Vinh : – Dạ thưa...

Thầy Tâm : – Tại sao em làm thế ?

Vinh im lặng.

Thầy Tâm : – Em không thể trả lời chứ gì ? Thôi được, để tôi trả lời hộ. Mục đích của em là thử thách thầy dạy Toán mới có

đủ trình độ để dạy lớp toán chọn của trường không chứ gì ? Mà không chỉ thử thách thôi đâu, mà em còn muốn bắt bí tôi... Tôi có nói oan cho em không ?

Vinh yên lặng. Thấy Tâm đi lại quanh chiếc bàn viết. Bỗng nhiên thấy Tâm dừng trước mặt Vinh.

Thầy Tâm : – Về việc em thử thách tôi, tôi có thể thông cảm và tha thứ.

Vinh : – Em cảm ơn thầy...

Thầy Tâm : – Nhưng cái hành vi thử thách, cụ thể là bài toán của em cố ý xuyên tạc để đánh đổ kia,... thì không. Không thể tha thứ. Đó là hành vi, nếu đối với bạn bè, cực kì thiếu tính Fairplay; còn đối với thầy cô, nói trắng ra, là một hành vi vô giáo dục... Tôi sẽ không đưa vụ này ra Hội đồng kỉ luật, mặc dù tôi có quyền làm thế. Tôi không muốn em bị đuổi học vào những tuần cuối của lớp 12. Như vậy thì thiệt thòi cho cuộc đời của em quá... Nhưng, tôi phải chấn chỉnh nhân cách cho em bằng một bài học. Bài học ấy là...

Thầy Tâm đột ngột vung tay tát vào má Vinh. Một cái tát mạnh làm Vinh chúi người, suýt ngã.

Cả lớp bàng hoàng.

Từ giữa phòng khán giả, có tiếng nói vang lên :

– Thầy giáo không được dùng bạo lực để dạy dỗ học sinh...

Cả lớp còn bàng hoàng vì cái tát của thầy Tâm, thì người vừa nói to giữa khán phòng đứng dậy. Đó là một ông già người mảnh

nhẹ, râu tóc bạc phơ, mặc com lê cũ, màu sáng, chống ba toong, rẽ khán giả bước lên sân khấu, đến trước mặt thầy Tâm.

Ông già : – Nếu các anh chỉ diễn kịch thì tôi không can ngăn. Diễn trên sân khấu thì người ta có thể thay đổi, có thể hư cấu, phóng tác, thậm chí bóp méo để gây ấn tượng... Nhưng đây là buổi học, một buổi học nghiêm túc, thầy không được phép dùng bạo lực...

Thầy Tâm *(nhắc ghế mời ông già ngồi, nói)* : – Thưa bác, đúng vậy, chúng tôi không diễn kịch... Đây đang trong một buổi học Toán. Bác là...

Ông già : – Một buổi học nghiêm túc mà thầy đánh trò ư ? Đó là hành động xúc phạm đến nhân phẩm của học sinh... Tôi chưa kịp giới thiệu với anh, tôi từng là giáo viên, cũng là giáo viên dạy Toán, như anh.

Thầy Tâm : – Thưa bác, tôi vừa đánh học trò là việc bất đắc dĩ... Nhưng tôi tự thấy, cần phải đánh, và xin nói thẳng, tôi không thay đổi thái độ, nếu sự việc lại lặp lại. Tôi nghĩ có thể thời của bác, các nhà giáo chưa có nhu cầu phải đặt ra sự cần thiết mạnh mẽ trong việc chấn chỉnh các hành vi vô đạo đức của học trò như bây giờ...

Ông già : – Một hành động bất đắc dĩ... Thầy giáo chủ nhiệm và ông Trưởng công an xã cùng xúm vào truy bức, tra khảo, ép cung em học sinh gái mười tuổi vì mất ở đâu đó 47 000 đồng làm cho em hoảng hốt phải bỏ học... là bất đắc dĩ ư ? Một ông thầy bắt em học sinh bò lết gối mười vòng quanh sân trường giữa nắng vì em trót nói chuyện riêng với bạn trong tiết Thể dục ngoài sân... là

bất đắc dĩ ư ? Một cô giáo tát học sinh ngay trên lớp chỉ vì em trả lời sai câu hỏi kiểm tra trên lớp... Là bất đắc dĩ ư... còn nhiều tệ hại nữa... mà với tư cách người thầy, tôi không thể nói ở đây... Tôi biết, nếu tôi nói những cái hay của giáo dục trong quá khứ, các anh sẽ bĩu môi... Tôi biết bây giờ các anh có khuynh hướng nhìn quá khứ là những gì kém cỏi, lạc hậu cho nên hôm nay cần phải làm lại mới tạo ra được một xã hội học tập thông thái... Xin lỗi, các anh là lũ vô ơn. Nền giáo dục của quá khứ, không tát vào mặt học trò như anh, nhưng vẫn tạo ra một dân tộc từ mù chữ thành có học, thành tài năng để làm nên một đất nước như hôm nay... Học trò của tôi, nhiều người thành đạt, có người là Bộ trưởng, là Ủy viên Bộ Chính trị, là nguyên thủ quốc gia... Họ là sản phẩm của giáo dục mà các anh đang chê bai đấy... Tôi nghĩ rằng anh cần phải xin lỗi cậu học trò mà anh vừa tát họ...

Thầy Tâm : – Thưa bác, tôi chưa bao giờ bài quá khứ. Nếu bài quá khứ sẽ vô trách nhiệm với tương lai. Nhưng, tôi đã nói rồi, tôi không đổi thái độ...

Ông già : – Vậy thì với tư cách một nhà giáo mà trái tim còn đập về trách nhiệm giáo dục, tôi xin gặp thầy Hiệu trưởng để thông báo về việc này, và kiến nghị một hình thức kỉ luật. Ý anh thế nào ?

Thầy Tâm : – Cảm ơn bác... Thầy Hiệu trưởng đang có mặt trên Văn phòng trường...

Vinh (*đứng vụt dậy*) : – Thưa thầy, em xin phát biểu...

Cả lớp đổ dồn nhìn về phía Vinh.

Vinh : – Thưa thầy, em có lỗi. Em đáng bị phạt nặng hơn thế... Thưa bác, chúng cháu xin bác... Bác đừng nói chuyện này với thầy Hiệu trưởng.

Ông già : – Trời ơi, người ta dạy học trò thế này ư. Với tư cách một nhà giáo, tôi mời cả lớp đứng dậy...

Một vài học sinh đứng dậy. Một vài người nháp nhồm.

Ông già (*chống mạnh đầu ba toong xuống sàn*) :

– Nào tôi mời cả lớp đứng dậy... Thầy hãy nhắc các em đứng dậy... Thế, đứng thẳng lưng lên, vươn cao cổ lên, mắt nhìn phía trước. Không ai được cúi lom khom cả. Để các cậu học trò quen cúi lom khom thì lớn lên, chúng sẽ cúi như thế. Thầy Tâm ạ, cùng với dạy văn hoá, cần phải dạy các em phải biết thẳng lưng. Một lối sống thẳng lưng. Một nhân cách thẳng lưng. Một cách học thẳng lưng. Một thể hệ thẳng lưng như cha ông từng thẳng lưng và cứng cổ mới làm được những Lục Vân Tiên trước những sự bất bằng để xã hội bớt đi những khuất tất...

Cả lớp bất ngờ ủa cả lên, vây quanh ông già. Cả lớp (đồng thanh) :

– Thưa bác... Chúng cháu có lỗi... Chúng cháu xin bác không nói chuyện này với thầy Hiệu trưởng... Thầy ơi, thầy nói gì với bác đi...

Thầy Tâm : – Các em về chỗ.

Mọi người và cả ông già về chỗ.

Thầy Tâm : – Thầy xin lỗi các em... Nhưng thầy vẫn tin rằng, cái tát vừa rồi là cần thiết cho Vinh, cho cả các em nữa. Khi nào lớn lên, ra đời, mong các em hãy nhớ những gì tôi nói trong tiết học hôm nay. Có thể đây là tiết dạy cuối cùng. Tại sao tôi lại nói thế, bởi vì, ngay bây giờ tôi sẽ lên gặp thầy Hiệu trưởng. Và tôi đã sẵn sàng cho đây là tiết dạy cuối cùng...

Lớp trưởng Phương (đứng dậy) : – Thưa thầy, nếu thầy lên gặp thầy Hiệu trưởng, thầy cho chúng em đi cùng. Chúng em cũng muốn thưa với thầy Hiệu trưởng, rằng chúng em có lỗi. Có lỗi vì chúng em tự cho mình là những ngôi sao Toán quá sớm. Cái tát của thầy Tâm đã đặt chúng em vào chỗ ngồi thẳng bằng hơn...

Vừa lúc đó, tiếng trống hết giờ nghỉ 10 phút đã vang lên, báo vào lớp

Thầy Tâm : – Đã đến lúc thầy phải trả lớp lại cho cô giáo dạy Đạo đức. Câu chuyện của chúng ta sẽ tiếp tục vào lúc khác. Chào các em.

Thầy Tâm bước ra. Cô giáo Thanh bước vào. Cả lớp đứng dậy chào cô.

Cô Thanh : – Lớp trưởng báo cáo cho cô biết, hôm nay có ai nghỉ học không ?

Lớp trưởng Phương (đứng dậy) : – Thưa cô, hôm nay chỉ có bạn Miến đi học muộn.

Cô Thanh : – Lại muộn nữa à ? Bạn Miến đâu, đứng dậy cho cô hỏi. Em có biết hôm nay là ngày thứ mấy em đi học muộn không ?

Miến : – Thưa cô, em biết ạ... Nhưng...

Cô Thanh : – Còn nhưng gì nữa. Cô đã nhắc nhở em mấy lần rồi. Cả lớp đã phải bị ảnh hưởng chỉ vì em nhiều lần đi học muộn, em có biết không ? Đã đi học thì phải chấp hành nề nếp cho tốt chứ, có phải thích làm gì thì làm, tùy tiện, vô ý thức như thế được đâu... Em ngồi xuống, sau đó về viết kiểm điểm, bảo bố mẹ kí vào đấy rồi ngày mai nộp cho cô. Biết chưa ? Ngày mai không có bản kiểm điểm đó thì em đừng vào lớp nữa...

Miến ngồi xuống. Mặt như đứa mất hồn. Cả lớp ngồi im sợ sệt.

Cô Thanh : – Cả lớp còn ai có ý kiến gì về bạn Miến không ?

Im lặng một lát.

Phương *(lớp trưởng, xin phát biểu)* : – Thưa cô...

Cô Thanh : – Em cứ nói...

Phương : – Thưa cô, hôm nay chúng em thấy cô không giống như mọi ngày... Hôm qua cô còn nhẹ nhàng nhắc bạn Miến đi học đúng giờ... Còn hôm nay, cô nổi cáu...

Cô Thanh *(im lặng trong chốc lát, nói)* : – Cô xin lỗi các em... Chúng ta bắt đầu buổi học. Các em cho cô biết, giờ Đạo đức trước chúng ta học bài gì ?

Nhiều tiếng nói :

– Thưa cô, bài chia sẻ buồn vui cùng bạn ạ.

Cô Thanh : – Cô kiểm tra bài cũ nhé ! Em nào hãy cho cô biết, vì sao bạn bè cần chia sẻ buồn vui với nhau ?

Cả lớp im lặng. Có một số cánh tay giơ lên. Cô giáo nhìn khắp lượt cả lớp, dừng lại ở Miến, cô bé không giơ tay, mặt cúi gằm xuống bàn...

Cô Thanh : – Giờ trước Miến đã không học bài, cô cho nợ điểm. Hôm nay em có học bài không ?

Miến *(đứng dậy)* : – Thưa cô... em quên ạ.

Cô Thanh : – Vậy em hãy trả lời câu hỏi này : Em đã chia sẻ buồn vui cùng bạn bè như thế nào ?

Miến *(suy nghĩ một lát, rồi trả lời)* : – Thưa cô, em chưa bao giờ chia sẻ buồn vui với bạn bè.

Cô Thanh : – Thế nghĩa là thế nào ?

Miến : – Thưa cô, em hay đi học muộn, giờ ra chơi em hay ngồi trong lớp làm bài, tan học em lại về ngay, em không hay chơi với các bạn nên không biết các bạn có gì buồn vui để chia sẻ. Với lại... chắc em cũng không thể giúp gì cho các bạn.

Cô Thanh : – Vì sao em lại tự tách mình ra khỏi tập thể lớp như vậy ? Em không chơi, không quan tâm đến các bạn, bạn của mình có gì vui buồn em không biết thì làm sao em có thể chia sẻ với các bạn được. Em cần phải hoà đồng hơn nữa để hiểu thêm và giúp đỡ các bạn của mình, em hiểu chưa ?

Miến : – Vâng ạ. *Miến ngồi xuống.*

Cô Thanh *(nói tiếp)* : – May mắn lớn trong cuộc sống của chúng ta là có những người bạn để chia sẻ những buồn vui. Sự giúp đỡ ấy không chỉ là về vật chất, mà quan trọng nhất là về tình cảm quan tâm, giúp đỡ lẫn nhau. Qua bài học giờ trước, các em đã biết rằng, có bạn bè chia sẻ buồn vui, chúng ta sẽ dễ dàng vượt qua vấp vấp,

khó khăn trong cuộc sống, có được sự phấn khởi, tự tin hơn để vươn lên. Giờ hôm nay, chúng ta sẽ thực hành xử lý tình huống đạo đức cụ thể... Cô đặt ra tình huống như thế này... Mẹ của bạn Sơn bị ốm, ngày nào bạn ấy cũng phải vào bệnh viện chăm sóc mẹ, nên học hành giảm sút. Nếu Sơn là bạn em, em sẽ giúp đỡ bạn ấy như thế nào ?

Nhiều cánh tay giơ lên xin phát biểu và lần lượt được cô cho đứng dậy nói :

- A : – Thưa cô, em sẽ chép bài hộ và kèm bạn Sơn học ạ !
B : – Thưa cô, em sẽ giúp bạn ấy chăm sóc mẹ ạ !
C : – Thưa cô, em thường xuyên động viên để bạn Sơn đỡ buồn ạ...

Cô Thanh : – Các em đều nói rất đúng... Nếu chúng ta đều làm được như thế tức là đã biết chia sẻ, giúp đỡ bạn mình đấy... Em Miến đứng dậy, cô hỏi...

Miến lóng ngóng đứng dậy.

Cô Thanh : – Em đã nghe các bạn trả lời rồi đấy, chia sẻ buồn vui với bạn không phải là cái gì to tát, khó khăn... Ở tình huống trên, chắc em cũng đồng ý chia sẻ với bạn Sơn như các bạn của cả lớp chia sẻ chứ...

Miến : – Thưa cô... Em rất xấu hổ vì không làm được những việc như các bạn... Em thấy em hay đi học muộn làm ảnh hưởng đến thành tích của lớp. Em cũng không có điều kiện để chia sẻ, hoà đồng cùng các bạn... Em thấy em không xứng đáng được ngồi học ở lớp ta nữa... Thưa cô, từ hôm nay, em xin thôi không đi học...

Cả lớp lặng đi.

Cô Thanh : – Em nói gì... Em xin thôi học ở năm cuối cấp ?

Miến : – Thưa cô... Em xin lỗi cô. Tôi xin lỗi các bạn... Em có lỗi...

Miến chộp vội lấy cặp sách, đứng lên, đi như chạy ra ngoài. Ở cuối phòng khán giả, nơi cửa ra vào có một người đàn bà ốm yếu bất ngờ xuất hiện. Bà ta đang cả hai tay chặn Miến đứng lại.

Người đàn bà : – Xin con... Mẹ xin con quay lại... Để mẹ dập đầu xin cô giáo cho con học tiếp... Tại mẹ... Tất cả là tại mẹ...

Miến : – Con van mẹ. Mẹ đừng làm phiền cô giáo nữa... Mẹ đừng làm gì ảnh hưởng đến lớp của các bạn con... Con đưa mẹ về...

Người đàn bà : – Không... Thất học thì lại khổ như mẹ thôi con ơi... Mẹ xin con quay lại...

Người đàn bà kéo bằng được Miến quay lại. Bà bước đến trước mặt cô giáo trước sự sững sờ của cả lớp.

Người đàn bà : – Tôi lỗi ở do tôi cô ạ... Tại tôi mà con tôi khổ... Cô giáo cho tôi thưa vài lời...

Tiếng còi. Bác bảo vệ trường vội bước vào, nắm lấy tay người đàn bà :

– Xin bà ra cho... Tôi đã bảo bà chờ ở phòng bảo vệ, đến giờ nghỉ giải lao bà muốn nói gì với cô giáo thì tôi thu xếp. Bây giờ đang giờ học, mà bà làm loạn cả lên thế này còn ai học được nữa... Xin bà ra phòng bảo vệ ngồi chờ...

Người đàn bà : – Tôi xin lỗi cô giáo... Tôi xin lỗi mọi người... Tôi xin chờ để được thưa chuyện với cô giáo. Miến, con ngồi lại học, mẹ xin cô sau...

Miến : – Để con đưa mẹ ra...

Cô Thanh : – Em Miến về chỗ ngồi. Vì sao cô chưa cho phép em nghỉ học, em đã tự ý chạy đi ? Thưa bác, mời bác lên đây... Ngay bây giờ tôi xin được nghe bác nói...

Người đàn bà từ phòng khán giả bước hẳn lên sân khấu. Cô giáo Thanh nhắc ghế mời người đàn bà ngồi. Bà không ngồi mà đứng khom lưng trước cả lớp.

Người đàn bà : – Thưa cô, cô cho phép cháu Miến, con tôi lên với mẹ được không ạ ?

Cô Thanh : – Em Miến lên đây.

Miến bước lên, đến bên mẹ.

Người đàn bà : – Miến, con mở hai bàn tay ra cho cô giáo nhìn đi con...

Miến *(giấu tay sau lưng áo)* : – Không ạ... Mẹ ơi, mẹ về đi...

Cô Thanh : – Miến, em mở hai bàn tay ra cho cô xem...

Miến : – Thưa cô... Không ạ

Người đàn bà : – Mở tay ra, con...

Cô Thanh : – Em đang cầm gì ở tay. Có chuyện gì khuất tất mà em phải giấu cô

Miến : – Thưa cô, không ạ... Em xin cô...

Cô Thanh : – Vậy sao em cứ giấu tay sau lưng... ?

Miến : – Không ạ... Em sợ các bạn cười... Không, cô tha cho em...

Miến quay ngoắt, định bỏ ra khỏi lớp. Cô Thanh đứng chặn lại.

Cô Thanh : – Em đứng lại... Mở hai bàn tay ra cho cô và mẹ xem...
Mở tay ra...

Miến : – Thưa cô...

Miến từ từ mở hai bàn tay ra trước mặt mẹ và cô giáo.

Cô Thanh (*kêu lên*) : – Trời ơi... Vì sao hai bàn tay của em lại đến nỗi này ?

Miến : – Thưa cô, vì em ạ...

Cô Thanh : – Em nói cụ thể cho cô nghe...

Người đàn bà : – Thưa cô... Tại tôi mà cháu nó phải vất vả ạ...

Cô Thanh : – Nào, Miến nói đi.

Miến : – Thưa cô, cô tha cho em... Nói ra em xấu hổ lắm...

Cô Thanh : – Nếu em không làm điều khuất tất, thì việc gì phải xấu hổ.

Người đàn bà : – Nói đi con... Cô giáo cũng như là mẹ...

Miến : – Thưa cô, mẹ em bị ốm mấy tháng nay. Bố em lại đi làm thợ nề nơi xa. Hằng ngày, em và em gái của em phải đi bắt hà đem ra chợ bán lấy tiền đóng gạo, tiền mua thuốc cho mẹ, tiền đi học...

Cô Thanh : – Em đi học ngày hai buổi thì bắt con hà vào khi nào, đem ra chợ khi nào ?

Miến : – Thưa cô, em và em gái thức dậy từ bốn giờ sáng, ra bãi biển ngay trước cửa nhà bắt hà. Giờ ấy, ngoài bãi nhiều hà lắm. Hai chị em thường chỉ bắt hai bao tải rồi khiêng ra chợ. Nếu bán hà chưa đập vỏ thì rẻ lắm, chỉ được dăm bảy ngàn đồng một bao tải. Còn bỏ vỏ, lấy ruột không thì bán được nhiều tiền hơn. Vì thế khi ra chợ, hai chị em mỗi người một chiếc búa ghè vỡ vỏ hà. Vỏ hà cứng như đá, có con đập mấy búa mới vỡ vì thế bàn tay em mới thành ra thế này... Bán xong hai bao tải hà, hai chị em mới chạy đến lớp...

Cô Thanh : – Vì thế cho nên em thường xuyên đi học muộn...

- Miến :** – Em xin lỗi cô... Em xin lỗi các bạn cả lớp...
- Cô Thanh :** – Sao em không nói hoàn cảnh gia đình và việc đi học muộn cho lớp và cô biết...
- Miến :** – Thưa cô... Tháng trước, do chưa vay được đủ tiền để đóng học phí... em bị vắng... Em sợ biết nhà em khó khăn quá, đôi khi đóng học phí muộn, trường không cho học nên em không dám nói...
- Người đàn bà :** – Thưa cô, tôi làm con tôi khổ quá... Tôi xin cô cho cháu học...
- Cô Thanh :** – Các bạn cả lớp đã nghe rõ cả rồi chứ... Chúng ta có lỗi vì học cùng một lớp mà không hiểu hoàn cảnh của bạn Miến... Miến, em là đứa con ngoan... Cô xin lỗi em...
- Miến :** – Thưa cô... Mẹ em vẫn ốm mà bố em thì vẫn đi làm xa biệt, chưa biết khi nào về nên ngày mai em vẫn cứ phải đi bắt con hà... Em sợ ngày mai em lại đi học muộn... Vì thế, thưa cô, em xin cô từ nay em nghỉ học để không làm ảnh hưởng đến lớp... Em phải nuôi mẹ em khỏi ốm rồi học sau...
- Cô Thanh :** – Em vốn là học sinh giỏi của lớp... Biết hoàn cảnh của em rồi, cô không cho em nghỉ học... Các bạn cả lớp đồng ý vậy không... Chúng ta cùng giúp bạn Miến vượt qua khó khăn để tiếp tục đi học...
- Cả lớp ồn ào, hưởng ứng lời cô giáo.*
- Vinh** *(vơ cái mũ bước lên bục giảng, đến bên cạnh cô giáo) :*
– Các bạn... Các bạn biết đấy, tớ vừa ăn một cái tát của thầy Tâm... Cái tát còn hằn trên má đây này...

Cái tát làm cho tớ nghĩ về cô, nghĩ về thầy, nghĩ về các bạn..., nói như thầy Tâm, Fairplay hơn...

Cả lớp vỗ tay.

Vinh : – Bây giờ thì tớ nghĩ đến bài thực hành Đạo đức mà chúng ta vừa học... Có điều khi học là tình huống giả định của cô giáo. Còn bây giờ là thực tế... Các bạn, Miến rất khó khăn... Thưa cô, cô cho chúng em được chia sẻ một phần khó khăn với Miến...

Vinh ngửa mũ, móc từ túi áo ra một nắm tiền lẻ, bỏ vào mũ.

Vinh : – Nào, cả lớp, chúng ta chia sẻ với Miến...

Cả lớp nhao nhao, chen nhau bỏ tiền vào chiếc mũ trên tay Vinh.

Miến (hét lên) : – Xin cô, xin các bạn đừng làm thế... Kia mẹ, mẹ xin cô đừng cho các bạn phải góp tiền vì con... Con biết, các bạn đều là con nhà nghèo cả...

Người đàn bà : – Con tôi giàu quá...

Miến : – Không, mẹ ơi, con không thích giàu bằng tiền từ thiện của mọi người...

Người đàn bà : – Mẹ bảo con giàu về bạn...

Miến : – Cô ơi, cô bảo các bạn dừng lại...

Cô Thanh : – Miến... Chỉ có tuổi học trò mới cho bạn tất cả số tiền ít ỏi có trong túi áo... Không nên ngăn cản mọi người làm việc tốt, con ạ.

Cô giáo Thanh ôm lấy Miến. Các bạn cả lớp ùa cả lên, vây một vòng tròn mà cái tâm là cô giáo và Miến.

Cùng lúc, ông giáo già trong phòng khán giả chống ba toong bước lên sân diễn.

Ông già *(nói với khán giả) :*

– Chúng kiến cảnh này, chắc quý vị phụ huynh đang có mặt ở đây yên tâm hơn về việc gửi con cho nhà trường. Với tư cách một giáo sư già, tôi xin quý vị một tràng vỗ tay mừng con em chúng ta khôn lớn... Xin cảm ơn quý vị.

Tiếng vỗ tay ran lên cho đến khi các diễn viên cúi chào khán giả.

– HẾT –

HÀ ĐÌNH CẨN

Hoa mẫu đơn

KỊCH NÓI MỘT HỒI – BỐN CẢNH (Chuyển thể từ một số truyện ngắn về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật

- ĐẶNG A PÁO Bộ đội xuất ngũ, 24 tuổi
- ĐÀI TRANG Cô gái người Sài Gòn, 20 tuổi, vợ A Páo
- ÔNG BÀN Trưởng bản, 60 tuổi
- BÀ NHIN Mẹ A Páo, 55 tuổi
- BÀN A LY Người dẫn chuyện, 22 tuổi
- ĐẶNG A MÌ Em gái A Páo, 13 tuổi
- ĐẶNG A TUN Em trai A Páo, 12 tuổi
- BÀN A SINH Cháu ông Bàn, 13 tuổi
- THẦY MO
- BÀ TƯ Mẹ cô giáo Đài Trang
- Một số em thiếu niên người Dao
- Một số thanh niên nam nữ bản Mo...

Thời gian : Chuyện xảy ra vào những năm đầu của thập niên 80 – thế kỉ XX.

Địa điểm : Bản Mo của người Dao Đỏ trên vùng núi rừng Lai Châu.

CẢNH I

RỪNG NÚI TÀ PÈN

Trang trí sân khấu

** Một tấm phong lớn vẽ toàn cảnh núi rừng Tà Pèn với những ngọn núi đá sừng sững, chọc trời ; những cánh rừng nguyên sinh mờ trong sương sớm ; xa xa là dòng thác khổng lồ đổ xuống hồ nước Cao Vân tạo nên khung cảnh nơi đây thật là kì thú...*

** Một con đường mòn chạy từ phía trước khán phòng nối liền với sân diễn (lưng chừng dốc núi, cũng là con đường về bản Mo, nơi cư trú của người Dao Đỏ).*

LỚP THỨ NHẤT – DẪN CHUYỆN

Trong tiếng rộn ràng, âm vang của điệu khèn, tiếng trống, một cô gái ước chừng ngoài hai mươi tuổi trong sắc phục người Dao Đỏ, tay ôm bó hoa Mẫu Đơn xuất hiện. Đó là Bàn A Ly, cô vừa tốt nghiệp đại học sư phạm và đang trên đường về lại bản Mo.

Bàn A Ly che hai tay lên miệng rồi cất tiếng hú vang... Tiếng hú của A Ly lan truyền qua những cánh rừng, những vách núi rồi dội ngược trở lại tạo nên những âm thanh vô cùng phấn khích...

Bàn A Ly : – "Hú... u... hú... Hú... u... hú..." Bản làng ơi ! A Ly đã về ! A Ly đã về... ! "Hú... u... hú... !"...

Tiếng đế : – Bước rộn ràng dưới nắng mai lên,
Hỡi cô gái người Dao yêu quý
Có gì vui mà nổi lòng xao xuyến thế,
Gọi bản làng khi còn đắm hơi sương ?

- Bàn A Ly :** – Ôi ! Có ai gọi ta... hay tiếng núi, tiếng rừng,
tiếng gió từ hồ nước Cao Vân, từ Tà Pên bản mới ?
- Tiếng đế :** – Làng bản đã đổi thay như vóc hình em gái,
Đã lớn lên qua mỗi tháng năm...
- Bàn A Ly :** – Đã xa rồi những đói khổ, gian nan. Mãi mãi không
còn cảnh sớm hôm phá rừng làm nương rẫy...
Ôi ! Yêu biết mấy những ngôi nhà luôn rộn tiếng cười
vui, cùng những trang trại, những vườn cây bốn mùa
cho quả.
Những thay đổi từ sự hiểu biết, từ bàn tay của những
thanh niên người Dao đang làm chủ đời mình...
- Tiếng đế :** – Có phải mọi sự đổi thay của làng bản được bắt đầu
từ chuyện cô giáo Đài Trang.
Người con gái Sài Gòn đã theo chồng về bản Mo hơn
hai mươi năm trước ?
- Bàn A Ly :** – Vâng ! Cô Đài Trang, đó là cô giáo đầu tiên của tôi
và rất nhiều những người Dao khác.
Cuộc đời của cô giáo đã bao nhiêu tháng năm gắn bó
với bản làng.
Và, đã từ lâu người dân bản Mo vẫn truyền tai nhau
những điều tốt đẹp của cô giáo Đài Trang.
Như "Huyền thoại về hoa Mẫu Đơn" – loài hoa quý
của núi rừng Tây Bắc... !

*Tiếng chuông, tiếng trống đồng vọng, âm vang. Đèn sân khấu vụt
tắt. Chuyển lớp thứ hai – Vào kịch.*

LỚP THỨ HAI

** Vãn cảnh rừng núi Tà Pèn nhưng thời gian lùi lại hơn hai mươi năm về trước...*

Một thanh niên chừng 24, 25 tuổi trong sắc phục quân nhân – đó là Đặng A Páo, bộ đội phục viên, lưng đeo chiếc ba lô đã bạc màu, nhanh nhẹn leo lên dốc núi.

Phía sau, một cô gái chừng 19, 20 tuổi, đó là Đài Trang – vợ Đặng A Páo, quần Jean áo thun (ăn mặc theo kiểu các cô gái Sài Gòn những năm miền Nam vừa giải phóng), lưng đeo ba lô du lịch vắt vẻo leo dốc...

A Páo *(bước lên cao, nhìn xung quanh, phấn khích nói) : –*
Ồi ! Sáu năm rồi, A Páo mới lại được đặt chân lên dốc Ngã Hai. Quê mẹ đây rồi. Mảnh đất của ông bà người Dao ta ngàn đời từng sinh sống đây rồi... Ồi con hoẵng, con nai ! Hời ngọn cỏ, gốc cây ! Và kia, ngọn thác Tà Pèn ngày ngày nước tung trắng xoá ! Chúng mày có nhận ra tao không ? A Páo của núi rừng đã về. A Páo đã về... ! (vẫn không nhìn thấy Đài Trang ngồi mệt mỏi bên gộp đá, A Páo nhìn xuống bản, nói tiếp)
Dưới thung kia là bản Mo, nơi A Páo rời dân bản theo bộ đội vào Nam đánh Mĩ... Nhưng sao giờ này bản làng yên ắng quá ? Hay là... mọi người không đợi A Páo trở về mà tất cả đã rời đi bản mới... ? (A Páo lấy tay làm loa, hú gọi bốn phía) Hú... u... hú... ! Bản làng ơi... Hú...u... hú... ? (Từ nơi xa, có tiếng hú đáp vọng lại.)

- A Páo :** – Ôi ! Có tiếng hú đáp lại. Thế là dân bản vẫn còn. Mọi người vẫn đợi ngày A Páo trở về bản mà. Đài Trang ơi, em mau lên đây mà xem, vui lắm nhé !
- Đài Trang** *(nói vọng lên)* : – A Páo ! Có những thứ ấy rồi, giờ anh quên em, bỏ mặc em thui thủi ở lưng đèo này à ?
- A Páo** *(vội chạy xuống nơi Đài Trang đang ngồi, vừa cúi xuống xoa bàn chân vợ vừa hỏi)* : – Đài Trang, chân em không làm sao chứ ? Tại anh vui quá đó thôi. Cho anh xin lỗi nhé ! Đài Trang này, núi rừng cho anh cuộc sống. Đài Trang cho anh tình yêu. A Páo không thể sống thiếu núi rừng cũng không thể thiếu em. A Páo cần cả hai mà, thật đấy ! Nào, bây giờ thì em hãy nhìn vào mắt anh đi ! *(Đài Trang nhìn vào mắt A Páo rồi mỉm cười.)*
- A Páo :** – Đó, Đài Trang tin rồi nhé ! Em khóc cũng đẹp đấy. Nhưng em cười còn đẹp hơn nhiều. Nghe lời anh, cười lên đi, Đài Trang !
- Đài Trang** *(vừa cười vừa đấm vào lưng A Páo)* : – Anh còn bỏ em một mình là em không cười nữa đâu. Em giận đấy !
- A Páo :** – Anh hiểu mà. Nhất định anh không mắc lỗi với vợ anh nữa đâu !
- Đài Trang :** – A Páo... *(nhìn vào mắt chồng)*
- A Páo :** – Gì vậy Đài Trang ?
- Đài Trang :** – Em...
- A Páo :** – Em làm sao... ? Này, nói đi chứ ! Đài Trang đừng làm cho anh rối ruột !

Đài Trang : – Em yêu anh... !

(Bất ngờ Đài Trang ôm chầm lấy A Páo. Hai người âu yếm nhau trong niềm hạnh phúc tưởng như bất tận... Từ phía rừng cây, một già bản hiện ra – đó là ông Bàn.)

Ông Bàn : – Có tiếng người vừa hú gọi ở đây mà ? *(phát hiện thấy A Páo và Đài Trang ngồi bên nhau)* Ô, ai như là thằng A Páo ? *(lại gần)* Đúng, đúng là thằng A Páo rồi ! *(quay lại hú gọi bốn phía)* Hú... u... hú... ! Dân bản ơi ! Thằng A Páo về rồi ! Hú... u... hú... !

A Páo : – Ối, già bản... già bản... !

Ông Bàn : – A Páo, A Páo... !

A Páo : – Già bản vẫn khoẻ chứ ?

Ông Bàn : – Vẫn khoẻ mà... ! Giải phóng miền Nam đã được năm mùa rẫy mà chưa thấy mây về bản. Bọn con gái bảo, cái súng, cái đạn của thằng Mĩ đã ăn mất mây rồi. Nhưng tao bảo, mây sẽ về mà. Bây giờ thì mây về thật rồi. *(cười)* Hà hà... Mây khoẻ nhiều, nhanh hơn con nai, con hoẵng nhiều, bộ đội mà. Thấy mây về, tao vui cái bụng lắm.

Đài Trang : – Cháu... cháu xin chào già làng !

Ông Bàn : – Ô... ai đây, A Páo ?

A Páo : – Thưa già, đây là Đài Trang, vợ cháu !

Ông Bàn : – Nó... Đài Trang, vợ mây thật à ?

A Páo : – Vâng ạ !

Ông Bàn : – Giỏi, giỏi lắm ! Con trai người Dao mình đi đánh Mĩ, xong việc còn cưới được vợ mang về. Mây giỏi lắm A Páo à. Tao ưng..., ưng cái bụng lắm lắm... !

(cùng lúc đó, bà Nhin – mẹ A Páo cùng các em của A Páo và bạn của chúng là Bàn A Sinh, Đặng A Mi, Đặng A Tun xuất hiện.)

Bà Nhin : – A Páo đâu ? Thằng A Páo của tôi đâu ?

A Páo : – Mẹ ! Mẹ... !

Bà Nhin : – Ôi ! A Páo... A Páo... !

(Hai mẹ con ôm nhau trong niềm xúc động. Bà Nhin vỗ vỗ lên lưng con trai, nói) Đã sáu mùa rẫy mày đi bộ đội. Mẹ không biết mày đi những đâu, ở những đâu. Nhiều lúc nhớ mày, mẹ muốn gửi cho mày cái tin, nhưng cả bản không một ai biết cái chữ, mẹ đành chịu thôi. Giờ mày về, mẹ vui lắm, mừng lắm... Con A Mi và thằng A Tun hồi mày đi chúng còn nhỏ, bữa nay đã biết đi rẫy rồi. Hai đứa nó nhớ mày nhiều lắm đó, A Páo à.

Ông Bàn : – Bà Nhin, bà nói bà đang vui cái bụng mà sao nước mắt lại chảy thế kia ? Thằng A Páo là đứa khoẻ nhất bản Mo, cộp dữ còn sợ nó thì súng đạn thằng Mi làm sao ăn được nó. Bà phải cười lên cho tất cả cùng vui. Vì bữa nay bản Mo mình có tin mừng đấy.

Bà Nhin : – Tin mừng à ? Tin gì vậy ông Bàn ? *(Ông Bàn và A Páo nhìn nhau, mỉm cười. A Páo bước tới cầm tay bà Nhin, nói)*

A Páo : – Nào, mẹ..., A Mi, A Tun, cả A Sinh nữa, lại đây. Xin giới thiệu với mọi người, đây là Đài Trang, vợ mới cưới của A Páo đó.

Đài Trang : – Con xin chào mẹ ! Chị Trang chào các em !

Bà Nhin : – Giàng ơi ! Vợ mày thật à ? Mày cưới vợ rồi thật à, A Páo ?

A Páo : – Vợ của con đó ! Mế có ưng không ?

Bà Nhin : – Ưng, ưng chứ ! Nhưng mà...

A Páo : – Nhưng sao hả mế ?

Bà Nhin : – Cái da nó trắng, cái tóc nó xanh đen... nó... nó không giống cái da, cái tóc của người Dao. Vợ mày chỉ để ngấm là thích thôi. Mế sợ nó không ở với mày, với người Dao mình được lâu đâu, A Páo à.

A Páo : – Ối, điều ấy mế đừng lo. Cái bụng của Đài Trang nó thương con nhiều. Con cũng thương Đài Trang nhiều mà. Mọi chuyện rồi sẽ tốt thôi mà.

Ông Bàn : – Bà Nhin, mặt trời lên đỉnh dốc rồi kìa. Phải để vợ chồng thẳng A Páo về bản rồi còn lo mổ gà, thổi xôi mừng vợ chồng nó chứ. Nào, A Páo, đưa vợ mày về bản Mo thôi !

A Páo : – Đài Trang, đưa túi anh xách cho. Nào, ta đi em !

(A Tun, A Sinh, A Mi chạy nhanh lên trước. A Tun che tay làm loa hú gọi dân bản, A Sinh và A Mi cũng cất tiếng hú gọi theo. Núi rừng bỗng âm vang những tiếng hú gọi nhau của dân bản trong buổi trưa hè...)

– ÂM NHẠC – CHUYỂN CẢNH –

CẢNH II

NHÀ BÀ NHIN – MẸ A PÁO

Một căn nhà gỗ, mái lợp lá mây rừng. Trên vách treo chiếc cung và ống tên. Nơi góc nhà, bếp lửa đang bập bùng cháy....

Cạnh bếp lửa, Đài Trang bị ốm nặng, nằm đắp chăn che gần kín ngực. Cô như đang thiếp đi trong cơn sốt rét...

Bà Nhin đi đi lại lại trong nhà, hết nhìn Đài Trang đang nằm lại nhìn A Mi và A Tun đang ngồi cạnh Đài Trang với vẻ hết sức sốt ruột...

Bà Nhin : – Ái dà... cái thằng A Páo anh của chúng mày, nó xuống đồn biên phòng từ chiều qua xin thuốc cho vợ nó uống để chữa cái bệnh. Nhưng sao mặt trời đã gác núi rồi mà nó vẫn chưa về ? Cứ để con vợ nó nằm đây thì nguy lắm. A Mi, A Tun này, hay là...

A Mi : – Hay là sao hở mẹ ?

Bà Nhin : – Bây giờ thằng A Tun xách cung vào rừng xem có bắn được con chim, con thỏ gì thì về nấu cho con Đài Trang bát cháo. Còn A Mi...

A Mi : – Con thì sao ạ ?

Bà Nhin : – Mày ngồi đây canh chừng vợ thằng A Páo...

A Mi : – Không được đâu ! Anh A Páo dặn mẹ phải canh chị Đài Trang kia mà ?

Bà Nhin : – Nhưng tao còn phải vào bán.

A Mi : – Mẹ vào bán làm chi ?

Bà Nhin : – Tao phải mời thầy Mo về cúng đuổi cái ma rừng cho vợ thằng A Páo !

A Tun : – Không được !

Bà Nhin : – Sao lại không được ?

A Tun : – Anh A Páo dặn, không được mời thầy Mo về cúng. Đợi anh ấy xin được thuốc của bộ đội về cho chị Đài Trang uống vào là sẽ khỏi thôi. Mế quên rồi à ?

Bà Nhin : – Tao không quên. Nhưng giờ thằng A Páo chưa về mà bệnh vợ nó càng lúc càng nặng. Tao... tao không thể để cho vợ thằng A Páo chết. Tao thương nó nhiều mà... Thôi, tao đi đây !

(Bà Nhin vội vã đi ra, A Tun cầm cung tên rồi chạy theo hướng bà Nhin vừa ra khỏi nhà... Sân khấu chỉ còn lại A Mi và Đài Trang nằm thêm thiếp. A Mi lại bên Đài Trang vừa vuốt tóc chị dâu, vừa nói trong nước mắt.)

A Mi : – Đài Trang à, chị không chết được đâu. Cái ma rừng không thể ăn thịt chị. Chị phải sống với bản làng... rồi còn để con cho anh A Páo nữa chứ. Con trắng lần trước, chị đã hứa sẽ dạy cái chữ cho A Mi, A Tun và đám bạn của em rồi mà ? Nào, tỉnh lại đi, chị đừng nằm im như thế làm A Mi sợ lắm. Chị có nghe em gọi không đấy ? Chị Đài Trang... chị Đài Trang... !

(Có tiếng ú ớ gọi của Đài Trang, A Mi mừng rỡ, cuống quýt gọi)

A Mi : – Ôi ! Chị tỉnh lại rồi à ? Mế... mế ơi... ! Mế à... !

(Trong tiếng gọi mế của A Mi, sân khấu vụt tối sầm. Một vệt đèn rọi thẳng vào chỗ Đài Trang đang nằm. Trong cơn mê sáng Đài Trang bỗng ngồi dậy, rồi cất tiếng gọi mẹ.)

Đài Trang : – Má... má ơi... !

(Từ trong quăng sáng, hình bóng của bà Tư – mẹ ruột của Đài Trang bỗng hiện lên.)

Bà Tư : – Đài Trang... Đài Trang... !

Đài Trang : – Má... má... !

(Đài Trang chạy tới ôm chặt lấy mẹ oà khóc.)

Bà Tư : – Kia, Đài Trang, con gái lớn lấy chồng thì phải theo chồng. Có điều chi làm cho con buồn vậy ?

Đài Trang : – Má ơi, con khổ lắm... !

Bà Tư : – Lạ chưa kìa... Ngày con quyết định làm đám cưới với thằng A Páo, rồi sau đó quyết định rời bỏ Sài Gòn để theo chồng về Lai Châu khi thằng A Páo ra quân, buổi chia tay, má đã nói những gì với con, con quên hết rồi sao, Đài Trang ?

Đài Trang : – Con nhớ chứ. Nhưng mà... con không thể ngờ quê chồng con lại nghèo đến vậy...

Bà Tư : – Thì cùng lắm là ăn cơm độn sắn khoai, là rau muống xào chung với thịt thú rừng như con từng đùa khi còn bên má chứ gì ?

Đài Trang : – Không... không phải thế... !

Bà Tư : – Chẳng lẽ cái khổ ở quê chồng mà con đang chịu đựng lại nhiều hơn thế à ?

Đài Trang : – Mỗi lần nói về bản làng, qua nét mặt rặng ngời của A Páo con cứ tưởng rằng, dưới những rặng núi đá vôi phải là những làng bản với những ngôi nhà sàn kiểu cách. Những mái ngói đỏ tươi nằm kề những bóng

cây cổ thụ toả bóng xum xuê che mát lối đi về. Là những buổi mai hai vợ chồng ra suối hái lan rừng. Là những đêm bên bếp lửa hồng, gái bản trai làng nắm tay nhau nhảy múa. Nhưng bây giờ thì...

Bà Tư : – Tất cả chỉ là hun hút những thung sâu ? Tất cả chỉ là ảo mộng. Có đúng vậy không, Đài Trang... ?

Đài Trang : – Lúc này... nỗi nhớ ba má, nhớ Sài Gòn đang quặn thắt trong con. Con ước chi... lại sẽ được một lần ôm hôn má...

Bà Tư : – Nhớ quá thì về ! Điều ấy, có ai ràng buộc con đâu ?

Đài Trang : – Thế nhưng con...

Bà Tư : – Con còn nặng lòng yêu thương thằng A Páo ?

Đài Trang : – Má có cách nào cứu con không má ?

Bà Tư : – Con gửi địa chỉ về Sài Gòn, rồi má sẽ gửi tiền để con và chồng con vào đây sinh sống. Má sẽ sang cho con một gian hàng. Hoặc con sẽ học cho xong đại học rồi đi dạy. Mọi việc sẽ qua nhanh thôi. Con đồng ý như vậy chứ Đài Trang của má ?

Đài Trang : – Không... không thể được !

Bà Tư : – Sao vậy ?

Đài Trang : – Nếu buộc chồng con rời khỏi bản làng, là con đã nhẫn tâm bắt chồng con phải chia lìa những gì anh ấy vẫn hằng nâng niu, quý trọng. Sống giữa nơi phố thị, chồng con có khác chi con chim, con thú phải xa bầy... Chồng con không thể sống thiếu núi, thiếu rừng, cũng như con... con không thể sống xa anh ấy !

Bà Tư : – Vậy thì má biết tính sao để có thể giúp được con đây ? Đài Trang, cách tốt nhất là cuộc đời của con, tình yêu và hạnh phúc của con, con phải tự mình quyết định... ?

(Bóng bà Tư mờ dần, mất hẳn. Đài Trang cuống quýt gọi với theo.)

Đài Trang : – Má... má... !

(Đài Trang lao theo như muốn níu kéo bóng má cô trở lại. A Mi kinh hãi, líu cả giọng.)

A Mi : – Ối ! Đài Trang..., chị làm sao thế... ? Đừng..., đừng làm cho A Mi sợ mà... ! *(lùi lại, gọi ra ngoài)* – A Páo ơi... A Páo... !

(A Mi vùng chạy ra khỏi nhà cũng là lúc bà Nhìn và thấy Mo xuất hiện, cả hai vội vã bước vào nhà.)

Bà Nhìn : – Nó, vợ thằng A Páo năm kia kia !

Thầy Mo *(lại gần, lật mí mắt Đài Trang lên xem, kêu khê) :*

– Úi, biết ngay mà ! Vợ thằng A Páo từ nơi xa về bản, nó không chịu cúng cái ma núi, ma rừng. Bây giờ cái ma rừng về đòi bắt vợ nó đi ! Phải cúng, phải cúng thôi bà Nhìn ạ.

Bà Nhìn : – Mọi thứ tôi đã làm theo lời ông Triệu sai bảo.

Thầy Mo : – Nào, xôi gà đâu, bày hết ra đây !

(Bà Nhìn bày xôi gà ra giữa nhà, thầy Mo lấy từ trong túi ra một lá bùa rồi đốt lá bùa bỏ tàn tro vào trong chiếc bát.)

Thầy Mo : – Bà Nhìn, đổ nước vào đây cho tôi. Thế..., thế, được rồi ! Khi nào tôi cất tiếng hú gọi thần linh, thì bà đổ

hết chỗ nước này vào miệng vợ thằng A Páo. Nhớ chưa hử ?

Bà Nhin : – Nhớ, nhớ rồi mà !

Thầy Mo *(đốt ba thẻ nhang cho cháy đều, cúi đầu lâm râm cầu khẩn điều gì đó, rồi bất ngờ đứng dậy vừa cầm nhang chạy vòng quanh Đài Trang vừa hú hét) :*

– Thần núi, thần sông
Thần rừng, thần biển,
Hãy về trong bản
Đuổi cái ma rừng.
Cứu con Đài Trang,
Vợ thằng A Páo.
Cái khoẻ đem tới,
Cái bệnh mang đi.
Có xôi có gà,
Hãy về nhận lấy... !
Hú... u... hú... ! Hú... u... hú... !

(Trong lúc thầy Mo vừa múa nhảy vừa hú hét luôn miệng, bà Nhin vực Đài Trang ngồi lên rồi đổ hết bát nước tàn tro "bùa phép" vào miệng cô. Đài Trang nuốt xong bát nước, cô bỗng thở dốc rồi ngoẹo cổ, hai mắt nhắm tròng tròng như sắp chết. Bà Nhin nhìn thấy cảnh ấy, hốt hoảng kêu lên.)

Bà Nhin : – Ông Triệu ơi ! Sao lại thế này... ?

Thầy Mo *(ngừng nhảy, hỏi) :* – Cái gì thế ?

Bà Nhin : – Con vợ thằng A Páo... nó... nó...

Thầy Mo : – Nó làm sao rồi ? *(bước tới, nhìn Đài Trang, nói lúu cá lười)* Vợ thằng A Páo... nó... nó... Không, không phải tôi làm mà. Cái... cái ma rừng... nó bắt đi đấy... !

Bà Nhin : – Ông Triệu... vừa mới đây vợ thằng A Páo nó vẫn còn sống mà ?

Thầy Mo : – Nhưng bây giờ nó sắp hết thở rồi. Bà Nhin, bà mau tìm thằng A Páo về đem xác vợ nó bỏ xuống suối sâu, cho cái ma suối ăn nó, để nó không thể về bắt người nhà theo nó. Nhớ đấy ! Tôi... tôi phải đi báo với già bản đây !

(Thầy Mo lập cập xuống thang đi khuất. A Mi từ bên ngoài chạy vào.)

A Mi : – Mế... mế à... !

(nhìn thấy Đài Trang đang được bà Nhin bế trên tay, kêu khê)

– Ối... sao lại thế này ? Vừa nãy chị Trang còn kêu được mà ? Mế nói đi, thầy Mo làm phải không ?

(A Páo vai đeo túi xách, xuất hiện trước cửa.)

A Páo : – A Mi, A Tun à, anh về rồi đây này !

(bước vào, nhìn thấy cảnh Đài Trang ngất xỉu trên tay bà Nhin liền lao lại, vừa lay vừa gọi)

– Đài Trang... Đài Trang... !

Bà Nhin : – Thầy Mo bảo, cái ma rừng nó bắt vợ mày ! Phải đưa xác vợ mày thả dưới thác Tà Pên thôi, A Páo à !

A Páo : – Thầy Mo... ? Không, Đài Trang không thể chết. Nó đang còn thở mà. *(vừa lập cập lục túi xách lấy ra*

những viên thuốc, vừa nói) – A Mi, lấy cho anh bát nước, nhanh lên !

(A Mi chạy múc nước rồi đem lại cho A Páo.)

A Páo : – A Mi, kéo miệng Đài Trang ra !

(A Mi làm theo lời anh. A Páo bỏ những viên thuốc kí ninh vào miệng rồi đổ nước cho Đài Trang nuốt xuống. Sau khi nhẹ đẻ Đài Trang xuống sàn, A Páo quay lại hỏi bà Nhin)

– Mế à ! Vợ con bị sốt rét, bị ngã nước, con biết mà. Chỉ có thuốc kháng sinh mới chữa được bệnh của nó. Thuốc khi xuống đồn biên phòng xin thuốc, con đã dẫn mế trông chừng Đài Trang. Nhưng sao mế lại để thầy Mo về làm lễ cúng ?

Bà Nhin : – Mày dẫn mế vậy nhưng mày có chịu về đâu ? Thầy Mo lại bảo, muốn vợ mày nó sống thì phải làm gà, thổi xôi cúng cái ma rừng. Mế chỉ muốn vợ mày sống thôi mà...

A Páo : – Nếu con không về kịp thì giờ này có khi Đài Trang đã chết thật rồi !

Bà Nhin : – Uống cái thuốc mày đem về thì vợ mày không chết, thật chứ A Páo ?

A Páo : – Mế không tin lời con à ?

Bà Nhin : – Tin chứ, nhưng sao đã uống cái thuốc vào rồi mà vợ mày nó vẫn còn nhắm mắt ?

(Cùng lúc ấy, Đài Trang khê cử động hai tay.)

A Mi : – Úi, cái tay chị Trang cử động được rồi ! Mà cả hai cái mắt nữa, nó nhìn được A Mi rồi...

Bà Nhin : – Đâu nào ? Ồi, vợ thằng A Páo nó cũng đang nhìn mẹ đây này. Giàng ơi, nó sống thật rồi. Cái thuốc của bộ đội biên phòng cứu được vợ thằng A Páo sống thật rồi... !

A Páo *(đỡ Đài Trang ngồi lên, nói)* : – Đài Trang... em tỉnh lại rồi. Đài Trang ơi, anh mừng quá !

Đài Trang : – A Páo... anh bảo anh mừng sao mắt anh lại nhòa ngấn lệ ? Làm sao em có thể bỏ anh cho được. Nào, vui lên chứ, A Páo, niềm khổ đau và hạnh phúc của em... !

(Đài Trang gục đầu vào ngực A Páo, tẩm tức khóc.)

A Páo : – Kìa Đài Trang, anh đã bảo rồi mà. Em khóc thì đẹp đấy, nhưng em cười còn đẹp hơn nhiều. Lúc nào anh cũng muốn em vui. Mẹ cũng vậy, cả A Mì và A Tun cũng vậy !

Đài Trang *(cầm tay bà Nhin, nói)* : – Mẹ... mẹ ơi ! Con thương mẹ và các em nhiều lắm !

Bà Nhin : – Giàng ơi ! Thế là vợ thằng A Páo nó lại gọi được tôi rồi. A Páo ơi... mẹ vui... vui cái bụng lắm. Thật đấy !

A Tun : – Bản làng ơi... cái thuốc của bộ đội đã cứu được Đài Trang rồi. Đài Trang đã sống rồi ! Hú... u... hú... !

Trong tiếng hú báo tin của A Tun và tiếng cười vui của cả gia đình.

– ÂM NHẠC – CHUYỂN CẢNH –

CẢNH III

VẪN CẢNH NHÀ BÀ NHIN – MẸ A PÁO,
NHUNG THỜI GIAN SAU ĐÓ NỬA THÁNG

Đài Trang và A Mi đang lau mặt cho A Tun.

Đài Trang : – A Tun, em nghe chị Trang hỏi nhé, vì sao em không đi học ?

A Tun : – Đi học à ? Chỗ học cái chữ ở xa lắm vớ. Trẻ con không đi đến được đâu !

A Mi : – Mà có học cái chữ cũng chẳng để làm gì. Em biết vậy mà !

Đài Trang : – Sao em lại nghĩ như vậy hở A Mi. Em nói cho chị nghe nào !

A Mi : – Này nhé, bọn con trai lớn lên là đi rừng chặt cây tre, cây gỗ đổi lấy hạt gạo, lên núi săn con thú, con chim lấy miếng thịt. Còn lũ con gái lớn lên là đi theo thằng con trai để làm vợ nó, để con với nó, rồi lại địu con lên nương trồng hạt lúa, hạt ngô, trồng cây khoai, cây sắn để có cái ăn thôi... !

Đài Trang : – Vậy bây giờ có lớp học ngay trong bản của người Dao mình, các em có chịu đi học không ?

A Mi : – Đi, đi chứ ! Những lần trước người lớn cũng đã cất lên cái lớp mà chờ mãi có thấy cô giáo người Kinh lên đâu.

A Tun : – Còn cái lớp, nó nằm đổ bên gốc cây trên đường ra bờ suối kia kia !

(A Páo nhể nhại mô hôi bước vào nhà. A Mi nhìn thấy A Páo, reo lên.)

A Mì : – Úi, anh A Páo về kia !

Đài Trang (*nhìn chông về dò hỏi*) : – A Páo, cả tuần nay anh bỏ nhà đi đâu thế... ? Có chuyện gì rất hệ trọng phải không anh ?

A Páo : – Phải... !

Đài Trang : – Là chuyện gì vậy ? Sao anh lại giấu em ?

A Páo : – Anh xuống chắt nửa thuê cho nông trường để kiếm tiền. Vậy thôi !

Đài Trang : – Kiếm tiền ư ? Anh cần tiền để làm gì... ? (*thấy A Páo lặng im, Đài Trang nắm cánh tay chông, hỏi tiếp*) Kìa, nói đi chứ, anh đang có chuyện gì giấu em vậy, A Páo ?

A Páo (*giọng chùng xuống*) : – Anh muốn đưa em về...

Đài Trang : – Về đâu, A Páo ?

A Páo : – Về lại Sài Gòn để em được sống cùng ba má !

Đài Trang : – Em về lại Sài Gòn ừ ? Vậy còn anh... ?

A Páo : – Anh sẽ ở lại đây... ?

Đài Trang : – Nhưng vì sao em lại phải về Sài Gòn... ? Nào, nói đi chứ, A Páo ?

A Páo (*giọng trở nên tình cảm hơn, nói*) : – Đài Trang ! Dù có yêu em nhiều hơn nữa, một mình anh cũng không thể đưa em vượt qua cái khổ, cái nghèo đang từng ngày vây bọc chung quanh cuộc sống của bản làng. Nay mai, giờ khắc em sinh con thì chỉ có một mình em giữa rừng hoang vắng... Lúc ốm lúc đau thiếu từng viên thuốc, rồi còn cái ăn, cái mặc từ đây về sau nữa chứ. Cực quá... em không thể chịu nổi đâu. Đài Trang ơi, nhìn em xanh xao, ốm yếu anh không thể đành lòng. Cho anh xin lỗi !... Nghe lời anh, về lại

với ba má đi. Em có quyền lựa chọn lại mà. Anh không trách đâu. Thật đấy... !

Đài Trang : – A Páo à, cái khổ cái nghèo rồi cũng sẽ qua thôi. Em chỉ sợ...

A Páo : – Em sợ gì ?

Đài Trang : – Chỉ sợ anh hết thương em !

A Páo : – Thương, thương nhiều lắm chứ. Vì thương em nên anh mới đi làm thuê kiếm tiền để mua vé xe cho em về với má. Vì thương em mà anh không muốn em ở lại đây nữa...

Đài Trang : – A Mi, A Tun nghe chị hỏi, các em có thương chị không ?

Cả hai : – Thương, thương chị Trang nhiều mà !

Đài Trang : – Các em có muốn chị ở lại đây không ?

Cả hai : – Ô, ưng..., ưng lắm chứ ! Thật đấy !

Đài Trang : – A Páo, vậy là anh nghe rõ rồi nhé. Anh không làm theo ý mình được đâu !

A Páo : – Không ! Đài Trang phải nghe anh. Anh nhất định đưa em về xuôi...

(Cùng lúc ấy, ông Bàn và một số thanh niên tay cầm rựa xuất hiện.)

Ông Bàn : – Ô, thằng A Páo về rồi hả ? Vậy thì tốt quá rồi. Bây giờ mày xuống dưới xã, dưới huyện thay tao nhé.

A Páo : – A Páo xuống xã, xuống huyện thay già bản à ? Có chuyện gì à ?

Ông Bàn : – Thế con vợ mày nó chưa nói gì với mày à... ? Phải rồi, mấy ngày nay mày có ở nhà đâu mà biết.

- A Páo :** – Thế là thế nào, Đài Trang... ? Có chuyện chi vậy, già bản ?
- Ông Bàn :** – Chuyện vui thôi mà. Cách đây hai ngày, con Đài Trang vợ mày, nó đến gặp tao xin mở lớp để dạy cái chữ của người Kinh...
- A Páo :** – Già nói sao... mở lớp dạy học à ? Nhưng dạy ai hở già ?
- Ông Bàn :** – Thì dạy người Dao ở bản Mo này chứ dạy ai. Mày hỏi vợ mày xem tao nói có đúng không ?
- A Páo :** – Đài Trang, tai anh nghe không nhầm chứ ?
- Đài Trang :** – Không, không nhầm đâu A Páo !
- Ông Bàn :** – Ấy dà ! Chẳng lẽ mày không biết trong đầu vợ mày chứa nhiều cái chữ à ? Nó bảo, nó làm cô giáo được mà ! Vậy là Giàng đưa nó đến giúp người Dao ta...
- A Páo :** – Nhưng mà...
- Ông Bàn :** – Mày còn chưa chịu à ? Tối qua tao đã họp bà con trong bản, tao nói với mọi người : "Ta đã theo bộ đội đánh Pháp. Ta đã được đi đến nhiều nơi, biết nhiều cái hay đấy, đã muốn nói với dân bản học mà làm theo nhưng không nói được. Chỉ vì người Dao ta không biết cái chữ để đọc, để học lấy cái hay ở sách, ở báo mà làm theo. Người bản Mo ta cứ phải phá rừng, đốt rẫy làm nương, chỉ biết săn bắt, trông tía nhờ cả vào Giàng. Giàng có cho thì mới được ăn, nếu không thì cứ đói khổ cả đời thôi. Nay có cô giáo rồi. Ta quyết định người bản Mo phải học lấy cái chữ". Vậy đấy, tao đã nói, dân bản đã đồng ý rồi. Sáng nay, tao cùng lũ thanh niên sẽ chặt cây làm cái lớp cho cô giáo

Trang dạy chữ. Mày đã hiểu hết chưa ? Đã ưng cái bụng chưa, A Páo ?

(A Páo càng nghe già bản nói, càng lúc anh càng thêm thương quý vợ mình. A Páo bước lại bên Đài Trang, hỏi)

A Páo : – Đài Trang, chuyện lớn như vậy sao em lại giấu anh ? Em sợ anh không bằng lòng, à ?

(Đài Trang mỉm cười lặng yên nhìn chồng. A Páo xúc động cầm tay vợ, nói)

– Đài Trang ơi ! Có phải duyên phận đã ràng buộc đôi ta từ kiếp trước. Vì vậy mà ta đã mắc nợ nhau ?

Đài Trang : – Em... em... !

A Páo : – Anh biết em yêu anh..., em thương dân bản nhiều. Và em sẽ vì người Dao mà ở lại đây dạy chữ. Giờ thì anh biết anh phải làm gì rồi. Đúng, anh sẽ xuống Phòng Giáo dục của huyện nói rõ chuyện này !

(quay lại nói với ông Bàn) Già bản, cháu đi đây !

(A Páo xoay người đi nhanh, ông Bàn nhìn theo rồi quay lại nói với đám thanh niên.)

Ông Bàn : – Thằng A Páo xuống huyện báo cái việc bản Mo có cô giáo dạy chữ. Rồi huyện sẽ cho thêm người về đây cùng dạy chữ với cô giáo Trang. Tao biết là sẽ như vậy mà. Còn bây giờ, lũ thanh niên đi theo tao để làm cái lớp cho cô giáo Trang. Nào, đi thôi !

Tất cả : – Đi thôi... !

(Ông Bàn cùng đám thanh niên kéo nhau đi khuất. Sân khấu còn lại A Sinh, A Tun, A Mì và một số thiếu

niên trong bản. Đài Trang bước tới nắm tay A Sinh và vẫy gọi các em khác.)

Đài Trang : – Nào các em, lại đây với cô... ! Rồi đây, mỗi khi bước vào lớp, cô sẽ nói : "Cô chào các em !". Còn các em, các em sẽ nói câu gì nào ?

Tất cả (đồng thanh) : – Chúng... em... chào... cô... giáo !

Trong tiếng cười vui của Đài Trang và các em thiếu niên trong bản.

– ÂM NHẠC, CHUYỂN CẢNH –

CẢNH IV

LÁN HỌC

*** Thời gian : Buổi chiều**

Cô giáo Đài Trang ngồi trên bàn giáo viên. Bên dưới gần hai chục nam nữ thiếu niên người Dao đang nghe Bàn A Sinh đứng hát.

A Sinh (hát) : – Đêm qua em mơ gặp Bác Hồ,
Râu Bác dài, tóc Bác bạc phơ.
Em âu yếm hôn lên má Bác.
Vui bên Bác em múa hát,
Hát bài Hồ Chí Minh muôn năm.
Múa bài Hồ Chí Minh muôn năm...

(Bàn A Sinh hát xong, cô giáo Đài Trang hỏi cả lớp.)

Đài Trang : – Các em thấy bạn Bàn A Sinh hát như thế nào ?

Tất cả : – Thưa cô rất hay ạ !

Đài Trang : – Vậy thì chúng ta vỗ tay chúc mừng bạn A Sinh chứ !
(tất cả cùng vỗ tay)

Đài Trang : – A Sinh, em hát hay lắm. Cô rất vui. Bây giờ, em nghe cô hỏi đây, hôm qua lớp ta đã học gì nào ?

A Sinh : – Thưa cô... bài học hôm qua cô dạy chúng em :

Dù ai đi ngược về xuôi

Nhớ ngày giỗ Tổ mừng Mười tháng Ba

Đài Trang : – Các em thấy bạn A Sinh trả lời thế nào ?

Tất cả : – Thưa cô... đúng ạ ?

Đài Trang : – Vậy thì cô cho bạn A Sinh điểm 10, được không ?

Tất cả : – Thưa cô, được ạ !

Đài Trang : – A Sinh, cô cho em điểm 10. Em ngồi xuống đi... Còn bây giờ, các em mở vở ra, chúng ta học bài Lịch sử nhé !

Tất cả : – Thưa cô... vâng ạ !

(Có tiếng sấm rền từ xa, ngoài trời bỗng trở nên ngột ngạt báo hiệu sẽ có một cơn mưa rừng. Đài Trang nhìn xuống lớp học, giọng cô trở nên dịu dàng, ấm áp hơn. Và rồi, cô bắt đầu vào bài giảng)

Đài Trang : – Vào thời Hùng Vương thứ 18, vua có con gái tên là Mị Nương, nhan sắc rất xinh đẹp. Vua muốn tìm người xứng đáng để gả chồng cho con gái, bèn bảo các bề tôi rằng : "Con gái ta là giống tiên, người nào có đủ tài đức mới cho làm rể ". Bấy giờ có hai người từ ngoài đến, lạy dưới sân để cầu hôn. Vua lấy làm lạ, hỏi thì họ thưa rằng một người là Sơn Tinh, một người là Thuỷ Tinh, đều ở trong cõi cả, nghe nhà vua

có thánh nữ, đánh bạo đến xin lĩnh mệnh. Vua nói : "Ta có một người con gái, lẽ nào lại được cả hai rể hiền ?". Bèn hẹn đến ngày hôm sau, ai đem đủ sính lễ thì gả Mị Nương cho người ấy. Hai người vâng lời, lạy tạ ra về.

Hôm sau, Sơn Tinh đem các đồ châu báu vàng bạc, chim núi thú rừng đến dâng. Vua y hẹn gả Mị Nương cho Sơn Tinh. Sơn Tinh đón vợ về ở trên núi Tản Viên. Thuỷ Tinh cũng đem đủ sính lễ nhưng đến sau, giận, tiếc vì không kịp, bèn kéo mây làm mưa, dâng nước tràn ngập, đem các loài thuỷ quái đuổi theo để cướp Mị Nương. Vua cùng Sơn Tinh lấy lưới đan bằng rễ cây rừng chắn ngang thượng nguồn sông Hồng để chặn lại. Thuỷ Tinh theo dọc bờ lên cửa sông Hát, ra sông lớn mà rẽ vào sông Đà để đánh Tản Viên, nơi nơi đào sâu thành vực, thành chằm, chứa nước để mưu đánh úp. Sơn Tinh có phép thần biến hoá, gọi dân chúng quanh vùng, đan tre làm rào chắn nước, lấy nỏ bắn xuống, các loài có vẩy và có vỏ trúng tên đều chạy trốn cả. Rốt cuộc, Thuỷ Tinh không thể xâm phạm được núi Tản Viên. Tục truyền Sơn Tinh và Thuỷ Tinh từ đấy về sau đời đời thù oán, mỗi năm đến mùa nước to thường vẫn đánh nhau...

(Một tiếng sét nổ vang ngoài cửa lớp học. Trời bắt đầu đổ cơn mưa rào... Cô giáo Đài Trang vẫn say sưa nói tiếp. Phía cuối lán, một học sinh nữ đứng dậy trốn ra khỏi lớp.)

Đài Trang : – Các em biết không, núi Tản Viên là dãy núi cao của nước Việt ta, sự linh thiêng rất là ứng nghiệm. Hiện

nay trên núi Tản Viên, đền thờ Sơn thần vẫn bốn mùa hương khói...

A Tun : – Thưa cô... bạn Hoàng Nguyên vừa bỏ ra khỏi lớp ạ !

Đài Trang : – Bạn Nguyên vừa ra khỏi lớp à ? Em có biết bạn ấy đi đâu không ?

A Tun : – Thưa cô... bạn Nguyên về nhà ạ !

Đài Trang : – Trời đang mưa thế này sao bạn Nguyên lại... Thôi chết rồi. Một mình em ấy vượt suối về bản trong lúc này thì nguy mất...

(Cùng lúc ấy, ngoài trời dông tố nổi lên dữ dội, mưa giăng mù mịt, nước trút xuống ào ào.)

Đài Trang : – A Sinh, A Mi..., hai em ở đây cùng các bạn. Nếu lán bị đổ thì đưa các bạn vào hang đá bên kia lớp. Nhớ chưa ?

A Mi : – Thế còn cô ?

Đài Trang : – Cô phải đuổi theo ngăn bạn Nguyên qua suối lúc này. Thôi, cô đi nhé !

(Cô giáo Đài Trang chạy theo hướng cô bé Hoàng Nguyên vừa bỏ đi. Một lần chớp loé lên kèm theo là tiếng sét nổ. Các học sinh sợ hãi, co cụm lại bên nhau nơi cuối lớp.)

Có tiếng gọi bên ngoài, rồi A Páo lao vào lớp học. A Páo nhìn lướt nhanh khắp lượt, rồi hỏi)

A Páo : – A Mi, A Tun... cô giáo đâu ?

A Tun : – Cô giáo đuổi theo bạn Nguyên ra ngoài suối rồi. Mới đi thôi !

A Páo : – Ra ngoài suối à ? Nước lũ đang về... thôi chết rồi... !

(A Páo vùng chạy về phía bờ suối.)

Tất cả : – A Páo.. A Páo... !

*(Sân khấu vụt tối sầm trong tiếng gió mưa dữ dội...
lớp học chìm trong bóng tối.)*

Ở phía khác, trong cơn nước lũ, cô giáo Đài Trang đang vật lộn với làn nước để đưa Hoàng Nguyên lên bờ. A Páo xuất hiện, hét to trong dòng tố.)

A Páo : – Đài Trang... em ở đâu ? Đài Trang... !

Đài Trang : – A Páo... em ở đây... ! *(A Páo lao tới.)*

A Páo : – Đài Trang..., Hoàng Nguyên... anh tới rồi, níu chặt lấy tay nhau, đừng sợ... !

(A Páo từ trên bờ lao xuống dòng nước, sau phút vật lộn cùng cơn lũ, A Páo túm được cánh tay Hoàng Nguyên kéo xốc lên bờ rồi quay lại đẩy nốt Đài Trang lên...)

A Páo mệt mỏi chưa kịp trèo lên bờ xuôi thì một thác nước khác từ phía xa ập xuống. A Páo trượt chân ngã xuống, cơn lũ quét cuốn phăng A Páo trong tiếng thét gọi chồng của Đài Trang.)

Đài Trang : – Trời ơi ! A Páo... A Páo... !

Tiếng gọi hãi hùng của cô giáo Đài Trang dội vào vách núi, dội vào thung sâu trong cơn lũ quét...

– ÂM NHẠC, CHUYỂN CẢNH –

CẢNH KẾT

VĂN CẢNH RỪNG NÚI Ở CẢNH I

(Bên mộ đất giữa lưng chừng dốc Ngã Hai, một khúc cây còn tươi được cắm xuống đánh dấu nơi A Páo vĩnh viễn nằm sâu trong

lòng đất. Cô giáo Đài Trang đang quỳ trước mộ chồng. Cô run run cầm những cây nhang vừa mới đốt lên, những dòng nước mắt chảy tràn trên hai gò má...

Trong tiếng xào xạc của cây rừng buổi sáng và hương thơm của làn khói nhang bảng lảng, hoà quyện giữa đất trời, đâu đó trong xa thẳm nỗi nhớ thương chồng của Đài Trang, lời ca dịu dàng, da diết bỗng cất lên như một lời nhắn gửi.)

Lời ca : – *Đừng tuyệt vọng... Đài Trang ơi, đừng tuyệt vọng,
 Nắng hồng lên là tươi sắc rừng xanh,
 Gió còn thổi, cây rừng còn rung động,
 Như tình thương... anh gửi lại cho em... !*
– *Hãy yêu bản làng bằng những điều chân thật,
 Dấu cuộc đời còn day dứt những niềm đau,
 Hãy đứng dậy vì đàn em thơ dại,
 Ngọn lửa trong tim em hãy thấp sáng mỗi ngày... !*

Đài Trang : – *A Páo ơi ! Em vẫn còn nhớ buổi tối đầu tiên tại Sài Gòn, hai ta đã gặp nhau khi Chi đoàn thanh niên phường Sáu giao lưu văn nghệ với trung đoàn bộ đội giải phóng của anh. Cái đêm ấy, em đã đọc bài thơ trong tác phẩm cổ điển Guliztan của một nhà thơ Ba Tư. Cuối buổi giao lưu, gặp em, anh bảo, anh thích nhất hai câu :*

*"Nếu số phận mang khổ đau đến cho người này,
Thì người khác làm sao có thể sống bình yên..."*

Vậy đấy, giờ thì anh đã ra đi mãi mãi. Chỉ còn giọt máu của anh để lại và người vợ khổ đau của anh mòn

mỏi giữa núi rừng... Hôm xưa, bên em, anh từng nói :
*"Duyên phận đã ràng buộc đời mình từ kiếp trước.
Chính vì vậy mà hai ta đã mắc nợ nhau..."*

Bây giờ, mất anh rồi em như người đang đứng bên bờ vực. Thôi thì, em sẽ về lại Sài Gòn với má. Em sẽ sinh con và nuôi con của chúng ta để nó nên người. Nơi chín tuổi, cầu mong anh hãy phù hộ cho mẹ con em trở về an toàn. Đừng giận, đừng hờn em, A Páo nhé. Thôi, em đi đây ! Vĩnh... biệt... anh... !

(Cô giáo Đài Trang run run xách túi đứng dậy... Ông Bàn, bà Nhin cùng dân bản và rất đông các em học sinh kéo đến và đứng lặng sau lưng cô giáo tự bao giờ.)

Đài Trang : – Già bản..., mế... !

Ông Bàn : – Tao và bà Nhin đưa dân bản Mo ra tiễn cô giáo về xuôi để về nhà cũ. Việc cúng cơm cho thằng A Páo đã có tao lo. Cô giáo cứ về đi. Ông mặt trời đã lên cao rồi đấy !

Đài Trang *(với bà Nhin)* : – Mế... mế ơi ! Con thương mế lắm !

Bà Nhin : – Mế biết cái bụng mày thương mế, thương dân bản nhiều. Nhưng mày ở lại đây sẽ khổ cho mày. Già bản đã thuận cho mày về xuôi rồi mà... Bao giờ đưa con của thằng A Páo mày đang mang trong bụng được đẻ ra, lúc nó lớn khôn, mày cho nó về đây để già bản làm lễ *Tủ Cải* cho nó nhé !

Đài Trang : – Lễ *Tủ Cải*, lễ cúng cho người con trai đến tuổi trưởng thành... Vâng, con nhớ rồi mế ạ. *(quay lại nói với A Mì, A Tun)* Hai em hãy nghe lời mế nhé. Thôi,

chị Trang đi đây (với mọi người) Già bản, mế cùng mọi người ở lại. Con đi đây !

(Đài Trang gạt nước mắt bước đi. Các em học sinh bước lên phía trước, đồng thanh cất tiếng gọi.)

Tất cả : – Cô giáo... !

(Đài Trang quay người giơ tay vẫy vẫy chào lại rồi lăm lăm xuống dốc, bóng Đài Trang khuất dần trong bóng cây rừng)

A Sinh : – Già bản ơi... cô giáo đi rồi, ai dạy cho lũ con cái chữ ? Ai dạy hát và kể chuyện lịch sử cho chúng con, hử già ?

Ông Bàn : – Ấy dà ! Mà hỏi cái ấy thì già chịu thôi. Huyện sẽ cử thầy cô khác về. Tao biết mà.

A Sinh : – Nhưng còn phải chờ đến bao giờ hử già ?

Ông Bàn : – Ô... cái đó thì làm sao tao biết được. Ngày mai mà lại theo tao vào rừng chặt cây đổi gạo ăn thôi.

A Sinh : – Không, con không đi chặt cây, con thích đi học mà...

Ông Bàn : – Trong đầu tao có chứa cái chữ đâu mà dạy lại lũ mà ? Thôi, nghe tao, về thôi !

(Theo chân già bản, mọi người quay người kéo đi. Bàn A Sinh như còn luyến tiếc điều gì đó, A Sinh bước lên gộp đá nhìn xuống dốc núi, theo hướng có giáo Đài Trang đã đi khuất, bỗng A Sinh lấy tay che nắng rồi la khẽ.)

A Sinh : – Có bóng người đang lên dốc... ai như là... đúng rồi, cô giáo ! (gọi to) – Già bản ơi... lũ làng ơi, cô giáo...

Ông Bàn : – A Sinh... mà nói cái gì... ?

A Sinh : – Cô giáo đang quay lại... cô giáo về rồi... !

(A Sinh ào tới đón Đài Trang) Cô giáo... !

Đài Trang : – A Sinh... ! *(Hai cô trò ôm chầm lấy nhau.)*

Ông Bàn *(giọng run run)* : – Cô giáo... mày quay lại ? Mày không nỡ bỏ lũ học sinh của mày ? Mày không nỡ bỏ người Dao ta, thật chứ... ?

Bà Nhin : – Đài Trang... mày không yên bụng khi để thằng A Páo chồng mày nằm ở đây một mình ? Mày không muốn con mày lớn lên không biết đường về nơi cái núi, cái rừng của cha nó, đúng chứ ?

Đài Trang : – Già bản ơi ! Mế ơi... ! Con làm sao có thể từ bỏ già, bỏ mế... Từ bỏ những đứa em thân yêu để chúng sẽ lớn lên không hề biết chữ, không thể đổi thay cuộc sống cơ cực giữa chốn rừng sâu... ?

Con nhớ mế..., nhớ mọi người... ! Già bản ơi... con ở lại đây thôi. Xin già bản cho con cùng được sống với người Dao nơi rừng núi Tà Pên này. Con không đi nữa đâu. Vĩnh viễn con sẽ ở lại nơi này... !

Tất cả *(nhìn cô giáo rồi đồng thanh)* : – Cô giáo... !

(Cô giáo Đài Trang xúc động trong vòng vây của người già, người trẻ và những học sinh thân yêu của chính mình...)

(Từ phía khác của sân khấu, Bàn A Ly – cô gái dẫn chuyện xuất hiện, cô bước lên sân khấu)

Bàn A Ly : – Thưa các bạn ! Kể từ ngày ấy, cô giáo Đài Trang đã ở lại với bản Mo.

Ăn cái ăn của người Dao, sống cuộc sống của người Dao, ngày hai buổi dạy các em thiếu niên học chữ.

Phòng Giáo dục huyện đã tăng cường giáo viên về xã cùng cô giáo Đài Trang lập trường tiểu học tại bản Mo...

Qua những tháng năm, bao thế hệ học trò,
Được rèn luyện, lớn khôn và trở thành người hữu ích
Cuộc đời tốt đẹp hôm nay là do những người trẻ với
bao hiểu biết,
Đó là những con em của người Dao ở bản Mo đã tạo
dựng nên...

Và tôi, một sinh viên sư phạm vừa mới ra trường,
Tôi lại tiếp bước cô giáo của mình về với các em học
sinh thân yêu nơi rừng núi Lai Châu quê mẹ...

Bó hoa Mẫu Đơn, loài hoa đỏ thắm mọc giữa đỉnh đồi
sỏi đá,

Tôi sẽ tặng cô giáo đầu đời của tôi – cô giáo Đài Trang
Trong ngày hôm nay – ngày 20 tháng 11 năm 2007,
với lòng yêu kính vô vàn,

Sắc hoa đỏ như nhiệt huyết trong trái tim cô giáo của
tôi trọn đời không khô cạn... !

*(Tiếng trống, tiếng tù và từ bốn bên sân khấu cùng lúc nổi lên
đây phấn khích. Những gái bản, trai làng trong trang phục lễ hội
ùa ra vây quanh Bàn A Ly...*

*Tất cả bước vào ngày lễ hội trong không khí tung bừng, náo
nhiệt ấy.)*

–HẠ MÀN–

NGUYỄN SĨ CHỨC

Một cây làm chẳng nên non

KỊCH NÓI
(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật

- GIAO
- TRỊNH
- KHANH
- TÙNG
- CHINH
- LINH
- HỒNG
- THƯƠNG

Và hai học sinh trong các vai Sanh – Tuấn

CẢNH I

Tại phòng làm việc của Hiệu trưởng Trịnh. Trịnh đang chăm chú đọc tài liệu. Tiếng trống tan trường vang lên 1 hồi 9 tiếng. Trịnh liếc xem đồng hồ thì có tiếng gõ cửa.

Trịnh : – Mời vào ! *(thấy Giao vào)*

Giao : – Thầy cho tìm tôi có việc gì thế ạ ?

Trịnh : – *(Đứng dậy, chỉ tay về phía bộ bàn ghế tiếp khách)* Xin mời thầy... tôi muốn hỏi thầy Giao về ba học sinh thi lại môn Văn, nhưng vẫn bị điểm liệt ở lớp 11I, 11H.

Giao : – Hai em bị điểm 0 môn thi Văn ở lớp 11I là Tùng và Sanh. Còn em Tuấn ở lớp 11H.

Trịnh : *(cắt ngang)* : – Ý tôi hỏi là tại sao các em lại bị điểm kém như vậy ?

Giao : – Phần bài làm của em Sanh vắn vẹn chỉ có mấy câu thơ như sau :

Cuộc đời sống được bao nhiêu... ?

Xuân xanh đã vậy mai già thì sao ?

Thế nên...

Ăn chơi đi, đừng có tiếc tiền làm gì...

Chơi chơi đi... đừng có phí hoài cuộc đời...

Còn em Tùng thì viết rằng : Sự hi sinh của hàng triệu liệt sĩ trong hai cuộc kháng chiến là sự hi sinh vô bổ, không đáng có. *(Giọng bức tức)* Vô lương tâm tới mức phản bội, phản động... không thể tha thứ được. Em Tuấn ở lớp 11H không làm bài, để nguyên giấy trắng.

- Trịnh :** – Tại sao lại để giấy trắng ?
- Giao :** – Vì không làm được bài, đầu chỉ là một ý nhỏ.
- Trịnh :** – Như vậy có nghĩa là... khối 11 sẽ có ba học sinh bị lưu ban.
- Giao :** – Dạ vâng !
- Trịnh :** – Thầy định giải quyết ba trường hợp này như thế nào ?
- Giao :** – Đành phải cho các em ngồi lại để sang năm học tiếp.
- Trịnh :** – Có thể cho các em thi lại lần nữa hoặc chiếu cố nâng điểm được không ?
- Giao :** – Tôi nghĩ rằng : Không thể chiếu cố... Học trò như em Tuấn, em Sanh bị mất gốc, bị mất kiến thức môn Văn từ nhiều năm trước.
- Trịnh :** – Cả ba em đều là những học sinh cá biệt. Nếu vì sự cá biệt mà các em phải lưu ban, sẽ ảnh hưởng tới thành tích chung của toàn trường, phải sạch công lao của thầy cô và các em học sinh trong suốt năm qua.
- Giao :** – Tôi cũng hiểu điều này... Nhưng chúng ta đành phải chấp nhận. Nếu cho lên lớp... các học sinh khác sẽ nhìn những người thầy chúng ta bằng con mắt coi thường, khinh miệt... Các em sẽ mất niềm tin, chán chường và không còn ý chí phấn đấu vươn lên để tu dưỡng, học hành.
- Trịnh :** – Ngày xưa tôi cũng giống như anh bây giờ, thế nhưng đã bị bà Hiệu trưởng khuất phục. Bà ấy bảo : Nói điểm cho các trò lên lớp mình chẳng mất gì ! Vừa được thành tích, lại được phụ huynh và các em mang ơn huệ.
- Giao :** – Làm như vậy, cái mất lớn nhất là đã làm hỏng những thế hệ tương lai của đất nước. Mà như thế có

nghĩa là chúng ta mắc tội... Mắc tội với các em, với các bậc phụ huynh và toàn xã hội.

Trịnh : – Tôi cũng đã từng cãi như thế, nhưng bà ấy nói rằng: Một cây làm chẳng nên non... bởi nền giáo dục của chúng ta đang ở thời kì quá độ. Chúng ta cần xoá mù chữ, cần phổ cập trung học phổ thông hơn là đào tạo ra những nhân tài. Ta không nên đi ngược lại guồng quay mà đời sống giáo dục hiện nay đang chạy.

Giao : – Guồng quay ấy đã tạo ra những thành tích ảo. Nào là 100% lên lớp, 80% khá giỏi, để rồi có những bằng khen, cờ thi đua và những tấm huy chương... Và phía sau những tấm huy chương của các thầy là những thế hệ học trò được học hành nhưng mù tri thức.

Trịnh : – Anh nói đúng ? Thế nhưng sự thực ấy đâu phải chỉ có ở trường ta... Nó đang tồn tại nhõn tiền ở khắp mọi nơi trên đất nước này. Một cây làm chẳng nên non mà...

Giao : – Có nghĩa là thầy vẫn muốn tôi ún trâu qua rào, cho cả ba em lên lớp.

Trịnh : – Vâng ? Đúng thế ? Bởi suy cho cùng, sự dốt nát của ba em học sinh này đâu phải lỗi tại ta ?

Giao : – Thế thì lỗi tại ai ạ ?

Trịnh : – Tại các thầy cô dạy chúng từ cấp 1, cấp 2. Thầy vừa nói chúng nó bị mất gốc kiến thức còn gì... ? Nó dốt từ bậc tiểu học, nhưng các thầy tiểu học cứ đẩy lên Trung học cơ sở để thoát nợ mà lại được khen. Các thầy Trung học cơ sở cũng vậy... Cuối cùng thì bậc

Trung học phổ thông của chúng ta trở thành cái thùng nước gạo. Chúng ta đã cố hết mình, nhưng các trò vẫn dốt, vẫn hư thì phải đành bó tay chịu vậy...

Giao : – Bó tay, không có nghĩa là phải cho lên lớp. (*cả hai im lặng một lát*)

Trịnh : – Tôi xin thầy... Thầy nể hộ tôi, bố của em Tùng còn là Mạnh Thường Quân, đã từng giúp trường ta biết bao nhiêu tiền của. Tôi nghĩ chúng ta phải mang ơn, phải trả ơn ông ấy.

Giao : – Trả ơn bằng cách... con học dốt nhưng vẫn cho lên lớp ư ! Như vậy là báo oán chứ sao lại gọi là trả ơn ạ ?

Trịnh : – Ôn oán thì vô cùng, mỗi người một ý... Nếu cậu ấy bị lưu ban, chúng ta không còn mặt mũi nào mà nhìn ông Khanh nữa thầy Giao ạ... (*Có tiếng gõ cửa*) Tôi cho gọi các trò lên... Thầy bắt chúng nó làm kiểm điểm rồi tổ chức cho thi lại... Phương án hai là nâng điểm rồi mời phụ huynh đến bàn cách cùng nhà trường giáo dục. Mời vào...

(*Giao chưa kịp phản ứng gì thì ba học sinh vào*)

Tất cả : – Chào các thầy ạ ! (*Tùng hút thuốc và nhả khói*)

Giao : – Ai cho phép em Tùng hút thuốc.

Tùng : – Thưa thầy, em mười tám tuổi tròn, cái tuổi đã được pháp luật quy định tự chịu trách nhiệm về mọi mặt đối với bản thân mình. Người ta chỉ cấm hút thuốc lá đối với tuổi vị thành niên. Hơn nữa... lúc này không phải là giờ học. (*lại rít thuốc*)

- Trịnh :** – Nhưng đây là phòng thầy Hiệu trưởng. Cấm hút thuốc lá.
- Tùng :** – Thầy cấm thì tắt vậy... (*vút và dùng chân di điếu thuốc*)
- Trịnh :** – Ai cho phép em nói sự hi sinh của biết bao thế hệ qua hai cuộc chiến tranh là sự hi sinh vô bổ ?
- Tùng :** – Bố em nói ! Mấy ông tiến sĩ bạn của bố em học ở nước ngoài về còn bảo là... giá như trăm năm trước, cha ông mình bán đất cho Anh thì bây giờ nước mình giàu bằng mấy Hồng Kông.
- Giao** (*quát*) : – Em im đi ! Cha của em và mấy ông bạn tiến sĩ ấy phải đưa ra xử bắn thì mới xứng ! Trong lúc hàng triệu người đổ máu xương để giải phóng dân tộc thì họ ung dung sống ở nước ngoài... để rồi bây giờ quay lưng lại với tổ tiên, cha ông và những người đã chiến đấu hi sinh... Ai cho họ độc lập tự do ? Ai cho họ học hành để trở thành ông nọ bà kia... ?
- Tùng :** – Ai cho thì em không biết ! Nhưng mà thầy hơi bị xúc phạm đến bố em rồi đấy... !
- Trịnh :** – Tùng ! Em có biết những điều em vừa nói chính là sự phản bội lại Tổ quốc, cha ông và biết bao nhiêu người đã chiến đấu hi sinh vì đất nước này không ?
- Tùng :** – Em không phản bội ai cả. Em thấy họ nói nghe cũng có lí... Thế thôi... Ai thích bỏ tù em cũng được.
- Trịnh :** – Thôi thôi ! Bây giờ thầy hỏi các em... ba em có suy nghĩ và nguyện vọng gì... khi không đủ điểm để lên lớp 12.
- Tuấn :** – Xin các thầy chiếu cố cho em thi lại lần nữa ạ.

- Sanh** *(quay sang bạn)* : – Thi lại làm gì... có thi lại cũng sẽ đứt phùm phứt. Nếu các thầy cô cho lên lớp được thì tốt, không cho thì bọn em cũng phải phó mặc cuộc đời xem nó trôi dạt đến đâu !
- Tuấn :** – Dạ... Nếu em được lên lớp thì sẽ yên thân. Nếu đúp... lại chắc chắn sẽ no đòn... Thế nhưng em chịu được *(cười)*. Thưa thầy, ông già em mà đánh thì đã man tàn bạo... nhưng cái mông em hình như nó quen đòn rồi hay sao ấy, không thấy đau mấy. Lâu lâu mà không bị trận đòn lại thấy nhớ như...
- Sanh :** – Em chỉ xin các thầy. Trong ba đứa bọn em, nếu các thầy cho lên thì lên cả, đúp thì đúp cả. Đừng để đứa đúp đứa lên mà tan đàn xẻ nghé. Bọn em đã thể sống chết không bao giờ bỏ nhau ạ.
- Trịnh :** – Thì ra ba cậu là một băng học dốt, mải chơi, báo hại gia đình...
- Tuấn :** – Dạ không ạ ! Bọn em là ba anh em trên một chiếc xe tăng, dẫu có chết cũng giữ tình đồng đội ạ...
- Trịnh :** – Còn cậu Tùng... có đề nghị gì không ?
- Tùng :** – Em không đề nghị gì ! Sao cũng được ạ. *(Chuong điện thoại di động của Tùng reo. Tùng xem và quay sang với các bạn)* Đi chúng mày ơi... trễ giờ rồi... nó điện *(Cả ba học sinh nhón nháo chào thầy và bỏ ra nhanh. Một cậu đứng lại)*
- Tuấn** *(với Giao)* : – Em có một đề nghị với thầy ạ ?
- Giao :** – Đề nghị gì ?

- Sanh :** – Đề nghị thầy đổi lại cái tên. Ai lại đặt tên là Dao ! Dùng dao phay để khủng bố học sinh thì có mà... giết dân ạ... *(cả lớp học sinh cười đắc chí và ra nhanh)*
- Giao** *(với Trịnh)* : – Thầy thấy chưa ? Nếu chúng ta không thắng tay... Những con người này sẽ trở thành đối tượng gây rối xã hội khi rời khỏi ghế nhà trường. Tôi đề nghị cứ để các em lưu ban và mời gia đình đến để tiếp tục bàn cách phối hợp giáo dục.
- Trịnh :** – Thôi mà... Bàn tay có ngón dài ngón ngắn, cả khối 11 chỉ có ba học sinh thuộc đối tượng cá biệt. Mà đã là cá biệt thì chúng ta đành phải chấp nhận... coi như chúng ta phải sống chung với lũ...
- Giao :** – Không được đâu thầy Trịnh ạ. Nếu chúng ta không cương quyết. Cha mẹ học sinh và cả xã hội sẽ lên án những người thầy như chúng ta. Và chính chúng ta là những người mắc tội.
- Trịnh :** – Mắc tội ?
- Giao :** – Vâng ! Mắc tội lớn vì đã đào tạo cho xã hội và gia đình những con người hư hỏng.

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH II

Một buổi tối tại nhà thầy Giao. Linh – con gái của thầy Giao đang sắp đồ vào va li. Cô lật số quần áo như muốn kiểm tra lại và dùng tay gọi với lên gác.

- Linh :** – Thương ơi ! Xuống đây chị bảo. (*Thương ra*)
- Thương :** – Chị bảo gì em ạ.
- Linh :** – Chị đã sắp đủ quần áo ấm cho em. Ở bên đó bây giờ trời còn đang rất lạnh. Dưới đây va li là thuốc dự phòng, kẹo sô cô la và cả mì ăn liền nữa đây.
- Thương :** – Nghĩ đến chuyện xa nhà, em cứ thấy lòng dạ cồn cào vì nhớ...
- Linh :** – Phải biết gói nỗi nhớ cất vào trong đây va li. Em mà không đạt huy chương, khi trở về chị không chơi với em nữa đâu đấy ?
- Thương :** – Em cứ thấy bồi hồi lo lo thế nào ấy !
- Linh :** – Phải bình tĩnh tự tin. Ra khỏi máy bay là phải mặc ngay áo ấm vào kẻo lạnh. (*Có tiếng chuông cửa*) Cửa mở ! Xin mời vào ạ... (*ông Trịnh và bà Hồng vào*)
- Trịnh :** – Chào các cháu.
- Linh+Thương :** – Chúng cháu chào hai bác ạ.
- Hồng :** – Hai chị em chuẩn bị đi đâu mà hành lí lỉnh kỉnh thế kia.
- Linh :** – Dạ, cháu chuẩn bị cho em Thương, ngày mai đi Mexico dự thi toán quốc tế ạ !
- Trịnh** (*nhìn Thương và Linh*) : – Hai chị em... trông như sinh đôi, mà có lẽ không phải sinh đôi.
- Thương :** – Dạ, cháu là con nuôi của bố Giao và mẹ Chinh ạ.
- Linh :** – Chết ! Mời hai bác ngồi xơi nước ạ. (*Thương rót nước mời khách, Linh xách va li quần áo vào phía trong thì Giao về*)

- Giao :** – Có chuyện gì mà thầy Trịnh với chị Hồng phải đến nhà tôi lúc khuya khoắt thế này ? (*Với Thương*) Con nên ngủ sớm, để lấy sức mai còn ngồi máy bay mười mấy tiếng...
- Thương :** – Dạ vâng ! Cháu chào hai bác ạ. (*Thương đi vào*)
- Hồng :** – Thầy Trịnh đại diện cho trường, tôi thay mặt ban phụ huynh đến gặp thầy để bàn chuyện cháu Tùng và mấy cậu học sinh cá biệt.
- Trịnh :** – Khi sáng ở trường tôi không tiện nói... Thầy được điều về làm Hiệu phó mới một năm nên chưa hiểu chân tơ kẽ tóc của cái trường này.
- Hồng :** – Đúng...
- Trịnh :** – Trường của chúng ta đã nhiều năm là lá cờ đầu, được tặng hai Huân chương Lao động hạng Nhì, Ba... Bỗng dưng năm nay có ba em đúp lại thì công lao của tôi và tập thể giáo viên, coi như đổ xuống sông xuống biển...
- Hồng :** – Đúng thế ! Năm nào tôi cũng đi báo cáo điển hình của ban phụ huynh học sinh trên tỉnh.
- Giao :** – Sao lại là đổ xuống sông, xuống biển được ạ. Thành tích, công lao đóng góp của thầy và tập thể giáo viên trong những năm qua đã được cấp trên ghi nhận. Học sinh bị lưu ban thì có ảnh hưởng gì đâu... ?
- Trịnh :** – Khổ quá... Tháng 6 sang năm tôi đến tuổi hưu. Tôi đang đề nghị các cấp tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Nhất cho trường, nhân kỉ niệm 45 năm ngày thành lập. Báo cáo thành tích đề nghị khen

thường mà có tới ba học sinh bị lưu ban... thì ngay cả cấp Sở họ cũng đã cho hồ sơ của mình vào ngăn kéo...

Hồng : – Đúng thế... !

Giao : – Chẳng lẽ vì một tấm huân chương mà chúng ta lại đẩy các em vào con đường tối tăm, ngu dốt được sao ?

Hồng : – Các cháu được lên lớp, sao lại gọi là tối tăm ngu dốt hả thầy ?

Giao : – Được lên lớp nhưng kiến thức chẳng có gì... ? Dẫu có tốt nghiệp lớp 12 mà đầu óc trống không... thì tương lai và cuộc đời các em sẽ đi về đâu ! Thưa chị...

Hồng : – Tương lai ư... Bố mẹ các cháu sẽ phải lo. Có bố mẹ nào nỡ bỏ rơi con cái...

Giao : – Làm như thế thì những người thầy chúng tôi đã mắc nợ với đời. Có tội với chính học sinh và các bậc phụ huynh như chị. *(Quay sang ông Trịnh)* Tôi xin thầy nghĩ lại... Ta không nên vì một tấm huân chương mà làm hỏng mất những cuộc đời non trẻ.

Trịnh : – Thầy đừng nghĩ to tát như thế ! Lũ học sinh mất gốc, ngồi lưu ban thêm một năm nữa phỏng có ích gì, hay lại đeo thêm cho các thầy cô, cho nhà trường gánh nặng. *(Ngừng ngắn)* Có thể thầy cho tôi là kẻ thích ganh đua chạy theo thành tích. Cũng đúng thôi... thế hệ chúng tôi bị ảnh hưởng từ thực tế của một hệ thống tư duy đề cao thành tích. Nó ngấm vào máu rồi... nó theo đuổi chúng tôi suốt cả một đời, mà có lẽ về già cũng không sửa được. Thầy hãy coi đây là khiếm khuyết cuối đời, bỏ qua nó đi... giúp cho tôi

trọn vẹn một đời công tác... Tháng 6 sang năm tôi hưu rồi... Lúc đó thầy thay tôi, thầy muốn làm gì học sinh cũng được.

Giao (Về khó xử và im lặng)

Trịnh : – Điều quan trọng nhất để thầy dễ cảm thông là cái thành tích ấy tôi không mang về nhà cho vợ con tôi. Đó là của chung, của nhà trường, và bao thế hệ thầy cô đã một đời theo đuổi... Hơn nữa, việc tôi đang làm nó đã trở thành phong trào ở khắp mọi nơi từ những năm xưa năm xưa, nó giống như một nhu cầu mà không phải chỉ ở trường ta mới cần phải có...

Giao : – Tôi xin chia sẻ với thầy... Nhưng nếu cái phong trào thầy vừa nói cứ tồn tại triền miên, thì tương lai của các thế hệ học trò của chúng ta sẽ ra sao.

Trịnh : – Chẳng sao cả. Bao nhiêu năm nay các trường đều thế hết mà có chết ai đâu.

Hồng : – Đúng thế!

Giao : – Không ai chết nhưng nó sẽ đeo đuổi học sinh suốt cả một đời mà những người thầy và các bậc phụ huynh vô tình không nhìn thấy !

Hồng : – Thôi ? Thầy xuống tay giúp các cháu một lần, để cho chúng tôi nhẹ nhõm cõi lòng. Khổ nổi... cả ba cháu đều là con nhà giàu, con của các Mạnh Thường Quân, gấn bó, cứ mang, giúp nhà trường hết mực.

Giao : – Chính điều mà chị vừa nói đã trở thành chỗ bấu bám của các học sinh, tạo cho các cậu ấy sự lười biếng trong học hành và tu dưỡng.

- Hồng :** – Tôi cũng biết... nhưng mà lỡ mất rồi... báo cáo với thầy thế này... Tất cả bố mẹ các cháu đều muốn tới đây gặp và nhờ thầy giúp. Nhưng tôi bảo để tôi, vì tôi là trưởng ban cha mẹ học sinh. Người ta không ca thán điều gì, chỉ biết đội ơn, và cầu xin thầy lo cho các cháu...
- Giao :** – Đời lạ thật !
- Hồng :** – Cái gì lạ... Thưa thầy !
- Giao :** – Trong những trường hợp như thế này, lẽ ra các bậc phụ huynh phải cùng nhà trường bàn cách giáo dục, rèn luyện cho các em tiến bộ. Thế nhưng các bác lại muốn thầy nường nhẹ, bỏ qua, thậm chí là khuyến khích cho những yếu kém mà học trò đang mắc phải.
- Trịnh :** – Tất cả đều xuất phát từ tình thương của mẹ cha dành cho con cái...
- Giao :** – Nhưng làm như thế là tự hại con mình chứ đâu phải tình thương...
- Hồng :** – Thầy hiểu cho... con cái học hành bị lưu ban, bố mẹ vừa tốn tiền, lại nhục nhã với bà con, bạn bè, anh em, khối phố...
- Giao** *(như tự hỏi chính mình)* : – Chẳng lẽ cha mẹ cho con đi học chỉ vì cái danh chứ không vì lợi... ?
- Trịnh :** – Vì cả hai chứ thầy Giao ạ... nhưng mà lực bất tòng tâm nên họ phải nhờ cậy chúng ta.
- Giao** *(với Trịnh)* : – Thú thực, chuyện đang xảy ra tôi thấy hoàn toàn vô lí.
- Trịnh :** – Vô lí như thế nào ?

Giao : – Các bậc phụ huynh và cả thầy cô đều mong muốn khát khao cho con em mình ngoan ngoãn giỏi giang, ăn học thành tài... ấy thế mà khi chúng mắc khuyết điểm hay học hành dốt nát, mọi người lại bênh vực, lại dang tay che chở, để các em mãi trượt dốc không phanh trong quá trình trau dồi kiến thức và hình thành nhân cách. Hết sức vô lí ! Sự vô lí đã trở thành nghịch lí...

Trịnh : – Thầy nói đúng ! Nhưng cái nghịch lí ấy bao năm qua vẫn tồn tại một cách mặc nhiên, được xã hội và gia đình thừa nhận. Cái có lí của nghịch lí là *(nói to)* được cả gia đình và xã hội công nhận một cách đương nhiên.

Giao : – Không ! Thừa với thầy, chúng ta phải thay đổi cái nghịch lí này, phải đề cao giá trị đích thực của việc dạy và học ở nhà trường và không thể thờ ơ trước thân phận, tương lai cuộc đời con trẻ.

Trịnh *(bực nhưng vẫn giữ vẻ điềm đạm)* : – Tôi đã nói cạn kiệt với thầy bằng tình cảm và trách nhiệm của một đồng nghiệp sắp nghỉ hưu. Nếu thầy không nể tôi, không thương lũ trẻ, không vì lợi ích của nhà trường thì tùy thầy phán quyết. Khi thầy cố tình làm khó... tôi tin là các em, các bậc phụ huynh và cả đồng nghiệp của thầy sẽ quay lưng lại...

Hồng : – Đúng thế ! Phụ huynh học sinh sẽ coi thầy là cái gai trong mắt họ.

Giao *(rất chắc chắn)* : – Có thể những điều thầy và chị vừa nói sẽ diễn ra... Thế nhưng... Tôi đành phải chấp nhận và không làm khác được.

- Hồng :** – Vậy thì thầy cố ngủ ngon... chúng tôi về đây ạ...
(Ông Trịnh và bà Hồng ra nhanh. Giao đứng chờ người một lát rồi thả những bước đi chậm chạp trong suy nghĩ mông lung và nói một mình)
- Giao :** – Đúng là cười ra nước mắt... Cha mẹ nào cũng mong muốn cho con ăn học thành tài... ấy thế mà khi con bị lưu ban, lại tìm mọi cách xin thầy cho con lên lớp... Lên lớp để làm gì ? Để ngu dốt mãi vẫn là ngu dốt... Vô lí ! Vô lí tới mức không hiểu nổi... (Chinh xách túi đi vào)
- Chinh :** – Chuyện gì mà vô lí tới mức anh không hiểu nổi.
- Giao :** – À ! Anh đang nghĩ về mấy vị phụ huynh xin cho con lên lớp...
- Chinh :** – Anh ngồi xuống ghế cho tôi hỏi... Anh nghe đứa nào xúi bẩy, hoặc ăn vàng bạc của ai mà không nâng điểm cho thằng Tùng con anh Khanh ? Giúp cho nó được lên lớp 12.
- Giao :** – Tôi chẳng nghe ai xúi cả...
- Chinh :** – Thế thì tại sao ? Tại sao anh độc ác như vậy ?
- Giao :** – Lương tâm tôi nó không cho phép... đơn giản thế thôi...
- Chinh :** – Sĩ diện... cái lương tâm cao cả của anh có mài ra mà ăn được không ? Liệu cái lương tâm ấy sống được bao lâu... khi con này không nai lưng ra để làm ăn buôn bán.
- Giao** (kìm nén) : – Cô đừng can thiệp vào chuyện của tôi có được không ?

Chinh : – Hư ! Tôi với anh là người dùng nước lã chắc ? Nói để anh biết... cái nhà này được như ngày hôm nay, là nhờ công lao giúp đỡ của anh Khanh, anh hiểu chưa ? Người ta không tạo điều kiện cho làm ăn... thì công ti của tôi vỡ nợ lâu rồi... cả anh và cái đứa con nuôi dật dờ dật dờ đã ra bãi giữa sông Hồng từ mười năm trước...

Giao : – Cô nói gì tôi cũng được. Nhưng cấm cô không được đụng chạm tới con Thương. Cha mẹ nó đã không may bạc mệnh. Minh chấp nhận chịu mang và coi nó như con, thì đừng bao giờ ứng xử với con bằng những lời nói hay hành vi độc địa. Sao cô cứ đánh mất dần đi sự bao dung và lòng nhân ái thế nhỉ ?

Chinh : – Anh bao dung nhân ái lắm sao ? Bao dung nhân ái tới mức định tiêu diệt con của người đã từng cứu sống cả cái gia đình này trong cơn hoạn nạn.

Giao (*cười chua xót*) : – Người ta đã cứu sống cả gia đình này ư ! To tát thế sao... Mà tại sao mọi người lại cho rằng tôi diệt học sinh khi nó bị lưu ban vì học dốt nhỉ... trò không học được mà thầy cứ bắt phải lên lớp cao hơn thì mới là độc ác chứ ?

Chinh : – Tôi không thêm lí sự với anh... Ngày mai anh phải đến trường nâng điểm để thăng Tùng được lên lớp 12.

Giao : – Không ai có thể bắt tôi làm điều ấy.

Chinh (*nhìn Giao tức giận*) : – Nếu anh không làm... thì tốt nhất anh và con Thương tính sớm đường rời khỏi ngôi nhà này cho êm chuyện.

- Giao** *(rất bình tĩnh)* : – Tôi biết ! Chuyện của cô và tôi cứ từ từ rồi giải quyết sau... giải quyết sau khi con Thương lên đường đi thi toán quốc tế...
- Chinh :** – Thật là đồng sàng dị mộng. *(Chinh bực tức bỏ lên gác, Giao đứng lặng như kim nén thì Thương bước ra)*
- Thương** *(đến bên Giao)* : – Bố... !
- Giao :** – Con vẫn chưa ngủ sao ?
- Thương :** – Con không ngủ được.
- Giao :** – Phải cố mà ngủ để lấy sức cho cuộc hành trình ngày mai con ạ !
- Thương :** – Con thương bố lắm !
- Giao :** – Con gái đừng lo ! Mọi chuyện rồi sẽ ổn thôi !
- Thương :** – Thực lòng... Con không muốn bố phải chia tay để gia đình tan nát... Thế nhưng... cứ sống như thế này thì bố chết mất ! Bố sẽ chết mòn vì sự ngọt ngào khủng khiếp trong ngôi nhà này. Con như con chim rồi sẽ bay đi... khi ấy chỉ còn lại mình bố thôi... Bố sẽ sống ra sao hả bố... ?
- Giao :** – Con gái của tôi... *(Hai bố con ôm nhau xúc động)* Đừng lo... Sao bố có thể chết trong sự ngọt ngào được hả con...
- Thương :** – Bố đang khóc phải không ?
- Giao :** – Bố có khóc đâu ! *(hai bố con buông nhau ra)*
- Thương** *(nhìn chằm chằm vào mặt Giao)* : Nước mắt của bố đây này... *(đưa tay lên lau mắt cho Giao).*
- Giao** *(cũng lau mắt cho Thương)* : Nước mắt của con đây này...

- Thương :** – Con khóc vì ngày mai phải xa bố !
- Giao :** – Bố khóc vì hạnh phúc... vì bố có một đứa con gái như con...
- Thương :** – Bố... ! *(hai bố con lại ôm nhau).*

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH III

Nhà riêng của Tổng Giám đốc Khanh. Một ngôi biệt thự nằm dưới những tán cây cổ thụ ở ven thành phố. Tùng và Sanh đang nhảy điên loạn trong nền nhạc mạnh tại phòng khách.

- Sanh** *(vấn nháy)* : – Con cốm hôm qua ở vũ trường New làm tao ăn không ngon, ngủ không yên.
- Tùng :** – Điện thoại rủ nó đi chơi...
- Sanh :** – Tao phone cả chục lần nhưng nó toàn tắt máy. Hình như nó cho mình số đều.
- Tùng :** – Thích thì tối nay lại đến New để tìm nó.
- Sanh :** – Túi tao đang thủng nặng.
- Tùng :** – Tao bao...
- Sanh :** – Ok ! Thế thì hết ý con bà tỷ... *(ông Khanh bố của Tùng mặt hầm hầm chạy từ trên gác xuống)*
- Khanh** *(quát)* : – Thôi... được một ngày nghỉ mà mày cũng không để cho tao yên à... ? *(nhạc tắt)*
- Tùng :** – Tụt cả hứng. *(ngồi phịch xuống ghế rót nước uống)*

- Khanh :** – Con với cái... học hành thì không lo... suốt ngày chỉ mải ăn chơi nhảy múa đàn đúm hát lượn.
- Tùng :** – Đời nó ngắn mà bố ! Lúc trẻ không bay bổng ăn chơi... khi về già tiếc thì đã muộn...
- Khanh :** – Mất dạy...
- Tùng :** – Con có được ai dạy đâu mà mất ! Này nhá... khi bố mẹ chia tay, bố mang con từ Đức về đây ! Suốt ngần ấy năm qua, hai bố con sống với nhau, nhưng bố chỉ mải kiếm tiền, lo thăng quan tiến chức chứ đã dạy con được giờ nào... !
- Khanh :** – Tao lo kiếm tiền là cũng vì mày... phải biết nghĩ như vậy để tự phấn đấu học hành cho tử tế chứ !
- Tùng :** – Con chưa kịp học thì bố đã học thay rồi. Con có học cũng bằng thừa...
- Khanh :** – Tao học thay mày bao giờ... ?
- Tùng :** – Từ cấp II bố đã giao phó chuyện học hành của con cho các thầy. Con chưa kịp học thì bố đã phong bì mông, phong bì dày cho các thầy cô giáo. Con nghĩ học đi điện tử tối ngày mà vẫn cứ đều đều lên lớp. Phong bì phong bao của bố học thay cho con rồi còn gì... Mất cái gì thì mất một thứ thôi chứ ? Đã mất tiền, lại còn mất công học hành... có mà dở hơn cảm lộn.
- Khanh :** – Tao chưa thấy có một đứa con nào khốn nạn như mày. Bao nhiêu tiền đầu tư cho học hành, cuối cùng đều đổ xuống sông xuống biển.
- Tùng :** – Thăm tháp gì đâu... mà bố cứ ra cái điều tiếc rẻ.

- Khanh :** – Không phải tao tiếc tiền, tiếc là tiếc cái công sức lo cho mày, nhưng mày đáp lại bằng sự xoi hỏng hỏng không... Đấy ! Năm nay lại bị lưu ban, không lên được lớp 12, mày kêu ai bây giờ ?
- Tùng :** – Kêu bố chứ kêu ai ?
- Khanh :** – Hư ! Nhờ bao nhiêu người, nói bả bọt mép mà thằng Giao nó vẫn không đồng ý sửa điểm để cho lên kia kìa...
- Tùng :** – Chung quy là tại bố hết.
- Khanh :** – Tại tao ?
- Tùng :** – Chứ sao nữa... (*nói nhát gừng*) Tại bố cấm sừng người ta... ông ấy cay... ông ấy đi con... không cho lên lớp...
- Khanh** (*giận run người*): – Mày vừa nói gì ? Ai cấm sừng ai ?
- Tùng :** – Bố cấm sừng ông Giao... con gánh hậu quả... các cụ bảo : Đời cha ăn mặn, đời con khát nước là thế đấy ?
- Khanh :** – Thằng tặc tử bất trị. Thằng gieo oan giáng hoạ. (*định đánh Tùng*)
- Tùng :** – Bố mà đánh con là bố sẽ ân hận đấy ! Bà ấy đẹp thế... Bố không chết thì mới là chuyện lạ...
- Khanh** (*quát*): – Mày cầm đi... đồ giẻ rách...
- Tùng :** – Bố chối ấy gì ! Bố là người không dưng cảm ! (*Với Sanh*) Mày đưa mấy cái ảnh đây tao.
- Sanh :** – (*Đưa ảnh cho Tùng*) Cháu nghĩ chuyện này nó bình thường, quan trọng gì đâu mà bác phải chối... Bà Chinh đẹp thế, bọn thanh niên nhìn còn ngất ngây con gà tây nữa là bác.

- Tùng :** – Đây, bố xem đi... ảnh bố tự lái xe đưa bà Chinh lên hồ Đại Lải, ảnh bố với bà Chinh vào trong phòng riêng thuê trên Đại Lải.
- Khanh** *(xem ảnh lúng túng và tái mặt)* : – Đây là chuyện làm ăn của người lớn, chứ đâu phải nhớ nhăng như chúng mày suy diễn... vớ vẩn...
- Tùng :** – Làm ăn gì mà lại phải chở nhau lên thuê phòng riêng trên hồ Đại Lải ạ ? Bố với bà Chinh có buôn heroin thì cũng không đến nỗi phải đưa nhau lên đấy ?
- Khanh :** – Hư ! Việc buôn bán làm ăn, chẳng lẽ tao lại phải khai với chúng mày à ?
- Tùng :** – Bố cứ "câu diễn" mãi... bọn con có còn bé nữa đâu...
- Sanh :** – Bác ơi chuyện vặt ấy mà... chúng cháu đi chơi, vô tình gặp bác nên chụp mấy kiểu cho vui !
- Tùng :** – Thôi ! Dẹp chuyện này đi ! *(Quay sang Khanh)* Bố cho con xin mười lăm vé.
- Khanh :** – Mới xin năm triệu hôm kia, tiêu những gì mà đã hết ?
- Tùng :** – Tiền đấy vẫn còn, con để dành thay cái đèn xe SH.
- Khanh :** – Định mua bán những thứ gì mà xin 15 vé ?
- Tùng :** – Để con chạy.
- Khanh :** – Chạy cái gì ?
- Tùng :** – Bố không muốn con lên lớp à ? Chạy để khỏi bị đúp .
- Khanh :** – Đợi đấy ? Cứ làm như mày là bố thằng Giao ấy !
- Tùng :** – Thằng cha ấy sẽ cho hưởng 65% thương tật. Bố bạn con hứa giúp rồi... Bố nó chơi với những người ở tầm vĩ mô của ngành giáo dục.

Khanh : – Thôi... Tôi lạy ông... Ông đừng bịp tôi... *(Móc tiền đưa cho Tùng)* Ông tiêu pha nó vừa vừa thôi để cho tôi còn đường mà sống.

Tùng *(cầm tiền)* : – Tiền bố có thiếu gì đâu mà kẹt thế... con nói bố nghe nhớ... bố không tranh thủ cho con cái nó tiêu, lúc chết có mang đi được đâu... ?

Khanh : – Vả vỡ mồm mảy !

Sanh : – Đúng đấy bác ạ. Cạnh nhà cháu có một đại gia vốn liếng khoảng ba bốn triệu đô. Đùng một cái bị tiêu vì nhồi máu cơ tim. Bà vợ ông ấy còn trẻ, cuối cùng chỉ béo thẳng khác.

Tùng : – Đi mảy ! Đúng đấy mà luyên thuyên.

(Cả hai kéo nhau ra nhanh. Khanh đứng tần ngần xem lại mấy bức ảnh)

Khanh : – Quân này quái quỷ táo tợn thật ? Nó lại theo dõi để chụp ảnh mình mới ác... mất cảnh giác, mình quá mất cảnh giác.

(Chinh che mũ, nhìn trước nhìn sau rồi mới bước vào nhà)

Chinh : – Anh Khanh !

Khanh *(giật mình)* : – Sao em không gọi điện mà đường đột đến đây, liêu thế... ?

Chinh : – Vì chuyện của thằng Tùng nên phải trực tiếp gặp anh.

Khanh : – Tình hình thế nào ?

Chinh : – Không ổn ? Em còn dọa tống cổ lão với con Thương ra khỏi nhà mà lão vẫn không chịu nghe. Em có linh

cảm, lão Giao láng máng biết chuyện anh và em vẫn quan hệ với nhau. Em dùng cái bài cả vú lấp miệng em, thế nhưng lão lại tỏ ra rất thờ ơ, lạnh nhạt...

Khanh : – Mất cảnh giác là chết ! Em xem đây này... (*đưa tập ảnh cho Chinh*)

Chinh : – Chết ! Ở đâu ra ? Ai chụp ?

Khanh : – Thăng hồ vồ nhà này theo dõi chúng ta.

Chinh : – Chết rồi ! Hay thằng Tùng đã gửi tập ảnh này cho lão gàn dở nhà em ?

Khanh : – Không ! Không đời nào nó ngu như thế ! Nó chỉ dùng những thứ này để vùi vĩnh tống tiền anh. (*có tiếng chuông gọi cửa*)

Chinh : – Thằng Tùng về à ? (*vẻ hơi lo*)

Khanh : – Không ! Chắc là có khách đến chơi. Em lên đợi tạm ở phòng anh trên gác. (*Chinh cầm tập ảnh lên gác, Khanh ra mở cửa*)

Tiếng của Hồng : – May quá ? Anh Khanh hôm nay lại có ở nhà.

Khanh : – Mời thầy và chị vào trong này ! (*Ông Trịnh và bà Hồng vào*)

Trịnh : – Chúng tôi khó nghĩ với anh quá anh Khanh ạ. Thuyết phục kiểu gì, tay Giao cũng không chấp nhận nâng điểm cho cháu Tùng.

Khanh (*với Trịnh*) : – Liệu còn cách nào gỡ cho cháu không hả thầy ?

Trịnh (*thở dài*) : – Tôi cũng đang tính. (*Ngừng ngắn*) Cháu Tùng nhà anh mà bị lưu ban, dứt khoát trường tôi năm nay mất cái Huân chương hạng Nhất.

- Hồng** (với Khanh) Hay là anh đích thân đến gặp hẳn một bạn xem sao ?
- Khanh** (vẻ tư lự) : – Thầy và chị nói rồi mà vẫn không xong, tôi đến... xem ra cũng khó.
- Hồng** : – Đúng thế (vẻ đay đả). Tự dưng cấp trên lại điều về trường một tay gàn gàn dở dở... làm khổ bao nhiêu người.
- Khanh** : – Thú thực với chị và thầy... Tôi quá cực vì thằng con ham chơi lười học. Cũng muốn nó sớm tốt nghiệp lớp 12, rồi cho sang sống ở bên kia với mẹ...
- Hồng** (vẻ suy nghĩ) : – Anh là Tổng Giám đốc... Hay là chịu bẽ mặt một chút vì con, may ra được việc.
- Khanh** : – Chị nói thế nghĩa là sao ạ ?
- Hồng** : – Anh đến dúi cho tay Giao cái phong bì nặng nặng...
- Khanh** : – Không được ! Nhà ấy khá giàu. Anh Giao có người vợ buôn bán tảo tần và làm tiền rất giỏi.
- Hồng** : – Gay nhỉ... chẳng lẽ chúng ta lại chịu bó tay ư !
- Trịnh** : – Tôi có cách rồi... để giải quyết vụ này, phải dùng binh pháp rút củi đáy nồi mới là thượng sách.
- Khanh** : – Thầy định thế nào ạ ?
- Trịnh** : – Đồng loạt bảo phụ huynh cả ba em làm đơn xin cho con thôi học.
- Hồng** : – Giời ạ... Tưởng rút củi đáy nồi là cái gì... Người ta đang cần học, thầy lại bắt làm đơn xin thôi học.
- Trịnh** : – Từ từ cho tôi nói hết... Các em xin thôi học là cái có. Tôi sẽ bí mật làm lại hồ sơ, xin cho các em

chuyển sang trường khác. (*Quay sang Khanh*) Như thế có được không anh Khanh ?

Khanh : – Tốt quá ! Trường nào cũng được, miễn là cháu được lên lớp 12.

Hồng : – Đúng thế ! Tôi sẽ nói thẳng vào mặt thầy Giao cho bố ghét.

Trịnh : – Chết chết... chị mà làm thế thì giết tôi đi còn hơn.

Hồng : – Thầy thương cái lão điên điên dở dở ấy à ?

Trịnh : – Khổ quá ? Việc chuyển trường cho ba em phải làm chui. Lộ ra là chết ! Họ kỉ luật, cách chức tôi là cái chắc !

Hồng : – Thế thì thầy cứ lẳng lẳng mà làm, coi như tôi không biết.

Trịnh (*lẩm bẩm*) Hôm nay là chủ nhật. Tốt ! Ngay chiều nay chị mời cha mẹ các cháu lên trường gặp tôi thì mới kịp...

Hồng : – Đúng thế.

Trịnh (*như nói với chính mình*) : – Bằng mọi cách... không thể để mất cái Huân chương hạng Nhất. (*Bỗng quay sang Khanh*) Tôi về nhà. (*bắt tay và vội vã ra*)

Hồng : – Ô ! Thầy phải chờ tôi đi với chứ (*Hồng ra nhanh, Khanh đứng nhìn theo thì Chinh xuống*)

Chinh : – Khổ cho cái thân thầy Trịnh.

Khanh (*thở phào*) : – Nhẹ cả người... coi như đã xong một việc. (*Nhìn Chinh*) Ô... sao bỗng dưng mặt em lại nặng như đeo đá vậy.

- Chinh :** – Anh hỏi anh ấy !
- Khanh :** – Ô... anh mắc tội tình gì... ?
- Chinh :** – Hộp trang điểm đắt tiền để ở phòng ngủ, anh mua để tặng con nào ?
- Khanh** *(sực nhớ và chống chế)* : – À... à... Anh mua cho em chứ có ai mà tặng. Ghen thế thì chết... ! *(lao vào bế bổng Chinh lên)*

– CHUYỂN NGÀNH –

CẢNH IV

Nhà của Giao một buổi tối. Giao đang ngồi đọc báo ở phòng khách thì có tiếng chuông điện thoại.

Giao *(cầm máy)* : – A lô, a lô, ai ở đầu dây bên kia mà không nói gì thế nhỉ ? *(Đặt máy, quay vào ghế ngồi đọc báo thì lại có tiếng chuông điện thoại)* A lô, ai gọi đây ạ. Có chuyện gì thì nói đi chứ ! Sao lại cứ im lặng như thế ? *(Tiếng tút tút vang lên, Giao chợt nhận ra điều gì đó rồi đặt ống nghe xuống. Có tiếng huýt sáo thật to và dài ở phía ngoài)*

Giao : – Ai đứng ở ngoài đó... Vào nhà đi chứ... ! *(Tùng vào)*

Tùng : – Chào thầy ạ. Thầy có khoẻ không thầy ?

Giao : – Cảm ơn em ! Có việc gì mà em cứ thập thò ngoài cổng mãi thế ? Hình như...

Tùng *(cắt ngang lời Giao)* Thưa thầy, không phải em đến để xin điểm môn Văn đâu ạ. Em xin thông báo với thầy một tin... Em đã nộp đơn xin thôi học.

- Giao :** – Xin thôi học ? Tại sao em lại xin thôi học ?
- Tùng :** – Em thấy học thế đủ rồi. Em nghỉ học, đầu tư thời gian làm việc khác.
- Giao :** – Sự học thì biết bao nhiêu cho đủ. Em không nên bỏ học... bởi như thế thì cuộc đời em sẽ ra sao... ?
- Tùng :** – Thầy yên tâm đi... Đời có khối ông chỉ học hết lớp 7 vẫn là triệu phú đô la. Nhiều bác tiến sĩ tiến xiếc hẳn hoi mà nghèo đói suốt đời, chạy ăn từng bữa. Thầy thấy không... Thời buổi bây giờ người ta coi trọng cái này *(ra hiệu đếm tiền)* chứ bằng cấp học hành chỉ là hình thức, ra oai để loè thiên hạ...
- Giao :** – Nhưng em không học thì làm sao mà nghĩ ra cách kiếm tiền ?
- Tùng :** – Thầy yên tâm. Kiếm tiền là năng khiếu của em. *(Linh từ trên gác xuống ra hiệu cho Tùng rón rén đi rất nhẹ phía sau ông Giao)*
- Giao :** – Con đi đâu thế hả Linh ?
- Linh** *(lúng túng)* Con... con sang nhà bạn Hạnh mượn sách.
- Giao :** – Con nói dối ! Đi mượn sách mà phải trang điểm trưng diện thế kia sao. Lại còn phải xách dép bước lom khom phía sau lưng bố.
- Linh :** – Con... con...
- Giao :** – Lần đầu tiên bố thấy con nói dối. Mà bố thì ghét cái bệnh nói dối hơn bất kì bệnh dịch nào trên thế gian này.

- Linh** (im lặng)
- Tùng** (vẻ căng căng) : – Thầy nói đúng. Không nên nói dối ! Nói dối là tật rất xấu của người lớn, mà bọn trẻ chúng ta không nên học, thậm chí phải tránh xa.
- Giao** : – Ai dạy em nói năng như thế ?
- Tùng** : – Thưa thầy, em nói thật mà... Bố em là siêu cuội... (Quay sang Linh) Em cứ nói thẳng, nói trắng phớ ra với thầy là em đi sà n nhảy thì đã chết ai...
- Linh** (cau có) : – Anh Tùng. Anh đừng nói luyên thuyên.
- Tùng** : – Đối với các bậc phụ huynh là chúng ta cứ phải bài giảng một cách thẳng tưng. Học anh đây này ? (Quay sang Giao) Thưa thầy, hôm nay em mời Linh đi nhảy ở New. Nhảy một cách đàng hoàng trong sáng ạ.
- Giao** : – Lúc nãy em đứng ở ngoài, hai lần gọi điện vào nhà để gọi Linh ra phải không ?
- Tùng** : – Hoàn toàn đúng ạ. Thấy thầy cầm máy nên em không nói chuyện. (Quay sang Linh) Mai anh mua tặng em một quả di động Nokia thời trang bàn phím trượt. (Quay sang Giao) Xin thầy cho Linh đi với bọn em ba tiếng thôi ạ.
- Giao** : – Không được.
- Tùng** : – Thế thì hai tiếng vậy !
- Giao** : – Hai tiếng cũng không được.
- Tùng** : – Vậy thì một tiếng rưỡi được không ạ. Em sẽ đưa Linh đi đến nơi về đến chốn.
- Giao** : – Không được là không được.

- Tùng :** – Tiếng rưởi cũng không được. (*Vẻ suy nghĩ*) Thế thì 30 phút. Em cho Linh vào ngõ qua sân New một cái rồi về luôn.
- Giao :** – Tôi đã nói với em là không được.
- Tùng :** – Vậy thì hết thuốc chữa rồi. (*Điện thoại của Tùng đổ chuông*) Hê lô ! Ông bố Linh không cho đi, mi ra trước đi, tới phố Tràng Thi, hẹn nhau ở cửa. (*Thở dài*) Thầy cổ hủ quá. Thầy phải cho Linh đi để biết thế nào là New Centery cho nó đỡ lạc hậu.
- Giao :** – Nơi ấy không phù hợp với lứa tuổi của Linh. Và em cũng không nên tới đó.
- Tùng :** – Vì sao thế ạ.
- Giao :** – Đó là chốn ăn chơi sa đoạ. Ở đó đầy cạm bẫy và các tệ nạn xã hội.
- Tùng :** – Tệ nạn thì đâu chẳng có ạ. Vấn đề là ở bản lĩnh của mình chứ thầy... !
- Giao :** – Anh là người học trò được bạn bè mệnh danh là lí sự, cái thầy giỏi nhất lớp.
- Tùng :** – Nhưng luôn luôn thua thầy, (*cười*) Xin phép thầy em đi. (*Với Linh*) Hẹn bố cậu khi khác nhá... (*Tùng đi ra nhanh. Linh đi lên gác*)
- Giao :** – Linh ! Đứng lại bố hỏi...
- Linh** (*giận dữ*) : – Bố hỏi gì con ạ.
- Giao :** – Tại sao hẹn cậu Tùng đến sân nhảy mà lại nói dối bố.
- Linh :** – Con biết nếu nói thật bố sẽ cấm, nên con đành nói dối...

- Giao :** – Thì ra bây giờ con thích đàn đúm nhảy nhót hát ca hơn việc học hành.
- Linh :** – Không phải thế ạ. Hôm nay là thứ 7... con chỉ muốn đến để xem cái sân nhảy nó như thế nào thôi.
- Giao :** – Con quen Tùng từ khi nào ? Hai đứa học khác trường, tại sao lại quen nhau ?
- Linh :** – Câu này hôm trước bố đã hỏi con. Con quen anh ấy trong một lần sinh nhật bạn.
- Giao :** – Và bố cũng đã từng khuyên, tốt nhất con nên tránh xa cậu ấy ra, vì cậu ấy là học sinh cá biệt.
- Linh :** – Con thấy anh ấy rất thông minh.
- Giao :** – Đúng. Thông minh nhất ! Nhưng cũng lười học nhất, ham chơi nhất, phá phách nhất, vô lễ nhất và liều lĩnh nhất.
- Linh :** – Con thấy trong con người anh Tùng có nhiều điều rất lạ.
- Giao** *(nhìn Linh chăm chăm)* : – Con thích Tùng rồi phải không ?
- Linh :** – Tất cả đám bạn của con đều thích !
- Giao :** – Chết thật !
- Linh :** – Sao lại chết ạ. Thích chứ có phải yêu đâu mà bố sợ.
- Giao :** – Từ thích đến yêu là một khoảng cách mong manh, mà người trong cuộc không thể nhìn ra được.
- Linh** *(cười)* : – Bố đừng quá lo... con là con gái bố cơ mà...
- Giao :** – Con vừa nói Tùng có nhiều điều rất lạ ?

- Linh :** – Vâng ! Mới chỉ gặp lần đầu, anh ấy đã khẳng định con đang sống trong một gia đình không hạnh phúc. *(Thoáng buồn)* Anh ấy nhận xét bố là người mầu mực, còn mẹ biến thiên theo cơ chế thị trường.
- Giao** *(hơi chột dạ)* : – Cậu Tùng thấy mẹ là người buôn bán làm ăn nên nhận xét bốc láo thế thôi...
- Linh :** – Không ! Anh ấy nói đúng ! Đã nhiều năm nay, con thấy bố mẹ sống với nhau, giống như là phải làm tròn nghĩa vụ. Bố một phòng, mẹ một phòng, hai người sống chung một nhà, nhưng là hai cái bóng không bao giờ chạm vào thành một. Nhiều khi con có cảm giác ngôi nhà mình như một nấm mồ hoang. Tại sao thế hả bố ?
- Giao :** – Không tới mức như con nghĩ đâu... con gái ạ. Từ khi mẹ con bỏ cơ quan chuyển sang buôn bán tư nhân, sự khắc nghiệt của thị trường đã làm tư duy mẹ đổi thay, buộc phải chạy theo lợi nhuận. Còn bố, bố bằng lòng và yên tâm với cái nghề đã chọn. Bởi vậy, nhận thức tư duy của hai người ở hai môi trường có những khi khập khểnh, đối nghịch nhau...
- Linh :** – Không ! Con thấy giữa bố và mẹ có một bức tường cách ngăn mà con không hiểu bức tường đó ai xây, xây bằng chất liệu gì ? Mà cả bố và mẹ đều không đủ sức để phá bung nó ra, để sống gần nhau hơn và xoá nhoà khoảng cách. Vì sao lại có bức tường vô hình tạo nên khoảng cách ấy hả bố ? Vì sao mẹ lại thường xuyên cay nghiệt với bố thế hả bố ?
- Giao :** – Khoảng cách mà con cảm nhận, chỉ là sự khác biệt về quan niệm sống của bố và mẹ mà thôi. *(Cười)*

Đừng nói mẹ cay nghiệt ! Thỉnh thoảng mẹ cáu với bố để vơi đi sự bức mình trong công chuyện làm ăn.

Linh : – Không. Con thấy có một thứ gì ghê gớm lắm đang treo lơ lửng trên đầu gia đình mình. Con sợ một lúc nào đó nó đổ ập xuống, mà tất cả chúng ta đều không đỡ được.

Giao : – Khôn trước tuổi sẽ nhanh già và không tốt lắm đâu !

Linh *(như không nghe thấy lời Giao nói) :* – Bố...

Giao : – Gì thế con ?

Linh : – Hình như... có một người thứ ba đã bước chân vào cuộc đời của bố và mẹ.

Giao : – Bậy nào... con không được nghĩ luyên thuyên... nhiệm vụ của con là tập trung vào học hành để sang năm thi đỗ Đại học Ngoại thương. Lên học đi con. Hôm nào rồi... hai bố con mình sẽ đi thăm quan sà n nháy.

(Linh đi lên gác thì Chinh về. Cô nhìn Giao sắc lạnh và quăng túi sách vào ghế sa lông)

Chinh : – Chắc anh đã biết chuyện anh Khanh làm đơn cho thằng Tùng thôi học.

Giao : – Biết !

Chinh : – Cả ba gia đình có con bị lưu ban vì anh đánh trượt môn Văn đều bắt con thôi học.

Giao *(im lặng)*

Chinh : – Ba đứa trẻ sẽ thất học. Anh có thấy day dứt và đau đốn lương tâm không ?

- Giao :** – Trong chuyện này tôi không có lỗi. Nếu lương tâm day dứt... thì đó là sự day dứt vì phải chứng kiến những bậc phụ huynh bắt con thôi học. Họ làm như thế là tự đánh cắp cuộc đời của những đứa con đã dứt ruột đẻ ra.
- Chinh :** – Tại sao họ làm như vậy ? Tại anh đã dồn con người ta tới chân tường để không còn lối thoát.
- Giao :** – Cô đừng chụp mũ. Nếu tôi cho học sinh lên lớp bừa bãi như người ta vẫn đang làm, thì chính tôi mới là kẻ đưa cuộc đời học trò vào ngõ cụt. Tại sao cả cô và các bậc phụ huynh lại cố tình không muốn hiểu một điều: Con cái học dốt thì nên cho chúng học lại một năm để trau dồi thêm kiến thức. Các bậc cha mẹ không chịu lưu tâm xem con em mình học được những gì... mà chỉ chăm chăm vào vấn đề được lên lớp hay không lên lớp. *(Ngừng ngắn)* Tôi đã hành động đúng. Đúng với trách nhiệm, nghĩa vụ, tình cảm, đạo đức, lương tâm của một người thầy.
- Chinh :** – Nhưng cái thứ đạo đức, lương tâm theo quan niệm của anh... nó chỉ phù hợp với những người sống ở hành tinh khác. Lưu ban một năm là đánh mất một năm trong mỗi cuộc đời... Rồi tốn kém, lo toan, rồi đè nặng lên đầu bao nhiêu điều ức chế...
- Giao :** – Thật là lạ kì...
- Chinh :** – Anh nói ai lạ kì.
- Giao :** – Cả cô và những bậc phụ huynh bắt con thôi học.
- Chinh :** – Tôi lạ... ?

- Giao :** – Vâng ? Cô không lạ mà chuyện gì của tôi cô cũng muốn can thiệp và phán xét như chủ toạ một phiên toà. (*Quay lại đối mặt với Chính*) Cô thử ngắm xem... Chưa bao giờ tôi không tôn trọng công việc làm ăn buôn bán của cô.
- Chính :** – Anh hãy tự hỏi vì sao tôi can thiệp ? Vì anh sống trái ngược với mọi người, anh không theo những quy luật mà cuộc đời đang tuân thủ. (*Ngừng ngắn*) Anh Khanh đã có lời với anh gửi gắm thằng Tùng, thế mà anh vẫn cố tình thẳng tay đánh nó. (*Về phần nó*) Anh là một lưỡi dao. Không ! Anh là một quả bom, đã làm nổ tung mối quan hệ làm ăn buôn bán của tôi. Chính anh đã tự tay đập nát nồi cơm mà gia đình này đang có...
- Giao** (*kìm chế*) : – Hừ ! Đã là người thầy thì phải nghiêm túc công minh, không được phân biệt trò của mình là con của nông dân hay con những ông bà quyền cao chức trọng. Con của bất cứ ai đã cắp sách tới trường thì cũng phải phấn đấu học hành, tu rèn đạo đức.
- Chính :** – Anh nghĩ vậy, nhưng cuộc đời nó không như vậy... Đời bây giờ là thân quen, gần bó, dây rợ, ô dù, thì mới mong góc đầu lên được.
- Giao :** – Tôi là một người thầy, tôi sống theo đạo làm thầy, tôi không muốn biến mình thành cái giẻ lau tay cho nhiều người khác...
- Chính :** – Tôi nói thật nhá... Người ta bảo bệnh của anh hết thuốc chữa rồi, mãi mãi anh chỉ là một ông giáo mù, suốt cả đời mò mẫm bước trên một con đường mà ở đó không có ai đi cả.

Giao : – Cô im đi... ! Người ta nói hay là mồm cô nói... (*Lặng đi một lúc*) Có phải chuyện thằng Tùng bị lưu ban là cái cớ để cô về gây sự với tôi không ? (*Cả hai im lặng, Linh từ trên gác xuống đứng ở một chỗ khuất*) Nếu cô muốn ở tôi điều gì... hãy nói thẳng ra cho tâm hồn thanh thản.

Chinh (*thở mạnh và nhún vai*) : – Anh đã nói vậy, tôi cũng xin nói thẳng... Chúng ta nên chia tay để giải phóng cho nhau. (*Cả hai im lặng*) Sống với nhau kiểu dị mộng đồng sàng, sống mà như lửa nước gặp nhau, tốt nhất là chia tay để cả hai cùng nhẹ nợ.

~~**Giao :** – Tôi biết chuyện này thế nào cũng sẽ xảy ra. Nhưng... chia tay nhau lúc này tôi thấy chưa tiện lắm...~~

Chinh (*lạnh lùng*) : – Vì sao ? Vì danh dự thầy giáo của anh ? Hay vì cái ghế hiệu trưởng của ông Trịnh sắp nghỉ hưu ?

Giao : – Không. Cô luôn cố tình nhầm lẫn về tôi. Chuyện chia tay có gì xấu đâu mà phải lo ảnh hưởng đến thanh danh uy tín.

Chinh : – Thế thì vì lí do gì ?

Giao : – Vì hai đứa con. Tôi muốn đợi thằng Doanh đi du học trở về, Muốn con Linh yên tâm học hành để thi vào đại học.

Chinh : – Chúng nó lớn cả rồi. Con Linh cũng đủ khôn để biết mình phải làm gì khi bố mẹ li hôn.

Giao : – Như vậy có nghĩa là cô rất quyết tâm ?

Chinh : – Tôi không thể sống theo kiểu ngục tù này thêm một ngày nào nữa.

- Giao** *(im lặng một lát)* : – Được! Cô viết đơn đi, tôi kí.
- Chinh** *(lấy lá đơn trong túi)* : – Đơn tôi viết rồi, anh xem kĩ đi... rồi hãy kí. *(Giao cầm lá đơn không xem mà kí ngay và đưa cho Chinh)*
- Giao :** – Cô cầm lấy...
- Chinh :** – Ngôi nhà này...
- Giao** *(cắt ngay lời Chinh)* : – Nhà này của cô, tất cả tiện nghi trong ngôi nhà này là do cô mua sắm. Tài sản duy nhất của tôi là căn hộ cho thuê. Tôi sẽ về đó ở, và không lấy bất cứ một thứ gì mà cô đã làm ra. Tôi chỉ đề nghị cô một điều...
- Chinh :** – Anh cứ nói, tôi vẫn đang nghe.
- Giao :** – Cô đồng ý để con Linh về ở với tôi.
- Chinh :** – Không ! Con Linh sẽ ở với tôi.
- Giao :** – Cô đi làm ăn kiếm tiền. Cái Linh phải ở với tôi, vì tôi có thời gian chăm nom, dạy dỗ. Khi nó đã trưởng thành... Nó thích ở với ai là tùy quyền lựa chọn. Sáng mai tôi sẽ ra đi. *(Giao bỏ ra nhanh, Chinh đứng nhìn theo thì Linh ra nhìn Chinh mếu máo)*
- Linh :** – Mẹ ! Mẹ có phải là người mẹ đã đẻ ra con không ?
- Chinh :** – Con hỏi gì lạ vậy ?
- Linh :** – Mẹ đẻ ra con mà lại nỡ tâm cắt đứt tình cha, biến con mình thành kẻ mồ côi không có bố.
- Chinh :** – Mẹ không còn cách nào khác. Mẹ không thể sống cuộc sống thế này.
- Linh :** – Cuộc sống này làm sao ? Bố có tội tình gì ? Chưa bao giờ con thấy bố làm tổn thương đến mẹ. Con xin

hỏi mẹ... Nguyên cố do đâu mà mẹ thường xuyên trút oán hờn lên đầu bố ? Vì sao mẹ lại đòi chia tay ? Trong khi chính mẹ là người gây cho bố bao cay đắng cơ cực.

Chinh : – Linh ! Bình tĩnh đi con. Rồi con sẽ hiểu vì sao mẹ phải chia tay khi con là người lớn.

Linh : – Không ! Mẹ đừng nói dối con. Nếu mẹ quyết li hôn, con về ở với bố và con sẽ từ mẹ... (*Tùng chạy ào vào mất tái mét*)

Tùng : – Linh ! Linh ! Anh đã xô xe vào bố em rồi.

Linh : – Anh xô xe ? Bố em bị làm sao ? Bố em đang ở đâu ?

Tùng : – Xe, xe cứu thương đã chở thầy đi viện.

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH V

(Tại một vườn hoa nhỏ trong khuôn viên bệnh viện. Giao bị bó bột chân trái đang chống nạng tập đi. Anh dừng lại ngồi nghỉ ở chiếc ghế đá dưới bóng cây cổ thụ mở tờ báo ra xem thì Tùng vào)

Tùng (*vẻ ngập ngừng sợ sệt*) : – Thầy đã đỡ chưa ạ ?

Giao (*mừng rỡ*) : – Tùng đấy à ? Thầy đỡ rồi, ngày mai thầy xuất viện.

Tùng : – Em ân hận vô cùng... Hôm ấy, em đánh văng để trêu thầy, chứ thực lòng em hoàn toàn không cố ý.

Giao : – Khổ lắm ! Nói mãi... Thầy hiểu điều ấy. Đây là sự cố chẳng may, không có học trò nào lại cố ý đâm xe cho thầy giáo gãy chân cả.

- Tùng** *(ngập ngừng)* : – Thưa thầy...
- Giao** : – Có chuyện gì ? Sao cứ lúng ta lúng túng mãi vậy.
- Tùng** : – Bố em đi công tác xa nên không tới thăm thầy được.
(Móc túi lấy ra một phong bì) Bố em gửi ít tiền, để thầy lo thuốc thang, bồi dưỡng.
- Giao** : – Cho thầy gửi lời cảm ơn... Nhưng mà thầy không nhận.
- Tùng** : – Xin thầy cứ cầm lấy giùm em...
- Giao** : – Không. Đã có bảo hiểm y tế họ chi trả thuốc men và tiền viện phí. Em đừng lo, thầy cũng có tiền...
- Tùng** : – Nhưng mà...
- Giao** *(cắt ngang lời Tùng)* : – Không nhưng gì cả. Em cất tiền đi, ngồi xuống đây để thầy nói chuyện. *(Tùng miễn cưỡng cất tiền và ngồi xuống cạnh Giao)* Tùng ạ ! Mọi vết gầy trên cơ thể đều rất dễ liền, nhưng vết gầy giữa cuộc đời thì không bao giờ liền được...
- Tùng** : – Em chưa hiểu thầy định nói gì ạ.
- Giao** : – Nếu như em không trở lại trường mà vẫn cương quyết bỏ học, thì đó là vết gầy giữa cuộc đời em, nó sẽ biến em thành người thừa trong xã hội. Em sống trong một gia đình dư thừa vật chất, nhưng lại bị thiếu thốn quá nhiều tình cảm và sự chăm sóc quan tâm của cha mẹ. Những đứa trẻ rơi vào hoàn cảnh như em rất dễ bị hư hỏng. Đó là lẽ đương nhiên, mà trách nhiệm chính thuộc về các bậc làm cha làm mẹ.
- Tùng** *(dè dặt)* : – Em hư hỏng lắm rồi phải không thầy ?

Giao : – Đã hư nhưng may mắn là chưa hỏng. Giá như em biết coi sự giàu có của cha là điều kiện để mình yên tâm ăn học, giá như em biết bù đắp sự thiếu thốn tình cảm bằng ý chí quyết tâm rèn luyện học hành thì em sẽ trở thành con ngoan trò giỏi... Em rất thông minh, nhưng lại phí phạm sự thông minh của mình vào những trò vô bổ. Em xem đây này... *(Đưa tờ báo cho Tùng)* Bé Thương mồ côi cả cha lẫn mẹ, nó tủi cực hơn em gấp vạn lần, nhưng nghị lực đã chiến thắng nỗi đau, quyết chí học hành để đạt giải nhất kì thi toán quốc tế năm nay. *(Ngừng ngắt)* Thầy hiểu nỗi cô đơn và sự chán chường luôn đè nặng trong em... Thầy muốn em quên những thứ đó đi, luôn đặt cho mình câu hỏi và tự lí giải : Mình phải làm gì để tự lo cho cuộc sống, tương lai... Bố em có giàu đến mấy cũng không thể sống mãi để bao cấp cho em, em không thể sống một đời làm thân cây tầm gửi... Tùng ?

Tùng *(ngắc mắt)* : – Dạ...

Giao *(xoay người nhìn thẳng vào mắt Tùng)* : – Thầy thương và coi em như con... Thầy muốn em gạt bỏ hết nỗi buồn để quyết tâm học lại. Được không em ?

Tùng *(im lặng)*

Giao : – Cố gắng lên ! Bên cạnh em đã có thầy và các bạn. Nếu em quyết tâm, thầy sẽ bảo Linh giúp em ôn bài trong suốt kì hè tới.

Tùng *(như sực nhớ ra điều gì)* : – Hôm nay Linh đi đâu hả thầy ?

- Giao :** – Linh đi sân bay đón em Thương chắc cũng sắp về.
- Tùng :** – Em xin hỏi thầy...
- Giao :** – Có việc gì ? Em cứ hỏi.
- Tùng :** – Tại sao... Bao nhiêu lần em tới thăm thầy... Nhưng không gặp cô Chinh.
- Giao** *(hơi bối rối)* : – Cô... cô đi miền Nam để kí kết hợp đồng. Thầy không báo chuyện gây chân cho cô biết.
(Tùng bồng mím môi, khẽ lắc đầu) Em sao thế ?
- Tùng :** – Dạ không ạ.
- Giao :** – Thầy định gặp bố em để nói về việc học của em, nhưng chân bị thế này... *(đưa cho Tùng một lá thư)* Nên thầy viết lá thư gửi tới bố em... Thôi ! Em cứ về nghỉ những lời thầy nói...
- Tùng :** – Dạ vâng ạ ! Em xin phép thầy. *(Tùng lảo lỏi đi về như cái bóng. Ông Giao chống nạng đứng nhìn theo thì Thương cầm bó hoa từ phía khác đi tới)*
- Thương** *(từ rất xa)* : – Bố...
- Giao** *(quay lại)* : – Bố xin chúc mừng con gái...
- Thương** *(tặng hoa)* : – Con tặng bố ! *(lấy huy chương khoác vào cổ Giao)* Công lao này thuộc về bố của con...
- Giao :** – Cám ơn con gái ! *(nhìn Thương)* Đứng yên bố xem nào... Con gái bố gầy đi một chút.
- Thương :** – Con gầy đi vì nhớ bố và chị Linh khủng khiếp.
- Giao :** – Thế... chị Linh đâu ? *(Linh ra)*
- Linh :** – Con đây ! Thương nói dối đấy bố ạ. Nó bảo định trốn bố con mình và ở luôn bên đó.

- Thương** (*nũng nịu*): – Chị cứ trêu em...
- Linh** (*nhìn ra phía ngoài*): – Bố ! Anh Tùng đến kìa .
- Thương :** – Để em mắng cho anh ấy một trận.
- Giao :** – Tùng vừa ở đây về. Có việc gì mà Tùng quay trở lại nhỉ... ? (*Tùng vào*)
- Thương :** – Anh Tùng ? Em sẽ chặt chân anh, để anh hết đường đua xe đánh võng.
- Tùng** (*như không nghe thấy lời Thương nói*): – Thầy ! Em có chuyện muốn nói với thầy.
- Giao :** – Có chuyện gì ? Em nói đi !
- Tùng :** – Chuyện này... Em chỉ muốn một mình thầy biết.
- Linh :** – Anh vẽ chuyện vừa thôi... (*Bĩu môi*) Một mình thầy biết... Chị em Linh, Thương cũng không thèm nghe nhá... (*Kéo tay Thương*) Em đi với chị. (*Thương và Linh ra khuất*)
- Giao :** – Nào ! Có chuyện gì ? Em nói đi.
- Tùng :** – Thầy cho em hỏi... có phải giữa thầy và cô Chinh... đang gặp chuyện không vui ?
- Giao** (*lúng túng*): – Vẫn bình thường... Sao hôm nay em lại hỏi thầy câu ấy ?
- Tùng :** – Thầy nói dối em... Từ hôm thầy bị gãy chân, cô Chinh chưa đến thăm thầy, nhưng không phải cô Chinh đi công tác miền Nam như lời thầy nói.
- Giao** (*càng lúng túng*): – Thầy xin lỗi em... Chắc con Linh lại bép xép chuyện gia đình thầy cho em biết phải không ?

- Tùng :** – Dạ không ạ. Mấy đêm nay, em nghĩ thương thầy mà không sao ngủ được. Em đã định giấu thầy, nhưng nếu như thế thì em là người có tội. Mà nói ra thì... sợ thầy buồn, sợ thầy đau khổ.
- Giao :** – Đừng sợ. Có chuyện gì... Em nói thẳng ra để cho thầy biết
- Tùng :** – Nhưng em xin thầy đừng buồn và quá giận.
- Giao** *(cười)* : – Ở cái tuổi của thầy... con người ta có đủ sự bình tĩnh kiên trì để vượt qua mọi nỗi đau.
- Tùng :** – Đã từ lâu, em biết cô Chinh và bố em quan hệ với nhau. Cách đây ba hôm, em nhìn thấy họ làm cái việc động trời tại ngôi nhà bố con em đang ở.
- Giao** *(rất bình tĩnh)* : – Thầy cảm ơn em... giá như khi quan hệ với nhau họ kín đáo hơn. Giá như em không biết cái chuyện chẳng hay ho này thì tốt biết mấy...
- Tùng** *(ngạc nhiên)* : – Hình như... thầy không có cảm giác đau đớn căm thù. Phải là em thì... *(tỏ vẻ căm tức)* Sao thầy lại thế hả thầy ?
- Giao :** – Thầy biết chuyện này đã từ lâu. Đau đớn... căm thù ư... không giải quyết được vấn đề gì, khi hai người cố tình đến với nhau để làm những điều phi luân lý. *(Quay lại)* Tùng ! Em đừng kể chuyện này với ai và cố quên nó đi, coi như chưa bắt gặp... có làm được như vậy không em ?
- Tùng :** – Em không làm được thưa thầy ! Em căm thù họ. *(Ngừng ngắn)* Em xô xe gãy chân thầy, ấy vậy mà

bố em không hỏi một lời, chỉ quẳng ra một nắm tiền, bảo em mang đến đền thuốc men, viện phí, mặt mũi ông ấy tỉnh khô coi như không có chuyện gì xảy ra. Cô Chinh là vợ thầy, tại sao thầy gãy chân mà không thêm vào viện để nói với thầy một câu động viên an ủi. (Nói to) Hình như họ đã mất hết tình người, trái tim họ không rung, thần kinh họ bị tê liệt trước nỗi đau của những người thân thiết.

Giao : – Họ chưa đến nỗi như thế đâu em ! Thầy trò ta hãy cho qua và tha thứ...

Tùng : – Không ! Không bao giờ em tha thứ ! Trong lúc thầy gãy chân nằm viện, họ không mảy may thương xót đoái hoài, lại còn đưa nhau về nhà bậy bạ. Em không chấp nhận, không bao giờ em chấp nhận.

Giao : – Bình tĩnh đi em ! Nếu em biết tha thứ lỗi lầm của những người thân, thì tâm hồn em sẽ thanh thản hơn và trong lòng sẽ vui đi sự tức bực giận hờn.

Tùng : – Em không làm được như thầy... Hai ngày nay em không về nhà, mà đi lang thang cho bớt đi nỗi hận. Em sợ về ngôi nhà ấy, cứ bước tới cửa là những hình ảnh kia lại đập chồm hiện lên trong kí ức em... Ngôi nhà ấy là ngôi nhà ma thầy ạ... Nói đúng hơn là ma đang sống trong ngôi nhà ấy !

Giao : – Dẫu bố em có xấu xa như thế nào thì cũng vẫn là người cha. Con có hiếu thì không được phép hận cha thù mẹ.

Tùng : – Thầy biết không... Bao nhiêu năm qua em thèm gọi một tiếng mẹ ơi, thèm một lời nói âu yếm dịu dàng của cha mà không bao giờ có được. Có lẽ chưa bao giờ bố coi em là đứa con dứt ruột đẻ ra, mà là cái nợ đời buộc ông ta phải gánh. Bố con chung sống một nhà, mà cả tuần con không thấy mặt cha. Ông ấy dùng đồng tiền làm bảo mẫu cho em và coi thế là xong trách nhiệm... Nhìn bạn bè được sống trong vòng tay âu yếm của mẹ cha, em thèm muốn khát khao. Em mơ ước được sống bình thường như bao đứa trẻ khác ở trên đời mà không sao có được. *(Ngừng ngắt)* Nhiều lúc em nghĩ... tiền nhiều để mà làm gì khi đã mất đi tất cả sự yêu thương... Thế là em phá phách, em vung tay tiêu những đồng tiền của bố em cho hả giận...

Giao : – Thầy hiểu hoàn cảnh của em. Thầy rất thương và chia sẻ cùng em. Người như cha của em và cô Chinh là số ít, rất ít giữa cuộc đời này. Bởi vậy, em không được đánh mất niềm tin với cuộc đời và những người đi trước.

Tùng : – Nhưng em không hiểu tại sao, cả hai người lại nhấn tâm với thầy như vậy ?

Giao : – Khổ ! Thầy đã nói là em phải tập quên đi những điều không đáng nhớ. Với lại... thầy và cô Chinh đã chia tay. Cô ấy có quyền chọn cho mình người cô ấy muốn...

Tùng : – Thầy và cô đã chia tay ?

- Giao** (*gật đầu*) : – Trước khi thầy bị gãy chân. Linh cũng đã chuyển đồ đi, về ở với thầy trên khu Giảng Võ.
- Tùng** (*vẻ suy nghĩ như loé lên điều gì*) : – Hay là... Thầy cho em về ở đó cùng. Em không muốn trở về ngôi nhà tối tăm và có ma đó nữa... (*Linh ra*)
- Linh :** – Bố ơi... Bác sĩ gọi bố vào tiêm.
- Giao** (*với Tùng*) : – Em ở đây nói chuyện với Linh, chút nữa thầy ra, chúng ta bàn tiếp. (*Giao chống nạng đi vào*)
- Linh :** – Chuyện gì mà anh bí mật ghê thế ? Này ! Em chưa xử tội anh làm gãy chân bố em đâu nhá...
- Tùng :** – Linh căm thù anh lắm phải không ?
- Linh :** – Rất căm thù ! Nhưng không phải căm thù chuyện làm bố gãy chân, mà căm thù một con người ý chí thấp hèn, làm đơn xin thôi học. Nói thật nhá... Nếu anh bỏ học, Linh sẽ coi như không có anh ở cuộc đời này, và đừng bao giờ nhìn thấy mặt Linh. Thế đấy ?
- Tùng :** – Thì... nếu anh lại làm đơn xin học tiếp... ?
- Linh :** – Thế... mọi chuyện cho qua, xí xoá luôn cả chuyện gãy chân. Nhưng đã học thì phải học đàng hoàng, nếu vẫn lớt phớt lang bang, có học thêm 10 năm anh cũng không thi đỗ.
- Tùng :** – Linh này !
- Linh :** – Gì cơ ?
- Tùng :** – Anh muốn xin về ở với thầy Giao ! Em đồng ý không ?

- Linh** *(ngạc nhiên)* : – Anh về ở cùng bố và em ? *(Rất vô tư)*
Thử xem... Anh mà chịu được mười ngày thì em đi
đầu xuống đất. *(Giao ra)*
- Giao :** – Chuyện anh Tùng vừa nói rất nghiêm túc đấy con ạ.
- Linh** *(với Tùng)* : – Thế còn bố anh ? Còn ngôi biệt thự to
đùng thì để cho ai ?
- Tùng :** – Anh không cần những thứ ấy ! *(Linh nhìn Giao và
Tùng khó hiểu)*
- Giao** *(với Tùng)* : – Thầy nghĩ kĩ rồi... Nếu về sống với
thầy, điều kiện học hành của em sẽ tốt. Thầy chỉ e
một điều... liệu bố em có đồng ý hay không ?
- Tùng :** – Em đã 18 tuổi tròn, đã là công dân, đã có quyền tự
quyết định số phận của đời mình. Nếu thầy đồng ý
thì em sẽ tự đi và không cần phải hỏi ai cả.
- Giao :** – Không được ! Dù sao em cũng là con... Thầy sẽ có cách
nói để bố em đồng ý ! *(Ngừng một lát)* Hôm nay thầy
muốn nói một điều. *(Quay sang Linh)* Điều mà bố định
giữ kín, chờ khi con trưởng thành mới nói.
- Linh :** – Điều gì thế ạ ?
- Giao** *(như không nghe thấy lời Linh hỏi)* : – Các con chưa
khôn nhưng cũng lớn cả rồi, bố nói ra để hai đứa liệu
đường mà cư xử với nhau.
- Linh :** – Bố ! Bố cứ vòng vo mãi...
- Giao :** – Linh... Bố không phải là cha đẻ của con. Con với
Tùng là anh em cùng cha khác mẹ. *(cả Linh và
Tùng đứng chết lặng)*

- Linh :** – Chuyện hệ trọng thế này... Bố sẽ không bao giờ nói dối ! Nhưng vì sao bố không phải là cha đẻ của con ?
- Giao :** – Chuyện dài lắm ! Ngày ấy bố đi công tác bên Lào. Mẹ con không giữ nổi mình nên lỡ với người ta... Bố đã tha thứ cho mẹ con vì thương đứa trẻ nằm trong bụng mẹ, thế nên mới có mặt con giữa cuộc đời này !
- Linh :** – Thôi... con xin bố đừng nói nữa...
- Tùng :** – Có nghĩa là cả bố em và cô Chinh đều biết chuyện này ?
- Giao :** – Bố em biết ! Nhưng lại cứ đinh ninh là thầy không biết.
- Tùng :** – Còn cô thì sao ạ ?
- Giao :** – Thầy đã nói là thầy tha thứ... Từ đó tới nay, thầy không nhắc lại với cô Chinh chuyện cũ bao giờ.
- Tùng :** – Thầy cao thượng vị tha như thế mà người ta còn...
- Giao** *(cắt ngang lời Tùng)* : – Thôi... Thầy nói ra sự thật cho các con biết để sống với nhau như những người ruột thịt. Cả Tùng và Linh hãy giữ kín chuyện này. Không nên khoét vào vết thương đã lành da thuộc về quá khứ !
- Linh :** – Con thề... Cuộc đời con từ nay không có hai người ấy.
- Tùng :** – Và con cũng coi như họ chết rồi !
- Giao** *(quát to)* : – Bố không cho phép các con làm như thế...

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH VI

Tại nhà của Khanh. Tùng đi từ trên gác xuống vai khoác ba lô như chuẩn bị cho một chuyến đi xa. Tùng dừng lại như muốn quan sát căn phòng, về nghĩ ngợi xem còn quên thứ gì không rồi đặt ba lô xuống và ngồi vào bàn hí hoáy viết.

Tiếng vọng của Tùng : – Kính gửi bố !

Những năm qua, hai bố con ta sống ở cạnh nhau, nhưng con thấy mình như một đứa trẻ mồ côi, được quây phá trong sự giàu sang không biết từ đâu tới. Con không có tuổi thơ và tự chất vấn mình : Ta đánh mất tuổi thơ của chính ta, hay là bị những người thân đánh cắp. Con quá chán chường với cuộc sống đã và đang diễn ra ở ngôi nhà mà chúng ta đang sống. Con khát khao được sống giữa bầu trời tràn ngập sự yêu thương, mà nơi ấy sẽ cho con niềm tin, để phấn đấu vươn lên, để lấy lại tuổi thơ, để vui chôn những kí ức xót xa và được sống là mình.

Con đã 18 tuổi. Sự ra đi của con là hoàn toàn tự nguyện. Bố không phải tìm con và tốt nhất đừng bao giờ có ý nghĩ tìm con.

Chúc bố mạnh khoẻ để đuổi theo những giấc mơ không phải của mình.

(Tùng để lá thư trên mặt tủ thì có tiếng chuông gọi cửa)

Tùng : – Mời vào... *(Giao và Linh vào)*

Giao : – Tùng...

Tùng : – Thầy ! Thầy và Linh tới đây làm gì ? Việc khẩn gởi rời nhà, một mình em lo là đủ.

- Giao :** – Không thể như thế được. Làm bất cứ điều gì cũng phải dàng hoàng, minh bạch. Bố em có nhà không để cho thầy gặp.
- Tùng :** – Dạ không ! Đã một tuần nay chưa thấy bố em về.
- Linh :** – Anh không biết bố đi đâu à ?
- Tùng :** – Ở cái nhà này mỗi người một khoá. Ai thích đi thì đi, ai thích về thì về, đâu có đi đâu, làm gì... Cũng không cần ai thông báo cho ai .
- Linh :** – Lạ nhỉ... Sống như thế... Người bên Tây cũng phải chào thua.
- Giao :** *(như sự nhớ ra điều gì)* : – Tùng ! *(Lấy ra một tấm bưu thiếp)* Chuyện này là thế nào ? Sao mẹ em lại gửi từ Đức về cho thầy hai mươi tám ngàn đô.
- Tùng :** – Em đã điện sang kể tất cả sự tình. Mẹ em gửi tiền về để nhờ thầy nuôi cho em ăn học.
- Giao :** – Thư mẹ em có nói... nhưng thầy không thể nhận tiền của mẹ em như thế được.
- Tùng :** – Thầy cầm tiền để lo giúp cho em. Chứ có phải mẹ em biếu thầy đâu !
- Giao :** – Thầy nói không là không. Em cầm lấy gửi sang trả mẹ.
- Tùng :** – Em đang tập không tiêu tiền để tạo cho mình thói quen nhẫn nhịn. Thầy đưa tiền cho em, khác nào thầy bảo : Tùng ơi ! Thầy cho phép em ngựa quen đường cũ. *(cười)*
- Linh** *(với Tùng)* : – Còn lâu nhá ! Anh đừng có mà mơ... Em mà đã ghè cho í... có mà thịt nát xương tan... Bố

đưa cho con, chiều con bắt anh ấy ra ngân hàng gửi vào tiết kiệm. *(có tiếng còi ô tô)*

Tùng : – Bố em về đây ! Thầy ngồi xuống đây ! Thầy cứ ngồi đằng hoàng cho ông ấy biết thế nào là lễ độ.
(Ép Giao ngồi xuống ghế sa lon thì Khanh xách ca táp đi vào, Khanh nhìn thấy Tùng ngồi xoay lưng ra thì chững lại)

Giao *(đứng dậy)* : – Chào anh ! Hôm nay tôi mới có dịp ghé thăm bố con anh.

Khanh *(lúng túng)* : – Mời anh ngồi ! *(với Tùng)* Sao không đi lấy nước mời thầy mà cứ đứng trơ ra thế hả Tùng. *(Khanh nhìn ra phía cửa tỏ vẻ nóng ruột)*
Xin phép thầy... tôi sẽ xuống ngay... *(đi lên gác)*

Giao : – Dạ vâng ! *(Khanh xách cặp lên gác thì Chinh xách túi đi vào Chinh sững sờ nhìn Giao không nói được lời nào. Giao quay mặt đi để Chinh đỡ ngượng. Chinh nhìn thấy Linh)*

Chinh : – Kìa Linh ! Con đến từ bao giờ... ?

Linh *(nhìn Chinh chăm chăm)* : – Bà đâu phải là mẹ của tôi.

Giao : – Linh... !

Chinh : – Sao con nữ nói với mẹ những lời như thế hả con.
(định đến với Linh)

Linh *(lùi lại)* : – Xin bà đừng đến gần tôi. *(Giọng méo mào)*
Bà hãy tránh xa ra... Tôi đâu phải đứa con bà dứt ruột đẻ ra... *(Gào to)* Bà không phải là mẹ của tôi... *(Linh chạy ào ra ngoài)*

- Chinh** (gọi to) : – Linh... (Bỗng xoay phắt người lại đi thẳng lên gác)
- Tùng** : – Xin thầy đừng căng thẳng.
- Giao** (khẽ giật mình) : – Thầy có căng thẳng gì đâu...
(Khánh xuống ngồi đối diện với Giao)
- Khánh** : – Thầy mời nước đi ạ.
- Giao** : – Vâng ! Hôm nay tôi tới đây để nói với anh một chuyện.
- Khánh** : – Có nên nói vào lúc này, ở hoàn cảnh này không anh Giao ?
- Giao** (cười) : – Không... Anh hiểu lầm ý của tôi. Tôi không có thói quen nhắc lại những gì không phải là chuyện vui đã thuộc về quá khứ ! Tôi muốn bàn với anh chuyện học hành của cháu Tùng.
- Khánh** : – Cám ơn thầy !
- Giao** : – Tôi thấy anh bận quanh năm, nên không có điều kiện chăm nom, nhắc nhở cháu học hành...
- Khánh** : – Vâng ! Việc tôi bù đầu. Tối một giấc ngủ ngon tôi cũng thèm triển miên mà không có được.
- Giao** : – Vì tương lai của cháu... Tôi đề nghị anh cho cháu Tùng đến ở nhà tôi. Tôi và cháu Linh sẽ kèm cặp bảo ban, giúp cho cháu học hành đỗ đạt.
- Khánh** : – Đến ở nhà anh à... ? (vẻ suy nghĩ)
- Tùng** (nhắc chiếc ba lô lên) : – Bố không cho, con cũng cứ đi ! Mười tám tuổi rồi... pháp luật cho con được quyền lựa chọn.

- Khanh :** – Thầy thấy đấy ! Tôi vật vã đau đớn vì có một thằng con bất trị .
- Tùng :** – Tiên trách kẻ, hậu hãy trách nhân. Bớ tự soi gương để xem mình đi đã...
- Khanh** *(vờ như không nghe Tùng nói)* : – Nếu được thầy thương... Hàng tháng tôi sẽ chu cấp tiền cho nó.
- Giao :** – Miễn là anh nhất trí. Còn chuyện tiền nong... không cần đâu anh Khanh ạ. *(ông Trịnh và bà Hồng lao vào như một cơn lốc)*
- Trịnh :** – Chết ! Chết cả lụt rồi anh Khanh ơi...
- Hồng :** – Chết cả lụt rồi ! Đúng thế !
- Khanh** *(đến với Trịnh)* : – Thầy nói chết cái gì ? Ai làm sao mà chết.
- Trịnh** *(thở một lát)* : – Thanh tra người ta đang về làm việc với tôi. Người ta khai ra cái chuyện chữa hồ sơ để chuyển trường cho con anh và hai đứa nữa. Chết tôi rồi ! Sáu mươi năm cuộc đời... bỗng chốc trôi ra sông ra biển. Huân chương lao động của trường cũng mất, không khéo tôi còn bị cách chức, khai trừ ở cái tuổi nghỉ hưu.
- Khanh :** – Thầy làm ăn thế nào để cho người ta lại phát hiện ra.
- Trịnh :** – Chuyện kín như bưng ! Không hiểu tại sao có người biết và viết đơn tố cáo.
- Hồng :** – Đúng thế ! Chúng nó đã man làm đơn tố cáo !
- Khanh :** – Thầy và chị Hồng đã phát hiện ra ai viết đơn chưa ?

- Trịnh :** – Tôi nghĩ... Nếu thù tôi thì chỉ có thầy Giao. Mà chuyện kín như bưng, làm sao thầy Giao biết được.
- Hồng :** – Đúng thế ! Chuyện lộ ra là do ba gia đình có con chuyển trường hay bép xép.
- Giao :** – Vấn đề bây giờ là đề nghị với đoàn thanh tra cho xem đơn tố cáo. Xem được đơn rồi thì sẽ biết là ai.
- Trịnh** *(giờ mới nhìn thấy Giao nên ngỡ ngàng)* : – Thầy... thầy Giao cũng ở đây à ?
- Giao :** – Vâng ! *(Với Trịnh)* Thầy đã sửa hồ sơ, xin chuyển trường để ba học sinh lưu ban được lên lớp ?
- Trịnh** *(rất khẽ)* : – Vâng...
- Giao :** – Chuyện động trời mà hôm nay tôi mới biết ! Tôi vẫn day dứt chuyện các em bỏ học vì tôi quá khắt khe.
- Hồng** *(với ông Trịnh)* : – Thầy Giao giờ mới biết... Thế thì ai tố cáo ?
- Trịnh :** – Ai... Còn ai ở cái trường này ?
- Tùng :** – Còn em thưa thầy ! Chính ba đứa chúng em bàn nhau gửi đơn khiếu nại. Và đến giờ này... Cả ba đứa chúng em quyết tâm học lại. Học hẩn hoi, chứ không phải nhờ thầy cô và cha mẹ học thay.
- (Tùng khoác ba lô bước nhanh ra cửa)*
- Khanh** *(gọi theo)* : – Tùng... ! Quay lại để bố đưa thêm cho ít tiền rồi hãy đi... *(không có tiếng trả lời)*
- Giao** *(bước chậm và nhìn từng người)* : – Thầy Trịnh, anh Khanh, chị Hồng... mọi người đã thấy chưa ?

Tất cả : – Thấy gì cơ ?

Giao : – Chính chúng ta đã vô tình làm hỏng những con người như cháu Tùng đấy chứ ! Đừng trách chúng nó ! Ta phải trách chính ta và tự vấn lương tâm để sửa chữa những lỗi lầm không đáng có !

– HẠ MÀN –

NGUYỄN ĐĂNG CHƯƠNG

Lời nguyên của cây gạo

PHIM TRUYỆN TRUYỀN HÌNH MỘT TẬP
(Chuyển thể từ truyện ngắn *Như cánh diều bay*
của tác giả Trung Phương)

Nhân vật :

- DIỆC Thôn nữ, 19 tuổi.
- HỖN Người phụ nữ cùng làng.
- PHÚC Thầy giáo.
- BÀ ĐOAN Trưởng phòng.
- NGƯỜI ĐÀN ÔNG CÓ KHUÔN MẶT NHÀU NÁT

Cùng một số nhân vật phụ : Vị Thành hoàng làng, số sinh viên tại chức, anh xe ôm, bà bán xôi, mấy gã lưu manh, tay chủ chứa, gã nhà giàu phong tình, vài chiến sĩ công an, mấy cô gái làng chơi...

Chuyện phim xảy ra tại hai địa điểm : Hà Nội và một làng quê nghèo trong những ngày tháng gần đây.

ĐOẠN MỞ ĐẦU

Lời nguyên của cây gạo

Xa xưa. Tại làng quê ấy, một đêm giá lạnh, đước sáng rực trời. Một đám đông dân làng đang vừa la hét vừa đuổi theo một nho sinh đang băng mình chạy về phía triền đê vắng. Những tiếng la hú vang lên hung tợn :

– Tống cổ nó ra khỏi làng ngay !

– Cái làng này không chứa cái loại đánh giậm như hấn !

– Nó muốn gieo cái khổ truyền kiếp cho bà con hay sao ?

– Tưởng đêm ngày đèn sách sẽ làm nên ông nọ bà kia, rồi cuộc nó vẫn chỉ là một thằng khu đen suốt ngày ngâm mình trong nước thối.

– Đuổi đi ! Đánh chết nó đi ! Không cho cái ngữ ấy bén mảng về đây nữa.

Tiếng hét làm người nho sinh mảnh khảnh ngã lên ngã xuống, có lúc đã tưởng anh bị nuốt chửng, bị chà nát trong đám lửa cuồng nộ ấy. Nhưng rồi anh vẫn chạy. Và anh sẽ bị ăn tươi nuốt sống thật nếu như không có một cô gái ăn mặc rách rưới nhưng xinh đẹp từ trong ruộng ngô nhao ra, kéo anh vào ruộng kín. Đám đông âm âm chạy qua, không nhìn thấy. Cô gái kéo anh chạy tắt qua một bờ mương rồi qua một vườn ổi, sau đó dừng lại dưới một gốc gạo uy nghi đang mùa hoa, đứng sừng sững trên triền đê gió lộng. Ánh lửa đuổi bắt đã tản ra hướng khác.

Chàng nho sinh nhìn về phía làng, mắt ngược lên trời xanh, nói như lời nguyên :

– Cây gạo này còn thì làng sẽ còn người đánh giặc.

Rồi chấp tay hướng về cô gái :

– Ông cứu tử, một lay này xin nàng nhận cho.

– Chàng đi đâu ? – Thôn nữ hỏi thẳng thốt.

– Học thành tài ta sẽ trở lại.

– Chàng cho em đi theo.

– Nàng ở lại thay ta truyền giữ lấy cái nghề này. Bây giờ thiên hạ coi thường nó nhưng nhất định rồi sau này người ta sẽ rất cần đến nó.

Nói rồi chàng đi nhanh về phía bờ sông. Cô gái nhìn theo, nước mắt lưng tròng. Trên cao, vòm hoa gạo vẫn ngang trời vẫy gió...

VÀO PHIM

1

Hà Nội. Hồ Tây mùa đông.

Gió lạnh thổi hun hút. Sáng tinh mơ. Sương mù lãnh đăng. Trong một quán nhỏ ven hồ đã sáng đèn. Có vài ba người đàn ông cả già lẫn trẻ đang ngồi nhâm nhi bên tách cà phê tinh tang nhỏ giọt như đồng đếm thời gian. Chỉ có một người uống rượu. Đó là một người chừng trên năm mươi tuổi, ăn vận xoàng xĩnh, tóc tai rậm rì, nét mặt hốc hồm, dáng dấp chiều, âm thầm không nói, không nhìn ai, ngồi hơi tách riêng ra một chút trong bóng tối góc quán. Chai rượu nhỏ trước mặt ông đã vơi quá nửa, như thể ông ta đã ngồi cả đêm ở đây.

Chợt mọi ánh mắt vội hướng nhìn ra con đường mới kè quanh hồ. Tại đó, có một tốp đàn bà đội nón lá sùm sụp đang co ro một hàng dọc đi qua. Họ mang trên vai đủ thứ linh kính của nghề mò cua bắt ốc : búng, ống tre, giặm, cào, giỏ...

Đến chéch trước cửa quán một đoạn, họ dừng lại, cầm cúi vận lên người những mảnh vải ni lông sờn cũ. Trong đó nổi lên dáng hình một cô gái trẻ, nét mặt thanh thoát, thoáng buồn, hao hao giống nét mặt của cô thôn nữ ngày xưa đứng dưới gốc gạo tiền chàng nho sinh đi xa. Đó là Diệc. Theo mọi người, cô cẩn thận thắt buộc những nút dây vào ngang người, vào cổ chân, để lộ một tấm thân con gái tròn lẳn, trinh nữ rồi lặng lẽ bước xuống nước. Một thoáng rung mình vì lạnh. Dáng cô xa dần, chìm dần... Một ngày mò cua bắt ốc của người dân ngoại thành tìm đến khu hồ nằm giữa nội thành này bắt đầu với những động tác cần cù, tần tảo, quen thuộc...

Cảnh vật sáng dần. Ánh sáng mặt trời toả màu hồng dịu xuống mặt hồ lấp lánh. Đâu đây cứ gợi lên lời ca man mác của nhạc sĩ họ Trịnh : "Bầy sâm cầm nhỏ vỗ cánh mặt trời...". Một đàn trẻ em cổ quần khăn đỏ đi học qua nói cười ríu rần. Những chiếc xe máy, xe đạp phóng lướt trên mặt đường. Gánh quà rong bốc khói của bà bán bún hạ xuống. Quán cà phê đông hơn. Số này ra, số khác vào. Riêng người đàn ông nhàu nhĩ vẫn ngồi. Và phía xa, vành nón những người đàn bà đánh giặm vẫn nhấp nhô trên mặt hồ gợn sóng.

Trên bờ có lác đác vài ba người cả đàn ông đàn bà đứng nhìn về phía họ như xem, như tò mò. Một chiếc xe con cũng dừng lại, trên xe lộ ra một khuôn mặt đàn ông đầy chất phong tình, lãng tử. Những lời bình phẩm ác ý và cả thiện ý nổi lên.

Một gã đàn ông hất cái nhìn về phía cô gái, giọng oang oang :

– Con bé con nhà ai xinh thế kia mà đi đánh giậm, thơm mùi bùn non, có thể nhai được cả xương lẫn da.

Bật lên những tiếng cười hô hố. Cả một vãi ánh mắt dâm dăng, rồi hơi nhìn như muốn lóc vào da thịt của cô. Diệc bất giác đỏ mặt, toàn thân hơi riu lại, động tác trở nên luống cuống. Cô nhìn sang một chị lớn tuổi hơn, vẻ cầu cứu... Chị này tên là Hớn, dáng to cao, nét mặt dạn dĩ, khề nói :

– Kệ họ, cứ làm đi, coi như con tôm con tép, bỏ ngoài tai hết.

Trên bờ, những tiếng bình phẩm mỗi lúc mỗi chót nhả :

– Bọn này ở đâu ra thế nhỉ ? – Tiếng một gã đàn ông thứ ba.

– Còn ở đâu ra nữa. Từ nghèo khổ mà ra cả đấy.

– Hoá ra Hồ Tây cũng có ốc các ông ạ !

– Em gái ơi, ốc to quá, có bán không ? Giá nào anh cũng mua. Nào !

Cô gái càng tỏ ra bối rối, bất giác đưa tay kéo lại gấu áo, cổ áo nhưng càng kéo chỗ da thịt bị hở càng lộ ra khiến cô có lúc phải ngối thụp xuống.

Lúc ấy trên bờ, bà bán bún mới lên tiếng :

– Thôi mấy cậu ơi, để cho người ta yên đi ! Đàn bà con gái rét mướt thế này phải ngâm người xuống nước đã cực lắm rồi, các cậu còn không buông tha ư ? Mà các cậu cũng quá lắm ! Thời buổi này vào quán toàn gọi ốc, ếch, tôm, tép, thử hỏi không có cái đám người kia, lấy đâu ra thứ gọi là đặc sản cho các cậu kêu.

Nghe có lí, đám người trên bờ tản ra. Lúc ấy chỉ còn lại chiếc xe con của gã đàn ông phong tình vẫn không chuyển dịch. Sau đôi

kính mát gọng to, hình ảnh cô gái nổi dần lên theo trí tưởng tượng tăng dần cường độ của hấn : Cô đi lên từ trong lòng nước như nữ thuỷ thần, áo quần dính nước bó sát làm nổi hẳn lên những nét uốn lượn nhúc nhối... Bộ quần áo ấy nhòa dần rồi biến mất và thay vào đó là một thân hình mặc đồ tắm hai mảnh cũng trắng đẹp đến nhúc nhối... Hấn rùng mình, khẽ lắc đầu như muốn xoá tất cả đi mà không xoá nổi.

Cạnh hấn, lùi lại phía sau một chút vẫn là người đàn ông nhàu nát, cũng dôi cái nhìn không thôi về phía cô gái, một cái nhìn rất lạ : âm u, giằng xé, khổ sở,...

2

Buổi tối. Trong một căn phòng trọ mười thước vuông tồi tàn ở rìa sông.

Nhà lụp xụp. Cả tốp đánh giậm khoảng năm, sáu người đều trú cả ở đó, người nằm trên phản mộc, kẻ ngồi dưới đất, người lại đang hí húi nhặt rau nấu cơm. Bữa bọn, nhếch nhác, bẩn thỉu. Ngọn đèn tròn hắt ra một màu đỏ quạch. Người đàn bà tên Hớn ngồi ở mép phản hí hoáy ghi chép cái gì đó một lúc rồi nhìn lên, khẽ thở dài :

– Hôm nay cả tổ chỉ đánh được không đầy hai chục cân, mỗi cân người ta chỉ trả ép có chục nghìn, vị chi tất thấy là hai trăm nghìn, hai trăm nghìn chia cho sáu là...

Một cô to béo nhìn lên, gắt :

– Kệ xử nó, tính làm gì cho nhúc đầu bà ơi ! Miễn là mỗi tháng có được vài trăm gửi về cho bố con nhà nó. Mẹ, cái kiếp ăn mày !

– Nghĩ kẻ cũng tức ! – Một cô khác gầy nhổng chêm vào – Một cân ốc mua vào có chục ngàn, xào xào tí tị thêm mắm thêm muối, một ki lô gam nhà hàng họ bán tới cả năm, sáu chục ngàn, gấp hàng chục lần.

Cô đang chống hông thổi lửa, quay lại, nhăn nhó, mặt nhọ nhem :

– Còn ngồi đó mà so đo nữa, có đứa nào chạy ù ra phố mua chai nước mắm về đây không tới nay lại mèo ăn nhặt bây giờ. Thôi, con Diệc nhỏ nhất, mày đi đi !

Diệc đang ngồi với cuốn sách Tiếng Anh trên tay, nghe nói, vội đứng dậy định đi nhưng Hớn ngăn lại :

– Thôi, để nó học.

– Ôi dào ! – Một cô khác càu nhàu – Học ! Học làm gì. Học cũng chả đổi đời được đâu. Lời nguyên tổ tông rồi. Cứ cấm mặt chống khu lo giắt ít lưng vốn rồi về kiếm thằng chồng gọi là không sút môi lỗi rốn là xong, cô em ạ !

Diệc mỉm cười hiền lành, xỏ dép bước ra cửa.

Cô bước dọc ngõ hẻm ra mặt đường chính. Cả một cảnh đô thị sáng choang thời mở cửa hiện ra loang loáng trước mắt với nhà hàng đầy nhóc đầu người, quán tiệm đủ loại, xe máy xe con đồ dọc hè, âm nhạc rung giật. Vài khách sạn đang sáng đèn mờ ảo với những cô gái ăn mặc lả lơi đứng ngồi trước cửa mời khách. Cảnh này thật tương phản với cảnh mấy người xe ôm, mấy bác xích lô ngồi gác càng thiu thiu ngủ, mấy quán nước chè chén liu riu chốc chốc lại có tiếng ống điều càyl rít xé, một vài đám choai choai chụm đầu sát phạt ở vũng tối.

Cô đi như chạy. Vậy mà vẫn không thoát được những lời nhót nhát đuổi theo của một vài gã đàn ông đi tìm của lạ :

– Việc gì còn phải đi tìm ở đâu nữa. Bọn anh chờ cô em từ sáng đến giờ rồi.

– Ấy, đi chậm chậm thôi, có ai ăn thịt đầu mà cấm đầu cấm cổ thế ?

– Nói đùa, giữa sơn phấn loè loẹt ghê người, một dáng nhà lành thế kia xem ra vừa quý hiếm, vừa lạ lẫm nhỉ ?

– Nhưng có thật là nhà lành không hay là cáo giả nai.

...

Bước chân cô vấp vấp, thỉnh thoảng người lại chao đi vì những tiếng nói trong khu phố ăn chơi về đêm đó thúc mạnh vào người.

Rồi cô cũng mua nhanh được chai nước mắm và vội bước quay trở lại. Đến gần chỗ rẽ vào nhà trọ, từ một ngôi nhà ba tầng xinh xắn đối diện có một người phụ nữ chừng gần bốn mươi tuổi dắt xe máy bước ra.

Thoáng thấy cô, chị khẽ gọi :

– Cô bé đi đâu về thế ?

– Dạ, cháu đi mua đồ.

– Có bạn không vào nhà cô nói chuyện một lát.

– Dạ cháu phải...

– Thôi được rồi, giờ cô cũng đi có chút việc, lát nữa cơm nước xong, cháu sang đây cho cô nhớ cái này nhé !... Không, không có gì to tát đâu. Chuyện vui thôi.

– Dạ...

Chị phụ nữ nổ máy phóng xe đi. Diệc tần ngần nhìn theo giấy lát, không hiểu chuyện gì. Đi được vài bước, thoáng giật mình nhìn lại, cô lại thấy người đàn ông nhàu nát hồi sáng đang lặng lẽ bước theo mình. Thấy cô nhìn lại, ông ta vội nhìn lảng đi nơi khác rồi kiếm một quán nước chè ngồi xuống. Diệc bước nhanh vào phòng. Chị Hớn thấy vẻ mặt của cô, cười, hỏi :

– Lại bị mấy thằng cà lơ nó ghẹo hả ?

– Dạ, không...

– Hay là lại bị lão già thần chết đó theo ?

– Dạ...

– Thôi kệ lão. Thời buổi này người dở điên dở dại như lão thiếu gì...

– Nhưng ông này lạ lắm ! Chỉ theo thôi chứ không có thái độ gì cả. Nếu em nhìn lại, ông ấy lại sợ sệt nhìn lảng đi. Em thấy... tôi tội thế nào ấy.

– Vớ vẩn. Thương vay khóc mướn. Thôi, vào ăn cơm, nghỉ, mai còn dậy sớm.

Hai người ngồi vào cái mâm đặt dưới đất lúc ấy đã đủ mặt. Mâm cơm chẳng có gì. Một bát tép kho mặn, một đĩa rau muống luộc, chén nước mắm và một niêu cơm chắc không đủ cho sáu miệng ăn. Những cái miệng nghèo ăn thật ngon lành. Có miệng cười, lại có cái miệng hơi mèu mếu. Có cả một giọt nước mắt của cô nào đó rơi ra, nhỏ xuống bát cơm toàn cháy. Chị Hớn dừng đũa, gắt :

– Đấy, lại vãi ra rồi đấy. Tao nói lại này, đèo bong từ quê mang nhau lên đây, có khổ mấy cũng không được khóc, nghe chưa ?

– Nhưng – Cô này càng mếu máo – không hiểu giờ này con em nó có gì ăn không ?

– Không có gì ăn thì mày ngồi đây mà lo được à. Ăn đi !

Nói vậy nhưng rồi chính Hớn lại buông đũa, để mặc nước mắt chảy ra.

Vừa lúc có tiếng hắng giọng rồi hai gã thanh niên ăn mặc đầy vẻ Hip Hop, bụi bặm bước vào, đứng sững ngay cửa. Một gã hỏi rất trơ :

– Ê ? Ở đây có gì mát mẻ không ?

– Muốn mát sang bên kia mà hỏi. – Hớn cau mặt trả lời.

– Thế thì còn hỏi làm cái đếch gì. Nói thật nhé, bọn này đã quá chán những tấm thân nhão nhọt ấy lắm rồi nên mới phải mò đến đây.

Gã thứ hai trông bặm trợn hơn lừ lừ tiến đến chỗ Diệc khiến cô co rúm người lại :

– Cô em đi với bọn anh đi ! Người như cô em lúc này là hợp mốt đấy, cũng giống như con tôm cái tép của tụi em bỗng trở thành đặc sản. Đi nhé ! Đảm bảo chỉ một đêm thôi là bằng mò cua bắt ốc cả đời. Nào !

Gã nhả nhổ tiến đến định cầm lấy tay cô thì Hớn và một vài chị em buông bát đứng bật dậy ngăn giữa gã và Diệc. Hớn quát mắng :

– Đã bảo là các cậu sang nhà bên. Chúng tôi tuy có nghèo khổ thật nhưng chúng tôi không có làm cái việc khốn nạn ấy.

Thấy căng, gã lui lại, còn cố vớt vát thêm một câu :

– Mẹ ! Đói ră hợng ra mà còn làm cao. Cho chết !

Vẻ như đã đựng cánh này nhiều rồi, chả ai lấy làm điều, tiếp tục ăn. Riêng Diệc là không ăn nổi nữa. Có một cái gì đó tủi nhục dâng lên khiến cô đặt đũa đứng dậy, ra mép phản ngồi lặng lẽ.

Chưa xong, lát sau lại có một người đàn ông trung tuổi béo tốt, râu con kiến vẻ ăn chơi bước vào. Ông ta nhìn hết lượt từng người rồi nhìn vào mâm cơm trống lờ, thả một câu :

– Chết thôi. Đến năm cả nước bước vào WTO âm âm mà mọi người vẫn ăn ở như "cánh nhà Chị Dậu" như thế này ư ?

Không ai trả lời, ông ta nhìn thẳng vào Hớn :

– Cô thăm dò thử hộ, ở đây có ai muốn sang chỗ tôi làm không ? Đẹp thì tiếp khách, không thì nấu nướng, dọn dẹp, đảm bảo tôi nhận hết.

– Chắc là không đâu ông ạ.

– Chê à ?

– Nếu làm thì chúng tôi đã làm ngay từ đầu rồi. Ông đi tìm chỗ khác.

– Là tôi cứ hỏi thế. Có ai muốn thì cứ nói nhé ! Đàn bà con gái ai lại cứ chúi mũi vào cái nghề ướm vấy thối thây này cho khổ.

Cô gái có thân hình nặng chắc bồng danh giọng đáo để :

– Thối thây mặc chúng tôi, còn hơn cái lũ thối đầu.

– Ai cha cha ! Dân mò cua bắt ốc cũng giàu sĩ diện ghê nhỉ ? Vậy thì còn dối dài, dối truyền kiếp.

Chợt đôi mắt ốc nhồi của hắn bám dính vào Diệc, thả một câu băng quơ :

– Này em, em tên gì ? Sao ở đây lại có một bông hoa đẹp kín đáo thế này.

– Hoa hoét gì. – Hớn nói – Nó có con rồi đấy ! Chồng nó là lính đặc công chả biết nể sợ ai đâu.

– Phí nhĩ ! Các mẹ ở quê rõ chán. Tí tuổi đã tí tởn. Tưởng cô em vẫn còn trinh, còn tôi sẽ giúp cô em bán được năm đến bảy triệu, đủ mua một con "Dim" cười về quê lấy chồng. Chào nhé !

Hắn bước ra. Mọi người quay nhìn lại Diệc như là lần đầu thấy cô. Hớn nói :

– Tao đề nghị con Diệc từ ngày mai đi làm ăn mặc xộc xệch đi một tí, mặt mũi cũng bôi đen bôi đỏ vào cho nó xấu đi kẻo không cả nhóm tối nào cũng phải tiếp cái thứ khách thói hoắc mùi cống rãnh này, diên ruột lắm.

3

Trong nhà người đàn bà nhà đối diện, bà đang ngồi trước mặt Diệc với vẻ ân cần, tươi tắn.

Còn cô gái thì khép nép, như chưa quen với một khung cảnh sang trọng thế này bao giờ. Bà đẩy đĩa chuối về phía cô :

– Ăn đi ! Chịu khó ăn vào chứ không nhìn nước da cháu thiếu chất lắm !

– Dạ...

– Tội nghiệp ! Vắt vả vậy có đủ ăn không ?

– Dạ, cũng đủ ạ !

– Hình như cháu tên là Diệc ?

– Sao... sao cô biết ạ ?

– Có gì đâu. Tối nào cô chả nhìn sang bên ấy, bao giờ cũng thấy cháu thức khuya nhất, cháu đọc gì vậy ?

– Dạ, cháu... cháu chỉ...

– Diệc học hết lớp mấy rồi ?

– Dạ, lớp mười hai ạ.

– Rồi thi trượt đại học ?

– Dạ, hoàn cảnh nhà cháu...

– Tội nghiệp chưa ? Chắc là nhà nghèo không đủ tiền học tiếp phải không ? Bố mẹ còn cả không ?

– Mẹ còn nhưng bố cháu bỏ đi từ hồi... hình như mới sinh cháu. Mẹ cháu cũng bị đau yếu luôn.

– Cho nên mới phải thân gái lặn lội đi làm cái công việc quá sức này. Thế lên đây được bao lâu rồi ?

– Dạ, mới có sáu tháng ạ.

– Định theo nghề này suốt đời à ?

– Cháu... cháu cũng không biết nữa.

– Hoàn cảnh cháu vậy, cô cũng thấy thương tình. Giờ có việc này cô có thể giúp cháu được, nói đúng hơn là hai cô cháu mình giúp lẫn nhau. Nếu cháu thuận, mỗi tháng cô trả cháu một triệu, không kể nuôi cơm. Tất nhiên cháu không phải ngày ngày ra hồ nữa.

Bà chủ nhà im lặng nhìn sâu vào mắt cô một lát rồi khẽ nói :

– Việc gì ạ ? – Mắt cô thoáng vẻ lo ngại – Cháu... cháu không thể...

– Yên tâm đi ! – Bà chủ cả cười – Cô không bắt cháu phải làm cái việc như lão chủ Karaoke kiêm chủ nhà chứa vừa vác xác đến nhà cháu hồi nãy đâu. Việc của cô hoàn toàn khác.

– Thưa, thưa việc gì ạ ?

– Chẳng là thế này, cô đang bị cơ quan bắt phải đi học để lấy bằng đại học kinh tế, nhưng cô bận lắm, chỉ có thể ghi danh học

thôi, mà lại không thể không có bằng nếu không muốn nghỉ hưu ngang hông. Cho nên cô muốn nhờ cháu...

– Nhờ cháu ?

– Đúng, nhờ cháu đi học hộ. Tức là lực học là của cháu nhưng kết quả mang tên cô. Nhìn cháu thông minh, biết chắc cháu sẽ làm được.

– Nhưng... cháu sợ lắm. Nhờ người ta biết thì sao ?

– Đúng là con cái nhà quê chả biết gì. Cái đó bây giờ đang trở thành một đấy. Thiên hạ người ta vẫn làm ối ra như thế kia kìa. Mà một lớp học có cả trăm người, có biết ai vào ai đâu mà ngại. Có khi còn được ngấm ngấm khuyến khích nữa ấy chứ.

– Tức là khi người ta điểm danh tên cô, cháu sẽ nói có ? Cô ơi, cháu chưa... chưa làm thế bao giờ.

– Thì bây giờ làm đã có sao. Nếu cháu làm tốt, cô sẽ có thưởng thêm. Vậy nhé ! Cháu chỉ cần học giỏi, thi thật tốt, thế thôi, còn mọi chuyện cô chịu trách nhiệm. Nếu đồng ý, ngay ngày mai ta sẽ kí hợp đồng và bắt tay vào thực hiện luôn. Sáng cháu đi học, chiều và tối vẫn có thể ra hồ với chị em.

– Dạ, cô để cháu suy nghĩ thêm đã ạ !

– Cứ nghĩ thoải mái. Khi nào nghĩ ra, báo cho cô.

– Dạ...

4

Đêm khuya. Trở về nhà trọ, mọi người đã ngủ hết. Diệc mở khê cửa, rón rén đi vào chỗ của mình thì cái bóng chị Hớn lồm cồm trở dậy, giọng đầy vẻ lo ngại :

– Mày đi đâu về thế Diệc ?

– Chị, ra em bảo cái này.

Hớn đi ra. Hai chị em nôi ngay ở bậu cửa. Tiếng Diệc thì thảo gì đó rồi lát sau, tiếng của Hớn to hơn :

– Vậy mày còn chần chờ gì nữa. Nhận ngay đi ! Dịp may cho mày đấy.

– Nhưng em vẫn thấy có cái gì gian gian thế nào ấy.

– Người ta gian, mình cũng gian mà cái gian của mình lại được việc cho mình.

– Được việc ?

– Còn gì nữa. Chuyện bằng cấp là chuyện của người ta, mặc. Còn mày, tự dừng mày lại được đi học tiếp. Học tiếp không những không mất tiền mà lại được tiền. Còn ai sướng hơn. Thế, các cụ gọi là tương kế tựu kế đấy.

– Nhưng em lo lắm !

– Lo bò trắng răng. Mày phải thay mặt cả làng hoá giải được cái lời nguyên truyền kiếp kia chứ không mãi mãi con cháu sau này không mở mặt lên được. Nhận đi. Và học cật lực vào. Học cho mày, thay phần cả cho chúng tao, không cần bằng.

Rồi giọng chị chuyển nhẹ hơn :

– Diệc này ! Dù tao với mày không cùng quê nhưng lại cùng cảnh ngộ, từ lâu tao đã coi mày như em, hơn cả em ruột thịt, thực lòng tao chỉ mong cho mày, một đứa có văn hoá, có nét na mau chóng thoát được cái cảnh mò cua bắt ốc không có tương lai này.

Trong ánh sáng đèn đường hắt xuống, đôi mắt đẹp của Diệc chợt sáng lên, thoáng một chút kiên định.

5

Đường phố buổi sáng. Bụi bặm, đông đúc và ồn ào. Người phụ nữ sang trọng chở Diệc trên một chiếc xe máy loại đắt tiền. Hôm nay nhìn cô thấy khác hẳn : diện hẳn một Vets màu tro kiểu Nam Triều Tiên, tóc chải gọn, chân đi dép da cao gót. Cô đẹp như một cô gái đẹp đất Hà Thành nhưng vẫn giữ được nét thôn nữ dịu hiền nên dễ nổi bật trong đám đông, đã có những ánh mắt con trai tò mò nhìn lại, chiếu sang.

– Cháu ngại quá cô ơi ! – Cô lí nhí.

– Đã bảo không có gì là ngại cả. Thời buổi người ta còn có thể yêu thay được thì học thay là chuyện thường.

– Không phải. Cháu ăn mặc thế này cứ thấy nó làm sao ấy.

– Làm sao ? Đẹp chứ sao. Đối với đàn bà con gái chúng mình, tuổi trẻ và nhan sắc là của hiếm trời cho phải phô ra. Mà ở cháu lại có cả hai.

– Cháu chưa quen.

– Ở đời cái gì rồi cũng sẽ quen hết. Chiều nay, buổi đầu cô chở cháu cho biết chỗ, lần sau cháu có thể dùng cái xe đạp của con bé nhà cô không dùng đến hoặc đi xe ôm, cô sẽ chi tiền.

– Dạ, cháu... cháu đi bộ được rồi. Từ nhà đến đây chưa đầy năm cây.

– Tuỳ cháu, sao cho tiện thì làm. Kia rồi kia !

Xe bon đến gần một khu trường khang trang, nhẹ dừng lại cách cổng một đoạn. Người đàn bà chỉ tay về phía trước, nói :

– Đến rồi. Tầng hai, phòng ngoài cùng, cháu cứ đi thẳng vào, ngồi đúng vị trí hàng ghế thứ ba, khi thầy đọc tên Đoàn, Phạm Thị Đoàn, cháu chỉ việc nói có, thế là xong. Vào đi, sắp tới giờ rồi.

Cô bước xuống xe, ngần ngừ một lát rồi đi vào, bước chân lú lú, có lúc muốn dừng lại, quay lui nhưng rồi ánh mắt sắc lạnh của người đàn bà tên Đoàn đã khoá chặn buộc cô không lùi được nữa. Bóng cô chìm vào những bóng khác đi qua cổng trường...

6

Trong lớp học. Có khoảng trên năm chục người. Hầu hết đều không còn trẻ. Cô gái thuộc loại trẻ nhất, xinh nhất, khiến cho lúc cô bước vào không ít các ánh mắt dò theo. Đến bàn của mình, cô khép nép len vào, rụt rè gật đầu chào mọi người. Mọi người chào lại, người nồng ấm, người dửng dưng.

Đang ngồi chết cứng thì bỗng tất cả đứng dậy. Từ ngoài cửa, thầy giáo, một thanh niên ngoài 25 tuổi, dáng cao gầy, khá đẹp trai bước vào. Thầy gật đầu khiêm tốn chào đáp lễ lại. Mọi người ngồi xuống. Đôi mắt cô vẫn mở to hướng về ông thầy...

Bất chợt giọng nói thanh thoát, ấm cúng của thầy khẽ vang lên làm cô chợt tỉnh lại.

– Thưa các anh chị xin tự giới thiệu tôi tên Phúc, Nguyễn Văn Phúc, được nhà trường phân công giảng dạy môn Quản lí kinh tế và kiêm giáo viên chủ nhiệm...

Một đôi tiếng thì thầm bàn tán của mấy bà mấy cô khe khe nổi lên :

- Thầy chủ nhiệm trẻ quá nhỉ ?
- Lại khá bảnh trai nữa.
- Kiểu này chắc cũng mới ra trường, có khi chỉ là phụ giảng.
- Ôi dào, vẽ chuyện ! Phụ giảng với chính giảng gì, cố lấy được cái bằng, phụ càng tốt.

Trên bục thầy Phúc vẫn nói về tâm huyết, chân thành :

- Vâng ! Trong bất cứ một nền kinh tế nào, vấn đề quản lí bao giờ cũng trở thành trọng tâm mang tính cứu cánh mà ở ta có một thời gian khá dài, do những hạn chế lịch sử mà nội dung này bị coi nhẹ, nếu không muốn nói là bị coi thường. Giờ đây, nước ta bắt đầu gia nhập vào sân chơi WTO nhiều ngọt ngào nhưng cũng không ít bão dông, cay đắng, bộ môn này càng trở nên cấp bách, không chỉ cần trong các trường đại học kinh tế mà càng cần hơn trong đội ngũ cán bộ đang tham gia trực tiếp vào nội dung này như các anh các chị đang hiện diện ở đây.

Những tiếng nói lại nổi lên :

- Nói năng nghe cũng được đấy.
- Trẻ mà chững chạc nhỉ ?
- Thay mặt bộ môn – thầy Phúc nói tiếp – tôi xin chúc mừng sự có mặt của các anh chị. Hi vọng rằng, bằng sự cố gắng của cả hai phía, tôi và các anh các chị, sau khoá học chúng ta sẽ thu nhận được những kiến thức nền tảng để vận dụng trong công việc chứ không phải chỉ là những tấm bằng vô tri vô giác. Xin cảm ơn...

Nghe như ám chỉ vào chính mình, Diệc bất giác cúi đầu xuống. Khi ngẩng lên, cô vô tình bắt gặp cặp mắt thầy đang nhìn chăm chú vào mình, như thoáng một chút ngạc nhiên... Lần này thì cô muốn đứng dậy bỏ chạy ra ngoài nhưng rồi ánh mắt ấm áp ấy lại dõi sang hướng khác. Cô thoáng thở phào...

Và trong một thoáng, trong trí tưởng tượng của cô, không hiểu sao hình ảnh của thầy lại rất giống với hình ảnh chàng nho sinh nói lời nguyên dưới gốc gạo ngày xưa và bản thân cô cũng lại hao hao dáng nét của cô thôn nữ đã liều mạng cứu chàng khỏi cơn phần nộ của dân làng mà từ nhỏ cô đã được nghe người già kể lại...

7

Buổi tối tại khu hồ. Diệc cùng mấy chị em trong tổ đang lặn hụp mò ốc.

Giọng cô rất vui :

- Ốc mùa này tròn, nặng và to quá chị Hớn nhỉ ?
- Mày vẫn yêu cái nghề khốn cùng này quá nhỉ ? Cứ tưởng mấy tháng đèn sách ăn trắng mặc trơn mày quên phéng nó rồi.
- Quên thế nào được. Mùi cua ốc, mùi bùn phèn nó ngấm sâu vào đầu óc rồi.
- Thôi đi chị ! Dạo này chị cũng bày đặt văn hoa nữa. Sao, nói chung tình hình học hành có tốt không ?
- Được chị ạ. Đúng cái môn mà em thích từ hồi còn đi học phổ thông. Đầu óc vỡ ra nhiều điều lắm !
- Liệu có bị lộ chân tướng không ?
- Em cũng không biết nữa. Có lúc tưởng lộ đến nơi, có lúc lại không thấy gì cả. Thầy giáo chỗ em dạy hay lắm, có buổi dạy hấp dẫn như dạy văn.
- Đó đó, phải lòng rồi phải không ? Coi chừng đó em, dưa mốc đừng chời mâm son, ngà đau có ngày.

- Ô, nói chuyện chơi chứ em có tính trèo leo gì đâu.
- Thì tao cứ nói trước. Nghe giọng mày tao thấy có vấn đề.
- Cái chị này...

Cô hất về phía bạn một búng nước, cười ré lên một tiếng rồi lại cắm cúi vào việc. Khu hồ tối dần. Đèn đường bắt đầu bật sáng. Khu hồ trở nên long lanh với vệt sáng các nhà hàng, quán tiệm, với đường Cổ Ngư lấp lánh ánh sáng ở xa xa...

Vẻ đã hòm hòm, mấy chị em ra hiệu cho nhau nghỉ tay, đi lên. Diệc còn làm rốn thêm một chút rồi lên cuối cùng. Lên gần đến bờ, bước chân cô chột sững lại, đôi mắt thoáng mở to ngỡ ngàng : Rõ ràng trên một ghế đá kê sát mép nước có một đôi nam nữ đang ngồi mà người con trai không ai khác chính là... thầy giáo Phúc. Còn cô gái ăn mặc rất diện, đẹp hiện đại, đặc biệt mái tóc cắt tém sành điệu, ngồi cách hơi xa thầy một chút, đang cúi nhìn xuống, hình như đang khóc thì phải...

Diệc né chân đi tránh sang một bên, toàn thân sượng cứng nhưng vẫn nghe thấy tiếng thầy nói nhỏ :

- Thôi về đi, em ! Giờ này chắc cả nhà đang chờ cơm.
- Em không về. - Giọng cô đầm nước - Anh ác lắm !

Chỉ nghe được vậy, chạm bờ, hai chân Diệc đi như chạy trốn, đôi mắt tối xầm. Một chút nữa thì cô đâm xầm phải người đàn ông nhàu nát đang đứng thui thui trước mặt. Cô gắt :

- Ở hay cái nhà bác này, bác không thấy tôi đang vác nặng à ?

Người đàn ông lí nhí nói câu gì như xin lỗi rồi tránh nhanh sang một bên, vấp bờ hè, chút nữa ông đã ngã nhào xuống nếu

như cô không kịp đỡ lấy. Một đôi mắt nhìn lên đầy vẻ biết ơn, hối lỗi và xa xót khôn cùng. Diệc đi nhanh theo chị em. Đằng sau, khi đến chỗ ngoặt thoáng nhìn lại, cô vẫn thấy cái bóng nhờ nhờ của thầy Phúc ngồi bên cô gái, chỉ khác lúc này cô gái đã đứng dậy như chuẩn bị ra về.

8

Buổi trưa. Trong lớp học. Không khí có vẻ căng thẳng. Tất cả những con mắt đang hướng nhìn lên thầy giáo. Thầy Phúc cầm một cuốn sổ trên tay, đồng dục :

– Xin thông báo luôn, bài kiểm tra cuối kì vừa rồi cả lớp làm rất tốt. Đây là một bài khó nhưng không ai bị điểm kém cả. Như vậy đã phản ảnh tinh thần học tập cầu thị của tất cả các anh chị. Đặc biệt tôi xin biểu dương bài làm của chị Phạm Thị Đoan đã đạt loại giỏi.

Tất cả nhìn sang Diệc và bất chợt nổi lên những tràng vỗ tay tán thưởng chân thành. Thầy nói tiếp :

– Trong bài này chị Đoan không những đã nắm vững những kiến thức cơ bản mà còn biết phát triển ra thực tế đời sống để liên hệ một cách sinh động. Xin cảm ơn !

Diệc đỏ bừng mặt, tự nhiên cúi gằm đầu xuống như người có tội.

Tan lớp. Tất cả đều dắt xe máy ra cổng trường, thậm chí có người còn bước lên những chiếc xe con chờ sẵn. Chỉ riêng Diệc là nem nép đi bộ ở một bên hè. Cảm xúc xảy ra trái chiều vừa rồi khiến bước chân cô đi vừa châng lảng vừa bối rối. Đến một khúc rẽ thì một tiếng phanh xe máy khiến cô dừng lại, nhìn lên và giật mình. Thầy Phúc đang ở ngay trước mặt, tiếng thầy hồn hậu :

- Trời sắp mưa, em lên đây tôi chở về nhà cho.
- Dạ, cảm ơn thầy nhưng em...
- Đi bộ quen rồi chứ gì. Lên đi, ta kiếm một chỗ ngồi uống nước, tôi cũng có chuyện muốn nói đấy.

Ánh nhìn nghiêm nghị của thầy khiến cho cô không thể không làm theo, đành lú lú riu riu ngồi lên phía sau. Chiếc xe bon đi...

9

Quán lá yên tĩnh, một nét nhạc tinh tang. Hai người ngồi trước li cà phê đang nhỏ giọt. Cô gái cứ cúi nhìn xuống mân mê ve áo như người bị cộm nắng. Con mắt thầy giáo nhìn ra nắng một giây lâu rồi quay lại, bất ngờ hỏi :

- Em tên là gì ?
- Dạ... - Diệc giật nảy người nhưng vẫn chống chế - Em tên... Doan, thầy biết rồi còn gì.

- Có thể em tên là Doan thật nhưng chắc chắn là không có một cô Doan nào đi bắt ốc hồ hết.

- Thầy... thầy biết cả rồi phải không ?
- Biết ngay từ buổi đầu em đến lớp kia. Đơn giản : chả có một ai đi học tại chức trẻ như em cả. Vả lại, con gái thị thành bây giờ chả một ai có đôi mắt như em hết. Chính đôi mắt ấy đã mách bảo rất rõ em là ai, em đang làm gì.

Diệc run bắn cả người, giọng cô tắc nghẽn :

- Thế thầy ơi, em có bị đuổi học không ?
- Chưa bàn đến cái đó. Nếu chỉ là chuyện đuổi hay không đuổi thì tôi mời em ra đây làm gì.

– Dạ...

– Thế tiền người ta trả công cho em không đủ sao mà em vẫn còn phải tranh thủ ra hồ bắt ốc thêm ?

– Trời, cả cái đó thầy cũng biết nữa ư ? Em... em...

– Tôi còn biết về em nhiều hơn em tưởng. Ví dụ cái phòng trọ nhỏ tí xíu thế, em phải đợi cho đến khi các chị đi ngủ hết rồi mới dám ngồi dậy học bài.

– Thầy...

– Cũng đơn giản : chính cái buổi chiều bên hồ hôm rồi, tôi đã nhận ra em trước khi em nhìn thấy tôi. Và chỉ cần một động tác bám theo là tức khắc tôi biết em đang ở đâu, em đang sống như thế nào. Thú nhận nhé : Trước khi vào đại học tôi cũng có ba năm làm lính trinh sát nghĩa vụ đấy.

– Vậy thầy có khinh em không ? – Giọng cô đã lấy lại được sắc thái tự nhiên, hàm một chút thách thức bướng bỉnh.

– Sao lại khinh. Ngược lại tôi thấy trọng em hơn.

– Thế còn cái chuyện em nhận tiền đi học và đi thi hộ ?

– Đó là chuyện của chị ấy. Thực ra em không nhận sẽ có người khác nhận. Và để bảo đảm chắc ăn, chắc chắn chị ta đã làm việc một cách cẩn thận với thế lực tiêu cực nào đó trong trường rồi, em chỉ là phương tiện, thầy hay ai đó có muốn công khai ra cũng khó.

– Chết ! Ra đến nỗi ấy kia ư ?

– Thầy sẽ nói chuyện với chị ấy, tất nhiên không phải là bây giờ, nhất định chị ấy sẽ hiểu ra : Xét đến cùng chị Đoàn cũng là nạn nhân của một mặt trái cơ chế bằng cấp tồn tại bao lâu nay.

– Em thương và biết ơn chị ấy lắm ! Không có chị thì làm sao em có thể đi học được thế này. Em chỉ sợ có gì không hay xảy đến với chị ấy thì em sẽ hối hận cả đời. Hay là ngay tối nay thầy cho em nói thật với chị ấy rồi ngày mai em sẽ... nghỉ ở nhà.

– Em thực sự muốn như vậy ?

– Không ! Em không cần tiền, càng không cần bằng cấp, em chỉ muốn được học thôi. Học cho em, cho gia đình em và cho làng xóm em. Quê em nghèo khổ quá.

– Vậy nghe đây, ngày mai em tiếp tục đi học và phải học thật giỏi như vừa rồi, hơn mấy tháng vừa rồi cho đến ngày cuối cùng sau khi lấy bằng tốt nghiệp. Mọi chuyện khác để thầy lo. Trước mắt, để tiện cho em đi và về không ảnh hưởng đến sức khoẻ và thời gian, thầy sẵn sàng nhờ người đưa đón hàng ngày nếu em không cảm thấy phiền.

– Dạ, em không thể...

– Sợ thiên hạ dị nghị chứ gì.

– Dạ, một phần nhưng phần nữa... – Cô nhìn thẳng vào mắt anh – Cái chị gì hôm ấy ngồi với thầy xinh quá nhỉ ?

Thầy giáo Phúc cười thành tiếng :

– Hiểu rồi. Vậy theo em, con trai con gái hễ cứ ngồi với nhau là đã yêu nhau, thuộc về nhau hay sao ? Em đã có người yêu chưa ? Đã yêu lần nào chưa ?

Cô gái cúi xuống không trả lời. Vừa lúc ngoài cổng có một chiếc xe con màu đen bon vào, đỗ êm rồi từ trên xe bước xuống một người đàn ông quen quen, nhìn kĩ hoá ra đó chính là gã đàn ông có vẻ mặt phong tình hôm nào bên bờ hồ. Không hề ngạc nhiên khi nhận ra cô, gã chỉ nhìn xéo vào mặt thầy Phúc một cái rồi đi vào phòng trong thoải mái như đi trong nhà mình.

Bên ngoài, hai người vẫn ngồi nói chuyện. Vẻ như câu chuyện mỗi lúc mỗi tự nhiên, thoải mái và gần gũi hơn. Chợt từ sân sau, người chủ quán đi lên với một khay đầy thức ăn các loại : bánh mì, giò chả, bún nóng, trứng tráng thịt bò bít tết, sa lát, bia lạnh... Đến gần, ông ta đặt xuống trước con mắt mở to của cả hai. Thầy Phúc vội nói :

– Xin lỗi tôi không...

Chủ quán mỉm cười :

– Vâng, đây là nhã ý của một người giấu tên với lí do trưa rồi, mời thầy và cô dùng bữa luôn.

Hai người đưa mắt vào phía trong, chỉ thấy người đàn ông hồi nãy ngồi đốt thuốc sau rèm, mắt nhìn đi nơi khác. Thầy Phúc hỏi :

– Người đó quen em à ?

– Không ! – Diệc ngơ ngác – Em tưởng người ta biết thầy.

Trong kia cái bóng vẫn im lìm như dự báo một điều gì không mấy tốt lành sắp xảy ra...

10

Trong nhà bà Đoan. Bà đưa cho Diệc một xấp tiền, mỉm cười :

– Đây là tiền thù lao tháng này của cháu. Cô thưởng thêm hai trăm vì thành tích kiểm tra mà người ta vừa thông báo cho cô.

Diệc không cầm tiền, chỉ ngồi im nhìn người đàn bà với vẻ khổ sở khác lạ.

– Có chuyện gì phải không cháu ?

– Dạ, không...

– Mà dấu có chuyện gì đi nữa thì cũng không sao đâu. Cô đã chặn đầu chặn đuôi cả rồi. Tay thầy giáo non trẻ ấy bất quá chỉ là một cái đinh gỉ trong cả guồng máy đang vận hành. Nếu cần thay, cô có thể cho hắn biến chỉ trong ngày một ngày hai. Chỉ miễn là cháu học cho tốt.

– Đừng, đừng cô ! – Cô chột thẳng thốt – Thầy ấy...

– Thầy ấy làm sao ? – Một ánh mắt ranh mãnh loé lên – Thầy ấy đẹp trai, đang hoàng, thầy ấy tốt với cháu lắm hả ? Nhưng yên tâm đi, đó là cô nói trong tình huống cực chẳng đã.

– Cô Đoan. – Diệc ngập ngừng – hay là cô... thuê người khác, cháu... cháu không thể...

– Vớ vẩn nào ! Thuê thì dễ nhưng thuê người có chí như cháu đâu phải lúc nào cũng tìm ra. Cứ tiếp tục đi. Nếu xảy ra chuyện gì, kể cả trường hợp xấu nhất, cháu bao giờ cũng vô can. Cô hứa.

– Nhưng còn cô ?

– Nói thật nhé ! Cái bằng đại học này chỉ là một cái vảy mũi, cô còn nhiều cách khác mà khỏi cần dùng đến nó. Vậy thôi, từ nay không bàn thêm gì nữa, cháu cứ làm tốt việc cô nhờ, chắc chắn cô sẽ không phụ cháu đâu.

Diệc vẫn cúi nhìn xuống, bàn tay vẫn không dám động vào tệp giấy bạc đặt trên bàn...

11

Một buổi tối mùa hè.

Diệc đang trên đường đi học về. Đi bộ. Trời có vẻ khuya, mặt độ đi lại đã thưa thớt nhiều, các quán tiệm cũng đã vơi bớt ánh

sáng đèn. Ngõ vắng. Chợt có hai gã thanh niên ăn vận khá lịch sự từ trong một quán nhà vườn bước ra như đã có ý chờ từ trước. Một gã cúi đầu lịch sự :

– Cô Diệc ! Mời cô quá bộ vào trong này làm li nước.

– Tôi... tôi không quen anh.

Diệc né người định bước qua thì gã thứ hai đã tiến lên chặn lại, vẫn nhã nhặn :

– Xin cô đừng ngại. Ông chủ tôi có câu chuyện muốn thưa với cô.

– Ông chủ nào ? – Diệc càng bối rối – Tôi không quen ông chủ nào cả, xin các anh để cho tôi đi.

– Chỉ vài phút thôi, sau đó sẽ có xe đưa cô về tận nhà trọ.

Giọng nhã nhặn nhưng mắt nhìn lại lạnh lẽo, biết là không làm theo không được, Diệc đành theo chúng vào quán. Trước khi vào hẳn, cô còn quay nhìn lại như muốn đánh động muốn cầu cứu một ai đó nhưng bên kia đường chỉ thấy có mỗi cái dáng nhàu nát của người đàn ông vừa đi vừa lảm bảm nói cái gì...

Người được kêu là Ông chủ đó không phải ai khác mà lại chính là gã đàn ông phong tình ngồi trên xe hơi hôm nào. Thấy cô, hắn vội đứng dậy cười như có lỗi :

– Chào em ! Hi vọng mấy cậu em tôi không làm em mất lòng. Mời em ngồi. Em uống một chút gì cho ấm bụng nhé !

– Ông muốn gặp tôi có chuyện gì, nói đi để tôi còn về. Khuya lắm rồi. – Nói cứng vậy nhưng rõ ràng là nét mặt của cô không giấu được vẻ lo sợ.

– Thôi được, chuyện chỉ là thế này, em không biết tôi nhưng tôi lại rất biết em. Biết rõ đến nỗi khiến tôi không thể làm ngơ khi

em phải vừa vất vả ra hồ lại vừa đi học thuê, học mướn cho mấy con mẹ quan chức xôi thịt.

– Xin ông đừng nói về người khác như thế. Bà ấy cũng...

– Một tâm hồn nhân ái chỉ luôn nhìn thấy mặt phải cuộc đời, chính vậy mà em cao quý hơn họ, hơn tất cả chúng tôi một cái đầu. Em hoàn toàn xứng đáng được hưởng một cuộc sống khác hẳn cuộc sống đầy đoạ hiện nay.

– Ông nói gì tôi không hiểu ?

– Tức là tôi mời em về làm ở chỗ tôi, một công ty xây dựng không lớn cũng không nhỏ so với mặt bằng quốc gia, đủ để cho em phát huy được năng lực sau khi tốt nghiệp.

Im lặng một chút. Diệc nhìn lên người đối diện với đôi chút thăm dò. Khuôn mặt trót trọt của hắn choán vào mắt cô. Cô bình thản trở lại :

– Tại sao có bao nhiêu người giỏi, người có bề dày kinh nghiệm, người đã tốt nghiệp ông không nhận vào làm mà lại nhận tôi ?

– Chà, biết nói thế nào nhỉ ? Ở em có một cái gì lạ lắm hiện lên trong mắt, trong dáng người mà giới kinh doanh thường gọi là vía. Vía sẽ tạo ra lộc. Em về chỗ tôi chính là điều phúc cho tôi chứ không phải tôi làm phúc cho em. Thế là sòng phẳng. Bước đầu công ti sẽ trả em một đồng lương ít nhất là bằng mười đồng tiền học thuê, học mướn mà em đang nhận. Tất nhiên sau này dựa theo lợi nhuận kinh doanh, lương em sẽ khá hơn. Sao, em đồng ý nhé ! Ngay ngày mai giữa công ti và em sẽ có một hợp đồng dân sự kí kết rạch ròi.

– Chưa được đâu. Tôi còn đang đi học...

– Thì về đây em vẫn đi học, mà sẽ học ở một trường siêu cấp hơn nhiều, kể cả nước ngoài nếu em muốn.

Một thoáng giật mình tiên cảm, cô vội đứng dậy :

– Thôi, xin phép ông tôi về kéo các chị ấy mong.

Khuôn mặt người đàn ông thoáng lạnh lại :

– Vậy cứ suy nghĩ đi nhé ! Khi nào nghĩ ra, báo cho tôi qua ông chủ quán này. Nhắc lại, đây là một chuyện hoàn toàn xuất phát từ thiện chí chứ không có điều gì khác ẩn trong đó. (*Quay ra, gọi*) Hai chú đầu, lấy xe đưa nữ thư kí tương lai của công ty về nhà trọ.

– Dạ, không cần đâu ạ. Tôi đi bộ quen rồi. Chào ông !

Cô đi ra. Gã đàn ông nhìn theo khe nhún vai như không hiểu. Lát sau, gã chủ khách sạn đầu hói, mặt bóng ta đã gặp ở nhà trọ con gái hôm nào đi xe máy bon vào. Đến trước gã xe con, gã khách sạn ngồi xuống :

– Tình hình chắc ổn hả ông anh ?

– Ngược lại. Cô bé này rần hơn ta tưởng. Nói chuyện công ty tiền bạc, tương lai tiền đồ hầu như chả tác động gì đến cái đầu của cô ta cả.

– Có một câu rất hay trong chính trường : Không mua được thì dùng nhiều tiền, vẫn không mua được thì dùng rất nhiều tiền, ngà hết.

– Đây không phải chuyện mua bán. Mà là chuyện tâm linh, tình cảm. Ba đời vợ, hàng chục đời bồ đều chả ra đâu vào đâu, con thì đùa nghiện hút, đùa vào tù, xem ra chỉ còn có mỗi cô này nếu về ở được mới đứng số. Lão thầy ở tận Hà Giang hôm rồi mời về, nhìn qua tướng mạo của nàng cũng phán như vậy.

– Tướng mạo – Gã khách sạn cười rất xỏ – Tướng mạo một con bé đánh giậm. Thực ra ông anh chỉ khoái cái chất rau sạch, thịt sạch của nó chứ tướng mạo gì.

– Cậu im mồm ! Ít nhất trong cái đầu tắm tối sặc mùi thực dụng như cậu cũng phải có một khoảng sáng để bám vào chứ. Nếu mấy ngày tới, cô bé nhất định không thuận thì nhờ cậu cứ kế hoạch ấy mà tiến hành.

– Tức là cho nó nhìn thấy rõ miệng vực trong nhà hàng để chột tỉnh mà vội chấp nhận ý định của ông anh.

– Chú ý, không được động đến dù là một sợi lông chân của cô ta, rõ chưa ?

– Thế còn... ?

Gã khách sạn cười khục một phát nữa rồi nhảy lên xe phóng đi...

12

Chiều muộn trên núi Nùng trong Bách Thảo. Vắng lặng. Chỉ có vài ba cặp tình nhân hay mấy cụ cao niên đi qua đi lại. Tại một chỗ quang quẻ, nhiều gió nhất, Diệc và thầy Phúc đang ngồi, kiểu ngồi vừa đủ nằm giữa tình yêu và tình bạn. Thầy hỏi :

– Tại sao mẹ em đặt tên em là Diệc ?

– Vì mẹ biết cái số em rồi cũng theo người làng mà quanh năm lặn hụp kiếm sống như con cò con diệc lẻ loi bên bờ nước.

– Bao lâu nay em chưa về thăm mẹ ?

– Dễ cũng tới hai tháng rồi.

– Bệnh tình bà cụ đã đỡ chưa ?

– Lúc đỡ lúc không. Bệnh phong thấp do ngâm nước lâu ngày ý mà, người dân quê em mắc nhiều lắm.

– Em có tin tức gì của bố không ?

– Không. Mẹ em có bản tin là bây giờ già rồi, bệnh tật cả rồi, bỏ qua chuyện cũ, ông ở đâu thì về với mẹ con tôi nhưng... Bố em bỏ làng ra đi chắc vì không chịu nổi cuộc sống quá khổ rồi sa ngã luôn. Em vừa giận vừa thương bố. Chẳng biết bố lúc này ở đâu, có còn sống không hay là đã...

Cô ngừng lại. Mắt rần rần nước. Lần đầu tiên, người thầy giáo khẽ nắm lấy mấy ngón tay cô. Khẽ rùng mình, cô định rút ra nhưng rồi lại để yên. Tiếng người con trai khẽ khàng như gió :

– Nghe bảo làng em có lời nguyện ác nghiệt về nghề lắm phải không ?

– Cũng tại dân làng độc ác trước cứ đòi đánh đuổi ông tổ nghề đánh giậm ra khỏi làng để tránh rớp. Cho nên ông tổ mới nguyện cây gạo này còn thì nghề đánh giậm còn.

– Vậy cái cây gạo ấy còn không ?

Còn. Nó cao to lắm, cách làng cả chục cây số đã nhìn thấy. Ông tổ sau này đổ đạt trở về, dân làng phong làm thành hoàng làng nhưng lời nguyện vẫn chưa thôi hiệu nghiệm.

– Vậy lúc nào tiện, em đưa thầy về để thầy thắp hương hoá giải cho, hoá giải bắt đầu từ em.

– Ý, thầy nói thế phải tội chết. Em chỉ muốn, ai đánh giậm cứ đánh, nghề này là truyền thống, phải giữ gìn, còn ai học lên được cứ học, dung hoà cả hai.

– Giống như dung hoà giữa cái chuyện em học hộ, thi hộ thiên hạ nhưng vẫn cố học cho chính mình ấy hả ? Bà Đoan có biết chuyện này không ?

– Hình như biết nhưng làm ngơ, tại có lần cô ấy bảo, cứ học đi, rút cục cả hai cô cháu mình đều được lợi, chỉ đến khi nào chế độ thi cử, bằng cấp nghiêm minh cái gì ra cái đó, cô sẽ nhận phần thiệt về mình. Cô ấy thương em lắm, còn gọi em là con tép con, tội nghiệp.

– Con tép ?

– Quê em cái gì cũng gọi bằng tép hết. Con tôm thì gọi con tép con, con cá thì gọi tép to, con ba ba gọi là tép đũa, con ếch gọi là tép nhảy, con ốc gọi là tép bò... Thấy thấy có kì không ? Vô lí thật nhưng gọi mãi cũng quen, ai cãi lại, uống rượu vào có khi đánh nhau chảy máu đầu.

– Thế con tép bò ở quê em và con tép bò ở đây, con nào ngon hơn ?

– Ở đây ngon hơn chứ. Con nào con ấy to to là, lại đen và chắc thịt nữa. Các nhà hàng chuộng lắm ! Buồn cười nhỉ, bây giờ ai cũng chuộng những thứ ngày xưa người ta cho rằng chỉ có dân cùng đinh, dân đánh giặc mới ăn. Mấy chị chỗ em còn nói, mấy ông nhà giàu bây giờ chỉ thích đi săn tìm những cô gái thôn quê lạc lên tỉnh và gọi các cô gái ấy là... rau sạch, đúng thế không thầy ?

– Trời đất, lúc trước thì em nói hết như một chuyên gia ẩm thực còn bây giờ em lại nói hết như một nhà xã hội học, cô bé... tép bò ạ !

– Tép bò... người ta nói em thế nào cũng được nhưng em không cho thầy gọi em như thế đâu. Tép bò ! Nghe xấu lắm ! Cứ như em đang bò đi đâu không bằng.

– Thì với tất cả vẻ thơ ngây, trong sáng đến lạ lòng của em, em đang bò vào... tâm hồn tôi, bò rất sâu đó thôi.

– Ý, thầy lại nói thế rồi. Em không đồng ý đâu.

Ông thầy trẻ bật cười, càng xiết chặt tay cô gái hơn. Cô gái ngược nhìn anh bằng cái nhìn ngây thơ, chân thật :

– Thầy... anh Phúc nói chuyện về anh đi.

– Về anh ấy à ? Chán lắm, chả có gì để nói cả đâu. Giống như mọi người : sinh ra, lớn lên, đi học và... sắp yêu.

Không hỏi gì nữa, bất giác cô rung mình khẽ một cái rồi nhẹ ngả đầu vào vai anh... Cây lá xung quanh đón gió xôn xao, rì rầm, muôn thuở.

13

Buổi tối trong nhà trọ. Mọi người đang xì xụp ăn cơm. Chợt có một thiếu nữ khá đẹp, tóc tém kiểu cách, ăn diện xuất hiện trước cửa với nét mặt kênh kiệu. Ta chợt nhận ra đó chính là cô gái ngồi với thầy Phúc trên ghế đá ven hồ hôm nào. Vẻ như Diệc cũng đã ngờ ngợ nhận ra nhưng chưa rõ rệt.

– Xin lỗi, tôi muốn gặp cô Diệc một chút – Một giọng nói đầy tự tin.

– Em nó còn đang ăn cơm, cô cứ ngồi vào giường ngồi chờ một lát – Chị Hồn trả lời vẻ không mấy cảm tình.

– Không sao, em ăn xong rồi.

Diệc buông đũa đứng dậy và đi đến gần cô gái, cố làm ra vẻ tự nhiên :

– Chị... muốn gặp em ?

– Đúng, chúng ta ra ngoài cho nó thoáng.

Ngần ngại một chút rồi Diệc khẽ gạt đầu.

Chiếc xe máy loại đắt tiền của cô khách đưa Diệc đến một khu quán khá đẹp cạnh bờ sông. Xe họ vừa dừng thì có một chiếc xe máy khác do một gã đàn ông quen mặt lần trước, cái lần mời cô vào quán để gặp ông chủ phong tình, từ nãy im lặng bám theo sau cũng vừa chờ tới, đỗ cách sau một đoạn. Hai cô gái bước vào quán. Vừa ngồi yên vị, cô gái kia nói luôn :

– Cô chắc chưa biết tôi là ai, đúng không ?

– Dạ, có việc gì không ạ ? – Diệc hỏi gương nhẹ.

Cô này không trả lời, chỉ sầm soi nhìn kĩ Diệc hết từ đầu đến chân lại từ chân đến đầu, hồi lâu mới nhếch miệng :

– Tôi không hiểu anh ấy yêu cô ở điểm nào.

– Chị có phải là...

– Tự giới thiệu luôn nhé : Tôi là bạn cùng trường, học dưới anh Phúc ba lớp. Chúng tôi là bạn của nhau sáu năm nay rồi, nhưng chưa một lần anh ấy nói lời tỏ tình với tôi mặc dù tôi mong mỗi từng ngày vậy mà mới gặp cô có mấy tuần, tôi đã bị cô cướp trắng.

Diệc bồng giật mình. Cô nhìn nhanh ra xung quanh như để đề phòng một trận đánh ghen sắp nổ ra. Cô tóc tém lại nhếch cười :

– Cô yên tâm đi, không có ai ngoài tôi với cô đâu. Chúng ta nói chuyện đàn bà. Trước hết tôi muốn hỏi cô đã biết gì nhiều về thầy Phúc chưa ?

Diệc im lặng...

- Chưa chứ gì. Tính anh ấy vẫn vậy, có cạy miệng cũng chả bao giờ nói gì về mình. Vậy thì cô nghe đây : mất mẹ từ sớm, cha đi lấy vợ hai, từ bé anh ấy đã ở với bà, suốt ngày ra sông bắt tôm bắt cá, đánh búng đánh te vừa kiếm tiền nuôi bà vừa đi học. Anh ấy học giỏi lắm, hết lớp 12 là vào thẳng đại học, vừa học vừa phải làm đủ thứ nghề như rửa bát, gánh thuê, đào đất... để lấy tiền. Chính lúc ấy tôi gặp anh và đem lòng thương anh. Bố tôi là Phó Chủ tịch tỉnh, ông nói với tôi có thể giúp đỡ anh được phần nào và nếu mai này trời cho hai đứa được ở với nhau, bố tôi sẽ lo cho cả hai có một cuộc sống thật đàng hoàng. Vậy mà anh ấy...

Cô dừng lời, nước mắt rân rân. Diệc mạnh dạn nhìn lên :

- Nhưng... chị nói với em tất cả những điều đó để... để làm gì cơ ?

- Để cô biết quý trọng, giữ gìn lấy hạnh phúc của mình. Anh ấy là một người đáng quý mà thời buổi này cô có đốt đuốc đi tìm cả đời cũng chưa chắc đã ra đâu.

- Em cũng chưa biết mọi sự sẽ đi đến đâu nữa nhưng em cũng xin cảm ơn chị.

- Cô cảm ơn cuộc đời. Tôi và anh ấy có nợ mà không có duyên, tôi phải chấp nhận vậy chứ biết làm sao.

- Chị...

- Không. Cô đừng ái ngại cho tôi. Tôi lúc này cũng đã có người đàn ông của tôi rồi. Tất cả mọi thứ đều khác hẳn anh Phúc nhưng cũng là một người đàn ông xứng đáng để trao thân gửi phận. Mùa thu này chúng tôi sẽ cưới, khi đó tôi mong muốn cả hai

người sẽ đến dự. Vậy thôi, chúc cô hạnh phúc, hẹn gặp lại. Hi vọng chúng ta sẽ là những người bạn tốt. Bây giờ tôi đưa trả cô về.

– Không cần đâu ạ ! Em đi bộ được rồi, dạ, cũng có chút việc ở dọc đường.

– Đi đứng cho cẩn thận nhé !

– Dạ, em cảm ơn !

Chiếc xe đất tiền bon đi. Diệc quay người đi về hướng nhà mình. Cô không hề biết rằng, bên kia đường, tại một chỗ tối gốc cây, gã đàn ông ngồi xe máy lúc nãy đang dõi theo cô và đưa máy di động lên miệng nói khê cái gì.

Cô vẫn đi nhẹ nhõm. Có lẽ câu chuyện vừa rồi với cô gái kia đã thổi vào trong cô những điều dịu ngọt, tươi thắm về cuộc đời, về lẽ nhân tình nên nét mặt, ánh mắt Diệc cứ ánh lên dưới ánh đèn của các cửa hàng, cửa hiệu hắt ra.

Đến một khúc đường vắng, bất ngờ từ trong bóng tối một chiếc xe con màu nhũ nhô ra, bon đến gần và bất thần dừng lại bên cạnh. Cô chưa kịp hiểu gì thì đã bị hai gã đàn ông đội mũ che kín mặt nháy xuống, chụp nhanh tấm khăn đen lên mặt cô rồi thô bạo lôi quăng lên xe. Chiếc xe vù đi với một tốc độ vừa phải. Vừa lúc, từ phía sau, người đàn ông có bộ mặt nhàu nát xuất hiện vẻ như từ đầu đến giờ, nói đúng hơn là từ trước đến giờ, ông ta vẫn có ý bám theo cô không rời một bước. Vấy một chiếc xe ôm vừa đi đến, ông chỉ theo hướng xe mà không nói thêm một lời nào. Chiếc xe bon theo, cách khá xa một đoạn nhưng không mất hút.

Chiếc xe con màu nhũ đi vòng vèo qua rất nhiều dãy phố, qua nhiều bãi trống rồi bươn ra phía ngoại thành. Trên xe, cô gái vẫn bị

ghì chặt, đầu bị chùm kín, thỉnh thoảng lại ú ớ giãy giụa. Phía sau chiếc xe ôm vẫn kiên trì bám đuôi. Xe con qua cầu Thăng Long rẽ vào đường đê rồi lẩn bánh đến một khu biệt thự vườn có tấm biển đề mờ ảo : "Nhà nghỉ Bồng Lai", chui tọt vào. Khuôn mặt của gã chủ khách sạn hôm nào ló ra, vẫy tay. Cô lập tức bị đưa lên một căn phòng đóng kín, bên trong đã có lối nhốt vài ba gã đàn ông nghiêng ngả bên cái bàn chất đầy bia rượu. Tấm khăn bịt đầu được cởi ra. Nhìn khung cảnh, cô gái hoảng sợ định chạy lao ra cửa nhưng ngay tức khắc, như vớ được môi, mấy gã này vội nhao đến, lè nhè :

– Ôi, chào cô em ! Bọn này có ý chờ cô em từ chiều đến giờ không thì đã phẫn từ lâu rồi.

– Đúng là hương đồng gió nội, ngửi được cả mùi bèo hoa dâu trên da thịt cô bé, động vật thuộc loại quý hiếm đây, bỏ công vượt hàng trăm cây số.

– Từ từ chứ mấy cha ! Người ta con nhà lành mà mấy cha tính giở trò thô lỗ ra thì sao chịu nổi. Nào, mời cô bé ngồi xuống, uống chút gì cho vui, đừng sợ, bọn anh đây đều là người tử tế, đều là cán bộ nhà nước cả.

Diệp càng co rúm người lại. Một gã trẻ nhất, râu ria tiến đến, thô bạo cầm lấy tay cô, định kéo cô vào lòng thì lập tức một cái tát bất ngờ từ tay cô văng ra vào giữa mặt gã. Diện tiết, gã bế xốc cô lên, lù lù đặt trên ghế. Cả bọn cười vang. Một gã nói :

– Thôi mà, đã đem thân vào đến đây thì đừng đóng bộ mặt chính chuyên nữa mà. Vui đi, hết lòng đi, rồi em sẽ thấy bọn anh biết đối xử đàng hoàng như thế nào. Đây, cầm tạm lấy làm tin.

Hắn móc ví chìa ra trước mặt cô mấy tờ đô la xanh biếc. Cô bật mạnh xuống đất. Mấy tờ bạc bay liệng tứ tung. Gã thô bạo lúc này trợn mắt :

– Mẹ ! Còn muốn gì nữa. Nhẹ không ưa, thích ưa nặng phải không ? Vậy thì ráng chịu nghe em !

Gã nhào lại, đưa tay xé toạc ngực áo cô. Cả một mảng trắng nõn, no tròn hiện ra khiến những đôi mắt say kè trở lên, ngỡ ngàng. Diệc đưa tay ôm lấy ngực, lúi sút tường. Như say máu, gã thô bạo lại lừ lừ tiến đến... và không hiểu điều gì sẽ xảy ra cho trinh nữ lạc vào hang cọp nếu như vừa lúc, bộ mặt phong tình hôm nào không đột ngột xuất hiện. Bằng mấy cú đòn tung ra khá điệu nghệ, cả ba vị khách đều bị đánh ngã vùì mặt xuống đất. Người này chỉ mặt từng gã quát :

– Đê mặt thế mà chúng mày còn dám tự xưng là người tử tế, là cán bộ nhà nước à. Cút ! Cút hết !

Biết là gặp tay tổ, cả ba vội len lét bước ra khỏi phòng. Người đàn ông đi lại phía Diệc, ân cần đỡ cô lên, dìu cô vào ghế, lấy một tấm khăn khoác lên người cô, nói xa xốt :

– Sao lại đến nông nổi này. Đã bảo thời buổi hỗn hào, đi đâu làm gì cũng phải dè chừng kia mà.

Cô gái nhìn lên, mặt đỏm nước :

– Em... em cảm ơn ông !

– Đây không còn là chuyện cảm ơn nữa. Mà là tôi cần em quyết định ngay bây giờ. Mọi chuyện rủi ro vẫn có thể xảy ra bất cứ lúc nào nếu em không chịu về chỗ tôi, chịu sự bảo lãnh và bảo vệ của tôi. Tôi đã chờ thái độ biết điều của em cả tháng nay rồi.

Nhìn lên, đôi mắt thông minh của cô dường như đã mang máng hiểu ra một điều gì, cô đứng dậy, nhìn sâu vào mắt gã...

Cùng lúc đó, từ ngoài cổng biệt thự, người đàn ông có khuôn mặt nhàu nát đang xô cửa chạy vào. Nhưng chỉ được mấy bước, mấy tay bảo kê to lớn đã đánh ngã ông xấp mặt xuống đất. Thật bất ngờ, từ trong túi, ông rút ra một con dao sáng loáng như đã được chuẩn bị từ trước, chìa thẳng vào mặt từng đứa và tiến giật lùi lên cầu thang, nơi Diệc vừa bị dẫn độ lên...

Trong phòng Diệc nói với gã đàn ông phong tình :

- Xin lỗi... ông để cho tôi về.
- Lại về ! Về đâu ?
- Tôi về với cuộc sống của tôi, về với chị em của tôi.
- Tôi cho em nói lại một lần nữa.
- Xin ông buông tha tôi ra. Tôi không thể làm theo ý ông được.
- Tức là em nhất quyết, bây giờ và mãi sau này ?
- Vâng.

Gã phong tình biến đổi nét mặt thành ra vẻ cô hồn, lạnh lẽo :

- Vậy em có hiểu nếu tôi rời xa em lúc này thì thân phận em sẽ lại rơi vào hoàn cảnh vừa rồi, hơn vừa rồi không ? Em vẫn còn thời gian để lựa chọn.

- Tôi chọn rồi, thà chết.
- Tốt thôi. Đừng oán trách tôi là đã không nương nhẹ.
- Tôi sẽ tố cáo hành động của các người.
- Muộn rồi cô bé ơi ! Chưa kịp tố cáo thì thân thể cô bé đã bị nhuốm bùn rồi và sau đó, chỉ cần một chuyến xe là cuộc đời cô sẽ

trở thành một cái bóng vô hồn ở bên kia biên giới, suốt đời sống bên cạnh một lão già bệnh hoạn, hơi hám. – Hấn quay ra, gọi –
Mấy đứa đâu ?

Lập tức như một kịch bản đã được dàn dựng sẵn, ba gã khách lúc này không biết từ đâu lại lừ lừ bước vào.

– Lòng nhân của tao đến đây là hết. Còn lại là quyền của tụi mày. Phải nhớ : gọn, chắc và không để lại dấu vết. – Quay lại Diệc – Vĩnh biệt cô bé ! Thật đáng tiếc !

– Không...

Diệc vừa kêu lên được một tiếng thì, như con thú đói khát, gã thô bạo lúc này đã chồm lại...

Đúng lúc đó thì người đàn ông nhào nát nhảy vào, toàn thân tơ tướp máu. Ông ta chìa thẳng dao vào cổ gã chủ, giọng khàn đục như vọng lên từ mồ :

– Chúng mày thả ngay cô ta ra !

– Mày là thằng quái nào vậy ? – Gã chủ cười ngạo, không thèm né tránh – Muốn chết một thể hả ?

– Đúng ! – Người đàn ông tiến lên một bước, toàn thân rung mạnh – Muốn chết, tao cũng đang muốn chết đây. Nhưng trước lúc chết, tao muốn được nhìn thấy từng thằng chết trước đã.

– Vậy thì cho thằng già khốn này được toại nguyện đi, còn chờ gì nữa.

Hấn nói xong lập tức cả ba đều lần lượt xông vào. Sức yếu, nhỏ gầy, con dao trên tay ông ta chỉ làm bị thương được có hai tên, còn tên thứ ba, tên to khoẻ nhất đã quật được ông ngã xuống. Ông cố sức định vùng dậy thì đế giày đinh của gã chủ đã nhăm giữa ngực ông động mạnh, động thêm cú nữa. Ông ngật người quằn quại, máu

mồm máu mũi học ra rồi giã giã mấy cái, bất tỉnh. Diệc thét lên, chạy lại định đỡ lấy ông nhưng bị ghì lại :

– Quân giết người... Các người giết chết ông ấy rồi kia kìa.

– Chính cô bé mới là thủ phạm đây chứ. – Gã chủ cười khắc lên một tiếng – Lôi lão già ra ngoài, đêm mai cũng cho qua biên giới luôn. Rách việc !

Những cánh tay vấy máu vừa túm lấy thân thể ông định lôi đi thì bỗng cửa phòng bật mở. Ba sắc phục công an đã đứng trấn ngay ở đó với tiếng quát đanh chắc :

– Tất cả đứng im, không được cử động !

Tất cả đứng sững không kịp phản ứng gì, chỉ riêng gã chủ là kịp né người vào cánh rèm cửa rồi thừa lúc không ai để ý, đã nép theo tường biến nhanh như một bóng ma...

14

Bệnh viện một sáng vắng người. Người đàn ông đang nằm thiu thiu trên giường với dây truyền chằng chịt. Đứng bên ông là Diệc, chị Hớn, thầy Phúc, vài ba chị em trong tổ bắt ốc và cả người đàn bà tên Đoan. Diệc cúi xuống sát ông, nước mắt lưng tròng, nghẹn giọng gọi :

– Bác ơi ! Bác tỉnh lại đi... bác có nghe tiếng cháu nói không ?

Nét mặt người đàn ông vẫn im lìm, cứng đờ, gồ đá. Phúc đỡ cô dậy :

– Diệc... bình tĩnh em. Bác sĩ bảo chấn thương không nặng lắm nhưng thân thể, trí não vốn đã bị suy nhược nặng nên cần có thời gian để hồi phục từ từ.

– Nhưng bác ấy đã hôn mê như thế này cả tuần nay rồi... Em không gọi, nhờ bác ấy ngủ quên... ngủ luôn thì sao ?

Chị Hôn nhìn lên :

– Hình như ông ấy không có một người thân thích nào ở gần đây cả. Tôi đã nhờ đăng báo, nhả tin trên đài rồi mà tỉnh vẫn không thấy một ai đến nhận. Rõ khổ, mấy lần thấy ông ấy lếch thếch đi theo con Diệc lại cứ nghĩ trong đầu ông ấy đang có tà tâm gì.

– Tội nghiệp ! – Bà Đoan chép miệng – Người đâu mà phúc đức. Nói phỉ thui, nếu hôm đó không có con người này liều chết thì con bé Diệc sự tình rồi không biết sẽ ra làm sao.

Chị Hôn đứng dậy, nét mặt trở nên tháo vát, quả quyết :

– Giờ tôi tính thế này, tất cả cứ về đi ! Chị Đoan phải đi làm, con Diệc phải đi học, sắp đến kì thi rồi, thầy Phúc cũng không bỏ được giờ dạy, việc chăm sóc ông bác đây sẽ do chị em trong tổ bắt ốc chúng tôi thay nhau đảm nhận.

Bà Đoan vẻ cảm động lục túi lấy ra một tệp tiền, đặt xuống đầu giường bệnh nhân :

– Chị đây nói cũng phải. Thôi thì so với tất cả, dù sao tôi cũng có điều kiện hơn, tôi xin lo về phần viện phí, có gì cứ đề nghị bác sĩ mạnh dạn chữa chạy, miễn là bác ấy được tỉnh lại. Việc con Diệc cũng coi như là việc của tôi. Và vừa rồi con Diệc có mệnh hệ nào thì lỗi cũng tại tôi một phần.

Hôn cầm lấy tay bà Đoan xiết chặt :

– Cảm ơn bà chị. Thế là bà chị đã có lòng với người bị nạn quá rồi. Chúng em cũng sẽ mỗi người góp một chút vào lo viện phí cho bác ấy.

Chợt từ ngoài cửa, một nữ y tá bước vào, hỏi :

– Ở đây có ai tên là Diệc không ?

– Dạ, em là Diệc đây – Diệc đứng dậy – Có việc gì không ạ ?

– Có một bà ở dưới quê lên tìm. Bà ấy cứ loay quanh ở cổng bệnh viện suốt từ sáng đến giờ. Khổ !

– Đầu ạ ? Bà ấy đầu ạ ? – Diệc vội hỏi.

Cô y tá chưa kịp trả lời thì một người đàn bà chừng ngoài năm mươi tuổi, xanh xao, tóc bạc, dáng vẻ yếu ớt xuất hiện. Vừa nhìn thấy bà, Diệc đã thốt kêu lên, chạy lại ôm chầm lấy bà :

– Mẹ ! Trời ơi... sao mẹ lại lên đây. Mẹ đang ốm kia mà.

Người mẹ cũng ôm chầm lấy con, cuống cuống sờ nắn chân tay mặt mũi đứa con, giọng hào hển :

– Trời con tôi !... Con có làm sao không ? Nghe mấy người trong làng về báo, mẹ lo quá, cứ ngỡ phen này không còn được gặp con...

– Con không sao đâu mẹ ạ. Cũng may mà nhờ có bác ấy cứu giúp đấy.

– Đầu ? Người ấy đầu ? Ân nhân của mẹ con tôi đầu ?

Diệc đỡ bà mẹ đến bên giường bệnh. Người đàn ông vẫn nằm bất động. Đến gần, vừa nhìn thấy khuôn mặt ấy bà mẹ chợt kêu lên một tiếng thảng thốt rồi gần như khụy xuống... Tất cả ngỡ ngác. Lát sau tỉnh lại, bà mẹ đến ngồi bên cạnh nạn nhân, nắm chặt lấy bàn tay khô xác của ông giọng rung lên tức tưởi :

– Là ông đấy ư ông ?... Tôi tưởng ông đã đi làm cái ông vương ông tướng ở đâu rồi, vậy mà ông lại nằm khốn khổ ở đây...

Diệc rùng mình. Cô sà đến bên mẹ, chỉ mở to mắt không nói. Bà mẹ nhìn sang con, mắt nhòe ướt :

– Diệc ơi, con có biết ai đây không con ?... Cha của con, người đẻ ra con đây.

Một tiếng nổ vỡ toác trong đầu, cô gái kêu lên một tiếng "Bố ! Bố ơi..." xé ruột. Và rồi như tiếng kêu ấy đã đánh động vào cội tâm thức sâu thẳm của nạn nhân, toàn thân ông khẽ giật lên một cái rồi đôi mắt sưng húp từ từ mở ra... Đôi con ngươi cù nhân ngỡ ngàng đảo một vòng rồi dừng lại ở khuôn mặt Diệc. Diệc vội cúi xuống ôm chặt lấy ông :

– Bố... Bố tỉnh lại rồi. Con đây, con Diệc của bố đây... Có cả mẹ cũng ở đây nữa.

Đôi mắt lơ đãng khẽ động đậy rồi dừng ở khuôn mặt người mẹ. Bất ngờ từ hai hốc mắt khô hạn của ông, một giọt nước mắt đỏ đục rịn ra cùng với đôi môi nứt nẻ bắt đầu mấp máy :

– Bà... bà đấy à ? Tôi... Cả đời tôi có tội với bà. Tôi... tôi chỉ muốn thoát khỏi kiếp... nhưng rồi tôi... bà có tha thứ cho tôi không ?

Người mẹ lặng lẽ gật đầu, để mặc cho nước mắt tràn ra. Đôi mắt ấy lại chuyển về phía Diệc, giọng yếu hơn :

– Con... Bố có tội với con... Mấy tháng nay bố đã đi theo con... bố sợ...

– Thôi, bố đừng nói nữa – Diệc lau nước mắt cho bố – Con... con hiểu cả rồi. Con thương bố...

Ông bố khẽ nở một nụ cười héo hắt :

– Thế... thế là đủ rồi, ít nhất rồi cuối cùng bố... bố cũng làm được một điều gì đó cho con... Gắng học hỏi... chăm sóc mẹ...

Nói xong ông ngật đầu xuống, tắt thở.

– Bố...

Tiếng kêu đau đớn vô hạn của đứa con lại xé vào không gian màu trắng, xé trong đôi mắt mọi người, trong đó có cả đôi mắt đầm nước của người đàn bà tên Đoan...

ĐOẠN KẾT

Một cây gạo trên đê.

Nắng gió xôn xao. Dáng cây lỏng lẻo. Hoa gạo đỏ rực như ráng chiều. Dưới gốc là một căn miếu nhỏ khiêm nhường thờ Thành hoàng làng. Tất cả các nhân vật đều có mặt ở đó : Diệc, Phúc, Đoan, Hớn, bà mẹ và các cô gái trong tổ bất ốc.

Thấp ba nén nhang, Diệc chắp tay lên ngực rì rầm :

– Con là Nguyễn Thị Diệc, con dân của làng, chúng con ra cây chắp tay thành kính xin tổ tiên, xin thành hoàng làng được phép hoá giải lời nguyện người xưa. Thưa thành hoàng, nghề đánh giậm là nghề truyền thống, nghề đã nuôi sống dân làng đời này sang đời khác, chúng con đâu dám phụ, chúng con xin mãi mãi lưu giữ nhưng xin tổ tiên, xin thành hoàng mở lượng từ bi cho chúng con được tiếp thêm những ngành nghề khác đăng đem lại hạnh phúc, no ấm cho mọi người, cũng như thành hoàng vậy, ngài đi rồi ngài lại trở về đem học vấn phục vụ lại làng quê... Lạy ngài. Xin ngài hoá giải.

Một cơn gió mạnh thổi đến. Bát hương bùng lửa. Cả vòm cao tung bay sắc đỏ. Như lời nguyện cầu của cô đã được linh ứng.

Diệc và thầy Phúc đi lại phía chị Đoan. Diệc lấy ra một tấm giấy cứng màu đỏ, khẽ nói :

– Thưa cô ! Cháu xin cảm ơn cô thời gian vừa qua, nhờ có cô mà cháu đã được đi học. Bây giờ có bằng rồi, cháu xin được trả lại cô.

Chị Đoan nhìn sâu vào mắt cô gái, nhẹ cười, lắc đầu :

– Sau tất cả những chuyện vừa rồi, chuyện bố cháu, chuyện lời nguyện, chuyện riêng của cháu với thầy Phúc, cô thấy tấm bằng này chả còn giá trị gì nữa.

– Thưa cô... – Diệc mở to mắt ngạc nhiên.

– Thế có nghĩa là tấm bằng này là của cháu, là mồ hôi nước mắt, là khát vọng của cháu, cháu có quyền giữ lấy. Ngày mai cô sẽ đến trường gặp Ban Giám hiệu nói lại chuyện này.

Thầy Phúc xúc động đi lại :

– Chị Đoan ! Tôi biết chị sẽ nói như thế. Thay mặt Diệc tôi xin cảm ơn chị. Và tôi cũng hứa khoá học tiếp đây, tôi sẽ cố gắng tạo mọi điều kiện để chị có thể lấy được bằng.

– Thôi, không cần nữa đâu. Muộn rồi. Hết ham hố rồi. Cũng vô nghĩa cả. Tôi đã nộp đơn xin nghỉ. Từ lâu tôi coi cháu Diệc như con, bây giờ con đã đạt thay mẹ thì đã có sao.

Chị đi đến cầm tay bà mẹ đang đứng nhìn về phía mình đầy vẻ biết ơn, hai người đi xuống triển đê. Mọi người trong tổ bắt ốc cũng đi xuống. Chỉ còn bóng đôi tình nhân in chênh vênh lên bầu trời. Từ cánh đồng xanh mướt dưới kia, một cánh diệc vẫy cánh bay lên chao liệng như một cánh diều. Đâu đây có tiếng sáo mục đồng chọt vang lên dịu nhẹ. Sự thanh bình bao phủ không gian.

Tiếng Diệc tan vào gió :

– Anh... Diệc ở quê em nhiều lắm ! Nó bay lẻ chứ không theo đàn như loài chim khác. Nó như cốc như cò như vạc vậy, cứ âm thầm, lẻ loi đi kiếm sống bên bờ nước quanh năm.

Tiếng người con trai cũng quỵện vào :

– Cánh diệc ấy bây giờ không còn lẻ loi nữa.

– Anh bảo học xong anh sẽ giúp em về quê mở doanh nghiệp chế biến nông sản và rồi anh cũng sẽ về, đúng không ?

Không có tiếng trả lời, chỉ có đôi mắt trung thực của người thầy nhìn sang cô học trò đầy trù mến, yêu thương.

– HẾT–

CHU LAI

Con trai người đã khuất

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật :

– CÔ GIÁO THU HUỆ	Khoảng 40 tuổi
– HUỆ LÚC TRẺ	Ngoài 20 tuổi
– DŨNG	Liệt sĩ – người yêu của Huệ
– QUỐC CƯỜNG	Con của Dũng và Huệ – 17 tuổi
– LAN HƯƠNG	Lớp trưởng lớp 10B – 17 tuổi
– CỤ NHÂN	Bố của Dũng – ngoài 70 tuổi
– ÔNG NHÂN	Bố của Dũng lúc trẻ – khoảng 50 tuổi
– BÀ NHÂN	Mẹ của Dũng – khoảng ngoài 70 tuổi
– CÔ VÂN	Hiệu trưởng – khoảng gần 50 tuổi
– MẠNH	Học sinh lớp 10B
– LAN	Học sinh lớp 10B

Và một số vai phụ : giáo viên, học sinh, dân làng, linh hồn các liệt sĩ, cán bộ tỉnh đội, v.v...

CẢNH KHAI TỬ

(Buổi sáng mùa thu trong trẻo, một nhóm người cùng trang lứa, khoảng gần 40 tuổi đứng trang nghiêm trước một ngôi mộ giản dị bên sườn đồi. Những bông huệ trắng như phủ kín ngôi mộ. Một làn khói hương nhẹ nhẹ, lan toả...)

Quốc Cường *(đứng giữa, chấp tay)* : – Mẹ ơi, hôm nay là ngày giỗ mẹ. Tất cả học sinh lớp 10B của mẹ ngày xưa đã trở về đây. Hai mươi năm rồi, chúng con không được gặp mẹ nữa, nhưng những lời mẹ dặn, chúng con vẫn ghi nhớ không quên.

Tiếng của cô Huệ *(từ không trung vọng lại)* : – Các con về đây đông đủ thế này, mẹ thật vui.

Quốc Cường : – Mẹ ơi, mẹ còn nhớ Hương không ? Hương lớp trưởng của chúng con ngày ấy. Hương đã đi theo con đường của mẹ, Hương đã là một cô giáo. Lại mới được Nhà nước phong tặng danh hiệu Nhà giáo ưu tú đấy mẹ ạ. Mẹ mừng cho Hương mẹ nhé. *(Quay lại Hương)* Hương, em nói gì với mẹ đi chứ.

Lan Hương *(chấp tay)* : – Thưa cô *(nghe ngào rồi oà lên)*... Mẹ ơi, con là Hương đây, mẹ có nhận ra con không ?

Tiếng của cô Huệ : – Có, cô nhận ra em rồi... Mẹ nhận ra con rồi. Con bé Hương "đạo mạo" của mẹ.

Quốc Cường : – Mẹ ơi, mẹ có chấp nhận Hương làm con dâu của mẹ không ?

Tiếng của cô Huệ : Sao lại không ? Mẹ mừng lắm chứ... Chỉ tiếc, mẹ đã sớm đi xa, không được bế cháu nội của mẹ thôi. Mẹ không giúp gì được cho các con nữa. Đừng trách mẹ, Hương nhé.

Lan Hương *(kêu lên thảng thốt)* : – Mẹ... *(chùi vội nước mắt)* – Mẹ ơi, các bạn lớp 10B của con nay cũng đã trưởng thành. Nhiều người nổi tiếng trong lĩnh vực công tác của mình. Ai cũng là người có ích cho xã hội, như điều mẹ hằng mong mỏi.

(Một nét nhạc mảnh mai, như bay theo khói hương. Rồi tiếng hát của dàn đồng ca mẫu giáo vang lên)

"Lúc ở nhà mẹ cũng là cô giáo
Khi đến trường, cô giáo như mẹ hiền
Cô và mẹ là hai cô giáo
Mẹ và cô ấy hai mẹ hiền..."

Tất cả *(đồng thanh)* : – Mẹ ơi...

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH I

(Hơn hai mươi năm trước, một lớp học của trường phổ thông cấp III (bây giờ là Trung học phổ thông). Học sinh ngồi thành hình vòng cung, hướng vào tám bảng đen lớn ở giữa. Hơi chéo một bên là bàn, ghế giáo viên. Trên bảng có hình vẽ một bông hoa huệ, ở giữa là một khuôn mặt cau có như một bà già. Dưới bông hoa là dòng chữ nguệch ngoạc : Cấm xoá ! Lớp học ồn ào. Ba hồi trống trường vang lên, thông thả đĩnh đạc. Đèn sân khấu sáng dần...)

Lan Hương : – Cường ! Cậu lên xóa bảng đi. Cô giáo sắp vào rồi đấy.

Quốc Cường : – Tớ đếch xóa, ai làm gì được nào ? Mà sao lại bắt tớ xóa ?

Lan Hương : – Cậu vẽ bậy, cậu phải xóa !

Quốc Cường : – Đứa nào nhìn thấy tớ vẽ bậy ? Đừng có đổ oan nhá.

(Ba tiếng trống vào tiết vang lên. Hương đành chạy lên bảng cầm giẻ định lau thì cô Vân hiệu trưởng và cô Huệ bước vào lớp, hai người thấy thế, dừng lại)

Cô Huệ : – Hương ! Có phải là em Nguyễn Lan Hương lớp trưởng không ?

Lan Hương *(ngạc nhiên)* : – Thưa cô, đúng ạ... Dạ thưa cô, cô chưa dạy chúng em tiết học nào, sao cô đã biết tên em ạ ?

Cô Huệ *(mỉm cười)* : – Là cô đoán thế. Thôi, em về chỗ đi. Không cần phải xóa bảng đâu, cứ để cái hình vẽ này ở đây.

Lan Hương : – Thưa cô, cô cho phép em xóa đi ạ.

Cô Huệ : – Em về chỗ. *(Hương đi về chỗ của mình)*

Cô Vân *(ng nghiêm giọng)* : – Cường, Mạnh, Lan ! Đứng dậy !
(ba người đứng dậy) Em nào vẽ bậy ?
(Tất cả im phăng phắc)

Cô Huệ : – Thưa chị, chị cứ cho em được tiếp quản lớp. Việc này em giải quyết sau, được không ạ ?

Cô Vân : – Thôi được...

Cô Huệ *(vẫn từ tốn)* : – Ba em ngồi xuống đi.

Cô Vân : – Hôm nay, cô thay mặt Ban Giám hiệu giới thiệu với các em cô giáo chủ nhiệm mới. Cô Thu Huệ, mới về nhận công tác ở trường ta.

Lan Hương (hô to) : – Cả lớp chú ý, nghiêm !

(Tất cả đồng loạt đứng lên)

Tất cả : – Chúng em chào cô ạ ! *(vỗ tay, ồn ào)*

Cô Vân : – Thôi, chúng ta giữ trật tự để các lớp bạn còn học. Các em ngồi xuống.

Cô Vân : – Đây là một lớp có nhiều học sinh cá biệt. Làm chủ nhiệm lớp này cần phải nghiêm khắc. Không để ảnh hưởng đến thành tích chung của nhà trường. Các em phải cố gắng chăm ngoan, biết vâng lời thầy cô. Nhất là phải biết nghe theo những lời chỉ dạy của cô giáo chủ nhiệm mới. Tất cả đã rõ chưa ?

Tất cả (đồng thanh) : – Rõ.

Cô Vân : – Thôi, chào các em.

Lan Hương (hô to) : – Nghiêm !

(Tất cả đứng lên, cô Vân ra)

Cô Huệ : – Các em ngồi xuống. Giờ học hôm nay sẽ dành ra mười phút để chúng ta làm quen. Các em có đồng ý không ?

Tất cả : – Vâng ạ

(Cô Huệ cầm giẻ lau, lau bảng một cách cẩn thận, chậm rãi. Vừa lau, cô vừa nói.)

Cô Huệ : – Lần sau, em nào định vẽ cô lên bảng thì phải vẽ đẹp một chút. Chả lẽ cô vừa già vừa xấu thế này hay sao ?

(Cả lớp như giãn ra, nhẹ nhõm...)

Cô nói vậy có đúng không ? (*Cô bước xuống, ngồi lẫn vào với học sinh*) Các em vừa nghe rồi đấy, cô Vân hiệu trưởng nói rằng lớp mình có nhiều học sinh cá biệt. Nhưng cô không tin là như thế...

Quốc Cường (*bật dậy*) : – Thưa cô, cô hiệu trưởng nói đúng đó ạ. Lớp này rất nhiều học sinh cá biệt.

Lan Hương : – Cường, cậu ấy nói thế à ?

Cô Huệ : – Kia Hương, cứ để cho bạn ấy nói ra những suy nghĩ của mình. Cô và các em đang tâm sự kia mà. Cường, có phải em tự nhận mình là một học sinh cá biệt không ?

Quốc Cường (*đứng dậy*) : – Vâng ạ ! (*mặt hơi rần rai*)

Mạnh (*cũng đứng dậy vẻ như giấu cợt*) : – Thưa cô, em cũng là một học sinh cá biệt.

Lan (*đứng dậy*) : – Em cũng thế.

Cô Huệ (*vẫn từ tốn*) : – Các em cứ ngồi xuống cả đi. Không cần phải đứng lên như thế. Nếu cô không nhầm thì Cường và Mạnh đều có bố là liệt sĩ. Còn Lan thì có bố là thương binh nặng. Các em đều là những người bị mất mát hơn các bạn cùng lớp. Riêng Cường thì chỉ còn có mỗi mình ông nội, năm nay đã già yếu...

Quốc Cường (*đột nhiên, chùng xuống*) : – Thưa cô... Cô mới về, sao cô đã hiểu hoàn cảnh của chúng em thế ạ ?
Sao cái gì cô cũng biết thế ạ ?

Cô Huệ : – Chúng ta sẽ sống, học tập và làm việc cùng nhau ít nhất là một năm. Cuối năm học này, các em sẽ tốt nghiệp ra trường, chắc đâu cô đã còn được gặp lại các

em nữa. Vì vậy, cô muốn một năm gần các em, chúng ta phải học tập và sống cùng nhau cho thật có ý nghĩa. Cho nên, trước khi bước chân vào lớp này, cô đã bỏ ra chút ít thì giờ để tìm hiểu...

Mạnh : – Thưa cô, cô tìm hiểu cũng vô ích thôi. Cô không thay đổi được bọn em đâu.

Lan Hương (bật dậy) : – Mạnh !...

Cô Huệ (giơ tay ngăn Hương lại, nói với Mạnh) : – Em nói đúng, cô không thể thay đổi được các em, trừ khi các em tự thay đổi.

Lan : – Thưa cô, làm sao mà thay đổi được ? Ai sẽ làm cho bố em thay đổi, trở thành một người lành lặn ? Ai sẽ làm cho bố của bạn Cường và Mạnh sống lại ?

Cô Huệ : – Chính các em !... Đúng, không ai có thể làm cho bố của Cường và Mạnh sống lại. Nhưng chính Cường và Mạnh sẽ làm cho sự hi sinh của cha mình cao đẹp hơn để không làm vẩn đục hương hồn các ông. Các em hãy sống để mọi người không có quyền nói : là con liệt sĩ mà học hành, đạo đức như thế ư ? Còn Lan, nếu em là một học sinh chăm ngoan, thì cô tin bố em sẽ tự hào hơn, vui vẻ hơn. Vết thương của bố sẽ nhẹ bớt, bố sẽ giảm đi cảm giác đau đớn. Còn như bây giờ...

Lan : – Bây giờ thì sao ạ ?

Cô Huệ : – Bây giờ, ngoài vết thương trên cơ thể, người cha của em đang phải mang thêm một vết thương ở trái tim mình. Lan, em đừng làm cho trái tim của cha em phải đau đớn hơn nữa, được không ?

Lan (bật khóc) :– Cô đừng nói nữa.

Cô Huệ : – Cô xin lỗi vì đã làm em xúc động. Nhưng cô rất mừng là em đã khóc ra được. Nước mắt bao giờ cũng rất quý, các em ạ. *(Cả lớp như trào dâng một niềm xúc động nghẹn ngào)* – Các em biết không, cô không muốn giảng một tiết học đạo đức khô cứng, mặc dù cô có trách nhiệm làm việc đó. Vì cô là giáo viên chủ nhiệm của các em. Cô chỉ muốn cùng các em tâm sự, để chúng ta hiểu nhau hơn, cùng nhau giải quyết những khó khăn trong học tập và trong cuộc sống.

Quốc Cường : – Thưa cô, tất cả những lời cô nói từ nãy đến giờ, có thật như trong lòng cô nghĩ không ạ ?

Cô Huệ *(hơi sững lại)* : – Thật chứ !... Mà... thật hay không thì sau này các em sẽ tự đánh giá. Cường ạ, cô tin là cô sẽ hiểu được em. Vì cô cũng giống như em, cô cũng đã mất một người thương yêu nhất của mình trong cuộc chiến tranh giữ nước vừa qua. Người ấy đã ra chiến trường và không bao giờ trở về nữa, Cường ạ !

Quốc Cường *(cúi đầu)* : – Thưa cô... em... em xin lỗi cô...

Cô Huệ *(sau một thoáng ngừng lặng)* : – Chúng ta sẽ phân thành từng nhóm học tập để giúp đỡ lẫn nhau. Việc phân ai vào nhóm nào các em sẽ tự làm. Riêng cô, cô muốn có một nhóm đặc biệt. Cô xin mở ngoặc, đó không phải là nhóm cá biệt đâu nhé, mà là đặc biệt. Gồm : Cường, Mạnh, Lan và Hương lớp trưởng.

Lan Hương : – Thưa cô, em không...

Quốc Cường : – Thưa cô, em không muốn nhóm của em có bạn Hương "đạo mạo" !

Mạnh, Lan : – Đúng thế !

Cô Huệ : – Sao Hương "đạo mạo" à ? *(cười)* Các em đặt cho Hương cái biệt danh hay quá...

Lan Hương : – Thưa cô, em không vào nhóm cùng với các bạn ấy đâu ạ !

Cô Huệ : – Hương, cô tin em là người có suy nghĩ chín chắn. Vậy thì trước khi đồng ý hay từ chối, em hãy suy nghĩ đã, đừng vội. Theo cô biết, các em có cùng một hoàn cảnh mà. Như thế dễ hiểu nhau hơn, có phải thế không nào ?

Lan Hương : – Thưa cô... Em hiểu ạ !

Cô Huệ *(đứng dậy)* : – Thôi, chúng ta vào bài học nhé.

(Cô bước tới gần ghế giáo viên, định ngồi xuống...)

Quốc Cường *(vội vàng)* : – Thưa cô...

Cô Huệ : – Có chuyện gì vậy em ?

Quốc Cường *(bước lên)* : – Cái ghế của cô không ngồi được đâu ạ !

Cô Huệ : – Sao vậy ?

Quốc Cường : – Thưa cô... nó bị gãy rồi. Cô cho phép em mang đi chữa lại.

Cô Huệ : – À... Cô hiểu rồi. Nhưng thôi, em không cần chữa bây giờ đâu, để đến cuối buổi học cô sẽ cùng chữa với em, được không ? Bây giờ, cô đứng giảng bài cũng được.

Quốc Cường : – Em... em xin lỗi cô...

Cô Huệ *(đặt tay lên vai Cường)* : – Được rồi, em về chỗ đi. Nào, chúng ta bắt đầu nhé.

(Cô cầm một viên phấn, quay lên bảng. Đèn tắt.)

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH HAI

(Một căn phòng cấp 4 trong khu tập thể giáo viên của trường. Buổi tối, cô Huệ đang bày biện căn phòng, cô xếp những quyển sách lên một cái giá giản dị... Rồi cô cầm từ trong chiếc va li đã cũ ra một tấm ảnh nhỏ được lồng trong khung kính. Cô lặng lẽ vuốt ve tấm ảnh, tần ngần đặt lên bàn làm việc. Người ta nhận thấy đó là tấm chân dung một anh bộ đội trẻ, đầu đội mũ giải phóng. Cô lặng ngắm tấm ảnh hồi lâu...)

Cô Huệ *(một mình)* : – Không, mình không thể để tấm ảnh ở đây được... Chưa, chưa đến lúc... *(Hai tay nâng tấm ảnh lên, cô nói với người trong ảnh)* – Anh Dũng ơi, anh có đồng ý với em như thế không ! Lúc này đây, em cũng muốn xoa lên mái đầu của nó, mái đầu đã chịu nhiều thiệt thòi mà còn cào gãi một tiếng : Con ơi... Nhưng không biết có đúng nó là con của chúng mình không ? Mà nếu đúng, thì lúc này em cũng chưa thể nhận con được, em sợ tâm lý nó chưa sẵn sàng... Và cả em nữa... hình như em cũng chưa sẵn sàng. Em sợ... em đã mất nó một lần, em sợ mình sẽ mất nó một lần nữa... Anh Dũng ơi, em nghĩ thế có đúng không ?... Hãy trả lời em đi, anh Dũng...

(Như có một cơn gió thoảng qua. Ánh sáng mờ xuống. Bóng của Dũng như lướt qua phía hậu cảnh)

Tiếng của Dũng : – Huệ ơi, em không được khoẻ, đừng nghĩ ngợi nhiều... Chuyện qua lâu rồi, lâu quá rồi, mười bảy năm rồi còn gì... *(bóng Dũng khuất đi)*

Cô Huệ : – Không ! Không phải ! Anh Dũng ơi, chỉ mới như vừa hôm qua thôi mà...

(Đèn tắt, rồi sáng lên. Quá khứ 17 năm trước hiện về. Cũng một buổi tối trong gian nhà nhỏ ở một vùng trung du, thấp thoáng bóng lá cọ... Huệ của 17 năm trước đang ngồi thêu một chiếc khăn tay dưới một ngọn đèn dầu. Dũng từ ngoài chạy ào vào, trên tay ôm một bọc cuốn ngoài bằng cái tã cũ.)

Dũng (giọng hơi thảng thốt) : – Huệ, Huệ ơi...

(Đứa bé trong bọc tã như giật mình khóc văng lên. Tiếng khóc của một đứa trẻ sơ sinh)

Cô Huệ (đứng bật dậy) : – Chuyện gì thế này ?

Dũng (lúng túng) : – Một đứa bé...

Cô Huệ : – Ở đâu ra ? Mà nó là con ai ?

Dũng : – Anh không biết... Anh thấy nó khóc ở bờ suối. Không biết ai bỏ rơi nó...

(Huệ nhìn đứa bé rồi nhìn Dũng. Không khí đột nhiên ngưng lặng)

Cô Huệ (sau một lúc) : – Có đúng nó bị bỏ rơi ở bờ suối không ?

Dũng (ngạc nhiên) : – Sao em lại hỏi thế ?

Cô Huệ : – Nó... không phải là con của anh à ?

Dũng : – Kìa, Huệ ! Em nghĩ gì mà lại hỏi thế ?

Cô Huệ (chậm rãi) : – Em... chả nghĩ gì cả... Tự nhiên hỏi, thế thôi...

(Đứa bé lại khóc, Dũng cuống quýt)

Dũng : – Hình như nó đói hay sao ấy... Làm thế nào bây giờ nhỉ ? Mà này... mặt nó dính đầy đất cát... Khó,

tội nghiệp... Em có cái khăn nào ở đây không, cho anh mượn.

Cô Huệ (như vô thức, đưa cái khăn đang theo dõi) : – Đây (Dũng cầm khăn) ... mà thôi, để em xem nào. (Đỡ đứa bé từ tay Dũng) Chắc mới được mấy ngày tuổi... Mặt mũi sáng sủa quá... Kia, đưa em cái khăn để em lau mặt cho nó.

Dũng : – Ủ, em lau cho nó đi... (đưa khăn cho Huệ) Dù sao phụ nữ cũng khéo léo hơn. Đồi ca gác anh vòng ra bờ suối định hái tặng em mấy bông hoa, thấy cu cậu đang nằm khóc. Thật may, chỉ một tiếng nữa thôi, lũ suối dâng lên đến chỗ cu cậu nằm là xong... Bé con thế này mà có vẻ cương mãnh lắm. Mình đặt tên cho nó là Cường, em nhé... Ủ, phải rồi... Quốc Cường, Tổ quốc mình mai sau sẽ hùng cường.

Cô Huệ : – Tuỳ anh thôi... Đó là việc của anh mà...

Dũng : – Em làm sao thế ! Em nghĩ gì thì nói thẳng ra đi !

Cô Huệ : – Anh Dũng, anh hãy nói thật đi. Nó là con của anh với ai ? Anh đã trót đại với ai ? Vì sao mẹ nó lại đem con trả cho anh ?

Dũng (choáng váng) : – Em nghĩ thế thật à ? Em không tin anh à ? Thôi được...

(Đứa bé lại cất tiếng khóc)

Cô Huệ (ôm chặt vào lòng rung nhẹ) : – Nó đói quá đây mà...

Dũng : – Bây giờ không biết phải làm thế nào ?... Lấy đầu ra sữa cho nó ?

- Cô Huệ :** – À... Dưới bếp có nồi cháo... Tối nay em thấy trong người mệt mỏi, không muốn ăn cơm. Em nấu nồi cháo, vẫn để dưới bếp. Anh chịu khó xuống chất tí nước cháo cho cu tí.
- Dũng :** – Ủ, thế thì may quá. Không có sữa thì ăn cháo cũng được chứ sao (*ghé vào Huệ và đứa bé, nựng*). Đất nước đang có chiến tranh mà, phải biết chịu đựng gian khổ chứ. Đứng không cu Cường của bố ? (*chạy xuống bếp, đứa bé lại khóc*)
- Cô Huệ :** – Nín đi nào... nín đi con... Con ơi, có đứng con bị bỏ rơi không ? Hay là... kìa, đừng khóc nữa... Nếu đứng là đứa trẻ bị bỏ rơi, sao anh ấy đã vội xưng bố con như thế ?... Thì mình cũng vừa gọi nó là con đấy thôi... Nhưng... mình đã xưng là mẹ đâu ?
- Dũng** (*bé bát cháo lên*) : – Em ơi, cháo đây rồi. Không biết cu cậu có chịu ăn không ?
- Cô Huệ :** – Cứ để bát cháo xuống đây đã, anh tìm trong rổ bát cái thìa bé xiu ấy. (*Dũng lại chạy vào*) Mà sao lại lấy đây một bát ô tô thế này, đến hai người lớn cũng chẳng ăn hết...
- Dũng** (*ra*) : – Em ơi, tìm được cái thìa bé đây rồi.
- Cô Huệ :** – Đưa đây em...
(*Huệ ngồi xuống, bón từng thìa cháo nhỏ cho đứa bé. Dũng đi đi lại lại, về bốn chôn...*)
- Dũng :** – Bây giờ không biết làm thế nào... Biết làm thế nào nhỉ ? Sáng sớm mai đã phải hành quân vào chiến trường rồi... Em ơi, Huệ ơi...
- Cô Huệ :** – Gì vậy anh ?

Dũng (*đột ngột*) : – Em nuôi cu Cường có được không ?
Chúng mình sẽ nhận nó làm con...

Cô Huệ (*ngừng cho đứa bé ăn, ngẩng lên*) : – Em sợ là không được.

Dũng : – Sao lại không được ?

Cô Huệ : – Thứ nhất, em làm việc trong môi trường sư phạm, phải rất giữ gìn. Nay bỗng dưng chưa có chồng mà đã có con, đồng nghiệp nhìn vào, học trò nhìn lên. Em biết ăn nói ra sao ?

Dũng : – Thi giải thích cho người ta hiểu chứ còn sao nữa !

Cô Huệ : – "Chờ được vợ thì má đã sưng", không thể lúc nào cũng đi giải thích được.

Dũng : – Thôi được rồi, thế còn điều thứ hai ?

Cô Huệ : – Thứ hai là em không đẻ ra nó. Em không có sữa thì làm sao làm mẹ được ?

Dũng (*hơi lạnh đi*) : – Đúng ! Em đúng là học toán ra, mọi việc em lập luận rành rẽ lắm. Nhưng em quên mất một điều, muốn làm mẹ không phải chỉ cần có sữa, muốn làm một cô giáo không phải chỉ cần có giữ gìn. Mà trên tất cả những cái đó là tình yêu thương, em có hiểu không ?

Cô Huệ (*sau một lúc ngừng lặng*) : – Anh Dũng... Dù đứa bé này có xuất xứ như thế nào, em cũng rất thương nó. Em biết cái sinh linh bé bỏng này nó vô tội. Nhưng em không thể, em không thể... Anh có hiểu cho em không ?

Dũng (*như thở hắt ra*) : – Anh hiểu rồi ! Thôi, em cho anh xin đứa bé. Anh không còn thì giờ nữa, chỉ còn một đêm

nay thôi. Sớm mai, anh đã phải vào chiến trường rồi...
Nào, cho anh xin.

Cô Huệ : – Anh định mang nó đi đâu ?

Dũng : – Đi đến nơi mà nó sẽ được tình thương yêu che chở.

(Đỡ lấy đứa bé từ tay Huệ. Chiếc khăn thấm rơi xuống)

Cô Huệ *(cúi xuống nhặt)* : – Anh cầm lấy chiếc khăn, em thấm đỡ chưa xong.

Dũng : – Không cần đâu em ạ. Tình yêu của chúng mình đâu phải chỉ ở mấy cái sợi chỉ màu kia...

Cô Huệ : – Em biết, anh không thông cảm với em, anh giận em. Nhưng hãy để cho em được quàng cái khăn này vào cổ đứa bé. Đem xuống nhiều sương, nó bé bỏng thế này rồi sưng phổi.

(Cô buộc khăn vào cổ đứa bé trong im lặng nặng nề)

(Dũng cởi khuy áo của mình, trùm hai vạt áo ra ngoài đứa bé)

Thôi hai bố con đi đi... Đừng trách em nữa, được không anh ? *(Cúi xuống, hôn đứa bé trong nước mắt)* Con ơi, mẹ cũng muốn nuôi con...

Dũng *(bé con, quay ra)* : – Em không cần phải nói nữa đâu !
(đi)

Cô Huệ *(gọi với)* : – Anh Dũng...

Dũng : – Em còn muốn nói gì nữa ?

Cô Huệ : – Từ nay đến sớm mai, anh có còn quay lại đây nữa không ?

Dũng *(giọng ghen lại)* : – Anh cũng không biết, Huệ ạ...
(vào nhanh) *(Đèn hồi tưởng tắt đi. Ánh sáng hiện tại sáng lên...)*

Cô Huệ : – Cường ơi... Có đúng là con không ?

Lan Hương *(bước ra)* : – Em chào cô ạ !

Cô Huệ *(chùi vội nước mắt)* : – À, Hương đấy à ? Vào đây em.
(Cô đặt một cuốn sách che tấm ảnh đi).

Lan Hương *(như đã nhìn thấy những giọt nước mắt của cô giáo)* :
– Thưa cô... Em có làm phiền cô không ạ ?

Cô Huệ : – Không, không... không có chuyện gì... Cô mừng là em đã đến với cô. Nhưng giờ này là giờ học nhóm cơ mà, sao em lại đến đây ?

Lan Hương : – Thưa cô, chúng em tổ chức học nhóm ở nhà bạn Cường. Nhưng hôm nay bạn Cường không có nhà, bạn Mạnh thì không đến, chỉ có em và Lan. Bạn Lan thấy thế cũng bỏ về...

Cô Huệ : – Thế... nhà Cường không có ai ở nhà à ?

Lan Hương : – Nhà bạn Cường chỉ có hai ông cháu. Ông bạn ấy bảo rằng Cường đi từ chiều chưa về, hình như đến nhà cô giáo làm gì ấy... Thưa cô, vì thế em mới đến cô ạ.

Cô Huệ : – Theo cô được biết, em học với Cường từ nhỏ. Em có thấy Cường hay nói dối không ?

Lan Hương : – Thưa cô, không ạ. Tính bạn ấy thẳng, nghĩ gì nói nấy chứ không nói dối. Chỉ hay quậy phá thôi, càng lớn càng phá...

Cô Huệ *(như tự nói với mình)* : – Chắc bạn ấy có điều gì ẩn ức trong lòng... À, mà em ngồi xuống đi nào.

(Hương ngồi xuống ghế, nhìn khắp giá sách)

Lan Hương : – Thưa cô, cô nhiều sách hay quá. Cô dạy toán mà cũng sưu tầm cả sách văn học. Nhìn tên sách em đã mê rồi.

Cô Huệ : – Em là học sinh giỏi văn phải không ?

Lan Hương : – Dạ...

Cô Huệ : – Ừ... Văn học giúp tâm hồn con người tốt đẹp hơn, sống có nghị lực hơn...

Lan Hương (nhắc cuốn sách che tấm ảnh lên) : – "Chiến tranh và hoà bình"... Em chỉ nghe thấy tên thôi, chưa bao giờ được đọc... Giá mà em có thì giờ thì em phải mượn cô bằng được.

Cô Huệ : – Ở nhà, em nhiều việc lắm à ?

Lan Hương : – Vâng, nhà có bốn mẹ con, em là cả, còn hai đứa em gái, đứa nhỏ nhất sinh năm 1975. Mẹ em bảo có nó là do bố em về phép... Từ ngày ấy bố em không về nữa.

Cô Huệ : – Cô cũng đã nghe chuyện...

Lan Hương : – Không... Giá mà... giá mà... bố em trở về, dù là thương binh như bố cái Lan thì gia đình em đỡ khổ biết mấy. Đằng này không trở về, không trở về nữa nhưng không là liệt sĩ. Người ta bảo là mất tích. Cho nên mấy mẹ con em cứ sống trong ngờ vực, khổ lắm cô ạ.

Cô Huệ : – Chiến tranh đã qua hơn mười năm rồi, nhưng sao vẫn để lại nhiều vết thương đau đớn thế.

Lan Hương (nhìn thấy tấm ảnh) : – Thưa cô, đây là... ?

Cô Huệ : – Đây là tấm ảnh của chồng cô, trước lúc ra trận...

Lan Hương : – Thầy đã... ?

Cô Huệ : – Đã hi sinh rồi, Hương ạ !

Lan Hương : – Thưa cô, em trông thấy quen quá, như đã thấy ở đâu rồi.

Cô Huệ *(vội đỡ lấy tấm ảnh từ tay Hương)* : – Tất cả những người lính của chúng ta trông giống nhau quá phải không ? Nét mặt ai cũng rạng rỡ, ngời sáng dưới chiếc mũ giải phóng. Họ khi ấy chỉ bằng lứa tuổi các em bây giờ... *(cất tấm ảnh vào trong va li)*

Lan Hương : – Thưa cô, sao cô không treo ảnh của thầy lên ạ ?

Cô Huệ : – À... cô định tìm một cái khung khác, đẹp hơn, trang nghiêm hơn...

(Chợt có một ông cụ khoảng 70 tuổi xuất hiện ở phía cửa. Đó là cụ Nhân, ông nội Cường)

Cụ Nhân : – Thưa cô, làm ơn cho tôi hỏi, đây có phải là nhà cô giáo Huệ không ạ ?

Cô Huệ : – Dạ vâng, thưa bác, cháu là Huệ đây ạ ! Mời bác vào nhà.

Lan Hương : – Cháu chào ông. Thưa cô, đây là ông nội của bạn Cường đấy ạ !

Cô Huệ *(với Hương)* : – Em rót nước mời ông giúp cô.

Cụ Nhân : – Thưa cô giáo, cháu Cường nhà tôi nó có ở đây không ạ ?

Cô Huệ : – Dạ, không...

Cụ Nhân : – Vậy mà nó đi suốt từ chiều tới giờ, bỏ cả cơm. Nó bảo nó đến nhà cô giáo chủ nhiệm mới... Thế ra là dạo này nó lại sinh ra cái tính nói dối rồi... Nói thật tình với cô giáo, gần đây tôi khổ với nó quá cô giáo ạ, càng lớn càng trái tính trái nết. Không làm sao bảo được

nữa. Cô giáo có làm cách nào uốn nắn nó giúp tôi, chứ không thì tôi cũng đến chết vì nó mất thôi.

Cô Huệ : – Thưa bác, bác cứ bình tĩnh rồi chúng ta sẽ tìm cách bảo ban em nó dần dần... (*Đỡ chén nước trên tay Hương, mời cụ Nhân*) – Mời bác uống tạm với cháu chén nước.

Cụ Nhân : – Vâng, xin cô giáo...

Cô Huệ : – Dạ thưa bác, cháu mới về nên chưa hiểu sâu sát học sinh. Nhưng cháu tin rồi một ngày không xa em Cường sẽ hiểu ra lẽ phải...

Cụ Nhân : – Ấy, kể ra thì nó cũng không phải đứa hư hỏng gì. Chỉ phải mỗi cái tội chán học, hồi còn học cấp II, năm nào nó cũng được là học sinh giỏi. Nhưng từ ngày bà nhà tôi mất đi, nó học cứ sa sút dần. Tôi khổ tâm lắm cô giáo ạ.

Cô Huệ : – Thưa bác, bác gái mất đã lâu chưa ạ ?

Cụ Nhân : – Cũng gần ba năm nay rồi cô giáo ạ. Từ ngày bà cháu mất đi, có hai ông cháu quanh quẩn với nhau, nó thương tôi lắm. Cứ đi học về là vợ quàng vợ quàng bát cơm rồi đi làm ngay, sẩm tối mới về.

Cô Huệ : – Vậy ra... em nó vẫn phải đi làm thêm...

Cụ Nhân : – Vâng, quả tình nó không đi làm thêm thì hai ông cháu cũng chẳng đủ ăn... Tội nghiệp, nó đi làm thợ phụ ở xưởng mộc trên huyện. Nhiều lúc nghĩ cũng thương, chẳng mua nổi cho nó cái xe đạp, toàn chạy bộ thôi, năm bảy cây số chứ ít đâu. Nhà nghèo, ông thì già, cháu thì chưa lớn thành người, làm gì ra tiền mà mua xe đạp, phải không cô ?

Cô Huệ : – Cháu thật có lỗi...

Cụ Nhân : – Cũng được cái là làm được đồng nào thì đều mang về cho ông cả, không tơ hào để tiêu riêng lấy một xu. Nhưng như thế thì cũng không tốt. Mãi kiếm tiền thì còn chuyên tâm vào học hành làm sao được nữa. Đã mấy lần nó cứ đòi cho nó ở nhà, nghỉ hẳn, không đi học nữa. Nhưng tôi nhất quyết không cho. "Nhân bất học, bất tri lí" phải không ạ ?

Cô Huệ *(như nói một mình)* : – Tất cả là tại tôi... tại tôi. Tôi có ngờ đâu nó vất vả đến thế ?

Cụ Nhân : – Vâng, cháu nó vất vả từ lúc mới lọt lòng cơ cô giáo ạ. Tôi còn nhớ như in cái đêm thằng bố nó ôm nó về. Ngoài trời thì mưa, sấm chớp âm âm, bố nó bọc nó trong cái áo bộ đội.

(Ánh sáng trở về hồi tưởng. Gian nhà của ông bà Nhân, đơn sơ giản dị như trăm ngàn ngôi nhà nhỏ ở nông thôn Việt Nam những năm đầu bảy mươi thế kỉ trước. Một ngọn đèn dầu hạt đỗ...)

Ông Nhân : – Thằng Dũng nó đi dễ hần cũng đến sáu tháng rồi đấy bà nhỉ ?...

Bà Nhân : – Đến hôm nay là được một trăm tám mươi tư ngày ông ạ.

Ông Nhân *(gắt mà đau)* : – Sao bà khổ thế ? Sao bà cứ phải đếm từng ngày làm gì ? Trai thời loạn thì phải đem thân ra chiến trường, cũng là việc muôn đời mà *(ngồi xuống cạnh vợ)* – Tôi xin bà, bà đừng đếm từng ngày như thế, hại tâm lắm.

Bà Nhân : – Nhưng tôi chỉ có mình nó... Nhà người ta con đàn cháu đống thì đã đi một nhẽ...

Ông Nhân *(thở dài)* : – Đã gần một tháng nay, nó chẳng biên thư về, chẳng hiểu có làm sao ?

Bà Nhân : – Ông ơi, hay nó vào chiến trường rồi, hay nó... ?

Ông Nhân : – Thôi nào, bà đừng nghĩ quẩn thế.

(Chợt có tiếng Dũng gọi)

Thầy u ơi ...

(Rời Dũng lao ra, ướm sũng)

Bà Nhân *(bật dậy)* : – Mày đã về đấy hử con ?

Ông Nhân : – Mày được nghỉ phép à ?

Dũng : – Không ạ...

Ông Nhân : – Thôi chết rồi, thế ra là mày đảo ngũ !

Dũng : – Không, không phải thế, không phải đảo ngũ.

Bà Nhân *(nhìn thấy bọc tã trong ngực Dũng)* : – Mày có cái gì thế hử con ?

Dũng : – Một đứa bé. Con trai con đấy u ạ.

2 ông bà *(kêu lên)* : – Giời đất ơi...

Ông Nhân : – Mày... mày... Mày đổ đốn quá rồi Dũng ơi...

Bà Nhân : – Mày mới xa nhà có sáu tháng, sao đã có con thế này ?

Dũng : – Con không có thời giờ đâu. Thầy u đừng hỏi nhiều nữa. Sớm mai con phải hành quân vào chiến trường rồi.

Ông Nhân : – Sớm mai mày đi B rồi à ?

Bà Nhân : – Thôi chết, đưa nó đây cho u, ướm hết cả rồi *(bế đứa bé từ tay Dũng)* Thế mẹ nó là người như thế nào ? Quen biết nhau từ bao giờ mà đã có thằng cu tí thế này ?

Dũng : – Con đặt tên nó là Cường. Ông bà ở nhà nuôi cháu giúp con...

Ông Nhân : – Thế mẹ nó đâu mà không nuôi con ?

Dũng (*trầm xuống*) : – Mẹ cháu là giáo viên... Vì chúng con chưa cưới xin nên sợ ảnh hưởng đến công tác của cô ấy...

Ông Nhân : – Khốn nạn...

Bà Nhân : – Thôi ông ơi, thế là mình có cháu nội... Trong nhà có đứa trẻ nó cũng ấm áp... (*Đứa bé cất tiếng khóc*) À... à... nó làm nũng bà nó đây. Cháu của bà ngoan nào... ngoan nào...

Dũng : – Thầy u ơi, khi nào hoà bình con sẽ đưa mẹ nó về ra mắt thầy u... Xin thầy u thương lấy cháu.

Ông Nhân (*gắt*) : – Anh không phải dặn !

Dũng : – Thôi, con phải về đơn vị kéo muộn. Trời sắp sáng rồi. Thầy u ở nhà giữ gìn sức khoẻ nhé. Thầy u có giữ gìn thì con mới yên tâm chiến đấu. À quên, có cái khăn ở cổ cháu là của mẹ nó. Thầy u giữ cho con nhé. Thôi, con đi đây... (*chạy vào*)

Bà Nhân : – Dũng ơi... con ơi... Còn mấy củ khoai ở dưới bếp, con mang theo mà ăn cho ấm dạ...

(*Đứa bé khóc thét lên.*)

Đèn sáng, trở về hiện tại. Cô Huệ ôm mặt âm thầm khóc. Cường đã xuất hiện, vai vác một cái cửa sổ, như được nghe câu chuyện về mình)

Lan Hương : – Cô ơi... cô khóc đấy à ?

Quốc Cường (*hạ tấm cửa xuống, buông sòng*) : – Em ghét người đàn bà đã đẻ ra em.

Cô Huệ : – Cường !... Đừng nói thế, chắc người ấy cũng có nỗi khổ tâm của mình.

Quốc Cường : – Tại sao đã là mẹ mà bao nhiêu năm không đi tìm con ? Tại sao ?

Cụ Nhân : – Cường ! Mày ăn nói với cô giáo trông không như thế hử con ?

Quốc Cường : – Ông đến đây làm gì ? Để kể tội con với cô giáo à ? Để kể khổ cho cô giáo động lòng mà thương ông cháu mình à ?

Cụ Nhân : – Ông sốt ruột, đi tìm mày... Thế vác cái cửa kia đi đâu đấy hử con ?

Quốc Cường : – Để thay vào cái cửa sổ bị hỏng của cô giáo kia kìa, ông có nhìn thấy không ? *(với cô Huệ)* Từ ngày cô về làm chủ nhiệm lớp em, em đã đi qua cửa nhà cô mấy lần nhưng không dám vào. Em nhìn thấy cửa sổ mục nát quá, em xin được cái cửa này ở xưởng về để thay. Hướng này là đông bắc, mùa đông rét lắm cô ạ.

Cô Huệ *(xúc động)* : – Cường... con... em... Cô cảm ơn em.
(Chợt cô ôm lấy ngực, loạng choạng)

Lan Hương *(hốt hoảng)* : – Cô ... cô ơi... Cô bị làm sao thế này ?
(Bỗng có hai công an xã xuất hiện)

Công an 1 : – Đây rồi ! Tang chứng vật chứng đầy đủ nhé. Không còn chối được nữa !

Cụ Nhân : – Có chuyện gì thế các anh ?

Công an 2 : – Tên Cường ăn trộm của xưởng mộc một cánh cửa sổ, được tin báo chúng tôi đã theo dõi về đến đây.
(với Cường) Đi ! Về Ủy ban xã !

Cụ Nhân : Con ơi...

(Cô Huệ đổ vật xuống)

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH III

(Cuộc họp hội đồng nhà trường, toàn bộ giáo viên ngồi thành một hình vòng cung lớn)

Cô Vân : – Các đồng chí có ý kiến gì nữa không ?

Giáo viên 1 : – Tôi xin có ý kiến.

Cô Vân : – Vâng, xin mời đồng chí.

Giáo viên 1 : – Những việc làm vừa qua của đồng chí Huệ biểu hiện thái độ nuông chiều, bao che cho những sai phạm, khuyết điểm của học sinh. Có tính chất cá nhân chủ nghĩa, tự đề cao bản thân để gây uy tín cho riêng mình, dẫn đến việc học sinh lớp 10B chỉ biết đến một mình cô giáo chủ nhiệm. Còn đối với các giáo viên bộ môn khác, tỏ ra thiếu sự tôn trọng, cả về thái độ đạo đức, lẫn tinh thần học tập.

Giáo viên 2 (bật dậy) : – Tôi có ý kiến. Đồng chí nói như vậy là không khách quan, là mang tính chất quy chụp về tư tưởng cho đồng nghiệp của mình. "Tiên trách kỷ, hậu trách nhân". Chúng ta hãy tự xét lại mình xem đã mang hết tinh thần trách nhiệm, tình yêu thương ra để dạy dỗ, giáo dục học sinh chưa ?

Giáo viên 1 (nhếch mép) : – Nói như đồng chí, tức là đồng chí Huệ đã đem hết tinh thần trách nhiệm, tình yêu thương ra để dạy dỗ học sinh lớp 10B của mình, cho nên đã có em trở thành một kẻ ăn cắp. Mà lại ăn cắp để mang về cho cô giáo chủ nhiệm thân yêu của mình ! Đồng chí giải thích chuyện này như thế nào đây ? Đã thế,

đồng chí Huệ lại còn đứng ra bảo lãnh trước chính quyền cho đưa học trò ăn cắp. Đó là động cơ gì ?

Cô Vân : – Tôi đề nghị không nên dùng những lời lẽ đao to búa lớn để quy chụp cho nhau. Theo tôi, việc này chưa đến nỗi nghiêm trọng. Chúng ta có thể giải quyết nội bộ. Đừng để việc bé xé ra to. Các đồng chí còn ai có ý kiến gì nữa không ?

Giáo viên 1 : – Tôi xin hỏi đồng chí Huệ một câu : Có phải đồng chí định lấy một nhóm học sinh cá biệt làm vây cánh cho mình để trấn áp học sinh khác không ?

Cô Huệ (từ tốn) : – Xin đồng chí giải thích : Đồng chí hiểu thế nào là vây cánh, là trấn áp ?

Cô Vân : – Thôi nào các đồng chí. Theo tôi được biết, các em học sinh mà đồng chí gọi là cá biệt đó, phần lớn là con em của các gia đình thương binh liệt sĩ. Ban giám hiệu nhà trường cũng đã theo dõi và thấy rằng, từ ngày đồng chí Huệ về làm chủ nhiệm lớp 10B, các em đó đã có nhiều tiến bộ cả về học tập và tư cách đạo đức. Tất nhiên là trừ trường hợp em Cường đã lấy trộm cánh cửa sổ. Trong khi đó, như chúng ta đã biết, trước đây nhiều đồng chí rất ngại phải làm chủ nhiệm lớp 10B.

Giáo viên 3 : – Theo tôi, Ban giám hiệu không nên vì thành tích chung của nhà trường mà bao che cho hành động sai phạm của em Cường. Chúng ta đã có chính sách ưu tiên và đãi ngộ đối với con em thương binh liệt sĩ. Nhưng nếu trong môi trường giáo dục mà thưởng phạt không nghiêm thì các em đó sẽ trở thành những

tấm gương xấu để các em khác a đua, bắt chước. Tôi đề nghị phải xử lí thật nghiêm đối với trường hợp của em Cường !

Cô Vân : – Đồng chí Huệ có ý kiến gì không ?

Cô Huệ (*điềm tĩnh đứng dậy*) : – Thưa các đồng chí ! Tôi xin nhận khuyết điểm trước Ban giám hiệu nhà trường và các đồng chí là đã để học sinh của mình có hành vi trộm cắp tài sản. Tôi xin sẵn sàng chịu mọi hình thức kỉ luật của Hội đồng nhà trường. Thưa các đồng chí, tất cả những lời phê bình của các đồng chí đối với sai lầm, thiếu sót của tôi là chưa đủ ! (*Giọng như lạc điệu*) – Em Cường có thể là người trực tiếp bê trộm cánh cửa. Nhưng tôi, tôi mới là kẻ ăn cắp ! Tôi đã ăn cắp tuổi thơ của cậu học sinh ấy...

Tất cả (*xôn xao*) : – Cô Huệ hôm nay làm sao thế nhỉ ? Cô ấy yếu tim nên dễ xúc động đấy mà...

Cô Huệ : – Xin các đồng chí cho phép tôi được nói tiếp... Chúng ta vẫn thường nói với nhau : Phải ưu tiên, phải chăm sóc ân cần con em các gia đình thương binh liệt sĩ. Nhưng đó chỉ là những lời nói hời hợt từ cổ họng phát ra. Chúng ta ưu tiên, chăm sóc ở chỗ nào ? Có phải là cuối mỗi năm học thì cộng thêm vài điểm vào học bạ của các em, đó gọi là điểm ưu tiên ư ? Điều đó là vô nghĩa, nhiều khi phản tác dụng ! Các em sẽ được hưởng bao nhiêu điểm ảo đó trong suốt cuộc đời học sinh của mình ? Tôi gọi là điểm ảo, vì chỉ có điểm thôi mà kiến thức không có. Điều đó có phải là chúng ta ăn cắp kiến thức của các em không ? !

Tất cả *(lại xôn xao)* : – Đề nghị thôi đi ! Ngồi xuống !

Cô Vân : – Đồng chí Huệ nói như thế là đã phê phán chính sách tốt đẹp của Đảng và Nhà nước. Tôi đề nghị đồng chí phải xem lại tư tưởng của mình !

Cô Huệ : – Đã có mấy ai trong chúng ta để hết tâm huyết của mình vào công việc giáo dục, dạy dỗ các em ? Đã có ai trong chúng ta hiểu cảnh ngộ hoàn cảnh của từng em học sinh ngồi trong lớp ? Đã có ai biết hết đau khổ của cô bé Hương lớp trưởng lớp 10B mỗi khi có ai đó nhắc tới người cha mất tích trong chiến tranh ? Đã có ai trong chúng ta đặt câu hỏi : hai ông cháu em Cường phải vật lộn với cuộc sống khó khăn này như thế nào ? Đã có ai đặt câu hỏi mẹ em Cường...

(Nấc lên, ôm lấy ngực.

Hai cô giáo ở bên cạnh đỡ cô Huệ ngồi xuống)

Cô Vân : – Các đồng chí thông cảm, đồng chí Huệ vừa phải đi cấp cứu về. Các bác sĩ có nói : Trái tim cô ấy không được khoẻ. Có thể vì quá xúc động nên đồng chí ấy đã không thể kiềm chế nổi tình cảm của mình. *(với Huệ)* Nếu Huệ thấy trong người không được khoẻ, thì cứ về nghỉ đi. Chúng ta có thể hoãn cuộc họp này đến hôm khác.

Cô Huệ : – Tôi không sao đâu... Xin cứ tiếp tục...

Cô Vân : – Vậy thì ta tiếp tục nhé...

Thưa các đồng chí, vừa rồi chúng ta được nghe những lời tâm huyết của một người đã hết lòng vì học sinh thân yêu. Những suy nghĩ tốt đẹp đó, chúng ta xin ghi nhận.

Như các đồng chí đã biết, đồng chí Huệ là một giáo viên không những giỏi về chuyên môn mà lại là người thương yêu học sinh hết lòng. Chính đồng chí Huệ là người đã đưa lớp 10B từ chỗ là một lớp yếu kém nhất trường trở thành một lớp tiên tiến. Chúng ta ghi nhận những đóng góp đó của đồng chí Huệ.

Chỉ tiếc rằng hiện nay sức khoẻ của đồng chí không được tốt. Cho nên Ban giám hiệu đã họp bàn và đi đến ý kiến thống nhất như sau :

Một : Đồng chí Huệ tạm thời bàn giao công tác chủ nhiệm lớp 10B cho người khác.

Hai : Đồng chí Huệ sẽ xuống dạy bộ môn Toán ở hai lớp 8B và 8C. Đây là những lớp đầu cấp, nếu các em được sự dạy bảo tận tình của đồng chí Huệ thì kiến thức sẽ vững chắc hơn, những năm học sau sẽ không lo bị hổng về kiến thức nữa. Sẽ không lo điểm ưu tiên sẽ là ảo hay thực nữa.

Ba : Nhà trường sẽ cho em Cường nghỉ học để làm kiểm điểm, đến khi nào thấy tiến bộ, gia đình làm đơn xin thì nhà trường sẽ xem xét...

Cô Huệ (bật dậy) : – Không...

Cô Vân (vẫn tiếp tục như không nghe thấy) : – Các đồng chí có nhất trí với quyết định của Ban giám hiệu hay không thì cho ý kiến.

(Mọi người xôn xao. Chợt có một tốp học sinh lớp 10B do Hương dẫn đầu, trên tay có một tờ đơn, kéo ra).

Lan Hương : – Chúng em chào các thầy cô ạ.

Cô Huệ : – Hương... Các em ! Đang giờ học tại sao các em lại lên đây ?

Cô Vân : – Có chuyện gì thế này ?

Lan Hương : – Thưa cô hiệu trưởng, thưa các thầy các cô. Đây là lá đơn mà tất cả chúng em, học sinh lớp 10B đã kí vào ạ.

Cô Vân : – Đơn gì ?

Lan Hương : – Thưa cô, đơn xin của lớp 10B chúng em tiếp tục được cô Huệ làm chủ nhiệm ạ.

Cô Vân : – Các em gồm thật ! Ai bảo các em làm việc này ?

Lan Hương : – Thưa cô, không ai bảo cả đâu ạ. Chúng em họp lớp và nhất trí một trăm phần trăm kí vào đơn này ạ.

Cô Vân : – Nếu nhà trường không chấp nhận thì sao ?

Lan Hương : – Thưa cô, nếu cô đọc lá đơn, chúng em tin là cô sẽ chấp nhận.

Cô Vân : – Học sinh của cô Huệ có khác. Tự tin gồm nhỉ ! Được rồi, cứ để lá đơn đây Ban giám hiệu sẽ xem xét. Còn bây giờ, cứ theo quyết định của nhà trường. Các em sẽ có một thầy giáo khác làm chủ nhiệm !

Lan Hương : – Thưa cô...

Cô Huệ (*ngghiêm giọng*) : – Các em ra khỏi đây ngay ! Tại sao các em viết lá đơn này mà không báo cáo với cô ? Các em... các em phải bình tĩnh. Các em phải nhận thức thấy một điều rằng : Cái sai là thuộc về lớp chúng ta. Bây giờ không phải là lúc làm đơn từ xin xỏ, bây giờ là lúc các em phải đoàn kết, giúp đỡ nhau học tập để lấy lại sự tin yêu của nhà trường. Thôi, các em về lớp đi !

Lan Hương : – Thưa cô... Vâng ạ !

Tất cả học sinh : – Chúng em chào các thầy cô ạ ! (*Rồi lặng lẽ, buồn rầu đi vào*)

Giáo viên 1 : – Đám này định tổ chức bãi khoá chắc !

Cô Vân (*bực bội*) : – Tại sao đồng chí cứ thích làm to chuyện lên thế ?

(Chợt cụ Nhân chống gậy ra, theo sau là Cường)

Cụ Nhân : – Kính chào các thầy các cô, tôi xin được tự giới thiệu : Tôi là ông nội của cháu Cường đây. Vì trót có một đứa cháu hư cho nên hôm nay tôi đến đây để căn rơm căn cỏ xin thầy cô tha cho cháu...

Cô Huệ (*chạy lại, đỡ cụ Nhân*) : – Kìa bác...

Cụ Nhân : – Từ hôm cô giáo kỉ luật, bắt cháu nghỉ học, nó như thằng mất trí mất rồi. Chẳng chịu ăn uống, suốt ngày đi ra đi vào, lầm lầm lì lì... Cứ thế này thì chết mất thôi. Chết cả ông lẫn cháu.

Quốc Cường : – Ông ơi, con xin ông, ông con mình về đi, ông đừng nói nữa...

Cụ Nhân : – Mà y cứ để ông xin các thầy các cô. Nếu các thầy các cô rủ lòng thương thì mà y còn làm người được con ạ. Chứ nếu không, mà y không được học nữa thì chỉ còn bước đi ăn mà y thôi. Ông chẳng sống với con được bao lâu nữa, bây giờ còn có ông, con không cố mà học thì sau này bơ vơ một mình... Ông lo lắm. Cô Huệ ạ, từ ngày được cô dạy dỗ, nó thay đổi hẳn, chăm học chăm làm, lễ phép với ông. Vậy mà dùng một cái lại xảy ra vụ cái cửa sổ.

Cô Huệ : – Bác ơi, đấy là lỗi của con... Xin bác yên lòng, nếu nhà trường không nhận Cường vào học nữa, con sẽ đến tận nhà dạy bảo cho Cường. Rồi đến một lúc nào đó Cường sẽ lại được đi học, bác đừng lo lắng quá.

Cụ Nhân : – Từ ngày nó bị kỉ luật, nó chẳng thiết gì đến sách vở nữa. Tối tối, lũ cái Hương, thằng Mạnh, con Lan vẫn đến để rủ nó học nhóm, nó toàn bỏ ra một góc mà ngồi thu lu như con chó ốm ấy thôi. Giời đất ơi, bố nó hi sinh thì đã dành một nhẽ. Nhưng giá nó có mẹ thì già này đã đỡ phải khổ tâm cô giáo ạ.

Cô Huệ *(thốt thức)* : – Bác ơi... con hứa... con hứa... Con sẽ làm mẹ của em Cường...

Quốc Cường : – Cô ơi, cô bị yếu tim... cô đừng khóc nữa, cô khóc rồi lại ốm mất. Em hứa với cô, em sẽ ngoan ngoãn, em sẽ chăm học... Nhưng bây giờ em không còn được đi học nữa rồi... Em không còn được làm học sinh của cô. Em không còn được đến trường nữa rồi.

Cô Huệ : – Rồi em sẽ được đi học, rồi em sẽ được đến trường. Em hãy yên tâm, cô hiệu trưởng đã hứa *(Quay sang cô Vân)* có phải thế không chị Vân ?

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH IV

(Nghĩa trang liệt sĩ. Một không gian thanh tĩnh lúc chiều tà. Cường ngồi một mình trước ngôi mộ của bố em. Khói hương từ các ngôi mộ do Cường cắm bay lên run rẩy.)

Quốc Cường : – Bố ơi, con ra với bố đây... Con bị đuổi học rồi bố ạ, bố có giận con không ? Chỉ tại con thương cô giáo Huệ bị rét, nên đã ăn trộm cửa sổ của người ta mà không nghĩ đến hậu quả tai hại này... Con lại mất cả

việc làm thêm nữa. Không có tiền làm thêm, hai ông cháu phải sống tằn tiện lắm bố ạ. Bố ơi, ông yếu lắm rồi... Nếu bố có khôn thiêng thì phù hộ cho ông khoẻ mạnh để ông sống với con bố nhé, con chỉ còn có mỗi mình ông thôi...

(Trong làn khói hương, linh hồn của Dũng hiện ra)

Linh hồn Dũng : – Con ơi, Cường ơi... Dù có thế nào, con cũng đừng nản chí.

Quốc Cường : – Bố ơi, tại sao gần ấy năm mà mẹ không về tìm con hở bố ? Chắc lúc để con ra, mẹ con không thương con.

Linh hồn Dũng : – Mẹ con đã tìm về với con rồi đấy...

Quốc Cường : – Bạn con, đứa nào cũng có mẹ, chỉ có con là không.

Linh hồn Dũng : – Con có mẹ chứ, mẹ con yêu con, thương con lắm.

Quốc Cường : – Cô giáo Huệ thương con lắm bố ạ. Vì kỉ luật của nhà trường, cô bắt buộc phải cho con nghỉ học. Nhưng con biết, cô vẫn thương con. Chính vì thế cô vẫn đến dạy dỗ bảo ban bài vở cho con, lại giúp ông cháu con làm việc này việc khác nữa. Cô tốt lắm, giá mà mẹ con cũng giống cô... Bố ơi, không biết nhà trường có cho con đi học lại nữa không bố nhỉ ?

Linh hồn Dũng : – Nếu con cố gắng tiến bộ, bố tin nhà trường sẽ cho con được tiếp tục đi học.

Quốc Cường : – Bố ơi, con hứa với ông rồi. Con sẽ học thật giỏi để ông vui, ông khoẻ mạnh mà sống với con.

Linh hồn Dũng : – Con nghĩ được như thế, bố mừng lắm...

Quốc Cường : – À, bố ơi... Sao nhà nước không tôn vinh các ông bố liệt sĩ nhỉ ? Con chỉ thấy ca ngợi các bà mẹ liệt sĩ

thời. Có cả danh hiệu Bà mẹ Việt Nam anh hùng nữa. Bố hi sinh như thế mà ông chẳng được gì.

Linh hồn Dũng : – Sao con lại nghĩ thế, nhà nước đã có trợ cấp hằng tháng cho hai ông cháu. Đòi hỏi nhiều hơn thì làm sao mà có được. Đất nước còn khó khăn, vả lại... nhà mình hi sinh như thế đã thấm thía gì với sự mất mát của cả dân tộc hử con. Đừng để cho những ý nghĩ ghen tị ấy len vào đầu óc, nó sẽ làm cho con thấp kém, tối tăm đi. Đất nước này có những bà mẹ đã mất cả chồng và năm sáu người con trong chiến tranh. Họ xứng đáng được tôn vinh con ạ... Cường ơi, thấy hai ông cháu vất vả, bố thương lắm, nhưng giờ đây bố không làm gì để giúp được nữa rồi. Bố ở xa, xa lắm con ạ... Con chịu khó chăm sóc ông thay bố con nhé. Bố phải đi đây... Hình như bạn con đang tới kia kìa *(Từ từ biến mất trong khói hương)*.

Quốc Cường : – Bố ơi, con sinh ra không biết mặt bố, chỉ được thấy bố trên tấm ảnh thờ. Đã thế, con lại còn không có cả mẹ. Không một tấm ảnh, không một khuôn mặt, không một ánh mắt để những lúc khổ sở thế này con được mong được nhớ. Bố ơi, nếu mẹ con còn sống thì bố đun dúi cho mẹ con về với con bố nhé... À bố ơi... có phải đây là cái khăn tay mẹ tặng bố ngày xưa không ? *(Đặt khăn lên mộ)*. Từ lúc lớn lên con cứ giữ trong người, đợi mẹ về con hỏi...

Lan Hương (ra) : – Cường... Cường ngồi đây để Hương đi tìm mãi...

Quốc Cường : – Hương tìm có việc gì ?

Lan Hương : – Hương bắt được giỏ cua, chia đôi mỗi đứa một nửa... Hương mang sang nhà Cường, chả thấy Cường đâu, chỉ có ông ở nhà thôi... Cường về nấu canh cua cho ông ăn đi, Hương đã hái cả một mớ rau dền để ở bếp ấy...

Quốc Cường : – Hương tốt với Cường quá... Thế Hương không sợ à ?

Lan Hương : – Sợ gì ?

Quốc Cường : – Cường là một thằng ăn cắp, đã bị đuổi học. Trong khi Hương là học sinh xuất sắc, lại là lớp trưởng nữa.

Lan Hương : – Thì sao ?

Quốc Cường : – Thì ảnh hưởng đến Hương chứ còn sao nữa.

Lan Hương : – Sao Cường tự ti thế ? Cả lớp mình ai cũng nghĩ Cường không phải là kẻ trộm, chỉ vì thương cô thôi...

Quốc Cường : – Lớp mình... ? Cường có phải là người của lớp mình nữa đâu.

Lan Hương : – Sao lại không ? À, suýt nữa thì quên. Hương báo cho Cường một tin vui : lớp mình lại được cô Huệ về làm chủ nhiệm rồi.

Quốc Cường : – Thế à ? Mình chỉ mong thế thôi. Nếu cô Huệ không về làm chủ nhiệm nữa thì lớp mình thiệt thòi quá. Mà cũng chỉ tại mình gây ra cả.

Lan Hương : – Đấy nhé ! Cường đã nhận là lớp mình rồi nhé. Cường ơi, mình tin là sớm muộn gì Cường cũng lại được trở về với lớp, lại được đi học.

Quốc Cường : – Chả hi vọng gì đâu. Tội của mình nặng lắm...

Lan Hương : – Nặng là nặng thế nào ? Mình đã học lớp rồi, tất cả đều nhất trí. Nếu tuần này Cường vẫn chưa được đi học thì bọn mình sẽ lại làm đơn xin với Ban giám hiệu.

Quốc Cường : – Ấy đừng, cô Huệ mắng thì chết. Đừng vì một mình mình mà tập thể phải chịu tiếng xấu.

Lan Hương : – Cường chỉ sĩ diện hão... Thế định không đi học nữa à ?

Quốc Cường : – Có chứ... Mình nhớ các bạn lắm, mình thèm được đi học lắm... Hương ơi, liệu nhà trường có tha cho mình không ?

Lan Hương (bật khóc) : – Mình cũng chả biết nữa.

Quốc Cường : – Kìa... Hương khóc đấy à ? *(Cố tỏ ra vui vẻ)* Ờ... ờ... Hương "đạo mạo" mà cũng biết khóc kìa.

Lan Hương : – Ừ... ừ... *(Chùi nước mắt)* – Cường sướng thật đấy.

Quốc Cường : – Hương nói gì lạ thế ? Cường mà sướng à ?

Lan Hương (nhìn khắp nghĩa trang) : – Bố Cường được nằm ở đây, ở nghĩa trang liệt sĩ này, lúc nào có chuyện vui chuyện buồn, Cường còn ra đây tâm sự với bố được. Còn bố Hương... bố Hương không biết thế nào, đã gửi xác ở rừng Trường Sơn hay là... hay là... Cường ơi, giá mà bố mình cũng là một liệt sĩ, cũng được chôn cất ở nghĩa trang liệt sĩ của xã thì mình yên lòng biết mấy.

Quốc Cường : – Hương... khổ thân Hương...

Lan Hương : – Thôi, mình về đi. Về thôi cơm nấu canh cho ông ăn, kéo tối rồi. *(Nắm tay, dắt Cường vào khuất. Chiếc khăn bị để quên trên mộ. Một tiếng sáo cất lên, mảnh*

mai trong khung cảnh tĩnh mịch của nghĩa trang đã dần mờ tối. Linh hồn Dũng và các liệt sĩ xuất hiện...)

Linh hồn Dũng : – Cường ơi... con ơi...

Liệt sĩ 1 : – Tội nghiệp mấy đứa nhỏ quá, chúng nó ngoan ngoan thế mà gặp phải cảnh trở trêu...

Linh hồn Dũng : – Có cậu nào biết cậu Dân, bố con bé Hương còn sống hay chết không ?

Liệt sĩ 2 : – Cậu ấy cùng đơn vị với tớ, cũng hi sinh rồi...

Liệt sĩ 3 : – Sao không thấy cậu ấy ở dưới này với chúng mình ?

Liệt sĩ 2 : – Trong một lần đi trinh sát, cậu ấy bị lạc, rồi chết vì sốt rét ở giữa rừng. Lúc ấy, chiến dịch gấp gáp, không tìm thấy xác.

Liệt sĩ 1 : – Cậu ấy đã được quy tập về đâu chưa ?

Liệt sĩ 2 : – Chưa... vào những đêm trở trời mưa gió, cậu ấy vẫn tìm về đây, nhưng không có chỗ trú ngụ, cậu ấy lại phải quay trở lại Trường Sơn.

Linh hồn Dũng : – Có cách nào để tìm được cậu ấy, đưa cậu ấy về đây với chúng mình không nhỉ ?

Linh hồn 2 : – Việc ấy, chỉ người sống làm được thôi. Người ta cũng đang tìm kiếm, nhưng không biết chỗ. Giá có một nhà ngoại cảm làm trung gian thì có thể tìm thấy. Nhưng gia đình cậu ấy bây giờ cũng không có điều kiện.

Linh hồn 3 : – Kia... hình như lại có người ra. Sao tối thế này rồi mà vẫn còn có người ra nghĩa trang thăm chúng mình ?

Linh hồn 1 : – Hình như là người quen của cậu Dũng đấy... Thôi, chúng mình về cho cậu ấy được tự nhiên.

(Những linh hồn biến đi. Chỉ còn lại linh hồn Dũng. Huệ ra, trên tay là một cây nến và một bó hoa đồng nội. Cô soi nến vào những tấm bia mộ...)

Linh hồn Dũng : – Huệ... Huệ ơi... Anh đợi em mãi...

(Huệ tìm thấy ngôi mộ của Dũng, đặt bó hoa và cây nến xuống. Cô châm mấy nén nhang...)

Cô Huệ : – Có ai vừa ở đây về. Nhang vẫn chưa tàn hết...

Linh hồn Dũng : – Con chúng mình nó vừa ở đây đấy...

Cô Huệ *(chấp tay vái)* : – Anh ơi... Mười bảy năm em mới tìm về quê anh. Vậy mà không còn anh nữa, chỉ còn nắm mộ này thôi... Anh có giận em không ? Có trách em không ? Anh ơi, cái đêm mưa gió năm nào, anh ôm con ra đi, em không nói được một lời tiễn biệt tử tế. Mười bảy năm em ân hận vì điều đó, anh có hiểu cho em không ?

Linh hồn Dũng : – Anh hiểu... anh thương em, Huệ ạ... Sao ngần ấy năm, em không tìm lấy một người mà nương tựa, sao em không xây dựng gia đình... Cứ sống một mình như thế, khổ lắm em ạ.

Cô Huệ : – Anh ơi, giá như mười bảy năm trước em không làm khổ anh, giá như lúc ấy em đủ dũng cảm để nhận nuôi con thì giờ đây ở nơi cao xanh ấy, linh hồn anh sẽ được thanh thản, có phải không anh ?

Linh hồn Dũng : – Ở nơi này, anh thanh thản lắm em ạ... Nhất là từ ngày em về quê anh.

Cô Huệ : – Giờ đây, nhà chỉ còn cha già và đứa con của chúng ta. Vâng, lúc này em đã đủ tự tin để nói : con của chúng ta ! Em sẽ coi nó như đứa con mình dứt ruột đẻ ra.

Linh hồn Dũng : – Em ơi, gia đình đâu chỉ gắn bó bằng máu mủ. Tình yêu thương nối kết con người với nhau còn lớn lao hơn nhiều.

(Cường đã ra, lặng lẽ đứng sau cô Huệ)

Cô Huệ : – Anh ơi, nếu anh khôn thiêng, anh hãy phù hộ cho cha, cho em được mạnh khoẻ để nuôi con đến ngày nó trưởng thành. Anh ơi, anh hãy phù hộ cho thằng Cường, con của chúng mình nó biết được đường ngay lối thẳng để trở thành một con người có ích.

Linh hồn Dũng : – Nó sẽ trở thành một con người có ích, để không phụ công em...

Cô Huệ : – Tiếc rằng em chưa làm được gì nhiều cho con... Anh ơi, liệu cha có chấp nhận em làm con dâu của cha không ? Liệu Cường nó có nhận em làm mẹ không ? Ngàn ấy năm trời, em đã không hỏi han đến nó, liệu nó có oán trách em không ?

(Chợt nhìn thấy chiếc khăn trên mộ) Trời ơi... chiếc khăn... chiếc khăn của mười bảy năm về trước. Anh không nhận hay sao mà để đây, trả lại em thế này... ?

Cường *(ra)* : – Cô cho em xin lại chiếc khăn. Em để quên...

Cô Huệ : – Cường ơi... con ơi...

Cường : – Mẹ... mẹ đừng khóc nữa... con của mẹ đây. Mẹ lau nước mắt đi. *(Đưa chiếc khăn tay, kỉ vật ngày xưa cho Huệ)*

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH V

(Vẫn khung cảnh nghĩa trang liệt sĩ.

Một thời gian sau, vào buổi sáng đầu thu. Đồng đảo nhân dân, bộ đội, các em học sinh lớp 10B cùng cô giáo Huệ đứng quanh một ngôi mộ mới xây...)

Cán bộ Tỉnh đội : – Sau bao năm tháng lưu lạc, hôm nay, đồng chí đã trở về với mảnh đất của quê hương, yên nghỉ cùng đồng chí, đồng đội của mình trong tình yêu thương, kính trọng của bà con làng xóm. Tấm gương hi sinh của đồng chí sẽ sống mãi trong niềm tự hào của con cháu mai sau. Xin vọng linh đồng chí hãy thanh thản giữa trời, đất và tình người quê hương... Phút mặc niệm bắt đầu.

(Mọi người cúi đầu trong khúc biến tấu của nét nhạc "Hồn tử sĩ"...

Từng người lần lượt đặt những bông hoa trên tấm mộ rồi đi vào. Sân khấu chỉ còn lại học sinh lớp 10B và cô giáo Huệ)

Lan Hương : – Cô ơi, em thấy lòng mình chột thanh thản như là khi bố em còn sống, đi vắng một thời gian rồi lại bước chân về ngõ vậy... Vẫn biết bố em không còn nữa, nhưng bố được trở về đây thế này, em thấy sao mà gần gũi, em như thấy được cả hình dáng của bố con nữa cô ạ.

Cô Huệ : – Cô mừng cho em lắm.

Quốc Cường : – Mẹ ơi, mẹ mừng cả cho con nữa...

Cô Huệ : – Chuyện gì vậy con ?

..

Quốc Cường : – Con vừa nhận được giấy nhập học xong (*Lấy tờ giấy ra*) – Đây này, con đồ vào Trường Đại học Bách khoa rồi mẹ ạ !

Cô Huệ (*mừng rỡ*) : – Thật không ? Mẹ xem nào. (*xem giấy*)
Ừ đúng rồi... Con mẹ giỏi quá !

Quốc Cường (*láu lỉnh*) : – Mẹ đừng khen con, Hương cười cho đấy.

Cô Huệ : – Còn Hương thì sao ?

Lan Hương : – Thưa cô, em cũng đã đồ vào Đại học Sư phạm rồi ạ !

Cô Huệ : – Cô mừng lắm... mừng lắm... (*Quay sang các học sinh khác*) Thế còn... ?

Mạnh (*giả vờ buồn rầu*) : – Cô chẳng hỏi gì đến chúng em cả...

Cô Huệ : – Cô xin lỗi, nhưng không phải cô quên đâu, chỉ vì chưa kịp... Vậy bây giờ cô hỏi nhé. Nào, lớp 10B của cô, các em thế nào ?

Tất cả (*như oà lên*) : – Thưa cô, em đồ vào Trường Kinh tế quốc dân. Em được gọi vào Đại học Tổng hợp rồi. Em, Đại học Sư phạm Ngoại ngữ.

Cô Huệ : – Thế còn Lan, sao em không nói gì ?

Lan : – Thưa cô, em đã đủ điểm vào Đại học Thủy lợi, nhưng...

Cô Huệ : – Nhưng sao ?

Lan : – Nhưng nếu em đi học thì phải xa nhà, cho nên...

Cô Huệ : – Sao em không nói tiếp đi ? Vậy em định bỏ không lên đại học hay sao ?

Lan : – Thưa cô, vâng. Em nghĩ kỹ rồi, nếu em đi học đại học thì ở nhà không có ai chăm sóc bố em cả. Vì thế

em thi vào Trung cấp Nông nghiệp của tỉnh. Sau này ra trường em sẽ về xã làm việc. Như thế, em sẽ không phải xa bố em nữa.

(Mọi người hơi lặng đi)

Cô Huệ : *(sau một lúc)* : – Em thật là một người con có hiếu.

Lan : *(vui vẻ trở lại)* : – Thưa cô, với lại em nghĩ : ai cũng vào đại học, sau này ai cũng làm thầy cả. Vậy thì lấy ai làm thợ ? Thôi, cứ để cho các bạn làm thầy, em xin làm thợ thôi. Thợ giỏi cũng tốt có phải không ạ !

Cô Huệ : – Em nghĩ như thế cũng phải... Thôi, bây giờ các em về đi. Cả Cường nữa, con về báo tin đỗ đại học cho ông biết, để ông vui.

Quốc Cường : – Thế mẹ ở đây làm gì ạ ?

Cô Huệ : – Mẹ... mẹ muốn ở đây nói chuyện với bố. *(cười)* Mẹ báo cho bố biết tin con đã vào đại học, được chưa nào ?

Quốc Cường : – Vâng. *(với các bạn)* Đi thôi các cậu.

Tất cả : – Chúng em chào cô ạ !

(Tất cả học sinh đi vào. Chỉ còn lại cô giáo Huệ.)

Cô lấy từ trong chiếc cặp giáo viên của mình ra một cuốn sổ đã cũ, cô lần giở từng trang, rồi cô ngồi xuống bên ngôi mộ của Dũng. Cô im lặng trong âm nhạc da diết... Linh hồn Dũng hiện lên.)

Linh hồn Dũng : – Huệ... Em có chuyện gì phải lo nghĩ vậy ?

Cô Huệ : – Không biết mình có nên đốt đi không ? Đây là tất cả tuổi hoa niên của mình... Tất cả yêu thương, hồn giận, đau khổ... và tất cả sự thật nữa. Nếu bây giờ đốt đi thì

khác nào đốt quá khứ, đốt chính tuổi trẻ của mình.
Chả lẽ tất cả sẽ chỉ còn là một nắm tro tàn thôi ư ?

Linh hồn Dũng : – Không, không mất đâu Huệ ạ ! Tất cả quá khứ đã qua, những vui buồn, hờn giận, yêu thương ấy đã hun đúc thành con người em, thành tâm hồn cao thượng của em hôm nay.

Cô Huệ : – Anh Dũng ơi, anh hãy cho phép em giấu kín sự thật này. Cái sự thật mà em đã thể sống để dạ, chết mang theo. Em không muốn cho con nó biết, nó không phải là con đẻ của chúng mình. Anh cho phép em đốt đi những dòng nhật kí của mình. Những dòng chữ chứa đầy yêu thương và nước mắt của em.

Linh hồn Dũng : – Có cần thiết phải như thế không ? Biết đâu khi con nó hiểu hết sự thật, nó sẽ kính trọng em hơn... Nó sẽ thấy mẹ nó là một người có tấm lòng nhân ái bao dung và cao thượng đến thế nào. Nó sẽ vượt qua được nỗi tủi hận của một đứa trẻ bị bỏ rơi mà vững vàng hơn, trưởng thành hơn.

Cô Huệ : – Em sợ... rồi còn thầy nữa chứ. Nếu thầy biết thằng Cường không phải cháu đích tôn của thầy, liệu thầy có sống nổi không ? Anh ơi, anh cho em một lời khuyên đi. Em phải làm thế nào bây giờ ?

Linh hồn Dũng (sau một lúc) : – Có những sự thật không cần phải nói ra... Em nói phải, có những điều sống để dạ chết mang theo... Đúng rồi, em không nên giữ cuốn nhật kí đó nữa. Hãy hoá nó đi, gửi xuống đây, anh sẽ giữ thay em. Đó là tất cả tình yêu đẹp đẽ của chúng ta, phải không em ? Làm việc đó để hai mẹ con em sẽ có

một cuộc sống thanh thản, bình yên với cuộc đời còn dài phía trước... Nào, hãy đưa anh giữ cuốn nhật kí của em đi.

(Cô Huệ đặt cuốn nhật kí xuống mộ rồi lấy bao diêm, lập bập đánh lên.)

Cô Huệ : – Anh ơi, em gửi tình yêu của em đến với anh đây. Cả bí mật của chúng mình nữa, bí mật này chỉ riêng hai chúng ta biết thôi, anh nhé... *(ngọn lửa nhỏ bắt vào cuốn sổ. Bổng Cường xuất hiện...)*

Quốc Cường : – Mẹ ơi, mẹ nói chuyện gì với bố mà lâu thế ? Kia, mẹ đốt cái gì thế này ? Không phải vàng mã cho bố mà là một cuốn sổ à ?

Cô Huệ : – Không... Đây là một vật kỉ niệm riêng của bố mẹ...

Quốc Cường : – Kỉ niệm riêng sao mẹ không giữ, mẹ lại phải đốt đi ?

Cô Huệ : – Mẹ... mẹ muốn gửi xuống cho bố con.

Quốc Cường : – Sao mẹ lại mê tín thế ? Làm sao bố con nhận được nữa ? Chắc trong người mẹ không được khoẻ, mẹ lại nhớ bố quá cho nên mẹ nghĩ ngợi lung tung rồi. *(Cầm quyển sổ lên, dập lửa)* Thôi, mẹ con mình về đi.

Cô Huệ : – Cường ! Trả mẹ cuốn sổ. Con... con không được...

Quốc Cường : – Con có lấy của mẹ đâu. Con dập lửa hộ mẹ đấy chứ. *(lật mấy trang)* À, con hiểu rồi. Nhật kí của mẹ phải không ?

Cô Huệ : – Con không được đọc !

Quốc Cường *(ngạc nhiên)* : – Có cái gì bí mật thế hở mẹ ? Tại sao mẹ phải giấu con ? Mẹ không tin con à ? Chả lẽ con

không phải con trai của mẹ hay sao ? (*giấu cuốn sổ ra sau lưng*) – Nếu vậy, con sẽ đọc cuốn sổ này !

Cô Huệ : – Không được ! Cường ơi...

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH VI

(*Ngôi nhà của cụ Nhân, giản dị thanh bạch. Cường ngồi một mình, trên tay là cuốn nhật kí của cô Huệ, bên cạnh là một chiếc ba lô đã cũ...*)

Quốc Cường : – Mình là ai ? Tại sao mình lại có mặt trên đời ? Tại sao mình không có ruột rà thân thích ? Ai ? Ai đã để ra mình rồi bỏ mặc mình giữa cuộc đời này ? Ngôi nhà này không phải của mình, ông nội cũng không phải ông của mình... Cả mẹ nữa, người mẹ mà mình đã mong mỗi bao nhiêu năm mới được gặp, cuối cùng cũng không phải mẹ của mình. Tại sao lại như thế ? Tại sao ? Mình sẽ đi khỏi nơi đây, mình sẽ vào trường và không trở về đây nữa. (*Nhắc chiếc ba lô lên rồi lại từ từ thả xuống*) Chiếc ba lô này, chiếc ba lô của bố ngày xưa từ chiến trường gửi về. Đêm qua, cả ông và mẹ đã loay hoay sắp xếp hành trang cho mình... Ông thì vui, mà mẹ cứ lặng lẽ khóc... Giời đất ơi sao bất cứ đồ vật nào trong ngôi nhà này cũng gắn với kỉ niệm như thế ?

Không ! Mình sẽ không vào trường đại học nữa. Mình sẽ trở lại vùng trung du, nơi ngày xưa bố đã nhất được mình ở bờ suối. Để tìm xem ai là người đã bỏ rơi mình ! Nhưng tìm để làm gì ? Và khi tìm được rồi thì mình sẽ làm gì ? Để trút nỗi tức giận đã tích tụ bấy

lâu nay ư ? Hay để ôm chầm lấy mà gọi mẹ ? Không, người đẻ ra mình không xứng đáng là mẹ nữa... Giờ ới, sao đầu óc tôi lại hỗn loạn lên thế này ?

Lan Hương (ra) : – Cường...

Quốc Cường (hơi giật mình, quay lại) : – Hương đây à ?... Có việc gì không Hương ?

Lan Hương : – Cô đã kể cho Hương nghe tất cả.

Quốc Cường : – Tất cả ? Tất cả ư ? Sao lại kể cho Hương ?

Lan Hương : – Hương không biết... Có thể cô tin Hương...

Quốc Cường : – Tin Hương ? Vậy mà bà ấy đã không tin tôi, bà ấy đã giấu diếm tôi...

Lan Hương (giật giọng) : – Cường ? (Dịu giọng) Cường không được nói thế...

Quốc Cường : – Vậy thì tôi phải nói thế nào ? (Gào lên) Nói thế nào ?

Lan Hương (nhẹ nhàng) : – Cường có thương ông nội không ?

Quốc Cường : – Hương hỏi lạ ! Cường từ lúc lớn lên chỉ thấy có ông và bà thôi, nay bà mất rồi, chỉ còn mình ông... Cường không thương ông thì còn thương ai nữa.

Lan Hương : – Thế Cường có thương mẹ Huệ không ?

Quốc Cường : – Sao không thương !

Lan Hương : – Vậy thì được rồi...

Quốc Cường : – Được rồi là thế nào ?

Lan Hương : – Được rồi là Hương tin ở Cường vẫn còn tình yêu thương ông bà cha mẹ.

Quốc Cường : – Lúc nào Hương cũng nói như ở tiết học giáo dục công dân ấy.

Lan Hương : – Thế có đúng không ?

Quốc Cường : – Đúng... Nhưng...

Lan Hương : – Nhưng sao ?

Quốc Cường : – Nhưng Hương không biết trong lòng Cường đang nghĩ gì đâu.

Lan Hương : – Chẳng lẽ Hương lại không hiểu Cường hay sao ? Để Hương đoán nhé.

Quốc Cường : – Thì nói xem có đúng không ?

Lan Hương : – Trong lòng Cường đang đầy mâu thuẫn. Cường oán trách người đã sinh ra rồi bỏ rơi Cường. Cường đột nhiên thấy mình bị bơ vơ, không thấy có ai gần gũi với mình nữa. Cường như con ốc tự chui vào cái vỏ của mình.

Quốc Cường : – Hương nói thế chỉ đúng có một nửa thôi.

Lan Hương : – Phải, may mà nửa kia là Cường vẫn còn yêu thương quý trọng ông nội và mẹ Huệ.

Quốc Cường : – Ông nội thì đúng là Cường yêu lắm, thương ông lắm. Nhưng còn mẹ Huệ thì...

Lan Hương : – Thì sao ? Cường vẫn oán trách là mẹ không nói hết sự thật với Cường chứ gì ? Nhưng sự thật ấy là vô nghĩa lí, lẽ ra Cường không nên biết. Nhưng bây giờ đã biết rồi thì Cường phải thương mẹ hơn chứ. Có phải mẹ đã hi sinh cả tuổi thanh xuân của mình để giữ mối tình chung thủy với bố Cường không.

Quốc Cường : – Nhưng bố Cường giờ đây cũng không phải bố Cường nữa.

Lan Hương : – Tại sao không ? Đúng, có thể Cường không phải là giọt máu của bố. Nhưng nếu cái đêm hôm ấy, cái đêm ngày xưa ấy, bố không đội mưa gió để cứu

Cường thì liệu Cường có ngày hôm nay không ? Bố đã sinh ra Cường một lần nữa. Cả mẹ Huệ nữa, lẽ ra mẹ đã phải có một gia đình yên ấm với chồng con của mình ở một nơi nào đó. Vậy là mẹ đã từ bỏ tất cả để về đây với Cường. Một năm qua, mẹ đã diu dặt Cường tìm về đường ngay lối thẳng. Điều đó không đáng để Cường gọi một tiếng mẹ hay sao ?

Quốc Cường : – Không phải Cường không biết thế. Nhưng lồng ngực Cường như có cái gì đồ vỡ, như có cái gì nó bóp nghẹt lấy trái tim...

Lan Hương : – Cường ơi...

Quốc Cường : – Hương định nói gì nữa ?

Lan Hương : – Chính vì có mẹ, có cô giáo Huệ cho nên hôm nay Hương... Hương...

Quốc Cường : – Hương làm sao ?

Lan Hương : – Hương mới nhìn Cường bằng một con mắt khác...

Quốc Cường : – Hương mới mọc con mắt thứ ba à ? *(hai tay đỡ lấy đầu Hương, cúi xuống nhìn vào mắt Hương)* – Đâu, cho Cường xem con mắt thứ ba của Hương một tí.

Lan Hương *(đỡ lấy hai tay Cường)* : – Đừng... nhờ ông về thì sao ?...

Quốc Cường : – Hương ơi, ngày mai chúng mình hai đứa hai ngả, liệu Hương còn nhớ đến Cường không ?

Lan Hương : – Chả thèm nhớ đâu...

Quốc Cường : – Hương... Hương cho Cường thơm Hương nhé !

Lan Hương *(vùng ra)* : – Ừ, ừ... Ngượng lắm... *(chạy vào)*

Quốc Cường *(đuổi theo)* : – Hương... Hương ơi...

(Cụ Nhân từ trong ra)

Cụ Nhân : – Cường ơi... Cường đâu rồi con ?... *(nhìn thấy cái ba lô)*

Đồ đạc vút chổng chơ ở đây mà người chạy đâu rồi ?
(ngồi xuống cạnh ba lô) Cái ba lô của thằng Dũng,
gần hai mươi năm sau lại đến lượt con nó khoác lên
vai. Nhưng không phải đi vào chiến trường nữa... Ừ,
hành trang của con đựng trong ba lô của bố... Lại nhớ
thuở nào bố nó ôm nó trong ngực mà chạy về ngôi
nhà này...

(Ôm cái ba lô vào lòng) Có cái miếng rách, đêm qua
thấy mẹ nó ngồi vá, chẳng biết đã xong chưa ? À,
xong đây rồi, tươm tất rồi... Được cái, mẹ con xa cách
bao nhiêu năm mới tìm thấy nhau cho nên tình cảm
tích tụ bấy lâu bây giờ được lúc dồn hết cho con.

Mà mấy hôm nay, xem cái thái độ của thằng Cường
đến lạ. Nó cứ như lảng tránh mẹ nó, lảng tránh cả ông
của nó nữa chứ... Hay là có chuyện gì mà mẹ con nó
giấu mình ?

(Cụ run rẩy bước vào.)

*Một lúc cô Huệ, tay xách cặp ra. Cô đứng lặng lẽ nhìn cái ba
lô của chồng, giờ là của con. Cô như đắm chìm trong suy tưởng
của mình. Một lúc, cô mệt mỏi ngồi xuống cạnh cái ba lô. Bàn tay
cô vuốt ve chiếc ba lô như vỗ về đứa con nhỏ...)*

Quốc Cường *(ra nhìn thấy mẹ, hơi sững lại)* : – Mẹ đã về...

(Rời đi thẳng vào phía trong nhà)

Cô Huệ : – Cường !

Quốc Cường *(dừng lại)* : – Dạ.

Cô Huệ : – Ngồi xuống đây mẹ bảo đã.

Quốc Cường : – Con đứng đây cũng được... Mẹ bảo gì con ạ ?

Cô Huệ *(như thở hắt ra)* : – Cường ạ... Có thể mẹ không xứng đáng là mẹ của con. Nhưng mẹ vẫn muốn được xưng là mẹ với con. Bởi vì... bởi vì... mẹ con mình chỉ còn có ngày hôm nay nữa thôi, ngày mai con lên trường rồi. Dù con phải miễn cưỡng, dù con không còn yêu quý mẹ nữa thì con hãy cố xưng hô với mẹ như thế, chỉ từ giờ đến sáng mai nữa thôi. Mẹ xin con, hãy vì mẹ, vì cả ông con nữa.

Quốc Cường : – Vâng ạ...

Cô Huệ : – Nhất là với ông. Ông già rồi, chẳng còn ở bên con được lâu nữa đâu. Con hãy thương ông. Đừng bao giờ con để cho ông biết con không phải cháu nội của ông. Nếu ông biết điều ấy thì ông không chịu đựng nổi đâu. Con có hiểu không ?

Quốc Cường : – Con hiểu và con đã tự nhủ với lòng mình, dù sự thật là thế nào, con vẫn là cháu nội của ông, cháu đích tôn của ông.

Cô Huệ : – Con nghĩ được như thế, mẹ cũng thấy nhẹ nhàng...

Quốc Cường : – Mẹ còn định nói gì nữa không ạ ?

Cô Huệ : – Con đã chuẩn bị đầy đủ để ngày mai lên trường chưa ?

Quốc Cường : – Rồi ạ. Tất cả ở trong cái ba lô này.

Cô Huệ *(giở cặp lấy tiền ra)* : – Mẹ có dành dụm được ít tiền, con cầm lấy. Sinh hoạt trên thành phố chắc cũng tốn kém.

Quốc Cường : – Con không cần tiền

Cô Huệ : – Cường... nghe mẹ... con cầm lấy.

Quốc Cường : – Không ạ. Nếu mẹ không nói gì nữa thì con đi đây.

(Vào hẳn)

Cô Huệ : – Cường... *(một mình)* Chẳng lẽ con giận mẹ đến thế sao. Mẹ có làm gì nên tội đâu ?

(Cô nuốt nước mắt, cầm những đồng tiền nhét vào ba lô của Cường. Rồi cô đứng lên, đi vào.)

Sân khấu trống.

Một lúc, cô như người thất thần, xách chiếc va li cũ của mình ra. Rồi như không thể bước đi được nữa. Cô ngồi xuống bên cạnh chiếc ba lô.)

Cô Huệ *(nói với chiếc ba lô mà như nói với Cường) :* – Con ơi, mẹ trở về đây với con chưa đầy một năm. Một năm ấy biết bao nhiêu là vui, là buồn. Mẹ chưa một lần sinh nở, nhưng một năm qua mẹ đã hiểu thế nào là tình mẫu tử. Cường ơi, một năm ấy con đã thay đổi biết bao nhiêu. Mười tám tuổi, con đã trưởng thành, ngày mai con đã tung cánh bay xa. Vậy mà... vậy mà... mẹ phải xa con từ bây giờ. Mẹ không chờ được, mẹ sợ từ nay đến mai mẹ không chịu đựng nổi. Trái tim mẹ vỡ tung ra mất. *(ngước lên bàn thờ, chới với)* Anh Dũng ơi, em phải đi đây. Em lại có lỗi với anh lần nữa mất rồi. Đừng trách em anh nhé... *(Ngã xuống).*

Lan Hương *(ra) :* – Kia cô... Cô làm sao thế ạ ?

Cô Huệ : – Cô... cô không sao đâu.

Lan Hương : – Cô định đi đâu mà chuẩn bị va li thế này ?

Cô Huệ : – Hương ơi, cô phải đi thôi... ở đây từ giờ đến mai trái tim cô không chịu đựng nổi nữa...

Lan Hương : – Có phải bạn Cường đã xúc phạm cô không ?

Cô Huệ : – Không, không ! Nó không xúc phạm, nó chỉ lạnh nhạt thôi. Trời ơi, giá nó cứ gào lên, nó cứ trách móc cô thì cô không đến nỗi cảm thấy nặng nề như thế này. Hương ơi, cô thấy tình cảm mẹ con ở nó đang trôi đi, đang mất dần.

Lan Hương : – Cô đừng nghĩ thế. Không phải thế đâu ! Em vừa nói chuyện với Cường. Cường vẫn còn thương cô lắm, quý trọng cô lắm.

Cô Huệ *(như nói một mình)* : – Chỉ quý trọng thôi đâu đã đủ cho tình mẹ con...

Lan Hương *(nói như van)* : – Cô ơi, con còn nhớ bài toán cô dạy. Bài toán tìm ẩn số của phương trình vô định. Phương trình ấy có vô số nghiệm phải không cô ?

Cô Huệ : – Đúng ! Nhưng mục đích của chúng ta là tìm nghiệm nguyên dương nhỏ nhất. Vì thế, giải được phương trình này là vô cùng khó. Nhưng vì sao lúc này em lại nói về bài toán ấy.

Lan Hương : – Thưa cô, em cứ nghĩ mãi. Cuộc đời chẳng phải rất giống với phương trình vô định ấy hay sao ? Ai có chí, có lòng tin thì sẽ tìm được đáp số đúng nhất cho mình. Cái nghiệm nguyên dương nhỏ nhất ấy.

Cô Huệ *(hơi mỉm cười)* : – Học trò yêu của cô ạ, em nói như một người đã trưởng thành. Em định khuyên nhủ cô đấy ư ?

Lan Hương : – Em... em xin lỗi. Em đâu dám thế...

Cô Huệ *(thở dài)* : – Cô không phải là người tìm ra đáp số. Cô không tìm được cái nghiệm nguyên dương nhỏ nhất ấy. Cô cố hết sức rồi nhưng cô cảm thấy bất lực. Cô không làm được nữa, Trái tim cô yếu lắm rồi Hương ạ !

(Xách va li đứng lên. Cụ Nhân ra).

Cụ Nhân *(từ tốn)* : – Mẹ thằng Cường định đi đâu thế hở con ?

Cô Huệ : *(quay lại, quỳ sụp xuống)* : – Thầy... thầy ơi, con xin thầy tha tội cho con. Con đã không thay mặt được nhà con để giữ chữ hiếu với thầy.

(Khóc nức lên. Cường lao ra)

Quốc Cường *(kêu lên)* : – Mẹ... mẹ ơi...

(Cô Huệ đổ gục xuống sàn)

Quốc Cường : – Mẹ ơi, cuốn sổ nhật kí của mẹ đây. Xin mẹ giữ lấy. Con xin lỗi mẹ... Con xin lỗi mẹ, mẹ ơi...

Cô Huệ *(cố gượng)* : – Cường ơi, con đi học xa nhưng phải năng về thăm ông con nhé. Con chăm sóc ông thay bố mẹ được không con ? Mẹ đi đây, bố gọi mẹ rồi.

Quốc Cường *(đặt cuốn sổ vào tay mẹ)* : – Mẹ... mẹ ơi... mẹ có tha tội cho con không ?

(Cô Huệ ôm chặt quyển sổ vào ngực, như mỉm cười – cô đã chết)

Quốc Cường : – Mẹ ơi...

Lan Hương : – Cô ơi... mẹ ơi...

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH VĨ THANH

(Trở lại không gian của cảnh khai từ)

Quốc Cường : – Mẹ ơi... Ông nội cũng đã không còn nữa. Giờ phút này, chỉ còn có Hương là người thân thích duy nhất của con thôi.

Tiếng của cô Huệ : – Sao con lại nói thế ? Còn bao nhiêu bạn bè đang vây quanh đó thôi.

Lan Hương : – Mẹ ơi, còn một người nữa. Đó là cháu nội của mẹ, cháu còn nhỏ nên hôm nay không về lễ bà được.

Tiếng của cô Huệ : Mẹ biết rồi con ạ...

Quốc Cường : – Mẹ ơi, đến hôm nay con đã hiểu thế nào là hai chữ TÌNH NGƯỜI rồi mẹ ạ.

Tiếng của cô Huệ : – Làm người sống ở trên đời, phải có tình. Đó là điều quan trọng nhất, có phải vậy không các con. Đó chính là nghiệm của phương trình vô định cuộc đời đấy... Các con, mẹ ở cõi cao xanh, thấy các con được như ngày hôm nay, linh hồn mẹ thật thanh thản...

(Tiếng hát của dàn đồng ca mẫu giáo lại vang lên hồn nhiên và ngọt ngào):

"Lúc ở nhà mẹ cũng là cô giáo

Khi đến trường cô giáo như mẹ hiền

Cô và mẹ là hai cô giáo

Mẹ và cô, ấy hai mẹ hiền... "

BÙI VŨ MINH

Vết khắc trái tim

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Vết khắc*
trên khung cửa sổ của tác giả Nguyễn Ngọc Tuyết)

Nhân vật

– THẦY HOÀNG	– ÔNG GIÁO VIỆT
– CÔ YẾN NHI	– CÔ THANH
– THẦY NAM	– CÔ NHIỆM
– THẦY HIỆU PHÓ	– HUY
– MÁ HUY	– BA HUY
– EM TRAI, EM GÁI HUY	– LỚP TRƯỞNG
– NGỌC	– LAN
– MINH	– CÁC NHÂN VẬT QUẦN CHÚNG

(Học sinh lớp 10A5, các thầy cô giáo trong buổi họp Hội đồng kỷ luật...)

CẢNH I

TRONG PHÒNG HỌC CỦA LỚP 10A5 – GIỜ NGOẠI NGỮ
(ANH VĂN)

Bàn Huy có bốn học sinh : Lan, Minh, Ngọc và Huy. Huy ngồi phía trong, gần cửa sổ. Cô Thanh đang đứng trên bục giảng. Trên bảng có nội dung bài học Anh văn mà lớp mới vừa học xong – Lesson 7 (khoảng qua giữa học kì I).

Cô Thanh : – Bài học hôm nay đến đây là kết thúc. Bây giờ tôi sẽ trả bài kiểm tra một tiết kì trước, sau đó tôi sẽ sửa bài luôn để các em dò lại. *(nhìn xuống cuối lớp)* Lớp trưởng, em lên lấy bài kiểm tra, phát cho các bạn đi em.

Lớp trưởng dạ, lên lấy xấp bài ở bàn giáo viên, đi phát cho các bạn.

Lan : – Hôm trước tui bỏ hết hai câu, tiếc ời là tiếc. Chừng coi lại thấy dễ quá, cũng tại mình hơi ẩu. Chắc bài tui tám điểm.

Ngọc : – Tám điểm là ngon ăn rồi. Tui chỉ cầu trên năm điểm... Thiếu bao nhiêu để lên lớp thì... ba má tui sẽ bỏ tiền ra mua thêm !

Lan : – Sao Ngọc lại nghĩ có thể mua được mọi thứ bằng tiền, kể cả mua điểm ư ? ! Mình không cho điều đó là đúng...

Ngọc : – Thì tui là dân "sành điệu chơi hàng hiệu" mà ! Cái gì không mua được bằng tiền, mình sẽ phải dùng thứ khác để mua... *(cười)* Ba má tui dạy tui như vậy đó !

Minh *(bầu môi, lên mặt)* : – Tiếng Anh thời buổi này quan trọng lắm. Học không giỏi, mai mốt ra đời Ngọc sẽ

xin việc làm rất khó. Có ngoại ngữ khá, tui sẽ xin vô làm công ty nước ngoài giống như ông anh tui, lương tháng cả ngàn đô. Xài mệt nghỉ !

Ngọc : – Trời ! Có gì khó đâu. Ba má tui rất giàu, ngàn đô mà thấm thía gì. Mai mốt tui ra trường, ông bà sẽ bỏ tiền mở công ty cho tui làm giám đốc, khỏi cần đi xin việc của ai... *(cười tỉnh bơ)* Tui sẽ mượn thầy dạy kèm riêng Anh văn, quá đơn giản !

Lan : – Theo mình thấy học ở trung tâm vui hơn. Có bè có bạn, mình sẽ có động cơ để rèn luyện, và cùng giúp nhau học tốt.

Minh *(khinh khỉnh)* : – Tui theo học trung tâm Việt Mỹ từ hồi mới vô lớp 3 tới nay, bởi vậy nên chương trình Anh văn ở trường tui thấy nhẹ không – chỉ cần "búng tay cái chóc" là xong ! Bài của tui chắc chắn mười điểm.

Lan quay sang Huy, nhẹ nhàng hỏi thăm.

Lan : – Còn Huy thì sao. Bữa đó có làm bài được không ?

Ngọc *(lạnh chanh)* : – Nếu tui nhớ không lầm thì Huy... dở tệ hơn tui.

Huy *(lầm bầm)* : – Kệ tui ! Mắc mớ gì tới Ngọc.

Ngọc : – Hỏi thăm một chút thôi. Có gì đâu mà Huy căng dữ vậy !

Huy : – Tui không có nhu cầu được ai hỏi thăm,
Ngọc nhún vai, chưng hửng trước thái độ lầm lì, khó ưa của Huy.

Ngọc : – Xời. Huy cứ làm như Huy danh giá lắm không bằng !

- Huy :** – Tui không danh giá. Nhưng cũng không kiêu căng, lên mặt phách lối, hống ha hống hách như cái kiểu của Minh !
- Minh :** – Á à. Sao... mà dám nói về tao như vậy...
- Huy :** – Và tôi cũng không nhiều chuyện, vô duyên lãng nhách, ý thế con nhà giàu, ông a ông ọ như Ngọc !
- Ngọc :** – Cái gì ? ! Huy dám nói tui như vậy đó hả ? !
- Minh** *(cười khẩy)* : – Còn không phải sao ? ! Chân dung hai người đúng là như vậy mà.
- Lớp trưởng đã phát bài tới nơi, lần lượt cho từng người.*
- Minh :** – Thấy chưa, biết ngay mười điểm.
- Lan :** – Tiếc ghê. Đúng là mình chỉ được tám điểm.
- Ngọc :** – Mèn ơi, ngay chóc năm điểm. *(lầm bầm)* Phen này lại phải về năn nỉ, nhờ ba má "boa-rê " với cô giáo giúp mình rồi !
- Lan** *(thở dài)* : – Ngọc ơi, học là để cho mình. Không lẽ bạn cứ tính chuyện "đi cửa sau" suốt đời như vậy sao ?
- Ngọc :** – Ba má tui là dân làm ăn. Cho dù không muốn thì tui cũng đã quen với ba kiểu tính toán đó, ngay từ thuở mới sinh ra...
- Minh :** – Vậy mới biết, câu người đời nói đâu có sai. Không phải cứ có nhiều tiền thì sẽ trở nên sang trọng, văn minh.
- Ngọc :** – Minh mới nói gì đó ? Minh xỉa xối gia đình tui đó hả ? !
- Minh :** – Tui nói "phong long" như vậy, trúng ai nấy chịu.

Ngọc *(nổi xung)* : – Minh...

Lan : – Thôi mà, cho tui xin. Hai người đừng gây nhau nữa.
Riêng Huy nhận bài xong không nói gì, lẳng lặng dần mảnh giấy trên bàn với vẻ bất cần. Minh, Lan, Ngọc nhóng mắt nhìn qua, xong cùng la lên. "Trời đất. Không điểm bảy lăm !"

Ngọc : – Thậm chí không tròn một nữa. Thua tui xa lắc.
(cười, giọng châm chọc) Sao "làm ăn" bết bát dữ vậy, Huy ?

Huy không nói không rằng, loay hoay xếp bài kiểm tra thành... cái máy bay. Xong cậu giơ tay, định phóng nó qua cửa sổ. Đúng lúc đó, cô Thanh gõ mạnh cây thước trên bàn giáo viên.

Cô Thanh *(điểm đậm, từ tốn)* : – Bây giờ tôi sửa bài. Lưu ý, có những phần kiến thức đã kiểm tra ở đây sẽ được nhắc thêm lần nữa trong đề thi học kì, và có thể trong kì thi cuối năm... Vì vậy, nếu em nào có thắc mắc thì cứ nêu câu hỏi, tôi sẽ giải thích...

Chợt cô ngừng lại, nhìn về phía Huy. Tay Huy đang giơ cao chiếc máy bay giấy trong tư thế chuẩn bị phóng. Cô Thanh rời bục giảng, đi về phía cậu học trò ngỗ nghịch. Huy vẫn ngồi yên, mặt lăm lì.

Cô Thanh : – Em đang làm gì vậy, Huy ?

Huy : – Thưa cô, em...

Cô Thanh : – Bài kiểm tra của em đâu ?

Huy : – Dạ, em...

Ngọc *(lanh chanh)* : – Dạ. Chính là cái máy bay mà bạn ấy đang cầm trên tay đó, cô ơi.

Lan có vẻ không đồng tình với Ngọc, nhưng Minh thì ngược lại, cậu ta thể hiện sự khoái chí, hả hê ra mặt

Cô Thanh *(nghiêm mặt với Huy)* : – Em đưa cái máy bay đó cho tôi.

Huy : – Dạ... *(vốn lảm lì, không đưa)*

Cô Thanh *(hơi gắt)* : – Tôi nói gì em nghe không ?

Ngọc nhanh nhẩu thò tay qua, định chop cái máy bay trên tay Huy đưa cho cô Thanh để "lập công". Không ngờ Huy đã nhanh hơn, cậu vò nát cái máy bay thành một cục giấy và vứt luôn vô học bàn. Cô Thanh giận tái mặt, môi mím, run run.

Cô Thanh *(quát)* : – Huy! Em đứng lên !

Huy đứng dậy, mặt cậu ta càng lì hơn.

Cô Thanh : – Sao em dám làm như vậy với tôi ?

Huy cúi gằm mặt, im lìm, không trả lời.

Cô Thanh : – Em đưa ngay lại bài kiểm tra trong học bàn cho tôi.

Huy cương quyết không thực hiện. Ngọc lại thò tay vô học bàn của Huy, tính lấy giùm "tang vật" để đưa cho cô giáo. Nhưng lần nữa Huy lại nhanh hơn, cậu lôi ngay tờ giấy đã bị vò nát ra, quăng tọt luôn qua cửa sổ.

Cô Thanh *(tức giận)* : – Quá đủ !!! Tôi sẽ báo việc này lại với thầy chủ nhiệm của em. Và nếu thầy ấy không giải quyết sự việc này cho rốt ráo thì tôi sẽ bỏ môn, không dạy lớp này nữa.

Lớp trưởng (*đứng bật dậy*) : – Thưa cô, nhưng lỗi này là của bạn Huy, chứ đâu phải của cả lớp em...

Cô Thanh : – Một con sâu làm rầu nồi canh. Hơn nữa đây không phải là lần đầu tiên Huy vi phạm kỷ luật trong giờ của tôi !

Lớp trưởng : – Cô ơi, xin cô đừng bỏ lớp. Nếu bạn Huy không muốn học Anh văn thì đâu có nghĩa là tất cả tụi em không muốn học.

Cô Thanh (*lạnh lùng*) : – Tôi không còn gì để nói thêm với các em nữa. Hôm nay chúng ta dừng tiết học ở đây.

Cô Thanh đã lên đến bàn giáo viên, cô thu dọn sách vở cất vô cặp rồi đi ra trước khi chào cả lớp (với vẻ mặt lạnh lùng, rất buồn và giận). Khi cô Thanh đã đi khỏi, cả lớp xúm lại, bực tức trút giận lên đầu Huy.

Lớp trưởng : – Cậu sao vậy Huy ? Sao tự nhiên nổi chứng, ngang ngược gây chuyện với cô Thanh, để cho cả lớp phải bị liên lụy ? !

Huy im lặng, mím môi không đáp. Bầu không khí xung quanh căng thẳng, im phăng phắc.

Lớp trưởng (*bực tức*) : – Tui đang hỏi Huy đó. Dám làm, sao không dám giải thích. Bộ không tìm được lí do hợp lí hay sao ? !

Minh : – Thôi mà, lớp trưởng. Đừng trách "người ta". Có lẽ "người ta" đang muốn thể hiện "bản lãnh học sinh thời nay" đó thôi !

Ngọc : – Chắc bài khó quá, điểm "ẹ" quá, không còn khả năng tháo gỡ nên Huy mới phản ứng bằng cách nổi giận với cô Thanh !

Lan (*nhẹ nhàng nói riêng với Ngọc*) : – Ngọc ngồi gần Huy, dù gì cũng thân, cũng hiểu phần nào về nhau.

Lẽ ra Ngọc không nên theo phía mọi người, quay lại công kích Huy...

Ngọc (*giãy nảy, cong cớn*) : – Ai nói với Lan là tui thân, tui hiểu Huy ? ! "Người ta" thuộc dạng học sinh... cá biệt, ủa quên, "đặc biệt", tui đâu có "điểm chung" nào để thân, để hiểu.

Huy (*cười khẩy*) : – Tui không cần ai thân, ai hiểu tui hết !

Lớp trưởng : – Huy coi lại mình đi, hầu như ngày nào Huy cũng gây ra chuyện bực mình, khó xử cho lớp. Hết trét keo vô ghế của thầy Nam dạy Sử, lại tới cột dính đuôi tóc của Nga với Linh trong giờ nghỉ tiết, rồi đem mèo con vô lớp, quậy um sùm giờ Giáo dục công dân của cô Nhiệm, và không chú ý nghe giảng, phá hoại tài sản của nhà trường trong giờ Văn của cô Yến Nhi... Rốt cuộc thì Huy muốn gì ?

Minh : – Đã nói rồi mà. Người ta chỉ muốn "chơi nổi" thôi !

Lan (*nhắc nhở*) : – Minh kì quá. Huy không phải như vậy đâu...

Lớp trưởng : – Có phải Huy cố ý làm cho cô Thanh giận, để cô bỏ dạy Anh Văn ở lớp mình không ?

Huy (*lầm li*) : – Tui... không muốn gì hết !

Minh : – Nghe gì chưa, người ta "không muốn gì hết". Vậy mà người ta nói tui kiêu căng, hống hách, lên mặt chảnh...

Ngọc : – Ủa. Người ta còn nói tui ỡng ẹo, ỷ thế con nhà giàu nữa chứ. Bây giờ không biết ai ỡng ẹo, đây đưa nọ kia đây...

Lan (*nhẹ nhàng, khuyên nhủ*) : – Minh nghĩ nếu có điều gì không vừa ý thì Huy cứ nói thẳng ra, để cho bạn bè có thể cảm thông, và cùng xúm nhau giải quyết.

Huy : – Chuyện tui làm tui chịu. Lan không cần phải bênh vực cho tui. Mà cho dù Lan có nói, thì cũng chẳng ai nghe đâu !

Lớp trưởng : – Nói thiệt nha, đi học là để trang bị kiến thức, gom nhặt những điều hay lẽ phải cho mình. Học cái kiểu như Huy, tui thấy thà nghỉ luôn ở nhà cho đỡ phiền người khác !!!

Huy (*nổi giận, quát lên*) : – Phải rồi. Tôi cũng đang tính nghỉ học luôn. Ở nhà cho đỡ phiền người khác đây !

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH II

PHÒNG GIÁO VIÊN

Thầy Hoàng (chủ nhiệm lớp 10A5) đang trao đổi với cô Thanh, thầy Nam, cô Nhiệm và cô Yến Nhi. Thầy Nam già nhất, có vẻ rất nghiêm. Cô Nhiệm trung dung, cô Thanh căng thẳng, cô Yến Nhi trẻ trung, ôn hoà.

Cô Thanh (*bực*) : – Việc của Nguyễn Hữu Huy trong tiết dạy của tôi ở lớp Mười A Năm khiến tôi rất bất bình. Nếu anh Hoàng không có những biện pháp thích đáng để xử lí em Huy, tôi e sẽ là một "tấm gương" rất xấu về thái độ coi thường thầy cô giáo của học sinh...

Thầy Nam (*đồng tình*) : – Nguyễn Hữu Huy cũng từng gây ra một số chuyện lộn xộn trong giờ của tôi. Có lần trò ấy trét keo lên ghế giáo viên, làm dính quần tôi, khiến tôi

mất mặt trước lớp. Lần khác, Huy bắt thần lần bỏ vô cặp các bạn gái, làm cho cả lớp náo loạn...

Cô Nhiệm (*bật cười*) : – Nói về "quậy" thì không chỉ có thần lần thôi đâu, Huy còn dám đem cả mèo con vô giờ của tôi, rồi chọc cho nó kêu thảm thiết. Đúng là nhất quỷ, nhì ma...

Thầy Nam (*ngghiêm*) : – Tôi nghĩ chị nên phân biệt "quậy" vô ý thức với "quậy", có chủ tâm. Học sinh cấp ba, lớp mười, đã bắt đầu ổn định nhân cách để thành người lớn, không thể cứ vô tư, hỗn nhiên mãi như trẻ con cấp một, cấp hai !

Cô Nhiệm (*vui vẻ*) : – Anh Nam nói y như... bài giảng môn Giáo dục công dân rất khô khan, tẻ nhạt của tôi.

Thầy Nam : – Chị nói môn học của chị "khô khan, tẻ nhạt", hay là chị muốn ám chỉ tôi ?

Cô Nhiệm (*cầu hoà*) : – Nào tôi có ý chê trách gì anh đâu. Tôi chỉ nhận xét đùa, cho vui thôi mà.

Cô Yến Nhi (*dịu dàng*) : – Có lẽ nên quay lại với vấn đề chính mà anh Hoàng đang cần tham khảo ý kiến chúng ta. Theo tôi cảm nhận, hình như em Huy không thích học Văn – Sử – Địa. Giờ Văn của tôi, nếu em không quậy phá thì cũng không tập trung nghe giảng.

Thầy Nam : – Nếu đúng như vậy thì không còn gì để nói. Chắc chắn tôi sẽ đề nghị hình thức kỉ luật cao nhất là đuổi học em Huy.

Cô Nhiệm : – Như vậy... liệu có nghiêm khắc quá không ?

Thầy Nam : – Cũng có thể hơi nghiêm khắc. (*thở dài*) Nhưng tôi thật khó chấp nhận những học trò có thái độ coi

thường các môn khoa học xã hội, xem nhẹ nền tảng cuộc sống.

Cô Thanh : – Anh Nam nói rất đúng. Nhất là trong tình trạng đáng báo động về ý thức kỉ luật của học sinh hiện nay.

Cô Yến Nhi (*từ tốn hỏi thăm thầy Hoàng*) : – Em Huy học các môn tự nhiên có khá không vậy, anh Hoàng ?

Thầy Hoàng (*gật*) : – Rất khá, và rất thông minh. Ví dụ như môn Toán của tôi, Huy thường nghĩ ra hàng loạt cách giải khác nhau cho cùng một đề toán.

Cô Nhiệm : – Đối với những học trò thể hiện cá tính đặc biệt như vậy, muốn nắm bắt được tâm hồn chúng không phải dễ...

Cô Thanh (*phạt ý*) : – Tôi không hề có ý định "nắm bắt" học trò của mình. Tôi chỉ muốn tiết học của tôi ổn định, không có em nào vô kỉ luật, gây ảnh hưởng cho những em khác.

Thầy Nam : – Hình như chị Nhiệm có ý bênh vực cho trò Huy ? Tôi tưởng, là giáo viên dạy môn Giáo dục công dân, chị phải nghiêm khắc hơn với những học sinh cá biệt mới đúng...

Cô Nhiệm (*vội thanh minh*) : – Đâu có, tôi chỉ nêu ra một số nhận xét khách quan từ hai phía của một vấn đề. Cá nhân tôi không ủng hộ những trò quậy phá, cho dù của em Huy hay bất cứ học sinh nào khác.

Cô Yến Nhi : – Với tôi, nếu đã đem vấn đề ra mổ xẻ thì nên tìm hiểu cho thấu đáo : tại sao em Huy có những xử sự như thế ?

Cô Thanh (*cau mày*) : – Mỗi lớp tôi dạy có hơn bốn mươi học sinh, mà tôi không chỉ dạy một lớp, hay một khối lớp. Ý của cô Yến Nhi là hễ cứ có một học sinh vô lễ, quậy phá trong lớp tôi đang dạy, thì tôi sẽ phải đi sâu đi sát, tìm hiểu hết nguyên nhân – lí do – hoàn cảnh của em đó hay sao ?

Thầy Nam : – Phải rồi. (*nhìn Hoàng*) Đây là việc của thầy chủ nhiệm. Chúng tôi chỉ là giáo viên bộ môn, không chịu trách nhiệm về việc đó. (*than vãn*) Đời sống bon chen, cơm áo gạo tiền, lương giáo chức ba cọc ba đồng, đâu phải chỉ đi dạy, "đánh đu" với học trò hay trường lớp là đủ sống. Tôi mệt mỏi lắm, còn bao nhiêu việc khác phải làm...

Cô Nhiệm (*với thầy Hoàng*) : – Coi như tất cả ý kiến của chúng tôi chỉ là để tham khảo thôi. Giải quyết ra sao, tùy thầy.

Thầy Nam : – Tuy nhiên, tôi bảo lưu ý kiến đuổi học trò Huy. Nếu cứ phê bình hay khiển trách sơ sơ ở lớp thì cũng như "bắt cóc bỏ đĩa" thôi, chẳng có tác dụng gì với trò ấy hết.

Cô Thanh : – Tôi cũng đồng ý kiến với anh Nam. Không thể kéo dài tình trạng tệ hại này thêm, biểu hiện tiêu cực của em Huy đã gây ảnh hưởng xấu cho môi trường giáo dục của lớp Mười A Năm nói riêng và cho trường ta nói chung.

Cô Yến Nhi (*vốn nhỏ nhẹ, nhưng nồng nhiệt*) : – Đuổi học thì dễ quá rồi, chỉ cần ra thông báo, gạch tên là xong. Nhưng tại sao chúng ta không thử cho em Huy thêm một

thời gian. Biết đâu anh Hoàng có thể cảm hoá và thay đổi được em ấy...

Thầy Nam *(thái độ coi thường, hơi "mai mỉa", chán chường)* :
– Đúng là tuổi trẻ ! Luôn thi vị hoá mọi việc, và luôn tự tin rằng mình có thể thay đổi, cảm hoá được mọi thứ. Nhưng thưa cô giáo dạy Văn, "giang sơn dễ đổi, bản tánh khó dời", tôi e việc cảm hoá trò Huy khó không thua gì việc... thay đổi tư duy trì trệ của ngành Giáo dục nước ta đâu.

Cô Thanh : – Muốn thay đổi tư duy gì đó lớn lao thì trước tiên cứ phải mạnh tay, kiên quyết dứt bỏ những "con sâu làm giàu nổi canh" trong nội bộ học sinh của chúng ta trước đã.

Thầy Hoàng *(điềm đạm)* : – Rất cảm ơn các thầy cô đã trao đổi, góp ý với tôi về em Huy. Tôi biết phần trách nhiệm của mình. Ngay chiều nay tôi sẽ tới nhà Huy để gặp mẹ em.

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH III

NHÀ HUY, GIAN NGOÀI

Căn nhà tênh toàng, trống trải, xập xệ. Đồ đạc nghèo nàn. Huy đang ngồi giữa một đồng vỏ lon bia, lon nước ngọt. Cậu bé dùng một khúc gỗ (như cái chày) đập bẹp từng cái vỏ lon, xong bỏ qua một bên.

Bên kia, má Huy và em trai kế của Huy (khoảng chín tuổi) đang dỡ và soạn bìa các-tông, giấy vụn, giấy báo ra thành từng loại. Trên mặt má Huy có những vết bầm tím trông rất rõ, nét mặt mỗi hần sâu nơi khoé mắt.

Em gái út của Huy (khoảng năm tuổi) mặt mày lem luốc đang ngồi lê la, chơi nghịch với đồng mảnh nhựa vỡ, chai lọ đủ màu.

Thầy Hoàng bước vào, cả nhà vốn chăm chú làm việc, không hay biết. Một lát, dường như chán nản nên tay đập vỏ lon của Huy có vẻ rời rạc, không hăng hái như trước nữa. Nhưng chính là đứa em út của Huy phát hiện ra thầy Hoàng trước. Nó bỏ cuộc chơi với đồng mảnh nhựa, chạy lại bên má, rành rọt thông báo.

Em gái Huy : – Má ơi, có ai tới nhà mình nè...

Em trai Huy : – Má ! Hình như là thầy giáo của anh Huy...

Má Huy ngẩng lên, vừa trông thấy thầy Hoàng thì giật mình, vội vàng bỏ dở công việc, chùi tay vào áo, đơn đả tiếp thầy. Em trai Huy cũng đứng dậy, ngoan ngoãn khoanh tay chào thầy.

Má Huy : – Trời đất... Thầy giáo, có chuyện gì mà thầy tới nhà...
(với Huy) Kìa Huy, sao con không chào thầy ?

Huy (đứng lên, lấm li) : – Thưa thầy...

Má Huy (cau mày) : – Nhắc ghế mời thầy ngồi đi con, rồi vô trong rót nước mời thầy...

Thầy Hoàng : – Dạ được. Không sao, chị cứ để tôi tự nhiên.

Huy nhắc ghế cho thầy Hoàng ngồi, xong vào trong lấy nước.

Má Huy : – Cứ mỗi lần thầy tới nhà là tôi lại thấy lo... (rầu rĩ)
Chắc chắn thằng Huy nhà tôi lại gây ra chuyện không hay rồi... (thở dài) Thiệt khổ thân tôi, con với cái...

Huy làm li bưng li nước ra, đặt trước mặt thầy Hoàng, xong kéo cái ghế nhỏ ngồi tránh qua một bên.

Thầy Hoàng : – Đúng là em Huy đang... có chuyện trong lớp. Thật sự tôi thấy rất khó xử...

Má Huy : – Thầy, làm ơn nói cho tôi biết đi, thằng Huy mới quậy thêm chuyện gì nữa vậy ?

Thầy Hoàng : – Chị à. Em Huy đã vò nát bài kiểm tra và có những hành động vô lễ, thách thức với cô giáo dạy Anh văn...

Má Huy : – Trời ơi là trời. Tôi còn chưa đủ khổ hay sao ? (*ôm ngực, đau khổ*) Huy ơi là Huy, má làm lụng cực nhọc, vất vả, cố gắng xoay xở kiếm tiền cho con đi học... đâu phải để con vô lễ, coi thường thầy cô giáo như vậy hả con ? !

Thầy Hoàng : – Đáng buồn là Huy đã tái phạm nhiều lần quá, nên các thầy cô bộ môn đang kiến nghị với tôi, đòi đuổi học Huy...

Má Huy : – Ối thầy ơi... Xin thầy rủ lòng thương mà cho nó thêm một cơ hội. Tôi sẽ dắt nó tới lạy lục, xin lỗi cô giáo Anh văn... Nếu phải ra Hội đồng kỷ luật và bị đuổi học, rồi mai đây cuộc đời nó sẽ ra sao... Đời tôi đã khổ, không lẽ đời con tôi cũng phải chịu bế tắc... Xin thầy tha thứ cho Huy...

Thầy Hoàng : – Lần nào Huy gây chuyện chị cũng hứa với tôi : xin thầy bỏ qua, đây là lần sau chót. Rốt cuộc tôi hết còn nhớ nổi, đã bao nhiêu lần tôi tha thứ cho Huy...

Má Huy (*quay sang Huy, giận dữ*) : – Cái thằng hư hỏng, trời đánh. Không biết quỳ xuống mà xin lỗi thầy, năn nỉ thầy tha thứ hay sao. Còn ngồi trơ mắt ếch ra đó !

- Huy :** – Má à. Hay má cho con... nghỉ học đi...
- Má Huy** (*giãy nảy*) : – Cái gì ? ! Mà nói sao ?
- Huy :** – Con nói không muốn đi học nữa...
- Má Huy :** – Trời ơi, ngó xuống mà coi : Tôi đặt vào nó biết bao hi vọng, bây giờ nó trả ơn tôi như vậy đó... Không đi học, rồi lớn lên con tính làm nghề gì để sống hả con ? !
- Huy** (*vẻ bất cần*) : – Thì làm như má vẫn hay nói đó : lay lắt ngày qua tháng lại, rồi cũng xong !
- Má Huy :** – Không được. Làm như má nghĩa là ngày ngày vất vưởng, bốn ba mưa nắng, tom góp mua bán từng mảnh chai, mủ bẻ, lon bia, giấy vụn, lông vịt hay sao...
- Huy** (*cười buồn*) : – Có sao đâu má. Nhà mình vẫn đang sống như vậy mà !
- Má Huy :** – Sống thế này đâu có gọi là sống. (*ngậm ngùi*) Thôi thì đời má coi như bỏ, nhưng tới đời các con phải khác...
- Thầy Hoàng :** – Huy à. Em không nên trách cứ má... Tôi từng biết nhiều học sinh có hoàn cảnh gia đình khó khăn không kém gì em, thậm chí neo đơn hơn, nhưng các bạn ấy vẫn cố gắng vượt qua, và đều học rất giỏi...
- Huy** (*bất cần*) : – Coi như em dỏ, em tệ hơn mấy người đó.
- Má Huy :** – Cái đồ ngang ngược, nghe mà tức càn hông. Nói với nó, thà nói với... cái đầu gối còn sướng hơn.
- Thầy Hoàng :** – Chị à. Nếu thật sự Huy không muốn học nữa thì dù chị có ép, Huy cũng sẽ tìm mọi cách vi phạm kỉ luật để nhà trường phải buộc em thôi học.

Má Huy : – Không, thầy ơi. Thầy cứ để đó tôi sẽ dạy lại nó. Tôi sẽ không đời nào cho phép nó nghỉ học...

Huy : – Thầy nói đúng đó má. Nếu lòng con đã quyết thì dù má có làm căng tới đâu, con cũng sẽ bỏ học cho bằng được..

Thầy Hoàng (ôn tồn) : – Nhưng vấn đề là ở chỗ tôi không tin em thật sự muốn bỏ học. Em có những lí do để phản ứng tiêu cực, và tôi muốn tìm hiểu cho ra những lí do ấy !

Huy (lúng túng, cúi đầu) : – Em... em..

Thầy Hoàng : – Tôi nói đúng, phải không ?

Huy : – Thưa thầy...

Bỗng có tiếng lè nhè náo loạn, một người đàn ông say xỉn xuất hiện. Đó chính là ba của Huy. Mặt mũi ông ta đỏ gay, thân hình bệ rạc, chân đi xiêu vẹo, chỉ cần nhìn qua là đã thấy "không thương nổi".

Ba Huy : – Nhà có ai không mà mở cửa toang hoang cho chó mèo gà vịt chạy vô làm bậy vậy nè ? ! (lớn giọng gọi) Thăng Huy đâu, thằng Hùng đâu, con Hiếu đâu ? Bộ mấy đứa tui bay chết bờ chết bụi hết rồi hay sao ?

Má Huy (khó sớ) : – Đi thôi thôi, hể về tới nhà là rửa sả vợ con...

Ba Huy (gây gổ) : – Bà đó hả ! Đang làm bầm chửi tui phải không ? ! Vợ con người ta nhìn sao phát ham, vợ con mình hể dòm thấy mặt là chỉ muốn... lừa chó ra cho nó cắn !

Má Huy : – Ông chửi tui, ông đánh đập tui quanh năm suốt tháng còn chưa đã hay sao. Bộ ông không thấy thầy giáo thằng Huy đang tới thăm nhà mình ư ? !

Ba Huy : – A... Thì ra thầy giáo của thằng Huy... Vậy mà tui hiểu lầm, cứ tưởng... ông chủ nợ tới thu tiền lãi... Hê hê. Mong thầy giáo đừng giận, tại tui say xỉn quá...

Thầy Hoàng (ác cảm) : – Dạ, không có gì...

Ba Huy : – Thầy giáo tới nhà tui chơi có việc gì không vậy thầy ?

Thầy Hoàng : – Đúng là có chút việc. Tôi...

Ba Huy (xua tay gạt ngang, dựa cõn say để nói càn) : – Hay là thầy đi... quyền góp sổ vàng ? Hê hê... Nếu đúng như vậy thì coi như thầy đã gõ lăm cửa rồi. Chó cắn áo rách, nhà tui nghèo mặt rệp, không có tiền đóng góp đâu thầy ơi...

Má Huy (đau khổ, cố nài nỉ) : – Ông làm ơn im giùm tui được không. Thầy giáo là người đàn ông, đâu phải như ông nghĩ !

Ba Huy (càn quấy) : – Tui nói như vậy thì có gì đâu mà không đàn ông ? Có thực mới vực được đạo. Hề hề... Không thầy đổ mày làm nên, nhưng không mày đổ thầy dạy ai...

Má Huy (thở dài, lăm bắm) : – Cha ngang ngược, kì khôi như vậy thì làm sao mà dạy được con...

Ba Huy (cộc cằn) : – Bà lăm bắm cái gì trong họng đó, tui ứnh bà đổ máu bây giờ. Bà mà lòi thôi, tui bỏ má con bà đi luôn. Lúc đó đừng có trách tui sao phụ bạc, thay lòng...

Má Huy (rên rĩ) : – Trên đời này, chắc không ai bất hạnh như tui đâu. Hết khổ vì con lại tới đau vì chồng !

Ba Huy (vốn ngang ngược) : – Tui đã nói tui ớn cái nhà này tới tận óc rồi. Sống với tui chẳng khác nào địa ngục,

tại sao bà cứ ráng níu kéo, đeo bám theo tui hoài làm chi...

Má Huy *(sụt sịt, tủi thân)* : – Ông theo vợ bé, bỏ bê nhà cửa vợ con. Tỏi chừng bị người ta ruồng rẫy, không còn chỗ nào để đi ông mới chịu quay về. Thân tàn ma dại, sáng say chiều xỉn. Có phải tui ham tiếc, chèo kéo gì ông đâu...

Ba Huy : – Á à... *(vẫn mắt)* Bữa nay có thầy giáo thằng Huy ở đây, bà dám trả treo, cãi nhau tay đôi với tui phải không ? !

Em trai Huy *(mếu máo)* : – Ba ơi, thôi đừng la má nữa mà...

Em gái Huy *(sợ sệt, núp bên má Huy)* : – Ba đừng đánh má ghen ba...

Ba Huy bỗng nổi cơn điên, rượt đánh hai đứa nhỏ, má Huy hốt hoảng, vội lấy thân mình che chở cho con, thành ra lãnh trợn những cú đòn của ba Huy giáng xuống. Hai đứa nhỏ sợ quá, khóc như ri.

Huy *(bức xúc)* : – Ba thôi đi được không. Ở với nhau không được thì chia tay quách cho xong. Rồi ba muốn theo ai, lấy ai tùy ý, đừng làm khổ má nữa.

Ba Huy *(nổi giận)* : – Thằng con bất hiếu, đồ trời đánh. Mày dám lên mặt, hỗn láo với tao hả mày ? !

Ông ta gơ tay định đánh Huy, nhưng Huy nóng nảy quắc mắt, đối mặt, không hề run sợ, ra ý sẵn sàng đương đầu với ông ta. Thái độ đó khiến ông ta dậm ngại, phải chùn bước. Thấy Hoàng xen giữa Huy và ông ta, cố ôn tồn khuyên giải.

Thầy Hoàng : – Thật tiếc khi tôi vô tình ở trong tình thế không hay chút nào. Nhưng nếu anh còn muốn nghe theo lẽ phải thì xin hãy bình tâm, vào trong nghỉ ngơi đi. Chờ tới khi qua khỏi cơn say, rồi sẽ giải quyết tiếp những gì đang bức xúc...

Ba Huy : – Thôi được. Tui nghe lời thầy giáo, vô trong nghỉ ngơi... Nhưng nhứt định là tui sẽ phải li dị với má con nhà này... Tui ngán ngẩm lắm rồi, đời gì đâu mà khôn nạn, bết tắc... Nghèo tàn mạt, không bao giờ góc nổi cái đầu lên... *(ông ta nghiêng ngả đi vô trong.)*

Má Huy *(cay đắng, bẽ bàng) :* – Thầy cũng thấy rồi đó. Cảnh nhà chúng tôi bẽ bết như vậy, làm sao thằng Huy chịu nổi...
(Lặng lẽ ngồi khóc với hai đứa nhỏ)

Huy *(lạnh băng) :* – Thầy về đi.

Thầy Hoàng : – Nhưng thầy vẫn chưa nói chuyện với em...

Huy : – Không, em không muốn nghe gì hết. Thầy về đi !

Thầy Hoàng : – Huy à. *(chân tình)* Thầy sẽ không trách em, không dẫn vật hay tra vấn gì đâu. Thầy chỉ muốn nói...

Huy : – Em không cần ai thương hại hết. Thầy về đi !

Thầy Hoàng *(vấn tha thiết) :* – Thầy không thương hại em, thầy chỉ mong em hiểu rằng...

Huy *(cương quyết) :* – Em phải nói sao thầy mới chịu thôi, không thuyết phục em nữa ? Nếu nhà trường không đuổi học em, thì em cũng sẽ làm đơn xin nghỉ học luôn. Từ nay, xin thầy đừng bận tâm, và đừng bao giờ tới nhà em nữa !

Thầy Hoàng (*thở dài*) : – Thôi được. Thầy biết ngay lúc này không thể nói gì thêm với em. Nhưng chắc chắn thầy trò ta sẽ sớm gặp lại nhau... Thầy về đây !

Thầy Hoàng quay sang chào má Huy và hai đứa nhỏ, xong ra về. Huy đứng lặng, nhìn theo thầy. Rồi nhìn lại má.

Huy (*gắt*) : – Má đừng khóc nữa. Chịu đựng ba như vậy riết mà má không thấy mệt mỏi sao ? !

Má Huy : – Mệt mỏi lắm chứ, con. Nhưng má ráng chịu... cũng chỉ vì muốn các con có được một người cha... (*nào nuốt*) cho dù ông ấy không ra gì... thì cũng vẫn là cha của các con...

Huy (*hét lên*) : – Con không cần một người cha như ông ấy !

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH IV

TRƯỚC CỔNG NHÀ ÔNG GIÁO VIỆT

Cổng nhà giản dị, có vòm hoa giấy đỏ, trắng bao quanh. Trước nhà, bên tường rào có một chiếc ghế đá cũ, đã mòn nhẵn theo thời gian. Bên trên ghế là một mái che đơn sơ, phủ kín bông hoa giấy, trông rất lãng mạn. Thầy Hoàng đến cùng với cô Yến Nhi.

Cô Yến Nhi : – Nhà này phải không, anh Hoàng ?

Thầy Hoàng : – Đúng rồi. (*mỉm cười*) Nhưng tại mình ngồi lại ngoài này một chút đã... Được không Nhi ?

Cô Yến Nhi : – Đồng ý thôi. (*trình nghịch*) Nhưng anh có thể giải thích lý do cho Nhi được không ?

Thầy Hoàng : – Ngay từ hồi còn nhỏ, theo học thầy, không hiểu sao cứ mỗi lần tới nhà thầy chơi là tôi phải nán lại đây một chút, ngồi ở ngay cái ghế đá này. Lát sau mới vô...

Cô Yến Nhi (*thú vị, gật gù*) : – Vậy mà cái ghế đá này đã có ở đây từ lâu lắm rồi sao, anh ?

Thầy Hoàng : – Đúng vậy. Ông giáo Việt kể với tôi đây là món quà của một phụ huynh học sinh tặng thầy. Thầy không kê nó trong sân nhà mà kê ở đây, để ai ngang qua có muốn nghỉ chân thì ngồi. Thầy nói giống như ở dưới quê, người ta hay cất lên một cái chòi lá, với lu nước ngọt vừa mát vừa trong để sẵn, dành cho người lỡ độ đường...

Cô Yến Nhi : – Hay quá vậy ta ! Chắc Nhi về cũng phải bắt chước, làm theo thầy Việt của anh Hoàng quá.

Thầy Hoàng (*hóm hỉnh*) : – Nếu trước nhà Nhi mà có ghế đá với vòm bông giấy giống như ở đây, thì Nhi có biết ai sẽ tới "ngồi đồng" lâu nhất, và thường xuyên nhất không ?

Cô Yến Nhi (*ngượng*) : – Đừng có nói với Nhi chính là... anh đó nghen !

Thầy Hoàng (*cười*) : – Tại sao lại không ? Vì hễ ai mỗi chân là có quyền ngồi nghỉ thôi mà.

Cô Yến Nhi : – Anh chưa nghỉ được đâu, thầy chủ nhiệm ! Anh vẫn còn trách nhiệm rất nặng nề với cậu học sinh

Nguyễn Hữu Huy. Chính vì trách nhiệm đó mà anh phải tìm tới đây...

Thầy Hoàng : – Nhắc tới Huy lại thấy buồn. (*thở dài*) Hoàn cảnh của nó nan giải quá, tôi cũng chưa biết giải quyết sao !

Cô Yến Nhi : – Nghe anh tường thuật chuyện tới nhà Huy, gặp ba má của nó... Nhi cũng đâm ra buồn lây... Nhưng nè, tại sao anh lại nghĩ thầy Việt có thể giúp anh tìm ra giải pháp ?

Thầy Hoàng : – Đó là cả một câu chuyện dài... (*nhẹ nhàng*) Có điều, trước khi kể Nhi nghe, tôi muốn hỏi Nhi hai câu...

Cô Yến Nhi (*đùa*) : – Anh khôn quá ha, đổi một lấy hai !

Thầy Hoàng (*giả vờ phớt tỉnh*) : – Nếu không đồng ý đổi thì thôi, Nhi sẽ không được nghe một câu chuyện li kì hấp dẫn, dư sức bổ sung vào kho tư liệu, để dành mai kia... chán nghề cô giáo dạy Văn, em có thể đem ra... viết thành tiểu thuyết !

Cô Yến Nhi : – Ái cha, hấp dẫn vậy sao ? ! Nếu vậy thì Nhi đành phải gật.

Thầy Hoàng (*mỉm cười*) : – Câu hỏi thứ nhất : Tại sao Nhi nghĩ có thể thuyết phục và cảm hoá được trò Huy ?

Cô Yến Nhi : – Không phải chỉ nghĩ thôi, mà Nhi tin chắc điều đó. Chính vì niềm tin ấy mà Nhi đã đồng ý đứng về phía anh, bảo vệ Huy, trong khi tất cả các thầy cô khác đều phản đối.

Thầy Hoàng : – Lí do của niềm tin ?

Cô Yến Nhi : – Anh có biết trong giờ Văn của Nhi, Huy đã từng phạm phải lỗi lầm gì không ?

- Thầy Hoàng :** – Nếu theo báo cáo của lớp trưởng thì Huy không chú ý nghe giảng, phá hoại tài sản của nhà trường...
- Cô Yến Nhi :** – Chính xác ? (*cười*) Vì đó chính là kết luận của Nhi, sau khi bắt quả tang Huy trong giờ học bài giảng không nghe, tập vở không chép, lại đi... khắc bậy trên cửa sổ !
- Thầy Hoàng :** – Thì ra là vậy (*chú ý*) Nhưng... nó khắc cái gì ?
- Cô Yến Nhi :** – Lúc đầu Nhi giận quá nên chỉ rầy la, cảnh cáo, đâu có thèm quan tâm nó khắc cái gì. Mãi về sau mới biết...
- Thầy Hoàng (*nóng ruột*) :** – Rốt cuộc là cái gì ?
- Cô Yến Nhi :** – Một trái tim rỉ máu, kèm với câu "*Nỗi đau tình mẹ*".
- Thầy Hoàng :** – Vậy sao...
- Cô Yến Nhi :** – Muốn kiểm tra thì cũng dễ thôi mà, anh. Ngay trên thành cửa sổ, ở chỗ nó ngồi.
- Thầy Hoàng :** – Tôi tưởng Nhi đã bắt nó phải xóa đi rồi chứ.
- Cô Yến Nhi :** – Thì đúng là Nhi có bắt. Nhưng nó chỉ xóa sơ sơ bằng bột phấn, đâu cách nào liền lại như cũ.
- Thầy Hoàng (*mỉm cười*) :** – Thú vị nhỉ !
- Cô Yến Nhi :** – Anh nói cái gì thú vị ?
- Thầy Hoàng (*lãng đãng*) :** – Thì cái chuyện... khắc trên cửa sổ ấy mà...
- Cô Yến Nhi (*ngạc nhiên*) :** – Như vậy mà thú vị ư ! Theo Nhi thì điều thú vị không nằm trong hành động, mà ở ngay nội dung...
- Thầy Hoàng :** – *Nỗi đau tình mẹ* hả ? !

Cô Yến Nhi : – Vâng ! Một đứa con trai tưởng như quậy phá, bất cần. Nhưng thật ra đứa con trai ấy vô cùng thương mẹ. Vấn đề của nó hiện nay chính là "nỗi đau" của mẹ nó. Không phải nó đang chán trường, chán lớp... Hơn nữa, người mẹ thương con sẽ không muốn con mình bỏ học dở dang...

Thầy Hoàng : – Đúng là cô giáo dạy Văn có khác. Chỉ từ cái đề bài gọn lọn "nỗi đau tình mẹ " mà em cũng có thể... phân tích ra thành nguyên cả một "bài văn" vô cùng cảm động !

Cô Yến Nhi (nhẹ nhàng) : – Không phải thực tế đã chứng minh cho sự đúng đắn trong câu chuyện của Nhi đó sao !

Thầy Hoàng (gật, hôn hậu) : – Chính xác là như vậy, tôi xin chia sẻ với em, cô giáo dạy Văn nhạy cảm, thông minh. Còn câu hỏi thứ hai : Nhi nghĩ tôi là người... thế nào ?

Cô Yến Nhi : – Tại sao anh lại hỏi như vậy ?

Thầy Hoàng (tinh nghịch) : – Nguyên tắc của cuộc chơi : hai đổi một. Nhi cứ trả lời thôi không... có quyền hỏi ngược lại tôi !

Cô Yến Nhi : – Anh khôn dễ sợ luôn. (cười, nhân nhượng) Thôi được, Nhi sẽ trả lời Nhi nghĩ anh là... một thầy giáo tốt bụng, tận tâm nói chung, và là một thầy chủ nhiệm chu đáo, có trách nhiệm với học sinh của mình nói riêng...

Thầy Hoàng : – Nhưng nếu tạm... gác nghề giáo qua một bên, chỉ tính riêng con người tôi thôi thì sao ?

Cô Yến Nhi (*bối rối, do hiểu lầm ý thầy Hoàng muốn cô bày tỏ tình cảm*) : – Nhi bắt buộc phải trả lời anh... câu hỏi này ư ?

Thầy Hoàng (*từ tốn đính chính*) : – Ý tôi muốn hỏi : Nhi có bao giờ nghĩ tôi từng là người... hư hỏng, bất trị không ? !

Cô Yến Nhi : – Không. (*thở phào, lắc đầu quả quyết*) Nhi không nghĩ như vậy đâu... Có những người phải trải qua một quá trình phấn đấu, rèn luyện rất vất vả, khó khăn mới trở thành người tốt. Nhưng anh thì... giống như một người tốt "nguyên si" từ bản chất, tốt ngay từ cái thuở... ban sơ.

Thầy Hoàng (*gật*) : – Cảm ơn Nhi đã tin tưởng và đánh giá cao về tôi. Thôi bây giờ chúng ta vô nhà, thăm thầy giáo của tôi đi !

Cô Yến Nhi (*ngạc nhiên*) : – Ủa, sao kì vậy !? Anh đã hứa sẽ kể câu chuyện dài của anh cho Nhi nghe kia mà ? !

Thầy Hoàng (*khẳng định*) : – Yên tâm, tôi đã hứa thì sẽ không sai lời. Nhi cứ vô nhà đi !

Cô Yến Nhi : – Dạ. Anh đi trước, Nhi sẽ theo anh...

– CHUYỂN CẢNH –

TRONG PHÒNG KHÁCH NHÀ ÔNG GIÁO VIỆT

Mọi thứ trang nhã, hài hoà, nói lên phong cách của chủ nhân. Ông giáo Việt đang ngồi đọc sách nơi bàn. Đó là một ông cụ quắc thước, trán cao, nét mặt phúc hậu, đôi mắt tinh anh.

Thầy Hoàng : – Thầy ơi, con tới thăm thầy đây.

Ông giáo Việt (*ngẩng lên*) : – A.. (*mừng rỡ*) Hoàng đó hả ? ! Lâu quá... (*ân cần*) Ngồi đi em...

Thầy Hoàng (*đưa ra một gói quà*) : – Con có chút quà nhỏ biếu thầy. Đây là thứ trà móc câu mà thầy vẫn thích...

Ông giáo Việt : – Cảm ơn Hoàng, em vẫn còn nhớ thói quen của tôi sao ? !

Thầy Hoàng : – Dạ, nhớ chứ... (*quan sát ông giáo, vui vẻ rất thật lòng*) Thấy thầy vẫn khoẻ, con mừng lắm...

Ông giáo Việt : – Ơn trời. Tôi cũng còn sức khoẻ để được chứng kiến những lứa học trò ngày xưa lần lượt thành nhân, thành danh.

Thầy Hoàng : – Thầy ơi, bữa nay con tới cùng một người bạn...

Cô Yến Nhi : – Dạ, chào thầy... Con là Yến Nhi, là bạn đồng nghiệp dạy cùng trường, cùng khối lớp với anh Hoàng.

Ông giáo Việt : – Nhi cũng dạy Toán như Hoàng à ?

Cô Yến Nhi : – Dạ không thầy ạ. Con dạy môn Văn.

Ông giáo Việt : – Hay quá, tôi cũng là giáo viên dạy văn đây. (*ân cần chỉ ghế*) Em ngồi đi, Nhi.

Cô Yến Nhi (*nhỏ nhẹ*) : – Dạ, cảm ơn thầy. (*vui vẻ, chân thành*) Trông thầy giống như một... nhà hiền triết tiên phong đạo cốt. Đúng như con đã hình dung về thầy thông qua lời kể của anh Hoàng.

Ông giáo Việt (*cười*) : – Không biết Hoàng đã kể với em những gì về tôi !

Thầy Hoàng : – Nhi không chỉ là đồng nghiệp mà còn là người bạn, đã thông cảm, chia sẻ với con những khó khăn, vướng mắc mà con đang gặp phải trong công việc...

(thở dài) Cũng bởi chuyện đó mà hôm nay con tới đây gặp thầy...

Ông giáo Việt (ôn tồn) : – Chuyện học trò của em phải không ?

Thầy Hoàng (ngạc nhiên) : – Dạ, đúng. Nhưng... sao thầy đoán được ạ ?

Ông giáo Việt (đôn hậu) : – Đối với một người thầy thì có gì bận tâm cho bằng chuyện những đứa học trò của mình đâu !

Thầy Hoàng quay nhìn cô Yến Nhi, tỏ ý rất tâm đắc với câu nói đó của ông giáo Việt. Cô Yến Nhi cũng gật đầu, chia sẻ.

Ông giáo Việt ung dung soạn ấm tách để pha trà. Thầy Hoàng nhanh nhẩu "giành" làm, xong anh lần lượt rót nước cho cả ba người. Cô Yến Nhi cũng mau mắn phụ giúp thầy Hoàng.

Thầy Hoàng : – Thầy ạ. Vừa lúc này con có hứa sẽ kể cho Nhi nghe câu chuyện của con... với thầy, từ hồi xưa đi học...

Cô Yến Nhi : – Anh Hoàng cứ úp mở hoài, làm con thấy tò mò ghê.

Ông giáo Việt (mỉm cười, nhẹ nhàng) : – Chuyện đã qua từ lâu lắm, Hoàng vẫn còn muốn nhắc lại sao ?

Thầy Hoàng : – Lẽ ra con cất giữ trong kí ức, chỉ riêng hai thầy trò mình biết với nhau thôi. Nhưng câu chuyện có liên quan... à không... liên hệ với một học sinh của con hiện nay. Nên con quyết định sẽ không giấu Nhi, thầy ạ...

Ông giáo Việt (gật đầu, điềm đạm) : – Nếu vậy thì thầy tùy con. (miên man) Làm nghề giáo cũng như người đưa đò, đò neo ở bến sông, đò qua lại con sông. Người đưa đò chúng kiến bao nhiêu lớp người đi qua, đi qua... Kí ức

của người thầy là kí ức người ở lại, không phải như tâm thế của người ra đi.

Thầy Hoàng lẳng lặng kéo tay áo lên, chìa cho cô Yến Nhi xem một hình xăm trên bắp tay đã bị xóa, thành ra vết sẹo khá dài.

Thầy Hoàng : – Nhi nhìn thử, coi có thể đoán ra đây là cái gì không ?

Cô Yến Nhi (*cau mày, quan sát*) : – Anh bị sẹo... tai nạn gì đó hay sao ?

Thầy Hoàng : Không, đó chính là dấu vết của hình xăm đã bị xóa đi.

Cô Yến Nhi (*ngạc nhiên*) : – Anh đã từng... xăm gì đó lên tay ư !

Thầy Hoàng : – Phải. Nhi không hình dung nổi phải không ? ! Một dòng chữ có nội dung rất bi quan : "Hận đời đen bạc "...

Cô Yến Nhi : – Trời ạ. Bây giờ Nhi mới hiểu tại sao khi Nhi kể vụ trò Huy khắc chữ lên cửa sổ thì anh có vẻ thú vị đến thế !

Thầy Hoàng (*với cô Yến Nhi*) : – Đúng vậy (*với ông giáo Việt*)
Thầy ạ. Cứ như lịch sử đang lặp lại, con "đụng" ngay một đứa học trò cứng đầu, khó bảo, giống y như... con với thầy hồi xưa... Cậu bé đó tên là Huy, Nguyễn Hữu Huy...

Ông giáo Việt mỉm cười – nụ cười độ lượng, khoan dung và rất từng trải. Ông không nói gì mà chỉ lặng im lắng nghe.

Cô Yến Nhi : – Nhưng tại sao lại là "Hận đời đen bạc " vậy anh ?

Thầy Hoàng (*cười*) : – Cô giáo dạy Văn mà không nghĩ ra là tại sao ư ?

Cô Yến Nhi : – Bởi vì Nhi không dám đoán mò, lỡ thành chủ quan...

Thầy Hoàng : – Thì Nhi cứ đoán thử đi ?

Cô Yến Nhi : – Từng có thời gian xăm hình trở thành... một cái mốt trong giới học trò mới lớn, xăm để thể hiện ta đây bản lĩnh, ta đây từng trải, giang hồ, xứng đáng là dân "anh chị"...

Thầy Hoàng (*mỉm cười*) : – Không có nguyên nhân nào bay bổng, thâm thía, giống như câu chuyện "Nỗi đau tình mẹ" ban nãy ư ? !

Cô Yến Nhi : – Nhi chỉ nêu những biểu hiện chung mà Nhi biết thôi...

Ông giáo Việt (*bấy giờ mới hỏi Hoàng với vẻ quan tâm*) :
– Hoàn cảnh cậu Huy bây giờ có khó khăn giống như em hồi trước không ?

Thầy Hoàng : – Thừa thầy, Huy vẫn còn đầy đủ mẹ cha, không phải bơ vơ, cô độc giống như con ngày xưa... Nhưng gia đình Huy lại đang lục đục, không trọn vẹn ấm êm, hạnh phúc...

Cô Yến Nhi : – Nhi thật sự xin lỗi, Nhi không biết hoàn cảnh anh Hoàng...

Thầy Hoàng : – Không sao đâu Nhi. Chuyện đã xa xôi lắm, tôi quen rồi. (*Tự sự, hồi tưởng*) Hồi ấy tôi là một đứa trẻ cô đơn, bị cha mẹ bỏ rơi sau khi hai người chia tay nhau : Tôi sống với bà ngoại, hoàn cảnh túng bấn, neo đơn, đã thế lại luôn phải chịu những nỗi đòn đau, vật vã trong tinh thần, do những lời oán trách, than vãn triền miên của bà về sự vô tâm, vô trách nhiệm và tàn nhẫn của cha mẹ tôi...

Ông giáo Việt : – Lúc đó trong mắt tôi, Hoàng là cậu học sinh cá biệt vô cùng khó thương, khó dạy. Tất cả các thầy cô có giờ ở lớp đều nhăn mặt vì những trò quậy phá, tung hê, bất cần của Hoàng... Sau rất nhiều lần cảnh cáo, kỉ luật mà cứ như "bắt cóc bỏ đĩa", nhà trường đã đề nghị tôi buộc Hoàng thôi học... Chính tôi cũng chán, muốn bỏ cuộc luôn cho gọn

Cô Yến Nhi : – Trời đất. Nghe sao thấy... giống y như chuyện của Huy.

Ông giáo Việt (*gật, điềm đậm kể tiếp*) : – Cho tới một hôm, tôi bỗng tình cờ phát hiện ra dòng chữ "Hận đời đen bạc" xăm tối xăm trên cánh tay của Hoàng. Lòng tôi như chột nhối lên một linh cảm gì đó, không yên... Tôi tin Hoàng có uẩn khúc...

Thầy Hoàng : – Bà tôi còng lưng làm thuê làm mướn, nhặt nhanh gom góp từng đồng xu các bạc để nuôi tôi ăn học, khôn lớn, còn tôi cứ ra sức mà quậy phá. Tình thương tôi bà giấu trong tim, thể hiện ra chỉ toàn bằng những câu chửi rửa, dạy nghiêm. Tôi đau lắm. Tôi hận ba má tôi, hận những đứa con may mắn được sống yên vui, hạnh phúc, có cha có mẹ. Hận tất cả những người chung quanh, hận luôn cả bà tôi...

Ông giáo Việt : – Hoàng lầm lì, phong kín y như một pháo đài không thể tiếp cận. Tôi không cách nào nói chuyện được với em...

Thầy Hoàng : – Tôi không muốn chia sẻ với ai. Chạy trốn những giọt nước mắt tủi thân, bất lực của bà, tôi đã bỏ nhà đi

theo bọn bụi đời hư hỏng, đàn đúm thâu đêm. Tôi tới lớp chỉ như hình nhân vật vờ, không thiết tha gì việc học. Tôi luôn trong tâm thế sẽ bị nhà trường đào thải, ném ra ngoài xã hội...

Cô Yến Nhi : – Thật không thể nào tin nếu như chỉ biết thầy Hoàng của ngày hôm nay : chừng chạc, tự tin, đáng hoàng, đâu ra đó.

Thầy Hoàng : – Phải... (*thở dài, buồn lặng*) nếu không có một biến cố quan trọng : bà tôi bỗng đột ngột qua đời do tai biến mạch máu não. Trong đám tang đơn sơ, vắng vẻ, cô quạnh ấy, có một bàn tay ấm áp đã đặt lên vai tôi, đúng lúc tôi đang quỳ trước di ảnh bà, lặng lẽ khóc. Đó chính là bàn tay của thầy Việt... Kể từ đó, tôi đã coi thầy như người cha thứ hai của mình, nâng đỡ tinh thần tôi trong suốt cuộc đời...

Ông giáo Việt : – Tôi rất tin vào câu "hữu duyên thiên lí năng tương ngộ", linh cảm của tôi khi vô tình trông thấy dòng chữ "hận đời đen bạc" trên cánh tay Hoàng, đã đưa tôi tới gần em...

Thầy Hoàng : – Và bây giờ em cũng tin vào câu "dẫn lối, đưa đường" đó khi tới với Huy, thầy ạ !

Cô Yến Nhi (*mỉm cười dịu dàng*) : – Không phải mỗi chúng ta đều xuất phát và đi từ cùng một điểm chung hay sao ?

Cả ba cùng nhìn nhau, ánh mắt chia sẻ và đầy cảm thông.

Bỗng điện thoại di động của thầy Hoàng réo vang. Thầy vội bấm nghe.

Thầy Hoàng : – Dạ, tôi Hoàng nghe đây... Sao ạ ? Chị nói sao ?...
Huy nó đã... Thật ư ?... Chị bình tĩnh lại đi... Chị ơi...

Thầy Hoàng sững sờ buông máy, nhìn ông giáo Việt và cô Yến Nhi.

Thầy Hoàng : – Má của Huy vừa gọi để báo tin, rằng Huy đã bỏ nhà đi, suốt đêm qua không thấy về...

Âm nhạc (để nhấn mạnh ý).

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH NGOÀI MÀN

Đây là cảnh tượng trưng ước lệ, không có đối thoại, được dàn dựng trên nền nhạc, phối hợp với ánh sáng.

Má Huy, thầy Hoàng và cô Yến Nhi cùng túa ra, đi tìm Huy.

Ông giáo Việt tuy không trực tiếp tham gia vào cuộc tìm kiếm nhưng luôn dõi theo, cùng chia sẻ những quan tâm, buồn vui với người trong cuộc.

Mọi người lần theo bóng dáng Huy, lo lắng hỏi han mọi chỗ, kiếm tìm khắp mọi nơi, nhưng cuối cùng vẫn vô vọng, không có kết quả.

Má Huy (thảng thốt) : – Huy ơi, con đang ở đâu ? Về với má đi con... Đừng làm chuyện gì dại dột, không hay, không phải nghe con. (bật khóc vì lo lắng) Nếu con mà có mệnh hệ nào thì làm sao mà má sống nổi... Huy ơi là Huy...

CẢNH V

TRONG PHÒNG KHÁCH NHÀ ÔNG GIÁO VIỆT

Ông giáo Việt đang ngồi với Huy và thầy Hoàng.

Thầy Hoàng cầm cánh tay trái của Huy nâng lên, chăm chú xem, thấy nổi bật trên đó một hình trái tim đang rỉ máu, trên có dòng chữ màu xanh đậm, như vừa mới được xăm xong : "nỗi đau tình mẹ".

Thầy Hoàng mỉm cười, nhẹ lắc đầu, nhưng xong thầy lại thở dài.

Thầy Hoàng : – Lệ dữ vậy sao, Huy. Mới đi bụi có mấy ngày mà em đã kịp xăm lên người rồi ư ? !

Huy cúi gằm mặt, im không trả lời.

Ông giáo Việt : – Cũng khá ấn tượng. Nhưng trái tim và dòng chữ hình như hơi... quá khổ so với cánh tay, có phải vậy không ?

Thầy Hoàng : – Dạ. Con cũng thấy như vậy.

Ông giáo Việt (vấn ôn tồn) : – Nếu có thể đánh giá một người qua những hình xăm, thì hình xăm này của Huy nói lên điều gì ?

Thầy Hoàng : – Chẳng lẽ câu "nỗi đau tình mẹ" chưa đủ là một thông điệp có ý nghĩa hay sao, thưa thầy ? !

Huy (xịu mặt) : – Hình xăm lớn hay nhỏ, nội dung đủ ý hay chưa thì mặc kệ con, chỉ cần con thấy thích là được !

Ông giáo Việt : – Chẳng lẽ con thích mang một "nỗi đau" trên cánh tay mình suốt cả cuộc đời dài của con hay sao ?

Huy (lúng túng) : – Thiệt ra con... chưa nghĩ tới chuyện mai sau...

Ông giáo Việt : – Nỗi đau nào rồi cũng phải cố gắng vượt qua. Đau phải cứ khoe ra thì nỗi đau sẽ... không còn làm cho ta đau nữa...

Thầy Hoàng bình tĩnh vạch tay áo lên, đưa cho Huy xem vết sẹo co rúm trên cánh tay của mình, xong mới ôn tồn nói.

Thầy Hoàng : – Mai mốt rồi "nỗi đau" của em sẽ thành ra như thế đó !

Huy *(giật nảy mình)* : – Thầy cũng từng... xăm lên tay thầy sao ?

Thầy Hoàng : – Phải... *(nhẹ nhàng)* Tôi đã từng xăm, rồi đã từng phải đi xoá vết xăm. Em tưởng rằng tôi lớn lên trong sung sướng hạnh phúc, vàng son nhung gấm, không hiểu gì về những nỗi đau, nỗi khổ của em hay sao ? !

Huy : – Em... em đâu có... *(bối rối, phân bua)* Em tin thầy mà...

Ông giáo Việt : – Con người ta ai chẳng có những khó khăn, vướng mắc, nhưng bên cạnh đó vẫn còn những phần tốt đẹp, tươi sáng, thật sự có ý nghĩa. Tại sao con phải làm xấu mình đi trong mắt của những người chung quanh ? Và tại sao con phải gây thêm nỗi đau lòng cho má con, bằng cách đem huỷ hoại bản thân con ?

Huy : – Con... *(áp úng)* Chỉ tại con thấy... buồn ba con thôi...

Thầy Hoàng : – Nếu em biết là hoàn cảnh em... có những điều rất giống với tôi ngày xưa. Thậm chí tôi thật sự coi em như đứa em trai nhỏ của tôi, và tôi luôn muốn cùng với em chia sẻ cuộc sống gian nan, không bằng phẳng này...

Huy : – Dạ, em biết. *(chân thành)* Chính vì vậy mà sau khi đã bỏ nhà đi mấy ngày, muốn quay trở về, em đã gọi điện cho thầy. Em nghĩ ngoài thầy ra, chắc không ai có thể hiểu được em... ngay cả má em...

Ngay lúc đó, má Huy, hai đứa em Huy, cô Yến Nhi và Lan từ ngoài vào. Hai đứa em Huy sà tới bên anh trai, tíu tít thân tình.

Má Huy : – Trời ơi, Huy. Con bỏ nhà đi đâu suốt ba ngày nay vậy con ? Rồi con ăn uống, tắm giặt, ngủ nghỉ ở đâu ? Con làm cho má lo lắng, ăn không ngon ngủ không yên... *(nghe nài)* Con có buồn, có giận ba con thì cũng còn phải nghĩ tới má, tới các em con nữa chứ... Lỡ không may con có chuyện gì, thì má còn biết trông cậy vào ai nữa hả Huy ?

Má Huy bỗng giật mình khi trông thấy vết xăm xanh lè "khủng khiếp" trên tay con trai. Bà đau khổ ôm lấy cánh tay trái của Huy, rên rỉ than vãn.

Má Huy : – Trời ơi, Huy. Ai biểu con xăm mình như dân "anh chị", du côn du đảng thế này hả con ?

Cô Yến Nhi : – Thôi đi ạ. *(dịu dàng)* Dì không nên trách cứ em Huy nữa. Một khi đã quyết định quay trở về, có nghĩa là Huy đã nghĩ lại, đã thấy hối hận, thấy biết lo cho dì và các em... Chuyện cũ, từ nay dì nên bỏ qua...

Má Huy lặng im, không nói gì thêm, sụt sùi khóc.

Huy *(lí nhí)* : – Cám ơn cô đã giúp... khuyên nhủ má em...

Cô Yến Nhi : – Có gì đâu Huy. Em cũng là học sinh của cô mà !

Lan : – Bạn đừng bỏ lớp nữa nhé. Đi học lại đi ! Tụi mình nhớ bạn lắm đó. Cái bạn có bốn đứa, trống nguyên

một chỗ của bạn ngay gần cửa sổ, suốt mấy bữa nay làm như vắng hẳn...

Huy : – Cảm ơn Lan. Trong cả lớp mình, có lẽ Lan là người biết thông cảm và đối xử với tui tốt nhất...

Em trai Huy : – Anh Hai đừng bỏ đi nữa nghen. Anh Hai đi rồi, ở nhà, mỗi lần ba ăn hiếp má, không có ai bình vực má hết...

Em gái Huy : – Anh Hai ơi. Út thương anh Hai lắm, anh Hai đừng bỏ nhà, bỏ má, bỏ anh Ba và Út nữa nghen...

Thầy Hoàng : – Vậy là em không đơn độc nhé ! Chung quanh em đã có biết bao nhiêu người thương yêu, lo lắng cho em rồi.

Ông giáo Việt : – Còn chờ gì nữa. Con nên trở về nhà đi thôi, Huy à.

Huy : – Dạ, con cảm ơn ông giáo. Con xin nghe theo lời ông...

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH VI

PHÒNG GIÁO VIÊN. Phiên họp Hội đồng kỉ luật nhà trường.

Có đủ mặt các thầy cô bộ môn (thêm một số diễn viên quần chúng), thầy Hiệu phó phụ trách kỉ luật là chủ tọa phiên họp Hội đồng kỉ luật.

Huy và má Huy ngồi ở một đầu bàn, kế bên là thầy Hoàng.

Cạnh thầy Hoàng là cậu học sinh lớp trưởng lớp 10A5.

Cánh tay có hình xăm của Huy hôm nay được "băng bó" kín, giống như bị thương. Suốt buổi họp, Huy hầu như chỉ ngồi cúi đầu im lặng.

Thầy Hiệu phó : – Trường chúng ta đang phấn đấu xây dựng thành trường điểm. Để được như vậy, phải nhờ có công đóng góp và cố gắng của toàn thể học sinh, cũng như của các thầy cô giáo. Thế mà nay, chỉ vì vụ việc của em Nguyễn Hữu Huy ở lớp Mười A Năm mà kế hoạch phấn đấu đó đã bị ảnh hưởng. Chắc chắn chúng ta sẽ gặp không ít khó khăn trong quá trình xem xét của cấp trên...

Thầy Nam : – Cách đây khoảng một tuần, tôi đã từng có ý kiến về việc của em Huy với thầy Hoàng chủ nhiệm. Tôi cho rằng : "con sâu làm rầu nồi canh", nếu không mạnh tay gấp bỏ con sâu ấy đi, chắc chắn cả nồi canh sẽ phải đem đổ hết.

Cô Thanh : – Tôi cũng bảo lưu ý kiến đã trao đổi với anh Hoàng. Tôi không chấp nhận một học sinh coi thường giáo viên, nhiều lần không chấp hành kỉ luật của trường, của lớp. Em Huy nên nghỉ học để giữ gìn môi trường sư phạm lành mạnh, trong sạch cho các em học sinh khác.

Cô Nhiệm : – Tôi thấy... thầy Nam và cô Thanh nói cũng đúng, nếu không thể giáo dục được nữa, chúng ta đành phải "trả" em Huy về lại với đời. Bỏ thì thương, vương thì tội, trong khi chúng ta lực bất tòng tâm, và cái chính là em Huy cũng đang muốn nghỉ, không muốn học.

Má Huy (khổ sở) : – Mong các thầy cô thương xót giùm con tui...

Thầy Hoàng : – Tôi xin đính chính : không phải em Huy không muốn học. Hoàn cảnh gia đình em có rất nhiều khó

khăn, nhưng má em đã hứa với tôi sẽ cố gắng thu xếp, để em có thể yên tâm học hành tới nơi tới chốn.

Cô Thanh : – Đầu phải nói xong là làm được. Giả sử em Huy vẫn không thay đổi, tiếp tục vi phạm nội quy, gây ảnh hưởng đến danh dự của trường ta, lúc đó ai sẽ chịu trách nhiệm ?

Thầy Hoàng : – Tất nhiên em Huy sẽ phải viết cam kết, có má em xác nhận, và tôi sẽ đứng ra cùng chịu trách nhiệm.

Má Huy : – Kính xin các thầy các cô thông cảm cho cháu, nó coi lớn xác vậy chứ tâm hồn vẫn còn ngu dại, non nớt lắm... Các thầy các cô bảo sao tôi cũng xin nghe...

Cô Thanh : – Chưa nói về kỉ luật, ngay cả chất lượng học tập của Huy cũng rất tệ. Như bài kiểm tra một tiết môn Anh văn của tôi vừa rồi, Huy chỉ được có không điểm bảy lắm. Bởi cho dù tôi đã cố vớt, cũng không thể cho thêm điểm em ấy !

Cô Yến Nhi : – Về chuyện bồi dưỡng văn hoá, tôi nghĩ em Huy có thể xin phụ đạo thêm những môn nào còn yếu... Bây giờ mới qua nửa học kì một, em có dư thời gian để theo kịp các bạn.

Cô Thanh (*cười lạt*) : – Chẳng lẽ cô Yến Nhi không thấy là chúng ta đang tự gây khó, chuốc khổ thêm cho mình, chỉ vì một em học sinh cá biệt hay sao ? Mà hình như em Huy cũng đâu thích thú gì khi theo học môn Văn của cô...

Má Huy : – Mong cô giáo bớt giận, chín bỏ làm mười... Tôi bận rộn, vất vả kiếm sống, tôi có lỗi đã không theo sát, dạy

đỗ, kèm cặp cho thằng Huy... *(sụt sịt)* Bây giờ mà bị đuổi khỏi trường, rồi tương lai nó sẽ ra sao, cô giáo ơi...

Cô Yến Nhi : – Đã chọn nghề giáo, nếu vì học sinh mà phải "chuốc khổ" thêm thì tôi cũng sẽ cố gắng, tôi không nghĩ đó là "tự gây khó cho mình, hay "gây khó " cho đồng nghiệp...

Thầy Nam *(hơi mỉa mai)* : – Coi bộ cô Yến Nhi đang nhầm lẫn giữa quan niệm đạo đức "rất khoan dung, độ lượng nhưng vẫn phải nghiêm khắc" của nghề giáo, với đạo đức "từ bi hỉ xả vô biên" của... bên nhà Phật rồi đó !

Tất cả bật cười. Có nụ cười vui vẻ, cho qua, nhưng cũng có nụ cười châm biếm, khó chịu. Cô Yến Nhi im lặng, thở dài, nhìn sang thầy Hoàng.

Cô Thanh : – Thưa thầy Hiệu phó phụ trách kỉ luật. Nếu thầy muốn hiểu rõ hơn quá trình vi phạm nội quy liên tiếp – chỉ trong một thời gian ngắn của em Huy, thầy có thể tham khảo qua em lớp trưởng lớp Mười A Năm.

Thầy Hiệu phó *(hỏi em lớp trưởng)* : – Em có đem báo cáo theo không ?

Lớp trưởng : – Dạ có, thưa thầy.

Thầy Hiệu phó : – Em đọc lên cho mọi người nghe đi !

Lớp trưởng : – Dạ, thưa các thầy các cô. Từ đầu năm tới giờ tổng cộng bạn Huy đã vi phạm kỉ luật mười ba lần. Bị cảnh cáo một lần, làm kiểm điểm năm lần, bị phạt sáu lần, bị phê bình nhắc nhở dưới cờ một lần. Có tám lần bạn ấy bị điểm kiểm tra dưới trung bình...

Má Huy *(ôm mặt)* : – Trời ơi... Con học hành sao mà để tới nỗi bê tha, bết bát, nhục nhã như vậy hả Huy ?

Huy *(lầm bầm)* : – Thôi mà má, má đừng day dứt con nữa...

Cô Thanh : – Tôi chỉ là giáo viên bộ môn, tôi không hề có ác cảm riêng tư gì với em Huy hết. Nhưng dựa trên thực tế, tôi thấy khó mà tin những lời hứa thay đổi của em sẽ thành sự thật, cho dù có sự cam đoan sẽ chịu trách nhiệm của bất cứ ai !

Thầy Hoàng : – Tôi mong mọi người hãy mở lòng ra với Huy, cho Huy thêm một cơ hội cuối cùng. Coi như đây sẽ là bước ngoặt lớn trong đời em ấy : tiếp tục được học hành để trở thành một công dân có tri thức, hay bỏ trường lớp ra rồi trôi nổi theo dòng đời, tương lai bất định, mịt mù...

Thầy Nam *(nhún vai, căng thẳng)* : – Lòng tin phải được xây dựng trên một quá trình phấn đấu lâu dài, đâu phải cứ hứa suông thì chúng tôi sẽ tin được, đúng không thầy Hoàng ?

Thầy Hoàng *(nhìn Huy, nhắc nhở giục giã)* : – Kìa Huy, sao em không nói gì với các thầy cô đi !

Huy *(lúng túng)* : – Em... xin lỗi... em... em... có lỗi rất nhiều...

Cô Thanh *(mát mẻ)* : – Bây giờ mới xin thì hình như đã hơi bị trễ !

Cô Yến Nhi : Sẽ không bao giờ là trễ cả, nếu như em Huy thật sự biết hối cải và chân thành hứa quyết tâm sửa đổi...

Không khí trong phòng căng thẳng, không ai chịu ai. Bỗng có tiếng lao xao, rồi Minh, Ngọc và Lan xuất hiện. Nhưng cả ba đứa chỉ dám "thập thò" ngoài cửa.

Thầy Hiệu phó : – Có chuyện gì vậy các em ?

Minh : – Thưa thầy...

Ngọc *(nắm áo Minh)* : – Để tui nói cho !

Lan : – Không, mình xin các bạn. Các bạn mà nói điều đó ra thì sẽ gây hại rất lớn cho Huy...

Thầy Hiệu phó : – Các em là học sinh của lớp nào vậy ?

Thầy Hoàng : – Tôi xin lỗi, học sinh lớp tôi. Để tôi ra xem có chuyện gì.

Thầy Nam *(khó chịu)* : – Bộ tính kéo lên đây "biểu tình" hay sao ? !

Thầy Hoàng đi ra, đến bên Lan, Ngọc và Minh.

Thầy Hoàng : – Có chuyện gì mà các em lại kéo lên đây, gây ồn ào, mất trật tự ở phòng giáo viên như vậy ?

Ngọc : – Thưa thầy, vì tụi em nghe qua lớp trưởng nên biết được thông tin : sáng nay các thầy cô họp về vấn đề của bạn Huy.

Thầy Hoàng : – Đúng vậy. Thì sao ?

Minh : – Tụi em học chung lớp, lại ngồi chung bàn với Huy nên ít nhiều cũng biết về Huy. Tụi em có việc muốn trình bày.

Lan : – Em xin thầy đừng nghe các bạn ấy, thầy ơi. Minh và Ngọc tới đây không phải vì ý tốt đâu, chẳng qua các bạn đã có những hiềm khích không hay với Huy từ trước đó...

Thầy Hoàng : – Có đúng như vậy không ?

Minh và Ngọc còn đang ấp úng thì thầy Hiệu phó đã can thiệp.

Thầy Hiệu phó : – Cứ cho các em ấy vào. Chúng ta cũng cần tham khảo thêm ý kiến của học sinh...

Thầy Hoàng *(ôn tồn)* : – Thôi được, các em vào đi.

Minh và Ngọc vào. Lan theo sau hai đứa, lo lắng nhìn sang Huy.

Gỡ tay Ngọc vẫn đang nín áo mình, bỏ qua Lan với vẻ mặt âu lo, Minh mạnh dạn bước tới bên thầy Hiệu phó.

Minh : – Thưa các thầy cô, em chỉ xin nói ngắn gọn thôi. Tụi em được dạy dỗ phải "tôn sư trọng đạo", nhưng bạn Huy dường như luôn làm trái với điều đó. Tụi em được khuyên : "học thầy không tày học bạn", nhưng với một người bạn như Huy thì liệu tụi em có thể học được điều gì tốt đẹp, hay ho ?

Trong khi Minh nói thì Ngọc đi tới bên Huy. Cô bé dạn dĩ cầm cánh tay trái đang bị băng bó của Huy lên, dùng kéo cắt dây băng ra.

Ngọc : – Các thầy cô cứ thử xem cánh tay của bạn Huy đi, thì sẽ thấy những lời mà tụi em nói về Huy có gì sai không !

Những vòng băng đã bị Ngọc tháo tuột ra hết, nhanh tới nỗi cả Huy, má Huy lẫn thầy Hoàng, Lan và cô Yến Nhi đều không kịp phản ứng.

Các thầy cô giáo trong phòng họp sững sờ, ồ lên khi trông thấy hình xăm.

Minh : – Tụi em không thể ngồi học chung mỗi ngày với một người là dân bụi đời, xã hội đen.

Ngọc : – Lỡ trong lớp có gì va chạm, bạn Huy nổi cơn điên khùng, hành hung và "xử lý" tụi em theo... "luật giang hồ", lúc đó tụi em làm sao có thể chống đỡ ?

Thầy Nam : – Thiệt quá sức tưởng tượng, không còn gì để nói. Xăm mình xăm mấy, không khác gì dân "anh chị", băng đảng !

Cô Thanh (*cười mỉm, nhìn cô Yến Nhi*) : – Cho nghỉ học một học sinh như vậy thì cũng đâu có gì là đáng tiếc.

Cô Yến Nhi : – Không phải đâu, thưa các thầy cô. Việc xăm hình trên cánh tay này chỉ là một giây phút nông nổi của Huy...

Cô Thanh : – Rồi sẽ còn bao nhiêu giây phút nông nổi như thế nữa ? !

Thầy Hiệu phó : – Tôi đề nghị biểu quyết. Nếu ai đồng ý để trò Huy thôi học thì giơ tay.

Thầy Nam, thầy Hiệu phó, cô Thanh cùng giơ tay.

*(*Lưu ý : đa số các diễn viên quần chúng đều ủng hộ theo phía bên này).*

Cô Nhiệm hơi lưỡng lự một chút, nhưng rồi cũng giơ theo.

Ngọc và Minh, dù không được hỏi nhưng cũng nhiệt tình tán thành.

Thầy Hiệu phó : – Như vậy là đa số đều ủng hộ tôi trong việc buộc em Huy phải thôi học. Tôi sẽ báo cáo việc này lên với thầy Hiệu trưởng và sẽ sớm ra quyết định chính thức.

Những người đứng về phía Huy rất buồn bã, họ đã trở nên "yếu thế". Không ai biết phải nói gì để bênh vực cho Huy.

Huy (*bật lên những lời rất tha thiết*) : – Xin các thầy cô đừng đuổi học em... Xin hãy tha thứ cho em... Đừng bỏ em, hãy cho em một cơ hội cuối... Chỉ một lần này nữa thôi...

Những lời cầu xin của Huy như rơi tõm vào im lặng, không có hồi âm.

Có những ánh mắt không khoan nhượng, nhìn Huy rất hả hê.

Đau lòng nhất có lẽ chính là má Huy và thầy Hoàng, nhưng cả hai chỉ đành im lặng, vì biết có nói gì thêm cũng không còn tác dụng.

ÂM NHẠC

Chợt có tiếng gõ cửa nhẹ nhàng, rồi ông giáo Việt xuất hiện. Trông ông rất chỉnh tề, trang trọng, phong thái ung dung, đĩnh đạc.

Ông giáo Việt : – Xin chào thầy Hiệu phó ! Chào các thầy cô.

Thầy Hiệu phó : – Dạ. Em chào thầy. Xin mời thầy vào...

Ông giáo Việt : – Xin lỗi, tôi không được mời dự họp – nhưng vẫn đường đột tới đây. Cũng vì mối thâm tình với thầy Hoàng, vốn là học trò cũ của tôi – từ ngày xưa... Và các thầy cô ở đây, nếu tôi nhớ không lầm thì đa số cũng từng là học trò của tôi...

Tất cả các thầy cô đều đứng dậy, lễ phép chào ông giáo Việt. Ông giáo thong thả đến bên Huy, lời lẽ rất ôn hoà, mạch lạc.

Ông giáo Việt : – Đây là nhân vật chính của buổi họp hôm nay, là "tên tội đồ" đang làm đau đầu các thầy cô giáo và bè bạn của mình phải không ? (*mỉm cười, đôn hậu*) Tôi đến đây chính là vì em ! Tôi... muốn dùng tư cách của một nhà giáo nhân dân, để bảo lãnh cho trò Nguyễn Hữu Huy được tiếp tục học...

Thầy Hiệu phó : – Nhưng thưa thầy...

Ông giáo Việt : – Sao hả, thầy Hiệu phó ? (*nhẹ nhàng*) Tôi không đủ uy tín để làm điều đó hay sao ?

Thầy Hiệu phó : – Dạ thưa thầy, không phải vậy. Nhưng... cuộc họp vừa lấy biểu quyết xong, đa số đã... thuận theo phương án buộc em Huy phải thôi học. Đó là ý kiến chung của tập thể...

Ông giáo Việt (*gật, vắn ón tồn*) : – Cũng đã lường trước như vậy, nên tôi mới phải đích thân đến. Cứ chiếu theo các nguyên tắc thì thầy Hiệu phó và tất cả các thầy cô đã xử lí đúng, em Huy thật sự có lỗi. Nhưng tôi chỉ muốn xin sự tha thứ cho em ấy bằng tình người, bằng trái tim của một người thầy...

Thầy Nam : – Nhưng... chúng ta không thể nhân danh tình người để dung dưỡng cho những thói hư tật xấu. Trước khi đưa ra quyết định đó, chúng tôi cũng đã phải cân nhắc nhiều.

Cô Thanh : – Nếu thầy biết qua những lầm lỗi của trò Huy...

Ông giáo Việt (*điềm tĩnh*) : – Tôi rất hiểu, tôi đã biết... Nên tôi cũng chỉ mong sẽ thuyết phục được mọi người – bằng kinh nghiệm đã đúc kết từ hơn ba mươi bảy năm đi dạy học của tôi... Sự việc hôm nay cũng giống như một vết khắc, chắc chắn sẽ để lại dấu ấn rất sâu đậm trong cuộc đời của Huy. Chúng ta sẽ có thêm một con người tử tế đàng hoàng, với nhân cách hoàn thiện, tốt đẹp, hay ngược lại... Tất cả đều do cách thức cư xử sai hay đúng của chúng ta hôm nay...

- Hình xăm trên tay em ấy vẫn còn cơ hội để xóa đi, nhưng nỗi đau ở tận trong trái tim thì làm sao có thể xóa được ? !

– HẾT –

NGUYỄN THU PHƯƠNG

Hồi chuông cảnh báo...

KỊCH NÓI
(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật :

– LINH TÂM	35 tuổi, cô giáo dạy Văn
– TRẦN TÍN	Thầy giáo dạy Toán
– AN CƠ	36 tuổi, cô giáo dạy Sử
– TÙNG	16 tuổi, học sinh lớp 10B
– TUẤN	16 tuổi, học sinh lớp 10B
– ÔNG LẬP	58 tuổi, Quyền Hiệu trưởng – bố đẻ Linh Tâm
– LÊ NAM	Công an, chồng Linh Tâm
– BÉ OANH	5 tuổi, con gái Linh Tâm
– HOA	Lớp trưởng lớp 10B
– ÔNG SƠN, BÀ NGÂN	: Bố mẹ Tùng
– KỶ, LỘC	Học sinh lớp 10B – bạn Tùng
– LÝ	Nhân viên Viện Kiểm sát
– MẬU	Luật sư
– Cô bảo mẫu.	
-

CẢNH I

(Tại lớp học 10B. Khung cảnh phía trên lớp học, có bảng đen, bàn của cô giáo đặt trên bục xi măng thấp : Phía trên tấm bảng lớp có treo ảnh Hồ Chủ tịch và khẩu hiệu "Tiên học lễ - Hậu học văn"... Thời gian - Sau giờ tan học. Cô giáo Tâm ngồi chống hai tay trên bàn... phía dưới khoảng trống tiếp giáp với bàn học sinh Tùng và Tuấn đứng cách xa nhau, hướng về phía cô giáo...)

Linh Tâm (nghiêm giọng) : - Em Tùng, em hãy nói cho cô biết, tại sao em lại đánh bạn Tuấn trong giờ ra chơi như vậy ?

Tùng : - Thưa cô... Tại nó láo, dám cương rí...

Linh Tâm : - Em phải gọi Tuấn là bạn, quy định của nhà trường, cấm không được gọi bạn học bằng nó hoặc thằng nó, con kia, nhớ chưa... mà, bạn Tuấn láo hay... cương rí những gì lại để xảy ra đánh lộn, bảo vệ nhà trường phải bắt vào trường trực, lập biên bản, hả... Bạn Tuấn nói xem nào ?

Tuấn (áp úng) : - Thưa cô... bạn ấy cậy... Nên bạn ấy đánh em, chứ em có dám đánh lại đâu ạ.

Linh Tâm : - Chuyện ấy cô biết rồi, nhưng nguyên do từ đâu khiến bạn Tùng gây gổ đánh em ? Sao... Em đã gây ra chuyện gì với bạn, hãy trung thực nói hết ra xem nào ?

Tuấn (lắm lạ nhìn trộm Tùng) : - Thưa cô...

Linh Tâm : - Em sợ gì ? Nếu em không chịu nói ra, thì em cũng bị kỉ luật vì chuyện đánh lộn ở trường đấy.

Tuấn (nghe lời) : - Vì... tiết kiểm tra Toán buổi sáng, bạn Tùng bảo em đưa bài cho bạn ấy "cóp", em chưa làm

xong nên không kịp đưa, thế là giờ ra chơi, bạn ấy chúi mắt, đánh đập em (*khóc, giơ tay quệt nước mắt*).

Tùng (*lừ mắt, lằm bằm*) : – Hừ... liệu hồn đấy.

Linh Tâm (*vẻ giận dữ, đứng dậy*) : – Em Tùng ! Có đúng như vậy không... ? Em là học sinh, đến trường để học tập kiến thức, tu dưỡng đạo đức chứ không phải học thói ngang ngược, ức hiếp người yếu như vậy... Em hãy bỏ hai tay khuỳnh, thẳng xuống, đứng cho nghiêm chỉnh... (*Tùng dao động trước sự nghiêm khắc của cô giáo, phải làm theo, cô giáo lấy bút ghi vào sổ liên lạc của Tùng để trên bàn, rồi đưa cho Tùng, nói...*) – Từ mai em tạm nghỉ học, làm bản kiểm điểm và đưa sổ liên lạc mời bố mẹ em đến trường gặp cô...

Tùng : (*giơ tay cầm sổ liên lạc, vẻ hốt hự*) : – Cô chả bảo, bố mẹ cũng đến (*lùi lui đi ra*).

Tuấn (*vẻ hoang mang...*) : – Em chào cô ạ... (*ra nhanh*)

Linh Tâm (*nhìn theo Tùng*) : – Hả ! Thế nghĩa là thế nào nhỉ ?! (*ngây người suy nghĩ thì cô giáo An Cơ, tay cấp cặp vào...*)

An Cơ (*cười khê*) : – Linh Tâm ! Mãi suy nghĩ gì mà ngẩn người ra thế ?

Linh Tâm (*hơi giật mình*) : – À... An Cơ đấy à... Đang vướng chuyện bực mình đây.

An Cơ (*gật gật đầu*) : – Chuyện bọn thằng Tùng đánh em Tuấn chứ gì ?

Linh Tâm (*ngạc nhiên*) : – Hả, sao An Cơ lại gọi là bọn ? Các em tuổi còn nhỏ, làm gì có chuyện cấu kết băng, nhóm.

An Cơ (cười) : – Linh Tâm mới chuyển dạy từ vùng cao về thành phố hẳn là có nhiều điều khó tin, ngỡ ngàng ?

Linh Tâm (gật đầu) : – Ủ, nhiều bất ngờ đến ngạc nhiên, tại sao cùng một hệ thống trường học của đất nước mà tính cách, học lực của học sinh lại rất khác biệt. Các em ở vùng cao đã được học đến cấp 2, cấp 3 thì rất ngoan, chăm học, chăm làm, nhưng vì kinh tế thiếu thốn nên học lực thường là trung bình yếu... và cũng chẳng có yêu cầu dạy thêm, học thêm... Trái lại, ở thành phố trường lớp khang trang, đời sống của học sinh thật no đủ, văn minh, hiện đại thì tư cách của các em lại hết sức phức tạp, giao tiếp, ứng xử thô tục, hỗn xược... Và rất lạ, mặt bằng tri thức của học sinh khá thông minh, nhưng cách học lại lơ mơ, chểnh mảng, chỉ chăm chăm đến lớp học thêm, như một lối sống thời thượng, không hiểu ra làm sao nữa.

An Cơ (cười, khẽ vỗ tay) : – Ôi ! Nhận xét của cô giáo xứ Mường thật tinh tế, nhưng lại vô cùng thiếu thực tế... Cũng đúng thôi, đời sống xã hội hiện đại đang quay cuồng đổi thay, đảo ngược đến chóng mặt, nhiều chuẩn mực trong lối sống đã biến dạng, khó nhận biết sai, đúng ra sao... Nhưng biểu tượng của người thầy, cái đạo đức cao minh, hiền triết của nhà giáo vẫn không hề thay đổi, giống như một vại vị thần thánh để cho mọi tầng lớp xã hội bám vào dựa dẫm.

Linh Tâm : – An Cơ nói gì ? Chẳng lẽ chân lí, đạo đức con người cũng có thể đổi khác được ? Ví như chuyện em Tùng đòi hỏi ngang ngược, vô lí còn cậy thế đánh đập em Tuấn lại có thể đảo ngược sao, đúng được hay sao ?

- An Cơ :** – Cũng không thể hoàn toàn đảo ngược, mà người ta có thể làm biến dạng nó đi...
- Linh Tâm :** – Biến dạng... Biến dạng là như thế nào ?
- An Cơ :** – Chẳng hạn coi như một cuộc cãi lộn của học sinh, bắt cả hai làm kiểm điểm, phê bình cảnh cáo trước lớp, cũng là làm xong cái chức phận của người thầy độ lượng, hiền hoà...
- Linh Tâm** (*rùng mình*) : – Như vậy mà làm xong cái chức phận của người thầy ư ? Không, đó là sự giả trá đáng xấu hổ, đối với người thầy giáo, còn là một tội ác khủng khiếp, reo rắc vào thế hệ tương lai. An Cơ ! Trước cậu là một nữ thanh niên, một cô giáo trẻ đầy nhiệt huyết, thẳng thắn, trung thực, sẵn sàng hi sinh bảo vệ cái chân lí mình cho là đúng. Mà sao bây giờ lại ra thế này... An Cơ sợ à ?
- An Cơ** (*bình thản, lắc đầu*) : – Mình không sợ, nhưng mình đã bị nhiễm với môi trường thực tại, không còn nguyên vẹn tâm thức người thầy như Linh Tâm đâu.
- Linh Tâm :** – Như vậy, mình trở thành cô độc trong xã hội này sao ?
- An Cơ :** – Không, mà là một thứ tín điều cả kẻ xấu và người tốt đều nhìn vào. Đó là nỗi khổ không thể lí giải của người làm thầy hiện nay.
- Linh Tâm :** – An Cơ, mình không quen và cũng không thể làm trái với lương tâm, liệu theo bạn có những ai ủng hộ mình không ?
- An Cơ :** – Tất nhiên An Cơ hoàn toàn ủng hộ, còn các đồng nghiệp trong trường, kể cả thầy Quyền Hiệu trưởng là bố đẻ của bạn, cũng không đoán chắc rồi sẽ ra thế nào và... (*thêm thầy Trần Tín vào*)

Trần Tín (*cười cười*) : – Ô ! Sao lại ra thế nào... Ban Giám hiệu, nhất là thầy Quyền Hiệu trưởng sẽ giúp đỡ Linh Tâm nhanh chóng làm quen với môi trường giáo dục hiện tại.

Linh Tâm : – Anh Tín, anh nói vậy nghĩa là sao ?

Trần Tín : – Việc bọn học sinh tụ tập băng nhóm, đánh lộn hoặc bắt nạt bạn học cùng lớp bây giờ không phải là chuyện quá nghiêm trọng nữa, mà vấn đề quan trọng là nhà trường sẽ giải quyết thế nào để không ảnh hưởng tới thành tích thi đua mà thôi.

Linh Tâm : – Vậy theo anh, việc học sinh Tùng vì không quay cóp được bài đã đánh đập dã man em Tuấn ngay tại sân trường thì phải xử lí thế nào cho thoả đáng với cái yêu cầu anh vừa nói ?

Trần Tín (*thở dài, vẻ kể cá*) : – Linh Tâm ạ, tuy bọn mình cùng học một khoá, nhưng vì ba của Linh Tâm cũng là thầy giáo của bọn mình thời trung học phổ thông, đã sống đúng với đạo đức của người thầy, mà Linh Tâm phải cách li khá lâu với thực tế học đường thành phố... Nếu theo đúng nội quy, kỉ luật của nhà trường, không kể học sinh Tùng học kém hay trốn tiết, gây lộn trong lớp, riêng việc cậy thế, đánh bạn trắng trợn ngay trong trường cũng đáng cảnh cáo, ghi học bạ đuổi cổ ra khỏi trường. Nhưng khốn nỗi, bố mẹ của Tùng lại là đại biểu phụ huynh rất gương mẫu, nhiệt tình. Đã đóng góp tài trợ cho nhà trường khá nhiều tiền của, thực tâm họ cũng chỉ mong muốn cho con em họ học hành tử tế, vậy thôi.

- An Cơ** (*cười nhạt*) : – Còn một vế nữa, là một số giáo viên cũng muốn dựa dẫm vào thực tế và sự giàu có của họ, nên ngoảnh mặt làm ngơ.
- Linh Tâm** (*thở dài, buồn*) : – Không lẽ việc giảng dạy trong nhà trường, cái công việc cao quý gọi là "trồng người" ấy, cũng biến thái, phụ thuộc kinh doanh, móc ngoặc như việc buôn bán, lừa lọc ngoài đời ? Như vậy, thiên chức và trách nhiệm của người làm thầy có còn tồn tại nữa không ?
- Trần Tín** (*vẻ nghiêm túc*) : – Sao lại không tồn tại nhỉ ? Mà nó còn được phân lập hết sức rõ ràng nữa kia. Tôi dạy Toán, tôi phải bảo đảm lên lớp đủ tiết, truyền đạt cho học sinh đầy đủ chương trình theo quy định, An Cơ dạy Sử, Linh Tâm dạy Văn cũng đều phải làm đúng với chuyên môn của mình, như thế, không phải ta đã hoàn thành cái thiên chức và trách nhiệm cao cả của người thầy rồi sao ?...
- An Cơ :** – Vậy còn chuyện học sinh hư hỏng, lười nhác học tập, gian lận trong thi cử thì ai chịu trách nhiệm đây ?
- Trần Tín** (*vẻ ngạc nhiên, cười*) : – Không lẽ lại là tôi ? Trong chương trình Toán học không có phụ đề giáo dục đạo đức công dân và... thực lòng nhá, mình hơi bị ngạc nhiên về cái sự miễn cảm nghề nghiệp khá uỷ mị của Linh Tâm đấy...
- Linh Tâm :** – Linh Tâm cảm thấy kì lạ đến khủng khiếp về sự biến đổi tư duy của người thầy giáo như anh. Cái thói vị kỉ, vô trách nhiệm với con người rồi sẽ đẩy môi trường giáo dục của chúng ta đi đến đâu ?

Trần Tín (*vẻ bức*) : – Hừ, nó sẽ vẫn đi cùng với sự phát triển của xã hội và tất nhiên sẽ kéo theo cả những người đang lên án nó.

Linh Tâm : – Trời ơi ! Anh Tín, anh chấp nhận lối sống tính toán thực dụng, vô cảm đến vậy sao ?

Trần Tín (*cười gằn*) : – Không phải riêng tôi mà cả thầy Lập – Hiệu trưởng, cả hai bạn đang sống như thế, chỉ có điều hoặc trắng trợn, hoặc cố tình che giấu mà thôi.

An Cơ (*công phẫn*) : – Anh nói thế mà nghe được à ? Bản thân sống ích kỉ, thủ đoạn lại còn muốn vấy bẩn lên cả thầy, cả bạn... Thử chứng minh xem nào ?

Trần Tín : – Hừ chuyện sờ sờ ra đây, nếu thầy Hoàng Lập không nắm chức Quyền Hiệu trưởng thì con gái của thầy liệu có được chuyển dạy từ miền núi về đây, để gây chuyện phức tạp cho nhà trường hay không ? (*đùng đùng bỏ ra*)

Linh Tâm (*ôm ngực, ngồi vật xuống ghế*) : – Trời ơi ! Có phải đúng như thế không ?

An Cơ (*chạy vội lên với bạn*) : – Linh Tâm ! Có sao không ?

Linh Tâm (*cố trấn tĩnh*) : – Không, mình không sao... Mình cảm thấy như vừa bị một cái tát choáng váng. (*chợt Tuấn hoảng hốt chạy vào*)

Tuấn : – Thưa cô, bọn bạn Tùng phục đánh em ở ngoài phố, em không về được ạ...

Linh Tâm (*như tỉnh ra, phần uất đập tay xuống bàn*) : – Thế này thì quá lắm, nó không còn coi nhà trường ra gì nữa.

An Cơ : – Gọi bảo vệ, báo công an bắt ngay bọn mất dạy ấy lại...

Linh Tâm (*lắc đầu vẻ cương quyết*) : – Không ! Tôi sẽ dẫn em Tuấn về, để xem sự thể ra sao (*cầm cặp, giơ tay dắt Tuấn*). Thầy trò ta đi, đã có cô, em đừng sợ... (*ánh sáng tắt, chỉ còn quầng sáng rực rỡ hình ảnh cô giáo Tâm dắt tay học sinh...*)

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH II

Tại nhà cô giáo Linh Tâm, phòng ngoài vừa để tiếp khách, vừa làm việc. Đồ đạc cần thiết gọn gàng, giản dị – gồm một tủ kính nhỏ, bộ bàn ghế tiếp khách kê giữa phòng, chéch bên phải lối vào phòng trong kê bàn làm việc và giá sách treo tường... Cô giáo Tâm ôm bé Oanh ngủ bên bàn làm việc, vừa ru con vừa giở vở chấm bài. Lát sau Lê Nam từ phòng trong đi ra.

Lê Nam (*sẽ sàng*) : – Con ngủ rồi hả em ?

Linh Tâm : – Vâng, tối nay anh không phải đi trực à ?

Lê Nam : – Không, anh được nghỉ bù... Đưa anh bế con vào giường, cho cô giáo chấm bài nào...

Linh Tâm (*đưa con cho chồng...*) : – Chết thật ! Chiều nay phải đưa em học sinh về, rồi chạy vội đến nhà trẻ đón con, em quên mua sữa dinh dưỡng cho bé Oanh mất rồi.

Lê Nam (*hơi ngạc nhiên*) : – Học sinh cấp 3 nó làm sao mà phải đưa về ?

Linh Tâm (*khẽ thở dài*) : – Nó bị lũ bạn cùng lớp phục đánh, anh ạ.

Lê Nam : – Hừ... Sinh hoạt của học sinh thành phố cũng phức tạp chẳng khác gì ngoài xã hội. Hôm qua, đơn vị anh phải đi vây bắt một nhóm chuyên gây gỗ đánh nhau, trấn lột các em nhỏ lớp dưới, bọn chúng còn trẻ mà khá hung hăng, lì lợm.

Linh Tâm : – Em thấy lo quá, tiêu cực lan tràn ngoài xã hội, nhà trường không phải là ốc đảo, làm sao cách li được học sinh như kiểu trồng cây trong nhà kính được ?

Lê Nam (*cười, động viên*) : – Đừng quá lo lắng cô giáo của anh ạ. Học sinh của em, nhưng là con của vạn gia đình, chẳng có bậc cha, mẹ nào không mong muốn con mình ngoan ngoãn, học hành giỏi giang, thành đạt phải không ?

Linh Tâm : – Vâng, nhưng từ sự mong muốn tất nhiên đó, một số không nhỏ các bậc phụ huynh có lối hành xử hết sức lầm lẫn. Theo em nghĩ – Chẳng khác gì buông rơi con cái của họ, đổ hết trách nhiệm giáo dục cho nhà trường như cách tò vò nuôi nhện vậy.

Lê Nam (*ngạc nhiên*) : – Sao lại thế ? Anh không tin. Có thể có sự thờ ơ, phó mặc đâu đó ở vùng sâu, vùng xa chứ ở các thành phố, người ta chạy trường lớp cho con cái hết sức cầu kì, tốn kém, có thể nói là bằng mọi giá đấy em ạ.

Linh Tâm : – Chính bởi vì cái quan niệm có thể dùng tiền bạc thay thế được tất cả trách nhiệm giáo dục vì kiến thức của con cái, đã gây ra những hậu quả thật đau lòng... Bố mẹ dùng tiền, học thay con, chạy lên lớp, thậm chí chạy cả danh hiệu học sinh tiên tiến để hãnh diện,

khoe mẽ với mọi người, mặc dù thừa biết con mình ý thể lười nhác, không nắm được một tí kiến thức nào trong đầu.

Lê Nam : – Hừ... chuyện này là hệ quả đáng buồn của nền kinh tế thị trường đang phôi thai, nhưng nếu không có sự tiếp tay của thầy giáo thì làm sao có thể xảy ra sự tiêu cực đáng sợ ấy.

Linh Tâm (*thở dài*) : – Thầy cô giáo cũng là những con người, đâu phải tiên, phật ? Trước áp lực dồn ép từ mọi phía, nhiều khi cũng thấy hoang mang, mất phương hướng anh ạ.

Lê Nam (*nhìn vợ*) : – Ủ... Không riêng gì ngành giáo dục đâu, bên công an bọn anh cũng vậy, hứng chịu dư luận rửa xả... rất nhiều. Mặc dù máu của các chiến sĩ vẫn đổ xuống từng ngày, cuộc sống thực tế rất phức tạp, đầy rẫy cạm bẫy. Nhưng anh tin rằng mình cứ sống tốt, đúng với lương tâm của mình thì cũng không có gì phải lo lắng đâu.

Linh Tâm : – Anh, sống tốt là như thế nào mà không phải lo nghĩ hả anh ?

Lê Nam (*hoi lúng túng*) : – Ủ... À. Có lẽ chỉ là niềm tin... Niềm tin em ạ. (*chợt có tiếng gõ cửa, Nam ngoảnh ra*) Có người gõ cửa hẳn là khách của em đấy... Anh đưa con vào đây. (*ra khuất*)

Linh Tâm (*cao giọng*) : – Ai đấy... Cửa không khoá, xin mời vào... (*Lớp trưởng Hoa, tay cầm sổ điểm cùng Tuấn vào*)

Hoa, Tuấn (*cùng đồng thanh*) : – Em chào cô ạ.

- Linh Tâm** (*hơi ngạc nhiên*) : – Ô ! Cả Tuấn cũng đến à ? Vào đây, hai em rủ nhau cùng đi, hả ? (*Hoa, Tuấn cùng vào ngồi xuống ghế theo tay chỉ của cô giáo*)
- Hoa :** – Không ạ, lúc em đến đã thấy bạn Tuấn đứng ở cửa nhà cô rồi...
- Linh Tâm** (*vừa rót nước lọc vào cốc, vừa hỏi*) : – Thế hả... ? Lại xảy ra chuyện gì thế, Tuấn ?
- Tuấn** (*cúi đầu ngập ngừng rồi ngẩng lên...*) : – Thưa cô, em đã nghĩ kĩ rồi ạ... Em không thể chịu đựng thêm được nữa, dù phải bỏ học, em cũng quyết chơi lại thằng Tùng, nhưng mà em... Em thương cô, em... quý cô, nên phải đến đây để xin lỗi cô trước, cô tha lỗi cho em.
- Linh Tâm :** – Tuấn em đã làm gì... Em định làm gì hả ?
- Tuấn** (*rút dao giấu trong người để lên bàn*) : – Nếu từ nay, thằng Tùng còn bắt nạt em, em sẽ đâm chết nó...
- Linh Tâm** (*giật mình thảng thốt*) : – Há ? !... Sao em lại dại dột, nghĩ quẩn như thế hả Tuấn... ? Em có hiểu, nếu em hành động như vậy thì hậu quả sẽ dẫn em đến đâu không ?
- Tuấn** (*bật khóc*) : – Cô ơi ! Nhưng biết làm thế nào để được đi học bình thường như các bạn, hả cô ?
- Linh Tâm** (*xúc động, chấm nước mắt*) : – Thế... Việc này bố, mẹ em có biết không ?
- Tuấn :** – Bố em là bộ đội, đóng quân ở mãi biên giới, còn mẹ làm ở Công ty Vệ sinh môi trường, bận ca kíp suốt đêm ngày, mà... Cô ơi ! Cô đừng đến gặp mẹ em, cô mà mách chuyện này với mẹ, em sẽ... bỏ nhà đi bụi đời...

Linh Tâm : – Không, cô đang lo nhờ để mẹ em biết chuyện này, mẹ sẽ đau khổ, buồn phiền đến chừng nào ? Tuấn, em đừng sợ, còn có cô đây, có nhà trường và rất nhiều bạn tốt, cô nhất định không để tái diễn việc Tùng bắt nạt em nữa...

Tuấn : – Thưa cô, thằng Tùng là đại ca của băng "Đại bàng" toàn con nhà giàu, chúng nó hung đồ lắm, không dám đánh ở trường, nó sẽ chặn đánh ở ngoài phố ạ.

Linh Tâm : – Ngoài phố còn có người lớn, có công an, em sợ kẻ xấu đến nổi mất hết lòng tin vào cuộc đời này hay sao ? Thôi được rồi, từ ngày mai, sau khi tan học, cô đưa em về tận nhà, được chưa ?

Tuấn (*cảm động*) : – Cô !... Cô đã phải giảng dạy mệt nhọc suốt ngày, lại phải đi đón em bé ở nhà trẻ, em không thể làm phiền cô như thế được đâu ạ.

Linh Tâm : – Dẫu có phải khó nhọc đi nữa, còn hơn phải để mất một học sinh ngoan hiền, học giỏi như em, em có hiểu không, có thật thương, thật quý cô không ? Tuấn ! Hãy đưa con dao cho cô... Đưa đây... (*Tuấn cầm dao gấp ngừng*)

Hoa (*bổng bật khóc nói to*) : – Đưa dao cho cô đi ! Bạn định huỷ hoại đời học sinh của bạn à ? (*Tuấn vội đưa dao cho cô giáo*)

Linh Tâm (*nhìn Hoa, dịu dàng*) : – Là lớp trưởng, chắc hẳn Hoa phải biết mọi nội tình của lớp chứ.

Hoa : – Thưa cô, em biết ạ.

Linh Tâm : – Vậy mà cô về làm chủ nhiệm lớp đã hơn ba tháng rồi sao em không báo cáo việc càn quấy của bạn Tùng cho cô biết ?

Hoa : – Thưa cô, vì thầy Tín chủ nhiệm lớp trước đây không bao giờ kiểm tra sổ nhật kí lớp, thầy chỉ xem sổ điểm khi nào làm việc với phụ huynh học sinh thôi ạ.

Linh Tâm : – Hừ, thuần tuý chuyên môn như vậy thì cần gì giáo viên chủ nhiệm lớp nữa. (*giở sổ lớp*) Tính không có bút phê của thầy Tín và ghi chép hằng ngày của em... ?

Hoa : – Thưa cô vì em tưởng cô cũng giống như... thầy Tín, nên ghi chẳng để làm gì, chỉ gây thù ghét với mấy bạn xấu...

Linh Tâm (*gật gật đầu*) : – À, có lẽ... Cái chính là em sợ, đúng không ?

Hoa : – Thưa cô, em không sợ ạ.

Linh Tâm : – Kể cả bạn Tùng ?

Hoa : – Bọn con gái trong lớp chúng em đoàn kết lắm, nó định chơi xỏ cái gì, chúng em lật tẩy ngay và cho xấu hổ, mất mặt... Hơn nữa, có chuyện gì em cũng về kể hết với bố, bố em sẽ đến trường, góp ý tới nơi, tới chốn, bố em thường dặn dò : Mình cứ sống phải thì không việc gì phải sợ kẻ xấu ạ.

Linh Tâm : – Bố em làm gì ?

Hoa : – Thưa cô, bố em là thương binh nặng ạ.

Linh Tâm (*như thoát khỏi nỗi ám ảnh, thở mạnh*) : – Bố em mới đích thực là một người bố biết chăm lo cho tương lai... Cô lớp trưởng giỏi lắm, các em đã khiến cô thêm vững lòng tin... Thôi, các em về đi, kéo bố mẹ mong.

(hai em đứng dậy... thấy Tuấn nhìn con dao để ở bàn rồi nhìn cô giáo có vẻ ngại ngùng, Tâm quay vào trong gọi khẽ...) Anh Nam ơi ! Ra em nhờ chút xíu. (Nam mặc sắc phục công an xuất hiện)

Nam (cười ý nhị) : – Tháp tùng các em học sinh về phải không ?

Linh Tâm (cũng cười) : – Cũng không hẳn thế...

Nam : – Nào, ta đi thôi các em...

Hoa, Tuấn : – Em chào cô ạ ! (theo Nam khép cửa ra khuất. Tâm cầm con dao giấu ngửa suy ngẫm, thở dài thì có tiếng gõ cửa, Tâm vội để dao lên bàn làm việc, ngó ra...)

Linh Tâm : – Ai đến thế nhỉ ?... Cửa không khoá, xin mời vào ạ.
(vợ chồng Sơn, Ngân mở cửa vào)

Ngân (mau mắn) : – Xin chào cô giáo Linh Tâm...

Linh Tâm : – Chào hai bác, hình như... tôi không có hẹn... ?

Sơn (cười, cướp lời) : – Xin cô thứ lỗi về sự đường đột của vợ chồng tôi... Giới thiệu với cô, tôi là Tổng Giám đốc công ty Éít Pô Lê Sơn, vợ tôi là Thanh Ngân, à... là phụ huynh của cháu Lê Tùng, học sinh ở lớp cô đấy ạ.

Linh Tâm (hiếu ra) : – À ra thế... Mời hai bác ngồi chơi ạ. (vợ chồng Sơn ngồi vào ghế. Tâm rót hai cốc nước lọc mời và ngồi bên ghế đối diện) Thưa hai bác, tôi nhớ không lầm, trong sổ liên lạc đưa em Tùng mang về, cô giáo chủ nhiệm hẹn gặp vào 8 giờ sáng ngày mai tại trường thì phải ?

Sơn (đỡ lời) : – À nó vút... À không, cháu Tùng nó bảo để quên ở đâu đó, chỉ báo với chúng tôi là... lên gặp

cô giáo, thế là – "Tất cả vì sự học hành của con cái", vợ chồng tôi phải vội vã đến nhà cô ngay...

Ngân (*mát mẻ*) : – Dạ, vẫn biết là trong sổ liên lạc, có bao giờ thầy cô hẹn gặp phụ huynh học sinh vào buổi tối đâu ạ.

Linh Tâm (*vẻ bức bối, cười nhạt*) : – Vậy... Do cái tiền lệ nào khiến hai bác lại đến vào buổi tối thế này ?

Sơn : – À, thưa cô giáo, đó là một thói quen giao tiếp, một thói quen bất thành văn mà mọi đối tác đều dễ đồng cảm với nhau ạ.

Linh Tâm : – Hai bác có lẽ nhận lầm tôi thì phải, tôi hoàn toàn không quen với sự đồng cảm bất thành văn nào cả, vì tôi là giáo viên dạy học ở miền núi mới được chuyển về... Ở trên đó, giáo viên phải đến tận nhà vận động học sinh đến lớp...

Sơn (*trố mắt ngạc nhiên*) : – Ồ ? Kì lạ quá nhỉ ? !

Ngân (*cười*) : – Ồ... Thế thì ở thành phố lại khác hẳn, cha mẹ học sinh dành mọi ưu tiên cho việc học hành của con cái, nên cũng hết sức yêu quý các thầy cô giáo, cô ạ.

Linh Tâm : – Vâng, nếu được như thế thì quý hoá quá... Nhưng việc hai bác đến đây, hẳn không phải chỉ riêng vì chuyện xưng tụng nhà giáo chúng tôi, đúng không ạ ?

Sơn : – À vâng, vẫn là cái việc nghịch ngợm của cháu Tùng, con trai chúng tôi. Ấy... cháu học tập thì rất chăm chỉ, thông minh, phải cái tính hết sức hiếu động. Lúc thầy Tín còn làm chủ nhiệm, vợ chồng tôi đã phải đến tận nhà xin thầy thông cảm mấy

lần, còn với cô thì mới là lần đầu, xin cô rộng lòng tha thứ cho cháu.

Linh Tâm : – Chuyện học tập của em Tùng, có lẽ tôi sẽ gặp hai bác vào dịp khác. Riêng việc vi phạm kỉ luật của Tùng hôm nay là rất nghiêm trọng.

Ngân (*cướp lời*) : – À vâng vâng, nghiêm trọng tới mức nào, thì cháu vẫn là trẻ con. Thôi thì cô giơ cao, đánh sẽ, chiếu cố cho gia đình chúng tôi.

Sơn : – Vâng, một gia đình hết lòng ủng hộ cơ sở vật chất cho nhà trường...

Linh Tâm : – Nhưng vì sự nghiệp giáo dục chung, tôi không thể chiếu cố được.

Sơn : – Ôi, bọn trẻ nó đánh nhau thì có gì nghiêm trọng hả cô ?

Linh Tâm : – Không, cháu Tùng đã đánh bạn rất dã man, ngay trong sân trường.

Sơn : – Hả ! Sao lại có chuyện như thế nhỉ ? Tôi khẳng định ở nhà cháu nó rất ngoan, hẳn là em kia đã gây cho nó chuyện bức xúc gì đó chứ ?

Linh Tâm : – Vâng, chỉ vì em Tuấn không kịp đưa bài kiểm tra cho em Tùng chép.

Sơn : – Hức, làm sao có chuyện như thế được nhỉ. Tôi đã thuê giáo viên đủ các bộ môn đến kèm cặp tận nhà, mà năm học nào cháu nó chẳng đạt danh hiệu học sinh tiên tiến... ?

Linh Tâm (*cố bình tĩnh, giảng giải*) : – Có thể bác rất tin vào phương pháp giáo dục của những người giàu có như bác. Nhưng thực tế em Tùng sức học rất đuối, lại lười

kéo bạn xấu, lập băng nhóm con nhà giàu, quậy phá, đánh đập những học sinh không làm theo ý mình.

Sơn : – Làm sao mà... mà nó có bản lĩnh đến thế được nhỉ ?

Ngân (*ngăn chống*) : – Thôi thôi... Cô giáo đã bảo có là có mà, lẽ tất nhiên là là... Việc học bây giờ, con cái đến trường, bố mẹ phải hứng chịu hết, có phải không ạ ? Thôi thì nặng nhẹ thế nào, chỉ biết nhờ cậy vào cô giải quyết giúp (*lấy phong bì đưa ra trước mặt cô giáo*); gọi là có chút quà nhỏ biếu cô giáo, mong cô nhận cho.

Linh Tâm (*đưa tay ngăn lại*) : – Hai bác đừng làm thế, tôi không dám nhận đâu...

Sơn (*cười lấy lòng*) : – Chuyện nhỏ ấy mà, cô giáo...

Linh Tâm : – Đối với tôi lại là chuyện rất lớn, hai bác hãy cất ngay đi... Cất ngay hộ đi cho !

Ngân (*ngơ ngác*) : – Ở ? Thế là thế nào nhỉ ?

Sơn (*sầm mặt, bực tức*) : – Hừ, nghĩa là cô không chấp nhận thương lượng ?

Linh Tâm : – Đây không phải là việc buôn bán và hai bác cũng đừng nghĩ rằng tôi thù ghét gì em Tùng. Việc em gây ra, nhất định phải thi hành kỉ luật, để giữ vững kỉ cương nhà trường. Còn nặng nhẹ thế nào sẽ tùy thuộc vào sự hối cải, tu dưỡng của chính con trai bác.

Ngân (*lúng túng*) : – Ông ơi ! Giờ biết làm thế nào đây... ?

Sơn : – Hừ, cô ấy mới chỉ là cô giáo chủ nhiệm lớp, mình còn quan hệ thân quen với khối cán bộ "cốp" trên Sở, trên Bộ, lo gì... Cô giáo không dám nhận, thì bọn tôi sẽ đến làm việc trực tiếp với hiệu trưởng vậy... Chào cô. (*ra nhanh*)

Linh Tâm (*giật mình, gọi với theo*) : – Đây, tôi cấm các người không được đến gặp Hiệu trưởng... tôi yêu cầu... (*Có tiếng sập cửa ô tô và tiếng máy nổ xa dần... Linh Tâm buồn bã, ôm đầu ngồi xuống ghế... lát sau, Lê Nam đẩy cửa vào, thấy vợ im lặng, nhẹ nhàng đến gần...*)

Lê Nam : – Em vừa tiếp khách quan trọng à ?... Họ đến tìm em về việc gì vậy ?

Linh Tâm : – Đó là phụ huynh học sinh Tùng, họ đến xin em tìm cách xoá kỉ luật cho con trai họ.

Lê Nam : – Và... Hai bên không thoả thuận được ?

Linh Tâm : – Anh bảo thoả thuận gì ?

Lê Nam : – Em quen dạy học ở miền núi, giáo viên cần, chứ phụ huynh học sinh họ không cần quan tâm đến việc học. Ở ngoài thành phố thì hoàn toàn ngược lại... Khá nhiều các ông bố, bà mẹ dư tiền của đã... học thay con, thi lên lớp thay con... chỉ đơn giản bằng một chiếc phong bì.

Linh Tâm (*giật đầu*) : – Và có lẽ... họ còn mua được nhiều thứ hơn thế.

Lê Nam : – Đúng vậy, đó là thứ mỗi câu, tưởng như nhẹ nhàng, đơn giản mà lại có sức mạnh khủng khiếp, có thể huỷ diệt cả tư tưởng lẫn đạo đức của con người...

Linh Tâm (*giật mình*) : – Chết thật, họ vừa nói sẽ đến nhà Hiệu trưởng... Có lẽ, em phải chạy sang nhà ba xem sao ?

Lê Nam : – Không làm gì được đâu em ạ. Vì ba vừa là cấp trên, vừa là đồng sinh thành ra em, em định can thiệp bằng cách nào ? (*Chợt có tiếng gõ cửa, Lê Nam ra mở, reo*

to) Con chào ba !... Em ơi ! Ba sang chơi đây này.
(*Linh Tâm chạy đến*)

Linh Tâm : – Ba !

Ông Lập (*nhìn quanh*) : – Bé Oanh ngủ rồi à ?

Linh Tâm : – Vâng ạ.

Ông Lập : – Nhìn sắc mặt hai đứa, ba cảm thấy hình như... các con vừa trải qua chuyện gì căng thẳng lắm, phải không ?

Linh Tâm : – Thưa ba, hẳn là ba biết quá rõ rồi, còn gì nữa ạ.

Ông Lập : – Vừa rồi vợ chồng Giám đốc Lê Sơn, phụ huynh học sinh Tùng đã đến gặp con ?

Linh Tâm : – Vâng, và họ còn nói, sẽ đến tìm gặp ba nữa ạ.

Ông Lập : – Phải, họ đã đến rồi... (*thở dài, suy tư*) Sự việc học sinh Tùng vi phạm kỉ luật, ý con định giải quyết thế nào ?

Linh Tâm (*hoang mang*) : – Ba hỏi thế, nghĩa là làm sao ạ ? Ba... Ba đã nhận của họ rồi ạ ?

Ông Lập : – Phải, ba đã nhận lời đứng ra dàn xếp vụ này...

Linh Tâm : – Trời ơi ! Thưa ba đây không phải chuyện học sinh xích mích với nhau bình thường mà là việc lơ lửng kỉ cương giáo dục trong học đường, một số học sinh đi học, đã không học được gì còn tha hoá, hành hạ bạn học không khác gì bọn xã hội đen... Ba định dàn xếp như thế nào ạ ?

Ông Lập : – Đó là sự thật đau đớn đang xảy ra ở khá nhiều trường học, ai cũng biết nhưng thờ ơ, bỏ mặc hoặc không thể nói ra... Bởi xét cho cùng, nguyên nhân tạo ra những tệ nạn ấy nó phức tạp và sâu rộng ngoài tầm kiểm soát của nhà trường.

Linh Tâm : – Con không tin ! Chính nó lại nằm ngay trong tâm tay của những chiếc phong bì.

Ông Lập : – Con nói gì, hả ? Con dám nghi ngờ... phán xét cả người thầy, người cha của con thế à... Đồ bất hiếu ! Mất dạy... (*Linh Tâm bật khóc*)

Lê Nam (*với ông Lập*) : – Con xin lỗi ba, Linh Tâm vì quá căng thẳng, nên lỡ lời, chứ không dám xúc phạm đến ba đâu ạ.

Ông Lập : – Nếu lão già này quên chức phận thiêng liêng, cao cả của nhà giáo thì con đã không phải đi dạy ở miền núi hơn 10 năm và ba cũng không phải nhận cái chức Quyền Hiệu trưởng này khi đã sắp đến tuổi về hưu, những mong còn có thể cứu giúp được chút gì chẳng, vậy mà...

Linh Tâm (*sợ hãi đến gần bố*) : – Con xin lỗi ba, con đã không hiểu tấm lòng của người thầy... thầy tha tội cho con... nhưng, nếu không đuổi học mà chỉ kỉ luật học sinh Tùng thì liệu có thể bảo vệ được học sinh tốt không ạ ?

Ông Lập : – Đó chính là trách nhiệm của giáo viên chủ nhiệm và Ban Giám hiệu nhà trường. Nếu người thầy chỉ muốn rảnh tay, giữ cái tốt lại vứt bỏ mọi cái bận bịu, xấu xa cho người khác chịu thì thiên chức giáo dục và trách nhiệm xã hội của ngành Sư phạm sẽ ra thế nào, hả...

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH III

Toàn cảnh sân khấu là đường phố ! Hè phía trong, chéch bên phải là cổng trường mẫu giáo. Hè bên ngoài, chéch bên trái có bày bộ bàn ghế của một quán nước vỉa hè... Buổi chiều, cổng trường mẫu giáo mở rộng, các cháu đã được đón về hết... Bé Oanh chạy ra phía cổng, đứng ngóng... Cô giáo chạy ra dắt bé Oanh vào khuất... phía quán nước bên này thấy Tùng, tóc nhuộm đỏ chót, ngồi ủ rũ bên cốc cà phê để trên bàn, mắt nhìn hần học về phía cổng trường mẫu giáo... Lát sau, Kỷ và Lộc xuất hiện.

Kỷ : – Đại ca Tùng, mới bỏ học mấy hôm nay, sao tư thế sập sệ thế này... ?

Lộc : – Mẹ kiếp, bọn này cũng bị một phen hết vía, cái bà giáo xứ Mường Linh Tâm, trông hiền lành thế mà làm đến nơi đến chốn – cực ác !

Kỷ : – Kỉ luật là do quyết định của Ban Giám hiệu nhà trường, bà ấy có quyền đêch gì ? Mà đại ca không bị đuổi học là quá may rồi đấy.

Tùng (*hung hăng*) : – Quá may cái đêch gì, bị cảnh cáo toàn trường, ghi vào sổ học bạ... Đứng phoir cái bản mặt trước bọn học sinh cả trường, còn nhục nhã hơn bị đuổi học ấy.

Kỷ (*gật gù*) : – Ủ, kể cũng ngượng... cũng nhục thật...

Tùng (*đấm tay xuống bàn, giận dữ*) : – Tất cả cũng chỉ do cái mẹ giáo xứ Mường ấy gây ra...

Lộc : – Ủ... Bao nhiêu vụ đại ca gây lộn dưới thời thầy Tín chủ nhiệm, có làm sao đâu ? Chỉ cần 1 lần xe Macedec của ông già đại ca tới, là mọi việc êm xuôi luôn.

- Tùng :** – Mẹ kiếp ! Không hiểu mẹ ta nói với ông bà "khốt" của tao những gì, mà họ lại thay đổi ghê quá.
- Kỷ :** – Thay đổi thế nào hả đại ca ?
- Tùng :** – Ông khốt "dám" đánh tao, bà già vào can bị đập bắn ra, thu mẹ nó chìa khoá Dylan, bắt cưỡi xe đạp đi học.
- Lộc (cười) :** – Ối giời ! Nhà đại tử phú, bắt cậu quý tử cưỡi xe đạp đi học có khác gì bắt đi trại cải tạo...
- Kỷ :** – Ế, vì đại ca đến trường, đâu có phải là... để đi học ?
- Lộc :** – Đúng quá, chủ yếu là để vinh danh cái thương hiệu giàu sang, phú quý, lại có trí thức của các cụ "khốt"... Từ chạy vào trường chuyên, lớp chọn đến lên lớp, thi cử các cụ đều làm thay ráo trọi, nay lại "hành" đại ca học thật thì biết học thế nào ?
- Kỷ (thở dài) :** – Kiến thức rơi vãi hết mẹ nó từ lâu rồi, có mà học vào mắt, đúng là một sự đối xử hết sức dã man, vô lí.
- Tùng (nhổ toẹt xuống đất) :** – Uờn quá, tao bỏ học, bỏ mẹ nó cả nhà đi luôn...
- Lộc :** – Sao, bỏ cả nhà... ? Thế thì "ban căng" lắm đại ca ời ! Đại ca quen ăn chơi, chọc ngoáy phá trời, mà đã biết kiếm ra đồng tiền nào đâu ? Nay lại bị cắt bầu sữa mẹ, thì sống bằng gì... ?
- Tùng (nghiến răng, run rẩy vì uất ức) :** – Mẹ nó ! Cùng đường rồi đếch cần gì nữa... Tao sẽ cho ông bà già một bài học, cho mẹ giáo xứ Mừng biết tay, quyết trả mối hận vì họ đã làm tao đến cơ sự này...
- Kỷ :** – Hả, đại ca định làm gì bà giáo... ?

- Tùng :** – Chờ đây, rồi bọn mày sẽ biết...
- Lộc** *(ngơ ngác)* : – Lạ nhỉ, sao lại chờ ở đây ?
- Tùng** *(hất hàm sang cổng trường mẫu giáo)* : – Nhất định mục ấy sẽ phải đón con ở trường mẫu giáo kia. Tao phải chờ bằng được...
- Kỷ** *(hoang mang)* : – Này, đại ca, chuyện trả thù thầy cô giáo là chuyện động trời, chưa từng có đâu...
- Tùng :** – Mẹ, đồ hèn... Chỉ quen bầu xấu, ăn uống lúc bố mày chi tiền thôi, giờ tính phản bạn à ?
- Kỷ :** – Thì mọi khi, bọn mình chỉ tình tượng, trấn trạch lũ học sinh ầm ố, chứ có động chạm gì đến chuyện của người lớn đâu...
- Lộc :** – Bọn này đi tìm đại ca, cũng là để chứng tỏ sự trung thành, đùm bọc lẫn nhau, nhưng mà...
- Tùng** *(gắt)* : – Bọn mày sợ thì để mặc tao... cút đi !...
- Kỷ** *(nhìn Tùng)* : – Chuẩn bị hành sự mà chân tay đại ca run bần bật thế kia thì liệu có làm được không ?
- Tùng** *(nhìn bạn, thú nhận)* : – Ủ, mẹ nó... không hiểu vì sao mà hồi hộp thế, run bần cả người thế này.
- Lộc :** – Bọn này có tiền, hay là vào trong quán, làm viên hồng phiến cho nó thêm khí thế...
- Tùng :** – Hừm... Có lẽ, phải dùng thuốc mới được...
- Kỷ :** – Phải đấy, đi vào đi đại ca... để thằng Lộc nó gánh ngoài này cho *(Ba đưa ra khuất thì phía cổng trường mẫu giáo, bé Oanh và cô bảo mẫu xuất hiện dáng vẻ chờ đợi... Lát sau Linh Tâm dắt xe đạp, đằng sau xe*

*buộc ghế, lẳng xe phía trước chất đầy sách vở đi tới...
Thấy con, vội dựng chân chống, chạy lao đến...*)

Linh Tâm : – Bé Oanh, con gái của mẹ !...

Bé Oanh (*giang tay sà vào lòng mẹ*) : – Mẹ !

Linh Tâm : – Con gái của mẹ... Mẹ xin lỗi... Thế bố không kịp đến đón con à... ? (*với cô bảo mẫu*) Xin lỗi chị, (*bế con lên*) chắc là bố cháu bận công tác... Đừng giận bố, mẹ con mình về nhà nào. (*Bế con vừa quay ra phía xe đạp thì Tùng tay cầm dao lao tới, đâm vào ngực Tâm*)

Tùng (*lao vào đâm cô giáo một nhát*) : – Chết đi này ! (*rút dao ra, thất thểu chạy lung tung*)

Linh Tâm (*thều thào*) : – Tùng ! Sao em lại làm thế ? (*vấn óm con ngã vật xuống, làm đổ xe đạp, sách vở vương tung toé...*)

Cô bảo mẫu (*thét lên*) : – Ối, có kẻ giết người !

Lộc (*gọi bên trong*) : – Đồ con khỉ, chạy ra phía này... Mau lên ! (*Tùng lao đảo chạy ra khuất... Một vài người qua đường chạy tới...*)

Cô bảo mẫu (*quay đầu vào trong, hét to*) : – Chị Trâm ơi ! Gọi hộ xe cấp cứu với ! (*Bé Oanh hoảng hốt khóc thét, đúng lúc đó Lê Nam mặc sắc phục công an chạy vào...*)

Lê Nam (*hoảng hốt*) : – Trời ơi ! Làm sao thế này... ? Linh Tâm ! (*một tay bế con, một tay đỡ vợ...*)

Linh Tâm (*thều thào*) : – Anh Nam ! Hãy bế con ra khỏi đây... Đừng để cho con... chứng kiến cảnh này. (*có tiếng còi xe cấp cứu*).

Lê Nam : – Linh Tâm !... Tại sao lại xảy ra cơ sự như thế này chứ ? ... (*Hai nhân viên y tế mang cáng vào... Họ băng*

sơ cứu vết thương và đặt Linh Tâm lên cáng... Trong lúc đó, bé Oanh vẫn khóc, Lê Nam lấy lại bình tĩnh, dỗ con...) Con ơi ! Đừng sợ... Có bố đến đây rồi... Mẹ không làm sao đâu. (Nhân viên y tế vừa định khiêng cáng đi, Lê Nam ngăn lại) – Khoan đã, (với vợ) Linh Tâm, đứa nào đâm em, em có nhận ra nó không ? ...

Linh Tâm *(lắc đầu)* : – Không, em không nhận ra, chắc là... một sự nhầm lẫn thôi... anh đừng tìm kiếm làm gì...

Bé Oanh *(khóc nức nở)* : – Mẹ !... Mẹ ơi !

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH IV

(Trong phòng điều trị của bệnh viện. An Cơ giúp Linh Tâm đổi tư thế nửa ngồi, nửa nằm ở một phía giường...)

Linh Tâm : – Cảm ơn An Cơ, thế này được rồi.

An Cơ : – Bị thương vào phổi, nằm cao thế này, dễ chịu hơn phải không ?

Linh Tâm : – Ừ... dễ thở hơn bạn ạ.

An Cơ *(nhìn bạn thương xót)* : – Vết thương của Linh Tâm thế nào, còn đau nữa không ?

Linh Tâm : – Vết dao đâm vào ngực đã bớt đau, nhưng nỗi đau trong tâm tưởng vẫn day dứt, cấu xé không lúc nào nguôi, An Cơ ạ...

An Cơ *(thở dài)* : – Máy ngày nay, dư luận ngoài xã hội xôn xao khủng khiếp. Hầu hết báo chí đều đăng tít lớn

trên trang nhất – Một học sinh cấp 3 đã dùng dao sát hại cô giáo chủ nhiệm...

Linh Tâm (*buồn rầu*) : – Họ viết những gì... ?

An Cơ : – Về tất cả những gì họ biết từ kẻ sát nhân đến người bị hại...

Linh Tâm : – Trời ơi ! Viết như thế nào, nhằm mục đích gì cơ chứ ?

An Cơ : – À... Từ cái ngòi nổ bất thường ấy, họ được dịp phanh phui tất tạt những hạn chế, những tiêu cực, bệ bối đã xảy ra trong ngành giáo dục, đào tạo và đưa ra trước công luận nhiều ý nghĩ lo lắng, trăn trở về sự học và tương lai của thế hệ trẻ...

Linh Tâm (*cười buồn*) : – Họ chỉ biết lo lắng, trăn trở... chỉ biết vạch ra những yếu kém, những thoái hoá, tiêu cực của một số "Con sâu làm rầu nồi canh" của ngành giáo dục thôi sao ? Vậy còn trách nhiệm làm cha, mẹ của họ ngay chính với những đứa con đứt ruột đẻ ra, họ thương yêu, chăm bẵm, hi vọng thì họ đã làm được điều gì, liệu có xứng đáng không.

An Cơ : – Cũng may, người bị hại lại là một cô giáo vẫn hoàn nguyên chuẩn mực một người thầy. Có tờ báo đã coi đó như một liều thuốc thử làm vỡ tung cái "nhọt bọc" đã gây nhức nhối, hiểu lầm từ rất lâu trong ngành giáo dục, giống như hồi chuông cảnh báo sự xuống cấp đạo đức của nền tảng xã hội và sự hi sinh của cô giáo Linh Tâm là một nghĩa cử anh hùng... (*cười*)

Linh Tâm : – Anh hùng ư ? Không đúng... Đó là sự trả giá thật đau đớn của người thầy giáo cho những quan niệm sai lầm trong xã hội hiện nay... có lẽ là một hồi

chuông cảnh báo đáng để cho mọi người suy ngẫm thì đúng hơn.

An Cơ : – Ủ, hay thật đấy ! Đúng là một hồi chuông cảnh báo làm lay động đến tận tâm thức của mọi người. Giáo viên trong trường hình như đã "ngộ" ra điều gì đó nên rất cảm kích và có vẻ xích lại gần nhau hơn...

Linh Tâm (*có vẻ vui*) : – Thật thế à... ?

An Cơ : – Toàn bộ giáo viên nhà trường đang phát động phong trào quyên góp giúp đỡ gia đình Tâm và học tập gương tận tụy hi sinh của một nhà giáo chân chính...

Linh Tâm (*xua tay*) : – Đừng làm thế, không nên làm như thế. An Cơ hãy về nói với thầy Hiệu trưởng và anh chị em giáo viên, đừng vì lòng tự ái nghề nghiệp trong lúc này, sẽ không có lợi đâu...

An Cơ : – Sao thế, Linh Tâm.

Linh Tâm : – Hãy nghĩ đến các em học sinh, giờ đây chúng đang hoang mang, xét nét thái độ ứng xử của thầy, cô... kể cả số em đã gây ra chuyện này... Rồi gia đình của em đó họ sẽ nghi ngại, lo sợ dễ dẫn đến những hành động lầm lỡ khác... hãy mở cho họ một con đường thoát... Hãy để cho hồi chuông cảnh báo vang đến tất cả lương tri mọi người, An Cơ ạ...

An Cơ (*hiếu ra, gạt đầu*) : – Ủ, phải đấy... Để mình về báo cáo lại với thầy Hiệu trưởng và mọi người... Mình về đây, cứ yên tâm điều trị, chiều mình lại vào với bạn.
(*ra khuất*)

- Linh Tâm** (*gật đầu chào bạn, nhìn xa xăm*) : –... Hồi chuông cảnh báo... Cho tất cả mọi người... ? ! (*Hoa và Tuấn ôm hoa, gói quà rón rén vào...*)
- Tuấn, Hoa** (*khẽ chào*) : – Em chào cô ạ...
- Linh Tâm** (*nhìn ra*) : – Ôi ! Hoa và Tuấn đấy à ? Sao giữa buổi học lại vào thăm cô thế này ?
- Hoa :** – Thưa cô, vào đúng hai tiết Văn của cô, thầy Đức dạy thay, nhắc đến cô cả lớp đều oà khóc, thầy cho phép chúng em đại diện của lớp đến thăm cô, mong cô... tha lỗi cho chúng em, chúng em... Đã làm phiền lòng cô nhiều... Không xứng đáng với tình thương của cô... (*khóc*)
- Linh Tâm** (*cũng không ngăn được nước mắt*) : – Các em học sinh thân yêu của cô... Cô không trách giận gì các em đâu, cả những bạn đã chót hư hỏng... Các em biết thương thầy, cô... yêu trường lớp là cô mừng lắm rồi...
- Hoa :** – Cô còn đau nhiều lắm không ạ ?
- Tuấn :** – Cô ơi ! Chúng em làm được việc gì để san sẻ nỗi đau của cô không ạ... ?
- Linh Tâm :** – Cảm ơn các em, cô... đỡ nhiều rồi. (*ôm ngực ho khẽ..*)
- Tuấn** (*đưa cánh tay chùi mắt*) : – Thưa cô... Cô bị đau đớn thế này, một phần cũng vì tại em, em yếu đuối... Em hèn khiến cô phải giang tay hứng chịu... Em biết thừa đứa nào hại cô rồi... Em đã làm đơn tố giác với công an và cùng một số bạn đi tìm bắt nó...
- Linh Tâm** (*ng nghiêm giọng*) : – Tuấn ! Đó không phải là việc của em... Em và cả Hoa nữa, trong lúc này các em càng phải học thật giỏi, giúp đỡ bạn học, nâng cao học lực

cho cả lớp... Đây mới là các em biết thương cô... các em có hiểu không ?

Tuấn, Hoa : – Vâng ạ, chúng em xin hứa ạ...

Linh Tâm *(cười vui)* : – Vậy là cô vui lắm rồi... Về lớp, cho cô gửi lời cảm ơn tất cả các bạn nhé... *(Hoa, Tuấn để quả và bó hoa lên tủ con)*

Tuấn, Hoa *(tần ngần)* : – Em chào cô chúng em về học ạ

Linh Tâm *(âu yếm)* : – Ủ, cô chào các em... *(Hoa, Tuấn ra khuất, Linh Tâm cầm bó hoa ngắm nhìn, suy nghĩ... thì Tùng, đầu đội mũ sụp xuống trán, đeo kính đen, cổ áo dựng lên, lén lút đi vào)*

Tùng *(bỏ mũ, kính, đứng nghiêm...)* : – Thưa cô !

Linh Tâm *(nhìn ra, hơi giật mình)* : – Hả ! Tùng, em còn đến đây làm gì... Em cần gì... ?

Tùng *(cúi đầu)* : – Em... Không cần gì ạ. Em đến tìm cô, là để... xin lỗi cô, cô tha tội cho em, em chót dại...

Linh Tâm : – Em hãy đi khỏi nơi này ngay !

Tùng : – Thưa cô, em biết đi đâu bây giờ ? Khi mà tội lỗi đang đổ hết lên đầu em...

Linh Tâm : – Được rồi, cô tha lỗi cho em, cô không giận em đâu... Nhưng em phải đi khỏi thành phố, mới mong làm lại cuộc đời... Cô không muốn em bị tù... Hãy đi ngay đi !

Tùng *(cảm động khóc)* : – Cô ơi ! Em là đứa chẳng ra gì... Em không còn gì nữa ạ...

Linh Tâm : – Tùng, em còn trẻ, không thể vì một lỗi lầm mà vứt bỏ cả cuộc đời, hãy nghe cô, tin cô... trốn ngay đi ! *(gượng dậy đẩy Tùng)* Đi ngay đi ! *(Tùng chạy ra)*

khuất, Linh Tâm lão đảo ôm vết thương đi về giường... thì ông Lập vào...)

Ông Lập (*chạy lại đỡ Linh Tâm*): – Tâm! Con làm sao thế...

Linh Tâm: – Ba, con không sao, con tập đi lại một chút thôi ạ.

Ông Lập (*nhìn, lắc đầu*): – Sắc mặt tái nhợt, vã mồ hôi ra thế kia... Vừa có chuyện gì làm con xúc động phải không?

Linh Tâm (*lắc đầu*): – Không, không có chuyện gì đâu ạ... (*lảng chuyện*) Ba từ nhà vào đây ạ... Bé Oanh ở với bà ngoại, có ngoan không ba?

Ông Lập: – Bé Oanh ngoan lắm, nhưng vẫn sợ đến nhà trẻ, bởi cú "sốc" hôm đó... (*thở dài, buồn*). Một cú "sốc" khủng khiếp, làm rung chuyển lương tâm của xã hội.

Linh Tâm: – Ba ơi! Cô An Cơ đã thừa chuyện với ba chưa ạ?

Ông Lập (*gật đầu*): – Vì việc đó, nên ba mới vội qua đây, muốn hỏi lại con một số chuyện...

Linh Tâm: – Là chuyện gì, thưa ba?

Ông Lập: – Thế... Con không muốn tố giác tội phạm à?

Linh Tâm (*suy nghĩ một lát*): – Tố giác một đứa trẻ vị thành niên, lại là học sinh của mình, liệu có ích gì không ạ?

Ông Lập: – Phải, sự việc đau lòng xảy ra đã làm đổ vỡ tan tành mọi thói che đậy, giả trá trong nhà trường cũng như ngoài xã hội... Liệu tấm lòng vị tha của cô giáo có trở thành tiếng chuông cảnh tỉnh đối với những bậc làm cha, mẹ hay không?

Linh Tâm: – Con tin là có. (*Đúng lúc đó Lê Nam trong bộ sắc phục công an dáng vẻ vội vã vào...*)

Lê Nam: – Con chào ba ạ. Linh Tâm à... Bắt được tên Tùng rồi.

Linh Tâm (*thăng thốt*) : – Hả ! Tùng bị bắt rồi sao. Các anh bắt được ở đâu ?

Lê Nam : – Sao em xúc động thế?... Nó ra công an đầu thú.

Linh Tâm : – Em Tùng tự đến đầu thú à... ?

Ông Lập (*gật đầu, hài lòng*) : – Thế thì tốt rồi, con nói đúng, tấm lòng vị tha của con đã được đền đáp...

Linh Tâm (*lắc đầu*) : – Không, ba ạ... Đây có thể chỉ là mảnh khoe chạy tội của cha mẹ em Tùng mà thôi.

Lê Nam : – Như vậy... Cũng là điều tốt chứ sao, ít ra họ cũng nhận biết tội lỗi của con cái họ và... Hẳn là, sẽ thành tâm khắc phục hậu quả.

Linh Tâm : – Rồi họ sẽ dùng tiền, chạy các cửa cho con họ thoát tội, cũng như dùng tiền thay con đi học, lên lớp... Dùng tiền mua bằng cấp như thói quen vẫn đang làm... Rồi họ sẽ hả hê, cao ngạo với cách sống "có tiền mua được tất cả" ấy, bỏ những đứa con lang thang, vất vưởng đến trường với cái đầu rỗng tuếch kiến thức và lối sống ỉ lại, dựa dẫm, coi lớp học như một thứ mi viện thời trang để làm sang, làm đẹp... Như vậy thì những hi sinh, tận tụy của thầy, cô giáo liệu có ích gì ?

Ông Lập : – Vậy theo ý con phải làm cách nào để cho mọi người nhận ra những quan niệm sai lầm cố hữu đó ?

Lê Nam : – Em à, theo anh thủ phạm gây ra vụ án rất nghiêm trọng về đạo đức, đã tự giác đầu thú, có nghĩa là họ đã nhận ra lầm lỗi của họ rồi.

Linh Tâm : – Anh Nam, với công an các anh, việc bắt được kẻ trực tiếp gây án, xem như đã hoàn thành nhiệm vụ,

nhưng đối với ngành giáo dục, đã đến lúc phải vạch mặt chỉ tên những kẻ đã tạo nên cái bất nhân, vô giáo dục đó.

Lê Nam : – Vâng, em định thế nào... ? (*đúng lúc đó, vợ chồng Lê Sơn vào*)

Lê Sơn (*vẻ lịch thiệp*) : – A ! Chào thầy Hiệu trưởng ạ... Chào cô giáo. À vợ chồng tôi đến có đúng lúc không ạ ?

Lê Nam : – Không có gì, tôi là... chồng của Linh Tâm, chứ không phải nhà chức trách đến làm công vụ.

Ngân (*đơn đả*) : – Ôi ! Vậy thì may cho vợ chồng chúng tôi quá...

Linh Tâm : – Hai bác đến đây có việc gì ?

Ngân (*lại gần, thân thiện*) : – À, thưa cô giáo... Trước hết, vợ chồng tôi tìm đến đây, với tấm lòng ân hận, thành thực thăm hỏi và xin lỗi cô giáo vì... những hành động xốc nổi của cháu Tùng đã xúc phạm đến cô.

Lê Sơn : – Vâng, mong cô bớt giận, tha thứ cho con trai chúng tôi, cháu nó còn nhỏ dại, chưa lường hết được hậu quả nó gây ra.

Linh Tâm : – Việc em học sinh Tùng dùng dao đâm cô giáo chủ nhiệm lớp chỉ vì cô giáo ngăn không cho em làm những việc trái với đạo đức là hết sức nghiêm trọng, trái với đạo đức của người học sinh.

Ngân (*vẻ ghen ghét*) : – Vâng... Chúng tôi hiểu, vì báo chí họ làm rùm beng, âm ỉ hết cả lên ạ.

Linh Tâm : – Hai bác chỉ sợ dư luận ầm ĩ lên thôi sao ? Và không nhận ra trách nhiệm làm cha, mẹ của mình... ?

Lê Sơn (*vội vã*) : – À, thưa cô có chứ ạ. Là những nhà doanh nghiệp thành đạt, uy tín, vợ chồng chúng tôi hết lòng chăm lo đến sự nghiệp giáo dục và tương lai của con cái sau này... Vâng, cháu Tùng không may đã gây ra những rắc rối, có thể nói là khá phức tạp... Là cha, mẹ của cháu, chúng tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm giải quyết mọi hậu quả trong vụ việc này.

Ngân : – Vâng, chúng tôi đã đồng ý để cháu ra đầu thú trước pháp luật, đấy ạ.

Lê Sơn (*rút phong bì, trịnh trọng đưa ra*) : – Và bước đầu với 2000 đô la gọi là có chút bồi hoàn về những mất mát, đau đớn cả thể chất lẫn tinh thần của cô giáo, do con trai chúng tôi gây ra, mong cô giáo mở lòng thương, viết đơn "Bãi nại", tha tội cho đứa học sinh còn nhỏ dại của cô...

Ngân (*thấy Linh Tâm im lặng thêm vào*) : – Vâng, thưa cô giáo, số tiền này chỉ là món quà tình cảm riêng của vợ chồng tôi, còn mọi bồi thường chi trả thuốc men điều trị, chúng tôi sẽ thanh toán sòng phẳng, không thiếu một xu.

Linh Tâm (*khẽ thở dài, rồi nghiêm giọng*) : – Hai bác hãy cất phong bì tiền đi. Cái giá mà học sinh cầm dao đâm cô giáo đang dạy mình lớn lắm, không tiền của nào có thể mua được.

Lê Sơn (*trợn mắt, ngạc nhiên*) : – Sao ? Không thể mua được à ? Hay là... cô giáo chê ít, xin cô cứ nói rõ, bao nhiêu là đủ, vì sự nghiệp, tương lai của đứa con trai duy nhất, tôi xin chấp nhận trả đủ...

Ngân : – Suy cho cùng, dẫu có chết người cũng đền được, hưởng hồ mới bị thương... Thôi thì "cá chuối dầm đuối vì con", cô giáo cần gì, chúng tôi sẽ đáp ứng đầy đủ...

Linh Tâm *(nói to)* : – Tôi cần gì ư?... Tôi cần truy tố ra trước toà án, công luận những kẻ đã sinh ra tội lỗi này...
(Mọi người ngơ ngác không hiểu ra sao...)

– MÀN HẠ –

CẢNH V

(Tại toà án. Bối cảnh phòng xử gồm cả sân khấu và chỗ khán giả. Trên sân khấu, sát phòng hậu là "Bàn bực" của Hội đồng thẩm phán, phía trên treo một quốc huy. Chếch bên phải là bàn đại diện viện kiểm sát, rồi tới bàn của luật sư. Phía trái sân khấu kê ghế ngồi cho Linh Tâm, xích ra ngoài có một hàng ghế dài – dành cho các nhân chứng liên quan... Chính giữa là vành móng ngựa... Phía dưới khán phòng hai bên kê hai hàng ghế dài cho người nhà của các đương sự... Đèn bật sáng... Ngoài chỗ ngồi của hội đồng xét xử không người – ý tưởng như : Việc xét xử của chính lương tâm mọi người chỉ có tiếng hỏi của chánh án, Lý – viện kiểm sát, Mậu – luật sư, Linh Tâm đều hiện diện ở chỗ ngồi của mình... Tùng tóc nhuộm đỏ chói, dựng mào gà, đứng một mình trong vành móng ngựa... Phiên toà đang trong giai đoạn thẩm vấn...)

Chánh án : – Bị can Lê Văn Tùng, bị can vẫn xác định được tâm trí của mình hoàn toàn tỉnh táo chứ ?

Tùng : – Thưa quý toà, cháu hoàn toàn bình thường ạ.

Chánh án : – Vậy bị can công nhận đã dùng dao nhọn đâm cô giáo Linh Tâm một nhát vào ngực phải, ở cổng trường Mầm Non, đúng không ?

Tùng (*ngheñ lời*) : ...Vâng... Cháu đã dùng dao... đâm cô giáo của cháu ạ...

Chánh án : – Toà kết thúc phần thẩm vấn, đề nghị viện kiểm sát đọc bản cáo trạng (*Lý đứng lên mở cáo trạng*)

Lý : – Kính thưa Hội đồng xét xử, tôi Trần Minh Lý đại diện viện kiểm sát, giữ phần công tố xin đọc bản cáo trạng... Viện kiểm sát nhân dân thành phố, sau khi điều tra, tập hợp đầy đủ chứng cứ, quyết định khởi tố Lê Văn Tùng về tội cố ý gây thương tích vì thù tức cá nhân, vụ việc cụ thể như sau – Bị can Lê Văn Tùng là học sinh lớp 10B, Trường PTTH Tương Lai, do cô giáo Hoàng Linh Tâm làm chủ nhiệm lớp. Trong quá trình học tập ở trường, Tùng là một học sinh lười nhác, nghịch ngợm, tập hợp một số học sinh hư thành một nhóm, thường quậy phá, đánh nhau, bức hiếp các bạn trong lớp, đã vi phạm kỉ luật nhiều lần nhưng không hiểu tại sao mọi việc sau đó được thu xếp êm thấm. Mãi tới khi cô giáo Linh Tâm được điều về phụ trách lớp, Tùng vẫn ngang ngược hành hung học sinh Tuấn ngay tại sân trường vì lí do Tuấn không kịp đưa bài kiểm tra cho Tùng "cóp pi". Trước sự việc đó, cô giáo Linh Tâm đã kiên quyết đề nghị lên Hội đồng kỉ luật nhà trường thi hành kỉ luật Tùng : cảnh cáo trước toàn trường, ghi vào học bạ. Vì ám ức trước sự nghiêm khắc của cô giáo và áp lực tiêu cực của gia đình, Tùng đã bỏ học, bỏ nhà đi hoang vào lúc 17 giờ

30 ngày 15 tháng 10... Tùng chủ động sắp đặt âm mưu, chờ cô giáo Linh Tâm đến đón con, dùng dao nhọn đâm một nhát vào ngực phải cô giáo Tâm, rồi bỏ chạy... Thưa Hội đồng xét xử, hành động cố ý gây thương tích của Lê Văn Tùng, xét về mặt hình sự chưa phải là một vụ án nghiêm trọng. Nhưng xét về đạo đức xã hội, đó là vụ án hi hữu, chưa từng xảy ra – một học sinh còn đang ở tuổi vị thành niên dám nhẫn tâm cầm dao đâm thẳng vào ngực cô giáo đang dạy mình...

Ngân (*ngồi dưới khán phòng khẽ khóc*) : – Ôi con ơi là con ơi ! Ai xui bẩy con khiến con tự phá hỏng đời con thế, hả con ơi !...

Lý (*đọc tiếp*) : – Hành động của bị can Tùng, đã gây sự kinh hoàng phần uất trong toàn xã hội, như một hồi chuông cảnh báo nền tảng đạo đức truyền thống của dân tộc đang bị xói mòn, rạn nứt nghiêm trọng. Bởi vậy, giữ quyền công tố, chúng tôi kiến nghị Hội đồng xét xử phạt án tù giam đối với bị can Lê Văn Tùng, theo điều... của Bộ luật hình sự. Hết cáo trạng (*ngồi xuống*).

Chánh án : – Đương sự và các vị luật sư đã nghe rõ bản cáo trạng của Viện kiểm sát rồi chứ... ? Toà án đề nghị các luật sư phát biểu ý kiến tranh tụng, bảo vệ quyền lợi hợp pháp của đương sự (*luật sư Mậu đứng lên*).

Mậu : – Thưa quý toà, tôi là luật sư Bùi Đình Mậu, nhận trách nhiệm bảo vệ quyền lợi hợp pháp của bị can Lê Văn Tùng. Tôi đã nghe rõ bản luận tội của Viện kiểm sát trong đó có liệt kê những khuyết điểm khá nặng nề của bị can, nhưng không đưa ra được những

chúng có rõ ràng, xin phép quý toà, cho tôi được hỏi các nhân chứng có liên quan ạ.

Chánh án : – Toà đồng ý.

Mâu : – Xin hỏi ông Lê Sơn, thân sinh của bị can Lê Văn Tùng... (*Lê Sơn đứng dậy*) Thưa ông, trong cáo trạng có viết con trai ông là một học sinh lười nhác, nghịch ngược, lập băng nhóm quậy phá bức hiếp các bạn cùng lớp... là một người cha ông có ý kiến gì khác về con trai của ông không... ?

Lê Sơn (*lúng túng*) : – Tôi... quá thật bị sốc về những lời luận tội ấy...

Mâu : – Vậy... Đề nghị ông có ý kiến nhận xét về con ông trước toà.

Lê Sơn (*thốt nhiên gào lên*) : – Tôi đã nói, tôi bị bất ngờ, choáng váng điên đảo cả đầu óc lên đây... Là một nhà doanh nghiệp phải lăn lộn từ sáng sớm, đến nửa đêm trên thương trường cạnh tranh đầy khốc liệt để tồn tại, để dành cho được lợi nhuận, còn thời gian đâu để ý tới chuyện gia đình, con cái ? Nên tôi đã tin tưởng, đặt hết hi vọng vào việc giáo dục, quản lí con tôi cho nhà trường, tôi đã đầu tư không tiếc tiền của cho sự nghiệp học tập của con tôi, vậy mà... nguyên nhân từ đâu đã dẫn nó đến tình cảnh này chứ ?

Mâu : – Mong ông hết sức bình tĩnh trong hoàn cảnh đặc biệt này ? Tôi xin hỏi thêm ông một câu, theo bản cáo trạng, con trai ông đã vi phạm kỉ luật nhiều lần, vậy... ông có biết và đã giải quyết bằng cách nào để sự việc trở thành êm thấm ?

Lê Sơn : – Hừ... Hẳn ông luật sư cũng có con đang đi học chứ ?
Và tất cả các vị phụ huynh đang có mặt trong phiên
toà này... Chúng ta đã làm cái việc "chữa cháy" khi
con cái chúng ta học kém, lưu ban hoặc vi phạm kỉ luật
bằng cách nào, chuyện này quá đơn giản, quá quen
thuộc, mọi người đều biết cả đấy, thưa ông luật sư...

Mậu : – Cảm ơn, tôi không làm phiền ông nữa... xin Hội
đồng xét xử cho tôi được hỏi thêm các nhân chứng
của nhà trường.

Chánh án : – Toà đồng ý !

Mậu : – Tôi xin hỏi thầy giáo Trần Tín... Thầy là chủ nhiệm
lớp 10B trước đây. Thầy có giải thích thế nào về
những kì vọng của phụ huynh học sinh khi giao phó
tất cả số phận con cái họ cho nhà trường và việc giải
quyết êm đẹp những vi phạm kỉ luật của bị can Tùng
nói riêng và những học sinh khác ?

Trần Tín : – Câu hỏi ông luật sư nêu ra là một đề tài khá rộng
lớn, tôi chỉ có thể trả lời trong phạm vi trách nhiệm
của một giáo viên thôi. Tôi dạy môn Toán, thiên chức
của tôi là truyền đạt những kiến thức về toán học cho
học sinh... Còn nhà trường là một nơi tập hợp các giáo
viên dạy từng môn chuyên biệt như Lí, Hoá, Sinh,
Ngoại ngữ, Tin học... Vậy không biết các vị phụ
huynh định gửi gắm, giao phó tất cả số phận con cái
các vị cho môn học nào, để chúng trở thành con
ngoan, trò giỏi đây ? Ông lại hỏi – Giải quyết những
vi phạm kỉ luật của một số học sinh như thế nào cho

êm thấm, phải không ? Hàm ý của ông muốn nói đến sự chạy chọt của phụ huynh học sinh đút lót, biếu xén giáo viên chủ nhiệm để xuê xoa khuyết điểm cho con cái họ ? Chuyện đó là có thật nhưng không nhiều và giá trị quà biếu thì quá nhỏ bé, so với việc biếu xén, quà cáp tất cả các ngành mà mọi người đều quá quen thuộc... Thật tình, nếu không có sự chạy chọt của các vị phụ huynh thì giáo viên và nhà trường cũng tìm mọi cách thu xếp cho êm thấm. Đó là căn bệnh chuộng thành tích cố hữu ở tất cả các cơ quan, công sở của nhà nước mà ngành giáo dục cũng không ngoại lệ...

Mậu (*quay hỏi ông Lập*) : – Thưa ông hiệu trưởng, thầy Trần Tín vừa nói về căn bệnh chuộng thành tích của ngành giáo dục, theo ông liệu có đúng đắn không ạ ?

Ông Lập : – Vâng, hoàn toàn chính xác, đó là căn bệnh giả dối đáng xấu hổ vẫn đang thịnh hành trong xã hội, và... Một người thông thái như ông luật sư, chắc cũng đã biết ngành giáo dục đào tạo với thiên chức của mình, buộc phải đi tiên phong, phát động phong trào nói không với những thành tích đó rồi chứ nhỉ ?

Mậu : – Xin cảm ơn ông Hiệu trưởng, thưa Hội đồng xét xử, trước khi nói lời biện hộ, tôi xin phép được hỏi thân chủ của tôi một câu hỏi ngắn. Anh Tùng ! Qua phát biểu của các thầy, các bậc phụ huynh khả kính, anh có hiểu, có nhận biết được gì không ?

Tùng : – Cháu... Cháu không hiểu gì, không nhận biết được gì hết ạ.

(*gật gật đầu, hắng giọng*) : – Thưa quý toà, qua việc phỏng vấn các nhân chứng, đối chiếu với bản cáo trạng của Viện kiểm sát, có thể lúc này Hội đồng xét xử và tất cả những người đang hiện diện ở đây đã thấy rõ hoàn cảnh xảy ra vụ án đau buồn này. Một đứa trẻ sinh ra trong một gia đình thành đạt đang hoàng, có một tuổi thơ yên ả và được gửi gắm đến nhà trường để học tập, rèn giũa thành người tài, đức... Vậy mà nguyên nhân từ đâu lại biến thành kẻ hư hỏng, vô giáo dục, mất hết lương tri, dám cầm dao đâm cô giáo của mình. Đối với pháp luật, tội lỗi của Tùng là không thể chối cãi... Nhưng tôi muốn lưu ý Hội đồng xét xử những uẩn khúc sau... Nếu đúng như học sinh Tùng hư hỏng đã có hệ thống, thì thiên chức giáo dục của nhà trường có tác dụng gì ? Đến nỗi học sinh Tùng ngày càng sa đoạ, dần sâu vào lầm lỗi ? Hay các nhà sư phạm chỉ biết xuê xoa, lấp liếm để bảo vệ cái thành tích truyền thống của nhà trường ? Rồi cô giáo Linh Tâm về làm chủ nhiệm lớp, lẽ nào cô dám làm ngược lại cái quy chế huỷ kị ấy ? Vậy thì vì mục đích gì khiến cô kiên quyết xử lí kỉ luật đến cùng học sinh Tùng, mặc dầu gia đình ông bà Lê Sơn đã đến cầu cạnh xin lỗi nhà trường... ? Để đến nước "già néo đứt dây", gây lên sự phản ứng điên cuồng của một đứa trẻ vị thành niên ? Tôi nghĩ đây là một hệ quả đau xót đối với ngành giáo dục. Nhưng sự việc không dừng ở đây, cô giáo Linh Tâm lại kiên quyết đưa sự việc ra trước pháp luật. Cô định trở thành một người

anh hùng, hay muốn buộc tội thêm những người nào nữa ? Tôi xin hết ý kiến ạ.

Chánh án : – Toà xin mời ý kiến tranh tụng của bên nguyên...
(*Linh Tâm ôm ngực chậm rãi đứng lên*)

Linh Tâm (*nhìn quanh phòng xử, rồi hướng về phía khán giả*) :
– Thưa quý toà, vì không quen công việc tố tụng, nhưng lại muốn có một phiên toà để phán xét đúng, sai... Chứ thực lòng tôi không muốn đưa xử tội đứa trẻ đáng thương kia. Tôi chưa bao giờ có ý nghĩ trở thành một thứ người hùng... nào đó, nhưng tôi muốn mở toà án lương tâm để cho tất cả mọi người tự vấn... Để bảo vệ cho một tội ác, ông luật sư đã cực lực lên án, đổ mọi tội lỗi cho ngành giáo dục và tha mãi mãi đưa ra kết luận : Vết dao đâm vào ngực tôi đây là hậu quả do chính tôi đã gây ra !?... Vâng, cái cách nguy hiểm đó, không có gì là lạ, vì hiện nay người ta đang dùng cái chiêu thức này để phủi tay, trốn tránh trách nhiệm... Mọi thứ tội phạm xảy ra ngoài xã hội, cuối cùng sẽ đưa đến một kết luận : Nền tảng giáo dục yếu kém, thậm chí nhiều ông to, bà lớn mắc tội tham ô sa đoạ cũng đưa ra một kiểu phán xét : Nền đạo đức đang bị rạn nứt, và tất cả đều chĩa mũi dùi vào ngành giáo dục đào tạo... Tôi nói như thế, có đúng không, thưa ông luật sư ?

Mậu : – Vậy còn những chuyện thi cử gian lận, cấp phát bằng giả, giáo viên ăn hối lộ để chuyển trường, sửa điểm thì cô giáo lí giải sao đây.

Linh Tâm : – Vâng, những tai hoạ đó, hẳn các vị đang có mặt ở đây đã từng biết và có thể từng làm... và chỉ ít thì cũng đến già nửa đang có con em cấp sách đến trường... Và lại, giáo viên cũng là con người, cũng phải lo cái ăn, cái mặc, nuôi nấng con cái như mọi người, trước sự cám dỗ chạy chọt của chính các vị, cũng có một số thầy, cô đánh mất bản chất của mình. Nhưng có một điều hẳn ông luật sư và nhiều vị ở đây, đang quen sống trong một môi trường sung túc, đầy đủ tiện nghi không thể nghĩ tới, trên đất nước này còn có hàng triệu giáo viên ở các vùng nông thôn, miền núi xa xôi phải lên lớp trong điều kiện khó khăn cả vật chất lẫn tinh thần. Ngày Hiến chương các nhà giáo chỉ mong có một bó hoa của phụ huynh học sinh đến mừng tặng cũng không có, nói gì đến quà biếu, chạy chọt, đây mới là bộ mặt thực của nhà giáo hiện nay. (*Kiểm sát viên Lý đứng dậy giờ tay*)

Lý : – Chúng tôi đề nghị, việc tranh tụng phải thích hợp với nội dung của vụ án (*Tâm mệt mỏi ngồi xuống, An Cơ mang nước cho bạn uống*)

Mậu : – Thưa Hội đồng xét xử, việc tranh tụng vẫn đang đi đúng hướng. Bồi thủ phạm chính trong vụ án này vẫn chưa lộ mặt...

Chánh án : – Toà đồng ý.

Mậu : – Thưa cô giáo Linh Tâm, tôi đồng ý với việc đánh giá công minh, hành động đại dốt của bị can Tùng, chỉ là hiện tượng của một sai lầm lớn đang làm suy thoái

đạo đức, lối sống của học sinh, sinh viên đang ngồi trên ghế nhà trường... Vậy, nếu không phải ngành giáo dục thì thủ phạm là ai, thưa cô ?

Linh Tâm (được An Cơ đỡ dậy) : – Nhà trường không phải là ốc đảo, cách li với xã hội, nhà trường cũng không phải là nhà bảo mẫu, các thầy, cô giáo không phải là vú em cho mọi gia đình. Xin hỏi các vị ngồi dự ở đây thử tính xem... Trong 24 giờ một ngày các em đến trường mấy giờ, trong mấy giờ đó các em phải thu nhận bao nhiêu kiến thức khoa học khô khan, vô hồn... còn 19 – 20 giờ, các em về nhà ăn ngủ, hít thở, tập nhiệm lối sống của gia đình và hoà nhập với sinh hoạt ngoài xã hội vô cùng phức tạp... Các vị hãy nhìn xem, đứa trẻ người Việt Nam mà tóc đỏ chói, dựng lên như mào gà thế kia là xuất xứ từ đâu ? Những xe máy đắt tiền các vị sắm cho con cái các vị đi học, để chúng hãnh diện là tầng lớp quý tộc, xa lánh bạn học, tụ tập đua xe, chơi bời lêu lổng và những viên thuốc "lắc" mà học sinh Tùng uống vào, để lấy can đảm cầm dao đâm vào ngực cô giáo, là bởi xuất xứ từ đâu hả ?... Các vị phụ huynh có biết chuyện bố mẹ cò dạy đàn cò non thế nào không ? Ở trên cao dùng chân đập bầy con bắn ra ngoài không gian, con nào bay được thì sống, con nào không bay được thì chết... Cái cách nghĩ vô ý thức "giao kết việc giáo dục, quản lí con cái của các vị cho nhà trường" còn vô tình và nguy hiểm hơn cách hành xử của bố mẹ nhà cò (*ho và rút tờ giấy cầm trong tay*). Thưa quý toà, đây là đơn của người bị hại, xin "bãi nại" cho can phạm và cũng là một nạn nhân

đáng thương... Trước khi kết thúc phiên toà tôi xin nói lời cuối cùng... Xin các vị phụ huynh hãy nhìn cho rõ cái hậu quả đáng đau xót do chính sai lầm các vị đã tạo ra. Hãy thay đổi cách nghĩ, hay thương xót thế hệ tương lai, hãy cùng với nhà trường cứu vớt lấy lũ trẻ đang bơ vơ giữa ngã ba cuộc đời (*tiếng vỗ tay nổi lên... cô giáo Linh Tâm đuổi sức ngã ngất, mọi người xúm vào đỡ lay gọi...*)

Tùng

(*từ vành móng ngựa, nhìn về phía cô giáo*) : – Cô giáo ơi ! Tha tội cho em... Cứu em với ! ... (*Mọi người đứng dậy, hướng về phía cô giáo, màn từ từ khép lại*)

– HẾT –

PHẠM VĂN QUÝ

Cô của chúng tôi

KỊCH NÓI
(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật :

– VÂN	Học sinh
– CÔ THUY	Giáo viên
– PHAN LĂNG	Học sinh
– THẦY HUÊ	Giáo viên
– MỘC	Học sinh
– LIÊU	Học sinh
– BIÊN	Học sinh
– HOÀNG	Học sinh
– ÔNG ÂN	
– ÔNG MÃNH	

CẢNH I

Trong lớp học. Cô giáo Thuý đứng trên bục giảng, tay hươ tập bài kiểm tra.

Cô Thuý : – Tôi phải nói thẳng ra rằng, các em đã làm tôi rất, rất thất vọng. *(Học trò ngơ ngác nhìn nhau. Thuý lấy ra một tờ giấy, vỗ vỗ vào.)* Đây là một ví dụ. Phan Lăng đứng lên ! *(Một nam học sinh đứng dậy.)* Đề bài ra : "Em hãy cho biết : Ai ăn cắp nỏ thần của An Dương Vương và tại sao lại ăn cắp ?". Thế mà các em thử nghe xem bạn Lăng của các em đã viết thế nào nhé ! *(đọc, diễn cảm)* Kính thưa cô giáo chủ nhiệm lớp 12A7, em tên là Phan Lăng xin mạnh dạn có ý kiến với cô như thế này : Chúng em, những đứa trẻ thế hệ a còng (@), cuộc sống số, là lũ trẻ nghịch ngợm, mạnh bạo, ham hiểu biết, vì vậy, tâm tính khác hẳn thế hệ ông cha. Chúng em thích làm giàu và hưởng thụ, chứ không cam chịu sự nghèo khổ như cha ông, bởi vì, đài báo vẫn thường tuyên truyền rằng : "Làm giàu không khó". Chúng em thích thể hiện "bản lĩnh đàn ông thời nay" bằng cách phóng xe tẹt ga trên đường hoặc rủ nhau vào vũ trường quây quần đêm, suốt sáng ; hoặc thể hiện tình yêu giữa người với người bằng cách rủ nhau vào nhà nghỉ trong các dịp Giáng sinh và Va-len-tin ; thể hiện sự xả thân khám phá bằng cách chơi thử hàng trắng, thuốc lắc để tìm cảm giác mạnh. Nhưng, thưa cô, dù quây đến đâu thì chúng em cũng không là những kẻ gian manh, có tính ăn cắp vặt hoặc tham những tiền tỉ như lũ quan tham vô lại PMU 18, hoặc

mấy ông quan tham ở Bộ Thương mại hoặc lũ người xà xẻo tiền cứu trợ bão lụt của những người dân khốn khổ, vì vậy, việc cô hỏi chúng em : Ai ăn cắp nô thần ? là một sự sỉ nhục chúng em, là không tin vào lớp trẻ, những chủ nhân tương lai của đất nước. Em cũng xin nói thẳng với cô thế này : không bao giờ Viện bảo tàng của nước ta có nô thần, vì nếu có nô thần thì chắc chắn chẳng có bọn xâm lược nào dám xí xôn vào bờ cõi chúng ta. Mà nếu có nô thần thật thì kẻ đầu tiên ăn cắp nó phải là ông giám đốc bảo tàng, mang về nhà để chống trộm, chứ làm gì đến lượt chúng em. Riêng bản thân em, được sinh ra trong một gia đình khá giả, bố là một đại gia, Chủ tịch Hội đồng quản trị một Tổng công ty lớn, có hàng chục ngàn cổ phiếu, giá trị hàng nghìn tỉ. Em được phụ huynh tặng xe @ từ năm lớp 9, tặng Mẹo-xe đi E 240 nhập nguyên chiếc từ khi mới chạm vào tuổi mười lăm thì hà cớ gì em phải ăn cắp nô thần cho thêm rách việc, vì rước đồ thờ tự đó về nhà thì thần thánh sẽ vật cho lòi mắt, bẻ cho què giò biến em thành một kẻ tàn phế, ăn không ăn được, chơi không chơi được, thì sống như vậy có nghĩa lí gì. Đó là những ý kiến rất chân thành, rất thẳng thắn của em. Rất mong cô thấu hiểu. Kính thư : Phan Lăng, tức Lăng "tỉ phú".

– (với Lăng) Hãy nói cho tôi biết : Em định giấu tôi, phải không ?

Phan Lăng : – Thưa cô, đó là những lời gan ruột của em chứ em đâu dám... Em quá biết thân biết phận em chứ ạ. Sang năm thi tốt nghiệp rồi ; cô lại là người đang nắm

yết hầu em thì đại gì em giẫm vào ổ kiến lửa, húc vào tổ ong bầu ạ ? !...

Cô Thuỷ : – Cuối giờ em ở lại gặp tôi.

Phan Lăng : – Rõ ạ. *(ngồi xuống).*

Cô Thuỷ *(giơ một tờ giấy khác lên)* : – Còn đây, lại là một bài quái gở khác. Các em thử đoán xem tác giả của nó là ai ? *(Cả lớp ngơ ngác nhìn nhau.)* Không đoán ra phải không ? Cũng phải thôi, vì tác giả của nó là một người nổi tiếng... một người được đại diện cho trường ta đi thi Văn toàn thành phố. Bây giờ thì đoán ra chưa ? *(Cả lớp à lên, nhìn Vân)* Xin mời "người nổi tiếng" của lớp ta đứng dậy ! *(Vân không nhúc nhích.)* Em Vân, đứng dậy ? *(Vân đứng dậy.)* Các em ạ, khác hẳn cách nghĩ hồ đồ của bạn Lăng tí... à, quên, bạn Phạm Lăng, đó là, nghĩ rằng tôi đang truy hỏi xem em nào ở lớp ta ăn cắp nỏ thần, bài của Vân là một bài khá sắc sảo từ cách đặt vấn đề đến cách giải quyết vấn đề mà nếu một giáo viên không có bản lĩnh nghề nghiệp vững vàng chấm thì sẽ cho bài này 10 điểm cộng. Nhưng với tôi thì khác... Tôi hiểu ngay đây là bài làm của một học trò quá tự tin, muốn khẳng định mình bằng cách nổi loạn. Nổi loạn một cách trắng trợn ! *(Cả lớp lại ồ lên. Cô Thuỷ đưa tờ giấy cho Hoàng.)* Em đọc đi, cho cả lớp cùng nghe.

Hoàng *(đứng dậy, đọc, giọng the thé)* : – Tôi không hiểu tại sao người ta lại ra đề : *Ai ăn cắp nỏ thần ?* Liệu họ có nghĩ rằng, họ đang hiểu sai lịch sử không ? Bởi vì, Trọng Thuỷ, con trai Triệu Đà, chồng của Mị Châu có

ăn cắp nỏ thần đâu mà chỉ đánh tráo nó bằng một cái khác mà thôi. Từ điển tiếng Việt, đã định nghĩa, vật bị đánh tráo là vật nằm thế chỗ vật thật. Vì vậy, tôi muốn được sửa lại đề bài này cho đúng là : *Ai đã đánh tráo nỏ thần và tại sao lại đánh tráo ? (Cả lớp lại ò lên.)* Thưa cô, để em đọc hết bài ạ.

Cô Thuỷ : – Thôi, khỏi cần, chỉ vậy cũng đủ rồi. *(ra hiệu cho Hoàng ngồi xuống. Với Vân)* Em hãy nói cho cả lớp biết, tại sao em lại viết vậy ?

Vân : – Thưa cô, em làm vậy vì muốn bảo vệ sự thật của lịch sử.

Cô Thuỷ : – Vậy là, em muốn kết tội những người ra đề bài là xuyên tạc lịch sử ? Đúng vậy không ?

Vân : – Không ạ, em chỉ muốn khẳng định rằng họ đã bị nhầm lẫn nghiêm trọng và sự nhầm lẫn đó đã làm các thế hệ học trò hiểu sai lịch sử của nước nhà.

Cô Thuỷ : – Vậy là em đã xỏ toẹt kiến thức của những thầy cô, những nhà sử học uyên thâm đã nghĩ ra đề bài này ?

Vân : – Em không bao giờ có ý định vu đũa cả nắm, nên chỉ muốn nói về sai lầm của những người ra đề bài này.

Cô Thuỷ : – Và, chắc chắn khi phê phán những người ra đề, em coi thường luôn tôi, giáo viên đã cho các em làm đề bài này là một kẻ ngu ngơ, không biết phân biệt đúng sai, đúng không ?

Vân : – Ôi, sao cô hay suy luận thế ạ ? Em đâu dám nghĩ về cô như vậy ạ.

Cô Thuỷ : – Thôi, đừng có mà chống chế. Tôi quá hiểu em tại sao lại hành động như vậy. Em định hạ bệ tôi, đúng không ?

Vân : – Thưa cô, em không bao giờ dám có ý nghĩ ấy ạ.

Cô Thuỷ : – Đến nước này mà em còn định chối à ? Tôi yêu cầu em viết bản tường trình, nêu rõ nguyên nhân dẫn đến hành động ngông cuồng là viết bài văn này. Sáng mai nộp cho tôi.

Vân : – Thưa cô, em e rằng em sẽ không thực hiện được yêu cầu của cô.

Cô Thuỷ : – Tại sao ?

Vân : – Vì em không thấy mình có gì sai ạ.

Cô Thuỷ : – Thế thì em nghĩ người sai là tôi ? *(đi lại, vẻ bức tức)*
Em đúng là một học trò cá biệt. Tôi đã đứng trên bục giảng hơn 5 năm, năm nào cũng là giáo viên dạy giỏi cấp thành phố, đã phải dạy cả các trò dạng đầu gấu, lưu manh, nhưng chưa bao giờ thấy học trò nào hỗn hào và ngạo mạn dám thách đố giáo viên như em. Sao, tôi hỏi lần cuối : Em có định viết tường trình khuyết điểm của mình không ?

Vân : – Em tha thiết đề nghị cô suy nghĩ lại.

Cô Thuỷ : – Vậy là em muốn chống lại tôi để tôi thoả hiệp với em ? !...

Vân : – Không phải thoả hiệp mà là không phủ nhận học trò một cách cực đoan. Em tha thiết mong cô nhìn em một cách trong sáng, không gợn một chút tư lợi.

- Cô Thuỷ :** – Này, cô bé ngông cuồng, hãy nghe đây : Tôi có quyền tự hào rằng, từ khi đứng trên bục giảng, tâm hồn tôi luôn sáng như gương !
- Vân :** – Rất tiếc là em không thể soi vào tấm gương của cô được.
- Cô Thuỷ :** – Vì mặt em có vết nhơ, nên dù gương có sáng đến mấy thì vẫn không hết nhơ được, hiểu không ?
- Vân :** – Thưa cô, không phải vậy mà là...
- Cô Thuỷ :** – Là sao ? Là sao, hả ?
- Vân :** – Nếu cô cho phép, em xin nói thật.
- Cô Thuỷ :** – Cứ nói. Nói !
- Vân :** – Thưa cô, cô đã... trù úm em.
- Cô Thuỷ :** – Em bảo tôi trù úm em ?
- Vân :** – Vâng ạ.
- Cô Thuỷ :** – Sao tôi lại phải trù úm em cơ chứ ?
- Vân :** – Vì...
- Cô Thuỷ :** – Vì sao ?
- Vân :** – Vì em không đi học lớp cô dạy thêm.
- Hoàng (đứng bật dậy) :** – Em phản đối ! Học sinh gì mà láo thế ? ! Dân chủ quá đà sẽ thành dân chợ đấy.
- Cô Thuỷ :** – Nói láo là còn nhẹ. Phải nói là cuồng ! (*chì chiết*) Tôi biết em không được khoẻ vì có bệnh. Tôi rất muốn thông cảm với em. Nhưng rất tiếc là không thể thông cảm được. Đáng lẽ người có bệnh như em thì không nên ngông cuồng mới phải. Thế mà em lại không biết thân, biết phận mình.

- Vân** (gào) : – Cô ! Cô không được nói em như vậy !
- Cô Thuỷ :** – Đừng gào lên như thế. Không dọa được tôi đâu.
(với cả lớp) Nhân đây, tôi xin tuyên bố : Nếu em không viết bản tường trình nhận khuyết điểm và xin lỗi tôi, tôi sẽ không chấp nhận có một học trò như em ở lớp này nữa, hiểu không ?
- Vân :** – Thưa cô, thế thì không bao giờ cô còn nhìn thấy chữ của em nữa đâu. (khóc, chạy ra khỏi lớp)
- Liểu (đứng dậy) :** – Thưa cô, em xin có ý kiến ạ.
- Cô Thuỷ :** – Cứ nói.
- Liểu :** – Thưa cô, em mong cô hãy bình tâm suy nghĩ lại...
- Mộc :** – Thưa cô, mong cô hãy thông cảm cho bạn ấy.
- Cô Thuỷ :** – Hay hóm quá, thời hội nhập, học trò vừa cãi nhem nhem vừa khuyên bảo giáo viên. Chưa biết chừng nay mai có người còn nhảy lên bục giảng để giảng bài cho cô đấy.
- Hoàng :** – Thưa cô, cái bọn ấy cứ nghĩ rằng trứng khôn hơn vịt quay đấy ạ !
- Cô Thuỷ (với Mộc và Liễu) :** – Cô cảm thấy hai em rất ấm ức.
- Liểu :** – Chúng em đâu dám, chúng em chỉ muốn cô bình tâm lại.
- Cô Thuỷ :** – Cả lớp nghe đây : Nguyên tắc của tôi là : ý của giáo viên trên bục giảng là ý Chúa. Những phán quyết của giáo viên ở lớp cũng như những phán quyết của trọng tài trên sân cỏ, khi đã phát ra thì không thể thay đổi để không phải lâm vào cảnh dẽo cày giữa đường. Dẽo cày giữa đường, hiểu không ! Thôi, cả lớp nghỉ !

Hoàng : – Thưa cô, cô nói rất chí lí và chí phải ạ . Vì đèo cày giữa đường thì cày sẽ thành cuốc ạ. *(Cả lớp nhìn Hoàng cười ồ.)*

Tiền sảnh. Mộc, Liễu đang đứng nói chuyện với nhau.

Hoàng *(tới, băng quơ)* : – Đúng là bệnh quá mất khôn. Thì ra cô cũng đã biết nó bị bệnh.

Liễu : – Cậu bảo ai bị bệnh, hả ?

Hoàng : – Cái Vân chứ còn ai ? Bạn thân sắp chết mà ấy không biết à ? Sao vô tình thế ?

Liễu : – Nhưng nó bị bệnh gì ?

Hoàng : – Căn bệnh thế kỉ !

Mộc : – Đừng có mà bịa đặt rồi phao tin đồn nhảm nhé !

Hoàng : – Thật chứ đâu phải nhảm ! Thế cậu không biết, bố mẹ nó bị chết vì "ết" à ?

Liễu : – Biết ! Nhưng không phải vì thế mà cậu phao tin là nó bị "ết", hiểu không ?

Hoàng : – Sao thời này mà còn những kẻ mù y học thế ? Bố mẹ bị "ết" thì làm sao con tránh khỏi "si đa" cơ chứ.

Liễu : – Chính cậu là thằng mù ! Cái Vân không hề bị mắc bệnh. Bố nó bị "ết" do lây nhiễm với một tên tội phạm khi vật lộn để bắt tên ấy, hiểu không ?

Mộc *(túm cổ áo Hoàng)* : – Trời ơi, thì ra chính mày là kẻ đã phao tin cái Vân bị "ết" ư ? Thảo nào, dạo này mọi người cứ xì xào, bàn tán và xa lánh nó. Sao mày khôn nạn, vong ân bội nghĩa thế ? Người ta chấp nhận cả tính mạng vì sự bình yên của đất nước này, thế mà mày lại nỡ đối xử với con người ta như vậy ? Mày là đồ đểu ! Đồ "ăn cháo đá bát" ! *(ấn đầu Hoàng xuống)*

Hoàng *(vùng ra)* : – Buông ra !

Mộc *(đấm Hoàng ngã quay lơ)* : – Thằng khốn ! Tao sẽ vạch bộ mặt đểu cáng của mày trước toàn trường và nói cho mọi người biết rằng, vì tán tỉnh cái Vân không được nên mày trả thù một cách hèn hạ là phao tin nó bị "ết".

Liễu : – Đúng đấy ! Phải nói cho mọi người biết để đề phòng mày ! Mày đúng là con bệnh đã hết thuốc chữa.

Mộc : – Mày là đồ "si đa" tư tưởng hết thuốc chữa. Cút đi cho khuất mắt chúng tao !

Hoàng lồm cồm bò dậy, phủi quần áo, chạy vào.

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH II

Sân khấu tối. Tiếng thầy Huê : Vân ơi !... Vân ơi ! Tiếng của Liễu và Mộc : Vân ơi, cậu ở đâu, Vân ơi !

Ánh đèn pin loang loáng. Đèn dần sáng. Vân đứng ở lan can một cây cầu.

Vân *(khóc)* : – Ông ơi, xin ông hãy tha tội bất hiếu cho cháu vì cháu không thể sống trên cõi đời này nữa. Cháu khổ nhục quá, ông ơi ! *(định nhảy xuống)*

Thầy Huê *(nhảy tới túm lấy tay Vân kéo lại)* : – Đừng !

Vân *(cố vùng ra để nhảy xuống)* : – Thầy buông em ra !

Thầy Huê : – Đã bảo đừng làm vậy mà !

(Vân cứ vùng ra để nhảy xuống.)

Thầy Huê : – Đã bảo đừng, sao không chịu nghe, hả ?

Vân vẫn cứ vùng ra để nhảy xuống. Huê bực bội giáng thẳng tay tát Vân ngã quay lơ.

Thầy Huê : – Nhảy đi ! Muốn chết thì nhảy đi. Chết đi ! Đồ hèn nhát !

Vân *(khóc)* : – Em khổ quá, thầy ơi. Nhục nhã quá, thầy ơi.

Thầy Huê : – Thế em tưởng em chết đi là hết nhục à ? Em có nghe người ta nói : Người chết không bao giờ có thể tự bảo vệ mình hay không ? Nếu em chết ai sẽ minh oan cho em ? Liệu hương hồn bố mẹ em có yên ổn vì em, khi em lại tự huỷ hoại cuộc đời mình ngay trên cái cầu mà bố em đã xả thân cứu người ?

Vân *(khóc)* : – Thầy ơi...

Thầy Huê : – Em tưởng thấy học sinh mình bị như thế này mà một giáo viên như tôi không thấy nhục, thấy khổ à ?

Vân : – Ông ơi, bố mẹ ơi !

Thầy Huê *(tới bên, nâng Vân dậy. Cô gục vào anh khóc)* : – Thôi nào, bình tĩnh lại đi.

Vân : – Thầy ơi, chỉ có thầy là hiểu em thôi. Nếu hôm nay thầy ra chậm thì...

Thầy Huê : – Sẽ có rất nhiều vòng hoa trắng oan uổng. Và... Vân biết không, người chết tiếp theo sẽ là... một giáo viên.

Vân : – Một giáo viên ? Người ấy là...

Thầy Huê : – Là người đang đứng trên cái cầu có tên là Chung Thuỷ này. Người ấy sẽ chết, vì ân hận không cứu được em, cô học trò từ lâu đã... gây ấn tượng rất mạnh đối với... anh.

Vân : – Thật vậy ư ? Nếu thầy bị làm sao thì em mang tội quá.

Thầy Huê : – Khi ấy em đã... đi xa rồi thì còn tội tình gì nữa.

Tiếng gọi : Vân ơi ! rồi sau đó ông Ân (ông ngoại Vân) lập cập chạy ra. Huê ngượng, buông Vân ra.

Ông Ân : – Cháu ơi, sao cháu lại đại dột thế ? Mà có làm sao thì ông không sống nổi, cháu ơi.

Vân (*chạy tới bên ông*) : – Ông ơi, xin ông hãy tha tội cho cháu...

Ông Ân (*với Huê*) : – Cảm ơn thầy, nếu không có thầy thì...
(*với Vân*) Cháu làm khổ thầy rồi, cháu ơi. Thôi xin phép thầy, tôi đưa cháu về.

Hai ông cháu chào Huê rồi đi vào. Huê đứng lại một chút rồi cũng vào. Hoàng và Mộc chạy tới.

Hoàng (*chỉ vào thành cầu*) : – Chỗ này có vết xước ! Thế là :
"Dép ơi ở lại, người đi nhé".

Mộc : – Mà nói vậy nghĩa là sao ?

Hoàng (*liền lấu*) : – Nghĩa là... nàng đã thực hiện một cú nhảy ngoạn mục và giờ đang vui vầy cùng cá ở đáy sông ! (*diễn cảm*) "Hỏi thế gian tình ái là chi / Mà đôi lứa cứ thế nguyên sống mái, à không, sống chết." Không hiểu ai đã đặt tên cây cầu này là Chung Thủy để các đôi trai gái hay đến đây để thể hiện sự chung thủy nghĩa là chung tình dưới nước với nhau như vậy. Năm nào cũng có vài vụ. Chỉ khổ các bố quản lí đoạn sông này phải mò vớt bọn họ khi họ đã bị cá rủa, quạ xơi. Chẳng thế mà bọn buôn bán dép nhựa ngày nào cũng đảo qua đây để xem có ai nhảy cầu bỏ lại giày dép không. Có lần thấy một đôi trai gái đứng trên cầu, tưởng họ sắp nhảy, một gã buôn giày dép liền bảo : Anh chị có nhảy thì để lại giày dép cho em ! liền bị đôi kia "dần" cho một trận, hê hê...

- Mộc :** – Đồ nhẩn tâm ! Đến nước này mà mày vẫn đùa được à ? (*nhìn xuống sông, mếu máo*) Vân ơi ! (*gào*) Cứu ! Mọi người ơi, có người chết đuối ! (*Liệu chạy ra*) Liệu ơi, cái Vân... (*chỉ xuống sông*) nó...
- Hoàng :** – Đừng gào nữa, tốt nhất là hãy đi tìm thuyền câu nhờ họ vớt khi nó chưa kịp bốc mùi.
- Liệu :** – Đợi đến bao giờ cậu nhảy xuống, bọn này sẽ nhờ người vớt nhé. Còn bây giờ... (*với Mộc*) Ta về thôi.
- Mộc :** – Thế còn Vân ?
- Liệu :** – Nó không sao. Đang ở nhà rồi.
- Mộc :** – Ồi, thế mà tớ tưởng nó...
- Liệu :** – Đúng là nó định... Nhưng đã có người kịp ngăn lại.
- Mộc :** – Người đó là ai ? (*Liệu ghé tai Mộc thì thầm*) Thế à ? May quá. Thôi, ta về với nó đi. (*Hai bạn định đi vào.*)
- Hoàng :** – Này, đây đoán ra ai là người cứu cái Vân rồi (*Liệu, Mộc dừng lại.*) Thực ra thì ban đầu người ấy định cùng cái Vân "một nhảy xuống không trở lại".
- Liệu :** – Vớ vẩn !
- Hoàng :** – Chứ lại không à. Đây biết họ có tình ý với nhau từ lâu rồi. Mê nhau như mê thuốc lắc, cần sa. Thế mà, không hiểu sao ông ta lại ngăn con bé mà không cùng nó nhảy xuống.
- Mộc :** – Nhưng mày định bảo người ấy là ai, hả ?
- Hoàng :** – Thì ông Huê chứ còn ai nữa. Ông ấy cậy mình là giáo viên nên đã nhảy vào, hốt ngay con bé trên tay tao. Tao thù. Thù muôn đời, muôn kiếp không tan ! (*gào*) Muôn kiếp không tan !

Mộc : – Này, đừng giận quá mất khôn, nhảy xuống sông làm ô nhiễm nguồn nước nhé.

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH III

Nhà cô giáo Thuý. Biên đang ngồi nói chuyện với Huê.

Biên : – Ông tính, lấy nhau đã bốn, năm năm rồi mà cô ấy vẫn không chịu đẻ. Chỉ mãi mê đi dạy thêm để kiếm tiền. Hôm nào tối mịt mới về nhà. Ăn uống xong lại soạn và chấm bài đến khuya. Thế thì còn lúc nào mà nghỉ nữa.

Thầy Huê : – Ông phải lưu ý đến sức khoẻ Thuý. Minh thấy dạo này cô ấy gầy và xanh, lại hay ho.

Biên : – Minh đã nhiều lần bảo bớt dạy đi nhưng cô ấy không chịu nghe, vì không nỡ từ chối sự tín nhiệm của các phụ huynh.

Thầy Huê : – Nể nang người ta là tốt, nhưng cũng phải lưu ý đến sức khoẻ mình chứ. *(Tiếng ho của Thuý từ ngoài vọng vào.)*

Biên : – Cô ấy về đấy. Bao giờ cũng vậy, nghe thấy tiếng ho một lúc rồi mới thấy người.

Thuý ra. Mệt mỏi. Lại ho.

Biên : – Em ốm quá rồi đấy. Anh đi pha nước cam cho em nhé.

Cô Thuý : – Em mệt lắm, không muốn ăn uống gì đâu. *(với Huê)* Anh đến lâu chưa ạ ?

Thầy Huê : – Mình đến được một lúc rồi. Hai anh em đang nói với nhau về sức khoẻ của Thuỷ. Biên lo lắm đấy.

Cô Thuỷ : – Chắc là vì bị anh dọa. (*lại ho*)

Biên (*cầm cốc nước ra*) : – Chẳng cần ai nhắc anh cũng nhận ra là em đang bị ho và mệt mỏi. Hôm nay nhân tiện có mặt anh Huê ở đây, anh tha thiết khuyên em dừng ngay việc dạy thêm đi.

Cô Thuỷ (*gắt*) : – Em đã bao nhiêu lần nói với anh là không thể nghỉ, vì phụ huynh người ta tín nhiệm mà sao anh không chịu hiểu.

Biên : – Nhưng trường này đâu chỉ có một mình em "Có cô thì chợ cũng đông/ Cô đi lấy chồng thì chợ vẫn vui" cơ mà.

Cô Thuỷ : – Anh nói thế thì hoá ra chúng ta đang tồn tại một cách vô nghĩa trên cuộc đời này à ?

Biên (*ngghiêm nghị*) : – Không tranh luận nữa, anh tuyên bố từ mai em sẽ không dạy thêm nữa. Đó là lệnh ! (*với Huê*) Thôi, ông làm việc với cô ấy đi. (*vào*)

Cô Thuỷ (*nói với theo Biên*) : – Anh cứ việc ra lệnh, còn nghe hay không là việc của em. (*với Huê*) Em đã đoán thế nào hôm nay anh cũng đến.

Thầy Huê : – Thế à ?

Cô Thuỷ : – Em còn biết anh sẽ nói chuyện gì với em. (*thầy Huê im lặng*) Có đúng là chuyện con bé kia không ?

Thầy Huê (*hơi ngượng*) : – Em đoán đúng. Các em trong lớp nhờ tôi đến nói với Thuỷ tha thứ cho Vân.

Cô Thuỷ : – Chứ không phải nó nhờ anh ?

Thầy Huê : – Không.

Cô Thuỷ : – Thế thì anh hãy về nói lại với con bé ngỗ ngược ấy, rằng những gì em đã quyết trên lớp thì không bao giờ thay đổi. Tính em là vậy.

Thầy Huê : – Nhưng rất có thể lúc đó Thuỷ đang mệt mỏi nên thiếu sáng suốt.

Cô Thuỷ : – Một khi đã đứng trên bục giảng em luôn sáng suốt.

Thầy Huê : – Vậy có nghĩa là...

Cô Thuỷ : – Em bảo lưu quyết định của em.

Biên (ra) : – Đến chính sách, hiến pháp nhiều khi còn phải thay đổi cho phù hợp với hoàn cảnh, thế thì cái quyết định kia của em...

Cô Thuỷ (ngắt lời) : – Để phù hợp với việc tăng cường kỉ cương, phép nước và danh dự của người thầy trên bục giảng, em sẽ không thay đổi quyết định của em. Không thay đổi !

Biên : – Như vậy là cố chấp.

Cô Thuỷ : – Không, đó là sự cương quyết bảo vệ quan điểm của mình.

Biên : – Anh biết, em là người tình cảm, vì vậy, chắc chắn đã có lúc em đã hối hận vì đã xử quá nặng cô học trò kia. Nhưng đến nước này thì anh phải nói thẳng rằng : Sự hối hận đã không thắng nổi căn bệnh sĩ diện quá lớn của em.

Cô Thuỷ : – Điều mà em bảo vệ còn cao hơn cả sĩ diện, đó là danh dự của một nhà giáo trước sự xâm hại của học trò. Con ranh ấy mới nút mắt mà đã khơi mào

cho cả lớp chống lại em thì làm sao em có thể thương nó được.

Thầy Huê : – Cô bé đâu dám chống em. Chẳng qua là tuổi trẻ trong sáng và thẳng thắn...

Cô Thuỷ : – Thẳng thắn đến thô bạo, coi thường kỉ cương. Em không thể tha thứ cho nó.

Biên *(nhìn Huê lắc đầu)* : – Hết thuốc chữa rồi. *(với vợ)* Em thực sự đã làm anh thất vọng, Thuỷ ạ.

Cô Thuỷ *(cười khẩy)* : – Bây giờ anh mới thất vọng về em là hơi muộn đấy. *(với Huê)* Nào, anh cần gì thì nói đi.

Thầy Huê : – Tôi đã hi vọng là Thuỷ sẽ nghĩ lại, nhưng... nếu Thuỷ vẫn quyết như vậy thì... tôi xin có ý kiến như thế này. Thuỷ xem có được không nhé :

Cô Thuỷ : – Em đã đoán ra anh muốn gì, nhưng muốn nghe chính anh nói.

Thầy Huê : – Tôi muốn nhận Vân vào lớp tôi, được không ?

Cô Thuỷ *(phá lên cười)* : – Em biết ngay hôm nay anh đến đây vì việc này mà. Em đồng ý cả hai tay và một quyển sổ điểm danh. Nhưng...

Thầy Huê : – Nhưng sao, Thuỷ ?

Cô Thuỷ : – Em muốn anh hãy cân nhắc thật kĩ, kéo sẽ mang tiếng đấy.

Thầy Huê : – Tại sao Thuỷ nói vậy ?

Cô Thuỷ : – Vì anh là trai chưa vợ. Còn con bé lại là hoa khôi của trường, có nhiều vệ tinh vây quanh. Chỉ riêng việc anh ngăn nó nhảy cầu tự tử đã khiến nhiều gã si mê nó hăm hực với anh. Bây giờ, nếu biết anh nhận

nó vào lớp anh thì... Coi chừng, anh sẽ bị "thân bại, danh liệt" vì nó đấy.

Thấy Huê : – Cảm ơn Thuý đã nhắc nhở, nhưng Thuý yên tâm đi, quyết định của tôi hoàn toàn trong sáng.

Cô Thuý : – Nhưng khổ nỗi người đời lại hay nghĩ lắt léo cho nên họ cứ nghĩ rằng "Người đi trong bóng tối không là kẻ trộm cũng là quân gian" đấy, anh ạ.

Biên *(với Huê) :* – Ông định quyết thế nào thì cứ quyết đi chứ đừng bận tâm về suy diễn của những kẻ tiểu nhân, tâm hồn đen như đít chảo. *(với vợ)* Thôi, em nghỉ ngơi đi, anh và anh Huê ra đây một lát rồi sẽ về chở em đi ăn tối. Hôm nay không nấu nướng gì ở nhà nữa. *(với Huê)* Ta ra làm mấy vại bia để hạ hỏa đi, ông. *(kéo Huê đi)*

Cô Thuý *(nói với theo) :* – Anh cứ đi vô tư, em mệt không muốn ăn uống gì đâu. *(lại họ)*

Biên *(nhìn vợ, lắc đầu) :* – Tùy em *(với Huê)* Sao mà tôi chán cái gia đình này thế ! *(hai người đàn ông vào.)*

Ông Mãnh, một người đàn ông tuổi ngũ tuần nhưng ăn mặc rất bụi, tóc đuôi gà, đeo kính đen cùng Hoàng ra.

Ông Mãnh *(cười nịnh) :* – Em chào cô giáo ạ.

Cô Thuý : – Chào bác, mời bác vào chơi.

Ông Mãnh : – Thưa cô, tôi là bố đẻ của cháu Hoàng ạ. Thú thật với cô là đã định đến thăm cô từ lâu lắm rồi nhưng cứ bận lu bù, không dứt ra được. Hôm nay, tôi bảo thằng này : Mày đưa ngay tao đến nhà cô giáo chủ nhiệm. Tao sẽ huỷ cuộc gặp với mấy thằng đại gia tối nay dù biết như

vậy là tao mất tiền tử, nhưng tao vẫn muốn đến gặp cô.
Và, thế là bây giờ tôi đang có mặt ở nhà cô.

Cô Thủy : – Cám ơn bác đã tới thăm.

Ông Mạnh : – Thưa cô, mặc dù chưa bao giờ gặp cô nhưng tôi đã nghe danh tiếng của cô từ lâu lắm rồi. Nhất là cái khoản năm nào cô cũng luyện cho học trò các đề thi trúng tử đã làm cô trở nên giáo viên luyện thi môn Văn "đắt sô" nhất cái thành phố này thì phụ huynh nào cũng biết đấy ạ. Vì thế mà ai cũng muốn gửi con cho cô. Cô trở thành "người nổi tiếng" toàn thành phố. Nghe danh không bằng gặp mặt, gặp mặt còn thấy hơn cả nghe danh. Thần sắc cô trông vương lắm, nhất định cô sẽ còn tiến xa, xa lắm.

Cô Thủy : – Bác khen tôi quá lời rồi.

Ông Mạnh : – Không, tôi nói thật đấy. Tính tôi ngạo mạn, chỉ khen những người mình nể phục, cô ạ.

Hoàng : – Thưa cô, em xin xác nhận lời nói của bố em là đúng. Chẳng thế mà có lần bố em đã đuổi thẳng một gã vừa trúng "đề" huyền thuyên khoác lác khoe giàu ở nhà hàng nhà em đấy ạ. Thưa cô, vụ đó...

Ông Mạnh (*ngắt lời con*) : – Thôi, mày im đi, để tao giới thiệu trích ngang với cô. (*với Thủy*) Thưa cô, tôi là Ông Văn Mạnh, nhưng giới giang hồ quen gọi là Ông Mạnh. Tôi là chủ tổ hợp lò gạch ở một cơ sở cách đây 20 ki lô mét, chủ của một trang trại sinh thái rộng 15 héc ta có sân ten-nít, bể bơi, bể nuôi cá sấu, trại nuôi gấu, cung cấp toàn bộ mật gấu tươi cho các nhà hàng

ở thành phố này. Tôi cũng là chủ sở hữu hàng ngàn cổ phiếu có giá trị hàng chục tỉ đồng và 2 xe du lịch đời mới, mỗi chiếc trị giá gần hai tỉ và một đội 6 chiếc xe tải hạng nhẹ. Đặc biệt, tôi là chủ nhà hàng đặc sản "Qua cổ là bổ" nổi tiếng, nơi chế biến món ăn từ tất cả những con gì bay được, bò được, toạ lạc ngay giữa trung tâm thành phố, đã từng đón tiếp những quan chức nổi tiếng của nước nhà và có không ít vị còn trồng cây lưu niệm ở đó đấy ạ.

Hoàng : – Thưa cô, nhà hàng nhà em đông khách lắm, muốn ăn phải đặt trước hàng... tuần và...

Ông Mạnh (gạt đi) : – Thôi, đừng nói leo nữa, để tao... (với Thuý) Thưa cô, cuộc đời nó éo le lắm. Như tôi đây tiền nhiều như quân Nguyên nhưng lại quá hiếm con. Mãi mới có được cái thằng này. Tôi đặt tên nó là Minh Hoàng, nghĩa là ông vua anh minh, sáng suốt. Và từ ngày nó ra đời đã kéo lộc về cho tôi. Vì thế, tôi quý nó hơn cả ngọc ngà, châu báu và dành cho nó tất cả. Khi con người ta còn đang mơ có chiếc xe đạp Tàu thì nó đã cưỡi @ rồi. Chán @, muốn có SH có SH ngay, giờ lại chán SH muốn có ô tô thể thao đời mới. Tôi hứa, nếu thi đỗ đại học sẽ tặng nó một con mợ mới cóng. Nhưng muốn đỗ thì phải nhờ cô. "Không thầy, à, không cô thì đồ thằng bố mày làm nên" mà. (rút một phong bì dày từ túi quần ra, vuốt cho phẳng rồi kính cẩn đưa cho Thuý) Thưa cô, đây là một chút lòng biết ơn của gia đình tôi đối với công lao trời biển mà cô đã dành cho con trai tôi.

Cô Thuý : – Ấy, tôi không dám nhận đâu ạ.

Ông Mãnh : – Xin cô nhận cho tôi yên tâm. (*cứ ấn phong bì vào tay Thuý*) Tiền quý thật nhưng so với nỗi cực nhọc "một ngày hoa, ba trăm sáu mươi tư ngày số", và "tất cả vì tương lai con người ta" của cô thì tiền cũng chỉ là mớ giấy lộn mà thôi, cô ạ.

Biên (*ra*): – Chào bác.

Ông Mãnh : – Chào... đây có phải là... thầy ?

Cô Thuý : – Đây là nhà tôi.

Ông Mãnh : – Hân hạnh ! Hân hạnh quá ! (*chủ động bắt tay Biên*)
Xin tự giới thiệu : tôi là Ông Mãnh, chủ tổ hợp lò gạch cao cấp và khu du lịch sinh thái cao cấp, cũng là chủ nhà hàng đặc sản "Qua cổ là bỏ" nổi tiếng. Rất hân hạnh được gặp thầy và nhân tiện đây xin được mời thầy cô tới nhà hàng của tôi. Tôi muốn được chiêu đãi thầy cô. Còn nếu kéo được khách đến sẽ được hưởng hoa hồng đấy ạ.

Biên : – Cảm ơn ông. Tôi xin phép vào trong, ông cứ nói chuyện với nhà tôi. (*định vào*)

Cô Thuý : – Anh Huê không quay lại à, anh ?

Biên : – Anh ấy về rồi. Anh ấy nhắc em lưu ý đề nghị của anh ấy. (*vào*)

Ông Mãnh (*với Hoàng*): – Có phải đó là cái thầy... ở trên cầu mà mày kể cho tao nghe ? (*Hoàng ghé tai bố thì thầm, cố tình nói to*) Trời, sao nhà giáo mà lại đồ đốn vạy ?

Cô Thuý (*chột dạ*): – Bác nói nhà giáo nào vậy ?

Ông Mãnh : – Dạ thưa cô, ấy là thiên hạ người ta đang đồn ầm lên chuyện thầy giáo Huê đấy ạ.

Cô Thuý : – Họ đồn sao hả, bác ?

Ông Mạnh : – Đồn rằng thầy ấy bồ bịch với học trò. Và... hình như đã làm con bé ấy có... khiến nó định nhảy cầu tự tử... Người ta còn tả cảnh hai người đứng trên cái cầu ấy tóc gió thổi bay hết như cặp tình nhân nổi tiếng trên chiếc tàu Ti ta níc sờ đấy ạ.

Cô Thuý : – Tôi nghe họ đồn đại linh tinh do ác ý chứ chuyện không đến mức trầm trọng như vậy đâu.

Ông Mạnh : – Còn tôi thì lại nghĩ rằng, "Không có lửa thì làm sao có khói". (*thở dài*) Ghê quá, đài báo đạo này đăng bao nhiêu chuyện động trời về các ông thầy hổ mang xí xồn, tống tình, tống tiền học trò, bị kỉ luật cảnh cáo, thậm chí bắt giam nhiều mà khối bố vẫn cứ ngồi xồm trên dư luận. Sao mà nổi lẩu, à, nổi canh của ngành Giáo dục nước mình bị nhiều sâu nháy vào thế. Buồn quá ! Buồn như li rượu tàn ?

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH IV

Nhà Vân. Ông ngoại đang ngồi uống trà. Vân đi lại bên cạnh.

Vân : – Cháu đã nghĩ kĩ rồi. Cháu không muốn đi học nữa.

Ông Ân : – Để thành kẻ thất học và biến sự hi sinh của bố cháu trở thành vô nghĩa, và biến ông trở thành kẻ thất hứa trước hương hồn của bố mẹ cháu ư ?

Vân : – Ông nói thế nghĩa là...

Ông Ân : – Trước khi mất, bố cháu dặn ông phải cố gắng cho cháu ăn học tử tế. Ông đã hứa sẽ thực hiện ý nguyện cuối cùng ấy của bố cháu. Thế mà, cháu ơi là cháu ơi...

Vân : – Ông ơi, cháu muốn đi học lắm nhưng không thể gặp cô ấy, không thể chịu đựng nổi lời đồn đại tai ác kia.

Ông Ân : – Yên tâm đi, "tiếng đồn đến người khôn là hết", những lời đồn thổi tầm phào sẽ chẳng được ai tin đâu. Ông sẽ nhờ thầy...

Huê (ra) : – Cháu chào ông ạ.

Ông Ân : – Thiêng quá, vừa nhắc đến thì thầy tới liền. Tôi vừa nói với cháu Vân về những lời đồn nhảm...

Thầy Huê : – Thưa ông, mấy ngày nay cháu đã đưa việc này ra bàn ở trường và nói để mọi người hiểu rằng, đó là những lời đồn đại ác ý và quá bội bạc đối với con gái một cán bộ công an đã xả thân vì nước như bố của em Vân. Và mọi người đã hiểu ra ạ.

Ông Ân : – Cháu thấy chưa ? Ông đã bảo "tiếng đồn đến người khôn là hết mà". Kia, cháu xuống bếp đun nước pha trà mời thầy đi.

Vân vào. Sân khấu chỉ còn lại ông Ân và Huê.

Ông Ân : – Lúc nào tôi cũng mong cái tát của thầy trên cầu làm nó tỉnh ra. Giờ đây, ngoài thầy, tôi chẳng còn biết bầu vùi vào ai.

Thầy Huê : – Cảm ơn ông đã tin tưởng cháu. Cháu hứa sẽ cố gắng.

Ông Ân (băn khoăn) : – Tôi đã nghe rất nhiều tiếng tốt về thầy, vì vậy, đã bỏ ngoài tai những lời đồn đại kia,

nhưng... đôi lúc vẫn thấy áy náy vì con bé này còn nhỏ dại quá. Từ khi bố mẹ nó ra đi, nó chỉ quanh quẩn ở nhà với tôi, chưa bao giờ va chạm với xã hội...

Thầy Huê : – Thưa ông, cháu mong ông hãy yên tâm. Quan hệ của cháu với em Vân là hoàn toàn trong sáng. Cháu cũng hiểu đây là năm cuối cấp nên việc tập trung cao độ vào học tập rất quan trọng đối với Vân.

Ông Ân : – Thầy nghĩ được như vậy thì tôi rất yên tâm, nhưng tôi lại băn khoăn, sợ người ta dị nghị khi thấy nhận nó vào lớp thầy.

Thầy Huê : – Cháu xin ông đừng lo. Việc cháu đề nghị nhận Vân vào lớp cháu đã được Ban Giám hiệu nhà trường chấp thuận và ra quyết định đấy ạ.

Ông Ân : – Thế còn phản ứng của cô giáo Thuý với thầy thì sao ?

Thầy Huê : – Lúc đầu cũng hơi căng nhưng bây giờ đã đỡ rồi.

Ông Ân : – Dù sao thì cháu tôi cũng làm khó cho thầy rồi. Thầy vất vả quá.

Thầy Huê : – Xin ông đừng bận tâm. Thưa ông, cháu muốn xin phép ông được thắp hương cho bố mẹ em Vân.

Ông Ân : – Vâng, mời thầy. *(lập cập đứng dậy, lấy hương đưa cho Huê. Huê thắp hương. Chắp tay trước bàn thờ. Ông Ân kính cẩn đứng bên cạnh. Khóc)* Các con ơi, đây là người đã có công đưa cái Vân trở lại nhà trường. *(vái lạy Huê)*

Huê *(xúc động)* : – Ông ơi, xin ông đừng làm vậy. Thôi, xin phép ông cháu về ạ.

Ông Ân : – Thầy lại nhà. *(gọi)* Vân ơi, lên tiễn thầy về này. *(Vân ra)* Đun nước pha trà mời thầy mà đến khi thầy về vẫn chẳng thấy nước đâu.

Thầy Huê : – Cháu chào ông, cháu về ạ. *(với Vân)* Sáng mai em đến trường nhé. Các bạn ở lớp thầy đang đợi em. Thôi,... anh về đây.

Vân : – Em chào... thầy.

Thầy Huê : – Anh... à thầy... đợi em. *(định vào)*

Vân *(thảng thốt)* : – Thầy ơi...

Huê *(dừng lại)* : – Gì hả, Vân ?

Vân *(tới bên Huê)* : – Thầy ơi, em không muốn vì em mà thầy phải khổ. Hay là thôi, thầy đừng nhận em vào lớp thầy nữa...

Thầy Huê : – Kìa, sao Vân lại nói thế. Thầy có khổ gì đâu mà thậm chí còn thấy sung sướng vì được san sẻ nỗi khổ vì người mình... yêu đấy.

Vân : – Thầy... *(đứng nhìn theo Huê)*

Ông Ân đứng nhìn họ. Mộc và Liễu chạy ra.

Mộc, Liễu : – Chúng cháu chào ông ạ.

Ông Ân : – Có chuyện gì mà hốt hải thế ?

Liễu : – Ông ơi, cô giáo chúng cháu bị...

Ông Ân *(hốt hoảng)* : – Bị làm sao ?

Mộc : – Cô chúng cháu bị đi cấp cứu. Người ta chẩn đoán cô bị... ung thư vòm họng.

Ông Ân : – Trời ơi, thế các cháu tới thăm cô chưa ?

Liễu : – Chúng cháu đến rủ Vân đi đây. *(với Vân)* Ta đi thôi.

- Ông Ân :** – Ừ các cháu đến thăm cô đi rồi về thông báo lại cho ông biết nhé. *(vào)*
- Vân :** – Tại sao mọi người lại báo với mình cái tin này ?
- Mộc :** – Ở kia, cô là cô giáo của chúng ta.
- Vân :** – Cô giáo của chúng ta ? !... Không, cô ấy chỉ là cô giáo của các bạn thôi, chứ không phải của tôi.
- Liểu :** – Này, cậu hâm đấy à ?
- Vân :** – Tôi không hâm vì không thể coi người làm tôi thân bại danh liệt, phần chí đến mức muốn tự tử là cô giáo của mình, hiểu không ?
- Liểu :** – Vì vậy thấy cô bị thế này chắc cậu hả hê lắm, hả ?
- Vân :** – Không hả hê mà tin rằng trời có mắt.
- Liểu :** – Trời ơi, không ngờ cậu lại là kẻ nhẫn tâm như vậy. Thế mà từ trước tới giờ bọn mình đã luôn nghĩ tốt về cậu. *(với Mộc)* Chắc cậu chỉ mong mang vòng hoa đến gặp cô, phải không ? Tàn nhẫn quá chừng ! Chúng ta đi thôi. *(Cả hai chạy vào)*
- Ông Ân** *(ra)* : – O, ông tưởng cháu đi thăm cô cùng các bạn ? *(Vân khóc)*. Tội cô ấy quá. Mới hơn hai mươi tuổi đầu và chưa kịp có con.
- Vân :** – Ông ơi, cô ấy bị... giai đoạn cuối rồi. Căn bệnh ung thư quái ác, vô phương cứu chữa.
- Ông Ân :** – Chưa hẳn vô phương đâu. Ông biết có người đã chữa khỏi căn bệnh này bằng một bài thuốc dân tộc.
- Vân :** – Bài thuốc ấy như thế nào ạ ?

Ông Ân : – Kỳ công lắm. Phơi khô lá đu đủ đực. Sao vàng. Sắc đặc. Chắt lấy nước cốt rồi lấy nước ấy ngâm đồ. Ủ giá đồ trong vỏ quả đu đủ xanh. Đợi cho đến khi hạt đồ lên những mầm màu nâu, thơm mùi thuốc bắc thì sắc lấy nước uống, may ra...

Vân : – Đúng là kì công quá, ông nhỉ. Thế mà tại sao vẫn chỉ là may ra ạ ?

Ông Ân : – Có nghĩa là khả năng chữa khỏi bệnh không cao và cũng bởi vì, chữa khỏi bệnh hay không nhiều khi còn phụ thuộc vào phúc và phận của người bệnh. Cái đó thì có lẽ do ông trời quyết định, cháu à. *(như chợt nhớ ra)* Mà sao cháu không đi thăm cô cùng các bạn ?

Vân im lặng.

Ông Ân : – Cháu vẫn giận cô ấy, à ?

Vân *(gật đầu)* : – Cháu không muốn gặp mặt cô ấy. Cháu ngượng lắm ! Ngượng thay cho cô ấy. *(khóc, định chạy vào)*

Ông Ân : – Vân, dừng lại ông bảo. *(Vân dừng lại)* Ông biết cô ấy đã đối xử không phải với cháu, làm cháu khổ sở vô cùng. Vì vậy, việc cháu giận cô ấy là lẽ đương nhiên. Nhưng ông vẫn muốn khuyên cháu nên tha thứ cho cô ấy, bởi vì...

Vân : – Vì sao hả, ông ?

Ông Ân : – Người đang đau ốm nếu bị nhiều người oán giận thì dù dùng loại thuốc hiệu nghiệm đến đâu, bệnh cũng không thuyên giảm được, nhưng nếu được mọi người thông cảm, tha thứ những lỗi lầm thì đó đã là

thứ thang thuốc tuyệt vời hoà cùng thuốc, có thể chữa khỏi bệnh, cháu ạ.

Vân : – Ôi, sao ông nói có vẻ huyền bí, khó hiểu thế...

Ông Ân : – Chẳng có gì khó hiểu cả, bởi vì sự cảm thông, sự tha thứ có thể làm nên sự huyền bí đó.

Nghe vậy, Vân ngồi im như hoá đá.

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH V

Trong khuôn viên bệnh viện nơi Thuý điều trị. Mãnh xách một túi to đang đứng chờ vợ. Huê đi tới.

Mãnh (đơn đá) : – Em chào thầy... ạ.

Thầy Huê (bất ngờ) : – Bác đây là...

Ông Mãnh (ưỡn ngực) : – Em xin tự giới thiệu : em là Ông Văn Mãnh, mà giới đại gia gọi là Ông Mãnh, chủ tổ hợp lò gạch cao cấp và khu du lịch sinh thái cao cấp, cũng là chủ nhà hàng đặc sản "Qua cổ là bỏ" nổi tiếng. Rất hân hạnh được gặp thầy và nhân tiện đây xin được mời thầy cô tới nhà hàng của em. Em muốn được chiêu đãi thầy cô. Còn nếu kéo được khách đến sẽ được hưởng hoa hồng đấy ạ.

Thầy Huê : – Rất hân hạnh được gặp bác. Chào bác. (*định quay đi*)

Ông Mãnh : – Ấy thầy ơi, còn thiếu. (*Huê dừng lại về chờ đợi. Mãnh xoắn xuýt đi quanh anh*) Thầy ơi, có khoản quan trọng nhất thì em lại quên giới thiệu. Đó là... đó là... em là... (*thấy Huê tỏ vẻ ngạc nhiên*) Em là phụ

huynh của Ông Minh Hoàng, học trò lớp 12A7 trường ta ạ. Một lần nữa em xin chào thầy. Rất hân hạnh được gặp thầy. Và cũng nhân đây cho phép em được nồng nhiệt chúc mừng thầy ạ.

Thầy Huê : – Bác chúc mừng tôi ? Nhưng nhân dịp gì vậy ?

Ông Mạnh : – Nhân dịp thầy sắp được lên chức... Hiệu phó ạ.

Thầy Huê : – Bác nghe tin từ đâu vậy ?

Ông Mạnh : – Dạ, thưa từ vô tuyến truyền môm, cái kênh thông tin nhanh và có độ chính xác cao nhất bây giờ đấy ạ. Thưa thầy, một lần nữa em xin được chúc mừng thầy và xin thầy cho phép em mở tiệc ăn mừng tại nhà hàng "Qua cổ là bờ" của em. Xin thầy cứ định ngày, em sẽ thực hiện ạ.

Thầy Huê : – Cảm ơn bác, nhưng đó chỉ là tin đồn thôi mà. À, hình như bác cũng đi thăm người ốm ?

Ông Mạnh : – Vâng ạ.

Thầy Huê : – Có phải cô Thuý không ?

Ông Mạnh : – Thuý nào ạ ?

Thầy Huê : – Cô giáo chủ nhiệm lớp 12A7.

Ông Mạnh : – Vâng, vâng, em nhớ ra rồi. Cô ấy bị sao hả, thầy ?

Thầy Huê : – Cô ấy nằm ở đây đã nửa tháng rồi. Bệnh khá nặng đấy.

Ông Mạnh : – Thế ạ. Nặng thì chắc là ung thư ? Thế thì "nát một đời hoa, mục một đời cây, thối một đời quả" rồi, thầy ơi. Sao cô ấy không về nhà mà đợi... còn nằm đây làm gì ?!...(chỉ túi quạ) Em vào thăm mẹ ông Phó Chủ tịch thành phố bị tai biến vừa cấp cứu sáng nay. Đông người đến thăm nên phải xếp hàng.

Chiều mới đến lượt em. (*chuông điện thoại di động của ông ta reo vang. Ông ta nghe*) A lô, ông chủ đây. Tao sắp về. Bảo lão ta đợi nhé.

Thầy Huê : – Thôi, chào bác nhé. (*vào*)

Ông Mãnh : – Em chào thầy ạ. (*gọi với theo*) Thầy ơi, thầy đừng quên lời đề nghị mở tiệc "rửa chức" ở nhà hàng em nhé (*nhìn quanh, vẻ sốt ruột. Hoàng ra, ôm bụng, nhăn nhó*) Sao đi lâu thế ?

Hoàng : – Đông nghẹt người nên phải đợi. Vừa đợi vừa giục già, mắng chửi kẻ đang ở trong. Suýt nữa thì cái quần này biến thành vế kép xê (WC) đấy.

Ông Mãnh : – Còn ăn uống bậy bạ thì thế nào cũng có ngày lĩnh đủ.

Hoàng (*chợt nhớ*) : – Vừa nãy con thấy bố nói chuyện với ông Huê ?

Ông Mãnh : – Ừ, ông ấy tưởng tao đến thăm cô Thuý mày, nhưng tao bảo đi thăm người khác.

Hoàng : – Ờ, sao bố không nói dối là đi thăm cô ấy ?

Ông Mãnh : – Vớ vẩn, để mất toi túi quà trị giá bạc triệu này à. Thôi, về.

Hoàng : – Bố này, hay là hai bố con mình đến thăm cô Thuý đi. Con nghe bọn ở lớp nói cô ấy bị nặng lắm rồi. Chắc chẳng còn được bao lâu.

Ông Mãnh : – Cho chết ! Ai bảo tham tiền chạy sô dáy thêm tới ngày. Bán cháo phở thì phải lên bàn thờ buôn hoa quả là đúng rồi.

Hoàng : – Ôi, sao bố lại nói vậy ? Dù sao cô ấy cũng từng dạy con mấy năm, nâng đỡ con nhiều (*chợt cuống quýt*) Kìa, bọn lớp con lại tới đấy. Con lánh đi đây. (*vào nhanh*)

Mộc, Liễu *(ra)* : – Kia, ai như ông... *(với Mãnh)* Chúng cháu chào bác ạ.

Ông Mãnh : – Chào các cháu. Đến thăm cô Thuý phải không ? Bác cũng đang định vào thăm cô ấy đây. "Nhất tự vi sư, bán tự sư vi" nghĩa là "một chữ bẻ đôi, bẻ ba cũng là chữ thầy", vì vậy, ta phải tôn trọng người dạy mình, các cháu ạ.

Mộc, Liễu *(che miệng cười)* : – Vâng ạ, chúng cháu chào bác. *(nói với nhau)* Không ngờ ông ta bỗ bã như vậy mà tốt ra phết, cũng vào đây thăm cô... *(cả hai vào nhanh)*

Hoàng *(ra)* : – Chúng nó tới thăm cô Thuý đấy. Cả lớp đã đến thăm nhiều lần rồi. Theo con, bây giờ hai bố con mình nên vào thăm cô.

Ông Mãnh *(gật đi)* : – Đã bảo không là không mà. Thăm nom làm gì. Giờ bà ấy có giúp gì được mày nữa đâu mà thăm !

Hoàng : – Nhưng chính bố vừa nói sư sư gì với bọn cái Liễu đấy thôi.

Ông Mãnh : – Đó là lí thuyết, ai nói chả được. Nói cho sướng miệng để giải quyết khâu sĩ, còn làm hay không lại là chuyện khác. Bây giờ người cần phải cung phụng là ông Huê. Hôm nào mày dẫn tao tới nhà ông ấy nhé.

Hoàng : – Con nghe nói ông này cao giá lắm đấy.

Ông Mãnh : – Cao mấy thì vẫn có giá. Để rồi mày xem. Tao sẽ dùng tiền, thậm chí dùng gái hạ giá lão ta, buộc lão ta phải lo cho mày đỗ cao ngất ngưỡng. Rồi tao sẽ cho mày đi du học. *(Tiếng chuông điện thoại trong túi ông ta lại reo. Ông ta rút máy nghe)* A lô. *(với Hoàng)* Tao là thằng thất học. Cho dù giờ có nhiều tiền như

quân Nguyên, vẫn chỉ là thằng trọc phú. Vì vậy, tao sẽ dùng tiền để mua danh cho mày bằng cách lo cho mày du học để lấy cái bằng tiến sĩ ngoại. Bằng cấp dù rởm mấy thì cũng làm nên danh cho người ta. Khỏi ông to, bà lớn mà vẫn dùng bằng rởm để hợp pháp hoá chức của họ đấy, thằng đàn ạ. *(chợt nhớ ra)* Ấy chết, xin lỗi anh, em... Đây là em đang nói chuyện với thằng con em, tiếng lạc vào máy, chứ em đâu dám ăn nói với anh như vậy. Cúi xin anh lượng thứ, xin anh lượng thứ ạ. Vâng, thưa anh, chiều nay em sẽ đón anh ở nhà hàng của em ạ. Vâng, nhất định rồi ạ. Con bé ấy vẫn thường hỏi thăm anh đấy ạ. Nó khen anh bận trăm công nghìn việc mà vẫn phong độ ngồi ngồi đấy ạ. Vâng, em chào anh ạ. *(cúp máy. Với Hoàng)* Nguy hiểm quá ! Tao nói với mày mà quên bém là đang nói chuyện điện thoại với lão Chi cục thuế. Phên này phải tốn kém cả tiền lẫn gái để lão xí xoá chuyện này đấy. *(nhìn)* Kìa, lại mấy đứa nào đang đi tới đây vậy ?

Hoàng : – Mấy đứa ở trường con. Chắc chúng nó vào thăm cô Thủy.

Ông Mãnh : – Đúng là một lũ ngu hôn mê sâu. Thờ phụng ngọn đèn sắp tắt làm gì. Nó chấp chờn như lửa ma trời thì làm sao rọi nổi đường cho chúng mày đi chứ, hỡi các con ngu kinh niên kia.

Một chàng trai để ria, đội mũ đi tới ; va phải Mãnh.

Ở cái thằng này, đi đứng kiểu gì vậy. Mất kéo màng à ? *(với Hoàng)* Thôi, về ! *(Hai cha con đi. Chợt Hoàng nép vào cha.)*

– Sao mà mày cứ giật đùng đùng như bị lên cơn đại vậy, hả ?

Hoàng : – Bố cứ đứng im, che cho con.

Ông Ân ra. Đi qua trước mặt hai bố con rồi vào.

– Bố biết ai đấy không ?

Ông Mạnh : – Người đi trong bệnh viện nếu không là bệnh nhân thì cũng là người đến thăm bệnh nhân chứ còn ai vào đấy nữa.

Hoàng : – Ông ngoại cái Vân đấy. Chắc ông ấy đi thăm cô Thuý.

Ông Mạnh : – Đi thăm cô Thuý ? Sao lạ thế. Cô ta hành hạ cháu ông ta như vậy mà ông ta vẫn xót thương cô ta được à ?

Hoàng : – Giờ cô ấy nặng thế rồi... ai còn thù oán nữa.

Ông Mạnh : – Chưa chắc. Dân mình nhiều anh thâm và thù dai lắm. Ghét hàng xóm đến mấy mà thấy nhà người ta bị cháy là chạy sang vờ vịt chia buồn thăm hỏi đầu tiên để được chứng kiến sự khốn khổ của kẻ mình căm ghét. Từ đó, tao suy ra rằng, lão già kia hôm nay mang vài trái cam Tàu vào để được hả hê thấy kẻ hành hạ cháu mình đang bị trời hành.

Hoàng : – Ôi, sao bố nghĩ ác thế, phải tội chết.

Ông Mạnh : – Lúc nào cũng sợ phải tội như mày thù sao có thể thành đại gia được. À này, chuyện của mày với con bé cháu lão ta đến đâu rồi ?

Hoàng : – Tình thôi xót xa rồi !

Ông Mạnh : – Nó đá mày hay mày chán nó ?

Hoàng : – Nó mê ông Huệ nên... không có thời gian gặp con.

Ông Mãnh : – Sĩ ! Thì nói huých toẹt ra là nó đá mày đi chứ sao cứ lằng nhằng dây điện như vậy. Hừ, tao đã luôn nhắc mày : tán gái thì phải ô ạt khỏi động, hăm hở vượt chướng ngại vật và dốc toàn lực tăng tốc mà sao mày không chịu nghe. Tiền bạc, quà cáp tao cung cấp cho mày đầy đủ. Sức khoẻ tuổi mười bảy bẻ gãy điều cần sa của mày có thừa, thế mà tại sao mày không tận dụng để "hạ gục nhanh, tiêu diệt gọn" nó lại còn bị cho ăn quà tứ chi ?

Hoàng : – Quà tứ chi là gì hả, bố ?

Ông Mãnh : – Là bị chân nó đá, tay nó vả cho tối tăm mặt mũi chứ còn gì nữa. Đần thì cho mày chết !

Hoàng : – Con đã cố hết sức nhưng nó cứ lảng ra...

Ông Mãnh : – Thế cái độc chiêu mà tao bảo, mày có làm không ?

Hoàng : – Con... con... không dám làm vì sợ lộ ra thì trường sẽ đuổi học.

Ông Mãnh : – Vớ vẩn ! Trường nào biết chuyện mày theo nó.

Hoàng : – Lần ấy con đã lừa được nó ngồi lên xe máy, nói là đi đến nhà cô giáo... nhưng mới chở nó đi được nửa đường đã bị nó tát trời môi, phải nghỉ học mấy hôm. Bố không nhớ à ?

Ông Mãnh : – Nhớ, nhưng mày bảo mày bị ngã nên tao đâu có biết nỗi ô nhục của mày. Mà còn may là mày mới chỉ bị nó tát chứ nếu bị nó triệt sản thì tao mất giống. Này, có đúng là nó mê ông Huê không ?

Hoàng : – Hình như vậy...

Ông Mãnh : – Còn theo tao thì không phải hình như mà là chắc chắn. Mê là phải. Gái tham tài, mà tay ấy vừa có tài lại vừa có chức thì đưa con gái nào mà chẳng mê. À này, nghe tao dặn đây, từ nay mày không được tỏ thái độ là thích con bé ấy để bị lão coi là tình địch nhé. Cái loại nhãi nhép như mày không độ nổi với lão ta đâu. Chọc giận lão, lão sẽ cho mày chết "bất đắc kì tử" đấy, hiểu không ? (*thở dài*) Hoài của quá, con bé vừa đẹp người lại đẹp nét lại tinh khiết như bông hoa rừng. (*cười*) Ngay lần đầu nhìn thấy nó tao đã bị choáng. Nếu mày không nói là đang tán nó thì tao đã truy sát nó rồi. Tao mà xuất chiêu thì dứt khoát mày phải gọi nó bằng dì và con nó là em đấy. Nó mà cai quản nhà hàng "Qua cổ là bố" nhà mình thì khách qua đường nào cũng muốn tạt vào. Nhưng thôi, con cá mất là con cá to, nhắc đến chỉ thêm điên tiết với mày. Về, tao còn tiếp thẳng chủ hăng rượu.

Hai bố con vào. Ông Ân ra, lấy tay chùi nước mắt.

Thầy Huê : – Cháu chào ông, ông tới..,

Ông Ân : – Tôi thăm cô giáo. Tôi nghiệp quá. Nghe nói giai đoạn cuối, đang tính cho về nhà.

Thầy Huê : – Vâng, hiện tại gia đình vẫn giấu cô ấy.

Ông Ân : – Nhưng tôi cảm thấy cô ấy biết rồi. Người thông minh, sắc sảo như cô ấy thì làm gì mà không biết.

Thầy Huê : – Vâng, cháu cũng nghĩ như ông ạ.

Ông Ân : – Thôi, xin phép thầy tôi về (*định vào, dừng lại*)
Thầy ơi...

Thầy Huê : – Dạ...

Ông Ân : – Con bé cháu nhà tôi học hành thế nào, thầy ?

Thầy Huê : – Dạ, em chăm chỉ lắm. Chỉ phải cái... đến lớp cứ lảm lì...

Ông Ân : – Ở nhà nó cũng lảm lì như cái bóng, hỏi thì nói, không hỏi thì thôi. *(thở dài)* Năm lần, bảy lượt tôi giục nó đến thăm cô giáo, nó cứ ậm ừ, bảo rằng chẳng muốn gặp mặt cô. Tôi bảo, giờ cô bị vậy thì hãy cố quên chuyện cô gây ra cho mình đi. Nó ậm ừ vâng dạ nhưng vẫn không tới. Tôi mắng nó là loại người cặn tàu, ráo máng cả với người sắp chết. Nó chỉ khóc, không cãi cũng chẳng thanh minh. Nhờ thầy lựa lời khuyên nó tới thăm cô để tôi đỡ phải xấu hổ với bạn bè nó. Trăm sự nhờ thầy.

Thầy Huê : – Ông yên tâm, cháu sẽ cố gắng thuyết phục em ấy.

Từ xa, chàng trai để ria, đội mũ đứng nhìn hai người.

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH VI

Phòng bệnh. Thuý nằm trên giường. Huê ra. Đặt túi quà lên ghế.

Cô Thuý : – Lần nào anh vào cũng cho quà.

Thầy Huê : – Hộp sữa cho người ốm thôi mà.

Cô Thuý : – Giờ em tắm bố chỉ béo giun thôi.

Thầy Huê : – Sao Thuý lại nói vậy. Phải lạc quan lên chứ.

- Cô Thuỷ :** – Muốn lạc quan lắm nhưng không nổi. Nhớ về những ngày khoẻ mạnh mà thèm quá. Em sắp thành lịch sử rồi.
- Thầy Huê :** – Đừng quá bi quan. Ai chả có lúc ốm đau. Hi vọng rồi đây Thuỷ sẽ qua khỏi.
- Cô Thuỷ :** – Hết hi vọng rồi. Em cảm thấy mỗi ngày một yếu đi.
- Thầy Huê :** – Còn anh thì lại nghĩ rằng, người như em không thể dễ dàng bị gục ngã. Nhất định sẽ có một phép lạ xảy ra, cứu em.
- Cô Thuỷ :** – Mặc dù là kẻ khốn cùng, rất dễ bấu víu và tin vào phép lạ, nhưng em lại không thể tin rằng, lại có phép lạ giữa trần gian đầy trắc ẩn này. Mà dù có thì chắc chắn người như em cũng không được hưởng. Em không xứng đáng được hưởng !
- Thầy Huê :** – Kìa, sao Thuỷ lại nói vậy ?
- Cô Thuỷ :** – Vì em là kẻ đã bán hồn cho quỷ. Em sống ác lắm nên trời phạt như thế này là đáng đời em. Đáng đời. *(khóc)*
- Thầy Huê :** – Đừng nói vậy. Em đâu có ác.
- Cô Thuỷ :** – Sao lại không ? Mấy năm rồi vì mãi kiếm tiền, em không những chẳng chăm sóc được chồng mà còn phớt lờ cả ước muốn có một đứa con của anh ấy. Nhưng ác nhất là em đã trù úm những học trò không đi học thêm. Đặc biệt là quá tàn tệ với cô bé Vân.
- Thầy Huê :** – Thôi, chuyện đã qua rồi, đừng nhắc lại nữa. Em mệt rồi. Nghỉ đi.
- Cô Thuỷ :** – Không, em phải nói, vì sợ nếu không sẽ không còn cơ hội nào nữa, vì bất cứ lúc nào em cũng có thể đi vào lòng đất, mang cả những ân hận vào đó.

Thầy Huê : – Thôi, em đừng nói nữa.

Cô Thuỷ : – Anh hãy để em nói những lời trắng trối cuối cùng của em. Chẳng còn cơ hội sửa chữa, nhưng em vẫn có quyền và có thể sám hối chứ. Lại lắm anh ạ. Từ hôm cấp cứu vào đây, đêm nào em cũng mơ thấy một thiên thần mặc quần áo trắng bay là là trên mặt đất. Nhưng khi hạ xuống trước mặt em thì thiên thần bỗng vụt biến thành con bé với khuôn mặt đầm đìa nước mắt, khi nó vùng chạy ra khỏi lớp. Thế là, em đã quỳ xuống, xin nó tha tội đã đối xử tàn nhẫn với nó, khi mà bài văn của nó có cách đặt vấn đề quá sắc sảo và là một hiện tượng từ trước tới nay chưa hề có, đúng ra phải được 10 cộng, phải được đem ra trước toàn trường để làm bài văn mẫu thì em lại cho nó không điểm, lại đuổi nó khỏi lớp, vì giận nó không đi học thêm mà đâu biết rằng nhà nó quá nghèo, không có tiền trả học phí. Anh ơi, em không thể ngờ một nhà giáo như em mà lại có thể hèn hạ như vậy ?

Thầy Huê : – Anh hiểu em đã rất ân hận.

Cô Thuỷ : – Những gì em đã gây ra cho cô bé hần đã làm nó tổn thương suốt đời. Ân hận và muốn sửa lỗi lắm nhưng chẳng còn cơ hội nữa rồi.

Thầy Huê : – Dám nhận trách nhiệm về mình cũng đã là hành động sửa lỗi. Anh ghi nhận.

Cô Thuỷ : – Ông ngoại con bé đã vào thăm em mấy lần. Thái độ ân cần của ông cụ càng làm em xấu hổ và ân hận. Cũng may, con bé hận em nên không vào thăm, nếu không, nhìn thấy nó em sẽ chẳng biết dọn thổ đi đâu.

Anh Huê ơi, nay mai khi em đã đi xa, nhờ anh nói lại với nó rằng, em ân hận lắm. Xin nó tha tội cho em, để hương hồn em được mát mẻ ở thế giới bên kia.

Thầy Huê : – Đừng nói gở như vậy. Anh nhắc lại, em phải sống, phải sống.

Nữ hộ lí (*mặc áo blu trắng bụng bát nước thuốc ra*) : – Cậu bé hôm qua lại gởi thuốc cho chị đây.

Cô Thuỷ : – Thế ư ? Cậu ấy có nói tên là gì không, chị ?

Nữ hộ lí : – Không, chỉ nói là người quen cũ. Cậu ấy bảo chị nên uống thuốc này, bệnh sẽ thuyên giảm (*đặt thuốc lên mặt tủ rồi ra*).

Cô Thuỷ : – Chị ơi, Trông cậu ta thế nào ạ ?

Nữ hộ lí : – Trẻ lắm. Để rìa, đôi mắt cồi, mặc rất giản dị, giọng nói lí nhí. Đặc biệt, đôi mắt của cậu ấy sáng và tình cảm lắm, khiến tôi có cảm tình ngay.

Cô Thuỷ : – Lạ quá, không hiểu đó là ai. Hôm qua đã mang đến nhưng em không uống. Hôm nay lại mang đến.

Thầy Huê (*ngủi*) : – Mùi thuốc bắc, thơm quá. Thuỷ uống đi, may ra...

Cô Thuỷ : – Thôi... đành "Có bệnh thì vái tứ phương" vậy. (*uống*) Cha mẹ ơi, đáng quá !

Thầy Huê : – Thuốc đáng dã tật !

Cô Thuỷ : – Đối với em bây giờ thì đáng cay có nghĩa lí gì đâu. Anh để ý xem cậu bé mang thuốc là ai nhé. Dù thuốc có hiệu nghiệm hay không thì em cũng rất biết ơn lòng tốt của con người có hành tung bí ẩn ấy.

Thầy Huê : – Anh có cảm giác đây là sứ giả của Thượng đế phái xuống cứu em.

Cô Thuý : – Ôi, nếu chuyện sứ giả của Thượng đế xuống trần để cứu nhân, độ thế là có thật thì không hiểu em có phải là người xứng đáng được cứu không ?

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH KẾT

(Nhà cô Thuý. Hoa cắm ở rất nhiều lọ. Hoa để trên bàn. Thuý đang tươi cười đứng bên chồng.)

Mộc, Liễu *(ào ra)* : – Chúng em chúc mừng cô khỏi bệnh *(tặng hoa cho Thuý)* Hôm nay sinh hoạt lớp nên bây giờ chúng em mới đến được.

Cô Thuý *(rưng rưng)* : – Cảm ơn các em.

Biên : – Từ sáng tới giờ đã có rất nhiều em tới đây. Các em sống tình nghĩa quá, thăm hỏi, chăm sóc cô suốt thời gian qua.

Cô Thuý : – Cô nhớ trường quá. Mong từng ngày trở lại.

(Mãnh ra. Theo sau là Hoàng, tay xách túi ni lông.)

Ông Mãnh : – Cái bà này có tính thù dai lắm đấy. Hôm nay mà không thấy mây, chắc chắn bà ấy sẽ cho mây trượt tốt nghiệp. Chết cha, để tao xem lại cái bài... *(lấy từ trong túi ra một tờ giấy, lẩm nhẩm đọc)*. Với tất cả ý nghĩa ấy... nhớ rồi...

(Tiếng Mộc từ trong nhà vọng ra : "Cô cứ nghỉ ngơi cho khoẻ hân ạ.")

Ông Mãnh (*oang oang*) : – Vẫn biết cô cần nghỉ cho khoẻ hẳn, nhưng, bao phụ huynh tâm huyết và bao trò hiếu học lại đang mỗi mắt chờ cô trở lại trường. Vài tháng nữa thi tốt nghiệp rồi. (*Đúng ườn ngực*) Chào thầy, chào cô, cực lực chúc mừng cô đã thoát hiểm khỏi lưỡi hái oan nghiệt của tử thần để trở về mái trường xưa yêu dấu, nơi có bao con tim đang hằng ngày khắc khoải chờ trông, nơi bao ước mơ, hi vọng đang mong được cô chấp cánh. Với tất cả ý nghĩa ấy, thay mặt cho phụ huynh học sinh toàn trường Vĩnh Trinh nói riêng và tất cả các trường của thành phố này, tôi xin tuyên bố : thật là phúc đức cho nền giáo dục nước ta khi không mất đi một giáo viên tài đức vẹn toàn như cô. Ôi, tôi sung sướng và xúc động quá ! (*rút khăn tay ra chấm nước mắt*) Với tất cả ý nghĩa ấy, tôi đề nghị quý vị và các cô cậu nổ một tràng pháo tay thật lớn mừng ngày trở về của cô ! (*tự vỗ tay trước. với Hoàng*) Kia mà, nói lời chúc mừng cô đi chứ.

Hoàng : – Em... em xin chúc mừng cô ạ.

Ông Mãnh : – Ô, cái thằng này. Lời hay, ý đẹp, nói như khiêu ở nhà biến đi đâu hết rồi. Cô ơi, chắc nhìn thấy cô vừa khỏi bệnh mà phong độ đã tuyệt vời như thế này nên nó mừng quá, nên cà cuống. Vâng cuống là phải, vì cũng như tôi, nó cứ nghĩ cô bệnh nặng như vậy thì chỉ có nước "Cưỡi hạc quy tiên", nào ngờ...

Kính thưa cô, từ hồi cô bị bạo bệnh, nó biếng ăn, biếng ngủ, nên học sút đi trông thấy đấy ạ. Nghe tin cô khỏi, nó mừng hơn bố chết đi sống lại và giục tôi

phải đến chúc mừng cô ngay. (*Đặt túi lên bàn*) Kính thưa cô, còn đây là lời chúc mừng vật thể của tôi gửi tới cô ạ. Trong này có sâm Cao Li thứ thiệt và các loại thuốc bổ đặc dụng khác để cô tắm bổ cho cơ thể sung mãn trở lại, có cả kem dưỡng da, son phấn ngoại để cô trang điểm cho nước da hơi xanh vì vừa ốm dậy hồng hào trở lại đấy ạ.

Cô Thuỷ : – Ôi, bác cho nhiều thế, tôi không dám nhận đâu.

Ông Mạnh : – Chút quà vật này có đáng là bao so với công lao trời bể của cô dành cho con cái chúng tôi. Nhân đây, tôi cũng xin giao phó thằng con tôi cho cô. Nhờ cô dạy bảo để nó vượt qua kì thi tốt nghiệp và thi đại học tới một cách hoành tráng.

Ông Ân (*ra*) : – Chào cô giáo, chào các vị và các cháu.

Biên : – Cháu chào ông ạ. Mời ông vào nhà.

Ông Mạnh (*lừ lừ đến trước mặt ông Ân*) : – Ông già, ông còn dám vác mặt đến đây cơ à ? Ông có biết chính sự láo lếu của cháu gái ông đã làm cô uất ức quá nên bị sốc, và phải đi cấp cứu không ? Tội ác tày trời đó của cháu ông đáng bị khép vào tội hình sự, bị truy tố, hiểu không ?

Hoàng : – Kia bố, đừng...

Ông Mạnh : – Sao lại đừng ? Mà cứ để tao nói. Ông già, tôi biết, khi cô giáo của chúng tôi lâm bệnh, ông đã hả hê lắm và cầu mong cho cô băng hà. Hôm nay đến đây, chứng kiến phong độ tuyệt vời của cô ấy, chắc ông thất vọng lắm phải không ? May mà con bé cháu ông không vác mặt tới, chứ nếu bắt gặp tôi sẽ cho nó ra bã !

Cô Thuỷ : – Kia bác, đừng nói vậy. Bác hiểu sai về ông cụ rồi đấy.

Liều (*giận run lên*) : – Thưa chú, thưa cô, em xin có ý kiến thế này ạ. Hôm nay là ngày vui của cô, đề nghị mọi người không khích bác nhau, được không ạ. (*với Mạnh*) Thưa bác, cháu tin rằng cô giáo của chúng cháu quá hiểu ai là người tốt, ai là kẻ cơ hội "Khi vui thì vỗ tay vào, đến khi hoạn nạn thì nào thấy ai". (*với ông Ân*) Có phải vậy không, ông ? (*Ông Ân gật đầu.*)

Mộc : – Ông ơi, cháu mời ông vào chụp ảnh với chú và cô nhân ngày vui này ạ.

Ông Mạnh : – Hay quá, để tôi đứng cạnh thầy cô. Tôi sẽ phóng to bức ảnh này, treo ở giữa nhà... (*định đứng cạnh Thuý chụp ảnh*)

Liều (*tới kéo Mạnh ra*) : – Bác ơi, bác là đại gia, tầm cỡ lớn lao lắm, sợ ống kính máy ảnh của cháu không chụp nổi bác, vì vậy, bác vui lòng ra ngoài để ông chụp với cô chúng cháu, lát nữa mời bác chụp riêng một kiểu khác vậy.

Ông Mạnh (*miễn cưỡng lùi ra*) : – O, thế mà tôi tưởng đã chụp thì ai mà chả giống nhau ?

Liều : – Đúng vậy, nhưng chỉ những người bình thường như ông cháu cháu là giống nhau thôi, còn những người hoành cách ả, không xin lối, hoành tráng như bác thì vĩa mạnh lắm, át cả độ nhạy của máy ảnh đấy. (*với Hoàng*) May quá, nhờ cậu chụp hộ cho mấy kiểu. (*Mộc đứng vào. Hoàng chụp ảnh*)

Ông Mạnh (*với Mộc*) : – Giờ đến lượt cậu chụp cho bố con tôi cùng thầy cô. Nào, mời thầy cô, rất hân hạnh...

- Liều** (*lắc đầu*) : – Rất tiếc là hết phim rồi ạ. Để khi khác, bác nhé.
- Mãnh** (*tên tò*) : – Vớ vẩn ? Máy móc gì mà ít phim thế !
- Hoàng** (*thì thảo với bố*) : – Về thôi bố, ở đây dễ bị bọn này xỏ xiên lắm.
- Ông Mãnh** : – Ừ thì về (*với Thuý*) Thưa cô, nhân đây, tôi xin được hùng hồn tuyên bố : Tôi sẽ mời cô giáo (*với Biên*) và cả thầy nữa, và cả lớp 12A... (*với Hoàng*) 12A gì, mà ? (*Hoàng ghé tai ông ta*) à, 12A7 tới nhà hàng đặc sản "Qua cổ là bỏ" của tôi... để tôi mở tiệc chiêu đãi nhân dịp cô thoát khỏi lưới hải tử thần. Với tất cả ý nghĩa ấy, tôi xin tuyên bố : các vị có thể ăn uống thoải sức và còn được nhận cả kỉ niệm chương của nhà hàng. Có đồng ý chứ ạ ?
- Cô Thuý** : – Cảm ơn bác, tôi nghĩ không cần rùm beng thế đâu, mọi người đến thăm tôi thế này là quý lắm rồi.
- Ông Mãnh** : – Được, cô đã nói vậy thì tôi sẽ đợi một dịp thuận tiện nhé. Giờ thì bai bai ! (*kéo Hoàng vào nhanh.*)
- Thầy Huê** (*ra*) : – Cháu chào ông, chào hai bạn và các em.
- Biên** : – Huê, mọi người đang chờ ông tới để mở sâm banh đấy.
- Thầy Huê** (*đưa bó hoa cho Thuý*) : – Chúc mừng Thuý đã trở về với chúng tôi. (*với Biên*) Chúc mừng ông và nhân tiện nhắc luôn ông là đừng quên lời hứa với tôi đấy nhé.
- Cô Thuý** : – Anh ấy hứa gì với anh thế ạ ?
- Thầy Huê** : – À, (*với Biên*) Tôi nói cho bà chủ biết nhé (*ghé tai Thuý thì thầm*)

- Cô Thuỷ** (*cười phá lên*) : – Hứa liêu quá, không biết có thực hiện được không đây.
- Thầy Huê** : – Này, không thực hiện là sẽ bị phạt nặng đấy nhé ! (*chỉ Mộc, Liễu*) Phải tạo cơ hội cho các em học trò của chúng ta đến chúc mừng thầy cô có em bé chứ. (*với Mộc, Liễu*) Phải không các bạn ?
- Mộc** : – Hoan hô ! Bạn Liễu đây trông em khéo lắm đấy, cô ạ.
- Cô Thuỷ** : – Chỉ biết giao nhiệm vụ cho mọi người mà bản thân mình sao trề nải thế, gần ba mươi rồi mà vẫn "lính phòng không". "Người trong còi nhớ" đâu ? (*Huê im lặng*) Sao anh không trả lời ?
- Biên** (*kéo Thuỷ ra một góc*) : – Ông đến đây một mình à, nàng đâu ?
- Thầy Huê** : – Nàng nào ?
- Biên** : – Thôi, đừng có mà giấu, cái nàng "tóc gió thời bay" đâu ?
- Cô Thuỷ** : – Anh Huê ơi, hai anh lại đang nói xấu gì em đấy.
- Thầy Huê** (*tới bên Thuỷ*) : – Thuỷ à, tôi muốn giới thiệu một người với Thuỷ.
- Cô Thuỷ** : – Người ấy là ai mà anh có vẻ xúc động thế ?
- Thầy Huê** : – Xin ông và mọi người hãy đợi... (*ra nhanh*)
- Cô Thuỷ** (*với mọi người*) : – Ai vậy nhỉ ?
- Liễu** (*với Mộc*) : – Chắc là người ấy của thầy. Thế mà bọn mình cứ tưởng thầy với "người ở cầu Chung Thuỷ".
- Mộc** : – Tự nhiên mình thấy hồi hộp quá. Sao thầy đi lâu thế nhỉ ?

- Biên** (với Thuý) : – Hôm nay trông cậu chàng này bí hiểm quá. Chắc là...
- Huê từ từ dẫn một chàng để ria, mặc giản dị, đội mũ cối ra.*
- Cô Thuý** (sững sờ rồi nấc lên) : – Đây chính là người đã mang thân được đến cứu sống em và cũng chính là Sứ giả của Thượng đế. (lao lại, quỳ xuống trước mặt chàng trai) Xin hãy nhận một lạy để tỏ lòng biết ơn đã cứu mạng tôi.
- Ông Ân** (với Huê) : – May quá, thầy tìm ra cậu ấy.
- Liều, Mộc** (chạy lại bên chàng trai) : – Cảm ơn anh đã cứu sống cô chúng em.
- Chàng trai bỗng òa khóc : Cô ơi...*
- Ông Ân** : – Ồ, tiếng ai như... (Chàng trai bỏ ria giả, bỏ mũ, để lộ ra mái tóc dài.) Mọi người sững sờ khi nhận ra đó chính là Vân.
- Trời ơi, thì ra đó là... Thảo nào nó cứ hỏi mãi phương thuốc.
- Thầy Huê** : – Cháu phải nói mãi Vân mới chịu đến. Cô ấy vẫn muốn giấu...
- Mộc, Liều** (thảng thốt) : – Vân ơi, thì ra vị Sứ giả của Thượng đế mà bọn mình hay nói đến lại chính là cậu ư ? Thế mà bọn mình đã nghĩ không tốt về cậu.
- Thầy Huê** (tới đỡ Thuý dậy) : – Đứng dậy đi, Thuý. (nhưng Thuý vẫn quỳ.)

Vân *(đột ngột quỳ xuống, ôm lấy Thuý)* : – Cô ơi, đừng làm vậy. Cô là cô giáo của em. Mãi mãi là cô giáo của em.

Cô Thuý *(dắt tay Vân ra trước sân khấu)* : – Thưa ông, thưa các anh và các em, đây chính là vị cứu tinh của cháu. *(với Vân)* Em đã phục sinh cuộc đời cô, phục sinh cả lương tâm nhà giáo của cô, cái lương tâm đã từng bị cô một lần bán cho quỷ dữ.

Cô xin hứa với mọi người và em : từ nay sẽ không bao giờ còn bán lương tâm cho quỷ nữa, bởi vì, đến Chúa mà cũng chỉ phục sinh được có một lần thì lương tâm con người không bao giờ có thể phục sinh được lần thứ hai, đã mất rồi thì sẽ "một đi không trở lại".

Tiếng nổ của sâm banh. Khuôn mặt mọi người rạng rỡ

– HẾT –

CHU THOM

Ông Triệu và Thắng

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật :

– ÔNG TRIỆU	57 tuổi – Chủ quầy sách (giáo viên đã nghỉ hưu)
– BÌNH	30 tuổi – Kỹ sư (giáo viên Trường trung cấp)
– KIM	26 tuổi – Giáo viên cấp II – người yêu Bình
– BÀ KIỂU	44 tuổi – Bán khăn ăn cho các nhà hàng
– THÁI (tức Thắng)	15 tuổi – Lang thang – đánh giày – học sinh nghèo bỏ học
– VŨ	15 tuổi – Bán báo – học sinh nghèo bỏ học
– HẢI	16 tuổi – Bán sách rong – học sinh nghèo bỏ học
– VŨ HIỆP	47 tuổi – Chủ doanh nghiệp
– SEN	36 tuổi – Vợ Hiệp
– NHÂN	16 tuổi – Bán thuốc lá – yêu Thái
– DIỆU LAN	37 tuổi – Bô của Vũ Hiệp
– Một số dân, trẻ đường phố.	
-

MỞ MÀN

Công viên – buổi tối Nhân, bé gái đi dọc từ cánh gà bên phải rẽ sang bên trái bán thuốc lá. Những đứa trẻ bụi đời khoảng mười bốn mười lăm tùm tùm dưới một tán cây trên khoảng đất trống. Trong đó có hai đứa lớn hơn là Hải và Vũ. Thấy Nhân đến gần chúng nháy nhau trấn của Nhân.

Nhân : – Ai thuốc lá đây, kẹo cao su đây. Thuốc lá ba số, Vina xanh gồm đây...

Vũ : – Ê con nhóc, ai cho mày bán hàng ở đây. Phấn !

Nhân : – Ở em có làm gì bậy đâu. Em bán thuốc lá thôi mà.

Vũ : – Bước ! Không ông đánh bỏ mẹ con chơi bây giờ, đi...

Nhân *(hậm hực bỏ đi, có đôi nam nữ đến).*

Nữ : – Ta về thôi anh, em không muốn... công viên tối sợ lắm.

Nam : – Con gái ông đại tá mà nhát như cây, sợ gì nào ? Bao nhiêu người như mình họ đến đây tâm sự em không thấy sao. Thôi nghe anh lại đây ngồi với nhau đã, còn sớm mà em, cưng của anh đi nào *(dắt tay nữ)*.

Nữ : – Nhanh lên anh nhé về muộn bị mẹ mắng em bắt đền anh đấy.

Nam : – Ta vào hàng ghế kia em ạ. *(Họ đến ngồi trên ghế đá, bỗng có tín hiệu điện thoại di động)*

Nữ : – A lô ! Ai đấy. Huyền đây. Dạ, em chào cô ạ, em đang bận họp chi đoàn đường phố, vâng, em không đến được, hẹn cô ngày mai nhé, vâng, vâng, chào cô, mai tám giờ em có mặt.

Nam : – Việc gì khẩn cấp thế em ?

- Nữ :** – Ôi dào, đồ dở hơi bắt làm lao động công ích trồng cây toàn trường, không đi phải đóng năm chục ngàn.
- Nam :** – Vì thế em thoái thác chứ gì, em tôi thông minh quá.
- Nữ :** – Em quen đối phó thế rồi, không thể suốt năm học đi hầu mấy ông bà chạy theo thành tích cũng đủ chết.
- Nam :** – Hôm nay anh biết thêm tài của em.
- Nữ :** – Anh thưởng gì nào ?
- Nam :** – Thường đây. *(Kéo nữ vào lòng ghì hôn. Họ để túi bên cạnh và say sưa. Trong phút họ lơ là, Thái lẳng lặng đến trộm chiếc túi có điện thoại. Hành động của Thái không qua được mắt của Vũ và Hải. Chúng nhào nhau đuổi theo thì gặp Nhàn trở lại.)*
- Nhàn :** – Thuốc lá kẹo cao su đây.
- Hải :** – Con chọi đứng lại tao bảo đây.
- Nhàn :** – Anh bảo gì cơ.
- Hải** *(hách dịch hời)* : – Mày có biết đây là đâu không ? Nói...
- Nhàn :** – Đây là công viên.
- Hải :** – Công viên nhưng là đất của chúng tao làm ăn, hiểu chưa... ?
- Nhàn :** – Các anh cũng bán sách báo đấy thôi.
- Hải :** – Mày bán những loại thuốc lá gì ?
- Nhàn :** – Thuốc ba số... Vina... kẹo cao su.
- Hải :** – Đưa bao ba số đây... loại hai hàng chữ Singapor ấy.
- Nhàn** *(Đưa bao thuốc lá nội cho Hải)*
- Hải :** – Loại hai hàng chữ Singapor ấy, loại nội tao hút sao được, khét như lông bò.
- Nhàn :** – Anh mua cho em ạ...

- Hải :** – Ủ... Mua...
- Nhàn :** – Hai mươi sáu ngàn đồng anh ạ ! Nhưng các anh, em chỉ lấy vốn hai mươi bốn thôi.
- Hải :** – Mai đến đây lấy tiền !
- Nhàn :** – Em không có vốn... bao thuốc chỉ lời vài đồng... Anh thông cảm em không bán chịu, nhà em nghèo... mẹ em bảo...
- Hải :** – Bước... Đây là làm luật hiểu chưa... Đứa nào muốn bán ở khu vực này phải nộp... vốn liếng... giàu nghèo chúng tao không cần biết.
- Nhàn :** – Anh cho em xin tiền.
- Hải :** – Con chúp không đi, đứng đây lải nhải ông đánh cho vãi đái bây giờ. Có đi không ?... Đi... *(Nhàn cố giữ chặt bao thuốc. Hải định đánh thì có tiếng quát từ trong... Dừng tay lại !... Thái cầm ổ bánh mì xuất hiện. Thấy cả bọn đông, Thái cất bánh mì, ôn tồn nói với bọn trẻ)*
- Thái :** – Tao ở đằng xa kia chứng kiến hết cả... Sao mua thuốc không trả tiền, chúng mày là con trai đừng bắt con gái làm luật, nếu thiếu tao cho tiền mua, đừng làm kiểu kém tẩm ấy.
- Vũ :** – Mày là thằng nào ? Mày với con chọi này là anh em à ?
- Thái :** – Không quen.
- Hải** *(cười)* : – Không quen sao lại xía vô chuyện bọn tao, định ăn tiết canh không mất tiền à ? Cao thượng nhỉ... *(tất cả cười)*
- Thái :** – Nó là con gái... không nên ức hiếp, trấn của nó.
- Vũ :** – Hừ... Được đấy... giữa đường thấy sự bất bằng... can thiệp. Định làm Lục Vân Tiên cứu Kiều Nguyệt Nga à... bây giờ nghe cho rõ nhé... tao đếm từ một đến ba,

mày không biết thì các bố sẽ cho mày biết đòn hội đồng, rõ chưa con (*Nhàn chạy đi báo bảo vệ*).

Một... hai... hai rưỡi... ba (*tất cả đều không nhúc nhích, Vũ bảo Hải*). Thằng này lì lợm đấy... đánh nó một trận sau tìm mọi cách kéo nó vào băng bọn mình... đánh đau vào...

Hải (*gật đầu đến chỗ Thái, hai bên đánh nhau. Hải bị Thái đánh mấy đòn quá đau, quần quai, thấy thế, Vũ từ đằng sau cầm hòn gạch nện vào đầu Thái máu me đầm áo, sau đó chúng đánh hội đồng Thái rất đau. Bỗng có tiếng còi xa rúc dài*): – Công an... bảo vệ đấy.

Vũ : – Phấn nhanh... chuồn mau... (*khi chúng chạy hết, Thái gồng gượng nép vào bụi cây*)

Nhàn (*ra, thấy Thái đau đớn*): – Anh gì ơi ! Anh gì... (*Có tiếng rên*) (*Nhàn vào dìu Thái ra*) Chúng nó đánh anh đau quá. (*lấy khăn quàng lau máu cho Thái*) Chúng đông thế anh chống sao nổi, em đã ra hiệu mãi anh không chịu nghe.

Thái (*tỉnh lại*): – Cho tôi xin hớp nước... Đau quá, nhưng không sao, tôi chịu đòn quen rồi. Thế này mới là bông hoa nhỏ thôi, còn phải nhịn đói mà vẫn ăn đòn cơ, cô đã bị thế bao giờ chưa ?

Nhàn : – Chưa. Chúng sợ công an... bảo vệ chạy hết rồi. Chỉ vì em mà anh chịu đòn oan. Em ân hận quá nên quay lại đây.

Thái : – Nhà em ở đâu ?

Nhàn : – Gần đây thôi, nhà anh ở đâu để em gọi xe ôm đưa anh về.

Thái : – Thôi, không cần, em đi bán hàng đi để mặc tôi về một mình.

Nhàn : – Chắc anh sợ bị mắng phải không ? Anh về nhà em để mẹ em, người lớn đưa anh về nói rõ lí do, bố mẹ anh hiểu và không mắng đâu.

Thái : – Cũng chẳng cần. Em cứ về đi để tôi ở lại đây một mình cũng được.

Nhàn : – Anh đã bệnh em... em lòng nào bỏ anh lúc này, nhờ chúng quay lại thì sao, hay thế này, để em dìu anh về nhà em băng bó vết thương rồi tính sau.

Thái *(miễn cưỡng nghe lời Nhân) :* – Ừ... cũng được *(Bọn Vũ, Hải quay lại, thấy Thái và Nhân, chúng cười như điên dại. Thái và Nhân nép vào nhau.*

Đèn tắt. Sân khấu thả xuống bảng chữ "Trẻ em hôm nay, thế giới ngày mai" hoặc "Tất cả vì trẻ em", sau là bảng giới thiệu kịch bản :

Tác giả...

Đạo diễn...

Tên người tham gia vở diễn.)

– MÀN CHUYỂN –

I

Đầu một dãy phố, dưới mái hiên là quầy sách cũ của ông Triệu. Có ghế. Trên tường treo mấy quyển truyện. Có một bảng nhỏ ghi dòng chữ "Cho thuê truyện". Ông Triệu đeo kính lão,... miệng hút thuốc lá, thỉnh thoảng ho và ôm ngực nhưng vẫn nhanh nhẹn. Gần đó là ba đứa trẻ khoảng 14 đến 16 tuổi đang tán chuyện với nhau. Đứa mặc áo màu cháo lòng, quần xanh sẫm, đầu trọc là Thái ; đứa mặc áo màu ghi là Vũ. Còn đứa thỉnh thoảng nói lấp, có sọc gần mắt, mặc quần áo lới thôi, bản là Hải.

- Vũ :** – Mưa tạnh rồi, không chừng hôm nay chúng mình gặp hên.
- Hải :** – Hê ê ê... Hên xui gì tao không cần biết, chỉ biết hôm nay hai thằng phải có bốn phen nộp tao mỗi thằng bốn ọi (*bốn chục*), không có đừng trách tao ác.
- Thái :** – Thằng Vũ phải nộp chứ sao lại là tao. Hôm qua tao đã chi cả ngày cho mày rồi thôi, hôm nay đến nó.
- Vũ :** – Hôm qua mày đã không phải tắm quất... Hôm nay mưa, báo ướt bán cho ai, mày thoái thác muốn ăn đòn như hôm nào bệnh con chíp bán thuốc lá ở công viên ấy, nhớ không ?
- Thái :** – Không nhớ nhưng gì, lí do, lí trấu gì, mày phải tìm cách nôn ra, mưa thế này làm gì có ai đánh giày mà bảo tao bánh bao.
- Vũ :** – Mày cưỡng lệnh tao phải không ? (*hai đứa to tiếng chuẩn bị đánh nhau*)
- Thái :** – Mày...
- Vũ :** – Mày... (*Thái và Vũ định xô xát, Hải can không được, bồng ông Triệu quát to*)
- Ông Triệu :** – Này này mấy ông tướng có im cái mồm đi không. Đây là chỗ làm ăn chứ chỗ chúng mày đánh cãi nhau đấy à ?
- Thái :** – Chúng cháu tranh luận nhân đọc Ha-ri Pốt-tơ.
- Ông Triệu :** – Không đánh cãi nhau nhưng ầm ầm như chợ vỡ, ai chịu được. Sách vở tung toé, rơi cả xi, hòm giày, bàn chải – không đánh nhau là cái gì vậy ? Nhặt nhanh cho gọn vào, học trường nào mà giờ này còn đây.
- Hải :** – Cụ cụ cụ khốt làm gì mà khó tính thế. Cùng cảnh áo rách dựa vào đường phố để sống mà cũng lên mặt. Liệu có sống mãi để giữ trật tự không hay là...

Ông Triệu : – Mày nói gì hả thằng chíp hôi ? (*định xông lại Hải, Thái vội can*)

Thái : – Nó nói cháu đấy chứ có nói bác đâu.

Ông Triệu : – Đường phố nhưng phải kĩ cương chứ cá lớn nuốt cá bé... Láo toét ông vắn cổ, đừng tưởng bán báo, đánh giày che đậy ăn cắp bịt mắt tao nhé. Nay Trại Thanh Hà đang chờ đấy.

Hải : – Hi hi. Bác nóng tính quá đấy, không lợi cho bác đâu, chúng mày phần cho bác ấy vui lòng...

Vũ : – Đi thôi... Báo mới đây, "An ninh thế giới", "An ninh thủ đô", báo "Lông nghiệp", báo "Thanh liên", báo "Phụ nữ", báo "Thiếu liên" đi...i...

Thái : – Chúng mày đi trước... Ngọng bỏ mẹ đi còn to mồm. Thế mà cũng nhận là học sinh Trường điểm Lương Thế Vinh.

Hải : – Nhớ nhớ nghĩa vụ làm luật nghe (*Hải – Vũ đi rồi, còn Thái ngồi trên hòm đánh giày nghèo ngao một lát, ngáp, dựa đầu vào tường thiếp thiếp ngủ, bà Kiều đạp xe đến*).

Kiều : – Ông đấy à ? Tôi đi nhận hàng vỏ lon bia trên khách sạn Hằng Sơn, nhân thể ăn quà mua luôn cho ông một suất, ăn đi cho nóng. Xôi giò quán Anh Tuấn phố Mai Hắc Đế ngon đáo để. Nếp cái hoa vàng chính hiệu chứ không phải nếp núi đâu. Ông ăn đi này. Ông sao thế... tôi nói thế không thấy ông trả lời, hay là ông... lại vang mình sốt mảy à ?

Ông Triệu : – Tôi... tôi đang bực mình. Mấy thằng nhóc đánh giày, bán báo cứ cãi vã suốt ngày ở đây loạn xì

ngậy, nhức cả đầu, không làm ăn gì được với chúng. Vừa rồi toan đánh nhau nữa.

Kiều : – Ôi dào, hơi đầu mà lo việc chợ đời. Có phải con cháu mình đâu, đây là đường phố chứ nhà ông đấy mà ông cấm được chúng.

Ông triệu : – Thì coi chúng như con cháu mới bọc... Vì đời sống nghèo túng bọn chúng sớm phải bon chen chứ con của cán bộ viên chức khối đũa có điều kiện học hành tử tế đâu sớm đâu tắt mặt tối như bọn này. Ấy, ở môi trường này dễ lưu manh lắm, mình là người lớn giúp chúng hướng thiện. Lúc tôi đang nóng, định bợp tai cho cái thằng nói lấp thì một cậu đến can ngăn, mình cảm động mãi, bọn chúng cũng biết nghe lời lắm.

Kiều : – Thôi, thôi, mặc xác chúng, kéo ông cứ cần cật thế nó oán ông là ác khẩu, nó cãi lại, nó chửi cho có phải già mà đại không.

Ông Triệu : – Chẳng đũa nào ghét tôi được, vì tôi nói thế thôi nhưng nó biết rất thương, tôi không có bụng dạ ghét chúng. Ấy hôm qua, tôi còn cho cả bọn chúng ăn hết cân xoài Kiều mua cho tôi đấy. Nhìn chúng nó ăn như tằm ăn rỗi, vừa thương, vừa thích.

Kiều : – Ông được cái đức tính quý trẻ nhưng thôi, dẹp dẹp việc ấy đi... Ông vào tôi nói với ông một việc thiết thực hơn. (*Kiều để quang gánh một chỗ, vào*)

Ông Triệu : – Thì cứ ngồi xuống đây, ai đánh thuế chỗ ngồi đâu... (*bà Kiều miễn cưỡng ngồi*) Có việc gì thế bà ? Lành hay dữ mà vẻ quan trọng thế ?

Kiều : – Tôi định không làm cái nghề ve chai nữa, đi suốt ngày rạc cẳng mà chẳng ăn thua gì, cứ kéo dài tình trạng này đói to ông ạ !

Ông Triệu : – Sao bảo Kiêu có giấy báo đến nhận việc ở đâu ?

Kiều : – Ôi dào, Sở Lao động Thương binh xã hội giới thiệu làm bảo vệ Xí nghiệp bánh kẹo Hoàng Hà, lương tháng tám trăm ngàn đồng. Trường cũ gọi hợp đồng làm vi tính, không theo kịp máy đành về anh ạ.

Ông Triệu : – Thời buổi công nghiệp hoá hiện đại hoá máy móc, nó không chấp nhận đồng minh là chúng ta đâu.

Kiều : – Lại đòn gánh trên vai nhận vỏ bia chẳng ăn thua.

Ông Triệu : – Thế Kiêu... À bà định làm gì ?

Kiều : – Hồi ở thanh niên xung phong, về nghỉ chế độ được giải quyết mấy chục triệu vẫn gửi tiết kiệm, có cô bạn rủ chung vốn đầu tư mặt hàng khăn ướp lạnh giao cho các cửa hàng ăn, giải khát, giặt khăn sạch ướp nước thơm, đóng gói cho vào tủ lạnh, đến giờ đập xe giao các hàng. Tính sơ sơ mỗi ngày trừ chi phí còn kiếm được từ ba đến bốn trăm ngàn. Minh đầu tư vốn ban đầu, sau cứ thế mà làm không cần vốn nữa. Này, buôn thất nghiệp nhưng lãi quan viên đầy mình ạ !

Ông Triệu : – Ừ, làm thế nào thì tùy Kiêu, miễn là bảo đảm đời sống mà nhân thân. Trong lúc tình hình xã hội nhớ những biến động vẫn giữ được phẩm hạnh nhà giáo Kiêu ạ.

Kiều : – Ôi dào, câu ông vừa nói là trên sách vở chứ ngoài xã hội người ta kiếm tiền như điên ấy... kinh tế nhiều thành phần mà. Tôi định chúng mình cùng liên

doanh mặt hàng này. Thuê vài người cùng với tôi làm ở nhà, còn ông giao hàng sổ sách tính toán. Chứ quây sách này xem chừng đối ông ạ !

Ông Triệu : – Ấy... tôi... anh... à, mình không bỏ được cái quây sách để liên doanh với Kiều đâu, tôi vụng giao tiếp, lại ốm đau luôn kham sao nổi, vả lại tôi có một mình.

Kiều : – Có gì đâu mà không nổi.

Ông Triệu : – Không là vì... chúng ta biết nhau đã lâu nhưng thân nhau mới mấy tháng nay, đã hiểu kĩ càng về nhau đâu, ai lại làm thế, hơn nữa tôi cũng có tuổi rồi ngại xê dịch – ngại thay đổi.

Kiều : – Đằng nào trước sau chẳng... là của nhau... còn về sự. Bọn trẻ giờ nó đã ưng là sắp vô liên. Khi không còn yêu, giải tán ngay chứ có như tôi với ông đâu mà ý tứ, đắn đo do dự.

Ông Triệu : – Sao Kiều nói thế, tôi và Kiều phải suy tính cho kĩ... dẫu sao chúng ta cũng đã từng là nhà giáo mô phạm, người lính có kỉ luật, vả lại tôi muốn xây cho mẹ con nó mồ yên mả đẹp rồi mới tính đến chuyện với em. Chúng ta có tuổi rồi còn trẻ trung gì đâu mà bỗng bột, để thời gian nữa... hai con đồ nát, phải dựa xem bao tổ hướng nào mới cập bến được.

Kiều : – Hi sinh cả thời xuân sắc, hết bực giảng lại chiến trường, giờ phải sống tranh thủ ông ạ, tuổi già gõ cửa đến nơi rồi, dẫu sao tôi cũng tôn trọng ông... Tôi chờ... Nếu ông không quyết tôi... (*vùng vằng bỏ đi*) phải qua mấy cái tết nữa ông mới quyết.

Ông Triệu : – Thì để tôi nói hết đã Kiều.

- Kiểu :** – Không cần nói nhiều cũng hiểu... *(vào hẳn)* Tuần sau tôi khai trương mặt hàng mới sẽ báo cụ thể ngày giờ.
- Ông Triệu *(lắc đầu)* :** – Nhiều khi quan tâm quá mức cũng làm khổ nhau.
- Thái *(tự nói với mình)* :** – Quan tâm quá mức cũng làm khổ nhau. Còn mình ai quan tâm ? *(Thái gục mặt vào hai bàn tay khóc)* Ai quan tâm đến tôi ? Ai quan tâm ? Thấy cô chỉ là những người làm thuê không cần biết hiện nay tôi thế nào. Bố mẹ coi tôi như cây tầm gửi. *(Có hai người, một nam một nữ ra, họ dặt tay nhau nói say sưa về ý đồ xây dựng thành phố. Người con trai là Bình – kĩ sư, giáo viên trường trung cấp xây dựng, cô gái là Kim... Thái không bỏ qua một cử chỉ nào của họ)*
- Bình :** – Em biết không. Mới mấy năm mà thành phố thay đổi hồi xuân, khởi sắc, nếu ai đi xa về như thấy ngủ một giấc mà biết bao biến đổi kì lạ. Anh tự hào có bàn tay mình góp phần đào tạo những học sinh của anh thành những người thợ.
- Kim :** – Kĩ sư xây dựng tất nhiên là anh góp công sức nhiều, em cũng tự hào là dạy dỗ hơn bốn chục học sinh của em thành những chủ nhân của thời đổi mới, vợ tương lai của anh phải chạy đua với anh chứ.
- Bình :** – Đây toà cao ốc chín tầng đặt trụ sở cho những công ty xuất nhập khẩu có tên tuổi thuê làm văn phòng, bọn anh tốn công sức ba năm ròng rã để có công trình này. Một công trình kiểu Tây phương hiện đại pha

chút Á Đông. Còn phía trái là toà siêu thị cao gần hai trăm tầng, cao nhất Đông Nam Á với đầy đủ các mặt hàng của thế giới thu nhỏ về đây. Còn trên là khách sạn Vàng với sáu trăm buồng tiêu chuẩn năm sao... em sẽ lạc vào đó như lạc vào thế giới của tình yêu, thế giới của những trò tiêu khiển cao cấp nhân loại đang trong thời thượng.

Kim : – Anh nói làm em khao khát.

Bình : – Em khát à ? Chờ anh một lát (*móc túi lấy ví tiền, vào trong đem một lon Cocacola đưa cho Kim*). Em uống đi... (*cụng lon rất vui, Thái liếc mắt lấy ví tiền chọt nghĩ ra một mưu mẹo*) Còn phía trước mặt hồ. Anh đã trúng thầu một hợp đồng xây dựng toà nhà đá quý. Chỉ thời gian ngắn thôi, em sẽ được chiêm ngưỡng công trình đầu thế kỉ này do anh chỉ huy. Đây là công trình khép kín hài hoà từ dưới lên trên, từ trong ra ngoài. Đến đây không chỉ được xem những bảo vật đá quý của quốc gia trị giá hàng triệu đô mà còn được tận mắt thấy cảnh quan do những bàn tay người lính ngành Xây dựng làm nên, lạc vào đây là vào bồng lai tiên cảnh của thế kỉ hai mươi mốt. Đứng trên tầng cao công trình nhìn xuống mặt hồ như người ta đang soi gương. Ban đêm nhìn thành phố hăng hà sao, không phân biệt đâu là sao trời sao điện, đẹp lắm em của anh ạ ! Xa xa là cả bốn phía thành phố thu trong tầm mắt.

Kim : – Lãng mạn quá đấy ! (*Bỗng phát hiện*) Kìa, có một người ngã xuống hồ anh ơi !

Bình : – Đâu ? (*Kim chỉ về phía xa*)

- Kim :** – Họ đang chơi với cầu cứu, một cậu con trai... Anh Bình, làm thế nào bây giờ ? Không nhanh nó uống no nước mất. Tội nghiệp thằng bé.
- Bình** *(không do dự, nháy xuống hổ) :* – Cứu lấy nó !
- Kim** *(hồi hộp) :* – Cậu ta đang bắt lực chờ... khổ... nhanh lên anh Bình. Khẩn trương kéo nó chết chìm mất... tội nghiệp không thấy đâu, chắc chìm rồi... túm được tóc rồi. Thằng bé ôm chặt lấy anh ấy làm sao bơi được. Khéo lại chết chìm cả hai thì khổ. Anh Bình ơi, tát một cái đau cho thằng bé ngất rồi lôi nó vào bờ. Kia thằng bé mất hút. Nó chìm mất rồi, chỉ còn một mình anh Bình nghĩa là làm sao. Khổ thân... tội nghiệp nó... Sao có người chết đuối bao người vẫn thản nhiên như không nhỉ, ích kỉ quá, vô tình quá. Thời buổi này nhiều người chỉ nghĩ đến cá nhân mà không quan tâm đến nhau *(Kim khóc thút thút, một lát Bình ướn như chuột, lên. Về một mồi thất vọng)*
- Bình :** – Tội nghiệp thằng bé...
- Kim :** – Có sao không anh.
- Bình :** – Đã gắng hết sức mà không cứu được, chỗ ấy đã sâu nước lại xoáy không sao diu được, nó chìm mất... anh đã lặn xuống hai ba lần mà không tìm thấy... Nó... nó chết rồi... biết làm thế nào bây giờ, nghỉ cho đỡ mệt rồi báo cho nhà hữu trách họ vớt xác sau vậy.
- Kim :** – Em cũng theo dõi xem có thấy tắm sủi không nhưng càng nhìn càng mất tăm, thật tội nghiệp, không biết con cái nhà ai, học trường nào ?
- Ông Triệu** *(từ nãy vẫn theo dõi hai người vội lên tiếng) :* – Chính anh mới là người tội nghiệp. Thôi hãy xỏ giày vào anh bạn tốt bụng không đúng lúc *(vừa lúc bọn trẻ xúm đến*

rất đông, thấy Bình đến chúng mời anh mua báo, Bình ra hiệu không cần, chúng cười chế giễu và hát)

Hải : – Một con vịt xoè ra hai cái cánh, nó kêu rằng quác quác quác quác quác, gặp hồ nước nó bì bà bì bõm, lúc lên bờ vẩy cái cánh cho khô.

Vũ : – Con ếch xanh, vỏ hoa mướp vàng hoá ra vỏ phải lưỡi câu chàng bắt ếch. Ha... ha... ha...

Bọn trẻ : – Chúng cháu chào bác ạ ! *(bọn chúng đi hết, chỉ còn lại ông Triệu với đôi bạn trẻ)*

Bình : – Ông vừa nói tốt bụng không đúng lúc là thế nào ông già đáng kính ?

Ông Triệu : – Người ta bảo lời nói không đúng chỗ khác nào châu ngọc đổ ra sông. Hành động không đúng chỗ là thành trò cười cho lũ trẻ.

Bình : – Thấy người gặp nạn đứng đưng là thái độ vô trách nhiệm với cuộc đời, là lối sống ích kỉ của mấy người coi mình là hơn hết. Cháu khinh loại người đó.

Ông Triệu : – Anh sợ nó chết đuối chứ gì ?

Kim : – Cháu trông thấy nó ngã xuống hồ...

Bình : – Nó không có tóc, cháu đã cầm tay nó định lôi vào bờ, nó mới một lát nó mất hút, chắc nó chìm.

Ông Triệu : – Nó không mất hút, không chìm, ngược lại anh soát trên người xem có mất mát gì không anh bạn đáng kính.

Bình *(tái đại)* : – Thôi chết rồi.. cháu rơi hết cả kính, bút, ví xuống hồ, trong ví có giấy tờ tiền bạc, bằng lái xe, bằng kĩ sư, phải lặn xuống tìm bằng được.

Ông Triệu : – Vô ích, không nên tìm kim đáy hồ khi kim đang trong tay kẻ trên bờ. Tôi cũng sẽ tìm hộ anh nhưng phải chờ. Anh cho tôi địa chỉ.

Bình : – Danh thiếp của cháu ở ví.

Ông Triệu : – Tôi hiểu rồi – Chị ghi vào mảnh giấy này... tôi sẽ gặp anh chị sau (*ông Triệu bỏ đi*).

Kim : – Thế là thế nào. Hay bác ấy là bố nó ?

Bình : – Cũng có thể. Cũng không thể chẳng biết đâu mà lần.

– MÀN CHUYỂN –

II

Nhà ông Triệu cửa khoá chặt, Thái đến thấy cửa khoá định đi thì ông Triệu về.

Thái (*chủ động*) : – Cháu chào bác ạ !

Ông Triệu : – Mày định bẻ khoá vào nhà tao hử ?

Thái : – Cháu dạt vòm thật đấy nhưng không có nghĩa là không biết phân biệt. Ai lại đến đây làm cái việc động trời khi bác là người mà chúng cháu kính trọng. Không giúp bác thì thôi chứ quyết không làm trò đùa với bác.

Ông Triệu : – Tao không cần mày cho đi tàu vũ trụ... Thế làm sao mà mặt mũi thâm tím thế kia.

Thái : – Cháu va vào cọc dưới hồ hôm qua khi cháu lặn dài hơi.

Ông Triệu : – Đừng xạo... Loáng cái mày đã mất tiêu làm gì có chuyện va cọc, dẫu sao mày cũng dán Salonpát vào

chỗ đau đi đã. (ông mở cửa lấy cao dán chỗ đau cho Thái) Nghe tao hỏi đây. Mà đến đây làm gì ?

Thái : – Cháu đợi bác về để xin lỗi.

Ông Triệu : – Tao với mày có can hệ gì đến nhau mà phải xin lỗi. Cần gì thì cứ nói mẹ nó ra.

Thái : – Vì đã múa đôi ở nơi bác cư ngụ, bác sẽ vạ cổ.

Ông Triệu : – Đừng ăn nói láo, mày đã thấy tao vạ cổ ai chưa ?

Thái : – Hôm qua bác chẳng bảo láo toét tao vạ cổ... chúng nó bảo bác nghiêm lắm.

Ông Triệu : – Điều này thì hoàn toàn đúng, mày là một thằng táo tợn có một không hai... lột ra lột, là một lính mổ cao thủ. Thế hôm qua, mày moi được của người ta bao nhiêu.

Thái : – Chẳng được cái móc xì gì.

Ông Triệu : – Hai lần nói dối... mày bước khỏi đây cho khuất mắt, tao không có thói quen đối thoại với loại dối trá.

Thái : – Cháu thề độc với bác cháu nói sai, sét đánh chết cháu.

Ông Triệu : – Được tao tạm thời tin mày.

Thái : – Tin hay không tùy bác, nhưng biết khai thác cháu cũng có ích lắm đấy.

Ông Triệu : – Cái anh kĩ sư, giáo viên trường xây dựng hôm qua cứu mày ấy... Người bị mày cho vào xiềng ấy nói là mất rất nhiều tiền và giấy tờ cần thiết.

Thái : – Vâng, đúng đấy nhưng thằng Hải "lắp", thằng Vũ "tái" và bọn lớn trấn hết, cháu không được gì.

Ông Triệu : – Hải "lắp", thằng Vũ "tái" chẳng biết đâu mà hiểu nổi bọn bay.

- Thái :** – Hải nó chẳng nói lấp là gì. Vũ nó bán báo, chúng cháu gọi là tái cho bí ẩn.
- Ông Triệu :** – Liệu câu nói vừa rồi tao có tin được không đây ?
- Thái :** – Không những bọn chúng trấn hết của cháu, chúng còn đánh cháu, bác phải cho cao dán chỗ đau đấy còn gì.
- Ông Triệu (đau đớn) :** – Thì ra thế này ư ?... Thế còn cái gì giấu sau lưng đấy.
- Thái :** – Cháu vừa đánh quả được bộ sách này. Bác xem được bao nhiêu, cháu bán để lấy tiền ăn kẹo dổi quá, hai bữa chưa có gì vào bụng.
- Ông Triệu :** – Tao mua sách văn học, tiểu thuyết, chứ mua tướng số, tử vi, những sách này làm gì. Mà đã nói thật thì đây ăn tạm mấy quả chuối... Tiền đây, cầm lấy hai chục đi ăn cơm kẹo dổi. *(đưa tiền, Thái lưỡng lự, ông quát)* Cầm lấy.
- Thái** *(cầm tiền như không tin vào mắt mình)* : – Bác là người lạ trên cõi đời này, đi cho tiền thẳng vừa ăn cấp...
- Ông Triệu :** – Giấy tờ tùy thân của anh ta... cháu rút đâu rồi.
- Thái :** – Cháu rút ở...
- Ông Triệu :** – Ở đâu ? Đưa đây để tao trả lại cho người ta. Cháu nên nhớ, hàng chục loại giấy tờ bị mất chỉ vì một hành động tốt của họ là đau lòng lắm. Người ta thà chịu mất tiền còn hơn mất giấy tờ. Nếu xin lại đủ bằng ấy thứ giấy ở cái xã hội rườm rà thủ tục hành chính như nước ta phải mất hàng năm trời cháu hiểu không ? Cháu rút ở đâu ? Ăn cơm xong lấy về đây nhớ chưa ?

Thái : – Cháu vút ở...

Ông Triệu *(quát to)* : – Ở đâu ? Quanh co mãi !

Thái : – Dạ ở trong túi áo bác.

Ông Triệu : – Lão toét.

Thái : – Thật ạ, bác thử soát lại áo khoác xem có đúng không ?

Ông Triệu *(lấy ra từ túi áo với đầy đủ giấy tờ)* : – Cậu nhét vào túi tôi từ bao giờ thế này ? *(Ông Triệu và Thái cùng cười)*

Thái : – Bí mặt nghiệp vụ bác ạ.

Ông Triệu : – Mai tôi sẽ gọi điện cho họ đến lấy lại giấy tờ, nhưng yên tâm không tố giác cậu đâu, cả người mất giấy tờ lúc cứu cậu trông cũng phúc hậu. Anh chị đều là giáo viên.

Thái : – Vợ bác mất lâu chưa ?

Ông Triệu : – Sao cháu biết vợ bác không còn ?

Thái : – Vì cháu thấy, cô bỏ mối khăn ăn thỉnh thoảng đến cửa bác... Bác không có con cái gì à ?

Ông Triệu : – Cậu điều tra lí lịch tôi ghê quá *(nghiêm mặt)*. Vợ và hai con bác chết bom Mĩ khi bác còn ở chiến trường. Về trường cũ, bác không còn đủ sức để giảng dạy. Xin hưu sớm. Nhiều hôm nhớ lớp cũ. Nhớ trường, nhớ bọn trẻ cháy lòng.

Thái *(thấy ông Triệu vẻ đau lưng, Thái đến xoa bóp cho ông rồi nói với vẻ thán phục)* : – Bác cũng quyết liệt không kém mấy ông hình sự hoặc bảo vệ. Cần bác cũng quát tháo như một ông tướng. Cháu hỏi thật nhé. Trước khi ngồi quây sách ở đầu phố, bác có làm gì trong ngành quân sự không ?

Ông Triệu : – Có, bác là lính pháo thời đánh Mĩ, bác từng là dũng sĩ diệt Mĩ cấp ưu tú hai ba lần, nhưng cũng đã bị phê bình và giáng chức từ trung uý xuống thượng sĩ vì đã

xé áo băng vết thương cho thằng Mĩ bị ta bắt ở Tây Nguyên. Đại đội trưởng cho bác là không chuyên chính với kẻ thù, tính giai cấp mù mờ báo cáo cấp trên nên bác bị kỉ luật.

Thái : – Cháu cũng đoán bác là lính cũ về.

Ông Triệu : – Sao cháu đoán bác là lính.

Thái : – Chỉ có người lính mới sống nguyên tắc ra nguyên tắc nhưng tình cảm cũng rõ ràng. Bác truy cháu đến cùng về giấy tờ của anh giáo viên kĩ sư đó rồi lại cho cháu tiền đi ăn cơm. Lần đầu tiên gặp bác, chưa rõ cảnh ngộ, thấy cháu rách rưới, bác ra ngay quần áo thùng mua cho cháu cái áo blu-dông và cái mũ. Cháu nghĩ chỉ có người lính mới có tình cảm, hành động thay lời nói.

Ông Triệu : – Từ kinh nghiệm quan sát nào cháu đoán được mà nói giọng cụ non ấy.

Thái : – Cháu đọc ổi truyện, tiểu thuyết hồi cháu còn đi học ở nhà. Cháu đã bị mấy trận đòn chỉ vì mải đọc truyện để cơm khê và nồi cá bị cháy khét. Cái sẹo ở vai này là kỉ niệm của cháu vì mê đọc sách.

Ông Triệu : – Cháu học lớp mấy ?

Thái : – Cháu học gần hết lớp mười một thì bỏ học.

Ông Triệu : – Sao cháu bỏ học ? (*im lặng dài*)

Thái : – Vì bố dượng cháu đánh dữ quá. Cái sẹo ở bả vai này là đòn ông bố dượng đánh.

Ông Triệu : – Chắc nghịch quá, lão toét quá, quậy phá, mấy sẹo trên mặt cũng là vết tích những trận đòn chứ gì. Quê cháu ở đâu ?

Thái : – Quê cháu ở Thái Bình. Bác đã đến Thái Bình bao giờ chưa ? Quê cháu đẹp lắm. Giờ bác đi không phải qua phà mất thời gian như trước mà thẳng một lèo tới nơi. Xe về tới sân nhà bác ạ.

Ông Triệu : – Hồi còn ở lính, bác có luyện quân và đóng ở Kiến Xương, Thái Bình mấy tháng. Người dân ở đấy đôn hậu thật thà, mến khách không hoa hoè hoa sỏi. Còn cháu cũng phải sống sao cho xứng là người con của Thái Bình chứ thế này thì bết xơ lết quá. Ai lại làm nghề lang thang, đánh giày kiếm mướn đôi bao giờ.

Thái *(đột ngột)* : – Cháu không có quê hương gì cả. Cháu là đứa đi hoang, là thằng đánh giày, thằng ăn cắp, bác ơi ? Bác đừng hỏi nữa... bác hãy bắt cháu đưa nộp công an. Cháu là tên bỏ đi, cháu không xứng với lòng tin của bác, cháu không đáng được ăn bát cơm bác cho tiền, cháu là hạt bụi giữa cuộc đời đầy bụi, không cần ai thương hại, hãy để cháu dần thân rồi bắt cháu ra công an như thế tốt hơn bác ạ. Cháu van bác, bác hãy làm thế đi.

Ông Triệu *(giữ chặt tay Thái trong cơn xúc động)* : – Cháu uống cốc nước rồi nghe bác nói đây *(Thái tỉnh trí, ông Triệu thông thả nói)*. Bắt cháu quá dễ, chỉ cần đưa cháu ra công an với bằng chứng là xong... bác còn được khen là có thành tích nhưng bác không làm thế, bởi đấy không phải là thượng sách, điều mong mỏi của bác là sau những vấp ngã cháu hãy đứng thẳng. Là con trai, cháu không được quyền hèn yếu, cháu phải có nghị lực, biến nghị lực thành quyết tâm làm sao học được một nghề để sau này

tự kiếm sống và giúp ích cho xã hội, cháu thực sự nghe bác, quý bác cháu phải làm điều đó.

Thái : – Cháu nghe bác ! Bác có tin cháu không ?

Ông Triệu : – Tin chứ... không những tin mà bác còn...

Thái : – Nhưng chỉ mình Bác tin cháu.

Ông Triệu : – Làm cho mọi người tin đó là việc của cháu bây giờ. Bác phải đi tắm, ngồi cả ngày ngoài đường bụi bặm ngứa ngáy.

Thái : – Bác cứ đi tắm, để cháu trông nhà bác có sợ không ?

Ông Triệu : – Sợ gì ?

Thái : – Sợ cháu cuỗm cái gì của bác rồi chuồn như cháu đã từng làm.

Ông Triệu (đùa) : – Bác chấp cháu trước hai ngày, dù cháu có trốn lên trạm liên hợp Hoà Bình trên vũ trụ bác cũng tìm thấy (vỗ vai Thái). Bác đùa vậy thôi, bác tin cháu, cháu khoá trái cửa phòng lại để đề phòng bản thân cháu thì đúng hơn.

Thái : – Vâng, cháu khoá cửa – bác đi tắm, trong khi chờ đợi, cháu mượn bác quyển sách đọc.

Ông Triệu : – Thoải mái... cháu thích loại gì cũng có...

Thái : – Cháu tia thấy từ hồi nãy rồi. Quyển *Không gia đình* của Héc-to Ma-lo, *Những người khốn khổ* của Vích-to Huy-gô, *Tám lòng vàng* của Nguyễn Công Hoan, *Những ngày thơ ấu* và *Bỉ vỏ* của Nguyên Hồng, *Dế mèn phiêu lưu kí* của Tô Hoài. Mấy ông nhà văn này cháu rất mê. Chứ còn mấy sách của mấy nhà văn trẻ hay lên mặt tuyên giáo lắm.

Ông Triệu *(đưa sách cho Thái)* : – Cháu đọc một lúc làm sao hết bằng này quyển ?

Thái : – Cháu sẽ đọc dần... còn bác cứ khoá trái cửa lại.

Ông Triệu : – Không, đã bảo là bác tin cháu mà, khoá cửa hay không là việc của cháu.

Ông Triệu : – Cháu cảm ơn bác đã tin, cháu không phụ lòng bác đâu.

Ông Triệu : – Bác có một ý muốn cháu có bằng lòng không ?

Thái : – Bác cứ nói.

Ông Triệu : – Đi tắm xong, hai bố con cùng đi ăn cơm. Con đồng ý chứ.

Thái *(rưng rưng nước mắt)* : – Bố !

(Họ ôm nhau sung sướng, ông Triệu ho rũ rượi)

– MÀN CHUYỂN –

III

Nhà ông Triệu sau một tuần. Ông Triệu đang hăm chè tươi – đồng hồ điểm 6 tiếng.

Ông Triệu : – Thái ơi ! Thái – dậy đi con – sáu giờ rồi.

Thái : – Dạ con dậy được mười phút rồi ạ ?

Ông Triệu : – Đêm qua thấy con đọc sách khuya, sợ con ngủ quên, bố mới gọi... không ngờ được đây, đánh răng, rửa mặt xong ra bố bảo.

Thái : – Vâng ạ *(ông Triệu cầm ấm tích rót nước uống và suy nghĩ một lát Thái ra)*

Ông Triệu : – Trước khi bố con mình đi ăn sáng và dọn hàng, bố báo với con một tin, bố đã gặp anh giáo viên kĩ sư Bình trả lại giấy tờ và xin lỗi rồi.

Thái : – Họ có đòi hỏi gì không hả bố ?

Ông Triệu : – Anh chị ấy khen tinh thần tự giác của con đấy. Bố cũng nói qua hoàn cảnh của con cho họ nghe. Anh chị ấy bảo thế nào cũng đến thăm con đấy.

Thái : – Con được bố yêu thương và đối xử thế này, con không có mong ước gì hơn.

Ông Triệu : – Bố thì có đấy... Bố có một số yêu cầu với con, chẳng biết con quyết tâm thực hiện không ?

Thái : – Dù có phải chịu đựng thế nào con cũng hứa không phụ lòng bố.

Ông Triệu : – Chưa... Việc bố con nhận nhau là bước đầu. Bố cũng không vụ lợi gì trong việc này. Bố là người lính trở về có lương hưu, với quây sách cũng đủ sống, nhưng với con nếu muốn thành người có ích cho bản thân, cho đời con phải thực hiện một số điểm con bằng lòng bố nói chứ ?

Thái : – Con biết những điều bố nói với con sẽ là điều thiện, con đặt cả niềm tin vào bố.

Ông Triệu : – Luật tạo hoá kiếp người trước sau ai cũng chết, từ ông chủ tịch nước đến người dân thường, vàng bạc châu báu, tiền tài danh vọng chẳng ai mang theo. Mang theo cũng chẳng ích gì, nhưng lúc đang sống phải cố gắng làm được việc gì giúp ích cho bản thân, cho đời, muốn thế phải có niềm tin.

Trước hết con phải tin vào bản thân. Khi có niềm tin, con có thực hiện những điểm bố yêu cầu rất dễ dàng.

Thái : – Là những điểm gì hả bố ?

Ông triệu : – Một - không được hai ngón.

Thái : – Không ăn cắp.

Ông Triệu : – Hai - học tiếp văn hoá. Ba - đọc nhiều sách. Bốn - tập nghề vi tính để bố con cùng sống trong khi chờ việc khác.

Thái : – Trong bốn yêu cầu con thực hiện xong bég ba. Còn điều hai con xin hỏi :

Ông Triệu : – Nói đi ?

Thái : – Ai dạy con văn hoá ?

Ông Triệu : – Trước hết là bố, những môn nào học theo chương trình cải cách giáo dục mới bố đã liên hệ sẽ có giáo viên đến tận đây kèm cặp con, tuần ba buổi không những thế cô giáo còn không lấy thù lao. Bố vừa lấy tiền ở sổ tiết kiệm mua cho con một máy vi tính Compack, con sẽ học vi tính. Sống ở thời đại tin học không biết vi tính không được coi là biết chữ con ạ.

Thái : – Ôi, thế thế còn gì bằng hả bố... con xin bố một đặc ân cuối cùng bố ơi... con đã để tóc dài... (*bỏ mũ ra*) từ nay con không là Thái trọc nữa. Cái chữ Thái đầu gấu cũng sẽ hết.

Ông Triệu (*bế xốc Thái lên, cười lớn*) : – Đúng rồi. Con là con của bố... giờ thì con... đi ăn sáng rồi dọn hàng chờ bố.

- Thái :** – Vâng ạ ! *(Thái mang từng hòm sách đi ra. Ông Triệu rót cốc nước định uống thì bà Kiều xuất hiện).*
- Kiều :** – Gớm bận bịu gì mà giờ này vẫn chưa dọn hàng ra... Em... à, tôi chờ năm trống canh, mười trống châu hết cả hơi mà vẫn không thấy tăm hơi, cứ lo ngay ngáy hay là ốm đau sâu não gì chẳng.
- Ông Triệu :** – Ốm đau thì không nhưng sâu não thì có...
- Kiều :** – Không việc gì phải nghĩ ngợi cho già người đi, tôi báo cho ông một tin mừng là cái dịch vụ khăn lạnh bỏ mối thế mà ăn đảo để. Sơ sơ mới có vài tháng trừ chi phí rồi cũng còn dư ngót chục triệu.
- Ông Triệu** *(như lơ đãng không nghe)* : – Ngót chục triệu, món tiền to đấy, tôi làm mấy năm mới được món tiền to thế.
- Kiều :** – Cứ đà này chẳng mấy tí mặt hàng này thành độc quyền của ta. Họ chỉ yêu cầu phải in nhãn mác cửa hàng của họ ngoài túi để vừa quảng cáo vừa đẹp, tôi đã đồng ý và đi liên hệ rồi, tuần sau có tất cả những yêu cầu đó của họ và ta chẳng mấy mà giàu ông ạ ?
- Ông Triệu :** – Cứ đà này Kiều giàu to đến nơi rồi nhưng có được lâu không thế ?
- Kiều :** – Ông ở hành tinh này đến mà hỏi câu lạ thế... Thời buổi này mà không tranh thủ làm giàu thì đến bao giờ, nhất là mặt hàng này chưa cạnh tranh, chưa phải thuê mướn gì, bây giờ chỉ còn thiếu một người đi giao hàng. Tôi nghĩ ông mà nhận coi như ta khép kín mặt hàng độc đáo này. Chẳng mấy chốc trở thành một doanh nghiệp cứng trên thương trường, mà nhờ nước, nước có mạ tôi cũng cần đến ông. Thế nào ông bằng lòng chứ. Ta về ở với nhau cho đứa có đôi

nương tựa vào nhau thành bệ phóng vững chắc – gắng sức phấn đấu thì chẳng mấy tí chúng mình giàu có. Lúc ấy chẳng cần phải ở căn nhà tồi tàn cấp 4 này, ta sẽ có nhà mới ở trung tâm thành phố, bao nhiêu năm đóng góp rồi, tay trắng lại hoàn tay trắng... trong khi đó đồng đội của ông, của tôi họ giàu to, thằng Đăng vừa lên cái nhà bốn tầng chín buồng. Thằng Hưng Lê làm đạo diễn truyền hình kiếm kinh doanh địa ốc một năm lời hơn một tỉ. Bây giờ có điều kiện chẳng tội gì mà không tranh thủ làm giàu. Này, tôi tính rồi, nếu ta mà làm thì dăm ba trăm triệu một vài tỉ mỗi năm trong tầm tay, chẳng mấy chốc mà kịp bạn bè.

Ông Triệu (cười) : – Tính toán giỏi thật. Còn mấy khoản lãi nữa sao không nói với tôi.

Kiều : – Khoản nào cũng sẽ nói.

Ông Triệu : – Khoản lời trăm triệu, đánh quả mấy trăm ngàn mét vải từ Lạng Sơn về. Khoản cho bọn buôn lậu gửi linh kiện xe máy mỗi ngày lời dăm triệu. Khoản thuốc tây giả.

Kiều : – Thì ra anh biết cả rồi à ?

Ông Triệu : – Vì thế tôi mới nói Kiều tính toán giỏi thật.

Kiều : – Ô hay, sao ông lại cười và nhìn tôi như một người xa lạ vậy. Chẳng lẽ tôi thay đổi lắm thế ư ?

Ông triệu : – Tôi đang đi tìm một Kiều của mấy chục năm trước. Một cô giáo viên dạy Văn giỏi cấp thành phố. Cô Kiều đứng trên túi bom toạ độ giặc Mĩ hướng dẫn đoàn xe ra vào chiến trường. Cô Kiều duyên dáng và kiêu hãnh trong bộ quần áo phòng không với lá cờ trên tay sao đẹp thế, tự tin thế, tôi choáng ngợp và

hãnh diện với hình ảnh quá khứ, tôi tự hào về một người tôi thần tượng, đã có lần tôi định xin về hậu phương, Kiều mắng tôi là đồ hèn còn bây giờ thất vọng quá.

Kiều : – Thất vọng à ?... Chỉ có những người hâm... chấp mạch mới lấy quá khứ làm chất độn đưa đẩy miếng ăn hôm nay.

Ông Triệu : – Chỉ có những cái đầu bã đậu mới quên quá khứ.

Kiều : – Tôi đến đây để bàn bạc với ông chứ không phải để ông dạy tôi làm người. Tôi đã chán cái trò tuyên huấn mấy chục năm rồi. Cái băng rôn ấy không giá trị gì trong lúc ai cũng hăng hái kiếm tiền, làm giàu, ai cũng tự vun vén.

Ông Triệu (quát) : – Thôi ! Kiều đi đi, chúng ta không có gì để nói với nhau nữa. Tôi xin lỗi đã làm Kiều thất vọng.

Kiều : – Nghĩa là ông tự bằng lòng ở ngôi nhà hôi hám mốc xì này chứ gì. Nghĩa là chúng ta không gặp nhau ở một điểm chứ gì ?

Ông triệu : – Tôi và Kiều không thể cùng chung sống... suy nghĩ của Kiều đã rẽ dòng khác... tôi với Kiều là hai tình cầu xa lạ rồi.

Kiều : – Anh đã có tình yêu mới.

Ông triệu : – Đúng, tình yêu ấy tôi đã dành cho thằng Thái.

Kiều : – Cái thằng lưu manh, thằng đánh giày ăn cắp, thằng vô gia cư ấy à. Hừ...

Ông Triệu : – Con người ta ai chẳng có sai lầm, ai chẳng có khuyết tật, điều quan trọng là nó dám nhận và dám

đứng lên, ta phải biết đón nhận nó. Nó là nhân tố mới. Tương lai thuộc về nó. Tôi muốn hưởng cho nó đi, nó đã đi.

Kiều : – Cái đó tùy anh (*giận dữ bỏ đi – Ông Triệu lẳng lặng vào ôm ngực sau một cơn xúc động... Thái đã chứng kiến cuộc đối thoại của Kiều với ông*)

Ông triệu : – Sao không trông hàng cho bố ? Con về đây làm gì ?

Thái : – Con đã nghe hết lời bố với bà ấy thẳng thắn đối thoại. Con ân hận vô cùng.

Ông Triệu : – Điều gì làm con ân hận ?

Thái : – Vì con... vì sự có mặt của con ở đây mà quan hệ của bố với bà ấy đổ vỡ. Con xin lỗi bố, cho con đi khỏi đây để bà ấy với bố lại tiếp tục.

Ông Triệu : – Thái, con không được thế. Đây không phải chuyện yêu đương, chuyện làm ăn mà đây là quan niệm của mỗi người trước xã hội hôm nay. Bố với cô Kiều chia tay không phải vì sự có mặt của con. Hãy tin ở bố. Bố tỏ thái độ ấy để cô Kiều đủ thời gian nghĩ lại, không được đánh mất bản thân. Bố vẫn tin một ngày nào đó, cô ấy sẽ trở lại đây, thời gian là thước đo cho người ta hiểu nhau thêm (*xem đồng hồ*). Thôi. Con hãy sửa soạn, đến giờ hẹn gặp cô giáo để bàn chương trình học thêm của con, bố để bàn trong nhà – chắc cô sắp đến, bố sẽ cho con một bất ngờ.

Thái : – Bố làm cho con hồi hộp quá !

Nhàn (vào) : – Cháu chào bác ạ !

Ông Triệu : – Cháu hỏi Thái phải không ?

- Thái : – Vâng, em đến đây gặp con đây ạ ! Vào đây...
(*Nhàn vào*)
- Ông Triệu : – Cháu ở đây, hai anh em bàn thảo, bác vào sửa soạn
mấy thứ cho buổi đi câu thư giãn (*vào*)
- Thái : – Nhàn có đất hàng không ? Đến gặp anh có việc gì ?
- Nhàn : – Hai tuần nữa, em sẽ được đi học lớp trung cấp du
lich, giấy báo đây.
- Thái : – Chúc mừng Nhàn.
- Nhàn : – Chưa chắc em đã đi được, mẹ em ốm quá anh ạ.
- Thái : – Nhàn gắng đi học vẫn hơn.
- Nhàn : – Anh Thái kì thật đấy, anh rời khỏi nhà sao không
cho em biết.
- Thái : – Mẹ em và em tốt với anh quá, nhưng anh ở đây đã
lâu, phần vì cũng nóng lòng, phần e ngại vì nuôi anh
mãi, nhà lại càng khó khăn hơn, anh thấy không tiện
nên phải tìm cách nói thắc là nhà có việc phải về gặp
mẹ Nhàn mới cho đi đấy.
- Nhàn : – Tưởng anh đi đâu xa hoá ra ở ngay đây.
- Thái : – Càng tốt chứ sao. Anh em mình gặp nhau luôn, anh sẽ
đến thăm mẹ và Nhàn khi đã vãn, đồng ý chưa nào ?
- Nhàn : – Anh chỉ được khéo nói thôi. Nhưng phải giữ lời
hứa đấy.
- Thái : – Em nhắm mắt lại anh cho em một bất ngờ.
- Nhàn (*nhắm mắt*) : – Xong chưa, lâu thế ?
- Thái (*kéo chiếc khăn phủ máy vi tính*) : – Xong !

- Nhàn :** – Một dàn vi tính mới tuyệt vời, trên cả tuyệt vời.
- Thái :** – Bố Triệu mới mua cho anh đấy. Bố bảo ngoài văn hoá sẽ cho anh học vi tính, cả tiếng Anh nữa.
- Nhàn :** – Anh Thái sướng nhỉ ?
- Thái :** – Bố Triệu bảo, thời đại tin học nếu không biết vi tính coi như không biết chữ, đây địa chỉ Email đây, nếu cần thì em mail cho anh nhé.
- Nhàn :** – Em biết rồi, sẽ làm theo lời anh... Giờ em về đây.
- Thái :** – Anh gửi biếu mẹ năm mươi ngàn để mẹ mua thuốc.
- Nhàn :** – Không... anh làm gì có tiền... anh cho gì chứ tiền em không nhận đâu !
- Thái :** – Anh gửi biếu mẹ chứ có cho em đâu. Tiền bố Triệu cho ăn quà anh để dành đấy.
- Nhàn** *(cầm tiền)* : – Em về đây. Anh Thái nhớ đấy nhé.
- Thái :** – Tuần sau anh đến thăm mẹ. Nhớ mail cho anh đấy.
- Nhàn :** – Nhớ rồi *(Nhàn vào một lát thì Kim đến)*
- Kim** *(từ trong)* : – Ông Triệu có nhà không ?
- Thái :** – Cô ngồi để cháu vào gọi bố cháu *(Thái vào một lát thì ông Triệu ra)*
- Ông Triệu** *(ra)* : – Xin mời cô giáo vào.
- Kim :** – Chào bác... chào cậu em.
- Thái** *(quay ra)* : – Em chào cô. *(ngỡ ngàng)* Cô là...
- Kim :** – Tôi là Kim. Cô giáo sẽ kèm cặp em để sang năm thi hết lớp mười hai.
- Thái :** – Cô chưa nói hết.
- Kim :** – Em nói tiếp.

- Thái :** – Vợ chồng cô còn là nạn nhân của vụ em giả chết đui hôm nào bên hồ.
- Kim :** – Vì thế mới có ngày hôm nay nhưng kỉ niệm không phải là thứ mang ra mặc cả, chỉ biết từ nay...
- Thái :** – Em là học sinh của cô... em tên là Thái...
- Kim :** – Hãy cho tôi xem sách vở... *(Thái đưa sách học cho cô Kim)*
- Thái :** – Thưa cô đây ?
- Kim :** – Em ngồi vào bàn ta bắt đầu... *(Thái ngồi vào bàn như ở lớp học. Ông Triệu cười sung sướng sau một cơn ho rũ rượi)*

– MÀN CHUYỂN –

IV

Nhà ông Triệu sau hai năm, không khí vui vẻ phấn khởi trên nét mặt mọi người. Trong đó Bình – giáo viên kĩ sư xây dựng, Kim – giáo viên và một số hàng xóm.

- Bình :** – Bác Triệu, xin chúc mừng bác người đã có công rất lớn đối với cuộc đời Thái. Hôm nay, em Thái nhận được bằng tốt nghiệp lớp mười hai với số điểm cao, cháu không ngờ Thái nó học khá vậy. Với số điểm cao đó, Thái có đủ điều kiện vào thẳng đại học đấy bác ạ ? *(đưa cho Thái)* bằng điểm đây, Thái ạ ! Với tư cách Hiệu trưởng, tôi làm giấy cam đoan cho em đấy.

Ông triệu : – Cảm ơn cô Kim và thầy Bình.

- Bình :** – Vợ cháu đến sau một chút vì phải tiếp khách và cố vấn sắc đẹp, phụ nữ ra ngoài đường ai chẳng một chút son phấn.
- Ông Triệu :** – Thái, bằng tốt nghiệp của con đấy, bố phải làm gì bây giờ nào ?
- Thái :** – Con hiểu ý bố rồi ạ. Phải...
- Kim** *(vào, bụng to nặng nề)* : – Chào bác Triệu, cả nhà vui quá.
- Thái :** – Cô mang bầu mà mang dép cao gót không an toàn đâu. Cô Kim, chú Bình có được ngày vui này cháu không biết nói thế nào cho hết lòng biết ơn cô và chú. Bố Triệu cho cháu cuộc đời thứ hai, cô chú cho cháu chìa khoá đến tương lai. Xin bố và cô chú nhận một lạy này.
- Kim :** – Cháu đứng lên đi.
- Thái :** – Cháu hứa sẽ cố gắng hơn nữa không phụ lòng cô chú.
- Bình :** – Chú tin ở cháu.
- Ông Triệu :** – Tôi đổ tất cả ? Hôm nay ai là người hạnh phúc nhất ?
- Bình :** – Bác chứ ai.
- Kim :** – Bác và em Thái.
- Thái :** – Cô Kim bố ạ ! Vì cô là người trực tiếp dạy con và lại sắp có em bé.
- Ông Triệu** *(lắc đầu)* : – Các bạn trẻ, các bạn chịu chưa ?
- Bình :** – Bác thử nói xem không phải bác thì ai vào đây nữa.
- Ông Triệu :** – Người hạnh phúc nhất hôm nay là kĩ sư Bình.
- Tất cả :** – Tại sao lại là anh Bình ? Không có lí, Bác nói thử xem.
- Ông Triệu :** – Kĩ sư Bình hạnh phúc vì anh đã từng trực tiếp chỉ huy xây dựng bao công trình, bao nhà cửa và trụ sở

cao tầng, cao ốc nhưng xây dựng xong anh lại đi như những người du mục đến miền đất mới. Sau lưng chỉ còn là kỉ niệm rừng rưng. Ngay cả những người đến ở cũng không biết anh là ai. Lần cứu Thái chết đuối dưới hồ đến nay Thái nhận bằng tốt nghiệp, kĩ sư Bình đã xây dựng được tình yêu thương lớn lao khi thuyết phục cô Kim dạy kèm Thái. Xây dựng lòng tin cho Thái để có hôm nay, cho Thái có một cách nhìn của chàng trai đã bước sang tuổi mười bảy biết phân biệt đâu là tình yêu thương, đâu là tạp niệm cần bỏ. Vừa rồi tự tay chú Bình viết bảo lãnh để em Thái xin vào đại học. Chú Bình sắp làm bố, thế là nhất thầy giáo Bình, đúng không ?

Tất cả : – Đúng quá, chí lí, hoan hô...

Thái : – Chú Bình, cháu cảm ơn chú. Chú hãy nhận ở đây lòng thành tâm của cháu bằng bó hoa tươi này.

Bình : – Chú rất mừng và tự hào về cháu, từ một kiếp đi hoang, cháu phấn đấu đứng trong cộng đồng, tất nhiên không quên được công lao người cha đỡ đầu của cháu đây, nhưng cháu cũng có quyền tự hào lắm chứ, chú chúc mừng cháu.

Ông Triệu : – Đây mới là thành công bước đầu. Thái còn phải gắng sức nhiều hơn. Tôi ao ước Thái sẽ là kĩ sư, bác sĩ hoặc giáo sư chẳng hạn.

Kim : – Có bằng tốt nghiệp phổ thông, Thái gắng thêm bước nữa để vào đại học, cháu có quyết tâm không ?

Thái : – Cháu rất muốn, chỉ sợ, bố cháu không được khoẻ như mấy năm trước.

Bình+Kim : – Bác Triệu đồng ý cho Thái học tiếp chứ ?

Ông Triệu : – Tôi nghĩ kĩ rồi không thể được... để sau khi... À mà thôi... ta bàn sau (*với Bình, Kim*) tôi sẽ bàn thêm với cô chú, cô chú thật nhân hậu.

Bình : – Giờ đến lúc chúng tôi cáo lui, cha con ông cho chúng tôi xin phép.

Kim : – Xin hứa với bác và Thái nếu bác và cháu coi chúng tôi là những người thân, khi cần gì cứ phôn, chúng tôi đến ngay.

Ông Triệu : – Vâng, cảm ơn kĩ sư, cảm ơn cô giáo... thật đúng là kĩ sư tâm hồn. Thế mới biết đời còn nhiều người tốt con ạ. Chú Bình, cô Kim là những người như thế (*Bình và Kim ra một lát thì Nhàn hốt hải chạy đến*).

Nhàn : – Anh Thái ơi ! Cháu chào bác ạ !

Ông Triệu : – Gì mà hốt hải thế cháu, cháu vào nhà đi (*Nhàn vào*).

Thái : – Có việc gì thế Nhàn ? (*Nhàn nhìn ông Triệu ý tứ không nói ngay*).

Ông Triệu : – Cháu cứ tự nhiên, bác vào trong có việc. (*Ông Triệu vào hẳn*).

Nhàn : – Mẹ em vừa đi cấp cứu rồi (*khóc nức nở*).

Thái : – Sao, mẹ em đi cấp cứu à ?

Nhàn : – Bác sĩ gọi em ra nói nhỏ, mẹ em bị tai biến não do tiểu đường biến chứng. Nếu muốn điều trị phải có biệt dược đắt tiền mà mẹ con em lấy đâu ra tiền để mua biệt dược. Tình cảnh này chỉ còn cách nằm chờ chết thôi anh ơi. Em thương mẹ quá.

Thái : – Bình tĩnh em ! Điều trị hết bao nhiêu cho ca mổ này ?

- Nhàn :** – Khoảng mười triệu.
- Thái :** – Mười triệu, chà, cao nhỉ, em đã có hướng vay mượn nơi nào chưa ? Hoặc trong nhà...
- Nhàn :** – Anh ơi ! Phận nghèo chẳng thể có số tiền để chạy chữa cho mẹ em. Bước chân em đã lê khắp nơi. Vay mượn, nói khó nhưng chẳng một ai động lòng trắc ẩn. Còn anh, tuy rất tốt có tấm lòng nhưng cũng không hơn gì em. Em đến đây gặp anh là để được an ủi chia sẻ cho bớt nỗi cay cực trong lòng không biết san sẻ với ai. Trên cuộc đời này, giờ đây chỉ có anh là người bạn duy nhất em tin tưởng mà tâm sự.
- Thái :** – Nhàn nín đi (*lấy dưới gầm tú một bọc*) Đây anh có ít tiền, em cầm lấy về lo chạy chữa cho mẹ, lúc này khóc chẳng ích gì. Nước mắt hãy để cho ngày mẹ ra viện.
- Nhàn :** – Tiền ở đâu mà anh có ?
- Thái :** – Chỉ biết rằng em cầm số tiền về. Hỏi ở đây không tiện, (*đưa Nhàn bọc tiền*) bảy triệu đấy.
- Nhàn :** – Của bác Triệu hả anh, em không lấy đâu, vay của bác sau lấy gì trả.
- Thái :** – Không phải của bố Triệu mà là của... của anh. Anh dành dụm mấy năm nay.
- Nhàn :** – Chứ không phải anh mở... anh lấy của...
- Thái :** – Chỉ biết em cứ cầm về, ở đâu không cần hỏi.
- Ông Triệu** (*đã ra trông thấy Nhàn cầm bọc tiền nhưng vờ quay đi*) : – Nghe nói mẹ cháu ốm lắm phải không, cho bác gửi lời hỏi thăm nhé. Thái đã đưa cháu cầm lấy về chạy chữa cho mẹ.

- Nhàn :** – Cảm ơn bác, mẹ cháu không được khoẻ (*cầm vội tiền rồi đi ra cửa*). Em về nhé... cháu chào bác ạ ! (*Thái tiến Nhàn ra, quay vào thì gặp ông Triệu*)
- Thái :** – Con đã bật bình nước để bố tắm rồi đấy ạ ! Cả nước nóng pha muối để bố ngâm chân, khăn lau con để ở cạnh giường ấy.
- Ông Triệu :** – Thái, con ngồi xuống đây bố muốn nói chuyện với con.
- Thái** (*ngồi cạnh ông Triệu*) : – Có gì vậy thưa bố ?
- Ông Triệu :** – Bố có cảm giác con vừa làm một việc gì không đành lòng.
- Thái :** – Có việc gì đâu ạ.
- Ông Triệu :** – Con đừng giấu bố, chẳng lẽ mấy năm nay ở với bố chưa đủ để con tin cậy sao ?
- Thái :** – Việc nhỏ mà bố, con nợ của bà Ngọ hàng nước một số tiền từ lâu vì không có đành khất bà ấy trả dần. Hôm nay đến hẹn bà ấy cho em Nhàn đến con vừa trả chứ có gì giấu bố đâu ạ !
- Ông Triệu :** – Con trả hết chưa.
- Thái :** – Dạ gần hết rồi ạ !
- Ông Triệu :** – Con lấy tiền đâu để trả ?
- Thái :** – Dạ tiền quà sáng bố cho con không ăn, dành để trả bà Ngọ, tiền chú Bình cô Kim thưởng con không dùng đến. Tiền chiếc điện thoại di động con được giải dự đoán cúp bóng đá.
- Ông Triệu :** – Thế ra con vẫn nhìn quà sáng, sao con phải làm thế ? Sao con không nói với bố ?

Thái : – Con không muốn việc riêng của con để bố phải bận tâm.

Ông Triệu : – Con cầm ba triệu này đem trả nốt bà Ngô.

Thái : – Thế bố đã biết chuyện của con rồi à ? Lại một lần nữa con làm phiền lòng bố.

Ông Triệu : – Chỉ một phút, con không kìm chế cảm dỗ thấp hèn còn phiền cho bố nhiều hơn. Con hãy cẩn thận. Nếu không kiên quyết từ bỏ thói xấu quá khứ mà ngựa quen đường cũ, bố buộc phải có thái độ dứt khoát với con. Bố không tha thứ, con tưởng những lần dấm dúi, hò hẹn, những lần bọn thằng Hải, thằng Vũ và con Nhân rủ rê con đi bố không biết sao. Vì thương yêu và tin tưởng con, bố đã cho qua, thế mà nay con phụ lòng bố như thế là thế nào ?

Thái : – Con không bao giờ phụ lòng bố.

Ông Triệu : – Con chả đi mail, rủ mấy đứa bạn đi ăn cắp là gì.

Thái (*quỳ xuống khóc nức nở*) : – Con xin lỗi bố. Con đã phụ lòng tin mà giấu bố. Con đã đôi lần tái phạm nhưng không phải để hưởng thụ, mong bố hiểu cho con. Thằng Thái con bố giờ đây không là kiếp đi hoang của mấy năm trước. Thằng Thái con bố đã mười bảy tuổi, đã tốt nghiệp phổ thông loại giỏi. Thằng Thái con bố đã được ăn hạt cơm do bố nuôi nấng dậy bảo. Tình thương của bố là thứ keo kết dính đời con nên con biết phải làm gì cho xứng với niềm tin yêu ấy, nỗi nhọc nhằn ấy. Bố hãy tin con.

Ông Triệu : – Con đã lại đi lấy cắp của người ta.

Thái : – Con không ăn cắp.

Ông Triệu : – Thế thò tay móc túi người khác gọi là gì ?

Thái : – Con phân chia lại của cải cho hợp lí và công bằng.

Ông Triệu : – Đây là lời nguy hiểm.

Thái : – Bố hãy tin con. Bố đẻ con hi sinh ngoài mặt trận. Con mới mười tuổi, mẹ đi lấy chồng khác. Bố dượng độc ác với con đủ đường không bao giờ con được ăn một bữa no mà phải làm đầu tắt mặt tối. Hôm nào cũng phải đấm bóp cho ông ấy sau mười một giờ mới được đi học bài, quần áo nhất manh, sơ sẩy một tí là được ném những trận đòn thừa sống thiếu chết, có lần vì khuya con vẫn phải đấm bóp cho ông ấy nên ngủ gật. Ông ấy đã đập cả hai gót chân vào ngực con đến giờ thời tiết thay đổi vẫn còn thấy nhói ở ngực. Ba bốn năm ở với bố dượng là ba bốn năm con sống đời súc vật. Mẹ con bất lực, ông ấy dọa nếu không làm theo ý, ông ấy sẽ đuổi cả hai mẹ con, ông ấy chỉ yêu cái doanh nghiệp gạch ngói của ông ấy chứ chẳng yêu ai cả. Chẳng tin ai, còn mẹ con mang tiếng là vợ ông ấy nhưng không khác gì ôsin – nước mắt có thể chan canh được. Vì thương mẹ có em nhỏ, con phải bỏ nhà đi. Một năm sống kiếp hoang, ngủ bụi ăn xin, đánh giầy như cánh lục bình trôi dạt khắp nơi, tình cờ chứng kiến em Nhân bị bọn đầu gấu trấn lột hết thuốc lá bán rong, con bảo vệ được Nhân thoát hiểm bởi lũ thằng Hải, thằng Vũ. Nhưng con bị chúng đánh một trận như tử. Cảm thông cảnh ngộ. Nhân đưa con về nhà. Mẹ Nhân thuốc thang, nuôi nấng hàng tháng mới khỏi nhưng nhà em nhân chỉ một mẹ, một con cũng nghèo, bà lại bị bệnh nên không thể ở mãi, con

đành đi hoang lần nữa, ăn cắp, ăn trộm. Gặp bố thương con nhưng người tốt trên đời này sao nghèo đói thế, khổ thế, đầu tắt mặt tối lam lũ suốt ngày vẫn không đủ hai bữa. Con cái họ nhếch nhác, nhà cửa xiêu vẹo trong khi đó nhiều đứa sống trong sung sướng thừa mứa, dăm ba ngàn đô một chuyến picnic là chuyện vặt. Năm mươi triệu bữa tiệc là bệnh ngoài da. An ninh thế giới ngày 19 tháng 9 vừa đăng một tin làm con mất ăn mất ngủ. Con tin cũng rất nhiều người mất ngủ như con.

Ông Triệu : – Tin gì ?

Thái : – Một cô gái tổ chức sinh nhật bằng cách lấy 75 ngàn đô mua mười chiếc @ tặng 9 bạn, còn một con xe dành cho cô ấy. Số tiền ấy bằng kinh phí một nhà hát có 160 người trong một năm, bằng kinh phí một năm của một huyện. Thật bất công. Chính vì thế, con tìm cách lấy của bọn giàu chia cho những người thiếu đói như con, như bao người ngày ngày vẫn ăn đứt bữa sống bằng bữa ăn quỹ từ thiện. Như bà mẹ của Nhân sắp chết vì bệnh không có tiền mua thuốc, không đủ tiền nhập viện. Nhưng con tuyệt không lấy của người nghèo, bọn thằng Hải, thằng Vũ cũng đồng tình với con như thế. Cả bố nữa, bố đã nuôi dạy con. Nếu sau này bố già hoặc ốm đau không làm được, con sẽ đi làm, thậm chí ăn cắp của bọn giàu về nuôi bố.

Ông Triệu (*ôm lấy Thái*) : – Trời ơi ! Có phải những tháng ngày bên bố với quây sách vở vớ vẩn, có phải lòng độ lượng khoan dung của kĩ sư Bình, có phải những trang tiểu thuyết *Không gia đình* của Héc-to Ma-lo, *Những*

người khôn khổ của Vích-to Huy-gô, *Tấm lòng vàng* của Nguyễn Công Hoan thấm đậm tình nhân ái mà con đã trưởng thành, bố mừng cho con. Bố hạnh phúc... Bố hãnh diện thấy con đã lớn khôn, con suy nghĩ độc lập... Ha ha ha... *(ho rữ rươi.)*

Thái : – Bố mệt quá rồi, bố đi nghỉ đi.

Ông Triệu *(Ông ôm ngực nhưng vẫn cố gượng. Thái đỡ ông) :* – Nhưng Thái ơi, con hãy nghe bố nói đây... Làm thế không đúng đâu con ạ... Làm thế không được đâu, phạm pháp đấy. Người ta sẽ bắt con.

Thái : – Không ít kẻ nắm giữ pháp luật cũng ăn cắp đấy thôi. Con làm thế chẳng qua cũng chỉ vì muốn công bằng ở cuộc đời này.

Ông Triệu : – Xã hội chỉ thực sự công bằng khi mọi người không được ích kỉ, vụ lợi. Khi mỗi người biết vun vén cho cá nhân cũng phải biết lo vì cho người khác. Thậm chí biết lo cho nhiều người hơn cho mình.

Thái : – Chẳng lẽ con người bất lực, chẳng lẽ công bằng chỉ có trên sách vở thôi ư bố ?

Ông Triệu : – Không... không bất lực, sẽ có cách, chúng ta đang sống ở một giai đoạn tiến dần đến công bằng, lẽ công bằng được thực hiện, giờ bố có việc cần đến con đấy.

Thái : – Con xin nghe đây.

Ông Triệu : – Vì muốn con sau này tham gia xây dựng lẽ công bằng. Bố có việc đi vắng mấy hôm.

Thái : – Tưởng việc gì chứ trông nhà bố yên tâm, nhưng mấy hôm nay bố ốm vì vết thương tái phát... hay con cùng đi với bố.

Ông Triệu : – Có những việc để đến hôm sau lỡ dịp, cứ để bố đi, con trông nhà nhưng vẫn bảo đảm học hành, sinh hoạt. Tiền bố để ngăn kéo tủ, liệu mà tiêu. Hết giờ học dọn hàng được đồng nào hay đồng ấy. Có ai hỏi, bảo bố về quê ba bốn ngày.

Thái : – Bố mang ít thuốc để phòng bất trắc.

Ông Triệu : – Bố tin ở con.

Thái : – Con dắt xe ra cho bố.

Ông Triệu : – Ba ngày nữa bố về. (*ông Triệu khoác túi đi, Thái nhìn theo*)

Thái (*nói một mình*) : – Bố Triệu như ông bụt trong cổ tích... cổ tích thời nay.

– MÀN CHUYỂN –

V

Nhà Vũ Hiệp tại thị xã tỉnh...

Trong nhà bày biện đầy đủ tiện nghi đắt tiền. Chúng tớ chủ nhân giàu có. Tiếng hát của ca sĩ eo éo trong khi Vũ Hiệp đang mơ trốn một ở phần son loè loẹt.

Diệu Lan : – Ở đây an toàn chứ ?

Vũ Hiệp : – Vô tư.

Diệu Lan : – Sư tử cái nhà anh ghen thì sao ?

Vũ hiệp : – Sư tử nào chả ghen, nhưng anh điều khiển cơ mà, bố bảo... một phép.

Diệu Lan : – Ta vào việc nhỉ, anh có đáp ứng được yêu cầu của Lan không ?

- Vũ Hiệp :** – Yêu cầu của Diệu Lan ngoài tầm với của anh, làm sao đáp ứng được.
- Diệu Lan :** – Thôi đi anh, đừng đóng kịch nữa, ai còn lạ gì, dây của anh suốt Từ Cao Bằng – Lạng Sơn xuống, Thành phố Hồ Chí Minh trở ra, Anh cho Diệu Lan này là quê sao mà trả lời em ráo hoảnh vậy.
- Vũ Hiệp :** – Đời thừa nhà ai đi buôn mà không muốn bỏ vốn.
- Diệu Lan :** – Chỉ có ăn mày mới không cần vốn. Đừng coi thường.
- Vũ Hiệp :** – Có bỏ nhưng bèo.
- Diệu Lan :** – Thì đã biết thế nào đâu mà cụ thể bao nhiêu, anh được bao nhiêu. Rồi môi giới, cử vạ, xe chuyên chở, làm luật nữa.
- Vũ Hiệp :** – Bộ em chỉ nước bọt thôi sao. Từ khi Hang Dơi Lạng Sơn đổ bể, càng ngày việc làm ăn càng khó khăn, lở xớ mắt như chơi, còn vào nhà đá chứ có phải anh khó khăn gì với em mà em tự ái.
- Diệu Lan :** – Vì thế mới cần đến anh xuất chương. Nếu anh ngại, Diệu Lan này tìm mối khác.
- Vũ Hiệp :** – Nể em quá, nếu xong phi vụ này, em chi bao nhiêu ?
- Diệu Lan :** – Anh mười lăm phần trăm được chưa.
- Vũ Hiệp :** – Hai mươi.
- Diệu Lan :** – Thôi thế mười tám. Có cần ứng tiền không ?
- Vũ Hiệp :** – Phim sex, băng hình sex, bây giờ đến gạch men sex. Thế mới biết kinh tế trí thức hay thật. Xong... đã xong (*đập tay vào tay Diệu Lan đồng thời kéo vào lòng hôn*). Anh sẽ lo chuyển hàng này cho em trót lọt. Nhưng em phải cẩn thận đấy kẻo kiếm củi ba năm thiêu một giờ.

- Diệu Lan :** – Yên tâm, bão cấp 9 có anh em lo gì (*vừa lúc này Sen, vợ Hiệp đã vào và gặp, họ buông vợ nhau ra*).
- Sen :** – Anh Hiệp anh có khách, vừa gọi điện hẹn sẽ đến đây gặp khoảng mười giờ.
- Vũ Hiệp** (*khó chịu*) : – Khách nào ?
- Sen :** – Một người ở thành phố về muốn gửi hoặc mua hàng gì đó. Người này Sen chưa gặp bao giờ.
- Diệu Lan :** – Thôi, Lan về đây, công việc cứ thế anh Hiệp nhé, chào chị... Mượn anh ấy một lúc thôi, trả chị tôi về. Chị đừng làm tội anh ấy nhé.
- Sen** (*chờ cho Diệu Lan đi rồi Sen mới nói*) : – Đây là khách hàng hay khách làng... trơ trên.
- Vũ Hiệp :** – Khách gì cô không có quyền lục vấn.
- Sen :** – Tôi là vợ anh, như bất cứ người vợ nào đều có quyền giữ gìn hạnh phúc. Nếu kẻ nào đến xâm phạm, tôi phải bảo vệ.
- Vũ Hiệp :** – Là vợ tôi... bao giờ ?
- Sen** (*thất vọng*) : – Anh Hiệp, tôi không ngờ anh đổi thay như thò lò sáu mặt. Vậy chứ đứa con của chúng ta không đủ bảo đảm đây là vợ chồng sao ? Ấy là chưa kể anh đã từng nói, "Anh sẽ đem lại hạnh phúc cho Sen. Những mất mát của em sẽ được đền bù. Em sẽ hạnh phúc."
- Vũ Hiệp :** – Lúc đó tôi còn bồng bột suy nghĩ thiếu chín chắn.
- Sen :** – Chứ không phải vì lúc đó còn nghèo khó... Bây giờ có bát ăn bát để, cơ ngơi doanh nghiệp mở rộng, anh có quyền mơ đến những chân trời mới mẻ. Còn vợ anh đã già, anh có quyền bỏ như mớ rẻ rách chứ gì ?

Chứ không phải anh dựa vào tôi là vợ liệt sĩ mới xin được đăng kí doanh nghiệp và miễn thuế bao năm à ?
Bây giờ qua vòng anh xuôi tay à ?

Vũ Hiệp : – Điều ấy là cô nghĩ thế, thử hỏi cô có thiếu thứ gì không. Quần áo, xe máy, trang sức trên người.

Sen : – Tất cả những thứ đó đều thấm đượm nước mắt, mồ hôi thậm chí cả máu của tôi anh biết không ?

Vũ Hiệp : – Muốn giàu có, muốn thăng tiến hơn người không được khư khư bám lấy quan hệ cũ rích.

Sen : – Vì thế anh có mới nới cũ.

Vũ Hiệp : – Bây giờ cô cần gì ở tôi ?

Sen : – Thế hành động vừa rồi tôi chứng kiến là gì nếu không phải là có mới nới cũ. Cái tôi cần là tình cảm của anh chứ không phải những thứ anh kể. Cái tôi cần là sự ấm áp của gia đình chứ không phải là đồng tiền lạnh lẽo, vô cảm.

Vũ Hiệp : – Lại có cả đồng tiền lạnh lẽo và đồng tiền ấm áp, đồng tiền nào chẳng có mùi giống nhau, chuyện làm ăn của tôi, cô đừng có xía vào. Tôi cảnh báo cho cô biết nếu không chấp nhận thực tế cô cứ việc ra khỏi nhà này như thằng con cô đã cút, cô hiểu chưa ?

Sen : – Sao ? Anh đuổi tôi à ? Không dễ đuổi được nhau đâu.

Hiệp : – Tôi sẵn sàng chi cho ít tiền để cô được tự do, giải phóng cho tôi. Coi những ngày ở đây là cô đã làm hết hợp đồng được chưa ?

Sen : – Tôi không ngờ anh tồi tệ đến nước này. Anh đã ngược đãi hắt hủi, cư xử tồi tệ với con riêng của tôi.

Vì anh mà nó bỏ nhà đi. Vì anh mà hai năm nay mẹ con tôi mất tin nhau, đến đây anh lại cạy tào ráo máng, đối xử như một kẻ vô văn hoá. Tôi nói để anh biết, tôi không để yên cho anh đâu. Tôi sẽ đưa chuyện này ra cơ quan pháp luật. Không những thế, tôi còn nói cho họ biết những phi vụ làm ăn mờ ám của anh.

Hiệp (*cười, rút tiền đưa Sen*) : – Cho cô thêm ít tiền để đưa ra pháp luật, cô có biết luật pháp là ai không ?

Sen : – Là công lí, là nghiêm minh, là bảo vệ người lương thiện yếu đuối.

Hiệp : – Nhưng luật pháp nằm trong tay những người của chúng tôi. Từ xã, huyện, tỉnh đến... Cô có kiện đến thượng đỉnh cao sơn cũng là đã tròng thời hiểu chưa ? Ở đây ai cũng hiểu vì ghen tuông mù quáng, cô làm vậy chứ không ai tin cô là tôi tệ bạc. Cô đưa đơn sáng thì chiều đơn đã ở tay tôi.

Sen : – Anh nói láo ! Đồ đểu... đồ trơ trẽn.

Hiệp : – Không thế sao sống nổi ở thời buổi này ?

Ông Triệu (*đến*) : – Chào anh chị. Tôi hỏi đây có phải là nhà chủ doanh nghiệp gạch ngói Vũ Hiệp không ?

Hiệp : – Tôi đang có vinh dự tiếp ai đây ạ ? Tôi có thể giúp gì bác cứ cho biết ? Chắc bác đến hợp đồng, mẻ gạch này đẹp mã lắm, hết chề, bác định lấy bao nhiêu ? Hai vạn hay năm vạn ? Ngói hay gạch men ? Có cả hàng Tàu, Đài Loan đấy bác ạ. Đặc biệt có gạch men sex mờ. Bình thường không nhìn thấy. Trước khi đi ngủ lấy khăn ướt lau qua hiện lên cảnh ngoạn mục, bốc lửa.

Ông Triệu : – Cháu Thắng... tôi là...

Sen : – Con tôi.

Hiệp (nhắc đến Thắng, Vũ Hiệp đối thái độ) : – Thắng nào ?
À... Tôi hiểu rồi, ông hãy nói chuyện về nó với mẹ nó
đấy... Tôi bận không có thời gian tiếp ông được, ông
thông cảm nhé.

Ông Triệu : – Tôi hiểu... tôi chỉ gặp chút rồi đi ngay. Nếu bận thì
thôi ạ !

Sen : – Anh Hiệp.

Hiệp : – Tôi bận, lúc khác bàn tiếp. (*đi nhanh*)

Ông Triệu : – Sao lại có loại người thế được... thò lò sáu mặt. (*Với Sen*) Tôi chỉ xin nói một câu. Sự có mặt của tôi ở đây không tiện vì ông ấy có vẻ không bằng lòng. Tôi ở lại e phiền cho cả tôi và cô, danh thiếp của tôi đây, cô hãy ra ngoài trụ sở Ủy ban tôi nói chuyện dài, không có gì đáng ngại xảy ra đâu, nhưng dấu sao cô cũng phải có mặt ở đó.

Sen : – Ông vừa nhắc đến tên Thắng, con trai tôi ?

Ông Triệu : – Vâng, con trai cô... con trai tôi... cô ra Ủy ban tôi nói chuyện dài. (*đi*)

Sen : – Trời ơi ? Sao lại thế này ? (*Sen như kẻ mộng du, đi đi lại lại, đau đớn khó tả*) Đây có phải là sự sắp xếp của trời mà số phận của tôi phải gánh chịu ? Hay đây là đòn trừng phạt của đời, sự quả báo của kiếp trước tôi thất đức, kiếp này phải gánh chịu. Ông khách vừa nhắc đến thằng Thắng con tôi. Liệu nó còn sống hay chết, hay đã bị đi tù vì sa vào tội lỗi. Trời ơi ? Linh tính báo một tai hoạ khủng khiếp giáng xuống cuộc đời bất hạnh của tôi. Thắng ơi ! Mẹ có tội với con... Giờ con ở đâu, ba năm nay mẹ không nhìn thấy mặt

con... mẹ ích kỉ hay tội nghiệp... con hãy tha thứ cho mẹ... mẹ đã mấy lần đi tìm con nhưng chim trời cá nước con biết không ?

Ông khách vừa nói đến trụ sở Ủy ban. Tôi phải đi... Tôi ra trụ sở Ủy ban ngay (*Sen lao đi, một lát Vũ Hiệp nhìn theo, cầm điện thoại di động bấm*).

Vũ Hiệp : – A lô ! Giao đây phải không, có hàng đặt đây nhé, nghe đây. Một đàn ông khoảng trên dưới 60 đi chiếc cúp 82 màu xanh, mắt sâu nhưng dáng nhanh nhẹn... số xe ấy à ? 29L8 6798. Cứ làm một tai nạn... tùy theo. Hết bao nhiêu đã có anh mày đây... ừ ừ cứ thế mà làm... thôi nhé... chờ báo tin thắng lợi.

– MÀN CHUYỂN –

VI

Nhà ông Triệu, Thái học bài xong lại bàn vi tính định gửi Email, bỗng có tiếng gõ cửa, Thái ra mở cửa – Nhân đến.

Thái : – Em Nhân – Anh đang định mail cho em thì em đến, vào đây. Có nước ngọt đây, uống đi. Bệnh của mẹ em có giảm không. Anh cũng lo lo là.

Nhân : – Sau thời gian điều trị, mẹ em đã tỉnh, hiện sức khỏe còn yếu nhưng mẹ đã hồi phục nhiều, đã uống sữa đặc dụng pha nước cháo loãng. Bác sĩ bảo chỉ tháng sau xuất viện được. Tiểu đường là bệnh nhà giàu, điều trị ở nhà được.

Thái : – Thật may mắn gặp thầy gặp thuốc.

- Nhàn :** – Sao anh Thái không nói là được gặp người khác giúp đỡ.
- Thái :** – Anh cấm em nhắc đến chữ giúp đỡ – Việc của gia đình là bổn phận của em và nghĩa cử của anh. Thế lúc anh bị bọn thằng Hải thằng Vũ đầu gấu suýt đánh chết, mẹ thuốc thang phục vụ thì sao không kể. Những lúc hai đứa chia nhau miếng bánh mì sao em không kể ? Lúc em đánh lạc hướng để anh thoát khỏi ông công an hôm anh chồm cái vi tính sách tay của một giám đốc sao em không kể...
- Nhàn :** – Anh làm thế là muốn có tiền giúp em.
- Thái :** – Anh cũng ghét mấy gã giám đốc hoặc chủ doanh nghiệp lúc nào cũng ra vẻ quan trọng, cặp xách tay, kính gọng vàng. Chỉ có vài năm mà các lão giàu sù, xe Ford đời mới, có vệ sĩ kèm. Chẳng qua chỉ là bịp, là trốn thuế... là buôn nước bọt chứ cóc khô gì mà quan trọng. Anh chỉ muốn các lão ấy bị mất thật nhiều cho bở ghét.
- Nhàn :** – Anh có lấy cho bản thân đâu, lại cho hết.
- Thái :** – Anh chả cần gì... nhưng bao nhiêu người khổ lắm trong khi đó họ phởn phơ trên đồng tiền đấy Nhàn ạ. Anh đã được nghe họ nói với nhau tiền không biết tiêu gì.
- Nhàn :** – Thôi, em không kể nữa, nhưng anh phải đến thăm cho mẹ em vui. Mấy lần mẹ hỏi sao không thấy anh Thái đến.
- Thái :** – Mai bố Triệu về, anh sẽ xin phép đến thăm mẹ em ngay.

- Nhàn :** – Việc chúng mình gặp nhau, bố Triệu anh có ngăn cản không ?
- Thái :** – Bố anh bảo miễn là không ảnh hưởng xấu thì cho anh thoải mái, nhưng nếu có tiêu cực thì bố sẽ không tha thứ. Bố Triệu cực tốt nhưng cũng nghiêm khắc lắm, bố chỉ lo cho anh không giữ mình lao vào con đường cũ. Nhưng có Nhân, đời nào anh quay về đường cũ ?
- Nhàn :** – Bố Triệu anh là một người nhân đức. Người như thế rất hiếm ở đời này. Người như thế chỉ có trong tiểu thuyết.
- Thái :** – Em nói giọng triết lí thế. *(cười, Nhân làm rơi cốc nước, vội vàng nhặt mảnh vỡ, bị đứt tay, Thái lấy bông dịt tay cho nhân, bỗng ánh mắt hai bên gặp nhau, phút giây bỗng bột của tuổi trẻ bùng cháy, họ lặng im dài, tay trong tay)*
- Nhàn :** – Mai mấy giờ anh đến bệnh viện thăm mẹ ?
- Thái :** – Chập tối. Chúng ta cùng đi nhé... Sau đó đi dạo mát, em có bằng lòng không ?
- Nhàn :** – Chỉ sợ anh không cho Nhân đi thôi.
- Thái :** – Đi chứ. Không đi với em thì đi với ai ? Ngoài Nhân anh có ai thân đâu ?
- Nhàn :** – Anh Thái ơi ! Người ta bảo con trai phải lập công, lập danh, lập nghiệp trước rồi mới lập gia đình có đúng không ?
- Thái :** – Bố Triệu bảo phải lập đức nữa chứ ! Lập đức quan trọng nhất đấy. Lập công, lập danh, lập nghiệp mà không lập đức cũng vụt. Ý Nhân muốn nhắc anh

cũng phải được như thế rồi hãy yêu chứ gì ? Từ khi làm con bố Triệu anh cũng luôn tâm niệm thế nhưng chỉ thương bố độ này ốm đau luôn, vết thương hồi ở bộ đội hành hạ nhiều đêm bố kêu đau vật vã, anh thương bố, xoa bóp cho bố mà nước mắt cứ trào ra... Anh còn mua bằng tiền để dành tặng bố một máy xoa bóp của Tàu. Bố Triệu nhận chỉ cười, mắt hoe đỏ. Anh hỏi tại sao bố khóc, bố Triệu bảo bố không khóc, bụi vào mắt đấy.

Nhàn : – Còn em...

Thái : – Nhân ơi ! Không hiểu sao anh thấy mấy ngày không gặp Nhân cứ nhớ nhớ là.

Nhàn : – Em cũng... À không... em chẳng nhớ gì.

Thái : – Nhân có... có thương Thái không ? (*cầm tay Nhân*)

Nhàn (*gỡ tay ra gạt đầu*) : – Em về đây ? (*chạy vội ra thì gặp ông Triệu về*)

Ông Triệu : – Làm gì mà đâm sầm cả vào bác thế cháu ?

Nhàn : – Cháu chào bác ạ ! Cháu xin lỗi, cháu đến gặp anh Thái có việc...

Ông Triệu : – Việc gì mà hấp tấp vậy ? Này... bác biết rồi đấy nhé. Nếu Thái mà không đỗ đại học là bác cứ phạt cháu đấy. (*cười*)

Nhàn (*ngượng*) : – Dạ không có gì đâu ạ ! Cháu chào bác ạ.

Ông Triệu : – Con bé biết ứng xử... nhanh nhẹn mà ngoan. Được đấy... Con thấy thế nào ?

Thái : – Con cũng thấy Nhân rất chịu khó, có hiếu với mẹ.

Ông Triệu : – Hoàn cảnh của con chưa thể nghĩ đến yêu đương trong lúc ngổn ngang bao nhiêu việc phải làm, vả lại tuổi còn trẻ vội gì... Con trai giờ là mìn chính cánh đấy.

Thái : – Con có nghĩ gì đâu... đây là quan hệ bạn bè tuổi trẻ mà bố.

Ông Triệu : – Sở dĩ bố nhắc nhở con vì bố không muốn con phải bận tâm vì những điều chưa cần bận tâm, lấy cho bố cốc nước bố uống thuốc, bố mệt quá.

Thái (*phát hiện*) : – Bố làm sao mà một bên thái dương bầm tím thế.

Ông Triệu : – Có một chiếc xe đụng vào bố bị ngã, nó bỏ chạy mãi bố mới dậy được nhưng người chỉ bị phần mềm. Xe an toàn.

Thái : – Để con lấy dầu xoa cho bố đã... (*lấy nước*) Bố bảo bố đi ba ngày, hôm nay đến ngày thứ sáu mới về làm con cứ lo lo, chẳng lòng dạ nào làm việc gì. Ngày mấy lần ra cửa ngõ.

Ông Triệu : – Công việc hôm nay mới xong. Bố cũng nóng lòng lắm. Ở nhà có ai hỏi bố không ?

Thái : – Có mấy bộ sách khách đổi con trả rồi. Tiền con để trong tủ đấy bố ạ.

Ông Triệu : – Có quà cho con đây (*ông Triệu mở túi lấy quần áo đưa cho Thái*) thử xem có vừa không ?

Thái (*sau khi thử*) : – Vừa quá bố ạ... bố mua hay may ở hiệu ?

Ông Triệu : – Mua đấy. Còn mấy bộ nữa.

Thái : – Sao bố mua nhiều thế ? Quần áo con còn nhiều mà bố.

Ông Triệu : – Bố mua cả quần áo lót nữa đây này.

Thái : – Tốn tiền lắm bố ạ !

Ông Triệu : – Bố phải mua dài rộng hơn vì phòng sang năm mới vừa chứ con trai lớn như thời ấy... lúc đó thời gian e không kịp... ở xa...

Thái (đột ngột) : – Bố định đưa con đi đâu phải không bố ?

Ông Triệu : – Những bộ quần áo mới nói với con như vậy à ?

Thái : – Bố định đưa con đi đâu hãy nói cho con biết đi.

Ông Triệu : – Thái ơi ! Bố đã về quê con ở Thái Bình. Lên huyện xin được giấy chứng nhận con là con liệt sĩ. Bố đã gặp mẹ con. Cái ông chú dưỡng ấy nữa, ông ấy hờn hĩnh quá làm bố khó chịu.

Thái : – Chắc mẹ con bây giờ buồn, khổ lắm.

Ông Triệu : – Bố đã lên cả Sơn Tây gặp chú Hiệu trưởng một trường quân sự là bạn cùng đơn vị cũ với bố để xin cho con vào đó, chú ấy đã nhận với bố làm đầy đủ thủ tục rồi, cả giấy bảo lãnh của bố, của cô giáo Kim và điểm học xuất sắc, điểm ưu tiên của con. Giấy nào cũng dấu đỏ chót đây này.

Thái : – Không. Con ở với bố... Con không đi đâu cả, sao bố lại... hay bố không muốn con ở đây nữa ?

Ông Triệu : – Bố đâu muốn xa con, mấy năm quen hơi bén tiếng, nay bố con phải xa nhau bố cũng buồn lắm, nhưng Thái ạ ! Người có chí lớn phải biết dẹp bỏ tình cảm thương tình và đời sống nhỏ. Vì tương lai, tiền đồ ngày mai và lương tâm mách bảo bố phải làm thế. Đời con còn rộng dài, con phải được học tiếp. Con có quyền được sống như bao người trên cõi đời hạnh phúc này. Mai sau, con sẽ là người có ích cho đất nước. Bố là hàng quá đắt... cuối đời là giáo viên hưu ở cái góc phố tồi

tàn này thôi. Không những thế, bạn bè cùng lứa, hoàn cảnh xã hội giữa ngã ba, ngã bảy đầy cảm dỗ này xô đẩy bất lợi cho con, nếu vì một phút sa sẩy con làm sao thì người hối hận đầu tiên là bố.

Thái : – Con không đi đâu.

Ông Triệu : – Con nói con yêu bố kia mà ?

Thái : – Con rất yêu bố.

Ông Triệu : – Bố cũng rất yêu con, nhưng bố không có quyền níu cuộc đời con ở bên này và con nữa, con cũng cần chứng minh cho mọi người biết rằng, con là đứa con trai của một người lính đã chết cho đất nước, con đi đây để tiếp tục bước cha để của con. Ngày đất nước loạn lạc mới hơn mười tuổi, bố là thiếu sinh quân. Chính những năm tháng đó đã rèn luyện bố thành một sĩ quan vững vàng trong quân ngũ, biết sống vì ai, hi sinh cho ai. Trong văn chương người ta gọi là lí tưởng, cả tuổi xuân của bố đã cống hiến cho đất nước không tính toán, không vụ lợi. Kháng chiến trở về thì nhà cửa tan hoang vì giặc Mĩ, vợ con chết vì bom Mĩ. Tất cả phải làm lại từ đầu, từ con số không vẫn gắng làm. Con đã có gan xa mẹ, xa nhà từ mấy năm trước. Nay con dừng cảm đi tiếp, nhưng đường bây giờ là đường sáng sủa, tốt đẹp, không có bất công, không có cá lớn nuốt cá bé. Không có cảnh ốm đói hoặc ăn cắp hay bị trấn lột, lớn lên con đủ nhận thức, đủ trình độ học vấn và đủ trí lực, đủ khả năng làm việc phân chia tài sản để những người như bà Ngọ, em Nhân không phải khổ. Không còn những thằng Vũ thằng Hải cầu bơ cầu bất, để công bằng xã hội được thực thi như mong ước của con từng nói với bố.

- Thái :** – Nhưng xa bố con không yên tâm vì bố đã có tuổi, lại ốm đau luôn. Con muốn gần bố lúc này và những lúc đau yếu nữa chứ.
- Ông Triệu :** – Con đừng nghĩ đến một hoàn cảnh. Hãy nghĩ đến nhiều hoàn cảnh, và lại bố còn khoẻ chán *(cố nén một cơn đau dữ dội)*.
- Thái :** – Bố ơi ! Bố con phải xa nhau thật ư ? *(khóc)*
- Ông Triệu :** – Không ! Đây với Sơn Tây vài tiếng đồng hồ là bố con lại gặp nhau ngay, con hãy nói tạm biệt thì đúng hơn, con vào sửa soạn đi. *(Thái vào)*
- Sen** *(xuất hiện)* : – Đây rồi ! Gồm tìm bác cả tiếng đồng hồ... xin chào bác ạ !
- Ông Triệu :** – Cô đã tìm được đây à ? Thái ơi ! Mẹ con đến đây, ra với mẹ đi con.
- Thái** *(lao ra ôm chầm lấy mẹ)* : – Mẹ !
- Sen** *(sờ nắn tay con như ngày bé)* : – Tôi mơ hay tỉnh thế này. Trời con tôi, hòn máu của tôi, Con ơi ! Con có biết mẹ thương nhớ con thế nào không, mẹ đi tìm con năm bảy bận mà không sao thấy. Mẹ nhấn tin trên đài, ti vi càng không thấy tăm hơi. Mẹ tưởng, mẹ con mình không bao giờ gặp được nhau nữa. Mẹ đã cạn khô nước mắt vì nhớ thương con. Thắng ơi ! Con có hiểu cho lòng mẹ không ? Con thương mẹ không ? Mẹ có tội phải không con ? Sao con nỡ bỏ mẹ mà đi, hay con không thương mẹ ? Nhiều đêm mẹ thức trắng vì con.
- Thái :** – Con thương mẹ... Con nhớ mẹ...

- Sen :** – Giờ mẹ con mình đã được gặp nhau. Con xin với ông rồi trở lại nhà với mẹ để mẹ con mình không phải xa nhau.
- Thái :** – Không đâu, con sợ ông Vũ Hiệp, vì ông ấy mà con khổ. Vì ông ấy mà con phải xa mẹ. Vì ông ấy mà con đi làm kiếm đi hoang. Con chỉ trở về khi nào không còn ở với ông ấy nữa.
- Sen :** – Phúc đức nhà mình còn đầy nên con gặp được bác đây, ơn bác mà con nên người, ơn bác mà mẹ lại được gặp con. Nhưng ở nhà vẫn gọi con là Thắng kia mà... thảo nào.
- Thái :** – Con lấy tên là Thái để mẹ không tìm thấy. Vâng. Con đã học hết phổ thông với điểm cao. Con sẽ được vào đại học. Tất cả là do bố Triệu gây dựng cho con, có cả chú Bình, cô Kim và bao người tốt quanh đây mẹ ạ. Mẹ ơi ! Trên cõi nhân gian này không phải ai cũng như ông Vũ Hiệp đâu.
- Ông Triệu :** – Cháu Thái nay mai sẽ được vào đại học quốc phòng. Hôm về quê cô, tôi đã làm đầy đủ thủ tục cho cháu. Lí ra tôi nói cho cô biết từ trụ sở uỷ ban hôm ấy nhưng tôi nghĩ phải để cô đến đây gặp Thái.
- Sen :** – Vâng. Tôi đã rõ tất cả. Tôi đội ơn bác nhiều, tôi không biết nói thế nào để tỏ hết lòng của kẻ bất hạnh này trước ân nhân. Tôi khổ sở, vì hoàn cảnh mà mẹ con tôi xa nhau. Ơn nhờ bác dang rộng vòng tay, xin bác hãy nhận một lạy này để tạ ơn bác, dẫu kiếp sau tái sinh cũng không bao giờ quên ơn.

Ông Triệu : – Ấy. Sao cô lại thế ? Hãy đứng lên, đứng lên nào (*Sen đứng lên*). Thực ra tôi chỉ hướng cho cháu Thái sau vấp ngã đứng thẳng lên, còn nghị lực cháu vươn lên là chính. Tôi già yếu, chỉ sợ không đủ sức khoẻ vì thế sự có mặt của tôi ở quê cũng là muốn lo xa cho Thái.

Thái : – Mẹ ơi. Bố Triệu con hồi này ốm đau luôn. Vết thương hồi chiến tranh hành hạ... con chỉ e con đi rồi bố Triệu một mình vất vả.

Ông Triệu : – Người ta chuẩn bị hành trang vào đời, không nên chuẩn bị cho cái chết. Con đừng nghĩ xa quá vậy. Biết đâu, con học giỏi bố khoẻ ra, trẻ lại.

Thái : – Thế thì còn gì bằng, con chỉ ước mong thế.

Sen : – Cháu Thái nói đúng đấy ạ. Tôi cũng ao ước như thế. Cầu trời khấn phật phù hộ cho bác. Bác không những là cha cháu đây mà còn là chỗ dựa tinh thần cho mẹ con tôi. Bác là niềm tin của mẹ con tôi. Chẳng giấu gì bác, bố cháu hi sinh, tôi qua cầu thứ hai chẳng ra gì vì thế mẹ con xa nhau.

Bà Kiều (*xuất hiện với dáng vẻ sang trọng của một nhà doanh nghiệp mới phát. Bà ôm hoa và quà đến mừng*)

Ông Triệu : – Hồi này bà Kiều làm ăn tấn tới có khác, nói năng khách sáo kiểu nhà doanh nghiệp. Căn phòng nhỏ này có đóng cửa với ai bao giờ.

Bà Kiều : – Mừng ông một tuổi mới nhiều may mắn. Chào chị, chào cháu.

Thái : – Cháu chào bác !

Sen : – Chào bà...

Ông Triệu : – Chết thật ! Bà không đến tôi quên mất cả ngày ra đời của mình. Thái ơi ! Tính sao chứ chẳng lẽ chịu uống nước suông thì bố con mình còn ra thể thống gì nữa. Có hết tháng lương hưu cũng xong.

Thái : – Còn tính sao nữa bố. Tiện thể tổ chức luôn sinh nhật bố. Con mua ít thức ăn với nước ngọt là xong. Rượu trong tủ tây, ta, tàu, có cả bố ạ. Con đi chỉ nhóang cái là đầy đủ, mẹ đi với con (*Sen đi với Thái*).

Sen : – Gì chứ việc này bác để tôi lo.

Ông Triệu : – Tôi lớn tuổi, cô cứ gọi là anh cho tiện. (*đến bên máy điện thoại bấm số*) A lô. Kĩ sư Bình đấy hả... tôi... Triệu đây. Đưa vợ đến ngay nhé... có bữa cơm thân mật... à tiện thể mừng Thái vào đại học. Muộn là bởi quên... nhưng xong rồi, chỉ chờ anh chị nữa thôi ! Đến ngay nhé... tôi và cả nhà đang đợi ! Ừ... đến ngay (*bỏ máy*). Vợ chồng cô chú Bình sẽ đến. Bà hãy cắm hoa vào đây. Trong khi chờ đợi bà thử nói xem cái nhà năm tầng mới xây khai thác đến đâu ? Hơn nghìn mét đất mua ở Đồng Xa thế nào rồi ? Doanh nghiệp của bà có tấn tới không ?

Bà Kiều : – Sở dĩ lâu không đến ông được cũng là vì mấy cái thứ đó. Ông tính tiền để đấy nó có để ra được đâu... Phải cho nó sinh sôi quay vòng chứ. Thế là tôi quyết định bán cái nhà mua năm ngoái, lãi 600 triệu, gần khu Trung, xây cái khoảng đất cao năm tầng thành nhà nghỉ hoặc cho thuê làm siêu thị, văn phòng, hơn

nghìn mét đất ấy lại đúng vào khu đất quy hoạch nhà văn hoá nên cũng lời được vài tí. Chỉ hơn một năm. Thế mới biết không gì nhanh bằng kinh doanh địa ốc.

Ông Triệu : – Ghê nhỉ... Tỉ phú chỉ trong vòng vài ba cái tết. Thảo nào đến gần một năm nay giờ mới thấy mặt bà. (*Bống bà Kiều khóc*) Nhưng sao bà khóc ?

Bà Kiều : – Tôi buồn lắm ông ạ ! Gần hết đời rồi, mắt mờ chân chậm, mỗi một lần, tay cầm hàng đồng tiền với dăm nghìn cây vàng đến nay tôi mới rút ra được một chân lí, một kết luận, tiền không phải là tất cả... Tiền không phải như một số người tầm thường quan niệm. Từ khi có tiền, tôi càng thấy cô đơn hơn, bạn bè mất, họ hàng xa lánh. Anh em ruột thịt quay lưng... đồng ngũ bỏ rơi. Mình thì nảy sinh tâm lí khốn nạn, ích kỉ, ti tiện, lúc nào cũng nghĩ họ đến để nhờ vả, xin xỏ hoặc vay mượn. Không tin ai, đêm ngủ không trọn giấc, trong miếng ăn cũng có vị mặn chát của tiền. Lúc nào cũng sợ có kẻ sắp hại mình. Còn bạn bè đồng đội, người thân nhìn mình bằng con mắt thương hại. Nhiều lúc tôi tìm cách thân mật, gần gũi nhưng rồi họ đáp lại qua loa rồi cáo từ ngay, họ coi tôi như một thứ vi rút gieo dịch bệnh đến nơi, chẳng ai muốn gần. Cả ông nữa, liệu ông có coi tôi là bạn nữa không ? Hay ông cũng xa lánh tôi (*khóc*).

Ông Triệu : – Đời công bằng lắm Kiều ạ ! Được cái nọ mất cái kia. Kiều đã mất quãng đời thanh thản để được giàu sang đầy thôi. Lời nói Kiều bây giờ có trọng lượng, người

ta trọng người có chức hay giàu sang chứ ai chơi với anh nhọ đít. Sao bảo có tiền sống tự tin hơn kia mà.

Bà Kiều : – Giàu sang làm gì khi giữa mọi người tôi là một hòn đảo trụi, tôi chỉ muốn đổi tất cả để không phải chịu cô đơn. (*Ông Triệu phá lên cười sảng khoái*)
Sao tôi nói câu ấy ông lại cười ?

Ông Triệu : – Tôi chờ câu nói đó của Kiều đã ba năm nay. Giờ Kiều nhận ra tôi mừng lắm. Thì ra cái chất lính chưa hết trong con người em. Chúng ta lại là bạn như đã từng là bạn hồi ở bục giảng ở chiến trường.

Bà Kiều : – Thì ra ông không nhận lời về ở với tôi cũng vì lí do ấy. Trời ơi cay đắng chưa... Thế chẳng lẽ chúng ta không có quyền làm giàu ư ?

Ông Triệu : – Làm giàu... đấy là việc của lớp trẻ, chúng nó được trang bị kinh tế, trí thức, thời đại điện tử, vi tính, kĩ thuật số. Còn bà có làm giàu chẳng qua bằng trốn thuế, gian lận và thông đồng với lũ ăn cắp, chứ người làm ăn chân chính sao giàu nhanh thế. Tôi nói bà có tự ái không đấy.

Bà Kiều : – Nếu tự ái tôi đã không đến ông. Được nghe мэng còn hơn chịu cô đơn.

Ông Triệu : – Bà hãy sống giữa bạn bè, đồng đội, người thân trong khi chưa muộn, chúng ta sắp hết đời, rồi tiền bạc nhà cửa sang thế giới bên kia có dùng được đâu.

Bà Kiều : – Sống giữa bạn bè đồng đội, người thân tôi hiểu rồi, tôi nghe lời ông, tôi phải làm gì bây giờ.

Ông Triệu : – Phải khai báo những khoản thuế cần đóng. Không tiếp tay cho bọn buôn nước bọt nữa, không được đánh mất bản thân mình.

Bà Kiều : – Còn nhà cửa của tôi, tài sản tiền bạc...

Ông Triệu : – Khó gì, xây dựng thành chung cư đón tiếp các cháu không nơi nương tựa... lang thang, cơ nhỡ. Chúng sẽ là con của Kiều như bọn trẻ xưa ở lớp.

Bà Kiều : – Tôi ngu thật có thể mà không nghĩ ra.

Ông Triệu : – Vĩnh biệt được những tháng ngày buồn đó ta về ở với nhau... chúng ta là hai con đò nát dựa vào nhau.

Bà Kiều : – Thế còn gì bằng nữa.

Thái *(hồ hởi đem về đủ thứ)* : – Bố ơi ! Vịt quay, chim sẻ rán, nem chua đủ cho chục người. *(Với Sen)* Mẹ giúp một tay đặt các thứ lên bàn. Bát đĩa ở ngăn tủ thứ ba ấy mẹ ạ *(Thái cùng Sen chuẩn bị)*.

Bình *(vào)* : – Xin chào cả nhà. Xin chúc mừng bác Triệu.

Ông Triệu : – Mời chú vào. Xin giới thiệu đây là mẹ đẻ của cháu Thái, còn đây là người đã có công dạy dỗ bảo lãnh con cô đi học, với số điểm cao đấy. *(Hỏi Bình)* Cô Kim đâu ?

Bình : – Nhà cháu sinh con trai 3,5 kg.

(Bình... Sen làm quen bắt tay nhau. Mừng Bình có con trai Nhân, Vũ, Hải ngấp nghé ngoài cửa, ông Triệu gọi : vào đây các cháu. Bọn trẻ vào ngồi cùng bàn tiệc) Đây là các bạn của Thái.

Hải : – Chúng cháu cũng đến dự để ba hôm nữa vĩnh biệt vào trại giáo dưỡng của thành phố.

Ông Triệu : – Cảm ơn các cháu.

Thái : – Hôm nay sinh nhật thứ năm mươi tám của bố Triệu cháu. Mừng cô Kim sinh em trai, cũng là buổi mừng mẹ con cháu ba năm mới gặp lại. Đặc biệt cháu sắp lên đường vào đại học quốc phòng. Xin mời tất cả vào bàn tiệc để mừng ngày vui hiếm có này. Buổi kì ngộ này.

Ông Triệu : – Ngày vui sao hai mẹ con lại khóc ?

Sen : – Tôi không khóc, tôi hạnh phúc đấy chứ.

Ông Triệu (*nâng li*) – Ta nâng li chúc mừng ngày vui hiếm có này. Mọi người đang vui vẻ, Vũ Hiệp đột ngột xuất hiện.

Vũ Hiệp : – Chào ! Tôi biết sự có mặt của tôi làm không khí bữa tiệc không vui, mong các vị hiểu cho tôi không thể làm khác được.

Ông Triệu : – Anh là...

Vũ Hiệp : – Là chồng cô Sen... bố thằng Thái, người đã hân hạnh gặp ông ở quê hôm nào.

Ông Triệu : – Tôi hiểu anh đến để biết kết quả làm đụng xe máy vừa rồi. Tôi là lính cũ mà, tránh được ngay.

Vũ Hiệp (*lảng*) : – Tôi đến gọi mẹ con nó về.

Ông Triệu : – Thái ! Con ra sửa soạn về cùng mẹ con.

Thái : – Bố ! Bố làm sao thế ?

Không con... không về... con không về, ông ấy không phải là bố đẻ ra con.

Sen : – Vì anh ấy mà mẹ con tôi đắng đắng mấy năm trời cách biệt. Vì anh ấy mà tôi sống tủi nhục. Anh ấy coi tôi không bằng đứa ở, con tôi bị bao trận đòn chỉ vì không thoả mãn lòng ích kỉ của anh ấy. Mọi người

hãy xem đây (*vạch lưng Thái ra, một vết sẹo to*). Đây là kết quả một trận đòn.

Vũ Hiệp : – Thôi đây không phải là nơi tố khổ, mẹ con cô không về có nghĩa tự trả lời tôi rồi.

Sen : – Tôi sẽ về còn thằng Thái anh không có quyền đòi hỏi nó.

Vũ Hiệp : – Thì ra các người mưu mô với nhau... Ông Triệu, tôi sẽ kiện ông về tội quyến rũ vợ con người khác, rồi các người sẽ biết tay Vũ Hiệp này (*bỏ đi*).

Ông Triệu : – Ta cùng nâng li chúc mừng ngày vui hiếm có này !
(*ông đi quanh bàn chúc từng người, bỗng ông Triệu choáng váng đánh rơi cốc. Ông đổ vật xuống bàn, mọi người hốt hoảng*)

Thái : – Bố làm sao thế ?

Sen : – Có lẽ bác bị gió.

Bình : – Bác xúc động quá đấy mà.

Bà Kiều (*rút tóc mai*) : – Tỉnh lại đi ông Triệu, tỉnh lại đi ông.

Ông Triệu (*từ từ mở mắt*) : – Tôi đau ngực quá.

Bà Kiều : – Để tôi xoa dầu.

Kim : – Chắc bác làm việc quá sức.

Bình : – Lại đi đường xa về mệt quá.

Thái : – Để con đi gọi xe cấp cứu.

Ông Triệu : – Muộn rồi. Thái, dù trong hoàn cảnh nào con cũng phải vào đại học, (*móc túi ra cuốn sổ tiết kiệm*) cuốn sổ tiết kiệm tên con bố để lại đây, bố dành dụm mấy năm nay cho con đấy. (*ông lăm lăm trong tay Thái*)

Thái : – Bố ! Bố ơi ! *(Thái vuốt mắt cho ông Triệu, mọi người xúc động)* (đọc) Bảy mươi triệu hai trăm ngàn. Bố ơi bố...

Bà Kiều : – Ông Triệu ơi ! Sao lại oái oăm thế này. Khi tôi bỏ mộng làm giàu định về với nhau thì ông dứt áo ra đi, giữa cuộc đời đầy dối trá này ông là chỗ dựa cho mỗi tấm lòng lương thiện. Tôi nhất định làm theo lời ông lúc này : dẫn tôi sống giữa mọi người.

Thái : – Con xin thề trước vong linh bố. Con sẽ thực hiện trọn vẹn lời bố dặn.

(Nhạc dữ dội. Tất cả nắm tay nhau kết thành vòng hoa quanh ông Triệu)

Đèn tắt, sân khấu là một khoảng trống... khi ánh sáng bùng lên, mộ ông Triệu được đôn cao, bà Kiều, Bình, Kim bé con đến. Sen, Thái, Vũ, Hải, Nhân cầm hoa phủ lên mộ, nhạc buồn.

Thái : – Bố Triệu ơi ! Hôm nay con đi... cũng là ngày vĩnh biệt tháng ngày buồn.

Bình : – Người như bác không bao giờ chết !

– HẠ MÀN –

NGỌC THỤ

Hoa hồng cho em

KỊCH NÓI (Chuyển thể từ một số truyện ngắn về Nhà giáo Việt Nam)

Sang – một bác sĩ có bàn tay vàng làm việc tại một bệnh viện thành phố X. Sang là thầy thuốc nhưng anh lại có trái tim nghệ sĩ. Mỗi lần mổ thành công một ca khó, Nga - cô y tá trẻ đẹp chuyên phụ mổ, lại tặng anh một bông hoa hồng. Nga biết Sang đã có gia đình, cô giấu tình yêu đơn phương của mình trong những bông hồng ấy. Vợ Sang, cô giáo Hiền, tổ trưởng tổ Văn ở một trường cấp ba. Hiền xinh đẹp, yêu và quý trọng tài năng của Sang. Chị bị bệnh sỏi thận, thường xuyên xuất hiện những cơn đau. Nhưng chị đã giấu chồng. Hiền đang kèm cặp chuyên môn cho cô giáo trẻ Tú Anh, con của ông giáo Việt, thầy học cũ của Hiền và Sang. Tú Anh độc thân, đang có Nhân giáo viên cùng trường và Hoài một doanh nhân theo đuổi.

Một tai hoạ đến với Hiền : chị bị đau quặn thận trong lúc đang giảng bài, phải đưa vào bệnh viện. Hiền bị sỏi san hô. Kiện, Giám đốc bệnh viện và Giáo sư An, một giáo sư của Trường Đại học Y khoa, khuyên nên mổ cho Hiền.

Ca mổ thành công. Hiền sớm bình phục. Sang đưa Hiền đi nghỉ mát ở biển. Hai người có những khoảnh khắc thật sự hạnh phúc bên nhau. Trở về, Hiền lại đi dạy và kèm cặp thêm cho Tú Anh. Niềm vui này không kéo dài được bao lâu thì Hiền bị

một tai biến khác : chít hẹp niệu đạo lâu ngày do sỏi đã gây ứ mủ bể thận. Sang không đồng ý để Hiền được mổ dẫn lưu. Giáo sư An và Kien phải kiên trì thuyết phục, Sang mới đồng ý. Đây cũng là lúc Sang bị suy sụp tinh thần nghiêm trọng. Trong quá trình mổ cho Hiền, vì thiếu máu nhóm AB, Nga đã cho Hiền máu.

Tình hình sức khoẻ của Hiền sau khi mổ cũng không khá hơn. Chức năng hai quả thận hư hỏng nặng, Hiền phải chạy thận nhân tạo. Sang phải bán đồ đạc trong nhà, kể cả nhẫn cưới để Hiền điều trị. Tú Anh và Nhân thông cảm với hoàn cảnh của Hiền, đã dạy thêm ở một trường dân lập để giúp đỡ Hiền. Trong khi đó, Hoài lại không có trái tim nhân ái ấy nên sau này, Tú Anh đã chọn Nhân làm bạn đời của mình.

Sang không còn cầm được dao mổ như trước nữa. Việc này làm Hiền vô cùng đau xót. Chị tìm cách nhờ người đưa Sang đi thư giãn để giải toả tâm lí nhưng Sang không chấp nhận. Chị tìm cách trả tự do cho anh cũng không xong. Cuối cùng, chị phải tâm sự nỗi niềm với Tú Anh, nhờ cô giáo trẻ này "chăm sóc" Sang.

Trong lúc Sang đang bị khủng hoảng tinh thần như vậy thì ông Việt lại nhờ anh mổ cho người nhà. Sang từ chối nhưng không được. Ông giáo đã đụng đến tự ái nghề nghiệp buộc Sang phải chấp nhận mổ cho người nhà của ông giáo. Ca mổ thất bại, Sang nhận hết lỗi lầm về mình. Ông Việt lên án Sang và ngạc nhiên đến tức giận khi Tú Anh một mực đứng ra bảo vệ anh. Cô cho biết, chính Sang không có lỗi và cô sẽ làm hết sức mình để anh mau trở lại cầm dao mổ như trước khiến ông Việt vô cùng phẫn nộ. Sang xác định cho mình một tình huống xấu nhất : vào tù. Nhưng gia đình bệnh nhân, trước sự ăn năn của anh, đã bãi nại.

Hiền không thể tiếp tục chạy thận nhân tạo, phải ghép thận. Nguồn thận lại rất hiếm hoi, chờ mãi vẫn không có người cho. Cuối cùng, Nga là người cho Hiền quả thận của mình. Sau khi

mổ ghép thận, trong khi sức khoẻ của Hiền bình phục tốt thì Nga lại bị biến chứng. Trước lúc chết, cô không ân hận gì khi một quả thận của mình sống trong Hiền, thay cô bày tỏ tình yêu với Sang. Trước sự hi sinh cao cả của Nga, Sang đã mổ thành công một ca khó. Nga yên tâm nhắm mắt và di chúc lại cho Hiền, sau mỗi ca mổ khó của Sang, chị sẽ thay Nga tặng Sang một bông hồng.

Hiền đã trở lại trường. Sang trở lại với công việc của một bác sĩ mổ. Tú Anh nhận lời yêu Nhân. Sau mỗi ca mổ khó, Hiền tặng Sang một bông hồng và một bông mang ra nghĩa trang tặng Nga. Sang không cắm bông hồng ấy trong phòng làm việc của mình, anh cũng đặt bông hoa đó lên mộ Nga.

Nhân vật :

– SANG	Bác sĩ phẫu thuật
– KIẾN	Giám đốc bệnh viện
– GS. AN	Giáo sư bác sĩ
– NGÀ	Y tá phụ mổ
– HIỀN	Giáo viên (vợ bác sĩ Sang)
– TÚ ANH	Giáo viên (đồng nghiệp của Hiền)
– NHÂN	Giáo viên (đồng nghiệp của Hiền)
– HOÀI	Doanh nhân (người theo đuổi Tú Anh)
– ÔNG VIỆT	Thầy giáo cũ của Hiền và Sang
– HẰNG	Người nhà ông Việt

Các vai khác: phóng viên nam 1, phóng viên nữ 1, người mặc áo bờ lu 1, người mặc áo bờ lu 2,...

CẢNH I

Phòng làm việc của Sang. Phía sau bàn làm việc, trên tường có dòng chữ : LƯƠNG Y NHƯ TỬ MẪU. Bên dưới là một tủ sách với nhiều cuốn sách dày.

Trên bàn làm việc, phía bên phải bàn là tượng Hippocrate ; phía bên trái bàn là chiếc đèn đọc phim.

Sang mặc áo cộc tay xanh, mũ xanh (trang phục của phòng mổ) đang ngồi ghi chép.

Giáo sư An, Giám đốc Kiện bước vào. Sang chăm chú viết, không chú ý đến sự xuất hiện của hai người.

Kiện (hồ hởi) : – Chúc mừng anh... !

Sang (ngẩng lên, vội buông bút đứng dậy) : – Chào thầy, chào bác sĩ Giám đốc.

GS. An (tiến đến bắt tay Sang) : – Nghe anh Kiện nói sáng nay anh mổ cắt một thủy phổi cho bệnh nhân. Tôi vừa giảng bài cho sinh viên xong là ào sang đây. Lại biết tin là anh vừa mổ xong, bệnh nhân cũng vừa hồi tỉnh, tôi thành thật chúc mừng anh...

Sang (bẽn lèn) : – Dạ, em cũng tuân theo cách mà thầy đã dạy hồi em đi chuyên khoa ngoại...

Kiện : – Nhưng anh mổ thành công trong điều kiện ta chưa trang bị máy tìm phổi nhân tạo...

GS. An : – Đó là điều tôi ngạc nhiên nhất. Nếu như ở tuyến trung ương, thiết bị kỹ thuật đầy đủ, việc mổ cắt một thủy phổi thành công là chuyện bình thường. (lặng ngắt) Còn ở bệnh viện ta, đó quả là một bước tiến bộ vượt bậc. Anh quả là người có bàn tay vàng... !

- Sang :** – Thưa thầy, thầy khen làm em ngượng quá. Em chỉ là một học trò nhỏ của thầy...
- Kiến :** – Tôi cũng nhất trí với ý kiến của Giáo sư An, anh là người có bàn tay vàng trong phẫu thuật. (*thần mật vỗ vai Sang*) Thế nào, đã có bài thơ tình nào nữa chưa... Anh thật đa tài. Trong anh có hai trái tim. Một của nhà khoa học. Một của nghệ sĩ... !
- GS. An :** – Tôi biết rất nhiều nhà khoa học yêu mến văn học nghệ thuật. Nhiều kỹ sư, nhiều nhà toán học làm thơ, viết nhạc. Nhiều bác sĩ viết văn. Sê-khốp, Lỗ Tấn đều là thầy thuốc cả... Sự bay bổng của nghệ thuật làm dịu bớt sự cứng nhắc của bác sĩ trong đời thường...
- Sang :** – Thưa thầy, em cũng chỉ làm được mấy bài thơ con cóc. Gọi là văn vần thì đúng hơn...
- Kiến :** – Tôi cũng là người khó tính khi đọc thơ người khác. Nhưng khi nghe đài phát thanh tỉnh ta ngâm bài : *Thơ viết cho em* của anh, có những câu như : "Chỗ này em đứng bên anh. Ngày xưa ai đứng chỗ mình em ơi...", tôi sững sờ và phải xếp anh vào hàng ngũ của các nhà thơ chuyên nghiệp...
- GS. An :** – Có lẽ bác sĩ Sang chọn nhầm nghề. Điều đó có cái hay mà cũng có cái dở. Trái tim nghệ sĩ của anh dễ bị xúc động trước những hoàn cảnh thương tâm.
- Sang :** – Thưa thầy, đúng như vậy ạ. Em cố gắng để trong mọi hoàn cảnh, trái tim của nhà khoa học thắng trái tim nghệ sĩ. Cũng có lúc em hơi chần chừ trước khi cắt bỏ một bộ phận bệnh hoạn ra khỏi cơ thể người. Cơ thể con người là một khối nguyên vẹn, bộ phận

nào cũng có ích. Vậy mà vì sự bất lực của y học, chúng ta đành phải loại nó ra...

Kiến : – Khi đứng trước người bệnh, chúng ta phải để trái tim nghề sĩ sang một bên, dành dòng máu nóng trong cơ thể ta cho trái tim nghề nghiệp. Ngược lại, khi đứng trước một bức tranh thiên nhiên kì vĩ hay trước một cô gái đẹp, chúng ta hãy để trái tim nghề sĩ thành một chú ngựa phi trong lồng ngực...

GS. An : – Muốn có sự tách bạch như vậy, phải có thời gian. Tôi tin bác sĩ Sang sẽ làm được điều ấy... Một lần nữa xin chúc mừng... !

Kiến : – Xin chúc mừng... ! (*Giáo sư An và Giám đốc Kiến ra*).

Sang quay lại với bàn viết.

Một nhóm ba người gồm 2 nam và 1 nữ, mang máy ảnh và máy quay phim bước vào.

Phóng viên nam 1 : – Thưa bác sĩ, được tin bác sĩ vừa mổ thành công một ca đại phẫu rất khó, chúng tôi xin được phép đưa tin cho khán giả màn ảnh nhỏ toàn tỉnh được biết...

Phóng viên nữ 1 : – Thưa bác sĩ, qua tìm hiểu ở phòng Y vụ, chúng tôi được biết, đây là ca mổ khó, đòi hỏi những thiết bị hiện đại. Xin bác sĩ cho biết bí quyết của sự thành công...

Các phóng viên tác nghiệp. Người chụp ảnh, người quay phim, người đưa mi-crô chờ Sang trả lời.

Sang : – Tôi xin các bạn đừng vội đưa tin. Thứ nhất, đó là một công việc thường ngày của chúng tôi. Thứ hai, ca mổ tôi vừa tiến hành xong chưa biết sẽ tiến triển ra

sao. Chúng ta không thể khen ngày hôm sau là đẹp trời trước lúc trời tối của hôm trước...

Phóng viên nam 1 : – Thưa bác sĩ, chúng tôi đã tìm hiểu kĩ ở phòng Y vụ, được biết hiện tại bệnh nhân đang trong tình trạng rất tốt.

Phóng viên nữ 1 : Thưa bác sĩ, nhìn nét mặt hân hoan trên mặt người nhà bệnh nhân, tôi biết họ đang tận hưởng một niềm vui khi người thân của họ thoát khỏi nanh vuốt tử thần. Chúng tôi được biết, bác sĩ là người đã từng mổ thành công nhiều ca gay cấn khác...Vậy xin được hỏi bác sĩ, cảm giác của bác sĩ thế nào khi đặt dao kéo lên người bệnh nhân... ?

Sang : – Đó là cảm giác của người đi săn khi gặp một con thú hung dữ. Có một chút hồi hộp, một chút lo âu...

Phóng viên nam 1 : – Và cả run sợ... ?

Sang : – Không, cảm giác ấy không được phép có. Trái tim của người thầy thuốc lúc ấy phải ở trên đầu, dành hết tâm lực cho cuộc chiến một mất một còn với tử thần. *(lặng dài)* Chính người phẫu thuật viên cũng không lường được sức mạnh trước trận quyết chiến với tử thần và nhiều lúc bóng đen trùm lên bàn mổ trắng muốt làm cho dao cùn, kim gãy và bàn tay trĩu xuống trên thân thể đang lạnh dần của người bệnh. Nhiều khi thầy thuốc chúng tôi cảm thấy xấu hổ vì bất lực...

Phóng viên nam 1 : – Nhưng trong ca mổ sáng nay, phần thắng đã thuộc về bác sĩ... ?

Sang : – Tôi chưa dám khẳng định... Tử thần đang rình rập đâu đó. Nhưng không chạm được vào cơ thể bệnh nhân. Những người chiến sĩ áo trắng chúng tôi còn nợ người bệnh nhiều lắm... !

Phóng viên nam 1 : – Tuy không thực hiện được nguyện vọng phỏng vấn bác sĩ sau một ca mổ khó nhưng chúng tôi xin chúc mừng bác sĩ về thành công vừa qua. Cảm ơn bác sĩ !

Phóng viên nữ 1 : – Xin chào bác sĩ. Vậy là bác sĩ đang nợ bạn đọc và bạn xem truyền hình một phóng sự về ca mổ rất khó vừa qua...

Các phóng viên đi ra. Sang tiến ra tận cánh gà rồi quay lại bàn viết.

Thuý Nga đứng nép bên cánh gà, tay cầm bông hồng, nhìn Sang. Thấy Sang vẫn cặm cụi viết, cô nhẹ bước đi vào.

Nga đến sau lưng Sang một lúc lâu.

Nga : – Âm... !

Sang : – Nga đấy à... !

Nga : – Đúng là khi anh làm việc, bom nổ một bên anh cũng không biết...

Sang : – Anh đang ghi biên bản cuộc mổ sáng nay...

Nga : – Em mang hoa hồng mới vào thay cho anh đây...

Sang *(ngạc nhiên nhìn bông hồng trong lọ thủy tinh rồi ngược nhìn Nga) :* – Ồ, hoa còn tươi kia mà... !

Nga *(đến bên Sang nhìn anh âu yếm) :* – Bông này em thay hôm qua. Qua một đêm là tàn rồi anh ạ. *(chợt Nga*

ghé sát mặt Sang, lấy mùi soa lau mặt anh. Sang định quay đi) Yên, để em lau vết máu cho anh nào.

Sang *(sờ tay lên má)* : – Anh đoảng quá. Lúc rửa tay lại không soi gương...

Nga *(với tay lấy lọ hoa, bỏ bông hoa cũ, thay bông mới)* : – Em có cái lệ, mỗi lần anh mổ thành công một ca khó, em đều ra trước cổng viện chọn bông hồng đẹp nhất tặng anh...

Sang *(cười)* : – Cảm ơn em... Nhưng em có biết, người ta dành hoa hồng tặng nhau lúc nào không... ?

Nga *(lúng túng)* : – Khi người ta ghét nhau. Em rất ghét anh, ghét đến mức căm thù nên em tặng hoa hồng cho anh... Em có một câu hỏi muốn hỏi bác sĩ... !

Sang : – Nga cứ hỏi đi... !

Nga *(bẽn lẽn)* : – Thế nào nhỉ... câu hỏi này hơi tế nhị. Đây... À... thế này... Anh và chị Hiền là một đôi trai tài gái sắc. Vậy... vậy... tại sao anh chị lại chưa có cháu nào...

Sang : – Biết trả lời Nga thế nào nhỉ... ! Tôi đã ba mươi lăm, Hiền ba mươi, cưới nhau đã mười năm, lẽ ra nên có một thằng nhóc hay một thị mệ cho vui cửa vui nhà. Tôi rất muốn làm bố. Nhưng mỗi lần nhắc đến chuyện ấy, Hiền nhăng ra.

Nga : – Nếu anh chị có một đứa con, trí tuệ sáng láng như anh, hình thức xinh đẹp như chị, có lẽ anh chị là một gia đình hạnh phúc nhất của thành phố mình.

Sang *(thở dài)* : – Anh cũng mơ ước như thế. Hiền cũng chỉ là mơ ước. Còn Nga ? Một cô gái xinh đẹp như Nga, sao Nga vẫn một mình một bóng... ?

Nga (*tần ngần*) : – Em cũng không biết nữa. Em không muốn có thêm mối quan hệ nào khác. Mối quan hệ với những người chung quanh em quá đẹp, quá thơ mộng... Nhất là em được làm việc với anh, một người đàn ông tài năng, điển trai, lịch lãm...

Tú Anh, Nhân chạy vào

Tú Anh (*hốt hoảng, ấp úng*) : – Anh Sang ơi... ! Anh Sang ơi... !
Chị Hiền...

Sang (*nắm tay Tú Anh*) : – Chị Hiền làm sao... ? .

Nhân : – Chị Hiền... đi cấp cứu rồi... !

Sang lao ra. Mọi người lao ra theo.

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH II

Văn phòng làm việc của Sang.

Chiếc đèn đọc phim toả ra ánh sáng trắng đục.

Sang cầm tấm phim cắm vào đèn. Anh quan sát một lúc rồi nặng nề gieo mình xuống ghế.

Kiên vào

Kiên (*mở túi ni lông nhỏ, bỏ hòn sỏi hình san hô ra một khay nhỏ trên bàn*) : – Đây là viên sỏi bên thân phải của Hiền... Còn một bên nữa, Giáo sư An đang mổ lấy nốt...

Sang (*đón chiếc khay đựng sỏi, sững sờ*) : – Anh có thấy viên sỏi này giống như bàn tay của tử thần không... ?

Kiên (*gật gù*) : – Gần giống như thế... !

Sang : – Anh có thấy tôi là một anh chồng vô tình không... ?
Một bác sĩ dốt nát quá không... ?

Kiến *(an ủi)* : – Sao anh lại tự hành hạ mình như thế... ?
Trong bệnh viện ta, ai cũng khen anh là người chồng
mẫu mực, một thầy thuốc tài năng...

Sang : – Tôi cảm thấy xấu hổ. Rất xấu hổ, anh Kiến ạ. Là
thầy thuốc ngoại khoa mà để vợ mình có hai viên
sỏi san hô cắm vào hai quả thận từ khi nào mà
không biết...

Kiến : – Có phải bệnh gì thầy thuốc chúng ta cũng biết cả
đâu... Ví như bà xã nhà tôi, bị sâu hai chiếc răng mà
giờ tôi đâu có hay. Thôi, ta gác chuyện đó đi. Ta sang
phòng mổ đi. Chắc thầy An mổ sắp xong...

Sang : – Anh đừng trách tôi không sang phòng mổ khi
người đang nằm trên giường mổ chính là vợ tôi. Lẽ ra
tôi phải có mặt bên vợ mình để chia sẻ sự đau đớn
với cô ấy. Nhưng khi hình dung thấy An rạch dao lên
thân thể vợ tôi, tôi như người rơi xuống vực thẳm,
đầu óc quay cuồng phải bỏ sang đây... Tôi là người
cầm dao mổ cho người khác. Nhưng đến lượt thân
nhân của mình bị dao kéo đụng vào, tôi không còn
hồn vía nào để đứng dưới ngọn đèn không hắt bóng
ấy nữa...

Kiến : – Tôi hiểu và rất thông cảm với anh. Luật của ngành
ta cũng không cho bác sĩ mổ cho thân nhân của mình.
(cười) Anh thấy không, con người nghệ sĩ trong anh
trỗi dậy rồi đây... Tôi sang phòng mổ đây. *(ra)*.

Sang cầm viên sỏi lên ngắm nghía.

Sang (nói một mình) : – Hiền ơi, em tha lỗi cho anh... Từ thần đã đặt bàn tay vào thắt lưng em từ lâu rồi mà anh không biết... ! Anh thật có lỗi với em... !

Nga vào.

Nga (ngạc nhiên) : – Kia, anh Sang, sao anh lại ngồi đây... ?

Sang : – Anh tưởng em đang phụ mổ cho thầy An... ?

Nga : – Em quen phụ mổ cho anh... Không có anh trong phòng mổ, em thấy thế nào ấy, cảm giác hụt hẫng, trống vắng... và thế là em đề nghị bé Hà thay em phục vụ cho thầy An. Em tưởng anh đang ở trong phòng mổ chứ... !

Sang : – Anh đẩy xe đưa Hiền đến trước phòng mổ... Tự nhiên, đầu óc anh quay cuồng, hai chân như muốn rũ xuống. (lặng dài) Anh đã ngồi đây hai tiếng đồng hồ rồi. Đầu óc như tê dại, anh không biết mình đang nghĩ gì...

Nga : – Em thấy thần sắc của anh hôm nay khác quá. Mặt anh bì ra, vô cảm, y như anh đeo mặt nạ...

Sang : – Anh Kiện vừa ở đây. Anh ấy đã nhận xét đúng : con người nghệ sĩ đầy đa cảm của anh đang thay thế cho con người thầy thuốc đầy quyết đoán...

Nga : – Em chia sẻ những băn khoăn với anh. Anh sẽ nhanh chóng trở về với công việc của mình. Một ngày không được trao dụng cụ cho anh, không được ngửi mùi ê te thơm nồng, em có cảm giác mình đang sống trong một thế giới khác... (nhìn bóng hồng trên bàn) Anh thấy không, bóng hồng em cầm ngày hôm kia tàn đi rồi đấy... Sáng nay đi qua cô hàng hoa trước cổng viện,

cô ấy bảo đang để dành cho em một bông hồng Đà Lạt tuyệt đẹp...

Sang (*thở dài*) : – Sao em cứ tặng hoa hồng cho anh... ? Nhiều khi nhìn bông hồng em tặng, anh có cảm giác như một kẻ ăn mày ngồi trước một mâm cỗ đầy, tự hỏi mình có xứng đáng được ăn cỗ ấy không... !

Nga : – Anh ạ, tốt nhất là anh đừng để tâm chuyện ấy... Chuyện ấy không thuộc về suy nghĩ của những nơ ron thần kinh.

Sang : – Anh linh cảm chuyện ấy của một cơ quan thần kinh khác... Nhưng anh còn kém xa một kẻ ăn mày tự do...

Nga : – Em không quan tâm chuyện anh là ai... Ba năm nay, em luôn làm việc cùng với anh trong phòng mổ. Và có hàng trăm bông hồng trên bàn làm việc của anh... Anh là một bác sĩ giỏi nên em sẵn sàng tặng anh triệu triệu bông hồng... Thôi, em sang với chị Hiền đây (*ra*).

Sang : – Đợi anh sang với... (*cùng ra*)

Sân khấu trống trong chốc lát.

Tiếng một người ở cánh gà : Đấy, phòng bác sĩ Sang đấy... !

Tú Anh và Nhân vào

Tú Anh : – Phòng này thì em biết rồi. Bên phòng mổ người ta nói không có anh Sang, ở đây cũng không có nốt. Anh ấy đi đâu nhỉ... ?

Nhân : – Nếu anh mà có vợ đang bị mổ như anh Sang có lẽ anh điên lên mất...

Tú Anh : – Vợ vẩn... ! Chả thế mà đến giờ này anh vẫn tư lệnh phòng không... Những lúc này, người chồng phải

bình tĩnh nhất... Chuẩn bị cho mình một tư thế sẵn sàng. Hoặc là vợ mình sẽ đang hoảng về nhà bằng cổng trước. Hoặc là đi cổng sau...

Nhân : – Em chỉ ôm một mớ lí thuyết. Em làm sao hiểu đàn ông bằng anh... Lúc này, anh Sang đang rối ruột. Có thể anh ấy đang ngồi uống rượu với ai đó cho quên đi lo lắng... Hoặc là đang nằm trên giường sau khi đã uống vài viên thuốc ngủ...

Tú Anh *(khó chịu, chỉ tay vào mặt Nhân)* : – Này, này, anh đừng có mà nói xấu anh Sang. Anh ấy không tội thế đâu... !

Nhân : – Vậy thì anh ta đi đâu... ?

Tú Anh *(lúng túng)* : – Ô, sao anh lại hỏi em... ?
Hoài vào.

Hoài *(mừng rỡ, bước lại gần Tú Anh)* : – Anh tìm em muốn chết... ! Đến trường, các thầy bảo em về nhà. Đến nhà, bố em bảo em sang nhà chị Hiền. Nhà chị Hiền đóng cửa. May mà có người nói chị Hiền đau phải mổ. Thế là anh phi thẳng đến đây...

Tú Anh *(hờ hững)* : – Anh tìm em có việc gì... ?

Hoài *(lúng túng)* : – À... à... Để... Để rủ em vào thăm chị Hiền... !

Tú Anh : – Vậy... vậy là anh chỉ quan tâm đến chị Hiền. Thế anh ở lại đây nhé. *(kéo tay áo Nhân)* Ta về trường thôi anh... !

Hoài *(luống cuống cầm tay Tú Anh)* : – Ấy, anh tìm em là để cùng em vào thăm chị ấy... Dĩ nhiên... anh cũng rất quan tâm đến em... !

Tú Anh : – Em có còn là trẻ con nữa đâu... Thôi, em đi đây...

Nhân : – Chào anh... !

Hoài (*cản đường Nhân*) : – Này anh bạn, anh có đi thì đi một mình thôi nhé... Bỏ cái thói rủ rê ấy đi... !

Nhân : – Anh không nghe thấy Tú Anh rủ tôi cùng về à... ?

Hoài : – Tôi có nghe. Nhưng tôi đang có việc bàn với Tú Anh... Anh về trước đi... !

Tú Anh (*cười, nghi ngờ*) : – Em thì có việc gì cần bàn với anh đâu nhỉ... Anh là doanh nhân, em là giáo viên, có việc gì chung nhau đâu mà phải bàn... ?

Hoài bước lại gần Tú Anh, nói nhỏ.

Tú Anh : – Rửa chiếc xe Camry thì anh cứ nói toạc ra đi, úp úp mở mở làm gì... Một việc vui như vậy, sao anh không mời cả anh Nhân, đồng nghiệp của em...

Hoài : – Nhưng anh lại có việc muốn bàn riêng với em cơ...

Tú Anh : – Anh cứ bàn ở đây đi. Sau đó chúng ta sẽ cùng đi "rửa" chiếc xe hơi đời mới của anh... !

Hoài : – Bàn ở đây không tiện...

Tú Anh : – Chả có gì mà không tiện cả... Anh cứ nói đi...

Hoài (*lúng túng, suy nghĩ một lúc*) : – Có người thứ ba, anh khó nói quá... !

Nhân : – Thôi, để tôi ra ngoài một lúc. (*vội ra*)

Tú Anh : – Bây giờ anh tha hồ nói... !

Hoài (*lúng túng*) : – Đó là việc... là việc... em có vui lòng... làm chủ nhân của chiếc xe ấy không... !

Tú Anh (*phá lên cười*) : – Em là chủ nhân của chiếc xe ấy... ? Nghĩa là nó sẽ thuộc về em... Nhưng em có biết lái xe đâu... !

Hoài : – Chỉ cần một tuần lễ là em biết lái xe ngay. Anh sẽ chạy ngay cho em một tấm bằng hợp pháp...

Tú Anh : – Tự dưng em có một chiếc xe. Lương giáo viên của em mà có xe hơi thì người ta nghi ngờ đấy... Thôi, em cảm ơn anh...

Hoài (*khổ sở*) : – Sao em không chịu hiểu cho tấm lòng của anh... ? Anh tặng em chiếc xe. Anh sẽ tặng em tất cả tài sản, cả công ty của anh...

Tú Anh : – Nhưng em làm sao mà có được vinh dự ấy... !

Hoài : – Em là bà hoàng của anh... là một nửa cuộc đời còn lại của anh mà anh đang tìm kiếm... Em... em hãy nhận lời đi... Em sẽ có tất cả, miễn là em nhận lời... làm nửa cuộc đời anh... (*bước lại quỳ trước Tú Anh*) Em đồng ý đi... !

Sang và Nhân bước vào. Hoài vội vàng đứng dậy.

Sang (*đỡ Hoài đứng dậy*) : – Sao lại khổ sở thế này... ?

Hoài : – Báo cáo anh... em đang cầu xin cho chị Hiền mau tai qua nạn khỏi... !

Tú Anh (*quay ra với Sang*) : – Chị Hiền thế nào rồi anh... ?

Sang : – Ca mổ sắp xong rồi... Bốn tiếng đồng hồ... kim đồng hồ trên tay tôi như bị ai buộc lại. Nặng nề trôi...

Hoài : – Chúng em cũng rất lo cho chị... Phen này nếu chị Hiền khỏi bệnh, đề nghị anh làm cái lễ cúng tạ để cảm ơn trời đất...

Giáo sư An, Kiện, Minh, Vũ với trang phục phòng mổ, mũ xanh lần lượt đi vào

Sang (*cầm tay giáo sư*) : – Thưa thầy... !

- Kiến :** – Hiền đã tỉnh rồi... ! Anh có thể yên tâm... ?.
- GS. An :** – May mà thể trạng của chị ấy rất tốt nên mổ lấy sỏi cả hai bên cũng không ảnh hưởng gì...
- Sang :** – Cảm ơn thầy, cảm ơn thầy...
- Nhân :** – Thưa giáo sư, thưa anh Kiến, anh Sang và các anh, bây giờ đã quá giờ trưa rồi. Chúng tôi mời giáo sư và các anh ra trước cổng bệnh viện ăn bữa cơm bình dân...
- Hoài** *(khó chịu)* : – Sao lại ăn cơm bình dân... Một sự kiện y khoa to lớn như thế, có giáo sư danh tiếng và các bác sĩ lừng danh ở thành phố ta mà lại chỉ ăn cơm bình dân. Tôi xin mời quý vị ra nhà hàng đặc sản... !
- Kiến :** – Vui thế này, ăn gì cũng ngon. Thôi, mời các vị ta ra nhà hàng bình dân... !

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH III

NHÀ SANG

Bài trí đơn giản. Một bộ ghế mây. Một bàn làm việc.

- Sang** *(vừa lau nhà, vừa hát)* : – Chưa có hôm nào đẹp như hôm nay. Non nước mây trời lòng ta mê say...
- Nga cầm một bó hoa hồng đứng ở cánh gà, nhìn Sang đang vui vẻ. Cô lắc đầu mỉm cười rồi đi thẳng vào. Sang chúm mũi lau, không để ý đến cô.*
- Sang** *(đụng cây lau nhà vào chân Nga, giật mình ngược mắt lên)* : – Ô, Nga đến từ khi nào thế ? Anh xin lỗi... !

- Nga : – Thấy anh vui vẻ quá, em chẳng nỡ làm anh mất hứng... Chị đâu anh... ?
- Sang : – Hiền vừa đi dạo với Tú Anh...
- Nga : – Anh chị có ba tuần nghỉ ở biển, thoải mái nhỉ...
- Sang : – Mừng nhất là sau khi mổ, sức khoẻ Hiền đã bình phục... !
- Nga : – Em chúc mừng anh chị... *(trao bó hoa hồng cho Sang)*
- Sang *(mân mê bó hoa)* : – Đẹp quá... ! Lần đầu tiên Nga tặng anh nhiều thế này...
- Nga : – Bình thường, em chỉ tặng anh có một bông, sau khi anh mổ xong một ca khó. Nhưng hôm nay, em tặng anh những bông hồng này, vì hạnh phúc của anh chị...
- Sang : – Anh cảm ơn em... Với anh thế này là em đã tặng anh triệu triệu bông rồi đấy... !
- Nga : – Mừng nhất là em lại được trao dụng cụ cho anh... Em lại được đứng dưới ánh đèn không hắt bóng với anh... Và mỗi lần anh mổ xong một ca khó, em lại ra hàng hoa trước cổng viện chọn mua tặng anh một bông hồng đẹp nhất..
- Sang : – Anh hiểu tình cảm em dành cho anh... *(lặng dài)* Nhưng, mọi việc đã an bài. Ván đã đóng thuyền. Anh không thể làm khác được...
- Nga : – Anh hiểu cho như thế là em mãn nguyện lắm rồi... Anh đã nói những điều sâu kín nhất của lòng mình thì em cũng xin được nói những điều bấy lâu nay em giấu sâu chôn chặt. Vâng... vâng... em đã bước sang tuổi hai mươi ba. Đã có ba năm đứng trao dụng cụ

cho anh... *(xúc động)* Mỗi đường dao của anh, mỗi nuộc chỉ anh thắt trên vết mổ của bệnh nhân, em đều cảm thấy một sự tài hoa mà không phải ông bác sĩ nào cũng có được. Tim em rộn lên khi anh xử lý thành công những trục trặc trong khi mổ và cũng thất lại khi trán anh ướt mồ hôi mỗi khi anh gặp một ca mổ khó...

Sang : – Tại Nga quý trọng anh nên mới có những cảm xúc ấy thôi... Thực ra, tôi chỉ là một anh thợ mổ tồi... *(cười)* Một tay đồ tể thì chính xác hơn...

Nga *(làm mặt giận)* : – Anh vô tình quá... ! Em cũng quý trọng bác sĩ Kiện, bác sĩ Minh, bác sĩ Vũ nhưng em có những cảm xúc ấy đâu. Anh nói thế làm em buồn quá... Thôi, em về đây...

Nga định về thì Hiền và Tú Anh dắt tay nhau vào. Trên tay Hiền là mấy bông hoa dại.

Hiền *(đón đá cầm tay Nga)* : – Em mới đến chơi à... ?

Sang : – Nga mang bó hoa này đến tặng em... *(trao bó hoa cho Hiền)*

Hiền : – Chị cảm ơn em... !

Nga : – Thôi, em về đây... *(với Tú Anh)* Chị ở lại chơi... *(ra)*

Hiền : – Nga là một cô gái ngoan...

Tú Anh : – Và rất xinh đẹp... Em có cảm giác, cô ấy rất quý anh Sang...

Sang : – Cũng thường thôi... ! Cũng may mà chị Hiền em không ghen...

Hiền : – Em biết anh dành hết tình cảm cho em nên trong em, khái niệm ghen hình như biến mất... Thậm chí, em có bật đèn xanh cho anh anh cũng sẽ chuyển thành đèn đỏ...

Tú Anh : – Thế thì hơi mạo hiểm... Anh Sang là một người nổi tiếng, một người của công chúng... chị không giữ là có ngày mất...

Sang : – May mà anh có chị Hiền thương yêu chứ không là đứng đầu danh sách ế vợ của bệnh viện... Thôi, hai chị em ở nhà, anh ra đầu phố mua tí gì, trưa nay anh em mình làm bữa cải thiện...

Tú Anh : – Để em đi cho... Chứ anh mà ra đầu ngõ, quân dao thót nó lược anh đấy... !

Hiền *(cười thoải mái)* : – Em nhầm ! Chính cái cô hàng thịt đầu ngõ rất "kết" anh Sang. Có lần chị nhờ anh ra mua ít thịt, cứ nghĩ là anh sẽ mua phải loại bạc nhạc. Nhè đầu cô ấy cân cho một kí tuyệt ngon, nghe nói không lấy tiền...

Sang : – Vì anh là đồ tể, cùng hội cùng thuyền với quân dao thót nên được chị em lưu ý... Thôi...anh đi đây. *(ra)*

Tú Anh và Hiền ngồi vào bàn.

Hiền : – Bây giờ em đứng lên đi, coi như đang đứng trên bục giảng. Chị ở dưới làm học sinh...

Tú Anh *(ngần ngại)* : – Em ngại lắm... Em chỉ quen giảng văn lớp 10, bây giờ giảng chương trình lớp 12, em ngại lắm...

Hiền : – Chẳng có gì ngại cả... Muốn học bơi thì phải nhảy xuống nước... nào, em đứng lên đi, xem chị như học sinh...

Tú Anh ngượng ngùng đứng dậy.

Tú Anh : – Bao giờ về bên kia Sông Đuống
Anh lại tìm em
Em mặc yếm thắm

Em thất lựa hồng

Em đi thấy hội non sông

Cười mê ánh sáng muôn lòng xuân xanh.

Hoàng Cầm là một người con của quê hương Kinh Bắc, nơi có làng tranh Đông Hồ, có con sông Đuống hiền hoà và thơ mộng chảy qua... Đoạn thơ các em vừa nghe là phần kết của bài thơ : *Bên kia Sông Đuống* được thi sĩ viết vào những năm đầu của cuộc kháng chiến chống Pháp. Hôm nay, chúng ta sẽ học bài thơ này. Cô mời một em đọc bài thơ (*chỉ vào Hiền*) Mời em... !

Hiền đứng dậy, mở sách đọc.

Hình ảnh sau đó, Tú Anh làm động tác đang giảng bài.

Sang đứng ở cánh gà, tay xách làn đựng thức ăn, nghe Tú Anh giảng.

Hiền (*vỗ tay*) : – Rất khá... Em mở đầu bài giảng như thế là rất tốt...

Tú Anh : – Thật hả chị... ? Em quen dạy lớp 10, giờ đứng trước lớp 12, em run quá.

Hiền : – Chị thấy em rất tự tin. Từ những câu thơ của Hoàng Cầm, em đã cho học sinh thấy bức tranh sông Đuống từ "bên này" nhìn sang "bên kia".

Tú Anh : – Bản thân những câu thơ ấy là một bức tranh rồi chị ạ.

Hiền : – Nhưng em đã khái quát và nâng lên. Có điều, khi phân tích niềm thương mến và nỗi đau xót xa của nhà thơ khi quê hương bị giặc tàn phá, em cần chú ý nhấn mạnh những giá trị văn hoá, vẻ đẹp cổ truyền, sinh hoạt thanh bình trước đây để làm nổi bật tội ác của giặc Pháp.

Tú Anh *(cầm tay Hiền, vẻ xúc động)* : – Không có chị, không biết bao giờ em mới giảng được chương trình văn học lớp 12.

Sang *(đặt làn xuống đất, vỗ tay)* : – Hay lắm... ! Tú Anh giảng rất có duyên...

Tú Anh : – Anh đừng cho em đi tàu bay giấy... ! Tất cả là nhờ chị Hiền... Từ khâu chuẩn bị giáo án đến khâu giảng thử... Chứ để mình em ấy à... còn khuya mới sờ được vào chương trình văn 12...

Hiền : – Em phát hiện ra Tú Anh là cô giáo có năng khiếu sư phạm. Thế là em bàn với chị Hiệu trưởng bồi dưỡng Tú Anh...

Sang : – Bây giờ anh sẽ vào bếp trở tài để mời cơm hai cô giáo...

Tú Anh : – Anh mà nấu ăn được kia à... ? Thôi, để em giúp cho một tay...

Hiền : – Phải đấy... Em vào giúp anh Sang một tay...

Tú Anh : – Nào, ta đi, ông đầu bếp... *(Tú Anh và Sang ra.)*

Hiền đứng lên, vẻ mặt mệt mỏi. Chị cầm tờ báo.

Âm thanh nổi lên. Hiền đứng không vững, lao đảo một lúc rồi ngã xuống sàn nhà.

Một lúc sau, tiếng Tú Anh vọng ra.

Tú Anh : – Chị Hiền ơi, chị ném thử món xào này anh Sang làm có được không... *(vào, hốt hoảng, bát thức ăn rơi xuống đất, chạy đến đỡ Hiền dậy)* Chị Hiền, chị làm sao thế này... Anh Sang... Anh Sang... !

Sang lao vào, cùng đỡ Hiền lên giường.

- Sang :** – Sao mặt em lại đỏ lên thế này... ? *(sờ tay lên trán)*
Trời ơi, em bị sốt... ! *(lấy cặp nhiệt độ cặp cho Hiền)*
- Tú Anh :** – Lúc đi dạo, thấy chị mệt, em bảo chị về, chị cứ bảo không sao...
- Hiền** *(thều thào)* : – Chị... hơi... mệt... tí thôi...
- Sang** *(lấy cặp nhiệt độ từ Hiền, hốt hoảng)* : – Trời ơi... 40 độ... !
Sang lao đến bên máy điện thoại, bấm số...
- Sang :** – Thầy An đấy ạ... Em Sang... Dạ, Hiền bị sốt cao...
(lặng dài) Thế ạ... nghiêm trọng thế ạ... Ngay bây giờ... Vâng... vâng... ! *(quay sang Hiền và Tú Anh)*
phải đưa Hiền vào bệnh viện ngay...
- Hiền** *(gượng dậy)* : – Sao thế ạ... Em có sao đâu... !
- Sang** *(chần chừ một lúc rồi dứt khoát)* : – Em phải vào bệnh viện ngay... !

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH IV

Phòng làm việc của Sang trong bệnh viện.

Sang, Giáo sư An, Kiện đang ngồi trong phòng.

Sang vò đầu ngồi im lặng.

- GS. An :** – Nhiều khả năng niệu quản bị chít hẹp, gây ứ mủ... Đây là biến chứng hay gặp ở những người bị sỏi thận lâu ngày.
- Kiện :** – Tôi cũng nghĩ như giáo sư...
- GS. An :** – Tốt nhất là mổ dẫn mủ, kháng sinh liều cao...

Sang *(bật dấy)* : – Không... ! Xin đừng đụng dao kéo vào người cô ấy nữa... ! Một lần là quá đủ !

GS. An *(ôn tồn vỗ vai Sang)* : – Anh là bác sĩ khoa ngoại, anh thừa biết phải làm gì bây giờ...

Kiến : – Phải mổ cấp cứu, Sang ạ... Chúng ta không được phép chần chừ... Ứ mủ bể thận sẽ dẫn đến nhiễm trùng huyết, lúc đó sẽ vô cùng khó khăn... *(tình cảm)*. Bọn mình thông cảm với nỗi lo lắng của cậu. Nhưng lúc này, chúng ta không có nhiều thời gian lựa chọn...

Sang : – Không... ! Tôi không thể để những nhát dao lạnh lòng, vô cảm lại làm rách nát thân thể vợ tôi một lần nữa...

Kiến : – Bọn mình tôn trọng ý kiến của cậu. Cậu không kí vào giấy đồng ý mổ, chúng tớ không dám can thiệp...

GS. An : – Lí trí và tình cảm là hai lĩnh vực khác nhau. Bàn tay trái không nên can thiệp vào công việc của bàn tay phải... Trong trường hợp của chị Hiền, chúng ta chỉ có hai sự lựa chọn : mổ hay không mổ... Đây là câu chuyện của lí trí...

Lặng dài.

Kiến : – Cậu có cùng một lúc hai cương vị : chồng của chị Hiền và Trưởng khoa ngoại bệnh viện. Còn ý kiến của chúng tớ... không phải là ý kiến sau cùng. Cậu cứ suy nghĩ đi... nhưng đây là một trận đánh gay go với tử thần mà chúng ta phải nổ súng trước, càng sớm càng tốt...

- GS. An** *(đến bên, vỗ vai Sang)* : – Hai con người lí trí và tình cảm trong anh đang giằng xé nhau... Tôi tin là anh sẽ có những quyết định sáng suốt...
- Sang :** – Cám ơn thầy... Em sẽ quyết định ngay...
- Kiến :** – Thời gian không còn nhiều, Sang ạ... *(Giáo sư An và Kiến ra)*
- Tú Anh** *(hốt hải chạy vào)* : – Anh Sang, anh Sang, mọi người đang chờ quyết định của anh...
- Sang vẫn đứng bất động vò đầu.*
- Tú Anh** *(lay vai Sang)* : – Kìa, anh quyết định đi chứ... Mổ hay là không... ?
- Sang** *(hét to)* : – Không... !
- Tú Anh** *(lùi lại, ngạc nhiên)* : – Sao lại thế ạ... ?
- Sang :** – Đã nói không là không... mổ đồng nghĩa với cái chết. Một cái chết được dự báo...
- Tú Anh :** – Anh không đồng ý cho mổ... vì sợ chết. Nhưng nếu không mổ chị Hiền sẽ chết nhanh hơn. Anh không muốn chị Hiền được cứu sống... ?
- Sang :** – Tôi muốn Hiền sống. Nhưng tôi là người có lỗi lớn với cô ấy... Tôi đã phát hiện bệnh của Hiền quá muộn. Bây giờ niệu quản đã bị chít hẹp lâu ngày, mổ dẫn lưu đồng nghĩa với hàng loạt cuộc mổ liên tục tiếp theo. Liệu Hiền có chịu đựng nổi những ca mổ ấy không... ?
- Tú Anh :** – Em không hiểu gì chuyên môn, thấy mọi người nói cần phải mổ ngay mà anh còn chần chừ nên em đến để anh có ý kiến...

Sang *(suy nghĩ một hồi lâu)* : – Tú Anh thông cảm cho tôi, tôi đang đứng ở hai ngã đường. Một lối dẫn về trường của Hiền, một lối ra nghĩa trang... Cuộc chơi này năm ăn năm thua, tôi không thể đưa sinh mạng của Hiền ra đánh cược... !

Tú Anh *(vẻ thất vọng)* : – Ra thế... ! *(lặng ngắt)* Em vẫn nghe chị Hiền nói, anh là người thông minh, quyết đoán. Vậy mà trước sự sống còn của người mà anh yêu thương nhất anh lại chần chừ... Em hoàn toàn thất vọng vì anh... !

Sang : – Tú Anh hiểu thế nào cũng được. Với bệnh nhân khác, tôi không phải đắn đo nhiều. Nhưng đây là trường hợp cá biệt...

Tú Anh : – Cá biệt nên càng đòi hỏi anh quyết định sớm. Mà thôi, nếu anh không đồng ý mổ, lí lẽ như anh vừa nói, anh cũng phải có ý kiến ngay...

Sang : – Tôi đã nói điều ấy với Giáo sư An và bác sĩ Kiện giám đốc...

Tú Anh : – Nghĩa là không mổ... và chúng kiến chị Hiền chết một cách từ từ, êm dịu. Và anh sẽ không bị mang tiếng là người có lỗi với chị ấy... ? Em thật không ngờ... *(ra)*

Sang vò đầu, đứng lặng giữa sân khấu

Tiếng vọng của GS. An : – Anh là bác sĩ ngoại khoa, anh thừa biết phải làm gì bây giờ...

Tiếng vọng của Tú Anh : – Nghĩa là không mổ... và chúng kiến chị Hiền chết một cách từ từ êm dịu. Và

anh sẽ không bị mang tiếng là người có lỗi với chị ấy... ? Em thật không ngờ.

Sang gieo mình xuống ghế, gục đầu lên thành ghế.

Nga vào, đến đứng bên Sang một hồi lâu. Chuông điện thoại reo.

Nga *(đến nhắc điện thoại, định nghe nhưng lại bỏ xuống, cô đến bên Sang) : – Anh Sang, anh có điện thoại... !*

Sang *(bùng tỉnh) : – Bảo tôi không có đây... !*

Nga : – Sao lại thế ạ... ?

Sang *(gắt) : – Thì cô cứ bảo như thế đi... Lúc này, tôi không muốn nói chuyện với ai... !*

Nga *(nhìn Sang khó chịu, đến bên máy điện thoại) : – A lô... ! Vâng, thưa giáo sư... Urê huyết và Creatinin đều rất cao. Chức năng hai thận không còn... Vâng, em sẽ nói ngay với anh ấy... (bỏ máy, đến bên Sang) Giáo sư An thông báo, bên xét nghiệm vừa trả lời, chức năng hai quả thận của chị Hiền đều bị hỏng...*

Sang : – Điều đó đồng nghĩa với cái chết... *(đưa hai tay lên trời, than)* Sao tôi lại bất hạnh thế này... ?

Nga : – Em thấy bên khoa cấp cứu hồi sức, có nhiều người hỏng hai quả thận họ vẫn sống bình thường nhờ chạy thận nhân tạo. Mỗi tuần họ đến đó chạy thận hai lần...

Sang *(bùng tỉnh, nắm tay Nga) : – Sao tôi lại lú lẫn thế nhỉ... ! Đúng rồi... phải mổ dẫn lưu mủ bể thận cho Hiền... Sau đó... sẽ chạy thận nhân tạo. Nhưng tôi sẽ nói với Giáo sư An và anh Kiện thế nào đây... ?*

Tôi trong cơn hoảng loạn đã không đồng ý cho giáo sư mổ...

Nga : – Em sẽ nói thay anh... ! *(đến bên máy điện thoại, bấm máy)* Vâng, thưa thầy, em Nga y tá nhà mổ đây ạ... Bác sĩ Sang đã đồng ý nhờ thầy mổ cho chị Hiền rồi ạ... ! Vâng vâng ạ... ! *(với Sang)* Giáo sư nói, sẽ tiến hành mổ trong điều kiện tối ưu và nhất định sẽ phải truyền máu...

Sang : – Đúng rồi... nhất định phải truyền máu... !

Nga : – Em xuống với chị Hiền đây... *(đến bên Sang, cầm tay anh, xúc động)* Em thương anh quá... Nhưng anh phải bình tĩnh... Giáo sư An cầm dao thì chẳng có gì phải lo lắng cả. Em đi đây...

Nga ra đến cánh gà thì gặp Kiện cùng hai người mặc áo bờ lu.

Người mặc áo bờ lu số 1 : – Thưa bác sĩ Giám đốc, kho máu của bệnh viện ta có ba cơ sở máu nhóm AB, đã truyền hết sáng nay rồi... Bây giờ cần phải về Hà Nội lấy...

Người mặc áo bờ lu số 2 : – Cả tuần vừa rồi, không có ai cho máu AB.

Kiện *(gay gắt)* : – Và như thế là khi cần máu AB thì lại không có... ? Tôi hẹn cho hai anh, trong 30 phút nữa, phải có hai cơ sở máu AB... !

Người mặc áo bờ lu 1 : – Chúng tôi không dám hứa...

Người mặc áo bờ lu 2 : – Chỉ còn mỗi cách xin máu AB trong cán bộ bệnh viện...

Kiện *(to tiếng)* : – Các anh muốn làm sao thì làm. Nếu ba mươi phút nữa mà không có máu AB, tôi sẽ kỉ luật cả khoa...

Kiện vào Nga không ra mà vào theo Kiện

- Kiến** *(càu nhàu)* : – Một bệnh viện ngàn giường mà không có lấy một bịch máu AB... ! Giáo sư An đang rửa tay. Hiền đã lên bàn mổ. Thế mà lại không có máu... !
- Nga** *(đến bên Kiến)* : – Thưa bác sĩ giám đốc, em là người có nhóm máu AB. Em sẽ cho chị Hiền máu...
- Kiến :** – Cô là người có nhóm máu AB... ?
- Nga :** – Vâng, năm ngoái em đã một lần cho máu khi khoa huyết học không có máu này... Thôi, để em xuống khoa huyết học *(ra nhanh)*
- Sang** *(gọi với)* : – Nga... !

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH V

NHÀ SANG.

Hiền mặc quần áo ngủ hơi rộng, ngồi ở ghế.

- Hiền** *(buồn bã)* : – Hôm qua Nga đến thăm em, em mới biết cả tháng nay anh không vào phòng mổ...
- Sang** *(lảng sang chuyện khác)* : Chậu hồng trước sân nhà mình sáng nay nở hai bông...
- Hiền :** – Anh chưa trả lời em... Cả tháng nay anh không mổ... !
- Sang :** – Anh lo cho sức khoẻ của em... !
- Hiền :** – Nhưng anh cũng đừng quá lo đến mức phải bỏ cả công việc. Có lần anh nói, ai muốn giết anh, chỉ cần không cho anh vào phòng mổ... *(lặng ngắt)* Vậy mà bây giờ... !

Sang *(đến bên Hiền, tình cảm)* : – Anh còn làm gì được vào lúc này khi em phải liên tục lên bàn mổ... ? Anh không thể cầm dao mổ cho bệnh nhân nếu thần kinh quá căng thẳng...

Hiền : – Không ngờ, em lại thành gánh nặng cho anh. Tuần hai buổi chờ em đi chạy thận nhân tạo. Cơm nước chợ búa. Phải bỏ cả chuyên môn...

Sang : – Không, anh vẫn làm chuyên môn đấy thôi... Hằng ngày, anh khám bệnh, cho thuốc bệnh nhân...

Hiền : – Nhưng anh là phẫu thuật viên. Hằng ngày anh phải cầm dao kéo, phải đứng dưới đèn không hắt bóng. Anh nói, anh có thể bỏ em nhưng anh không thể rời phòng mổ. Anh phải được người mùi ê te... !

Sang *(cười gượng)* : – Đó là anh nói đùa thế thôi... Em là tất cả... Anh thà bỏ say mê nghề nghiệp chứ không thể mất em... Thôi, để anh đi ra chợ...

Hiền *(nắm tay Sang)* : – Anh... !

Sang *(nhìn Hiền âu yếm)* : – Em muốn ăn gì anh sẽ chiều...

Hiền : – Em thương anh quá... ! Mấy tháng nay, anh không được gần em... !

Sang *(vẻ ngạc nhiên)* : – Khi nào mà anh chẳng bên em... !

Hiền *(cười)* : – Anh ngốc lắm... Thôi, anh đi đi... !

Sang ra

Hiền đứng dậy, tìm đến chỗ để ti vi. Nơi để chiếc đầu máy vi đi ô trống. Cô mở tủ, lục lọi, lấy ra hộp nữ trang.

Hiền *(nói một mình)* : – Quái. Cái đầu vi đi ô không còn. Chiếc nhẫn cưới của anh ấy cũng biến mất... !

Tiếng Tú Anh nơi cánh gà : – Chị Hiền ơi... ! Chị Hiền ơi... ?

- Tú Anh** *(hớn hở vào)* : – Chị Hiền... !
- Hiền :** – Có gì mà em vui thế... Vừa "tắm" được anh chàng nào à... ?
- Tú Anh :** – Trên cả tuyệt vời chị ạ... !
- Hiền :** – Thế à... Anh chàng ấy phải điển trai và tài năng... !
- Tú Anh :** – Không, giờ giảng văn lớp 12 sáng nay của em cơ... Toàn tổ Văn dự giảng. Và cả ban giám hiệu. Bài "Bên kia sông Đuống" của thi sĩ Hoàng Cầm chị nhớ không... ? Chị đã giúp em chuẩn bị, rồi giảng thử cho chị nghe... Mấy tháng nay vắng chị, chương trình giảng văn lớp 12 bị xáo trộn nhiều lắm. Thế là chị Hiệu trưởng gọi em lên, giao cho em một số tiết. Bài giảng đầu tiên lại là bài "Bên kia sông Đuống". Thế là em mở băng. Khi họp nhận xét, chị Hiệu trưởng tuyên bố, em dạy rất tốt... chỉ sau chị Hiền... !
- Hiền :** – Chị chúc mừng em... !
- Tú Anh :** – Không có chị kèm cặp, em làm sao thành người...
- Hiền :** – Em là một cô gái thông minh... Chị rất tin em...
- Tú Anh :** – Có một việc em muốn hỏi chị...
- Hiền :** – Em cứ nói đi... !
- Tú Anh :** – Trên đường đến đây, em gặp anh Sang ở tiệm cầm đồ... Em tò mò anh ấy vào đó làm gì nên quay lại. Lúc anh ấy ra, anh ấy đi chiếc xe Honda cũ...
- Hiền** *(trầm ngâm)* : – Chị hiểu rồi... *(lặng dài, thút thút khóc.)*
- Tú Anh :** – Chị... giá như em chia sẻ được với chị điều gì... !
- Hiền :** – Mấy tháng nay, đồ đạc nhà chị cứ đội nón ra đi... Chiếc đầu máy, chiếc máy quay ca mê ra, và bây giờ là chiếc xe máy... Thương nhất là anh bán chiếc nhẫn cưới... !

- Tú Anh :** – Em biết chị chạy thận nhân tạo rất tốn kém...
- Hiền :** – Bảo hiểm gánh cho một nửa. Còn một số thuốc phải mua thêm. Mỗi tuần mất cả triệu đồng...
- Tú Anh :** – Em xin hỗ trợ một nửa lương của em...
- Hiền :** – Em còn phải lo cho bản thân em... Và cho cả thầy Việt... !
- Tú Anh :** – Thôi được, còn một cách... giúp chị...
- Hiền :** – Em lại chơi với chị như thế này là quý rồi... Còn nghĩ ra cách gì để giúp chị về kinh tế thì chị xin...
Nhân đứng ở cánh gà, lắng nghe câu chuyện của hai người.
- Tú Anh :** – Không... một cách giúp hợp lí... Em sẽ sang dạy thêm bên Trường dân lập Hồng Bàng... Bên đó trả cũng khá lắm...
- Nhân** *(vào hần)* : – Em chào chị Hiền. Giải pháp của Tú Anh rất hay. Em cũng sẽ sang bên Trường dân lập Hồng Bàng dạy thêm để giúp chị... !
- Hiền :** – Chị cảm ơn hai em... *(ngậm ngùi)* Bệnh của chị ngày một nặng hơn. Chạy thận nhân tạo tốn kém mà cũng chỉ được một thời gian... Nhiều khi chị muốn chết để anh Sang nhẹ gánh...
- Hoài** *(vào, xách theo một túi to)* : – Chào chị Hiền. Chào cô giáo Tú Anh... *(với Nhân)* Ông bạn cũng ở đây à... ! *(với Hiền)* Em có chút quà biếu chị...
- Tú Anh :** – Tưởng anh biếu gì... ! Lúc này chị Hiền cần thứ khác, không cần quà bánh... !
- Nhân :** – Thật không chị... ?
- Tú Anh :** – Sao lại không thật... ! Anh là một doanh nhân giàu có, anh hãy làm từ thiện với chị ấy đi... !

- Hoài :** – Thì anh vẫn đến thăm chị luôn đó thôi... Lần nào đến cũng có quà...
- Tú Anh :** – Thôi... em nói toạc ra nhé... Chị Hiền cần một ít tiền để chạy thận nhân tạo, anh có giúp được không... ?
- Hiền :** – Tú Anh nói đùa đấy chứ ạ...
- Hoài :** – Em cũng biết chị là vợ một bác sĩ danh tiếng, tiền nong chẳng thiếu thốn gì... Với lại, công ty em hiện đang túng bán...
- Tú Anh :** – Thế thì anh kém anh Nhân rồi... Khi nghe em nói sẽ đi dạy thêm để giúp chị Hiền, anh ấy tán thành ngay...
- Hoài** *(với Tú Anh)* : – Em sẽ đi dạy thêm... ?
- Tú Anh :** – Vâng, chúng em sẽ giúp chị Hiền bằng sức lao động của mình...
- Hoài :** – Không... em không cần dạy thêm. Ông bạn Nhân có dạy thì cứ đi mà dạy. Tú Anh phải được nghỉ ngơi... *(với Tú Anh)* Em cần bao nhiêu tiền giúp chị Hiền, cứ bảo anh...
- Tú Anh :** – Anh nói thế mà không biết ngượng. Vừa mới xoen xoét là công ty đang túng bán...
- Hoài :** – Nhưng với em, cần bao nhiêu anh cũng sẵn sàng... Thậm chí có bán cả công ty để em vui lòng, anh cũng...
- Tú Anh** *(bầu môi, kéo dài)* : – Cảm ơn lòng tốt của anh. Chúng tôi sẽ giúp chị Hiền theo cách của chúng tôi...
- Hoài** *(van xin Tú Anh)* : – Sao em lại nặng lời với anh thế... Anh muốn em được nghỉ ngơi... *(Với Hiền)* Chị ơi, chị đừng bắt Tú Anh đi dạy thêm nhé...

- Tú Anh :** – Dạy hay không là quyền của tôi... Anh hãy quan tâm đến những người đau ốm chứ người khoẻ như vâm thế này anh quan tâm làm gì...
- Hoài :** – Em là nửa cuộc đời anh, anh không quan tâm sao được... Thôi, em xin phép... *(chia tay bắt tay Nhân)* Nhắc lại với ông bạn một lần nữa, ông có dạy tư dạy tác gì thì cứ việc. Nhưng không được rủ rê Tú Anh... *(với Tú Anh)* Sức khoẻ của em là tất cả... *(với Hiền)* Chị nhớ giữ gìn sức khoẻ, chị nhé... ! *(ra)*
- Tú Anh :** – Thôi, chị nghỉ đi, bọn em về đây. Chúng em phải tranh thủ sang Trường dân lập Hồng Bàng để họ xếp giờ dạy...
- Hiền** *(cầm tay Tú Anh)* : – Em tử tế với chị quá. Nhưng việc chị muốn nhờ em còn quan trọng hơn...
- Tú Anh :** – Chị cứ nói đi... em sẵn sàng giúp chị...
- Hiền** *(với Nhân)* : – Thôi, chú Nhân về trước đi... Chị trao đổi việc này với Tú Anh một chút...
- Nhân** *(với Tú Anh)* : – Em sang bên Hồng Bàng, sắp lịch dạy cho cả với anh nữa nhé... ! *(với Hiền)* Em về đây... chị cứ yên tâm... *(ra)*
- Hiền** *(cười, tiễn Nhân)* : – Tạm thời cô đơn một lát nhé... ! *(kéo Tú Anh lại sát mình, thì thầm một lúc)*
- Tú Anh :** – Chuyện này quả là khó... Em không thể quyết định được ngay, phải hỏi ý kiến bố em...
- Hiền :** – Anh Sang là người xứng đáng... một tài năng... Chị và em phải tìm cách cứu anh ấy.
- Tú Anh :** – Vâng, em hiểu... Em về đây... *(ra)*
Tú Anh vừa ra đến cánh gà thì gặp Sang.
- Sang :** – Kìa, em không ở lại chơi... !

- Tú Anh :** – Xin phép anh lần khác... ! (*Tú Anh ra hẳn.*)
- Sang** (*vào*) : – Trưa nay, anh đãi em món chân giò hầm măng...
- Hiền :** – Anh ngồi xuống đây với em chút đã...
- Sang :** – Anh phải xuống bếp. Trưa rồi. Có gì chút nữa hãy nói...
- Hiền :** – Không, anh hãy ngồi xuống đây... (*Sang ngồi cạnh Hiền*) Em đau ốm đây lâu rồi...
- Sang :** – Anh biết...
- Hiền :** – Em lại không sinh cho anh đứa con nào...
- Sang :** – Điều đó không sao... !
- Hiền :** – Mấy tháng nay, anh không có cuộc sống lứa đôi...
- Sang :** – Anh chấp nhận. Cứ coi như mình là một người tu hành...
- Hiền :** – Tệ hại nhất, vì bệnh tật của em mà anh không thể mổ được nữa...
- Sang :** – Nhưng anh vẫn là một bác sĩ. Vẫn tham gia chẩn đoán và điều trị...
- Hiền :** – Nhưng niềm đam mê của anh là mổ xẻ... (*lặng dài*)
Nên em muốn... em muốn... giải phóng cho anh...
- Phía cánh gà có tiếng của Kiện : – Ông bà Sang có nhà không đấy...*
- Kiện ông Việt, Bích Hằng vào*
- Sang** (*với ông Việt*) : – Chào thầy ạ... Chào chị... Anh Kiện vào đi...
- Hiền :** – Chào thầy... mời chị và anh Kiện ngồi... !
- Ông Việt :** – Tôi nghe cháu Tú Anh nói chị đau lâu rồi... Hôm nay nhân có chút việc muốn gặp anh Sang, tôi kết hợp thăm chị luôn. Chị gầy đi đấy... Giới thiệu với

anh Sang, chị Hiền, đây là Hằng, gọi chúng tôi là cậu mợ...

Hiền : – Chào chị... !

Kiến *(với Sang)* : – Chị Hằng có chồng bị loét dạ dày, có chỉ định mổ. Nhưng anh chị ấy muốn người mổ là anh...

Sang *(chỉ tay vào ngực mình)* : – Tôi mổ... !

Hằng : – Vâng, nhà tôi nghe tiếng bác sĩ lâu rồi. Nên dù quen biết nhiều bác sĩ trên Hà Nội, nhưng nhà tôi nhất định chọn bác sĩ...

Kiến : – Tôi đã thưa với thầy và chị Hằng là dạo này anh xin tạm nghỉ cầm dao. Nhưng chị Hằng cứ nằng nặc xin gấp cho được anh...

Sang : – Thưa thầy, thưa chị, quả như bác sĩ Kiến nói, từ lúc vợ em bị lâm bệnh nặng, mổ đi mổ lại mấy lần, tinh thần em bị suy sụp. Bác sĩ Kiến đã đồng ý cho em tạm ngừng mổ xẻ... Nên em không thể giúp thầy được...

Hiền *(với Sang)* : – Chẳng mấy khi thầy nhờ, anh xem có giúp được không... ?

Sang *(với ông Việt)* : – Thưa thầy, thầy tha lỗi. Mổ xẻ là công việc của tinh thần. Nhưng em lại đang bị khủng hoảng. Sợ mổ không an toàn...

Kiến : – Vâng, thưa thầy, trong y học, bác sĩ không được phép mổ xẻ nếu thần kinh không vững vàng...

Hằng : – Nhà tôi nghe nói, anh mổ dạ dày nhiều rồi, không ai có tai biến gì...

Sang : – Nhưng thưa chị, đó là lúc bình thường. Còn lúc này, mong chị thông cảm, tôi không thể nhận lời...

Ông Việt *(lạnh lùng)* : – Trước đây, tôi nghe đài báo ca ngợi anh. Cũng tưởng anh là người tử tế... Không ngờ... !

- Sang *(sửng sốt)* : – Thưa thầy...
- Ông Việt : – Tôi nghe nói, muốn được mổ phải phong bì nặng cho phẫu thuật viên. Tôi không tin điều đó. Nhưng bây giờ tôi biết, đó là sự thật. Một sự thật đau lòng...
- Hiền : – Thưa thầy... !
- Kiến : – Thưa thầy, ở bệnh viện chúng tôi không có tình trạng ấy. Nếu phát hiện bác sĩ nhận phong bì của bệnh nhân, sẽ bị kỉ luật...
- Ông Việt : – Vâng, đó là lí thuyết. *(với Sang)* Anh từ chối mổ cho cháu tôi vì anh không thể nhận phong bì của chúng tôi... *(với Hằng)* Thôi, ta về đi cháu...
- Hiền *(cầm tay Sang, đau đáu nhìn anh)* : – Anh... !
- Sang *(gỡ tay Hiền, với ông Việt)* : – Vậy thì em sẽ nhận lời mổ cho chồng chị Hằng... !

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH VI

Phòng làm việc của Sang trong bệnh viện.

Sang ngồi phủ phục trên ghế xa lông, hai tay ôm đầu.

- Kiến : – Trong trường hợp tử vong này, tôi cũng có lỗi...
- Sang *(bùng tỉnh)* : – Không, anh không có lỗi gì... Tôi mới là người có lỗi... Tôi có vào tù, nhờ anh tìm cách giúp đỡ Hiền...
- Kiến : – Tôi cũng đã tính đến khả năng ấy... Tử vong do sai lầm kĩ thuật, chúng ta không thể biện minh...

Sang : – Mổ cắt đoạn dạ dày đối với tôi là chuyện bình thường. Tôi đã mổ hàng trăm ca. Tự lượng sức mình không mổ được trong lúc này, tôi đã từ chối... Nhưng lòng tự ái nghề nghiệp và sự thiếu kiên quyết đã đẩy tôi vào thảm họa...

Kiến : – Bệnh viện đã giúp gia đình người chết ma chay chu đáo. Anh cũng đã gặp chị Hằng xin lỗi. Chúng ta chờ xem thái độ của gia đình ra sao...

Sang : – Đời tôi... đã có một vài trường hợp tử vong trong khi mổ. Nhưng đều là nguyên nhân khách quan. Và gia đình bệnh nhân không khiếu kiện. Còn lần này, sai sót là do tôi nhất định họ sẽ kiện...

Kiến : – Thứ sáu này, bệnh viện sẽ kiểm điểm tử vong trường hợp này. Anh đã thành khẩn nhận khuyết điểm về mình như thế là rất thuận lợi. Tôi sẽ bàn thêm trong ban Giám đốc xem mức kỉ luật thế nào...

Sang : – Theo tôi, anh cứ đề nghị mức tước bằng. Bởi vì, sớm muộn gì người nhà bệnh nhân cũng đưa tôi ra toà...

Kiến : – Mọi chuyện đang ở phía trước. Chúng ta hãy chờ xem... (ra)

Sang lại ôm đầu ngồi. Nga vào mà anh không biết. Cô lặng lẽ thay bông hồng trên bàn làm việc của Sang.

Nga (đến bên Sang, nhẹ nhàng đặt tay lên vai Sang) :
– Anh Sang... !

Sang : – Nga đấy à... ?

Nga : – Em đưa hoa hồng thay cho anh... !

Sang : – Anh đâu còn xứng đáng nhận hoa của em... !

Nga : – Trong mắt em, anh vẫn, là một phẫu thuật viên tài năng. Khi anh mổ, bàn tay anh lướt trên sàng mổ tài

hoa như một nghệ sĩ. Trường hợp vừa rồi thật hi hữu vì thần kinh anh quá căng thẳng...

Sang : – Em đừng động viên anh... ! Anh là một bác sĩ tồi, một tay đồ tể hạng bét...

Nga : – Anh đừng tự dằn vặt mình... Rồi mọi việc sẽ qua đi. Kể cả khó khăn trong gia đình anh. Anh sẽ trở lại với phòng mổ. Lúc ấy, em lại trao dụng cụ cho anh... Và tất nhiên, sau mỗi ca mổ khó, em sẽ tặng anh một bông hồng...

Sang *(buồn rầu)* : – Những chuyện ấy bây giờ sẽ thành mơ ước. Anh sắp phải vào nhà đá...

Nga *(ngạc nhiên)* : – Sao... anh phải ngồi tù... ?

Sang : – Chắc chắn như vậy... !

Nga : – Nếu anh ngồi tù, chủ nhật em sẽ đi thăm anh. Em sẽ thường xuyên đến với chị Hiền... Nhưng em tin, với đóng góp của anh cho nghề nghiệp, hơn nữa, anh là người có bàn tay vàng, pháp luật sẽ chiếu cố...

Sang : – Pháp luật là pháp luật. Anh chỉ mong, thỉnh thoảng em vào trại giam thăm anh...

Hằng và Tú Anh vào. Nga ra theo cánh gà bên phải.

Sang : – Mời chị ngồi... !

Tú Anh : – Anh ạ, em đưa chị Hằng đến gặp anh...

Sang *(với Hằng)* : – Vâng tôi đã chuẩn bị tinh thần... Vì thế, chiều qua tôi đã ra nghĩa trang thấp một nén nhang cho anh, xin lỗi anh và xin chịu mọi hình phạt của pháp luật...

Hằng : – Tôi có biết anh đã ra nghĩa trang thấp hương cho nhà tôi... Người giữ nghĩa trang sau đó gặp tôi nói lại... Anh thật sự hối hận trước cái chết của nhà tôi...

Và tôi cũng rất ân hận. Chúng tôi đã ép anh mở khi tinh thần của anh quá căng thẳng...

Sang : – Khi đứng mổ dưới đèn không hắt bóng, tôi phải chịu mọi trách nhiệm nếu ca mổ không thành công. Vâng... tôi sẵn sàng nhận mọi hình phạt của pháp luật...

Tú Anh : – Nhưng hôm nay, chị Hằng đến đây với một nhã ý khác...

Sang : – Tôi là người có tội. Chiều qua trước mộ anh ấy, tôi đã khóc rất nhiều. Tôi đã gây một cái chết thương tâm, làm tan vỡ hạnh phúc gia đình của chị. Tôi xin chịu tội... !

Hằng : – Anh đã thấy hết khuyết điểm của mình, không ngại biện cho sai sót chuyên môn, điều đó khiến tôi rất quý anh. Và vì anh đang rất cần cho nhiều bệnh nhân khác, tôi quyết định... bãi nại cho anh... !

Tú Anh : – Chị Hằng em chỉ mong sao anh mau chóng ổn định tinh thần để có thể mổ xẻ tốt như trước đây...

Hằng : – Vâng, đó là mong muốn của tôi và nhiều người... Tôi xin phép bác sĩ...

Sang : – Cảm ơn chị. Tôi sẽ suy nghĩ kỹ những điều chị nói. Đó là cách tốt nhất để tôi chuộc lại lỗi lầm mình...

Tú Anh (*với Hằng*) : – Chị Hằng về trước đi. Em muốn bàn với anh Sang về việc giúp đỡ chị Hiền...

Hằng : – Chị đi nhé... !

Tú Anh : – Anh Sang ạ, em là đồng nghiệp của chị Hiền. Được chị Hiền kèm cặp giúp đỡ trong chuyên môn...

Sang : – Anh biết, hai chị em coi nhau như ruột thịt...

- Tú Anh :** – Anh là một bác sĩ giỏi, một người có bàn tay vàng ở thành phố ta...
- Sang :** – Tú Anh quá khen... !
- Tú Anh :** – Việc anh quá lo lắng cho sức khoẻ chị Hiền đã khiến anh không thể mở tốt. Nhất là việc anh vừa mổ gây nên cái chết cho chồng chị Hằng...
- Sang :** – Đó là việc không thể tha thứ được... !
- Tú Anh :** – Nhưng chị Hằng đã tha thứ cho anh... Và mong muốn anh mau chóng ổn định tinh thần...
- Sang :** – Chính anh cũng muốn thế...
- Tú Anh :** – Nên vừa qua, chị Hiền có bàn với em, nhân dịp bên trường chúng em có chuyến đi nghỉ mát ở biển, em muốn mời anh cùng đi...
- Sang** *(lắc đầu)* : – Lúc này tôi không thể đi được. Tôi không thể bỏ Hiền...
- Tú Anh :** – Bên trường sẽ cử một cô giáo sang với chị Hiền. Chính chị Hiền cũng muốn tạo điều kiện cho anh thư giãn...
- Sang :** – Tôi không thể thư giãn khi mà Hiền đang bệnh nặng...
Có tiếng chuông điện thoại. Sang nhấc máy.
- Sang** *(tay cầm điện thoại)* : – Vâng... vâng... tôi sang ngay...
(gác máy, quay lại với Tú Anh) Tú Anh đợi anh một lát... anh sang hội chẩn...
- Tú Anh :** – Vâng, em sẽ đợi.
Sang ra. Tú Anh tò mò xem những cuốn sách của Sang. Và đưa bông hồng lên ngắm.
Ông Việt vào.
- Ông Việt** *(to tiếng)* : – Bác sĩ Sang đâu rồi... !

- Tú Anh : – Kia, bố... !
- Ông Việt : – Sao con lại ở đây... ?
- Tú Anh : – Con đưa chị Hằng tới. Chị Hằng đã bãi nại cho anh Sang... !
- Ông Việt : – Bãi nại cho tay Sang ? Bãi nại cho một kẻ giết người... ?
- Tú Anh : – Bố đừng nói thế... Anh Sang không tồi thế đâu... Chính bố và chị Hằng đã ép anh ấy mở... !
- Ông Việt : – Không ai ép anh ta mở cả... Và nếu có ép cũng không quá khả năng anh ta... Báo chí người ta lên án anh ta... Bố phải đưa anh ta ra trước pháp luật... !
- Tú Anh (*căng thẳng*) : – Bố không có quyền làm thế... !
- Ông Việt : – Chị bệnh hần ta... ? Trong khi hần gây tang tóc cho một người thân của mình, chị lại đứng về phía hần để bảo vệ... Hay chị phải lòng hần rồi... ?
- Tú Anh (*lặng dãi*) : – Con xin bố đừng nói thế. Anh Sang là người đáng trọng. Là người rất cần cho rất nhiều bệnh nhân khác. Chị Hiền lại đang thập tử nhất sinh... Bố không nên gây căng thẳng với anh ấy...
- Ông Việt : – Tôi không gây căng thẳng. Tôi muốn pháp luật xử nghiêm những kẻ vô trách nhiệm gây những cái chết oan uổng thương tâm cho bệnh nhân... Vậy mà chị lại che chở cho hần... !
- Tú Anh : – Con có thể làm tất cả những gì để anh Sang mau chóng ổn định tinh thần...
- Ông Việt (*gay gắt*) : – Kể cả việc chị có mặt trong phòng hần. (*xuống giọng tình cảm*) Tú Anh ơi, con không thể gắn cuộc đời trẻ trung của con vào một tên đã có vợ, một kẻ giết người...

- Tú Anh :** – Thưa bố, xin bố đừng can thiệp vào đời tư của con. Kể cả việc con làm bạn với anh Sang mà sau đó anh ấy bình phục, cứu sống được nhiều bệnh nhân...
- Ông Việt :** – Cô vừa nói gì... ? Làm bạn hay làm vợ hán ta... ?
- Tú Anh :** – Bố muốn hiểu thế nào thì hiểu...
- Ông Việt :** – Im đi... ! Tao không có đứa con mất dạy như mày... !
(lao ra)
Tú Anh gục đầu vào thành ghế, khóc
- Sang** (vào, nhìn Tú Anh khóc, nói một mình) : – Lại bi kịch gì vừa xảy ra nữa đây... ? (lay Tú Anh) Tú Anh ơi... !
Tú Anh đứng dậy, định chạy đi. Sang ngăn lại
- Sang :** – Sao em lại khóc... ?
- Tú Anh** (vội lau nước mắt) : – Nhất định anh phải trở lại phòng mổ... !.
- Sang :** – Tất nhiên rồi... Nhưng sao Tú Anh lại nói thế... ?
- Tú Anh :** – Đó là ước nguyện của chị Hiền, của em và của rất nhiều người...
- Sang :** – Anh sẽ cố gắng vượt qua chính mình...
- Tú Anh** (nắm lấy tay Sang) : – Anh nhất định sẽ đi nghỉ mát với trường chúng em chứ... ? Anh đừng lo cho chị Hiền... đã có người thay anh chăm sóc chị ấy... Chị Hiền rất muốn anh được nghỉ ngơi ít ngày...
- Sang :** – Nhất định anh sẽ đi... !
- Tú Anh** (bịn rịn) : – Thật đấy nhé... Sau hai tuần nghỉ, tinh thần của anh sẽ thoải mái hơn... Anh lại có thể cầm dao mổ như trước... Em đi đây... !
- Sang** (nói vâng theo) : – Nếu có người chăm sóc chị Hiền giúp anh, anh sẽ đi... !

*Sang ngồi vào bàn, cầm bông hồng trong lọ lên ngắm.
Nga vào*

Sang : – Bông hồng thật đẹp Nga ạ... Sau này, chàng trai nào vinh dự được làm bạn đời của em, người ấy chắc hẳn sẽ nhận được những bông hồng rất đẹp.

Nga : – Anh tin thế à... ? Chẳng có ai đáng để em tặng hoa hồng đẹp như những bông em đã tặng anh đâu...

Sang : – Nhưng em còn trẻ. Con thuyền đời của em cần phải có bến đỗ...

Nga *(cười)* : – Em cứ để nó trôi lênh đênh... Em sẽ đi tu như các bà sơ...

Có tiếng chuông điện thoại. Sang nhấc máy.

Sang *(nói trong điện thoại)* : – Vâng, thưa thầy em hiểu ạ... Đó là giải pháp tốt nhất... Vâng... chưa có nguồn cho thận ạ... Vâng... người thân thì có... nhưng tìm người đủ tiêu chuẩn cho thận thì khó quá... vâng, vâng, em sẽ đến chỗ thầy ngay. *(với Nga)* Kết quả xét nghiệm máu của chị Hiền xấu lắm. Đã đến lúc cần phải ghép thận cho Hiền. Mà nguồn thận thì khó quá... Đành phải chờ... !

Nga : – Sao lại phải chờ ạ... ? Tại sao anh không hỏi em... ? Em sẵn sàng cho chị Hiền một quả thận...

Sang : – Em đã giúp chị Hiền nhiều rồi... Đã hai lần cho máu. Trong chị Hiền đang có dòng máu của em...

Nga : – Em muốn có một phần cơ thể của em trong cơ thể chị Hiền. Vì sự bình phục sức khỏe của chị Hiền, vì công việc của anh, em chẳng tiếc gì...

Sang : – Em quá tốt với anh chị. Nhưng anh chị không được phép lợi dụng lòng tốt của em... !

- Nga** (*gay gắt*) : – Thế nào là lợi dụng... ? Anh có muốn cho em được làm việc nữa không... Anh không mổ, em không được trao đồ mổ cho anh, lòng em đau khổ thế nào anh biết không... ? Anh đừng giết dần em... !
- Sang :** – Anh hiểu tấm lòng của em. Nhưng nhận một quả thận của em thì không thể...
- Nga :** – Anh đừng gàn dở. Tôi tặng một quả thận của tôi cho chị Hiền, của một người thầy thuốc cho một bệnh nhân, anh hiểu chưa... ?

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH VII

Sân khấu chia thành hai phần. Bên trái là chỗ làm việc của bác sĩ. Bên phải là buồng bệnh của Nga. Hai phòng qua lại với nhau bằng một cái cửa.

Giáo sư An và Sang từ bên phía buồng bệnh của Nga đi sang phòng làm việc.

Hai người mặc áo bờ lu trắng túc trực bên Nga.

- GS. An :** – Chúng ta đã lường trước được mọi chuyện sau mổ. Đã cho kháng sinh liều cao ngay từ đầu mà vẫn không tránh khỏi biến chứng !
- Sang :** – Trong khi đó, quả thận Hiền nhận của Nga lại làm việc tốt... Nếu em không nhầm thì ở bệnh viện ta, đây là trường hợp thứ ba, người cho thận bị biến chứng ứ mủ...
- GS. An :** – Hồ sơ kinh nghiệm của y học lại dày thêm. (*ngồi xuống, trầm ngâm*) Đôi khi tôi muốn rời sân khấu

cuộc đời, xuống ghế làm khán giả xem mình diễn thế nào. Không ngờ lần này mình diễn tới đến thế! Tôi cứ phân vân, không hiểu vì sao nhiều khi chúng ta vẫn thất bại trước tử thần dù nguyên nhân thất bại đã được biết trước...

Sang : – Trong cuộc chiến với tử thần, ngành Y chúng ta đã có quá nhiều bài học. Một ai đó đã nói, một phẫu thuật viên giỏi phải trả giá bằng một nghĩa trang. Thầy đã có bốn mươi tuổi nghề, đã mổ thận cho nhiều người, vậy mà trong trường hợp của Nga, vẫn bị biến chứng...

GS. An : – Vì thế, tôi nghi ngờ cả chính mình. Trong trường hợp lấy thận của Nga, tôi đã làm hết trách nhiệm, đã lường hết mọi khả năng. Không lẽ trong y học còn có thêm sự may mắn. Và Nga đã không ở trong trường hợp đó... ?

Sang : – Thưa thầy, làm gì có sự may rủi trong ngành Y. Có thể những hiểu biết của chúng ta chưa đủ để tạo nên mọi chiến thắng (*lặng dài*) Trong lúc này, suy nghĩ của em như một dòng sông nửa đục nửa trong. Bên vui bên buồn. Hiên càng mau chóng bình phục thì em lại càng đau lòng vì Nga, cuộc sống của cô ấy chỉ được tính bằng giờ...

GS. An : – Đêm qua, tôi không sao ngủ được. Chợp mắt là hình ảnh ốm yếu, suy mòn của Nga lại hiện ra... Trong giây phút cực đoan, tôi quyết định gác dao. Tuổi đã cao, sức đã yếu, tôi có thể tự cho mình quyền nghỉ ngơi. Nhưng một tiếng nói khác cứ văng vẳng bên tai : "Gác dao là hèn nhất". Đúng, gác dao trước một thất bại thì thật là hèn nhất... !

- Sang** (*ngẫm nghĩ, một lúc sau, đến bên Giáo sư An*) :
 – Thưa thầy, vậy thì em cũng là một tên hèn nhát...
 Sau khi gây tử vong cho chồng chị Hằng, em như
 con chim một lần trúng đạn sợ cảnh công...
- GS. An :** – Tôi biết anh là một thầy thuốc có tâm hồn nghệ sĩ...
 Trước đây, anh căng thẳng vì bệnh tật của Hiền. Giờ
 anh không thể cầm dao vì biến chứng của Nga...
 Nhưng để cho Nga nếu có phải về nơi chín suối, anh
 phải là một tay mổ cừ khôi cho hương hồn cô ấy vui...
- Sang :** – Em cũng không hi vọng, Nga có thể qua khỏi. Vâng,
 thầy nói đúng... Nga rất tin tưởng nơi em. Mỗi lần em
 mổ thành công một ca mổ khó, cô ấy đều tặng em
 một bông hồng...
- GS. An :** – Đó là một cô gái rất tế nhị. Cô ta cảm phục tài năng
 của anh. Thậm chí đã yêu anh đơn phương. Hai lần
 cô ấy cho Hiền máu. Rồi lại không ngần ngại hiến
 luôn một quả thận. Cốt để Hiền mau bình phục.
 Nhưng cũng thầm bực bội với anh tình yêu thầm kín
 của mình.
- Sang :** – Vâng, em mắc nợ Nga nhiều lắm... Xin phép thầy
 (*sang phòng Nga*)
Hiền mặc áo đồng phục bệnh viện và Tú Anh vào.
- Hiền** (*với giáo sư An*) : – Thưa giáo sư... !
- Tú Anh :** – Chào giáo sư... !
- GS. An :** – Thế nào cô giáo Hiền... đã trở lại bục giảng được chưa...
- Hiền :** – Thưa giáo sư, em cảm thấy trong người khoẻ hẳn
 rồi ạ. Xa bục giảng lâu ngày, em thấy nhớ...
- Tú Anh :** – Chị ấy muốn xin giáo sư cho xuất viện...
- GS. An :** – Có thể tuần sau chị sẽ ra viện... (*nhìn sang phòng Nga*)

Hiền : – Chúng em xin phép vào thăm Nga. Liệu Nga có qua được không ạ... ?

GS. An : – Biết trả lời với chị thế nào... Trong cuộc giành giật với tử thần, đây là lần tôi thất bại đau đớn nhất. Một cuộc ghép thận mà người nhận quả thận sẽ ra về cổng trước còn người cho lại phải đi cổng sau...

Hiền : – Nếu biết tình thế như vậy, có lẽ em sẽ tự nguyện đi cổng sau...

GS. An : – Tôi và anh Sang có nói đến sự may rủi trong nghề nghiệp... Nhưng đó là một sự nguy biến cho sự non kém của mình. Lí ra, cả hai đều phải về cổng trước. Thôi, hai chị em sang thăm Nga đi...

Hiền và Tú Anh sang phòng Nga. Giáo sư An ngồi lại một lúc rồi ra theo cánh gà.

Bên phòng Nga, Sang đang điều chỉnh huyết thanh cho chảy nhanh hơn. Thấy Hiền và Tú Anh vào, Sang đưa mắt nhìn Hiền, lắc đầu

Hiền ngồi xuống chiếc ghế đầu giường Nga, cầm tay Nga. Nga từ từ mở mắt

Hiền : – Nga... em có nhận ra chị không... ?

Nga *(giọng yếu ớt)* : – Dạ...có... !

Hiền : – Chị rất ân hận khi em vì chị mà ra nông nổi này... *(khóc)* Em mà có làm sao thì chị ân hận suốt đời... !

Nga *(yếu ớt, đứt quãng)* : – Em... vui... khi... chị... bình... phục...

Hiền : – Nhưng em còn trẻ... em phải được sống để hưởng hạnh phúc...

Nga : – Một phần... cơ thể... của em... sẽ ở lại... với chị...

Sang : – Và cả dòng máu của Nga nữa...

- Nga :** – Chỉ... tiếc... từ nay... em không... được trao dụng cụ mổ... cho anh... Anh... mổ xong... không ai... tặng... anh... hoa hồng...
- Sang** *(xúc động)* : – Rồi em sẽ bình phục... sẽ giúp anh mổ xẻ...
- Hiền :** – Nhất định em sẽ sống.
Kiên hốt hải chạy vào .
- Kiên :** – Cho tôi gặp bác sĩ Sang... !
- Sang :** – Vâng... !
- Kiên :** – Có một tai nạn giao thông, bệnh nhân bị vỡ lá lách... Giáo sư An lại đi vắng. Trong bệnh viện, ngoài anh không ai mổ được... !
- Sang** *(nhìn Nga rồi nhìn Hiền)* : – Không có ai mổ được hả anh... ?
- Kiên :** – Các bác sĩ trẻ chưa quen xử lí các trường hợp về lá lách...
- Nga** *(thều thào)* : – Anh... mổ...cho... bệnh nhân... ấy đi... !
Sang cầm tay Nga , chần chừ
- Nga** *(nhìn Sang như cầu cứu)* : – Hãy... vì... em... !
- Sang** *(với Kiên dứt khoát)* : – Vâng, ta lên phòng mổ đi anh... ! *(Cả hai đi ra)*
- Tú Anh** *(với Hiền)* : – Em rất mừng là anh Sang đã vượt qua được thử thách...
- Hiền :** – Chị cũng rất mừng... !
- Nga** *(với Hiền)* : – Chị ơi... chị hãy... ra... trước cổng viện... chọn cho em... một bông... hồng thật đẹp...
- Hiền :** – Chị sẽ ra ngay... Rồi sẽ vào với em... Chị sẽ mua hai bông. Một bông cho anh Sang. Một bông cho em... Em nằm nghỉ đi... ! *(Hiền và Tú Anh sang phòng bên)*

Hiện ra, chỉ còn lại một mình Tú Anh.

Hoài *(xách một túi to vào)* : – Cuối cùng thì cũng gặp được em... ! Anh báo cho em một tin vui, anh đã chạy xong cho em giấy phép lái xe. Em cho anh hai tấm ảnh 3 x 4 để làm giấy phép...

Tú Anh *(cười)* : – Anh buồn cười nhỉ... ! Em đâu cần giấy phép lái xe...

Hoài *(khổ sở)* : – Em đừng đùa anh nữa... Chiếc xe ấy anh mua tặng em... Không có em, anh chẳng cần xe pháo làm gì...

Tú Anh : – Anh nên tìm một cô gái thích xe hơi mà tặng... Còn em... em đã có nơi có chốn rồi...

Hiện tay cầm hai bông hồng cùng Nhân vào.

Nhân : – Dạy xong, anh tìm em để vào thăm chị Hiện. Thế mà em không đợi anh...

Hoài *(với Nhân)* : – Ông bạn này quả là lảm chuyện. Ở đâu cũng cụng đầu ông... *(trao gói quà cho Hiện)* Em tặng chị... !

Hiện : – Chú cứ quà cáp cho chị làm gì... Chị khoẻ rồi...

Hoài *(thiếu nã)* : – Chị... nhờ chị... hãy nói với... Tú Anh... rằng... rằng... em yêu... cô ấy...

Tú Anh *(với Hoài)* : – Sao anh không nói thẳng với em... ? Em có phải hổ đầu mà anh sợ ! *(với Nhân)* Hè này, anh và em rủ anh chị Hiện Sang đi Đồ Sơn, anh nhé... !

Hiện *(với Hoài)* : – Hôm nào rồi mời chú lại nhà chơi... Còn quà... chị xin phép không nhận. Chị chẳng giúp được gì cho chú đâu *(trao gói quà cho Hoài)*

Hoài *(lâu lâu)* : – Thế là toi công theo đuổi bấy lâu nay... *(cầm gói quà đi ra)*

Hiền, Tú Anh, Nhân nhìn theo. Khi Hoài ra khỏi, mọi người chuyển sang phòng Nga

Cô y tá nhường chỗ cho Hiền.

Hiền *(ngồi xuống ghế đầu giường Nga, trao bông hồng cho Nga) : – Bông hồng này chị tặng em... à, chị hàng hoa hỏi thăm sức khoẻ em...*

Nga *(chậm chạp giơ tay cầm bông hồng) : – Chị ơi... mỗi lần... anh Sang... mỗ xong... một ca... khó... chị... nhớ... tặng... anh ấy... một bông hồng... thật đẹp...*

Tay Nga từ từ rơi xuống. Bông hồng rơi theo.

Hiền *(hốt hoảng) : – Nga... ! Nga... ! Bác sĩ trực ơi... !*

– CHUYỂN CẢNH –

CẢNH CUỐI (VĨ THANH)

Nghĩa trang. Những bia mộ bên nhau. Mộ của Nga ở chính giữa Hiền và Sang cầm hoa đi vào.

Sang *(chấp tay trước mộ Nga) : – Nga ơi... ! Anh vừa mỗ xong một ca khó...*

Sấm chớp nổi lên. Sấm khấu tối.

Bông Nga mặc áo trắng hiện ra.

Nga : – Em chúc mừng anh... !

Hiền : – Nga ơi... ! Chị đã làm theo mong muốn của em... tặng anh Sang một bông hồng đẹp nhất... Và một bông mang ra tặng em...

Sang *(trao bông hồng cho Nga) : – Anh lại tặng bông hồng này cho em. Trên mộ em khi nào cũng có hai bông*

hồng. Không có em, anh cũng sẽ chẳng có bông hồng nào.

Nga : – Chỉ tiếc rằng, em không còn được trao dụng cụ mổ cho anh... Không cùng được đứng dưới đèn không hắt bóng với anh...

Sang : – Hình ảnh của em đã lưu lại trong kí ức của anh, trong phòng mổ thơm mùi ê-te... Mỗi lần vào đó, anh như gặp lại nụ cười của em. Như em đang trao dụng cụ cho anh... Mỗi lúc gặp khó khăn, anh như gặp lại nét chau mày của em. Anh cố gắng vượt qua tất cả...

Nga (với *Hiên*) : – Chị *Hiên* ơi... ! Chị hãy làm tất cả vì anh *Sang*...

Hiên : – Chị sẽ làm. Chỉ thương em không được nhìn thấy những bệnh nhân được anh *Sang* cứu sống... Em có ân hận gì khi vì chị mà em phải sang thế giới khác... ?

Nga : – Không... em vẫn sống cùng anh chị. Một phần cơ thể của em đang cùng chị chăm sóc anh *Sang*...

Sấm chớp lại nổi lên. Sân khấu tối một lúc rồi lại sáng.

Sang và Hiên đặt hai bông hồng lên mộ Nga.

Sang (nghiêng mình xúc động) : – Anh sẽ dâng em triệu triệu bông hồng... !

– HẾT –

PHAN CAO TOẠI

Người thầy

KỊCH NÓI
(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật :

– HUY	Giáo viên
– THẢO	Học sinh của Huy
– QUYÊN	Giáo viên
– ÔNG TÍN	Bố Thảo
– BÀ TÍN	Mẹ Thảo
– VINH	Thanh niên
– TRƯỞNG THÔN	
– BÉ GÁI	
– CHỦ TỊCH XÃ	
-

PHẦN MỘT

Tại một căn phòng trong khu nhà tập thể giáo viên của một trường phổ thông. Căn phòng cá nhân đơn sơ của giáo viên Huy thông thường như ta vốn thường thấy ở các khu tập thể đầu những năm 70 của thế kỉ XX. Thời kì cuộc chiến tranh chống Mĩ ở cả hai miền Nam – Bắc đang ở vào giai đoạn ác liệt.

Vào một buổi chiều, Huy đang ngồi ở bàn soạn bài. Một cô gái trạc 16 – 17 tuổi rón rén bước vào. Đó là Thảo, một nữ sinh lớp 9. Thảo đứng lặng lẽ ở cửa, có ý chờ sự nhận ra trước của thầy Huy.

Huy chợt ngừng tay, ngẩng lên.

Im lặng trong giây lát.

Thầy Huy : – Thảo !... Có việc gì thế em ? (*Thảo im lặng*) Có chuyện gì ? Hãy vào đây ! (*Thảo rụt rè bước vào*)
Nào !... Nói đi nào !

Thảo (*áp úng*) : – Thưa thầy !...

Thầy Huy : – Em ngồi xuống và nói đi !

Thảo (*vấn áp úng*) : – Thưa thầy !...

Thầy Huy : – Sao hai hôm nay em nghỉ học ? Vì sao ?... Em ốm à ?

Thảo : – Thưa thầy em không ốm.

Thầy Huy : – Vậy vì sao nghỉ học liền hai ngày ?

Thảo : – Thưa thầy ! Em không đi học được bởi vì!... vì...
(*Bỗng ôm mặt khóc nức nở.*)

Thầy Huy : – Có chuyện gì vậy ? Nói cho thầy biết đi ! Ở lớp có chuyện gì lộn xộn hả ?

Thảo : – Không ạ !... Ở lớp không có chuyện gì ?

- Thầy Huy :** – Vây chuyện gì, nói đi. Thầy đang soạn bài.
- Thảo** (*đứng dậy*) : – Em xin lỗi thầy ! Em chào thầy. (*bước ra cửa*)
- Thầy Huy** (*gọi giắt*) : – Thảo !... Khoan đã ! Thầy dành thời gian nghe em nói.
- Thảo** (*trở lại ghé ngồi*) : – Thưa thầy ! Chuyện gia đình em !...
- Thầy Huy :** – Cụ thể là chuyện gì ?
- Thảo :** –Thầy u em muốn em chấp nhận lời dạm hỏi của bên gia đình anh Vinh.
- Thầy Huy :** – Gia đình ông Phó Chủ tịch huyện ?
- Thảo :** – Vâng ! Ông Soạn. Anh Vinh là con trai đầu của ông ấy, dưới còn hai em trai nữa.
- Thầy Huy :** – Thầy u em muốn em chấp nhận, có nghĩa là ?...
- Thảo :** – Em chấp nhận có nghĩa là gia đình bên ấy muốn thu xếp việc cưới xin rất nhanh, không biết có để cho em học hết lớp 10 hay không ! (*lại bật khóc*) Nếu vậy thì em khổ lắm thầy ơi !
- Thầy Huy :** – Thôi nín đi !... Thế ý em thế nào ?
- Thảo :** – Trước sau em nói với thầy u em là em không đồng ý. Em muốn được học hết phổ thông và vào đại học nữa.
- Thầy Huy :** – Nếu xây dựng gia đình mà vẫn tiếp tục học được thì sao ?
- Thảo** (*ngờ ngàng*) : – Sao ?... Thầy nghĩ về em như vậy ?
- Thầy Huy :** – Không !... Thầy nói chung như thế. Vì có nhiều người, xây dựng gia đình mà vẫn học hành đến nơi, đến chốn. Việc này cần có tiếng nói của tập thể.
- Thảo :** – Không... Em không tin vào tiếng nói của số đông. Em chỉ tin vào sức nặng tiếng nói của thầy thôi !

Thầy Huy : – Nếu em đồng ý, thầy sẽ gặp thầy u em nay mai và với cương vị là thầy giáo chủ nhiệm của lớp em, thầy sẽ nói những điều mang tính khách quan. Còn quyết định ra sao thì ý kiến của thầy u em mới là có sức nặng.

Thảo : – Lúc này em không biết gỡ mối bòng bong này bằng cách nào. Hai hôm nay nghỉ học em lang thang ở bờ sông, đầu óc rối bời. Có lúc nhìn dòng nước em chợt nghĩ đến điều đại đột. Sau nghĩ thương thầy u em, em lại thôi.

Thầy Huy : – Thầy rất thông cảm với hoàn cảnh của em. Nhưng ! hoàn cảnh của thầy ?...

Thảo : – Hoàn cảnh của thầy ?... Sao ạ ?

Thầy Huy : – Thầy định chưa nói với em điều này, nhưng hôm nay, trước những điều em vừa cho biết, thầy sẽ nói với em.

Thảo *(ngờ ngàng, bị bất ngờ)* : – Thầy có chuyện gì ?

Thầy Huy : – Một thời gian ngắn nữa, thầy sẽ phải xa trường, xa lớp !

Thảo : – Vì sao ạ ?... Có chuyện gì ạ ?

Thầy Huy : – Không có chuyện gì bất ngờ cả !... Thầy sẽ nhập ngũ.

Thảo : – Thầy đi bộ đội ?

Thầy Huy : – Chắc các em có nghe qua đài. Tình hình chiến trường miền Nam ngày càng ác liệt. Bọn Mĩ oanh tạc miền Bắc ngày càng dữ dội. Cả nước thanh niên nô nức lên đường ra trận. Thầy không muốn là người đứng ngoài dòng chảy đó.

Thảo : – Nhưng em được biết thầy thuộc diện được miễn đi bộ đội vì là giáo viên dạy giỏi của trường và hoàn cảnh của gia đình thầy.

thực với người, với việc, với trước, với sau và với bản thân mình. Em ghi nhớ trong tâm khảm điều ấy và gắng làm như thế để không phụ công dạy dỗ của thầy. *(khấn thiết)* Thầy ơi ! Nếu thầy không còn là nơi níu giữ cuối cùng trong cuộc xô đẩy này, thì em có khác nào con thuyền bé nhỏ cô độc giữa dòng nước, mặc cho thác lũ nhấn chìm !... Thầy ! Thầy không thương em !

Thầy Huy : –Thầy không còn thời gian !

Thảo *(bất ngờ)* : – Thầy không đủ can đảm để trung thực với bản thân mình. *(bỏ đi nhanh.)*

Thầy Huy *(chặn lối đi)* : – Khoan !... Em chưa thể đi được.

Thảo : – Nhưng thầy không còn thời gian.

Thầy Huy : – Trong buổi gặp này thì còn !... Thảo ! Giữa thầy và em có một khoảng cách không thể lấp đầy được. Về công việc, về tuổi đời, về bốn phận.

Thảo : – Với em, mọi khoảng cách đều có thể lấp đầy. Mọi giới hạn đều có thể vượt qua. Em chào thầy. *(Bỏ ra nhanh.)*

Thầy Huy *(sững sờ)* : – Trung thực !!! *(Tiếng máy bay rít qua... Ánh sáng giảm. Sau đó sân khấu là một bờ đê ven làng với cây cổ thụ cành lá um tùm. Thảo từ chân đê đi tới. Cô ngồi nghỉ dưới gốc cây, dáng vẻ buồn bã. Lát sau từ hướng khác dưới chân đê, Vinh đi tới).*

Vinh : – Thảo !... Tôi cũng đoán là Thảo ở đây. Tôi đang đi tìm.

Thảo : – Tìm tôi ?

Vinh : – Ngoài Thảo ra, tôi có cần tìm ai !

Thảo : – Có việc gì ?

- Thảo :** – Vậy thầy nghĩ điều em nói là không nghiêm túc, không hề trọng sao ?... Một học trò của thầy sẽ không thể đến lớp nữa, sẽ sa vào vòng xoáy u mê đầy toan tính của những người khác là không nghiêm trọng sao ?
- Thầy Huy :** – Còn ngày nào chưa xa các em, thầy sẽ làm hết sức mình giúp em trong việc đó. Nhưng tác động của thầy cũng chừng mực thôi. Nếu đã hiểu thầy, em cũng cần hiểu điều đó.
- Thảo :** – Thầy Huy !... Sao lại chỉ có chừng mực ?... Không ! Sự tác động của thầy có sức xoay chuyển tai hoạ đang ập xuống đời em.
- Thầy Huy :** – Thảo ! Thầy không hiểu ý em ?
- Thảo :** – Thầy nói không thực lòng ! Thầy thông minh, uyên bác, thầy phải hiểu chứ !
- Thầy Huy :** – Không !... Làm sao thầy có thể xoay chuyển nỗi việc đó một khi bố con người ta đã quyết tâm và thầy u em cũng thuận lòng đối với việc đó !
- Thảo :** – Còn thầy ?.... Thầy phản đối điều đó chứ ?
- Thầy Huy** (*ngỡ ngàng, lúng túng*) : – Thầy ?... Thầy chỉ là thầy giáo chủ nhiệm của em !...
- Thảo** (*quyết đoán*) : – Không chỉ có thế !... Với riêng em, thầy còn là !...
- Thầy Huy :** – Thảo !... Em không nên nói nữa. Em có biết em đang vượt qua cái giới hạn vốn có giữa thầy và em không ?
- Thảo** (*táo tợn*) : – Không !... Không có giới hạn nào cả. (*Buồn bã*) Trong các bài giảng, thầy thường nói trước chúng em, điều cần thiết nhất, đáng quý trọng nhất trong cuộc sống là sự trung thực. Trung

Thầy Huy : – Có thể vì một vài lí do nào đó thầy đã được miễn ở mấy lần trước. Nhưng đến lần này thì !...

Thảo : – Thầy xưng phong ?

Thầy Huy : – Đúng ! Thầy xưng phong.

Thảo (*ngạc nhiên*) : – Trời ơi ! Em không thể nào hiểu nổi thầy. Tại sao thầy lại xưng phong ? Việc ấy có thể có nhiều người khác gánh vác được. Còn làm một người thầy có uy tín như thầy ở trường này, một thầy chủ nhiệm gắn bó và thân thiết với cái lớp 9A của chúng em thì ít ai, hoặc không ai có thể làm nổi.

Thầy Huy (*bật cười*) : – Em thổi thầy lên cao quá đấy ! Thầy chỉ nghĩ nếu vào chiến trường, liệu mình có trở thành một người lính xứng đáng không.

Thảo : – Sao lại không !... Điều gì mà thầy chả làm được. Học thầy mấy năm nay em nhận ra điều ấy... Nhưng thôi ! Em không muốn nói về chuyện ấy nữa. Và em cũng mong thầy không để trong đầu cái ý định xưng phong ấy nữa.

Thầy Huy : – Nhưng chỉ còn ít ngày nữa là thầy phải xa trường, xa các em, đó là sự thực.

Thảo : – Điều đó không thể thay đổi được ?

Thầy Huy : – Hẳn là thế. (*Bỗng tiếng máy bay phản lực Mĩ gầm rít rồi tiếng bom nổ phía xa*) Bọn chúng lại đánh cầu Văn Lĩnh đấy. Chúng biết đó là hướng đi của các đơn vị vào chiến trường B.

Thảo (*đột ngột, cương quyết*) : – Không !... Em không để cho thầy xa trường, xa chúng em.

Thầy Huy : – Thảo !... Đây là chuyện nghiêm túc và hệ trọng, em không nên nói như vậy.

- Vinh :** – Chúng ta hãy nói chuyện một cách thanh thản, vui vẻ, không gượng ép căng thẳng nhé ! Vì dù sao tôi cũng mất hơn tiếng đồng hồ đi tìm Thảo.
- Thảo :** – Có chuyện gì, anh nói đi !
- Vinh :** – Chuyện của chúng mình thôi.
- Thảo :** – Chuyện đó tôi đã nói hết với anh rồi. Tôi cũng đã xin anh buông tha cho tôi để tôi có thể làm được một vài điều chẳng to tát gì của cuộc đời mình.
- Vinh :** – Ờ hay !... Tôi có làm gì để Thảo phải cầu xin, phải được buông tha đâu. Chuyện này là hoàn toàn tùy thuộc vào cung bậc tình cảm, vào sự rung động của con tim.
- Thảo :** – Vậy thì tôi không còn gì để nói.
- Vinh :** – Còn đây !... Chuyện về tình cảm thường khiến con người ta hay thiếu sáng suốt khi lựa chọn những bước đi quyết định. Tôi muốn hiểu vì sao ở ngưỡng cửa của cuộc đời, Thảo lại có sự lựa chọn vừa thiếu cái nhìn xa trông rộng về tương lai, lại quá thừa sự lằm lặc về thực tế.
- Thảo :** – Tôi không muốn nghe nữa. Còn anh, anh có nhiều sự lựa chọn.
- Vinh :** – Không ! Cuộc đời lựa chọn tôi đấy chứ. Ví dụ như vừa qua người ta bảo cho tôi rằng, tôi không có tên trong diện nhập ngũ. Tôi phải chấp nhận chứ !
- Thảo :** – Có ông cụ anh, việc anh có tên trong hoặc ngoài danh sách nhập ngũ là tùy thuộc ở anh.
- Vinh :** – Thảo mừng cho anh chứ ? Vì như thế, ý định của gia đình anh và nguyện vọng của bố mẹ em cũng được trọn vẹn.

- Thảo :** – Còn tôi và anh nữa chứ ?
- Vinh :** – Tất nhiên anh hi vọng trong thời gian tới đây sẽ có sự thay đổi trong suy nghĩ và tình cảm của Thảo. Và điều đó sẽ phù hợp với mong ước của anh.
- Thảo :** – Anh đừng nuôi hi vọng. Sẽ không có một sự thay đổi nào cả.
- Vinh :** – Kể cả khi sự thay đổi ấy liên quan mật thiết tới chức vụ rất hậu hĩnh tại cơ quan huyện mà bố em sẽ được nhận nay mai ?
- Thảo :** – Sao lại liên quan đến công việc của bố tôi ?
- Vinh :** – Và cả tới việc nếu như sang năm, sau khi Thảo tốt nghiệp lớp 10 và thi vào đại học. Cánh cửa đại học luôn rộng mở với mọi người, nhưng có thể bậc thang bước vào đó thì đầy chông gai không vượt qua nổi đối với ai đó ?...
- Thảo :** – Anh lo trước chu đáo tới cả những việc như thế ?
- Vinh :** – Trong cuộc sống có việc gì đứng độc lập đâu. Tôi muốn nhắc Thảo là nếu vẫn cứ khư khư như vừa qua thì một hệ quả rất xấu sẽ đến. Lúc đó nếu có ân hận cũng đã là muộn... Tôi không dọa Thảo đâu. Sự thật sẽ là như thế.
- Thảo** *(lo lắng)* : – Anh ác lắm. Anh dùng vị thế của mình để chặn mọi nẻo đường của tôi.
- Vinh :** – Nhưng tôi đã để ngỏ một hướng đi thênh thang và êm đẹp nhất. Sao Thảo lại không đi trên con đường ấy ?
- Thảo :** – Bởi vì nó sẽ đưa tôi tới nơi mà tôi không muốn đến.
- Vinh :** – Tôi biết cái nơi mà Thảo muốn đến !... Tôi nói thật nhé !... Đó chỉ là một bãi đầm lầy, mà ở đó những kẻ

hào huyền cứ tưởng rằng con người ta chỉ sống bằng những lời giáo huấn cao đạo và những bài giảng về những áng văn chương u mê, vô bổ.

Thảo : – Anh đã từng là học trò ngồi trên ghế nhà trường, vậy mà anh lại coi nơi đó là đầm lầy nước đọng ?

Vinh *(bất ngờ)* : – Vì tôi cảm cái con người ở đó !

Thảo : – Anh lầm rồi. Đừng tức tối quá, hoá mất khôn. Thầy Huy là niềm tự hào của bọn học sinh chúng tôi.

Vinh : – Là thần tượng của Thảo ?

Thảo : – Có thể là thần tượng !

Vinh : – Chúng ta còn sống lâu để cùng chứng kiến thần tượng ấy rồi đây sẽ ra sao !... *(Dịu giọng)* Còn với Thảo ! Tôi nghĩ giữa chúng ta sẽ có một kết thúc sáng sủa. Đừng giận tôi nhé !... Tôi về. *(Đúng lúc ấy thì Huy đi tới. Cả ba người nhìn nhau im lặng hồi lâu.)* Chào thầy giáo Huy !

Thầy Huy : – Chào cậu Vinh !

Vinh : – Rất tiếc là đợt nhập ngũ này không được đi cùng với thầy giáo.

Thầy Huy : – Không đi đợt này thì đợt sau, chiến trường còn cần nhiều người.

Vinh : – Thầy giáo Huy này ! Tiếc là tới đây chúng ta không còn gặp nhau nữa. Nhưng tôi nghĩ chuyện liên quan đến anh và tôi và... Thảo, sẽ có đoạn cuối tốt đẹp cho cả ba người. Anh lên đường vào chiến trường hãy yên tâm rằng chuyện này sẽ êm đẹp.

Thảo *(phản ứng mạnh)* : – Không ! Mọi chuyện sẽ không êm đẹp như anh muốn đâu. *(Chỉ ra mặt sông)* Anh

hãy nhìn dòng nước kia ! Nó có thể là cứu cánh cuối cùng của tôi.

Vinh (*ngỡ ngàng, lo sợ*) : – Thảo ! Đừng có nghĩ tới sự đại đột và ngu ngốc ấy.

Thầy Huy : – Thảo ! Đó không phải là cách hành động của những người quý trọng cuộc sống, cho dù nó đang ở vào tình thế tuyệt vọng nhất. (*với Vinh*) Gia đình anh và anh cần ứng xử với việc này như những người có văn hoá.

Vinh (*vênh váo*) : – Thưa thầy giáo Huy ! Bố tôi nắm giữ chức vụ Phó Chủ tịch huyện phụ trách văn xã thì hẳn không phải là người kém văn hoá. Còn tôi, cách đây hai năm, tôi đã nắm trong tay tấm bằng tốt nghiệp cấp ba và tôi chưa bước vào cổng trường đại học thì không phải trình độ văn hoá của tôi kém, mà là vì tôi chưa chọn được ngành học thích hợp.

Thảo (*với Huy*) : – Lúc này không phải là lúc nói với anh ta về văn hoá và giáo dục. Mà điều anh ta cần hiểu là... Cho dù rồi đây thầy không còn đứng trên bục giảng trước chúng em nữa. Cho dù dòng nước kia có phải mở rộng lòng để đón nhận em đi chăng nữa thì thầy mãi mãi vẫn là niềm kiêu hãnh, là tình yêu của em.

Vinh (*tức tối*) : – Ghê quá ! Đâu có kém gì những thiên diễm tình kim cổ trong các áng văn thơ từng vang lên trên bục giảng của thầy ! Điều ấy tôi hiểu, tôi hiểu chứ, không cần phải thuyết giảng. Nhưng ngược lại hai người cần hiểu rằng : Người quyết định đưa con thuyền cập bến là người ngồi ở cuối con thuyền bên bánh lái chứ không phải là những kẻ kiêu hãnh đứng ở mũi con thuyền. Hãy chờ đấy ! (*bỏ ra nhanh. Huy*

*nhìn Thảo, họ ngỡ ngàng trước lời đe dọa của Vinh.
Ánh sáng giảm...*

Sân khấu là khoảng sân nhà Thảo. Phía bên phải là cửa sổ nhìn thấy nhà ngoài. Phía bên trái là cổng từ ngoài đường vào sân. Hôm nay là ngày nhà trai làm lễ ăn hỏi xin Thảo về làm dâu nhà ông Soạn.

Lễ ăn hỏi đã vãn. Khách đã ra về. Thảo ngồi ở góc sân buồn bã. Lát sau bà Tín, mẹ Thảo lật đật đi tới.)

Bà Tín : – U xin con ! U van con. Con hãy thương thầy, thương u. Cả đời tất bật nuôi con, u mong có được cái ngày có gia đình danh giá đến xin con. Vậy mà con lại lạnh nhạt với nhà người ta như thế, thầy u biết nhìn mặt họ như thế nào bây giờ.

Thảo : – Thì con đã nói với thầy u rồi. Con không thể nào đối xử khác được ! Người ta muốn thế nào con cũng mặc.

Bà Tín *(lu loa)* : – Sao cái thân, cái đời tôi lại khốn khổ thế này. Gả chồng cho con là cái đức, cái vui của đời người, thì với tôi lại là cái nhục, cái tủi ! Kiếp trước tôi vụng đường tu, nên kiếp này giờ xui cô báo oán tôi... Ôi giờ ơi ! Thật là vô phúc, vô phúc.

Thảo : – Nhưng u có nghĩ đến con không ? Nếu con phải sống với người mà con không yêu thương thì cả đời con sẽ ra sao ?

Bà Tín : – Nhưng gia đình người ta danh giá. Bố anh ấy là người đứng đầu huyện, lại nâng đỡ, quan tâm tới bố cô. Anh ta là người có học, tháo vát. Cô còn kén chọn gì nữa ?

Thảo : – Những thứ đó ở họ, con không cần. Con cần ở con người có những điều khác cơ !

- Bà Tín :** – Điều khác là những điều gì ? *(Ngay lúc đó ông Tín bước vào sân.)*
- Ông Tín :** – Bà thì chưa biết, nhưng tôi thì tôi biết. *(với Thảo)* Con dại dột và nông nổi lắm !... Tuổi học trò thường mộng mơ, nhưng bước vào đời thì phải nghĩ khác. Con tưởng rằng cái người mà con hướng đến, có thể đem lại cho con những thứ cần thiết cho một cuộc sống gia đình đầy đủ êm đẹp chẳng ? Hãy cứ để cho anh ta mãi là người thầy giáo tốt của con !
- Bà Tín :** – Cái nhà anh giáo Huy ấy à ?... Giời đất ơi ! Có đời thuở nhà ai thầy giáo và học trò !...
- Ông Tín :** – Thôi bà ?... Bà đừng có cũ kĩ lạc hậu. Vấn đề không phải là thầy giáo với học trò mà là về tương lai, anh ta không thể có gì đảm bảo cho con gái bà một cuộc sống tốt đẹp.
- Bà Tín :** – Vâng ? Tôi cũng nghĩ là thế. Nhưng mà nó nghĩ thế nào mà nó lại có thái độ như vừa rồi với gia đình người ta. Mất mặt quá ông ạ !
- Thảo :** – Chuyện này con đã nhiều lần nói rõ ý nghĩ của mình với thầy u rồi. Việc hôm nay như thế là tất yếu. Con không ân hận và không có lỗi gì.
- Ông Tín :** – Không được ! Con phải biết rằng trong việc này sự đồng thuận nhất trí giữa thầy và ông Soạn và gia đình bên ấy dù bất kì thế nào sẽ không có gì thay đổi.
- Bà Tín :** – Tôi cũng đồng lòng như ông !
- Thảo :** – Thầy !... Lần cuối cùng con xin thầy ! Thầy hãy thương con !
- Ông Tín :** – Chính vì thương yêu con mà thầy bằng mọi cách phải thu xếp việc này cho êm đẹp. Thầy sẽ sang gia đình bên

đó. Trước hết thầy xin bác Soạn thứ lỗi cho thái độ của con trong buổi sáng nay và cũng nói để cậu Vinh cậu ấy yên tâm và cứ bình tĩnh, thu xếp những bước tiếp theo cho trọn vẹn và chu đáo.

Thảo *(đột ngột, uất ức)* : – Không ! Không thể như thế được. Nếu vậy con sẽ chết, con sẽ chết. *(Vùng bỏ chạy xa khuất)*

Bà Tín *(cuống cuống)* : – Kia ông ! Nó quần bách đâm liều lĩnh đại đột.

Ông Tín *(gọi theo)* : – Thảo ! Thảo ! *(chạy ra thì đúng lúc Quyên, bạn Thảo vào)*

Quyên : – Bác ơi !... Cái Thảo hốt hơi hốt hải chạy đi đâu thế ?

Ông Tín : – Quyên ! Cháu chạy theo nó giúp bác đi !
(Quyên chạy ra)

Bà Tín : – Khốn khổ cái thân tôi rồi, ông ơi !

Ông Tín : – Sao bà cứ làm cho rối tung lên thế ?
(Ánh sáng giảm. Sân khấu trở lại cảnh bờ đê. Từ chân đê, Thảo chạy thục mạng đến chỗ cây cổ thụ. Thảo vịn vào thân cây nhìn ra dòng nước như toan tính điều gì. Từ phía xa vọng lại tiếng Quyên gọi : “Thảo ơi ! Thảo ơi !” Quyên chạy vào.)

Quyên : – Sao ? Đối sách của cậu là xa lánh tất cả, ra đây nhìn xuống dòng nước đó hả ?

Thảo : – Quyên !... Không còn cách nào nữa. Mọi phía dồn mình đến chân tường rồi.

Quyên : – Đầu hàng à ?... Cậu là nàng Rita⁽¹⁾ của Paven Coocsaghin, là nàng Giêma của Ruồi Trâu kia mà ?...

⁽¹⁾ Rita và Giêma : Các nữ nhân vật trong các phim Liên Xô nổi tiếng hồi ấy.

- Thảo :** – Nhưng mình ở thế thân cô thế cô. Biết lấy gì làm điểm tựa... Giá như thầy Huy không rời xa trường, xa chúng mình ?
- Quyên :** – Nhưng mình hỏi thật cậu, thầy Huy đã tỏ rõ quan điểm về chuyện này chưa ? Hai bên đã chính thức hứa hẹn gì chưa ?
- Thảo :** – Chưa !
- Quyên :** – Chưa bên nào hẹn ước gì ?... Hổng ! Thế thì hổng là cái chắc.
- Thảo :** – Hổng ?...
- Quyên :** – Chứ còn gì nữa... Cậu còn nhớ Paven nói với Rita như thế nào khi chàng từ biệt nàng để ra mặt trận chống bọn Bạch vệ không ?... Có nhớ không ?...
- Thảo :** – Anh ấy !... À ! Thầy bảo giữa mình và thầy có khoảng cách rất lớn về... tuổi tác, công việc và bổn phận.
- Quyên :** – Không được !... Có khoảng cách có nghĩa là có trở ngại. Nhưng thầy đã từng giảng cho chúng mình là trong cuộc sống, chẳng có sự thành đạt nào lại không phải vượt qua trở ngại. Cậu cần phải nắm đàng chuôi. Đành rằng ở đàn ông, tình yêu bao giờ cũng đậm chất cao thượng, cũng sánh đôi với lí tưởng. Nhưng vẫn cứ phải : "Anh nguyện yêu em suốt đời" !...
- Thảo :** – Cậu sành sỏi quá !... Nhưng giờ đây anh ấy đã đi xa rồi, mình vẫn chỉ đơn độc đương đầu.
- Quyên :** – Chưa đi xa đâu. Mình nghe nói, các tân binh còn phải huấn luyện một thời gian rồi mới vào chiến trường. Nếu là mình, mình sẽ tìm mọi cách đến nơi huấn luyện thăm anh ấy và ngả ngũ mọi chuyện.

Thảo : – Có cần phải như thế không ?... Cần một lời nói bảo lãnh cho tình yêu ?

Quyên : – Không đơn thuần là lời nói mà là dấu ấn bất diệt của tình yêu. Cậu hãy suy tính đi. Giữa cậu và thầy giáo cần phải có sự "thề non hẹn biển" để cậu thắng được cuộc phong toả hôm nay và quan trọng là để mà chờ nhau, vì nhau trong cuộc chiến tranh này mà ngày kết thúc chưa hề có một tín hiệu. *(chợt nhìn ra phía xa)* Ô kìa !... Hình như ?... Sao thế nhỉ ?... Đúng là có "thần giao cách cảm". Đúng là thầy Huy rồi ! *(gọi ra ngoài)* Thầy Huy !... Có phải thầy Huy không ?... Đúng rồi ! *(chạy nhanh ra. Thảo ngơ ngàng, lúng túng, xúc động. Lát sau Quyên và Huy vào)* Đúng là "Hữu duyên thiên lí năng tương ngộ". Thưa thầy *(Huy mặc bộ quân phục còn mới, đội mũ tai bèo và ba lô con cóc.)* Chúng em vừa ra đây hóng mát gió sông và ôn lại bài, ngày mai lớp có buổi kiểm tra.

Thầy Huy : – Môn gì ?

Quyên : – Môn Văn !... Từ ngày học giáo viên mới, giờ Văn học ở lớp không còn không khí cuốn hút như hồi thầy giảng.

Thầy Huy : – Dù thầy nào giảng dạy, thầy vẫn mong lớp 9A vẫn luôn là lớp giỏi Văn của toàn khối, toàn trường.

Quyên : – Dù rồi đây thầy có xa chúng em thì thầy hãy tin rằng cái lũ "Nhất quỷ nhì ma thứ ba" này... lúc nào cũng vẫn là đồ đệ trung thành của văn chương... *(Bỗng nhiên như chợt nghĩ ra)* Thôi chết rồi ! Em bỏ quên cuốn thơ "Người tình muôn thuở" ở nhà con Lựu !... Em đi đây. *(chạy ra nhanh)*

Thảo *(lúng túng)* : – Thầy !... Thầy được về ?...

- Thầy Huy :** – Sau thời gian huấn luyện, tân binh được nghỉ phép ít ngày.
- Thảo :** – Em đã tưởng !...
- Thầy Huy :** – Thầy u em có khoẻ không ?
- Thảo :** – Cảm ơn thầy, thầy u em vẫn khoẻ !... *(bức xúc, buồn bã)*
- Thầy Huy :** – Ở nhà có chuyện gì vậy ?
- Thảo :** – Hôm nay gia đình bên ấy tổ chức lễ ăn hỏi.
- Thầy Huy :** – Họ muốn tranh thủ thu xếp mọi chuyện ổn thoả !
- Thảo :** – Họ bảo cứ tổ chức ăn hỏi sớm, còn lễ cưới sẽ tổ chức vào sau tháng 10 sang năm, vì lúc đó em mới đủ 18 tuổi. Họ bảo phải tôn trọng luật pháp.
- Thầy Huy** *(mỉa mai)* : – Có nghĩa là họ cũng tôn trọng con người, tôn trọng em ?
- Thảo** *(cay đắng)* : – Vâng ! Họ tôn trọng em tới mức này đây !... Một lễ ăn hỏi đình đám diễn ra sáng nay mà nhân vật được đem ra tế thần là một con chim sâu đã trúng đạn... Nếu thầy không tình cờ trở về lúc này thì...
- Thầy Huy :** – Thầy được nghỉ 10 ngày phép trước khi đơn vị lên đường vào chiến trường B.
- Thảo :** – Vào chiến trường ?
- Thầy Huy :** – Đó là con đường tấp nập nhất của tuổi trẻ hôm nay.
- Thảo :** – Vậy thầy có lúc nào nghĩ tới con đường mà em cần đi từ những ngày này không ?
- Thầy Huy :** – Có !... Em sẽ tốt nghiệp phổ thông, rồi thi vào đại học. Vào ngành Sư phạm như nguyện vọng của em.

Biết đâu sau chiến tranh, thầy trở về lại được cùng em đứng trên bục giảng tại một ngôi trường nào đó ?

Thảo : – Nhưng còn cái tai hoạ đang vây chặt em trong lúc này ?... *(Bạo dạn)* Thầy !... Có lúc nào thầy nghĩ lối thoát duy nhất của em lúc này là luôn được ở gần thầy ?

Thầy Huy : – Sao có thể như vậy được. Nơi thầy sẽ đến là chiến trường ác liệt.

Thảo : – Thỉnh thoảng nghe đài và đọc báo em được biết, bên cạnh các đơn vị bộ đội vào chiến trường miền Nam còn có những đoàn thanh niên xung phong (TNXP) phục vụ chiến trường mà thành viên số đông là các nữ thanh niên tự nguyện ?

Thầy Huy : – Đúng !... Lực lượng TNXP khá đông, chủ yếu là lớp nam nữ thanh niên thuộc các khu vực từ Thanh Hóa đến Khu Bốn.

Thảo : – Em sẽ xin gia nhập đội quân đó.

Thầy Huy *(ngạc nhiên)* : – Em nghĩ như vậy ?

Thảo : – Vâng !... Em đã suy xét, cân nhắc và em thấy đó là lối thoát duy nhất của em trong hoàn cảnh này.

Thầy Huy : – Cách ấy có không ít trở ngại !

Thảo : – Em không sợ. Bởi vì khi ấy bên em luôn có... Thầy !

Thầy Huy : – Thảo !... Dù sao thì thầy chỉ là !...

Thảo *(bạo dạn)* : – Là người mà em lâu nay đã tin rằng sẽ đi cùng em trong suốt chặng đường chông gai, nhọc nhằn mà thầy vẫn gọi đó là "Con đường đau khổ" !... Thầy !... Em không thể thiếu thầy được Em yêu thầy !

Thầy Huy (*xúc động*) : – Thảo !... Anh không nghĩ là em dám vượt qua vực sâu vô hình ngăn cách giữa chúng ta !
(*ôm Thảo*) Con chim sâu bé nhỏ của anh.

Thảo : – Anh đồng tình với quyết định của em chứ ?

Thầy Huy (*phân vân*) : – Đóng góp sức lực vào cuộc chiến đấu này là nghĩa vụ thiêng liêng của thế hệ chúng ta. Tuy nhiên mỗi người cần thực hiện nghĩa vụ ấy theo hoàn cảnh riêng của mình. Chiến tranh dù ác liệt, nhưng cũng chỉ là giai đoạn. Chúng ta sẽ kết thúc cuộc chiến này một cách xứng đáng là những người chiến thắng. Với em, anh nghĩ tương lai em sẽ là người giáo viên trên bục giảng. Cuộc đối đầu với dốt nát, tăm tối sau này cũng cam go ác liệt không kém gì cuộc chiến chống xâm lược hôm nay. Em hãy chuẩn bị để tham gia vào công việc ấy.

Thảo : – Có nghĩa là anh không đồng tình với việc em tham gia vào đội quân tình nguyện ở tuyến lửa ?

Thầy Huy : – Lúc nào trong anh, em cũng là một cô giáo.

Thảo : – Nhưng sau những ngày phép, anh sẽ xa em lâu dài ?

Thầy Huy : – Không ai có thể lường trước độ dài của cuộc chiến đấu này, nhưng trước sau anh sẽ trở về !

Thảo : – Ngộ nhỡ !... (*ngừng đột ngột*)

Thầy Huy : – Chiến tranh là bất trắc. Nhưng nó không thể dập tắt niềm tin vào ngày trở về của mỗi người lính.

Thảo : – Anh !... Những suy nghĩ của anh và con người anh khiến em đã hiểu em phải làm gì để xứng với ngày anh trở về. Anh Huy, người thầy của em ! Hạnh phúc của em ! (*ôm Huy đắm đuối. Lát sau phát hiện dưới chân đê có bóng người*) Có người đi tới (*Vinh đi tới*.)

Vinh : – Quái thật ! Cái bờ đê này là nơi "địa linh" hay sao mà luôn là nơi chạm trán của ba kẻ này ! *(với Huy)*
Chào thầy giáo Huy ! Đồng chí bộ đội Huy !

Thầy Huy : – Chào cậu Vinh !

Vinh : – Tôi biết, thời nay những thanh niên khoác trên mình bộ quân phục thường có cái nhìn không thiện cảm với những anh chàng có bộ cánh sơ-vin như tôi.

Thầy Huy : – Sao cậu lại nói thế ! Thời chiến, có người ra trận thì cũng phải có người phải ở nhà chứ. Tùy theo hoàn cảnh từng người. Anh có hoàn cảnh được miễn nhập ngũ, anh sẽ tham gia công việc ở hậu phương.

Vinh : – Đúng là tôi thuộc diện được miễn nhập ngũ. Và có thể cả hai thằng em sát tôi cũng sẽ được miễn nữa cơ. Nhưng tôi lại nghĩ khác. Trai thời loạn, gái thời bình. Tôi không muốn mình đứng ngoài cuộc hành hương vĩ đại này, cho nên tôi đã... *(với Thảo)* Thảo !... Tôi và gia đình tôi rất hài lòng về những việc diễn ra sáng nay của hai gia đình chúng ta, cho dù Thảo không được khoẻ cho lắm. Coi như cái bước ấy đã hoàn thành một cách tốt đẹp *(với Huy)* Tôi xin nói tiếp... Cho nên hơn một tiếng trước đây, tôi đã đến hội đồng nghĩa vụ quân sự huyện đăng kí dự tuyển quân đợt tới đây.

Thảo *(vẻ nghi ngờ)* : – Sao ?

Vinh : – Có thể. Thảo hơi bất ngờ về điều tôi vừa nói. Nhưng đây là việc nghiêm túc. Hãy tin điều tôi nói là sự thực. *(Tiếng máy bay Mỹ gầm rít trên không. Vinh hoảng hốt phủ phục bên mớ đất.)*

Thầy Huy : – Nó trinh sát thôi *(Vinh lom còm đứng dậy, phủi quần áo.)*

Vinh : – Trinh sát mà nó sà thấp quá !

Thầy Huy : – Xin chúc mừng cậu tham dự tuyển quân !

Vinh : – Đi sau anh, nhưng hi vọng vào chiến trường có dịp gặp anh !

Thầy Huy : – Có thể lắm ! Mặt trận như một đại gia đình.

Vinh : – Có sự xui khiến nào đó, chúng ta lại gặp nhau ở đây. Tôi báo với Thảo và thầy giáo việc của tôi. Và tôi vẫn tin rằng, việc giữa ba chúng ta sẽ có một kết thúc như dự kiến thật sáng sủa... Chúc thầy giáo lên đường ra trận chân cứng đá mềm. *(với Thảo)* Thảo giữ gìn sức khoẻ nhé ! *(ra khuất)*

Thảo *(nhìn theo Vinh)* : – Anh ta cũng sẽ đi bộ đội ?

Thầy Huy : – Áp lực với em sẽ được giải toả.

Thảo : – Em cảm thấy có điều gì đó khó hiểu trong việc này.

Thầy Huy : – Thảo ! Cùng anh tạt qua trường. Anh muốn nhìn thấy ngôi trường lần cuối trước khi phải xa nó.

Thảo *(kéo Huy ra mô đất cao)* : – Anh Huy ! Hãy nhìn ngôi trường từ xa !... Đấy ! Nó đấy ! *(Chỉ ra phía xa)*

Thầy Huy *(xúc động)* : – Ngôi trường thân yêu của tôi ?

(Ánh sáng giảm...)

Hơn một năm sau đó, Thảo đã là sinh viên năm thứ nhất của Trường Đại học Sư phạm. Trong một dịp nghỉ, Thảo về thăm gia đình. Sân khấu là cảnh sân nhà Thảo. Bà Tín tất bật chuẩn bị bữa ăn gia đình. Lát sau ông Tín từ trong nhà bước ra.)

Ông Tín : – Bà định làm những món gì mà tất bật thế ?

Bà Tín : – Lâu lâu con nó mới về nghỉ ở nhà. Tôi làm mấy món ăn mà nó thích từ bé. Khốn khổ, nó bảo nhà trường học ở nơi sơ tán, ăn uống kham khổ lắm. Nó

ao ước được một bữa riêu cá và đĩa cá kho. Con gái đang tuổi ăn mà phải bó mồm bó miệng.

Ông Tín : – Thì cả nước đang dốc sức người sức của cho cuộc chiến đấu giải phóng miền Nam. Mỗi gia đình mỗi người đều phải thắt lưng buộc bụng. Nó mới ăn cơm tập thể được gần một năm, rồi cũng quen.

Bà Tín : – Này ông !... Không hiểu con bé đã biết tin anh Vinh được trở về chưa ?

Ông Tín : – Có thể nó chưa được tin. Ông Soạn cũng kín nhẽ lắm. Cậu Vinh được ra Bắc hơn nửa năm rồi mà ông ấy vẫn để con ở nơi an dưỡng để phục hồi sức khoẻ, và cũng chẳng nói với ai về chuyện cậu ấy bị thương trong chiến đấu.

Bà Tín : – Thế chuyện cậu ấy với con Thảo, gia đình bên ấy định liệu thế nào ?

Ông Tín : – Vẫn không có gì thay đổi. Tuy nhiên về thời gian ông ấy muốn để sức khoẻ cậu Vinh phục hồi một bước nữa và có thời gian để con bé nhà mình nguôi đi tình cảm với người kia.

Bà Tín : – Từ hôm nó về nghỉ, tôi có ước hỏi nó về ông giáo Huy. Nó có vẻ buồn vì hình như đã lâu không có thư từ gì.

Ông Tín : – Tôi đang tính cả hai điều kiện. Một là mối quan hệ của con Thảo với người thầy giáo theo thời gian mờ nhạt đi; Hai là sức khoẻ của cậu Vinh tốt lên, thì sẽ tổ chức lễ cưới ngay. Tốt nhất là vào cuối năm nay, khi con Thảo đang ở năm học thứ hai, và lúc ấy là thời điểm...

Bà Tín : – Ông bảo thời điểm gì ?

Ông Tín : *(vẻ thận trọng)* : – Ông Soạn hiện là một cán bộ đang được uy tín với cấp trên. Có thể nay mai ông ấy được đưa lên tỉnh, nắm một vị trí quan trọng. Cuối năm nay là thời điểm nhân sự ở huyện có sự xóc lại. Tay Được trưởng phòng giáo dục có thể bị thay, mà ông Soạn thì lại đang có thiện cảm với tôi. Ông ấy chỉ nói một tiếng là ổn. Cho nên mình đề nghị tổ chức lễ cưới là làm một công đôi việc, công tư hưởng lợi. Mình cứ dâng hoàng, chẳng phải là mình xin xỏ chạy chọt.

Bà Tín : *(hồ hởi)* : – Ông tính toán chu đáo trước sau quá. Chứ như tôi thì cứ rối tung lên, chẳng biết bắt đầu từ đâu.

Ông Tín : *(đặc chú)* : – Cứ như bà thì !!!!... Mà nó chạy đâu từ sáng ?

Bà Tín : – Từ hôm nó về có lúc nào ngớt bạn đâu. *(Ông Tín vào nhà trên. Từ cổng Quyên chạy vào sân.)*

Quyên : – Bác ạ !... Thảo đâu ạ ?

Bà Tín : – Bác tưởng nó sang chỗ cháu ?

Quyên : – Không ạ !... Cháu đang đợi nó.

Bà Tín : – Cháu ở đây chờ nó về và ăn cơm. Bác nấu nồi riêu cá ngon lắm.

Quyên : – Nói suông quá. Con gái lớn tướng mà còn được bố mẹ chiều.

Bà Tín : – Thế mà có việc nó có chịu nghe lời bố mẹ đâu. Này ! *(bác hỏi cháu.)*

Quyên : – Dạ !... Chuyện gì ạ ?

Bà Tín : – Cái chuyện giữa nó với anh thầy giáo trước đây giờ ra sao rồi ? Đã nhạt nhẽo hay là vẫn ?...

Quyên : – Dạ !... Cháu cũng không rõ. Cháu cũng đang muốn hỏi nó.

- Bà Tín :** – Bác sốt ruột về chuyện của nó quá cháu ạ ! Bằng tuổi bác ở làng này người ta đã có cháu nội, ngoại bế bồng.
- Quyên :** – Bác lo gì ! Nó là đứa đã tính toán đầu vào đấy cả rồi. Rồi hai bác chả đủ sức mà bế bồng hàng đồng lít nhít.
- Bà Tín :** – Cháu bảo nó tính toán thế nào ?
- Quyên :** – Là cháu nghĩ thế. Thảo nó không tuềnh toàng như cháu đâu. *(Ngay lúc đó Thảo từ cổng vào.)*
- Thảo :** – Quyên ! Đến lâu chưa ?
- Quyên :** – Người ta đợi từ sáng.
- Thảo :** – Mình đến chỗ cô Ngọc. Cô không được khoẻ.
- Bà Tín** *(với Thảo) :* – Con giữ cô Quyên ở lại ăn cơm nhá !
- Thảo :** – Vâng ạ !
- Quyên :** – Cháu không làm khách đâu bác ạ ! *(Bà Tín vào bếp)* Đây !... Bà cụ vừa hỏi dò về thầy Huy đấy !
- Thảo :** – Lúc nào hai cụ cũng chỉ chăm chăm vào chuyện ấy !
- Quyên :** – Tình hình thế nào rồi ? Chàng Paven Coocsaghin ấy ?
- Thảo :** – Đã hơn 6 tháng nay không có thư từ gì. Mình sốt ruột lắm.
- Quyên :** – Chiến trường miền Nam ngày càng ác liệt, thư từ chậm lắm.
- Thảo :** – Nhưng cứ nghĩ tới anh ấy, mình lại thấy bồn chồn.
- Quyên :** – Còn về người kia ?... Có tin gì không ?
- Thảo :** – Mình chẳng bao giờ nghĩ đến. Quyên ạ ! Nhiều lúc mình nghĩ hai con người đồng cảm với nhau, đồng điệu về tâm hồn, có chung khát vọng trong cuộc sống vậy mà không thể đến được với nhau. Phải chăng số mệnh của họ đã được định đoạt khác rồi. Còn nghị

lực trong cuộc sống không đủ sức vượt qua cái sự đã được định đoạt trước ấy. Vì thế lúc thì mình rất lạc quan, tin rằng mọi trở ngại mình sẽ vượt qua hết. Nhưng lúc thì mình lại rất bế tắc và cảm thấy mình như bị một sức mạnh vô hình nhắc bóng lên và quăng vào một đầm lầy nơi không có một lối thoát thân.

Quyên : – Có thể vì cậu học văn chương nên cậu quá đa cảm. Và cậu lại bị ảnh hưởng của cái “gien” lãng mạn của thầy cho nên tâm trạng mới lung liêng như thế. Còn như mình học về lâm nghiệp. Suốt ngày chỉ thổ những đất cát, giống má cho nên mọi việc ở đời mình cứ bám chặt lấy mặt đất. Mình và anh Tiến hơn mình hai khoá đã giao ước. Học cho tốt. Sau khi mình tốt nghiệp, cưới. Sau hai năm, sinh con. Để hai đứa liền. Thôi. Làm việc, cống hiến. Cứ thế mà tiến hành, không bàn gì nữa... Đây kế hoạch cuộc đời đấy.

Thảo : – Quyên !... Ước gì mình được chỉ một phần những điều cậu có.

Quyên (*vui vẻ*) : – Đối nhé?... Nhưng ai dám làm nàng Rita, nàng Giêma của cậu ? Và có bao đám mây râu dám sánh cùng Paven, cùng Ruồi Trâu của cậu ?

Thảo : – Đây là khát vọng của cái thời mới bỏ tấm khăn quàng đỏ. Còn hôm nay mình thấy không xứng đáng để hoá thân thành những Rita, những Giêma nữa.

Quyên : – Không !... Ở cậu có đầy đủ những phẩm chất quý giá mà những thần tượng nhân vật văn chương có : sự trong sáng của tâm hồn, nghị lực trong hành động và minh mẫn của trí tuệ. (*Cả hai không để ý tới Vinh đã xuất hiện từ lúc nào ở cổng. Cả ba im lặng hồi lâu.*)

- Vinh** *(phá vỡ sự im lặng)* : – Có thể mời tôi vào trong nhà được không ?
 (Quyên nhìn Thảo)
- Quyên** *(với Vinh)* : – Xin lỗi !... Tôi... Tôi cũng chỉ là khách ?
- Thảo** *(với Vinh)* : – Vâng !... Xin mời anh vào chơi. *(Vinh bước vào trong sân.)*
- Quyên :** – Anh từ chiến trường ra ?... Anh được nghỉ phép ?
- Vinh :** – Từ chiến trường... Tôi được ra Bắc một thời gian rồi !... Tôi ra Bắc điều trị và an dưỡng.
- Quyên :** – Điều trị ?... Anh yếu sức khoẻ hay... bị thương ?
- Vinh :** – Tôi bị thương trong một trận đánh. Nhưng rất may sau khi chữa chạy và điều trị, sức khoẻ tôi đã bình phục. *(với Thảo)* Lẽ ra tôi phải báo tin này hoặc về thăm hai bác và Thảo sớm hơn. Nhưng Quân y viện và sau đó là Đoàn an dưỡng không cho phép.
- Thảo :** – Anh bị thương ?...
- Vinh :** – Bị thương ! Hi sinh !... Đó là những chuyện bình thường ở chiến trường.
- Quyên :** – Chiến trường ác liệt lắm phải không anh ?
- Vinh :** – Không thể nói hết cái gian khổ, ác liệt nơi chiến trường. Nơi ấy mạng sống con người được tính từng ngày, thậm chí từng phút... Một trận bom toạ độ, đúng đội hình đơn vị trên đường hành quân. Khi tôi tỉnh dậy thì thấy quanh mình xác đồng đội nằm la liệt, nhiều người thân thể không còn nguyên vẹn, máu đọng từng vũng lớn đen xì !... Tôi không bao giờ quên được cảnh tượng đầy hãi hùng đó. Chỉ có điều ngạc nhiên là sao tôi lại không chết trong tình thế ấy mà chỉ bị sức ép quá lớn.

- Quyên :** – Anh thật dũng cảm và may mắn !
- Vinh :** – May mắn... Tôi mang ơn trời phật đã ban cho tôi sự may mắn đó, và có cuộc trở về hôm nay.
- Quyên :** – Mừng cho anh. Những người ở hậu phương như chúng tôi thực lòng biết ơn những người lính như anh.
- Vinh :** – Quả thật không phải người lính nào cũng đáng được nhận những lời như thế.
- Quyên :** – Anh nói sao ?... Lòng dũng cảm của những người lính, bao giờ cũng đáng được kính trọng.
- Vinh :** – Nhưng tôi có mặt ở đây hôm nay, không phải chỉ để nói về lòng quả cảm của người lính ở chiến trường, mà còn để nói về sự day dứt, sự tổn thương của lòng tự trọng.
- Quyên** (*hoang mang*) : – Tôi !... Tôi chưa hiểu ý của anh ?
- Vinh :** – Những điều tôi buộc phải nói ra sau đây, trước hết xin Thảo thứ lỗi cho.
- Thảo** (*ngạc nhiên*) : – Sao ?... Có điều gì liên quan đến tôi ?
- Quyên :** – Có lẽ tôi xin phép để hai người trao đổi.
- Thảo :** – Quyên !... Đừng đi !
- Vinh :** – Đúng đấy. Tôi biết hai người là bạn thân thiết của nhau. Hơn nữa cả ba chúng ta không phải là người xa lạ.
- Thảo :** – Có chuyện gì anh cho biết đi !
- Vinh** (*im lặng hồi lâu*) : – Trong thời gian nằm điều trị tại một phân viện Quân y tiền phương, tôi tình cờ quen biết một thương binh nặng. Có thể nói anh đã từ cõi chết trở về. Sau khi nhận ra đồng hương và biết tôi ở huyện này, anh đã cho biết một chuyện.

- Thảo** *(sốt ruột, bồn chồn)* : – Chuyện của người ấy có gì liên quan đến tôi ?
- Vinh :** – Hãy để tôi nói tiếp !... Trung đội trưởng của anh ấy là một người đồng hương. Trong một trận chiến đấu khốc liệt, cả trung đội anh ấy rơi vào vòng vây hiểm nghèo của bọn địch. Gần sáng thì anh em ta tử thương gần hết. Chỉ còn vài ba chiến sĩ cùng người trung đội trưởng và những viên đạn cuối cùng. Bọn địch mở đợt tấn công lần chót. Ở giây phút đáng lí phải chỉ huy anh em chiến đấu tới viên đạn cuối cùng thì người trung đội trưởng bất ngờ đầu hàng địch !...
- Quyên** *(thoảng thốt)* : – Giời ơi !
- Vinh :** – Một quả cối nổ ngay bên công sự và trước khi bị hất tung lên như một cái bao tải, anh ấy còn kịp ghi nhận trong tâm khảm : Người trung đội trưởng quăng khẩu tiểu liên xuống đất, hai tay giơ cao trước khi ba tên địch nhảy xổ vào anh ta.
- Thảo** *(đau xót)* : – Như vậy ư ?
- Vinh :** – Anh ấy nằm lẫn trong đồng xác đồng đội thân thể nát nhừ. Khi đơn vị lên trận địa thu lượm xác tử sĩ thì anh ấy là người may mắn duy nhất còn sống sót.
- Quyên :** – Còn về người trung đội trưởng ?
- Vinh :** – Người trung đội trưởng đồng hương ấy là một người được hầu như cả đại đội biết đến, vì anh ta vốn là một giáo viên đã từng dạy thêm văn hoá cho anh em trong thời gian đơn vị luyện quân ở hậu phương !
- Thảo** *(lo sợ)* : – Trời ơi !...
- Vinh :** – Đó chính là thầy giáo Huy !
- Thảo** *(hét lên)* : – Không... Không phải *(Như muốn chạy đi)*

- Quyên :** – Anh Vinh ! Anh nói sự thực đấy chứ ?
- Vinh :** – Tôi cũng chỉ là người được nghe kể lại !
- Thảo** *(giận dữ)* : – Anh bịa đặt !... Vậy là anh bịa đặt.
- Vinh** *(điềm tĩnh)* : – Tôi không bịa đặt ra câu chuyện... Mà có cái này có thể kiểm chứng. Tôi có ghi lại địa chỉ hòm thư của người thương binh đó. *(Đưa ra một mảnh giấy. Quyên cầm mảnh giấy rồi từ từ đưa cho Thảo.)*
- Thảo** *(cay đắng)* : – Hòm thư của đơn vị anh Huy !... Giời ơi ! *(Gục xuống, ngất đi)*
- Quyên** *(đỡ Thảo)* : – Thảo !... Bình tĩnh lại !
- Vinh :** – Đáng ra, tôi không phải là người nói ra sự thật trở trêu này. Nhưng sự thật có con đường riêng bước ra ánh sáng !... Hãy tha lỗi cho tôi vì những gì vừa bộc bạch.
- Quyên :** – Thảo !... Sao sự thật lại cay đắng thế này ? *(với Vinh)* Có thể có điều gì không xác thực trong chuyện này không ?... Một sự nhầm lẫn chẳng hạn ?
- Vinh :** – Đã nhiều lần tôi nghĩ tới khả năng ấy. Nhưng đáng tiếc, tất cả những điều người thương binh ấy kể về người trung đội trưởng đều minh chứng, người đó chính là thầy giáo Huy !
- Thảo :** – Thôi ! Anh đừng nói nữa. Nếu mọi điều anh nói là sự thật thì đó là sự bất hạnh, là nỗi đắng cay của một số phận.
- Vinh :** – Lúc này Thảo cũng đừng hoàn toàn tin vào những điều tôi vừa nói. Dù trước một sự thật hiển nhiên chúng ta vẫn cần phải biết nghi ngờ. *(thay đổi thái độ)* Có lẽ chuyện về một người quen biết tôi đã nói xong. Giờ xin nói đôi câu về việc của chúng ta. *(với Thảo)*

Những việc gì nằm trong dự kiến tôi mong rằng nó sẽ được diễn ra một cách êm đẹp.

Thảo *(bực tức)* : – Anh nói gì ?

Vinh : – Tôi biết, trong lúc này Thảo chưa sẵn sàng nghe mọi điều giải thích. Nhưng không sao, thời gian sẽ giúp chúng ta trở lại trạng thái bình thường. Và mọi việc sẽ diễn ra như nó vốn có. *(Bà Tín từ bếp bước ra.)*

Bà Tín *(mừng rỡ)* : – Ô kìa, cháu Vinh đã về, cháu sang chơi !

Vinh : – Chào bác ạ !

Bà Tín *(gọi vào trong)* : – Ông ơi !... Cháu Vinh sang chơi. *(Ông Tín từ trong nhà ra.)*

Vinh : – Cháu chào bác ạ !

Ông Tín *(vồn vã)* : – Cháu Vinh ! Cháu khoẻ chứ ?

Vinh : – Dạ ! Cảm ơn hai bác, cháu khoẻ.

Ông Tín : – Chiến trường tạo cho con người ta một dáng vẻ, một bản lĩnh khác hẳn. *(với bà Tín)* Kìa bà ! Vậy là bữa ăn sáng nay của gia đình ta là một buổi liên hoan rồi. *(với Vinh)* Buổi liên hoan đón một người lính từ chiến trường trở về.

Vinh *(lúng túng)* : – Dạ ! thưa bác !...

Ông Tín : – Sao ?... Cháu định từ chối à ?

Bà Tín : – Cháu ở lại !... Bác chuẩn bị xong cả rồi. Kìa Thảo, Quyên, giúp u, giúp bác một tay đi.

Thảo : – U !...Thầy u để anh Vinh về !...

Ông Tín *(ngạc nhiên)* : – Kìa !... Có chuyện gì thế ?

Vinh : – Thưa hai bác, sáng nay cháu có việc bận. Cháu xin phép để dịp khác !... Dạ thưa bác không có chuyện gì đâu ạ, mọi chuyện vẫn sẽ tốt đẹp. Xin

phép hai bác. Chào Thảo, chào Quyên ! *(Ra khuất. Ông bà Tín ngơ ngàng.)* .

Ông Tín *(với Quyên)* : – Chuyện gì xảy ra thế cháu ?

Quyên : – Dạ !... Dạ không ạ !

Ông Tín *(quát lên)* : – Chuyện gì ?... *(với Thảo)* Sao cảm như hén thế ?

Thảo : – Thưa thầy !... Có một sự thật liên quan tới một người lính, một người thầy !

Ông Tín *(bối rối)* : – Sao chuyện lại rối tung lên thế này !

(Mọi người im lặng nhìn nhau trong một khung cảnh nặng nề khó hiểu...)

Ánh sáng giảm.)

– HẾT PHẦN MỘT –

PHẦN HAI

Quyên *(xuất hiện trước sân khấu)* : – Thưa các bạn ! Tôi không phải là nhân vật chính trong câu chuyện các bạn đang theo dõi. Nhưng tôi đã chứng kiến những sự kiện xảy ra giữa các nhân vật, sự biến đổi trong số phận của họ với bao thăng trầm. Ba mươi năm đã trôi qua kể từ khi nhân vật trung tâm của câu chuyện này là cô nữ sinh lớp 9 ở một trường phổ thông nọ. Thời gian đã xoá nhoà đi nhiều dấu vết trong đời sống. Nhưng thời gian cũng làm đầy lên những kí ức không thể lãng quên trong cuộc đời của con người.

Vào những năm đầu tiên của thế kỉ XXI, sau gần 30 năm đồng hành cùng ngành Giáo dục trên cương vị

người đứng trên bục giảng, chị được đảm nhiệm vai trò một người làm công tác xây dựng và quản lý sự nghiệp giáo dục. Chị là Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo tại một tỉnh mới thành lập. Do công việc, chị phải đi tới nhiều nơi, tận những nơi xa xôi hẻo lánh, nơi mà ánh sáng giáo dục mới le lói được thấp lên. Chị gặp nhiều người từ những người đem cả tuổi thanh xuân của mình đến những người tự nguyện đem phần còn lại ít ỏi của cuộc đời mình cống hiến cho sự nghiệp chống lại cái dốt nát tối tăm... Và trong suốt 30 năm qua, hành trang của chị trong cuộc hành trình là đau đáu nỗi niềm tìm những bước đi thích hợp cho sự nghiệp Giáo dục. Và cho riêng mình, chị quyết tìm ra sự thật về một con người đã từng nằm sâu trong trái tim chị. Đó cũng là người thầy đầu tiên dắt chị vào con đường của nghề dạy học.

Nào ! Chúng ta cùng dõi theo tiếp chặng đường của chị !

(Tại văn phòng làm việc của Sở Giáo dục và Đào tạo của tỉnh. Thảo lúc này là Giám đốc Sở. Chị đã ở vào độ tuổi gần 50, nhưng vẫn còn trẻ hơn tuổi, đang ngồi làm việc. Lát sau, có chuông điện thoại.)

Thảo *(qua điện thoại)* : – A lô !... Tôi nghe ?... Người quen à ? Đồng chí cho khách vào ! *(Bỏ điện thoại. Quyên cũng trạc tuổi với Thảo bước vào)*

Quyên : – Chào bà Giám đốc Sở !

Thảo *(vui mừng)* : – Quyên !... Ngọn gió nào đưa cậu tới đây ?

Quyên : – Tình cờ thôi !... Thế nào ? Bà Giám đốc bận túi bụi vì công việc hồi hả ?

- Thảo :** – Công việc thì lúc nào chả bận. Nhưng mình mới đảm nhiệm công việc này hơn một năm, khâu này cũng cần phải ổn định lại.
- Quyên** (*ngắm nhìn Thảo*) : – Này !... Khá lắm. Ở độ tuổi này mà Thảo vẫn giữ được nét vẻ của cô giáo mới ra trường ngày nào. Chẳng bù công việc của mình vất vả lắm.
- Thảo :** – Mình biết, chủ nhiệm khoa của một trường đại học thì lúc nào cũng một núi việc. Nhưng Quyên trông còn sung sức lắm, anh Tiến chắc vẫn đắm đuối như xưa.
- Quyên :** – Thôi đi ! Hai bà sắp ngũ tuần lại cứ khen nhau. Ngày hôm nay đến gặp Thảo không hẳn là tình cờ đâu.
- Thảo :** – Hẳn là có việc gì chủ nhiệm khoa của trường đại học chỉ thị cho Sở.
- Quyên :** – Không !... Mọi việc ấy xếp lại đã... Chuyện riêng !
- Thảo :** – Chuyện riêng ?...
- Quyên :** – Mình biết, với cương vị công tác này, không thể luôn nghĩ đến, nhưng không thể nói rằng chuyện này đã phai mờ đi trong tâm tư và tình cảm của Thảo !
- Thảo :** – Cụ thể là chuyện gì Quyên ? Đừng làm cho mình quá hồi hộp. Hồi này tìm mình không ổn lắm đâu.
- Quyên :** – Nhưng đừng sốt ruột. Nghe mình nói có đầu có đuôi. (*sau một lúc cân nhắc*) Cách đây không lâu, mình đi kiểm tra tại khu vực trồng rừng của đề án khoa học của nhà trường thuộc vùng đông bắc của tỉnh, một nơi heo hút, xa xẩm nhất tỉnh. Mọi việc thuộc công tác kiểm tra đều bình thường, không có gì đáng nói... Nhưng có một việc mà cho đến lúc

này mình vẫn không hiểu nổi, mình cần phải nói với Thảo.

Thảo : – Chẳng lẽ đề án khoa học về trồng rừng có liên quan tới công tác giáo dục của mình ư ?

Quyên : – Hãy nghe tiếp đã !... Không hiểu từ bao giờ, trên một vạt đồi gần khu vực có mấy xóm dân cư, thuộc diện tích dự án trồng rừng, mọc lên một ngôi trường. Không ! Gọi là ngôi trường thì không đúng vì nó chỉ là một ngôi nhà bằng các thân cây ghép lại, mái lợp lá rừng, bàn ghế bằng cây, cái bảng bằng mấy tấm gỗ xẻ ra ghép lại. Tóm lại nhìn nó, người ta không thể tin rằng ở đầu thế kỉ XXI này mà trên đất nước mình lại có một sản phẩm thuộc cơ sở vật chất của nền giáo dục của những năm đầu thế kỉ XX. Rất tiếc mình không có máy ảnh để chụp vài kiểu cho Thảo xem.

Thảo (*ân hận*) : – Mình thấy quỹ thời gian của mình còn ngắn quá.

Quyên : – Mình đã đến cái ngôi trường ấy hai lần khi có những đứa trẻ đến học. Khoảng hơn 20 em tuổi trạc từ 9 đến 12 hoặc 13 tuổi, cả con trai, con gái. Hầu hết là con nhà nghèo, quần áo cũ kĩ, có đứa rách nát. Nhưng đáng nói nhất là người giáo viên !

Thảo : – Cô giáo còn quá ít tuổi chẳng ?

Quyên : – Không nên thơ như (*hát*) "Cô giáo Tày, cầm đàn lên đỉnh núi..." đâu. Giáo viên là một ông già. Hay nói một cách khác, mình không xác định được người đó là một ông già, hay một trung niên già trước tuổi.

Thảo : – Quyên có tiếp xúc với người đó ?

- Quyên :** – Cả hai lần, mình đều nhận thấy người đó có ý tránh mặt mình. Mình chỉ đứng từ xa nhìn đám học trò ríu rít vây quanh người đó khi lớp học tan.
- Thảo :** – Người đó thuộc cơ sở giáo dục nào ? Quyên có biết không ?
- Quyên :** – Mình có lần la hỏi bà con ở mấy xóm gần đó thì họ đều không biết gì về lai lịch, gốc gác người giáo già ấy cả. Họ chỉ biết là từ lâu rồi, các trường thôn, trường xóm đã đồng ý để người đó làm giáo viên cho cái lớp học tự phát ấy. Đã có mấy lứa học sinh từ cái lớp học ấy học lên các lớp ở các trường trong huyện.
- Thảo :** – Nhưng mình muốn biết người thầy giáo ấy có điều gì khiến Quyên phải nói với mình ?
- Quyên :** – Vấn đề là ở chỗ ấy !... Sau chuyến đi khảo sát rừng và những gì chứng kiến và biết về ngôi trường và người thầy giáo già ấy, mình cứ day dứt khôn nguôi. Có một sự liên tưởng tới quá khứ của chúng mình... Mình nghĩ tới... Thầy Huy !
- Thảo** *(giật thót mình)* : – Sao ?... Quyên nghĩ vậy ?... Thầy Huy ?
- Quyên :** – Không hiểu sao ? Cái dáng dấp chập chờn mờ ảo của người giáo già ấy cứ hiện lên trong tâm trí mình hình ảnh thầy Huy 30 năm về trước.
- Thảo** *(bức xúc)* : – Nếu chỉ một phần những điều Quyên liên tưởng là sự thật thôi cũng đủ để mình không biết sẽ sống ra sao trong những ngày tới. Bởi vì cuộc đời và số phận bi thảm của thầy Huy đã hằn trong sâu thẳm trái tim mình.
- Quyên :** – Mình hiểu cuộc đời Thảo, cả những điều được và mất đều gắn với mối tình đầu đầy trắc trở ấy.

- Thảo :** – Nhiều năm qua, bên cạnh những công việc phải đảm đương, trong mình có một thôi thúc không bao giờ nguôi, đó là tìm ra sự thật về số phận bí ẩn của anh ấy – Một người thầy, một người tình lí tưởng... Có thể câu chuyện về ngôi trường hẻo lánh Quyên vừa nói là bước khởi đầu cho cuộc tìm kiếm mà 30 năm qua nằm trong im lặng ?
- Quyên :** – Có thể lắm chứ ? Đó là lí do cuộc đến gặp Thảo hôm nay.
- Thảo :** – Quyên !... Cảm ơn bạn. Bao giờ Quyên cũng là người bạn tốt nhất của mình. Chiều nay Sở có cuộc họp đánh giá về tình hình giáo dục trong tỉnh. Thành phần dự gồm lãnh đạo các huyện và các phòng giáo dục. Mình sẽ tìm hiểu về chuyện này và nhanh chóng có cuộc đi khảo sát tới nơi đó.
- Quyên :** – Nếu đi, Thảo báo cho mình. Mình thu xếp kết hợp công tác cùng đi. *(Một nữ nhân viên vào.)*
- Nhân viên :** – Thưa Giám đốc ! Có một cán bộ huyện muốn gặp Giám đốc.
- Thảo :** – Nếu đồng chí ấy là thành phần cuộc họp chiều nay thì em bố trí nơi ăn nghỉ cho đồng chí ấy ?
- Nhân viên :** – Đồng chí ấy nói có một số việc cần gặp riêng Giám đốc.
- Thảo :** – Em mời đồng chí ấy vào *(nhân viên ra)*
- Quyên :** – Thảo tiếp khách nhé ! Mình tạm biệt. Nhớ báo cho mình nếu có chuyển đi tới vùng đó.
- Thảo :** – Nhất định là cần có Quyên. Cảm ơn Quyên đã tới thăm. *(Tiễn Quyên rồi quay lại bàn làm việc. Lát sau, một người đàn ông bước vào. Ông ta trạc tuổi 50,*

người béo đậm, tóc hoa râm, trang phục chải chuốt. Mặc dù vậy, sau giây phút hơi ngỡ ngàng, Thảo cũng nhận ra người đó. Đó là Vinh của 30 năm về trước)
Anh Vinh phải không ?

Vinh (*chủ động*) : – Tôi đây !... Gần 30 năm rồi mà Thảo vẫn nhận ra ngay. Trí nhớ của một Giám đốc Sở có khác.

Thảo : – Quả là sau ngần ấy năm, nhiều điều tôi không còn nhớ. Nhưng với anh thì quên sao được. Hiện anh là ?...

Vinh : – Tôi đã nhận được giấy mời họp của Sở. Tôi là Phó Chủ tịch văn xã của huyện Bắc Phong.

Thảo : – Nếu tôi không nhầm thì đó cũng là chức vụ mà ông cụ thân sinh anh đã đảm nhiệm hồi xưa ?

Vinh : – Đúng !... Đó là cương vị ông cụ tôi đảm nhiệm cho tới khi cụ đột ngột qua đời.

Thảo : – Tôi mới nhận nhiệm vụ được hơn một năm nên chưa có điều kiện gặp gỡ và tiếp xúc nhiều với lãnh đạo các ban ngành ở huyện.

Vinh : – Còn tôi thì biết tin ngay khi Thảo được bổ nhiệm lên Sở. Tôi mừng !... Hôm nay nhân có cuộc họp bàn về công tác giáo dục, lĩnh vực thuộc phạm vi tôi phụ trách, tôi muốn trước hết báo cáo với Giám đốc Sở về những thành tích nổi bật của huyện Bắc Phong trong lĩnh vực đó.

Thảo : – Cụ thể ở những mặt nào ?

Vinh : – Về chi tiết cụ thể, chiều nay tôi đã uỷ nhiệm cho đồng chí Trưởng phòng Giáo dục và Đào tạo huyện báo cáo trước hội nghị. Còn với Giám đốc Sở, tôi có đề xuất đề nghị Sở nhân rộng ra toàn tỉnh những mặt

tiên tiến của ngành Giáo dục huyện. Đó là : chất lượng dạy và học đạt mức tiên tiến rất cao. Tỷ lệ lên lớp ở các cấp đạt trên 95%. Tốt nghiệp phổ thông nhiều năm đạt từ 90 đến 98%. Học sinh tiên tiến và giáo viên dạy giỏi vào loại cao nhất tỉnh. Hầu hết cơ sở trường lớp khang trang. Toàn huyện kể cả vùng sâu vùng xa cũng không còn cảnh trường lớp tạm bợ, thầy trò tự phát, nay học mai bỏ. Tóm lại những thành tích huyện chúng tôi đạt được trong những năm qua sẽ có ý nghĩa hơn nhiều nếu như nó được nhân ra trong toàn tỉnh ta.

Thảo : – Đó là những tín hiệu rất đáng mừng. Nhưng còn những mặt yếu đang tồn tại ?

Vinh : – Tránh sao khỏi một số mặt yếu còn tồn tại. Chúng tôi đã có kế hoạch khắc phục từng bước.

Thảo : – Theo anh, một người chỉ đạo công tác văn xã trong đó có giáo dục thì căn bệnh nguy hiểm nhất trong lĩnh vực giáo dục của chúng ta hiện nay là gì ?

Vinh : – Theo tôi đó là... là ngân sách ở các cấp dành cho giáo dục còn thấp.

Thảo : – Hơn 20 năm đứng trên bục giảng, rồi lại làm công tác quản lý, tôi nhận ra rằng : Điều quan trọng nhất trong lĩnh vực giáo dục đó là tính trung thực. Học thực, dạy thực, thi thực, đỗ thực, bằng cấp thực, trí thức thực. Nhưng thật đau lòng, tính thiếu trung thực trong hầu hết các khâu đang là căn bệnh trầm khảm hiểm nghèo đang ăn mòn cơ thể giáo dục.

Vinh : – Nhưng thành tích của giáo dục trong những năm qua là lớn chứ ?

- Thảo :** – Thành tích có. Nhưng nó lại để ra "bệnh thành tích" và rút cục cái bệnh này nó tiêu diệt thành tích có được.
- Vinh :** – Đồng chí Giám đốc có quá khắt khe khi đánh giá không ?
- Thảo :** – Theo lẽ thường, ở cương vị như tôi, người ta rất không ưa những lời chỉ trích vào lĩnh vực của mình. Nhưng tôi xin đánh đổi tất cả những gì mình đã có để lấy sự trung thực trong học đường. Tuy nhiên tôi cũng nhận ra rằng, muốn làm trong sạch ngành Giáo dục thì không thể chỉ làm trong sạch nội bộ ngành. Giáo dục nằm trong môi trường xã hội, chính trị. Chúng ta giáo dục học sinh không chạy bằng chạy điểm, thi cử không quay cóp sao được khi chính xung quanh các em, trong đó có cả cha anh chúng, không từ một hành vi bất chính nào để chạy cho được một cấp một chức từ cao nhất trở xuống. Sự thiếu trung thực trong giáo dục tâm lí nặng chất giáo điều làm thui chột khả năng tự chủ, sáng tạo và lệch lạc trong nhân cách của một phần không nhỏ trong các thế hệ học sinh... Còn bao điều nhức nhối nữa mà nhưng ai đã từng coi giáo dục là lẽ sống của đời mình, không thể không vắt kiệt sức mình cho một cuộc hồi sinh mà có khi đến lúc nhắm mắt ta chưa nhìn thấy nó.
- Vinh :** – Đúng là Thảo sinh ra để làm những việc như thế này.
- Thảo :** – Có gì quá lời, mong anh Vinh bỏ quá cho... Chúng ta sẽ quay lại những vấn đề này trong cuộc họp chiều nay.
- Vinh :** – Tuy nhiên trong cuộc gặp này, tôi không chỉ có nhã ý trao đổi về công việc thuộc lĩnh vực giáo dục.
- Thảo :** – Còn có vấn đề gì liên quan tới chức trách của tôi không ?

- Vinh :** – Tôi chức trách Giám đốc Sở thì không. Nhưng với con người cá nhân Thảo thì... có !
- Thảo :** – Tôi sẵn sàng nghe !
- Vinh :** – Chắc Thảo có biết. Ngày ấy vì nhiều nguyên nhân, những bước tiếp theo trong việc của chúng ta đã không được diễn ra... Sau đó cuộc sống hôn nhân của tôi dang dở, đứt gánh. Hiện tôi sống cùng đứa con trai duy nhất làm ở ngành Xây dựng. Nhưng có thể nói từ ngày ấy, hình ảnh Thảo chưa bao giờ phai mờ đi trong tôi.
- Thảo :** – Cảm ơn anh đã khiến cho tôi tự tin hơn trong đời sống riêng tư. Bởi đã từ lâu tôi đã tự tay bấm cái ổ khoá của trái tim mình sau khi đã làm xong hai việc. Một là xoá sạch trong kí ức, hai là gắn chặt trong tâm khảm hình ảnh của quá khứ ! Hiện tôi sống với đứa con gái nuôi, con của bà chị họ không may mất sớm ! Cháu hiện là một giáo viên cấp ba.
- Vinh :** – Xoá sạch trong kí ức hình ảnh của quá khứ ?
- Thảo :** – Chắc anh hiểu quá khứ ấy của tôi ?
- Vinh :** – Tôi đã hiểu... và tôi còn hiểu cái quá khứ mà Thảo đã gắn chặt trong tâm khảm !... *(Đột ngột)* Chào Thảo ! *(quay ra)*
- Thảo :** – Khoan đã ! *(Vinh đứng lại)* Tiện đây xin hỏi anh một điều về công việc.
- Vinh :** – Về công việc hẳn không còn điều gì !
- Thảo :** – Hãy giúp tôi !
- Vinh** *(sau khi cân nhắc)* : – Tôi nghe !
- Thảo :** Mạn đông bắc ở huyện anh có một khu đất thuộc dự án trồng rừng của Trường Đại học Lâm nghiệp ?

Vinh : – Tôi chưa có điều kiện hiểu rõ, tôi sẽ chỉ thị cho phòng giáo dục khảo sát và báo cáo Giám đốc Sở sau !... Nhưng sao cái vùng xa xôi hẻo lánh ấy lại khiến chị quan tâm ?

Thảo : – Cũng tình cờ thôi. Và sớm muộn tôi sẽ có chuyến đi khảo sát tới nơi đó.

Vinh : – Đó là việc của Giám đốc Sở. Xin chào đồng chí Giám đốc. *(ra nhanh...)*

Ánh sáng giảm. Sau đó sân khấu là cảnh một ngôi nhà gỗ sơ sài trên một vạt đồi, phía sau là rừng cây rậm rạp.

Trong góc tối của ngôi nhà, một người đàn ông mặc bộ quần áo đậm màu đã cũ, tay xách một túi vải đứng quay lưng ra sân khấu. Ông ta đứng hồi lâu nhìn ngôi nhà như tìm kiếm ai đó hoặc vật gì đó ! Ông đi qua cửa căn nhà ra phía rừng. Một lúc sau, ông quay lại con nhà. Lúc này ta mới nhận ra ông có gương mặt khắc khổ. Nửa bên trái khuôn mặt bị đen sạm, xù xì khiến khuôn mặt trở nên dị dạng. Khi cử động, cánh tay trái của ông không được bình thường. Mái tóc điểm bạc ở phần trán khiến cho ông có vẻ già hơn nhiều số tuổi của ông. Tuy nhiên sau phút ngỡ ngàng, ta vẫn nhận ra ông chính là thầy giáo Huy của 30 năm về trước. Từ phía rừng, một đứa bé gái chừng 12, 13 tuổi đi về phía căn nhà.

Bé gái : – Thầy ơi ! Hôm nay vẫn không có bạn nào đến lớp !

Thầy Huy : – Tèo !... Không có ai đâu con a !

Bé gái : – Sao thế hả thầy ? Sao bỗng dưng các bạn lại không đến lớp nữa ?

- Thầy Huy :** – Hôm qua thầy đã nói với con rồi ! Lớp học bị giải tán con ạ.
- Bé gái :** – Sao lại bị giải tán hả thầy ?
- Thầy Huy :** – Thầy cũng không biết. Bác trưởng thôn bảo không ai được đến lớp học nữa. Thầy không được đến dạy các con nữa.
- Bé gái :** – Sao bác trưởng thôn ác thế ! Mấy hôm trước bác ấy còn bảo chúng con đua nào chăm học, bác ấy sẽ thưởng cho cái túi ni lông đựng sách kia mà !
- Thầy Huy :** – Bác ấy phải theo lệnh của cấp trên con ạ.
- Bé gái :** – Cấp trên là bác nào hả thầy ?
- Thầy Huy :** – Thầy biết làm sao được hả con. Thôi con về đi và từ mai đừng đến đây nữa. Con đi kiếm củi cho mẹ con thổi cơm.
- Bé gái :** – Con nhớ các bạn ở lớp lắm thầy ạ. Không được gặp thầy nữa, con cũng nhớ thầy lắm.
- Thầy Huy :** – Thầy cũng nhớ các con nhiều. Phải chịu thôi con ạ.
- Bé gái :** – Bị giải tán rồi ít lâu nữa lớp có được học không thầy ? Cấp trên có cho chúng con đến lớp học không ?
- Thầy Huy :** – Thầy sẽ hỏi bác trưởng thôn, bác trưởng thôn sẽ đi hỏi cấp trên. Nếu được lệnh đi học lại, thầy sẽ báo cho các con.
- Bé gái :** – Thầy cố xin với cấp trên cho chúng con đến lớp thầy nhé !
- Thầy Huy :** – Thầy sẽ cố gắng. Con về đi Tèo ! *(Bé gái cúi đầu ra khuất. Lát sau, trưởng thôn đi tới. Đó là một người đàn ông trạc 50 tuổi.)*

Trưởng thôn : – Bác ạ !... Mấy hôm nay tự dưng em lại nhớ tới bà ngoại em ngày xưa thường đọc câu thơ của một ông nhà thơ cổ nào đó :

Kiếp sau xin chớ làm người !

Làm cây thông đứng giữa trời mà reo

Người ta nói, cái đáng quý nhất là được làm một con người. Vậy mà nếu có kiếp sống nữa thì chớ có làm con người. Lại thật ! Thì ra ở đời cái gì đáng quý đáng trọng nhất thì chớ có làm. Không hiểu ra làm sao nữa. Như cái lớp học này của bác. Nó được bà con vùng này quý mến, trọng vọng lắm chứ. Ấy vậy bỗng dưng có lệnh của một ông lãnh đạo của huyện bảo dẹp vì nó không thuộc diện quản lí của cơ quan nào cả. Nó là tự phát, là thiếu tính tổ chức, dẹp. Nghe nói ông ấy còn bảo, không dẹp mau, cấp trên ở tỉnh về khảo sát thì tội còn nặng hơn. Cái chức trưởng thôn của em đi đứt là cái chắc. Còn thân phận của bác, em không biết sẽ ra sao !

Thầy Huy : – Thôi, ông trưởng thôn ạ ? Cấp lãnh đạo đã ra lệnh là mình phải tuân theo, không bàn đến phải trái nữa. Vì khi ra lệnh, người ta đã tính đến phải trái rồi.

Trưởng thôn : – Nhưng mà em uất lắm. Cứ để cho cấp cao nữa về đây, em sẽ nói cho dù có phải nói một trăm lần, em cũng vẫn nói.

Thầy Huy : – Cái lớp học này đã tan rồi, nói cũng vô ích.

Trưởng thôn : – Không phải em chỉ nói về cái lớp học. Mà em nói về bác ý.

Thầy Huy : – Về tôi ?

Trưởng thôn : – Dù bao nhiêu năm đã trôi qua chẳng nữa, em cũng phải nói. Bởi lúc nào bác cũng là trung đội trưởng.

Thầy Huy : – Thôi ! Chú Năm ! Đừng khơi dậy cái điều đã nằm trong im lặng gần 30 năm rồi.

Trưởng thôn : – Cho dù bác chỉ còn sống một ngày nữa, thì bàn dân thiên hạ cũng phải biết sự thực về cuộc đời bác.

Thầy Huy : – Chú Năm ! Tôi xin chú đấy. Chú cứ mang tôi như vậy là đủ lắm rồi. Chú lấy sinh mạng chính trị của mình bảo lãnh cho tôi được trú ngụ ở đây. Chú cho tôi được dạy dỗ lũ trẻ ở cái ngôi trường đơn sơ này, đó là cả khát vọng cuối đời của tôi ?... Thôi chú Năm ? Đừng làm gì hơn nữa. Đừng nói gì về tôi nữa. Người trung đội trưởng của chú đã không tồn tại trên đời này.

Trưởng thôn (uất ức) : – Không ! Bác là trung đội trưởng suốt đời của em... Ngày ấy khi cái chết phải chào thua em thì gặp bất kì thằng đồng hương nào em cũng kể cho biết về cái trận đánh quý khốc thần sầu ấy, về cái oai hùng của bác trong cái giây phút sa vào tay giặc, sau khi với khẩu tiểu liên trong tay, bác quật ngã hơn chục thằng. Em muốn cho thật nhiều đồng hương biết là quê hương mình có con hùm xám như bác. Cho chúng nó biết là em có một người trung đội trưởng như bác. Em tin rằng những thằng được nghe em kể về bác sẽ nói cho thằng đồng hương khác nữa. Cứ thế dân đồng hương của ta ở khắp mặt trận đều biết về bác.

Thầy Huy : – Vậy mà sau ngày chiến thắng, tôi bị chính đồng đội của mình nhìn bằng con mắt không tin cậy. Ngay ở

tại nơi mình sinh ra và lớn lên, tôi cũng thành kẻ vô thừa nhận. Những điều chú kể về trận đánh ấy và tôi có bằng chứng gì là sự thật ? Bởi vì chỉ có mình chú và tôi sống sót, còn những thằng Cường, thằng Bình, thằng Học, thằng Kha và tất cả trung đội đều chết hết.

Trưởng thôn : – Tôi uất là ở chỗ họ coi những điều ruột gan tâm huyết của mình không đáng tin cậy bằng cái mảnh giấy chứng nhận, cái vật bảo lãnh nào đó.

Thầy Huy : – Nhưng ông trưởng thôn nhớ cho, bao giờ chúng ta cũng để lên trên đầu câu tuyên ngôn "Con người là vốn quý nhất" !... Ông trưởng thôn ạ ? Giờ tôi chỉ có một đề nghị. Ông xin với cấp lãnh đạo, còn cái ngôi trường rách nát kia thì đừng phá đi. Dù sao đó cũng là công sức của bà con chòm xóm, của lũ học trò. Cứ để nó đấy, ngộ nhớ sau này !...

Trưởng thôn : – Tôi sẽ theo ý thầy. Nhưng lãnh đạo mà đã ngứa mắt thì... khó đẩy thầy giáo ạ !...

Thầy Huy : – Điều đó tùy vào sự thuyết khách của trưởng thôn.
(lững thững đi ra phía rừng.)

Trưởng thôn : – Bác đi đâu đấy ?

Thầy Huy : – Máy hôm nay không còn lũ học sinh, vắng những tiếng cười đùa, chòng ghẹo nhau của chúng, buồn quá ! Tôi vào rừng chăm sóc những cây mới trồng. Tôi không chịu nổi khi không có việc gì làm. *(lững thững ra khuất)*

Trưởng thôn (nhìn theo) : – Rõ khổ ! Người trung đội trưởng suốt đời của tôi. *(Ra theo. Sân khấu trống một lát. Sau đó, chủ tịch xã và Vinh vào.)*

Chủ tịch xã : – Báo cáo đồng chí Phó Chủ tịch huyện ? Đây ạ !
(chỉ ngôi nhà)

Vinh : – Lớp học ?... Tồi tàn quá.

Chủ tịch xã : – Báo cáo xã không có kinh phí. Hơn nữa, chúng tôi xây dựng cái lớp học này là theo nguyện vọng của bà con mấy xóm quanh đây không có điều kiện cho con cái đi học của các trường của xã.

Vinh : – Đã không có kinh phí, lại không nằm trong sự quản lí của chính quyền thì dựng nó lên làm gì ? Để nó nhếch nhác, lắt lẻo thế này làm ảnh hưởng tới bộ mặt giáo dục của địa phương đang nổi lên với nhiều gương điển hình tiên tiến.

Chủ tịch xã : – Dạ ! Sau khi có chỉ thị của huyện, ban lãnh đạo xã chúng tôi có họp bàn rút kinh nghiệm nghiêm túc và giải tán ngay lớp học. Còn cái ngôi trường này nay mai sẽ cho dỡ đi, hoặc để làm kho chứa cỏ, rơm cho trâu bò.

Vinh : – Thôi, dỡ bỏ, không để lại dấu vết gì, kéo lại mang tiếng trường chẳng ra trường, lớp chẳng ra lớp.

Chủ tịch xã : – Vâng... Chúng tôi sẽ dẹp hẳn.

Vinh : – Số trẻ của cái lớp này giải quyết thế nào ?

Chủ tịch xã : – Báo cáo ! Chúng tôi đã báo cho các gia đình, không cho trẻ đến lớp nữa. Khi nào xã xây dựng được lớp học chính thức thì sẽ báo sau.

Vinh : – Thế còn người giáo viên ?

Chủ tịch xã : – Trường hợp này không có gì đáng bận tâm. Ông ta sống độc thân, sức khoẻ yếu không làm được việc nặng. Ông ta thích việc dạy học cho nên chúng tôi đồng ý cho ông ta dạy lũ trẻ. Nay lớp học không còn nữa thì người dạy cũng thôi.

Vinh : – Ông ta là dân trong xã ?

Chủ tịch xã : – Không ạ !... Ông ta vốn là dân của vùng nào đó của tỉnh ta, nhưng lại rất thân với ông Năm trưởng thôn. Nghe đâu trước đây thời chiến tranh cùng ở một đơn vị ?

Vinh : – Ông ấy trước là bộ đội à ?

Chủ tịch xã : – Vâng ! Hình như đơn vị ấy có tham gia chiến đấu ở chiến trường miền Nam. Nghe đâu có chuyện gì đó không hay ở chiến trường. Nhưng ông trưởng thôn thì thể sống thể chết là người đồng hương của mình phải được phong là anh hùng mới xứng đáng. Cứ mở miệng ra là trung đội trưởng suốt đời của tôi ! Trung đội trưởng suốt đời của tôi !

Vinh : – Những trường hợp lai lịch không rõ ràng như thế, Ủy ban phải hết sức thận trọng trong việc sử dụng.

Chủ tịch xã : – Dạ ! Chúng tôi đã nghiêm khắc kiểm điểm.

Vinh : – Cái chuyện không đầu vào đầu này thế mà ồn lên đến huyện, đến cả tỉnh nữa khiến cho bà tân Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo hỏi tôi và còn có ý định đến tận nơi đây khảo sát. Thật rách việc. Giờ ta về trụ sở Ủy ban, tôi cần bàn với đồng chí và Đảng ủy xã, ta sẽ nhất trí trả lời về việc này thế nào nếu như có cán bộ ở tỉnh về. *(Cả hai ra khuất. Lát sau, Quyên và Thảo từ phía rừng đi tới.)*

Quyên : – Thảo ơi !... Nó đây rồi ! *(chỉ căn nhà xiêu vẹo)*

Thảo *(im lặng hồi lâu)* : – Ngôi trường ở một khu vực tiên tiến của ngành Giáo dục tỉnh là đây ư ?

Quyên *(nhìn bàn ghế lỏng chỏng)* : – Hình như căn phòng không có hơi người ! Hay là lớp học được chuyển tới nơi khác khang trang hơn rồi ? *(Nhìn quanh như*

muốn tìm ai. Từ một góc cây cối rậm rạp, trưởng thôn xuất hiện.)

Trưởng thôn : – Các bà tìm gì ở nơi này ?

Quyên : – Chào ông !... Chúng tôi là người của dự án trồng rừng bên kia. Bác cho tôi hỏi, có phải ngôi nhà này là một lớp học ?

Trưởng thôn : – Đúng. Nhưng là trước kia. Còn bây giờ nó sắp là kho rơm, kho cỏ.

Quyên : – Sao vậy ?... Giải thể nó rồi à ?

Trưởng thôn : – Có lệnh dẹp rồi !

Quyên : – Vậy lũ trẻ đi học ở đâu ?

Trưởng thôn : – Còn học hành gì nữa. Đứa thì chăn trâu, cắt cỏ, đi rừng kiếm củi.

Quyên : – Thế còn người giáo viên đi đâu ?

Trưởng thôn (dò xét) : – Các bà là ai mà lại quan tâm tới ông ấy ?

Quyên : – Ông có thể chỉ giúp để chúng tôi gặp được người giáo viên ấy. Bác là người ở đây, chắc bác biết ?

Trưởng thôn : – Tôi là trưởng thôn !

Quyên : – Vậy tôi xin giới thiệu. (*chỉ Thảo*) Đây là bà Giám đốc Sở Giáo dục tỉnh về đây khảo sát tình hình trường lớp, thầy trò ở địa phương.

Trưởng thôn (nhìn Thảo, ngạc nhiên) : – Bà là cán bộ tỉnh, bà Giám đốc Sở ?

Thảo : – Vâng... Bác có thể giúp tôi gặp được người giáo viên hoặc một học sinh của cái lớp học này ?

Trưởng thôn : – Về ông thầy giáo thì tôi có thể giúp các bà được. Tôi sẽ nói để các bà là cấp lãnh đạo biết rõ sự thực về

con người ông ấy. Người trung đội trưởng suốt đời của tôi.

Thảo : – Ông nói sao ?... Trung đội trưởng suốt đời ?

Trưởng thôn *(cười xòa)* : – À !... Chả là hồi ở chiến trường, chúng tôi cứ gọi nhau như thế... Giờ tôi có đề nghị thế này. Ở chỗ này, cán bộ xã thường qua lại, tôi không muốn. Mời hai bà tạt sang chỗ bìa rừng kia, nơi có mấy cây mọc vượt lên cao. Ở đó tôi sẽ kể để các bà rõ về con người mà các bà vừa hỏi đến. Người trung đội trưởng suốt đời của tôi.

(Thảo và Quyên nhìn nhau cân nhắc rồi cùng theo trưởng thôn ra khuất. Lát sau từ một góc khuất, Huy lại lững thững đi tới. Ông tới gần chiếc bảng ghép bằng mấy tấm gỗ treo ở đầu lớp. Ông lấy viên phấn từ trong túi viết dòng chữ : "Thầy và trò". Ông lùi lại nhìn dòng chữ. Từ ngoài một bé gái đi tới phía sau lưng Huy.)

Bé gái : – Thầy ơi !...

Thầy Huy *(quay lại)* : – Kia Tèo con ! Con lại ra đây làm gì ?

Bé gái : – U con bảo con đi tìm thầy đưa cho thầy gói xôi. U con bảo bây giờ thầy không dạy chúng con học nữa, thì không có người đưa đồ ăn đến cho nữa. U con sợ thầy đói.

Thầy Huy : – Thầy cảm ơn u con. Ở nhà thầy có đồ ăn rồi. Con mang về cho em.

Bé gái : – Ừ ừ ? Con mang về thì u con đánh con chết. Thầy cầm lấy đi. *(Ấn gói xôi vào tay Huy)* Con và tụi em con có xuất rồi ! Con mặt kệ thầy đấy. *(chạy ra khuất. Huy nhìn theo, rung rung nước mắt. Bỗng ông nghe thấy tiếng chân người từ phía cánh rừng, ông thận*

trọng đứng nấp sau một thân cây to. Thảo loạng choạng, bàng hoàng đi vào.)

Thảo : – Có lẽ nào người đó lại là anh ? Sao lại có sự xuất hiện đầy bí ẩn sau 30 năm bất vô âm tín ? *(Quyên chạy vào.)*

Quyên : – Thảo !... Cái người trung đội trưởng suốt đời ấy là ai ? Chẳng lẽ ?...

Thảo : – Cậu nghĩ những điều người trưởng thôn vừa nói là sự thật chứ ?

Quyên : – Theo mình đó là sự thật. Người lính trong con người ông ấy hiện nay không thể là người nói sai sự thật về một người lính khác, một đồng đội của mình.

Thảo : – Nhưng nếu cái người trung đội trưởng suốt đời ấy chính là thầy Huy thì đó là một con người hoàn toàn đối lập với thầy Huy trong câu chuyện Vinh cho chúng ta biết gần 30 năm về trước, một người lính hèn nhát đầu hàng giặc. *(lúc này từ chỗ khuất Huy bước ra, trước sự bàng hoàng của Thảo và Quyên.)*

Thầy Huy *(cố điềm nhiên)* : – Có lẽ nào lại là !... *(thần trọng)* Thảo phải không ?

Thảo *(run rẩy)* : – Thầy !... Em đây Thảo đây.

Thầy Huy *(với Quyên)* : – Quyên !

Quyên *(ghìm nước mắt)* : – Thầy !...

Thầy Huy *(với Thảo)* : – Suốt gần 30 năm qua, đôi lúc tôi có nghĩ đến giây phút này, giây phút tôi phải đối mặt với điều vừa là hạnh phúc vừa là sự bất hạnh khôn cùng. Điều mà tôi vừa muốn chạy trốn nó, vừa muốn trở về với nó.

Thảo : – Vì sao gần 30 năm qua anh sống trong im lặng ?

Thầy Huy : – Tôi không muốn phá vỡ hạnh phúc và sự bình yên của cuộc đời em ?

Thảo : – Không... Chỉ có anh là niềm hạnh phúc duy nhất của em và ở bên anh là sự bình yên vô cùng của cuộc đời em ! (*chủ tịch xã xuất hiện*)

Chủ tịch xã : – Sao chỗ này bỗng dưng lại có nhiều người từ đâu đến ? (*quay ra*) Báo cáo đồng chí Phó Chủ tịch huyện ! (*Vinh đi tới*)

Vinh : – Thảo ?... Đồng chí Giám đốc đã tới khảo sát ?...

Quyên : – Anh Vinh, anh hãy nhìn kĩ người này. (*chỉ Huy*)

Vinh : – Người này là ?...

Chủ tịch xã : – Báo cáo đồng chí Phó Chủ tịch, ông ta là người được chúng tôi cho dạy ở cái lớp học này vừa bị dẹp ạ !

Thảo (*với Vinh*) : – Anh có nhận ra ai đó không ? (*Vinh im lặng*)

Quyên : – Anh không quên câu chuyện về người trung đội trưởng trong một trận đánh ở chiến trường ? Câu chuyện mà anh đã kể cho chúng tôi nghe gần 30 năm về trước ? (*Vinh im lặng. Trưởng thôn xuất hiện*).

Trưởng thôn (*ngạc nhiên*) : – Ôi chao ?... Lớp học thì dẹp rồi, sao lại có nhiều khách tham quan thế này. Chào ông Chủ tịch xã !

Thảo (*với Vinh*) : – Anh còn nhớ chút nào về người đồng hương này không ? (*chỉ trưởng thôn*) Hẳn anh là người cũng chỉ nghe lại chuyện về người trung đội trưởng trong một trận đánh qua lời kể của con người này ?

Trưởng thôn (*với Vinh*) : – Sao ?... Ngày ấy tôi cũng đã kể cho ông nghe chiến tích của trung đội trưởng tôi à ?... Hồi đó

tôi bị thương, mắt mũi mờ tịt, có nhìn thấy ai là ai !... Nhưng tôi biết ngay mà, thế nào ông cũng kể lại một cách trung thực chiến công hiển hách của người đồng hương của chúng ta, người trung đội trưởng suốt đời của tôi cho mọi người nghe. Tôi mãn nguyện lắm. Xin cảm ơn ông !

Chủ tịch xã : – Anh Năm ! Người đứng trước anh là đồng chí Phó Chủ tịch huyện đây.

Trưởng thôn (với Vinh) : – Dạ ? Xin đồng chí Phó Chủ tịch thứ lỗi.

Vinh (bàng hoàng) : – Sao lại ma đưa lối quỷ dẫn đường thế này ? Các người là ai ? Là ai ?

Trưởng thôn : – Dạ !... Báo cáo tôi là trưởng thôn. (*chỉ Vinh*) Đã có thời là người lính đồng hương của đồng chí Phó Chủ tịch !

Thảo (với Vinh) : – Hẳn anh đã nhận ra người ngày đó đã kể cho anh nghe câu chuyện về một người lính đồng hương chứ ?

Vinh : – Không! Tôi không nhớ gì hết.

Trưởng thôn (chỉ Huy) : – Đây là người đồng hương của chúng ta ngày đó...

Vinh (hăm dọa) : – Anh lắm nhảm gì thế ?

Thầy Huy : – Ông trưởng thôn chỉ nói cái sự thật hiển nhiên. Thì ra ba người chúng ta đã có mối liên quan từ những ngày ấy. Những ngày thử thách thật nghiệt ngã đối với danh dự của từng người lính.

Vinh : – Giờ thì tôi đã nhận ra ông cho dù đáng về ông đổi thay nhiều quá !... Chỉ tiếc là quá muộn.

Thầy Huy : – Tuy giờ dù cũng đã quá muộn, để tôi nhớ tới câu chuyện về một anh lính đồng hương nào đó ngày

ấy đã lừa đồng đội, tự thương để rời khỏi đội hình trước một chiến dịch. Nhưng dù nhận ra sớm hay muộn thì kẻ đó mãi mãi đã không còn là một con người; xứng đáng với tên gọi đó trong lòng những người lính khác.

Vinh (*hoảng sợ*) : – Ông im đi !

Thảo (*với Quyên*) : – Thì ra sự tráo trở đã bắt nguồn từ lòng nhẹ dạ cả tin của con người trước một dã tâm đổi trắng thay đen.

Vinh (*hét lên*) : – Các người quân trí hết rồi !

Trưởng thôn : – Không ! (*chỉ Huy*) Đây là trung đội trưởng suốt đời của tôi.

Thầy Huy : – Tôi là người thầy giáo

Thảo (*chạy lại ôm Huy*) : – Anh Huy ?... Anh mãi mãi là người thầy của em !

Chủ tịch xã (*tiến ra trước sân khấu*) : – Quái thật ! Tại sao ở cái mảnh đất heo hút như đây lại xảy ra những điều kì lạ như thế này ?

(*Mọi người hướng về Huy và Thảo đứng bên nhau !... Ánh sáng giảm*).

TẠ XUYỀN

MỤC LỤC

• Thư của Ban chỉ đạo chuyển thể các truyện ngắn về Nhà giáo Việt Nam		3
• Lời giới thiệu		5
• Siêu sao 12H	Nguyễn Anh Biên	9
• Thầy cô và các bạn	Hà Đình Cẩn	64
• Hoa mẫu đơn	Nguyễn Sĩ Chức	86
• Một cây làm chẳng nên non	Nguyễn Đăng Chương	118
• Lời nguyện của cây gạo	Chu Lai	172
• Con trai người đã khuất	Bùi Vũ Minh	219
• Vết khắc trái tim	Nguyễn Thu Phương	272
• Hồi chuông cảnh báo...	Phạm Văn Quý	318
• Cô của chúng tôi	Chu Thơm	363
• Ông Triệu và Thắng	Ngọc Thụ	410
• Hoa hồng cho em	Phan Cao Toại	474
• Người thầy	Tạ Xuyên	526

Chịu trách nhiệm xuất bản :

Chủ tịch HĐQT kiêm Tổng Giám đốc NGÔ TRẦN AI
Phó Tổng Giám đốc kiêm Tổng biên tập NGUYỄN QUÝ THAO

Chịu trách nhiệm nội dung:

Giám đốc Công ty Cổ phần Sách Dân tộc
CẦN HỮU HẢI

Biên tập nội dung :

NGUYỄN THỊ NGỌC BẢO
TRỊNH ĐÌNH DỪNG

Thiết kế sách :

ĐỖ PHÚ

Trình bày bìa :

ĐẶNG HỒNG VÂN

Sửa bản in :

PHÒNG SỬA BÀI (NXB GIÁO DỤC TẠI HÀ NỘI)

Chế bản :

ĐỖ PHÚ

TUYỂN TẬP KỊCH BẢN VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM - TẬP HAI

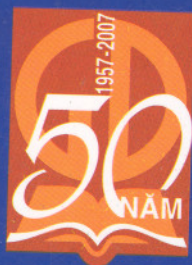
Mã số: 8G886M7 - CDT

In 2.000 bản (QĐ34), khổ 14,5 x 20,5 cm, tại Nhà in Khoa học & Công nghệ.

Địa chỉ: 181 Lạc Long Quân, Q. Tây Hồ, Hà Nội.

Số ĐKKH xuất bản : 371-2007/CXB/2-835/GD.

In xong và nộp lưu chiểu tháng 7 năm 2007.

TÌM ĐỌC BỘ TRUYỆN CHỌN LỌC VIẾT VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM

Khung cửa chữ
Bình minh trong ánh mắt
Bản tình ca mùa thu
Hoa mẫu đơn
Mùa cát nổi
Giáo giới trường tôi liệt truyện
Chuyến xe cuối cùng đã đi
Mùa của ngày hôm qua
Văng vặc một tấm lòng
Một mình chơi trốn tìm
Cô sẽ giữ cho em mùa xuân
Thiên thần không có cánh
Bác tạp vụ và ông Giám đốc Sở
Ngẩng đầu lên đi em
Một truyền thuyết
Mạnh hơn 113
Nẻo khuất
Ngày trở về

Bạn đọc có thể mua sách tại:

Công ty Cổ phần Sách dân tộc- Nhà xuất bản Giáo dục:
25 Hàn Thuyên, Hà Nội.

Điện thoại : 04. 8264972 - 8246923. Fax : 04. 8246923

- Các công ty Sách- Thiết bị trường học ở các địa phương

- Các cửa hàng sách của Nhà xuất bản Giáo dục

+ Tại TP. Hà Nội : 187 B Giảng Võ ; 232 Tây Sơn ; 23 Tràng Tiền.

+ Tại TP. Đà Nẵng : 15 Nguyễn Chí Thanh ; 62 Nguyễn Chí Thanh.

+ Tại TP. Hồ Chí Minh : 104 Mai Thị Lựu, Quận 1;

451 B - 453 Hai Bà Trưng, Quận 3 ; 240 Trần Bình Trọng, Quận 5.

+ Tại TP Cần Thơ : 5/5 Đường 30-4.

Giá : 44.000 đ